รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

Model of community development for city development,
Thungchang community for livable Nan

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม และคณะ

สัญญาเลขที่ TRP62A0110

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง
Model of community development for city development, Thungchang community for livable Nan

	คณะผู้วิจัย	สังกัด
1.	ผศ.ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม	สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.	นายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
3.	นางผกาพรรณ์ จอมเมือง	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
4.	นายกรภัทร ขันไชย	สาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง

ปีงบประมาณ 2562

สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและการแนะนำอย่างดียิ่งจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในการศึกษาและพัฒนาแนวทางการสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” ของพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งมีความมุ่งหวังที่จะสามารถเป็นต้นแบบและขยายผลให้กับการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดน่านได้อย่างแท้จริง

การดำเนินงานวิจัยสามารถสำเร็จตามแผนงานได้ด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างและหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดน่าน และคณะที่ปรึกษาโครงการนำโดยนายเกรียงไกร เวชอนุรักษ์ อดีตนายอำเภอทุ่งช้าง นายสุจิโรจน์ คงเมือง นายอำเภอทุ่งช้าง และภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดน่าน ประกอบด้วย ศูนย์ประสานงานประชาคมจังหวัดน่าน เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดน่าน และมูลนิธิฮักเมืองน่าน ตลอดจนภาคเอกชน บริษัท สังคมสุขภาพ จำกัด (เลมอนฟาร์ม) ในการสนับสนุน การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการดำเนินงานต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

งานวิจัยนี้อาศัยกลไกการขับเคลื่อนทางสังคมและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน ซึ่งการดำเนินงานใดๆ จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้หากปราศจากความร่วมมือและพลังของ “คนรักทุ่งช้าง” จึงใคร่ขอขอบพระคุณ ข้อมูล องค์ความความรู้ และภูมิปัญญา จากคนรักทุ่งช้างที่เข้าร่วมก่อการดีภายใต้ “เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง” มา ณ โอกาสนี้ด้วย

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย) พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

(ภาษาอังกฤษ) Model of community development for city development, Thungchang community for livable Nan

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาในมิติด้านอาชีพ การศึกษาและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเลือกพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านเป็นพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างนำร่องของการวิจัย โดยค้นหากระบวนการและแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ (Area Based Solutions) ที่มีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น เพื่อสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้แก่

1. เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยการใช้ เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการพัฒนาความมั่นคงและความหลากหลายทางอาชีพและการศึกษา และเกิดกลไกการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติสุขภาพ ให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
3. เพื่อสร้างรูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น จากกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น สู่การพัฒนาเมือง

ที่มาของการวิจัย

โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาในมิติด้านอาชีพ การศึกษาและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเลือกพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านเป็นพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างนำร่องของการวิจัย โดยค้นหากระบวนการและแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ (Area Based Solutions) ที่มีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น เพื่อสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” โดยอาศัยกลไกการพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เกิด

การเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่นผ่านกระบวนการพัฒนาความมั่นคงและความหลากหลายทางอาชีพและการศึกษา และเกิดกลไกการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันสุขภาพของตนเองและครอบครัวรวมถึงคนในพื้นที่ใกล้เคียง จากกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น สู่การพัฒนาเมือง สืบเนื่องจากจังหวัดน่านเป็นเมืองล้านนาขนาดเล็กที่มีความโดดเด่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง มีหลายหมู่บ้านยังคงสามารถอนุรักษ์วิถีของท้องถิ่นเดิมไว้ได้ มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในปัจจุบันได้มีกระแสของการท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาจังหวัดน่านเป็นอย่างมากท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และระบบทุนนิยมส่งผลต่อสภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตประชาชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งเมืองน่านเป็นเมืองเกษตรกรรมหากแต่พื้นที่ส่วนใหญ่กลับเป็นภูเขาและป่าสงวน การเพาะปลูกส่วนใหญ่จึงเป็นเกษตรเชิงเดี่ยวที่เน้นพืชไร่ เช่น ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ส่งผลให้ทรัพยากรทางธรรมชาติหมดไปอย่างรวดเร็วเกิดปัญหามลพิษทั้งทางอากาศ ดินและน้ำ ประชากรวัยทำงานที่เป็นแรงงานคุณภาพสูงต่างมุ่งหน้าสู่กรุงเทพและปริมณฑลเพื่อหางานที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าจึงส่งผลให้เกิดภาวะ “ครอบครัวแหว่งกลาง” ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาเมืองน่านในทุกมิติแนวทางการแก้ไขและบรรเทาปัญหา จำเป็นต้องสร้างกลไกการจัดการด้านอาชีพและระบบการศึกษาจากบริบทของท้องถิ่น นำพาประชากรวัยทำงานหรือเสาหลักของครอบครัวกลับสู่พื้นที่ ด้วยการพัฒนาและฟื้นฟูภาคการเกษตรและความหลากหลายของอาชีพจากต้นทุนทางสังคมหลากหลายด้าน ทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ความงดงามทางธรรมชาติ และความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม ซึ่งเมืองน่านมีความโดดเด่นและชัดเจนของกลุ่มคนที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง อาทิ มูลนิธิฮักเมืองน่าน ศูนย์ประสานงานประชาคมน่าน เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขและบรรเทาปัญหา และพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน โดยอาศัยการพัฒนาพื้นที่อำเภอทุ่งช้างให้เป็นต้นแบบการพัฒนาเมือง ซึ่งอำเภอทุ่งช้างเป็นตัวอย่างการบูรณาการหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงรุกด้านการจัดการชุมชนจนได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ในด้านต่างๆ อาทิ การควบคุมโรคปศุสัตว์ การป้องกันการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสารเคมีทางเกษตร ด้วยปัจจัยความสำเร็จ 4 ประการ คือ ความเป็นหนึ่งเดียวของ “ทีมสุขภาพหนึ่งเดียว” ที่มีแกนหลักในการดำเนินการจากท้องถิ่น ความชัดเจนของเป้าหมาย กระบวนการมีส่วนร่วมของการวางแผน การดำเนินการ การรับประโยชน์ และการประเมินผล และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกอำเภอทุ่งช้าง ดังนั้นการถอดบทเรียนและสังเคราะห์รูปแบบการผนวกกำลังของภาครัฐและประชาสังคมเข้าด้วยกันของพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เพื่อการขยายผลกระบวนการในขับเคลื่อนเชิงรุกภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดจนการสนับสนุนของภาครัฐและสถาบันการศึกษา ให้เป็นต้นแบบการผนึกกำลังที่มีพลังการขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เกิดการป้องกันและเฝ้าระวังตนเองในมิติสังคมและสุขภาพ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตอบโจทย์การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่และประชาคมจังหวัดน่าน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาทุนทางสังคม อัตลักษณ์ และรากเหง้าของพื้นที่ เพื่อ

เชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีทิศทางการพัฒนาสู่ทิศทางเดียวกัน สู่เมืองที่มีชีวิต ซึ่งจะเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลการดำเนินงานสู่อำเภออื่นในจังหวัดน่านที่มีศักยภาพ พัฒนาสู่การเป็นประชาคมจังหวัดน่านได้อย่างยั่งยืน ด้วยกระบวนการขับเคลื่อนสังคมในมิติต่างๆ ให้เกิดการพัฒนาภายในชุมชนเป็นเกราะป้องกัน โดยมีกลไกการเฝ้าระวัง และป้องกันตนเองระดับชุมชน เพื่อพัฒนาอำเภอทุ่งช้าง ให้เป็นชุมชนต้นแบบในการถอดบทเรียน “รูปแบบองค์ความรู้พัฒนาชุมชน” เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนอำเภออื่นๆ ต่อไปของจังหวัดน่านโดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดคือ “เมืองแห่ง ความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่งคั่ง ชุมชนเข้มแข็ง ท่องเที่ยวยั่งยืน” ภายใต้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมในลักษณะประชารัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่การเข้านำเสนอชี้แจงโครงการและสร้างความสัมพันธ์ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมตลอดจนการติดตามและ ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรม โดยกระบวนการในการทำกิจกรรมและการติดตามยังคงใช้วิธีการเชิงคุณภาพซึ่งกลวิธีหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

- มุ่งเน้นการศึกษาชุมชน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนในพื้นที่ ศึกษาปัญหาและความต้องการซึ่งเป็นการช่วยกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันถึงข้อบกพร่องหรือปัญหาและอุปสรรค และสำรวจทรัพยากรหรือศักยภาพและความโดดเด่นในชุมชน ซึ่งจะรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ บริการของหน่วยงานต่างๆ ใน พื้นที่ ทั้งภาครัฐและเอกชน

- มุ่งเน้นการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยประชาชนมีส่วนร่วมการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และศึกษาศักยภาพในด้านทรัพยากรในท้องถิ่นที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ไขในทุกแง่มุม

- มุ่งเน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกประเด็นเพื่อนำไปปฏิบัติโดยจะต้องมีการร่วมพิจารณาตามลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมบนบริบทเชิงเศรษฐศาสตร์ในแง่ของความคุ้มค่ากับวิถีวัฒนธรรมพื้นบ้านเดิม

- มุ่งเน้นให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการแก้ปัญหาและสามารถทำต่อไปได้หลังจากเสร็จสิ้นระยะเวลาดำเนินการวิจัย ซึ่งถือเป็นการสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยอาศัยแกนนำหรือผู้นำในการทำงานตั้งแต่ต้นและระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรมที่จะทำให้แกนนำหรือคณะทำงานสามารถดำเนินงานต่อไปได้

ผลจากการศึกษากระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) พบว่า กระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วมนั้นยังไม่มีขั้นตอนหรือรูปแบบแน่นอนและตายตัว ดังนั้นในการศึกษาวิจัยนี้จึงได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบแผนการศึกษาวิจัยและดำเนินงานโดยอาศัยกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการสร้างความตระหนักของประชาชนในพื้นที่ศึกษาเพื่อส่งเสริมการป้องกันและเฝ้าระวังตนเองในมิติสุขภาพและสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง โดยการศึกษาวิจัยได้ประยุกต์ใช้ขั้นตอนของ PAR ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นการสมผสานแนวคิดการจัดการชุมชน และการเรียนรู้ปัญหาของชุมชนเข้าด้วยกัน (Community Organization and Problem Based Learning)

- ระยะก่อนทำวิจัย (Pre – Research Phase) ได้แก่ การคัดเลือกชุมชน และการเข้าถึงชุมชน การบูรณาการตัวนักวิจัยเข้ากับชุมชน การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน และการเผยแพร่แนวคิด PAR แก่ชุมชน

- ระยะของการทำวิจัย (Research Phase) ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาชุมชน โดย การรวบรวมและฝึกอบรมทีมวิจัยท้องถิ่น (Core Team) การวิเคราะห์ปัญหาอาจเกิดขึ้นใน PAR และกำหนดแนวทางแก้ไข การออกแบบการวิจัยและเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมหมู่บ้าน

- ระยะจัดทำแผน (Planning Phase) ได้แก่ การจัดประชุมกลุ่มย่อยวางแผนท้องถิ่น การกำหนดโครงการหรือกิจกรรม การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน การแสวงหางบประมาณและหน่วยงานที่สนับสนุน และการวางแผนเพื่อติดตามและประเมินผล

- ระยะการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation Phase) ได้แก่ การจัดพื้นที่และสร้างโอกาสการแสดงความคิดเห็น ระดมความคิดเห็น เพื่อปลุกพลังและความตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการจัดเวที “ทุ่งช้าง ฟอรัม” ที่จะสามารถรวบรวมทีมงานอาสาร่วมปฏิบัติงานภายใต้ “เครือข่าย พชอ. ทุ่งช้าง มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการประสานผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนและมีบทบาทที่สำคัญในประเด็นนั้นๆ ที่จะเป็นกลไกนำไปสู่การเสนอแนะและจัดทำแผนการพัฒนาขับเคลื่อนในแต่ละมิติ

- ระยะการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (Monitoring and Evaluation Phase) ได้แก่ การสร้างเวทีแห่งการสื่อสารเพื่อการขยายผลรวบรวมเครือข่ายพชอ. ผ่านการจัดกิจกรรมสาธารณะในพื้นที่ ควบคู่กับการเก็บรวบรวมและถอดบทเรียนองค์ความรู้ในด้านต่างๆ โดยคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ในแต่ละมิติ และนำการเสนอผลการดำเนินงานต่อเวทีชุมชนในพื้นที่ต่างๆ และทำการวัดและประเมินผลจากบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายพชอ.ของแต่ละมิติ โดยคณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง

ในการศึกษาวิจัยนี้ อาศัยการขยายความจาก “พชอ.” ไปสู่ “เครือข่าย พชอ.”เป็นกลไกการพัฒนาเมืองทุ่งช้างโดยการจัดพื้นที่และสร้างโอกาสการแสดงความคิดเห็นและการระดมความคิดเห็น เพื่อปลุกพลังและความตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม “ทุ่งช้าง ฟอรัม” ที่จะสามารถรวบรวมทีมงานอาสาร่วมปฏิบัติงานภายใต้ “เครือข่าย พชอ. ทุ่งช้าง มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติ

ด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการประสานผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนและมีบทบาทที่สำคัญในประเด็นนั้นๆ ที่กลไกของเครือข่ายพชอ.จะสามารถนำไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูล ถอดบทเรียน ให้ข้อเสนอแนะและร่วมจัดทำแผนการขับเคลื่อนและพัฒนาเมืองทุ่งช้างในแต่ละมิติได้ ดังนี้

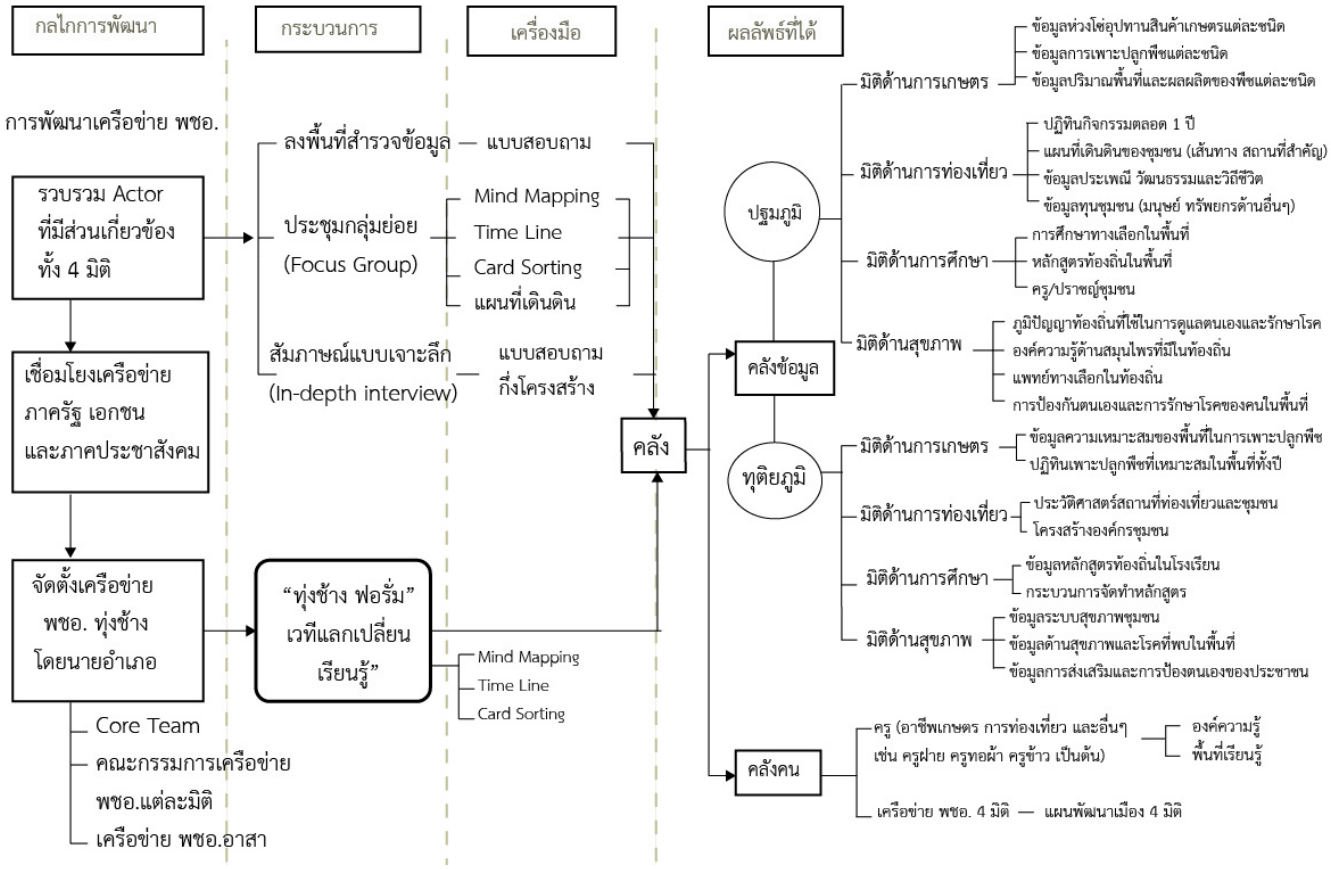

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานวิจัยด้วยกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง จากการจัดตั้งและขับเคลื่อนงานโดยคณะทำงานกลางของเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) (Core Team) ในพื้นที่ ให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา “คน” และ “ข้อมูล” ในมิติด้านอาชีพ การศึกษาและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในการวิเคราะห์และถอดบทเรียนการสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยอาศัยกลไกการพัฒนาและขยาย “เครือข่าย พชอ.” ในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผ่านการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในการสร้างพื้นที่แห่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคประชา

สังคมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และร่วมวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างตามบริบทเชิงพื้นที่และวิถีชีวิต ซึ่งถือเป็นกลไกการกระตุ้นและปลุกระดมพลัง “คนรักทุ่งช้าง” ที่อยากมีส่วนร่วมในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการในด้านอาชีพ การศึกษา และสุขภาพ ผ่านกิจกรรมการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดโดยการจัดเวทีนำเสนอโครงการและชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมในอำเภอทุ่งช้าง โดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากใบงานที่มีชุดคำถามให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การตอบรับเข้าร่วมโครงการ ปัญหาและอุปสรรคที่จะเข้าร่วมโครงการ รวมถึงการอาสาเข้าร่วมในฐานะเครือข่ายพชอ. เพื่อให้ทุกภาคส่วนในอำเภอทุ่งช้างได้รับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความต้องการตามบริบทของคนทุ่งช้าง ซึ่งมีมูลนิธิฮักเมืองน่านร่วมเป็นพี่เลี้ยงในการทำกระบวนการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดการรวมตัวแกนนำอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพชอ. อำเภอทุ่งช้างที่มีการจำแนกประเด็น “การพัฒนาอำเภอทุ่งช้างให้เป็นเมืองน่าอยู่” ออกเป็น 4 มิติย่อย ประกอบด้วยมิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ รวม 129 คน เพื่อรวบรวมกำลังคนและข้อมูลในรูปแบบ “คลังครู” และ “คลังข้อมูลและองค์ความรู้” และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ในมิติต่าง ๆ เป็นคณะอนุกรรมการพชอ.ทุ่งช้างอย่างเป็นรูปธรรม โดยนายอำเภอทุ่งช้างเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 พร้อมทั้งได้มีการแต่งตั้งหัวหน้าโครงการวิจัยฯ เป็นที่ปรึกษาพชอ.ทุ่งช้างในวาระเดียวกัน และในกระบวนการศึกษาวิจัยผ่านกิจกรรมการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เครือข่ายพชอ. มิติต่าง ๆ ควบคู่กับการสำรวจและเก็บข้อมูลเชิงลึก สำหรับการวิเคราะห์และถอดบทเรียนเพื่อออกแบบแผนการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างร่วมกันดังนี้

1. มิติด้านการเกษตร พบว่า ผลการจัดประชุมผู้นำเกษตรกรในตำบลต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้างโดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากชุดคำถามและการเขียนคำตอบในประเด็นสำคัญ อาทิ เช่น พืชเศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้ให้ตำบล ปัจจัยในการตัดสินใจเพาะปลูกหรือดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร ปัญหาและอุปสรรคในการทำการเกษตร และแนวทางการพัฒนาการเกษตรในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นกลไกในการชวนคิด-วิเคราะห์ และสังเคราะห์การบริหารจัดการด้านการเกษตรสำหรับแกนนำเกษตรกร โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอทุ่งช้าง ในด้านแหล่งน้ำใช้ในการผลิต การบำรุงดูแลในระหว่างการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังได้สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างแล้วจัดทำเป็นคลังข้อมูลการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญของอำเภอ เช่น ส้ม เงาะ มะม่วงหิมพานต์ กาแฟ เป็นต้น รวมถึงคลังข้อมูลต้นแบบเกษตรกรด้านการเกษตรและเทคนิคการปลูกพืชเศรษฐกิจของอำเภอทุ่งช้าง เพื่อให้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาศักยภาพแหล่งผลิตและผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่ ทั้งนี้ผลของการรวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรทำให้พบโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับราคาผลผลิตที่ไม่ใช้สารเคมี

เช่น เงาะ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่การเกษตรบ้านทุ่งผึ้ง โดยเกษตรกรได้เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและได้เชื่อมโยงผลผลิตอินทรีย์กับระบบตลาดเฉพาะของผลผลิตอินทรีย์ อาทิเช่น บริษัทสังคมสุขภาพ จำกัด ส่งผลให้สามารถยกระดับราคาเงาะ จากราคา 30 บาทต่อกิโลกรัม เป็น 42 บาทต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ยังพบว่าผลผลิตทางการเกษตรอีกหลายประเภทในพื้นที่ อาทิเช่น กล้วย และ มะม่วงหิมพานต์ที่มีปริมาณสูงและล้นตลาด ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำเป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกรในพื้นที่ ได้พบแนวทางการแก้ไขโดยการเชื่อมโยงเข้าสู่โรงงานแปรรูปในอำเภอทุ่งช้างที่พบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและความไม่ต่อเนื่องของผลผลิต ดังนั้นการวางแผนร่วมกันของเกษตรกรและโรงงานแปรรูปในการรับผลผลิตจากวัตถุดิบในแต่ละพื้นที่จึงเป็นโอกาสและช่องทางการจัดการผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

2. มิติด้านการท่องเที่ยว พบว่า ผลการจัดประชุมโดยการเชิญผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ครู ข้าราชการบำนาญ หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ และพระสงฆ์ ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลศักยภาพเชิงพื้นที่ วิถีวัฒนธรรม และความโดดเด่นในด้านต่างๆ โดยการแบ่งกลุ่มร่วมระดมความเห็นและเสนอ “ของดี ที่เด่น คนดัง” และออกแบบการจัดการท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาตลอดทั้งปีด้วยเส้นทางการท่องเที่ยวในแบบต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของ “คน” และ “ทรัพยากร” ในพื้นที่มีความต้องการและสามารถพัฒนาและยกระดับให้อำเภอทุ่งช้างเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแกนนำจากภาคส่วนต่างๆ อาทิ คณะกรรมการอนุสรณีย์ ผู้ประกอบการ และภาคประชาชนในอำเภอทุ่งช้างและได้วางแผนการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรมมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารซึ่งเป็นแหล่งรวมใจของคนทุ่งช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นจุดพักรถสำหรับรถบรรทุกที่ผ่านไปยังประเทศลาว ภายใต้ความร่วมมือกับบริษัท อินฟรากรุ๊ป จำกัด แขวงการทางน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและกองทัพบก โดยได้จัดทำแผนการสนับสนุนการออกแบบสถานที่และงบประมาณในการก่อสร้างบนข้อมูลและแผนการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทหารที่คณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านการท่องเที่ยวได้จัดทำขึ้น ซึ่งได้เริ่มดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทหารตามแผนที่ได้ร่วมกันวางไว้ และนอกจากนี้ข้อมูลแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวทุ่งช้างตลอดทั้งปี เส้นทางท่องเที่ยวอิ่มบุญตลอดทั้งปีและเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและวิถีชุมชน ของอำเภอทุ่งช้างได้นำมารวบรวมเป็นฐานข้อมูลเพื่อจัดทำการประชาสัมพันธ์และสื่อสารไปในช่องทางต่าง ๆ แล้ว และผลจากการเปิดเวทีสื่อสาร แลกเปลี่ยน เพื่อสร้างเครือข่ายพชอ.มิติด้านการท่องเที่ยวทำให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่ถือเป็นคลังข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งช้างถูกนำไปเสนอเข้าสู่การวางแผนพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งพื้นที่ตำบลงอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านห้วยสะแตง ที่พบว่ามีความโดดเด่นในบริบทพื้นที่และวิถีชีวิต พร้อมทั้งมีความเข้มแข็งของคนในชุมชนที่เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนและการพัฒนา โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกในการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลชุมชนรวมทั้งศักยภาพเชิงพื้นที่ที่จะร้อย

เรียงเรื่องราวสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้วิถีชนเผ่า “ขมุ..ห้วยสะแตง” ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการโดยโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีเกษตรกรรม จังหวัดน่านและโครงการการเตรียมความพร้อม พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. มิติด้านการศึกษา พบว่า การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญบุคคลากรด้านการศึกษาของอำเภอทุ่งช้าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และข้าราชการครูบำนาญ ผ่านกระบวนการสร้างจิตปัญญาเพื่อดึงพลังและศักยภาพในการร่วมระดมความคิดการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการขับเคลื่อนและการพัฒนาด้านการศึกษาในพื้นที่ พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ ครูต้นแบบที่สามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในพื้นที่บนบริบทของชุมชนบ้านห้วยพ่าน จนประสบความสำเร็จซึ่งถือเป็นการจุดประกายให้กับบุคคลากรด้านการศึกษาที่พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาในปัจจุบัน จนสามารถรวมกลุ่มแกนนำครูอาสาและได้จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านศึกษาของอำเภอทุ่งช้างและได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ขึ้น ในการพัฒนาเยาวชนคนทุ่งช้างโดยแบ่งเนื้อหาตามความเหมาะสมในระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดทำหลักสูตรซึ่งใช้ต้นแบบจากหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน โดยหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างนี้ได้มีการเริ่มนำไปทดลองใช้แล้วในโรงเรียนมัธยมทุ่งช้าง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. มิติด้านสุขภาพ พบว่า ผลจากการจัดประชุมผู้นำและบุคคลากรด้านสุขภาพในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งประกอบด้วย บุคคลากรด้านการแพทย์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และนักวิชาการด้านสาธารณสุข ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของการจัดการด้านสุขภาพของคนทุ่งช้างในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ส่งผลทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมตระหนักถึงประเด็นปัญหาสำคัญของการเฝ้าระวังและดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเมือง จึงเกิดการรวบรวมอาสาสมัครแกนนำด้านสุขภาพจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านสุขภาพและได้กำหนดเป้าหมายร่วมกันว่า “โรงพยาบาลไม่มีผู้มารับบริการ และบุคลากรด้านสาธารณสุขทำงานเชิงรุก เน้นการป้องกันโรคมากขึ้น” โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกให้ความรู้ในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วย สร้างผู้นำสุขภาพในแต่ละช่วงวัย เช่น กลุ่มเยาวชน พัฒนาและสร้างให้เป็นผู้นำสุขภาพผ่านกิจกรรม อ.ส.ม.น้อย เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการป้องกันตัวเอง นอกจากนี้ยังมีประชาชนในอำเภอทุ่งช้างบางส่วนมีวิถีการดำรงชีวิตให้มีอายุยืนและแข็งแรง จึงมีการวางแผนจัดกิจกรรมนำองค์ความรู้นี้นำมาเผยแพร่ให้กับประชาชน และมีการเสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วย

เช่น การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอประกอบกับการบริโภคอาหารเป็นยาและเลือกทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพและร่างกายให้มีการส่งเสริมเรื่องการทานอาหารเป็นยาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกระตุ้นเตือนประชาชนเพราะสุขภาพที่ดีเริ่มต้นจากการทานอาหาร และการจัดให้มีการอบรมหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพให้ตัวแทนอย่างน้อยครอบครัวละ 1 คนเข้าร่วม รวมถึงการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องในอำเภอทุ่งช้าง อาทิเช่น การจัดงานวิ่งทุ่งช้างมินิมาราธอนครั้งที่ 1 และจัดทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ซึ่งความสำเร็จเชิงประจักษ์ของการสร้างเวทีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดและองค์ความรู้ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่การวางแผนแนวทางการพัฒนาด้านสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพได้มีการนำแผนการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ไปบรรจุในประเด็นการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอของพชอ.ทุ่งช้างในปีงบประมาณ 2564 ตลอดจนประเด็นการจัดการด้านภัยพิบัติและโรคระบาด เครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพได้เสนอประเด็นการจัดการแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นสถานีตำรวจภูธรทุ่งช้าง หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารที่ 32 กองกำลังผาเมือง ปกครองท้องที่ สาธารณสุขอำเภอ หน่วยงานด้านสาธารณสุขสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และชุมชนติดชายแดนเพื่อสร้างระบบการเฝ้าระวังป้องกัน และติดตามการให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงเข้าไปมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการตลอดเส้นทางระบบดังกล่าว

นอกจากนี้ การจัดการสร้างการรับรู้ของประชาชนคนทุ่งช้างและร่วมขับเคลื่อนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้มีการจัดตั้งเว็ปเพจ “Thung Chang Better Together” เพื่อใช้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารข้อมูลการพัฒนาเมืองทุ่งช้าง และได้จัดทำเสื้อทีมวิจัยให้เป็นเครื่องมือสื่อสารและการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้กับภาคส่วนต่างๆ ในวงกว้างขึ้น โดยได้ทำการออกแบบและจำหน่ายเสื้อ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่” จำนวนทั้งสิ้น 625 ตัว ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนพลเรือน ตำรวจและทหารทั้งหมดที่พลีชีพ เพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทยในเขตจังหวัดน่าน และนำเงินรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายเป็นเงินตั้งต้นของกองทุนพัฒนาทุ่งช้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินมาใช้สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทุ่งช้างในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมจุดประกายสร้างพลังการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนผ่านกิจกรรม “เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน 2020” ขึ้นในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2563 โดยอาศัยเครือข่ายพชอ.ทุกมิติในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐและภาคประชาสังคมในท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมพลังคนทุ่งช้างในการพัฒนาด้านอาคารสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลที่เก่าและชำรุดทรุดโทรมด้วยการทาสีอาคารและรั้วโรงพยาบาลให้มีความสวยงามเพื่อให้ผู้ป่วยมีบรรยากาศที่สดชื่นเมื่อเข้ารับการรักษาพยาบาล และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน ตลอดจนสมทบงบประมาณกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้างเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแล เยี่ยมผู้ป่วย ผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ รวมถึงกิจกรรมของกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง ซึ่งถือเป็นการสร้างการรับรู้ของประชาชนและร่วมแสดงพลังในการขับเคลื่อนและพัฒนาเมืองทุ่งช้างให้น่าอยู่ เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองน่านต่อไป

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย การสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” โดยอาศัยกลไกการพัฒนาเครือข่าย พชอ. เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างอย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องสร้างการรับรู้และการสื่อสารให้เข้าถึงประชาชนคนทุ่งช้างอย่างต่อเนื่องเพื่อการขยายเครือข่ายพชอ.ที่ “คนทุ่งช้าง” จะสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงพลังการร่วมคิดและออกแบบแนวทางการพัฒนาทุ่งช้างให้เหมาะสมกับบริบทด้านต่างๆ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่นผ่านกระบวนการพัฒนาความมั่นคงและความหลากหลายทางอาชีพและการศึกษา และเกิดกลไกการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันสุขภาพของตนเองและครอบครัว รวมถึงคนในพื้นที่ใกล้เคียง จากการเปิดพื้นที่จัดกิจกรรมในเวทีสาธารณะในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องสำหรับประชาชนแต่ละกลุ่มอายุและความหลากหลายทางอาชีพ ควบคู่กับการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถสื่อสารให้ประชาชนในอำเภอทุ่งช้างรับรู้ถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึงและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย เช่น วิดิทัศน์ คลิปเสียงที่ใช้สื่อสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านและระบบวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น รวมถึงนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านทาง Page Facebook อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการจัดกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้ง 4 มิติ โดยต้องมุ่งเน้นการรวบรวมและขยายวง “คนรักทุ่งช้าง” ในมิติต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมรวมข้อมูลในรูปแบบ ข้อมูลบริบทด้านต่างๆ องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ในเวทีการคืนข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยในปีที่ 1 นี้ยังได้มีข้อเสนอให้ขยายหลักการแนวคิดการใช้ “เครือข่ายพชอ.” สู่การสร้างเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล หรือ “พชต.” เพื่อการขยายฐานความร่วมมือร่วมใจและเข้าถึงภาคประชาชนได้มากยิ่งขึ้น บนบริบทต้นทุนเชิงสังคมที่มีศักยภาพและชุมชนมีความเข้มแข็งซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ตั้งแต่ในระดับตำบล จึงถือเป็นกลไกการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างผ่านการบูรณาการทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน. ละภาคประชาสังคมในท้องถิ่นในฐานะต้นแบบการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมืองได้อย่างยั่งยืน

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาในมิติด้านอาชีพ การศึกษาและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเลือกพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านเป็นพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างนำร่องของการวิจัย โดยค้นหากระบวนการและแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ (Area Based Solutions) ที่มีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น เพื่อสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” โดยมีเป้าหมายในการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม ด้วยการใช้ “เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)” เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคประชาสังคม ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่น จากกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล โดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำงานทั้ง 4 มิติ ได้แก่มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญในการเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาทั้ง 4 มิติ โดยผลการศึกษาวิจัย พบว่าประชาชนในอำเภอทุ่งช้างทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างภายใต้ “เครือข่ายพชอ.” ในมิติด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว ด้านการศึกษาและด้านสุขภาพ โดยมีการรวบรวมแกนนำอาสาร่วมเป็นคณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ. ทุ่งช้าง (Core Team) ดำเนินงานหลัก 13 คน และพัฒนาเครือข่ายพชอ. ทั้ง 4 มิติ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตร 23 คน มิติด้านการท่องเที่ยว 24 คน มิติด้านการศึกษา 39 คน และมิติด้านสุขภาพ 30 คน รวมทั้งสิ้น 129 คน ผลจากการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยและจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านต่างๆ แสดงให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของ “คน” และ “ทรัพยากร” ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างที่มีความต้องการและสามารถพัฒนาอำเภอทุ่งช้างอย่างยั่งยืนและเป็นต้นแบบกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมและสามารถถอดบทเรียน “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” ให้กับชุมชนอื่นๆ ได้ จากการพัฒนาเมืองทุ่งช้างทั้ง 4 มิติ ได้ผลดังนี้ มิติด้านการเกษตรได้จัดทำคลังข้อมูลเกษตรกรต้นแบบและเทคนิคการปลูกพืชเศรษฐกิจของอำเภอทุ่งช้าง ทั้งนี้ผลของการรวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรทำให้พบโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับราคาผลผลิตที่ไม่ใช้สารเคมี เช่น เงาะ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่การเกษตรบ้านทุ่งผึ้ง โดยเกษตรกรได้เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและได้เชื่อมโยงผลผลิตอินทรีย์กับระบบตลาดเฉพาะของผลผลิตอินทรีย์ อาทิเช่น บริษัท สังคมสุขภาพ จำกัด ส่งผลให้สามารถยกระดับราคาเงาะ จากราคา 25 บาทต่อกิโลกรัม เป็น 42 บาทต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ยังได้เชื่อมโยงผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างกับตลาดโรงงานแปรรูปในอำเภอทุ่งช้างอีกด้วย ในมิติด้านการท่องเที่ยวจากการสำรวจข้อมูลและประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ทุ่งช้างตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ พบว่า อำเภอทุ่งช้างมีศักยภาพและสามารถพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวได้แต่ต้องได้รับความร่วมมือจากคนใน

ชุมชนเพื่อช่วยกันพัฒนาพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลมาจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างโดยแบ่งออกเป็น 2 เส้นทางได้แก่เส้นทางเที่ยวอิ่มบุญและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวิถีชุมชน รวมทั้งจัดทำปฏิทินประเพณีและวัฒนธรรมประจำปีของอำเภอทุ่งช้างเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง ในมิติด้านการศึกษาจากการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” และได้ทดลองนำไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ในการศึกษาประเพณีและวัฒนาธรรมท้องถิ่นอำเภอทุ่งช้างนักเรียนได้เข้าไปเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในชุมชน แต่ในบางเรื่องนักเรียนไม่สามารถเรียนรู้จากชุมชนได้เนื่องจากไม่มีการจัดกิจกรรมนั้น ดังนั้นมิติด้านการศึกษาจึงวางแผนพัฒนาและจัดทำศูนย์ข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นโดยบูรณาการร่วมกับมิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยวและมิติด้านสุขภาพ เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ในมิติด้านสุขภาพได้จัดทำคลังข้อมูลสมุนไพรและการดูแลสุขภาพของต้นแบบผู้ที่มีสุขภาพดีรวมทั้งยังได้จัดทำเมนูอาหารสำหรับผู้ป่วยโดยเชื่อมโยงกับมิติด้านการเกษตรในการเลือกใช้วัตถุดิบจากผลผลิตตามฤดูกาลในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง นอกจากนี้เครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพยังได้จัดทำโปรแกรมการออกกำลังกายร่วมกับคณะกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) ทุกตำบลในอำเภอทุ่งช้างเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ออกกำลังกายอีกด้วย

Abstract

"Model of Community Development for City Development, Thungchang Community for Livable Nan" aims to establish engagement between actors in Thungchang community to create awareness and self-defense in terms of career, education, and wellness, through learning and developing process to achieve sustainable development of the community. The researchers have chosen Thungchang district of Nan province to be the research area, as well as its citizens to be the research subjects. In this area, this project explores a procedure and area-based solutions that are suitable in rural context to create a model "Knowledge of Developing a Rural Area". The goal of this model is to start a social process by using District Health Board (DHB) as a key to cooperation between government sector, private sector, citizens, and civil society. Lesson learned, analysis, and synthesis are the processes utilized to sustainably develop the rural area and to reinforce rural human resources development. Qualitative research methods include documentary research, focus group, and in-depth interview. The researchers set subjects of this project based on exemplary successful people from their careers which can be divided into 4 career dimensions, including agriculture, tourism, education, and wellness, as well as involved exemplary people who play important roles in developing those dimensions. The results show that actors in Thungchang district were willing to participate in the project developing the district under DHB in terms of agriculture, tourism, education, and wellness. There was a gathering of 129 volunteers in total taking part in DHB, 13 people on the central board (Core Team), 23 people on an agriculture board, 24 people on a tourism board, 39 people on an education board, and 30 people on a wellness board. The results from every dimension of DHB and doing focus group highlight the potential of "people" and "resources" in developing the district sustainably. Moreover, both have the potential in being a model of the social process and being able to create a learned lesson "Knowledge of Developing a Rural Area" for other communities. After the development, the results are detailed according to the 4 dimensions. The first dimension, agriculture, exemplary farmers name archive and Thungchang cash crop planting strategies archive were created. The data collected throughout the agricultural value chain reveals opportunities to develop quality and add value to the non-chemical crops, including Rambutan, Thung Pung farmland's crop. The farmers had worked to be certified according to Participatory Guarantee System (PGS), then delivered their organic product into a particular organic market, like Lemon Farm. By doing so,

Rambutan was value-added from 25 baht per kilograms to 42 baht per kilograms, and Thungchang agricultural commodities were delivered to food processing factories market in Thungchang district as well. Secondly, tourism dimension, according to Thungchang tourism potential investigation and assessment from many attractions, it is found that Thungchang district could be a tourist city if the citizens fully collaborated in developing it. The collected data was also used to create 2 tourism routes in the district, including Merit Route and Nature & Folkways Route. Moreover, Thungchang annual tradition and culture calendar was made to promote tourism of the district. For the third dimension, education, a local curriculum "Thungchang Conservation" had been provided to be tested if it is effective to educate high school students. After the test, it is found that the students learned about the district tradition and culture, but they could not learn aspects that had not been provided in the community. For this reason, a local curriculum development center, with an integration of the other 3 dimensions studied, needs to be established, so that the students can access the knowledge at one's convenience. Lastly, wellness dimension, beneficial herb archive and healthcare suggestion archive collected from exemplary robust people were created. A list of healthy dishes for patients made from Thungchang seasonal ingredients according to agriculture dimension was also created. Moreover, every Sub-District Health Board in Thungchang and DHB collaboratively designed an exercise program to encourage the citizens to do exercises.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)	ก
บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)	ข
บทคัดย่อ	ฎ
Abstract	ฑ
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ต
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-3
1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	1-3
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	2-1
2.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	2-1
2.2 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)	2-5
2.3 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)	2-5
2.4 ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Functions)	2-6
2.5 แนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา	2-8
2.6 แนวคิดการส่งเสริมอาชีพ	2-9
2.7 แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	2-10
2.8 ข้อมูลพื้นฐานอำเภอทุ่งช้าง	2-11
2.9 แนวคิดการพัฒนาเมือง	2-17
2.10 ทฤษฎีพอเพียง	2-19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	3-1
3.1 กลไกการพัฒนาเมือง	3-1
3.2 กระบวนการวิจัย	3-1
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	3-2
3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	3-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	3-7
บทที่ 4 ผลการวิจัย	4-1
4.1 กระบวนการที่ใช้ในการสร้างกลไกจัดการเครือข่าย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)	4-1
4.2 กระบวนการสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)	4-2
4.3 ชุดข้อมูลและฐานข้อมูลในอำเภอทุ่งช้างที่จำเป็นในการพัฒนาสู่การเป็นต้นแบบเมืองน่านน่าอยู่	4-99
4.4 แนวทางการจัดการปัญหาและรูปแบบพัฒนาทุ่งช้างที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ	4-183
4.5 สรุปผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ	4-184
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	5-1
5.1 สรุปและอภิปรายผล	5-1
5.2 ข้อเสนอแนะ	5-10
บรรณานุกรม	บ
ภาคผนวก	ป

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 ช่องทางเข้า – ออกธรรมชาติ และจุดผ่อนปรนด้านการค้าชายแดนไทย – ลาว ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง 2-12

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลประชากรย้อนหลัง 3 ปี 2560 - ปี 2562 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 2-13

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลประชากรแยกรายสถานบริการ ปี 2562 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 2-13

ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรตามที่อาศัยอยู่จริง จำแนกตามกลุ่มวัยสำคัญ 2-14

ตารางที่ 2.5 จำนวนประชาการแยกตามเพศ 2-14

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลด้านสถานประกอบการด้านอาหาร เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย 2-17

ตารางที่ 4.1 ความมุ่งหวัง ช่วงเวลา และการนำโรคติดต่อของพี่น้องชาวลาวเข้ามาในหมู่บ้านมณีพฤกษ์ 4-11

ตารางที่ 4.2 คณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง (Core Team) 4-16

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้าง 4-21

ตารางที่ 4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ตามพื้นที่ตำบลในอำเภอทุ่งช้าง 4-26

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง 4-32

ตารางที่ 4.6 รายชื่อคณะทำงานเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษาในการร่างและพัฒนาหลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง” 4-37

ตารางที่ 4.7 ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) 4-40

ตารางที่ 4.8 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) 4-43

ตารางที่ 4.9 ระดับมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) 4-47

ตารางที่ 4.10 คณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง (Core Team) 4-57

ตารางที่ 4.11 คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง 4 มิติ 4-58

ตารางที่ 4.12 การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอสันติสุข 4-70

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลการผลิตพืชผลทางการเกษตร อำเภอทุ่งช้าง 4-104

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลการทำปศุสัตว์ อำเภอทุ่งช้าง 4-105

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง 4-106

ตารางที่ 4.16 ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง 4-108

ตารางที่ 4.17 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 4-117

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (ต่อ) 4-118

ตารางที่ 4.19 ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง 4-120

ตารางที่ 4.20 ต้นแบบด้านสุขภาพอำเภอทุ่งช้าง 4-175

ตารางที่ 4.21 พืชสมุนไพรที่พบในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง 4-176

ตารางที่ 4.22 ข้อมูลผู้ป่วยนอกที่พบบ่อยในโรงพยาบาลทุ่งช้าง 4-179

ตารางที่ 4.23 ข้อมูลผู้ป่วยในที่พบบ่อยในโรงพยาบาลทุ่งช้าง 4-180

ตารางที่ 4.24 กลุ่มโรคเสี่ยงที่พบมากที่สุด 4-180

ตารางที่ 4.25 รายการอาหารรายสัปดาห์ ประจำฤดูร้อน (คิมหันต์) เมษายน – มิถุนายน 4-181

ตารางที่ 4.26 รายการอาหารรายสัปดาห์ ประจำฤดูฝน (วสันต์) กรกฎาคม – ตุลาคม 4-181

ตารางที่ 4.27 รายการอาหารรายสัปดาห์ ประจำฤดูหนาว (เหมันต์) พฤศจิกายน – มีนาคม 4-181

ตารางที่ 4.28 สรุปการจัดกิจกรรมที่ได้ดำเนินการนับตั้งแต่เดือนเมษายน 2562 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2563 4-184

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดในการสร้างกระบวนการพัฒนาเมืองน่านให้เป็น “เมืองที่มีชีวิต” 1-2

ภาพที่ 2.1 แนวคิด “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” 2-9

ภาพที่ 2.2 แผนที่สังเขปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 2-12

ภาพที่ 2.3 เปรียบเทียบรูปทรงปิรามิดประชากรปี 2556 กับปี 2562 2-16

ภาพที่ 2.4 แนวคิด EQO City 2-20

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษาวิจัยโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง 3-8

ภาพที่ 4.1 แผนที่อำเภอทุ่งช้าง 4-3

ภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงเส้นทางธรรมชาติสำหรับการเดินทางเข้า - ออกของประชาชน สปป.ลาว มายังประเทศไทยพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 4-9

ภาพที่ 4.3 การจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อม “คณะกรรมการกลางเครือข่าย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง (Core Team) 4-15

ภาพที่ 4.4 Page Facebook “Thung chang Better together” 4-17

ภาพที่ 4.5 เสื้อ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่” 4-17

ภาพที่ 4.6 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติเกษตร) 4-19

ภาพที่ 4.7 กระบวนการใช้บัตรคำเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น 4-19

ภาพที่ 4.8 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร 4-23

ภาพที่ 4.9 การแบ่งกลุ่มระดมสมองในการวิเคราะห์ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ในแต่ละตำบล 4-24

ภาพที่ 4.10 การนำเสนอ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ของแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้าง 4-25

ภาพที่ 4.11 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว 4-32

ภาพที่ 4.12 การประชุมหารือเพื่อสนับสนุนการออกแบบและงบประมาณดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร 4-33

ภาพที่ 4.13 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างน่าอยู่ (มิติด้านการศึกษา) 4-34

ภาพที่ 4.14 คณะวิทยากรผู้อบรมเชิงปฏิบัติการมิติด้านการศึกษา 4-35

ภาพที่ 4.15 การประชุมเชิงปฏิบัติการมิติด้านการศึกษา 4-35

ภาพที่ 4.16 ผังขับเคลื่อนหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน โรงเรียนทุ่งช้าง 4-38

ภาพที่ 4.17 การบูรณาการหลักสูตรรักษ์ป่าน่านกับวิชาศิลปะ 4-39

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.18 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านสุขภาพ) 4-51

ภาพที่ 4.19 กระบวนการใช้บัตรคำสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 4-51

ภาพที่ 4.20 แบบเสื้อ เหรียญ และโล่สำหรับผู้สมัครเข้าร่วมกิจกรรมในงาน 4-53
"เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน 2020"

ภาพที่ 4.21 กิจกรรมในงาน "เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน 2020" 4-54

ภาพที่ 4.22 กิจกรรมการจัดเวทีสาธารณะนำเสนอโครงการวิจัยและ 4-56
เสวนาแนวทางการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ในวันที่ 10 ธันวาคม 2562

ภาพที่ 4.23 คำสั่งอำเภอทุ่งช้าง เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) 4-64
อำเภอทุ่งช้าง

ภาพที่ 4.24 พื้นที่ขอบเขตอำเภอสันติสุข 4-66

ภาพที่ 4.25 ตัวอย่างการดำเนินงานร่วมกันระหว่างพชอ.สันติสุขและภาคีเครือข่าย 4-68

ภาพที่ 4.26 แผนที่อำเภอเวียงสา 4-72

ภาพที่ 4.27 การขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่แต่ละตำบล 4-74

ภาพที่ 4.28 แผนปฏิบัติการการขับเคลื่อนประเด็นพชอ. 4-77

ภาพที่ 4.29 การฝึกอบรมซ้อมแผนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติ 4-77

ภาพที่ 4.30 การเชื่อมโยงเครือข่ายพชอ.กับชุมชน 4-78

ภาพที่ 4.31 การเชื่องโยงเครือข่ายพชอ.กับพชต. 4-78

ภาพที่ 4.32 แนวทางการจัดประชุมสัญจร 4-79

ภาพที่ 4.33 การพัฒนาและต่อยอดด้านอาหารปลอดภัย 4-80

ภาพที่ 4.34 ชุมชนต้นแบบอาหารปลอดภัย 4-81

ภาพที่ 4.35 การพัฒนาและต่อยอดด้านอาหารปลอดภัย 4-81

ภาพที่ 4.36 ผลลัพธ์การควบคุมโรคไข้เลือดออก 4-81

ภาพที่ 4.37 สถานการณ์ขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลกลางเวียง 4-83

ภาพที่ 4.38 แผนภูมิอัตราการตายจากอุบัติเหตุจราจรทางถนน 4-83

ภาพที่ 4.39 แผนผังการขับเคลื่อนพชอ.อำเภอเวียงสา 4-86

ภาพที่ 4.40 แผนที่อำเภอท่าวังผา 4-88

ภาพที่ 4.41 แนวทางการขับเคลื่อนพชอ.ท่าวังผาและหน่วยงานบูรณาการ (1) 4-89

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.42 แนวทางการขับเคลื่อนพชอ.ท่าวังผาและหน่วยงานบูรณาการ (2) 4-90

ภาพที่ 4.43 แนวทางการขับเคลื่อนพชอ.ท่าวังผาและหน่วยงานบูรณาการ 4-90

ภาพที่ 4.44 คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนประเด็น พชอ. 4 ประเด็น 4-92

ภาพที่ 4.45 ตัวอย่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย 4-96

ภาพที่ 4.46 แผนที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน 4-98

ภาพที่ 4.47 กำหนดการกิจกรรมวิ่ง “Mountain Run2020 @ Huai Kon” 4-100

ภาพที่ 4.48 กำหนดการกิจกรรวิ่ง “Mountain Run2020 @ Huai Kon” 4-101

ภาพที่ 4.49 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งผึ้ง 4-102

ภาพที่ 4.50 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านวังผา 4-103

ภาพที่ 4.51 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านแพะกลาง 4-103

ภาพที่ 4.52 แผนที่ต้นแบบด้านการเกษตรอำเภอทุ่งช้าง 4-107

ภาพที่ 4.53 ขั้นตอนการปลูกและการดูแลส้มสีทองอินทรีย์ 4-119

ภาพที่ 4.54 ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง 4-121

ภาพที่ 4.55 ปฏิทินการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 4-122

ภาพที่ 4.56 โฮมสเตย์และร้านกาแฟสำหรับบริการนักท่องเที่ยว 4-123

ภาพที่ 4.57 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านมณีพฤกษ์และดอยผาผึ้ง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง 4-123

ภาพที่ 4.58 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน 4-124

ภาพที่ 4.59 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง 4-124

ภาพที่ 4.60 พิพิธภัณฑ์ทหาร 4-125

ภาพที่ 4.61 การแต่งการของชนเผ่าขมุ 4-126

ภาพที่ 4.62 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยสะแตง 4-128

ภาพที่ 4.63 เส้นทางที่ 1 เส้นทางการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเป่าขลุ่ยไม้ไผ่ด้วยจมูก 4-128

ภาพที่ 4.64 เส้นทางที่ 2 เส้นทางเรียนรู้วิถีชุมชนห้วยสะแตง, การทำไม้กวาด, การทำฆ้องพร้า 4-129

ภาพที่ 4.65 เส้นทางที่ 3 เส้นทางเชื่อมสัมพันธ์สองแผ่นดิน (ไทย-ลาว) 4-130

ภาพที่ 4.66 กฎระเบียบชุมชนบ้านห้วยสะแตง 4-131

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.67 กิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ 4-131

ภาพที่ 4.68 วัดราษฎร์บำรุง 4-135

ภาพที่ 4.69 พระพุทธรูปปั้นมือวัดไชยคำ 4-136

ภาพที่ 4.70 วัดทุ่งผึ้งและพระพุทธรูปมงคลสัมฤทธิ์ 700 ปี 4-137

ภาพที่ 4.71 พระพุทธรูปปั้นมือวัดเฟือยลุง 4-137

ภาพที่ 4.72 เหรียญพระครูคัมภีร์ปัญญา 4-138

ภาพที่ 4.73 พระพุทธรูปปูนปั้นยาว 9 เมตร, พระธาตุสิบสองราศีโพธิพฤกษาพุทธเจดีย์ 4-138

ภาพที่ 4.74 วัดศรีดอนชัย พระประธานโบราณ ต้นศรีมหาโพธิ์ พระอุโบสถ 4-139

ภาพที่ 4.75 วัดดอนชัย (ปอน) 4-140

ภาพที่ 4.76 ศาลเจ้าปู่ลาวและพระวิหารบริเวณพระธาตุจอมสลีเก้าดวงดี 4-140

ภาพที่ 4.77 พระธาตุจอมสลีเก้าดวงดี 4-141

ภาพที่ 4.78 วัดสันกลาง 4-141

ภาพที่ 4.79 พระวิหารทรงไทลื้อ พระพุทธเมตตาองค์ใหญ่วัดห้วยยาง 4-142

ภาพที่ 4.80 แผ่นพับแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง (1) 4-142

ภาพที่ 4.81 แผ่นพับแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง (2) 4-143

ภาพที่ 4.82 กิจกรรมในไร่สหายน่าน 4-144

ภาพที่ 4.83 กิจกรรมเก็บมะนอต (มะเดื่อป่า) เรียนรู้การเล่นดนตรี การทำพิซซ่าโฮมเมด 4-144

ภาพที่ 4.84 ผลิตภัณฑ์โฮมเมดของไร่สหายน่าน 4-145

ภาพที่ 4.85 เค้กกล้วยหอมและพิซซ่าโฮมเมด 4-145

ภาพที่ 4.86 สวนส้มป้าขันคำ บ้านวังผา ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง 4-146

ภาพที่ 4.87 บ้านเหลืองอินเดีย ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง 4-146

ภาพที่ 4.88 หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง 4-147

ภาพที่ 4.89 คณะช่างฟ้อนไทลื้อ การทอผ้าไทลื้อ การทำพวงกุญแจป๊อกชายตุง 4-147

ภาพที่ 4.90 ขนมโดนัทไทลื้อ ข้าวแคบน้ำตาย้อย 4-147

ภาพที่ 4.91 เส้นใยกัญชง 4-148

ภาพที่ 4.92 กาแฟเดอม้ง 4-149

ภาพที่ 4.93 ประเพณีปีใหม่ม้ง 4-150

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.94 การเป่าแคนม้ง 4-150

ภาพที่ 4.95 ดอยผาผึ้ง หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง 4-151

ภาพที่ 4.96 ถ้ำผาผึ้ง หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง 4-151

ภาพที่ 4.97 ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง 4-153

ภาพที่ 4.98 วางพวงมาลาสดุดีวีรกรรมวันทหารผ่านศึกที่เสียชีวิตจากการสู้รบ 4-154

ภาพที่ 4.99 โน้มกิ่งฟ้ากินดอกดำดอกแดง 4-155

ภาพที่ 4.100 ประเพณีตานก๋วยสลากภัต 4-157

ภาพที่ 4.101 ผังการปรับปรุงบริเวณโดยรอบอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร 4-158

ภาพที่ 4.102 แบบการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ทหารและบริเวณโดยรอบ 4-158

ภาพที่ 4.103 การซ่อมแซมตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ทหาร 4-159

ภาพที่ 4.104 กิจกรรมโครงการค่ายยุวมัคคุเทศก์ 4-160

ภาพที่ 4.105 ตัวอย่างผลงานนักเรียนโรงเรียนทุ่งช้าง 4-174

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

น่านเป็นเมืองล้านนาขนาดเล็กที่มีความโดดเด่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง มีหลายหมู่บ้านยังคงสามารถอนุรักษ์วิถีของท้องถิ่นเดิมไว้ได้ มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในปัจจุบันได้มีกระแสของการท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาจังหวัดน่านเป็นอย่างมาก ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และระบบทุนนิยม ส่งผลต่อสภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตประชาชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งเมืองน่านเป็นเมืองเกษตรกรรมหากแต่พื้นที่ส่วนใหญ่กลับเป็นภูเขาและป่าสงวน การเพาะปลูกส่วนใหญ่จึงเป็นเกษตรเชิงเดี่ยวที่เน้นพืชไร่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่งผลให้ทรัพยากรทางธรรมชาติหมดไปอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหามลพิษทั้งทางอากาศ ดินและน้ำ ประชากรวัยทำงานที่เป็นแรงงานคุณภาพสูงต่างมุ่งหน้าสู่กรุงเทพและปริมณฑลเพื่อหางานที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าจึงส่งผลให้เกิดภาวะ “ครอบครัวแหว่งกลาง” ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาเมืองน่านในทุกมิติแนวทางการแก้ไขและบรรเทาปัญหา จำเป็นต้องสร้างกลไกการจัดการด้านอาชีพและระบบการศึกษาจากบริบทของท้องถิ่น นำพาประชากรวัยทำงานหรือเสาหลักของครอบครัวกลับสู่พื้นที่ ด้วยการพัฒนาและฟื้นฟูภาคการเกษตรและความหลากหลายของอาชีพจากต้นทุนทางสังคมหลากหลายด้าน ทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ความงดงามทางธรรมชาติ และความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม ซึ่งเมืองน่านมีความโดดเด่นและชัดเจนของกลุ่มคนที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง อาทิ มูลนิธิฮักเมืองน่าน ศูนย์ประสานงานประชาคมน่าน เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขและบรรเทาปัญหา และพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน

อำเภอทุ่งช้างเป็นตัวอย่างการบูรณาการหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงรุกด้านการจัดการชุมชนจนได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ในด้านต่างๆ อาทิ การควบคุมโรคปศุสัตว์ การป้องกันการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสารเคมีทางเกษตร ด้วยปัจจัยความสำเร็จ 4 ประการ คือ ความเป็นหนึ่งเดียวของ “ทีมสุขภาพหนึ่งเดียว” ที่มีแกนหลักในการดำเนินการจากท้องถิ่น ความชัดเจนของเป้าหมาย กระบวนการมีส่วนร่วมของการวางแผน การดำเนินการ การรับประโยชน์ และการประเมินผล และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกอำเภอทุ่งช้าง ดังนั้นการถอดบทเรียนและสังเคราะห์รูปแบบการผนวกกำลังของภาครัฐและประชาสังคมเข้าด้วยกันของพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เพื่อการขยายผลกระบวนการในขับเคลื่อนเชิงรุกภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดจนการสนับสนุนของภาครัฐและสถาบันการศึกษา ให้เป็นต้นแบบการผนึกกำลังที่มีพลังการขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เกิดการป้องกันและเฝ้าระวังตนเองในมิติสังคมและสุขภาพ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตอบโจทย์การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่และประชาคมจังหวัดน่าน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาทุนทางสังคม อัตลักษณ์ และรากเหง้าของพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีทิศทางการพัฒนาสู่ทิศทางเดียวกัน สู่เมืองที่มีชีวิต ซึ่ง

จะเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลการดำเนินงานสู่อำเภออื่นในจังหวัดน่านที่มีศักยภาพ พัฒนาสู่การเป็นประชาคมจังหวัดน่านได้อย่างยั่งยืน

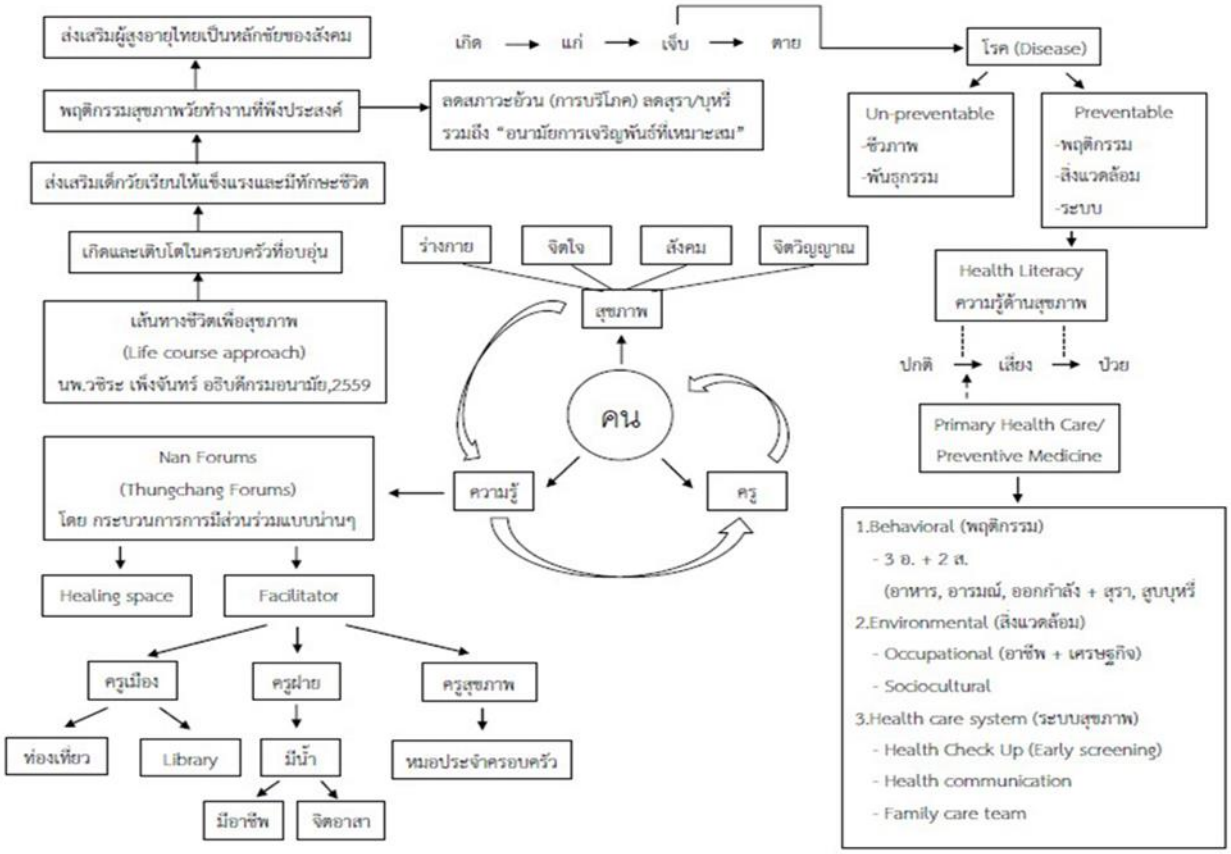

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดในการสร้างกระบวนการพัฒนาเมืองน่านให้เป็น "เมืองที่มีชีวิต"

โดยผลจากการวิจัยที่ได้จะ เป็นการขับเคลื่อนสังคมในมิติต่างๆ ของสังคม ให้เกิดการพัฒนาภายในชุมชนเป็นเกราะป้องกันโดยมีกลไกการเฝ้าระวัง และป้องกันตนเองระดับชุมชน เพื่อพัฒนาอำเภอทุ่งช้าง ให้เป็นชุมชนต้นแบบ โดยจะได้ "รูปแบบองค์ความรู้พัฒนาชุมชน" เป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนอำเภออื่นๆ ต่อไปของจังหวัดน่านโดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดคือ "เมืองแห่ง ความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่งคั่ง ชุมชนเข้มแข็ง ท่องเที่ยวยั่งยืน" ภายใต้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมใน ลักษณะประชารัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาในมิติด้านอาชีพ การศึกษาและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเลือกพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านเป็นพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างนำร่องของการวิจัย โดยค้นหากระบวนการและแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ (Area Based Solutions) ที่มีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น เพื่อสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้แก่

1.2.1 เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยการใช้ เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2.2 เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการพัฒนาความมั่นคงและความหลากหลายทางอาชีพและการศึกษา และเกิดกลไกการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติสุขภาพ ให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2.3 เพื่อสร้างรูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น จากกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น สู่การพัฒนาเมือง

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

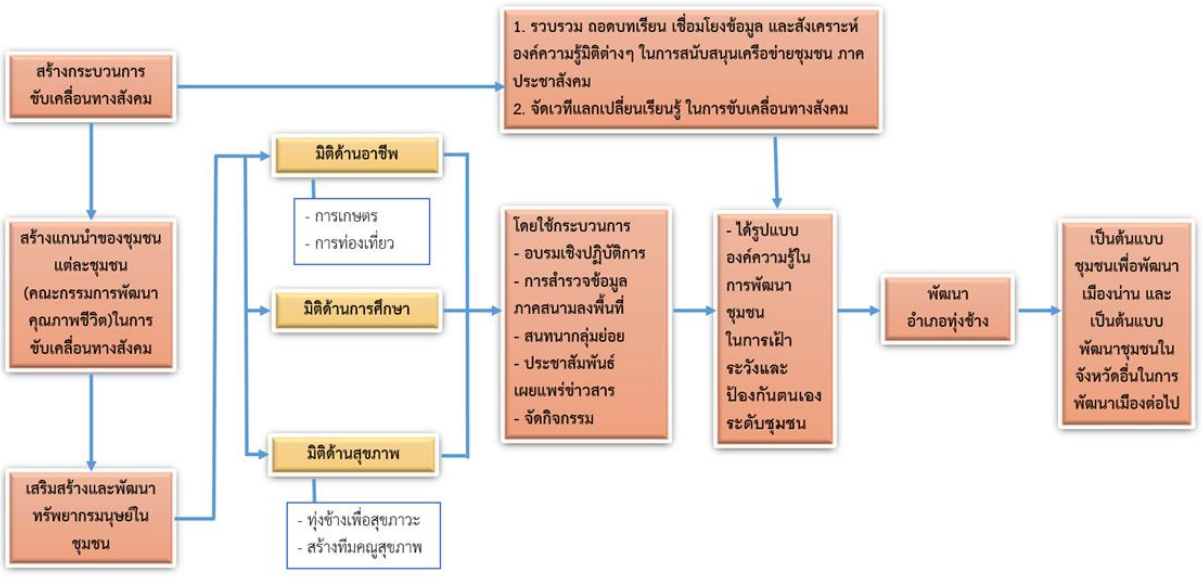

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ต่างจากการวิจัยค้นคว้าแสวงหาความรู้ตามหลักการของการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิมตรงที่ PAR นั้นมีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การแก้ปัญหาในการพัฒนาเป็นการวิจัยที่ดำเนินไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ร่วมงาน รวมทั้งในกระบวนการการวิจัย และในการมีหุ้นส่วนใช้ประโยชน์ของการวิจัย (กมล สุดประเสริฐ, 2540: 6-8)

นิตยา เงินประเสริฐศรี (2544: 61-62) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา (Journey of Development) โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ ทั้งในระดับปัจเจกชนและระดับสังคม โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลง อยู่ที่กระบวนการวิจัย ซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative Approach) ระหว่างนักวิจัยกลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (Stakeholders) แต่กระบวนการวิจัยจะต้องเป็นประชาธิปไตยที่ยุติธรรม มีอิสระ และส่งเสริมคุณค่า ของชีวิต โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้าร่วมสังเกต ตรวจสอบสถานการณ์ต่างๆ สะท้อนความคิดเห็นและ ความต้องการของตน ทรัพยากรที่มีอยู่ อุปสรรคและปัญหาที่ปรากฏอยู่ ตรวจสอบทางเลือกที่เป็นไปได้ และมี การเปลี่ยนแปลงอย่างมีจิตสำนึกไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่

จำเริญ จิตรหลัง (2554: 128) ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบของ PAR นับเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา และแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชนที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในปัจจุบันโดยเป็นงานวิจัยที่เริ่มต้นจากชุมชน สนับสนุนให้ชาวบ้านหรือตัวแทนในชุมชนเป็นคนสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเอง และชุมชนโดยการศึกษาเรียนรู้หาข้อมูลการวิเคราะห์ถึงปัญหา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่ โดยการร่วมกันวางแผน และกำหนดการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการพร้อมทั้งการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้ ถูกต้องตรงตามความต้องการ และมีนักวิจัยภายนอกทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้กระบวนการวิจัยบังเกิดผล สอดคล้องกับเป้าหมายอันนับได้ว่าการวิจัยได้ช่วยสร้างคุณลักษณะของการเรียนรู้แบบพหุพาคี พร้อมกับ ก่อให้เกิดผลพลอยได้ที่เป็นจิตสำนึกตระหนักในปัญหา หน้าที่ และร่วมกันแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มทำงานร่วมกันทั้งแก้ปัญหา และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนของชุมชน

ในขณะที่ Stephen Kemmis และ Robin McTaggart (2550: 311) ชี้แจงว่ารูปแบบของ PAR นั้นเป็นการเปิดพื้นที่ในการสื่อสารระหว่างผู้เข้าร่วมให้มีโอกาสและสิทธิในการพูด ฟัง หรือแม้กระทั่งเดินจากไปจากการประชุม นอกจากนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น ยังส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยพัฒนาความเข้าใจเหตุผล รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่น่าเชื่อถือมากขึ้นระหว่างกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ผู้เข้าร่วมตระหนักได้ถึงความถูกต้องในการตัดสินใจที่พวกเขาได้สร้างขึ้นมาระหว่างการประชุม

ดังนั้น จากผู้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการวิจัยที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากหลายๆ ภาค ส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันผ่านทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัยตามแต่ละบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมวิจัยตั้งแต่ ริเริ่มค้นหาปัญหาไปสู่แนวทางการแก้ไข ซึ่งรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นรูปแบบ การวิจัยที่ส่งเสริมกระบวนการสื่อสารระหว่างประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการปรึกษาหารือสาธารณะหรือการแก้ปัญหาระหว่างกลุ่ม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำรูปแบบการวิจัยประเภทนี้มาปรับใช้

2.1.1 ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไม่ยึดติดกับรูปแบบอันเป็นมาตรฐานใดๆ การรวบรวมข้อมูลจึงสามารถใช้ได้หลายรูปแบบ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเช่นเดียวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มตั้งแต่การ เข้าสนาม และสร้างความสัมพันธ์ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมมี ขั้นตอนมากกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะต้องมีการปฏิบัติหรือกิจกรรมเพิ่มเข้ามา ตลอดจนการติดตามและ ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมนั้น อย่างไรก็ดี กระบวนการในการทำกิจกรรม และการติดตามยังคงใช้วิธีการเชิงคุณภาพเช่นกัน ซึ่งกลวิธีหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีดังนี้ (อมรา พงศาพิชญ์, 2529: 25- 26)

- เน้นการศึกษาชุมชน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้าน การศึกษาปัญหา และความต้องการ เป็นการช่วยกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันว่ามีข้อบกพร่องที่ใดบ้าง เรื่องอะไร บางหน่วยงาน เชื่อว่าการศึกษาความต้องการพื้นฐานซึ่งรัฐบาลให้ทำทุกหมู่บ้าน เป็นวิธีการศึกษาสภาพชุมชนเพื่อเรียนรู้ปัญหาของ ชุมชนอยู่แล้ว ถ้าชาวบ้านได้ช่วยกันศึกษาวิเคราะห์กันอย่างจริงจังและไม่ใช่การกรอกข้อมูลโดยผู้ใหญ่บ้านหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิเพียง 1-2 คน ก็คงพอถือได้ว่าเป็นการศึกษาสภาพชุมชนกันพอสมควร นอกเหนือจากการศึกษาสภาพชุมชนเพื่อดูปัญหาที่ควรแก้ไขแล้วถ้าจะมีการแก้ไขให้ได้ผลก็ควรมีการ สำรวจทรัพยากรในชุมชน ซึ่งจะรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ บริการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งภาครัฐและเอกชนด้วย
- เน้นการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยประชาชนมีส่วนร่วมการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และศึกษาดูว่าทรัพยากรในท้องถิ่นมีอะไรบ้างที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ไข เป็นการพยายามประยุกต์ข้อมูล 2 เรื่อง คือ เรื่อง ปัญหาและเรื่องทรัพยากรท้องถิ่น ดูว่าทำอย่างไรจึงจะนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาแก้ปัญหาจะต้องมองดูทุกแง่มุม
- เน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการเพื่อนำไปปฏิบัติ ถ้ามีปัญหาหลายเรื่อง และ มีแนวทางแก้ไขปัญหาโดยใช้ทรัพยากรในท้องที่ได้หลายวิธี จะต้องมีการพิจารณาว่าปัญหาเรื่องใดเร่งด่วนกว่า กัน และวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใดจึงจะเหมาะสม การพิจารณาเรื่องความเหมาะสมของโครงการในการ นำไปปฏิบัติ อาจต้องพิจารณาเชิงเศรษฐศาสตร์ในแง่ของความคุ้มทุน นอกจากนี้ต้องพิจารณาความเหมาะสม กับพื้นที่วัฒนธรรมพื้นบ้านเดิม
- เน้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการแก้ปัญหาและสามารถทำต่อไปได้หลังจากนักวิจัยออกจากพื้นที่แล้ว วิธีการที่จะทำงานเดินต่อไปได้ตลอดคือ การหาคนในหมู่บ้านเป็นแกนนำในการ

ทำงานตั้งแต่ ต้นและเพื่อให้แกนนำในหมู่บ้านสามารถทำงานต่อไปได้ ควรมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อช่วยส่งเสริมในการ สื่อสารให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านต่อไปในทางปฏิบัติ

2.1.2 กระบวนการ/ขั้นตอน/รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ไพโรจน์ ชลารักษ์ (2548: 20-21, อ้างถึงใน จำเริญ จิตรหลัง, 2554) อธิบายไว้ว่า หากพิจารณาในรูป ของกระบวนการวิจัย การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ สามารถระบุได้ตามลำดับขั้น หรือกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้หลายขั้นตอน ซึ่งช่วยให้เห็นบทบาทหน้าที่ของผู้เข้าร่วมการวิจัยแต่ละฝ่ายได้อย่าง ชัดเจน และในทางปฏิบัติแล้ว กระบวนการวิจัยก็ต้องดำเนินไปโดยความร่วมมือกับทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

- ขั้นการศึกษาบริบท ในขั้นนี้ นักวิจัยจะทำการกำหนดพื้นที่หรืออาณาบริเวณที่จะทำการศึกษาวิจัย เพื่อทำประชาคมโดยมีนักพัฒนาประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วม และชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย
- ขั้นกำหนดปัญหา ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยสรุปคำถามหรือปัญหา รวมทั้งอธิบายเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เห็นภาพ และเกิดความเข้าใจตรงกัน ส่วนนักพัฒนาทำ ความเข้าใจประเด็นปัญหา และมองถึงผลของการวิจัยได้อย่างชัดเจน และครอบคลุมส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ และ ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็น/ความต้องการ ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว การวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพจริงที่เกิดขึ้นหรือสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาที่ประสงค์ได้นั้น ย่อมหลีกไม่พ้นการที่นักวิจัยจะต้องสร้างความสัมพันธ์ดันดีกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการสร้างความตระหนักในบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ขั้นการกำหนดปัญหาร่วมกับ ชาวบ้านในชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการให้เกิดผลอย่างแท้จริง ก่อนจะเริ่มดำเนินงานใน ขั้นตอนอื่น
- ขั้นการวางแผนปฏิบัติงานวิจัย ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานวิจัยให้ชัดเจน รวมทั้งระบุด้วยว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยแต่ละฝ่ายจะมีส่วนร่วมอะไร และอย่างไร เมื่อใดบ้าง พร้อมทั้งแผนการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการวิจัย ส่วนนักพัฒนาจะเข้าร่วมปฏิบัติการวิจัยโดยติดตามผลการ ดำเนินงานวิจัยทุกขั้นตอน และคอยตรวจสอบผลของการดำเนินงานว่ามีสิ่งใดที่ผิดพลาด หรือไม่เป็นไปตาม แผนหรือเป้าหมาย หรือมีสิ่งใดที่เกิดแทรกซ้อนขึ้นมาหรือไม่ โดยชาวบ้านนั้น จะเข้ามีส่วนร่วมลงมือในการ ปฏิบัติงานวิจัยตามแผน และตรวจสอบผลว่าพึงพอใจหรือไม่
- ขั้นการติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุง รวมทั้งการแก้ไขระหว่างการปฏิบัติงานวิจัย ในขั้นนี้ นักวิจัยมีส่วนร่วมโดยการพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยข้อมูลจากทุกฝ่าย แล้วนำมาทำการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยนักพัฒนาจะเข้ามี ส่วนร่วมด้วยการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานวิจัย และประเมินว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ เป็นต้น และประชาชน หรือชาวบ้านจะเข้าร่วมด้วยการรับรู้ถึงการปรับเปลี่ยนการ

ปฏิบัติงานตามที่นักวิจัยกำหนด รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่แสดงถึงความพึงพอใจและความสำเร็จของการดำเนินการวิจัยขั้นการสรุปผลการวิจัย ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะ

- ทำการสรุปผลการวิจัย และเรียบเรียงเป็นรายงาน การวิจัยออกเผยแพร่ นักพัฒนามีส่วนร่วมด้วยการรับทราบและตรวจสอบประเมินผลการวิจัยว่าประสบ ความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง โดยชาวบ้านเข้ามีส่วนร่วมด้วยการให้ข้อมูล ย้อนกลับผลของการวิจัยว่าพึงพอใจและได้ผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และแสดงความคิดเห็นอื่นประกอบ ข้อมูลด้วยว่าเพราะเหตุใด

ในขณะเดียวกันสุชาดา ทวีสิทธิ์ (อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543: 82) ได้สรุป ขั้นตอนของ PAR มี 5 ขั้นตอนเช่นเดียวกับไพโรจน์ ชลารักษ์ (2548) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผสมผสานแนวคิดการจัดการชุมชน และการเรียนรู้ปัญหาของชุมชนเข้าด้วยกัน (Community Organization and Problem Based Learning)

- ระยะก่อนทำวิจัย (Pre – Research Phase) ได้แก่
    1) การคัดเลือกชุมชน และการเข้าถึงชุมชน
    2) การบูรณาการ ตัวนักวิจัยเข้ากับชุมชน
    3) การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน
    4) การเผยแพร่แนวคิด PAR แก่ชุมชน
- ระยะของการทำวิจัย (Research Phase)
    1) การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาชุมชน
    2) การฝึกอบรมทีมวิจัยท้องถิ่น
    3) การวิเคราะห์ปัญหาอาจเกิดขึ้นใน PAR และกำหนดแนวทางแก้ไข
    4) การออกแบบการวิจัยและเก็บข้อมูล
    5) วิเคราะห์ข้อมูล
    6) การนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมหมู่บ้าน
- ระยะจัดทำแผน (Planning Phase)
    1) การอบรมทีมงานวางแผนท้องถิ่น
    2) การกำหนดโครงการหรือกิจกรรม
    3) การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน
    4) การแสวงหางบประมาณและหน่วยงานที่สนับสนุน
    5) การวางแผนเพื่อติดตามและประเมินผล
- ระยะการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation Phase)
    1) การกำหนดทีมงานปฏิบัติงานอาสาสมัคร
    2) การอบรมทีมงานปฏิบัติอาสาสมัคร
- ระยะการติดตามและประเมินลการปฏิบัติงาน (Monitoring and Evaluation Phase)

1) การจัดตั้งทีมงานติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของหมู่บ้านขึ้นมาติดตามการดำเนินงานของฝ่ายปฏิบัติทุกระยะ

2) การเสนอผลการประเมินต่อที่ประชุมหมู่บ้าน

ผลจากการศึกษากระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า กระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วมนั้นยังไม่มีขั้นตอนหรือรูปแบบแน่นอน และตายตัว มีเพียงแต่การเสนอแนะกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติในภาพรวมเท่านั้น โดยในการศึกษาวิจัยนี้จึงได้บูรณาการหลักการต่างๆ ข้างต้นและจัดทำแผนกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการสร้างความตระหนักของประชาชนในพื้นที่ศึกษา เพื่อส่งเสริมการป้องกันและเฝ้าระวังตนเองในมิติสุขภาพและสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ดังจะกล่าวในส่วนแผนการดำเนินงานวิจัยต่อไป

2.2 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

การสร้างแกนนำขุมขน จะใช้ ระเบียบสำนักรัฐมนตรีว่า ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ.2561 ในราชกิจจานุเบกษาการจัดตั้ง ว่าด้วย “คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ” โดยได้ให้หลักเหตุผลและความสำคัญไว้ว่า เพื่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน เกิดการบูรณาการ เป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษาและภาคประชาชนอย่างเป็นองค์รวม เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีพื้นที่เป็นฐานและประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีความเป็นเของและมีภาวการณ์นำร่วมกัน โดยบูรณาการและประสานความร่วมมือในการนำไปสู่การสร้างเสริมให้ บุคคล ครอบครัว และชุมชนมีสุขภาวะทางกาย จิต และสังคมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดความยั่งยืนต่อไป

2.3 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

Nutbeam เสนอกรอบแนวคิด (Conceptual model) ของความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นครั้งแรก “conceptual model of health literacy as a risk” โดยเสนอองค์ประกอบหลักของความรอบรู้ด้านสุขภาพประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูล ความรู้ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่อ ต่อมา Sorensen และคณะเสนอกรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดที่รวบรวมได้ในระหว่าง ค.ศ. 2000 - 2009 “Integrated model of health literacy” และเสนอองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึง หมายถึง ความสามารถที่จะแสวงหา ค้นหา และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ การเข้าใจ หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพ การประเมิน หมายถึง ความสามารถในการอธิบาย การตีความ การคัดกรองและประเมินข้อมูลด้านสุขภาพที่ได้รับจากการเข้าถึง และการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารและการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการรักษาและปรับปรุงสุขภาพ สำ หรับประเทศไทยนั้น กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดเป็น 6 ระดับพฤติกรรมความรอบรู้ด้านสุขภาพของพลเมือง 4.0

(Smart Thai People 4.0)ได้แก่ เข้าถึง เข้าใจ ซักถาม ประเมิน ตัดสินใจ รับปรับใช้ และบอกต่อแนวความคิดของความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีการจำแนกระดับออกเป็น 3 ระดับ คือ

- ระดับพื้นฐาน (Functional health literacy) ได้แก่ ทักษะพื้นฐานด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนที่จำ เป็นต่อความเข้าใจและการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นความสามารถในการประยุกต์ทักษะด้านการอ่านและความเข้าใจเกี่ยวกับจำนวนตัวเลขเช่น การอ่านใบยินยอม ฉลากยาการเขียนข้อมูลการดูแลสุขภาพ ความเข้าใจต่อรูปแบบการให้ข้อมูล การให้ข้อมูลทั้งข้อความเขียนและวาจาจากแพทย์พยาบาล เภสัชกร รวมทั้งการปฏิบัติตัวตามคำ แนะนำ ได้แก่ การรับประทานยา กำหนดการนัดหมาย
- ระดับปฏิสัมพันธ์ (Interactive health literacy) ได้แก่ ทักษะพื้นฐานและการมีพุทธิปัญญารวมทั้งทักษะทางสังคมที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม รู้จักเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร แยกแยะลักษณะการสื่อสารที่แตกต่างกัน รวมทั้งประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ
- ระดับวิจารณญาณ (Critical health literacy) ได้แก่ ทักษะทางปัญญาและสังคมที่สูงขึ้น สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารในเชิงเปรียบเทียบ และควบคุมจัดการสถานการณ์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับวิจารณญาณเน้นการกระทำของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมผลักดันสังคม การเมืองไปพร้อมกัน จึงเป็นการเชื่อมประโยชน์ของบุคคลกับสังคมและสุขภาพของประชาชนทั่วไป

2.4 ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Functions)

นักวิจัยหลายสถาบันได้ให้ความหมายของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Functions) คือ ชุดกระบวนการทางความคิด (mental process) ที่ช่วยให้วางแผน มุ่งใจจดจ่อ จำคำสั่ง และจัดการกับงานหลายๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ ทั้งต่อความสำเร็จในการเรียน การทำงานอาชีพ และการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ซึ่งความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิต คือ ศักยภาพของสมองมนุษย์ที่สามารถพัฒนาเป็นทักษะ ที่ทำให้ มนุษย์เป็น “มนุษย์” แตกต่างจากสัตว์ทั้งปวง มีองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่

- Working memory “ความจำที่นำมาใช้งาน” คือ ความสามารถในการเก็บประมวล และดึงข้อมูลที่เก็บในคลังสมองออกมาใช้ตามสถานการณ์ที่ต้องการ
- Inhibitory Control คือ การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง คือ ความสามารถในการควบคุมแรงปรารถนาของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จนสามารถหยุดยั้งพฤติกรรมได้ในเวลาที่สมควร เด็กที่ขาดความยับยั้งชั่งใจจะเหมือน “รถที่ขาดเบรก” อาจทำสิ่งใดๆไปโดยไม่คิดหรือมีปฏิกิริยาตอบโต้สิ่งต่างๆ ไปในทางที่สร้างปัญหาแก่ตนเองต่อไป
- Shift หรือ Cognitive Flexibility คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นความคิด เปลี่ยนจุดสนใจ เปลี่ยนโฟกัสหรือเปลี่ยนทิศทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เด็กที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัวมักจะ

ติดตันอยู่กับสิ่งเดิมๆ ไม่สามารถยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ มองไม่เห็นทางออกใหม่ๆไม่สามารถคิดสิ่งใหม่ๆ นอกกรอบได้

- Focus / Attention คือ ความสามารถในการใส่ใจจดจ่อมุ่งความสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยไม่วอกแวกไปตามปัจจัยไม่ว่าภายนอกหรือภายในตนเองที่เข้ามารบกวน
- Emotional Control การควบคุมอารมณ์ คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จัดการกับความเครียด หงุดหงิด และแสดงออกแบบที่ไม่รบกวนผู้อื่น เด็กสามารถบอกได้ว่ากำลังรู้สึกอย่างไร และควรจัดการอย่างไร เด็กที่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้มักกลายเป็นคนโกรธเกรี้ยว ฉุนเฉียว ขี้หงุดหงิดเกินเหตุ หรือขี้กังวล อารมณ์แปรปรวน และอาจซึมเศร้าได้
- Planning and Organizing คือ การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการเริ่มตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การเห็นภาพรวม จัดลำดับความสำคัญ จัดระบบโครงสร้าง จนถึงการดำเนินการคือการแตกเป้าหมายให้เป็นขั้นตอนกระบวนการ และมีการประเมินผล
- Self –Monitoring คือ การตรวจสอบตนเอง รู้จักตนเอง รวมถึงการตรวจสอบการงานเพื่อหาจุดบกพร่อง ประเมินการบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งความสามารถกำกับติดตามปฏิกิริยาของตนเอง และดูผลจากพฤติกรรมของตนเองที่กระทบต่อผู้อื่น
- Initiating คือ ความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำงานตามที่คิดมีทักษะในการริเริ่ม สร้างสรรค์แนวทางในการทำสิ่งต่างๆเมื่อคิดแล้วก็ลงมือทำให้ความคิดของตนปรากฏขึ้นจริง
- Goal-Directed Persistence คือ ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย เมื่อตั้งใจและลงมือทำสิ่งใดแล้ว ก็มีความมุ่งมั่นอดทน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะมีอุปสรรคใดๆก็พร้อมฝ่าฟันจนถึงความสำเร็จ

การดูแลพัฒนาเด็กทั่วไปในศูนย์เลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพนั้น ไม่แตกต่างมากนักจากหลักการของ EF เพราะ ทักษะ EF เป็นทักษะที่ตอบโจทย์การพัฒนามนุษย์ที่ต้องการให้คิดเป็น วิเคราะห์เป็น แก้ปัญหาเป็น อยู่กับคนอื่นเป็น และบรรลุความสำเร็จในทุกด้านได้ ไม่ใช่ทฤษฎีหรือชุดความรู้เสนอแนวทางการพัฒนาเด็กแบบใหม่ หากเป็นการยืนยันจากการค้นพบด้านชีวประสาทวิทยาศาสตร์ ว่าสมองของมนุษย์นั้น มีศักยภาพที่จะพัฒนาทักษะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ แต่การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้จะต้อง FOCUS ไปที่ทักษะ 5 ด้านของ EF เพราะไม่เช่นนั้น สมองก็จะไม่พัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างแข็งขันจนฝังเป็น “ชิป” ในสมองที่ใช้ได้ไปตลอด ทักษะ EF ยืนยันว่าต้องเอาจริงเอาจังอย่างที่สุดในวัย 3-5 ปี เพราะพ้นจากนี้ไปแล้ว “หน้าต่างแห่งโอกาส” ก็จะปิดลง พัฒนาได้ยากขึ้น การพัฒนาทักษะ EF สามารถพัฒนาได้บนฐานประสบการณ์กิจกรรมในชีวิตประจำวันทั่วไป ขอเพียงผู้ใหญ่เข้าใจและ FOCUS จริงจังเท่านั้นเอง

2.5 แนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การแก้ไขปัญหาระบบสุขภาพในพื้นที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ด้านการจัดการและรูปแบบการ ทำงานที่มีความสมดุลกัน โดนงานวิจัยนี้ได้ศึกษารูปแบบการทำงานที่ใช้แนวคิด “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” โดย ศาตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส ที่ได้เสนอแนวคิดดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

“ภูเขา” หมายถึง สิ่งยากที่ดูเหมือนเขยื้อนไม่ได้ สามารถจัดการให้เขยื้อนได้โดยโครงสร้างสามเหลี่ยม หรือสามมุมเชื่อมกัน ดังนั้น สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ก็หมายถึง การจัดการความรู้เพื่อเคลื่อนสิ่งยากโดย การ จัดการให้มีการสร้างความรู้ และจัดการให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เรียกว่า “การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ” ใน การนี้ต้องมี “หน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระ” ที่จัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นที่ไม่มีผลประโยชน์แอบ แฝงของใครนอกจาก ผลประโยชน์ของส่วนรวมเท่านั้นซึ่งสามมุม ประกอบด้วย

มุมที่ 1 การสร้างความรู้ ด้วยการวิจัยเพื่อหาความรู้ในการแก้ปัญหาสังคมที่ต้องการ การวิจัย มี 3 รูปแบบใหญ่ๆ ได้แก่

- การวิจัยเชิงพรรณา (Descriptive Research) ได้แก่ การศึกษาปัญหาเชิงบรรยายจากข้อมูลที่ได้มานำมาประมวลเป็นข้อมูลทางสถิติ เพื่อเข้าใจปัญหาได้มากขึ้น
- การวิจัยเชิงวิเคราะห์ (Analytic Research) ได้แก่ การนำข้อมูลเชิงสถิติ จากการวิจัยเชิงพรรณนา มาวิเคราะห์ หาเหตุ-หาผลเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหานั้น
- การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ได้แก่ การนำเหตุ-ผล จากการวิจัยเชิงวิเคราะห์มาทำการทดลอง ว่าเป็นไปตามที่วิเคราะห์ หรือไม่ ผลที่ได้จะนำมาใช้ดำเนินการแก้ปัญหาซึ่งต้องดำเนินการตามวงจรคุณภาพของเดมมิงส์ PDCA-P-Plan, D-Do, C-Check, A-Act

มุมที่ 2 การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึงการที่สังคมเข้ามาร่วมเรียนรู้ ร่วมบอกความต้องการ นี่คือการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องแปรความรู้ในมุมที่ 1 ให้อยู่ในรูปที่สังคมจะเข้าใจได้ง่าย เข้าร่วมได้ เรียกว่าความรู้เพิ่ม อำนาจให้สาธารณะ (Empowerment) ถ้าปราศจากความรู้ที่ถูกต้อง สังคมจะเคลื่อนไปได้ยาก ไม่มีพลัง หรือ เคลื่อนแล้วเพี้ยนไปทางอื่น

มุมที่ 3 อำนาจรัฐหรืออำนาจทางการเมือง การเมืองเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นผู้ใช้อำนาจ รัฐบริหารการใช้ทรัพยากรของรัฐ และเป็นผู้ออกกฎหมาย สามเหลี่ยมทั้ง 3 มุม จะต้องประกอบกัน ไม่อ่อนมุม ใดมุมหนึ่ง แม้มีนักการเมืองที่ดีเป็นมุมที่ 3 แต่ปราศจากมุมที่ 1 และมุมที่ 2 ก็ไม่สามารถแก้ปัญหายากๆ ได้ เช่น ปัญหาหวยบนดิน ประชาชนยังหลงใหลในการพนันการยกเลิกหวยบนดิน ยังถูกต่อต้านจากผู้ได้ประโยชน์ จากหวยบนดินเป็นต้น

รูปแบบของ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” สามารถนำไปใช้ในปัญหาหลายเรื่องในระดับต่างๆ ได้ไม่ว่าระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับหน่วยงาน ระดับครอบครัว และ ระดับส่วนบุคคล ขอยกตัวอย่างระดับหน่วยงาน ที่ทำการรณรงค์ “สร้างสุขภาพทั้งหน่วยงาน” (ย้ายภูเขา) ด้วยการให้เจ้าหน้าที่ ทั้งหมดออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ตามผลการวิจัย ว่าการออกกำลังกายทำให้สุขภาพแข็งแรง (มุมที่ 1) ได้ นำมาใช้

ในหน่วยงาน (มุมที่ 2) ให้คนในหน่วยงานออกกำลังกายตามความสมัครใจตามเกณฑ์ข้างต้น ปรากฏว่า เมื่อเวลาผ่านไปคนออกกำลังกาย จะลดลงเรื่อยๆ แต่เมื่อหัวหน้าหน่วยงานนำสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขามาใช้ (มุมที่ 3) มาใช้โดยการออกระเบียบของหน่วยงานว่าถ้าออกกำลังกายไม่ถึง 80% ของกิจกรรมจะไม่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบขั้นพิเศษ จะไม่ได้รับโบนัส จากการทำงานเท่าผู้ทำกิจกรรมตามเกณฑ์ผลปรากฏว่า เมื่อใช้มุมที่ 3 นี้มาบังคับทำให้คนในหน่วยงานออกกำลังกายตามเกณฑ์ 100% ได้ เป็นต้น ดังแสดงในภาพที่ 2.1

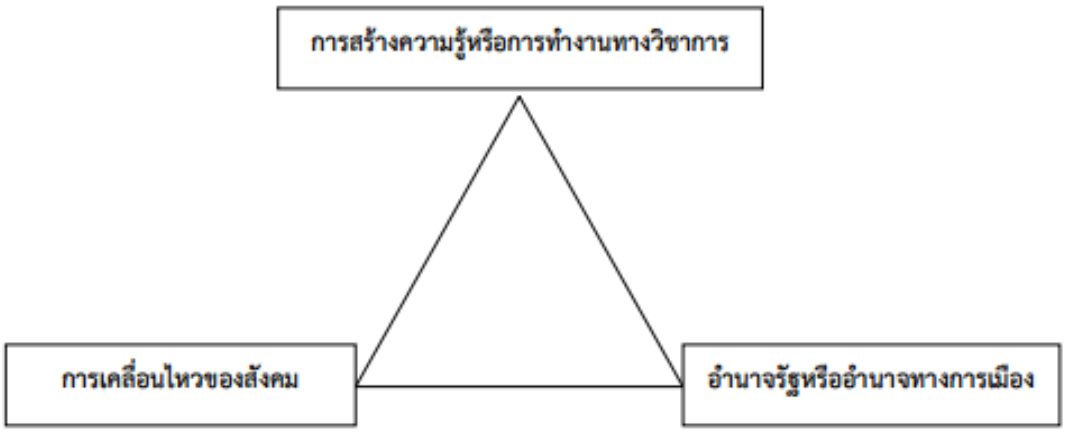

ภาพที่ 2.1 แนวคิด “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา”

2.6 แนวคิดการส่งเสริมอาชีพ

การส่งเสริมอาชีพอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพที่สำคัญ **3** ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซุปเปอร์**,** ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบอร์กและทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของไทด์แมนและโอฮารา (Ginzberg 1951; Super 1957; Tiedman and O’ Hara 1963**)** ในการพัฒนาการทางอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมีขั้นตอนและระเบียบแบบแผน ซึ่งพัฒนามาจากความเจริญเติบโตทางด้านร่างกายและจิตใจ ของบุคคลประกอบกับประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากครอบครัวและจากการศึกษา นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของสังคมและสภาวะเศรษฐกิจของประเทศยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการทางอาชีพอีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งการพัฒนาอาชีพนั้นเป็นกระบวนการตัดสินใจที่สลับซับซ้อน เกิดในช่วงเวลายาวนานตลอดชีวิตของบุคคลและการตัดสินใจแต่ละครั้งก็มีผลต่อเนื่องไปถึงการตัดสินใจเรื่องอื่นๆ เมื่อบุคคลมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับงานหรืออาชีพต่างๆ มากขึ้น ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการพัฒนาการทางด้านอาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถและความคิดจะทำให้บุคคลเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของตนเอง

นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพมาก **(**สำเนาว์ ขจรศิลป์**,**2529**)** การส่งเสริมอาชีพ ผู้ประกอบอาชีพจะต้องวิเคราะห์ตนเองว่ามีความสนใจอาชีพใด มีความถนัดด้านใด และตลาดมีความต้องการอาชีพใด ซึ่งการวิเคราะห์เปรียบเทียบอาชีพจะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาวิเคราะห์มีความรู้ ความเข้าใจในอาชีพที่สนใจในด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองและมีความเป็นไปได้ในการนำไปประกอบอาชีพ

2.7 แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพ หรือการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการทั่วทั้งองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรม (activities) และกระบวนการ (processes) เพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์แก่ทั้งองค์การ ผู้ปกครอง และชุมชน หรืออาจกล่าวง่าย ๆ ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอะไรก็ตามที่ทาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และในการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของ ISO 9000 สามารถดำเนินการได้ 2 วิธีพื้นฐาน ได้แก่ วิธีการควบคุมที่ดีกว่า (better control) และวิธีการสร้างมาตรฐานหรือนวัตกรรม (raise standards/ innovation) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

- การพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพโดยวิธีการควบคุมที่ดีกว่า เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนมาตรฐานการศึกษาชุดเดิม ไม่ใช่กระบวนการที่สงวนรักษาหรือสร้างมาตรฐานใหม่ มาตรฐานที่ได้จากวิธีนี้เป็นมาตรฐานที่ได้รับการปรับปรุงผ่านกระบวนการของการเลือก การวิเคราะห์ และการปรับแก้ไขของผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้
- การพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพโดยวิธีการสร้างมาตรฐานหรือนวัตกรรม เป็นกระบวนการที่ไม่เกี่ยวกับการสงวนรักษาหรือปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่เดิม แต่จะสร้างมาตรฐานขึ้นมาใหม่ผ่านกระบวนการที่เริ่มต้นจากการศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) มาตรฐานที่สร้างขึ้นใหม่จะผ่านการทดลองนามาใช้งานแบบทำซ้ำ มาตรฐานดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี การตลาดและการจัดการ

ถ้าอาศัยแนวคิดของออฟสเต็ด (Ofsted, 1994: 6 อ้างถึงในรัตนา ดวงแก้ว 2556ก: 12) “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา”จะใช้ในความหมายแตกต่างๆ กัน ใน 4 ลักษณะ ได้แก่

- ยกระดับมาตรฐาน (raise standards)
- เพิ่มคุณภาพ (enhance quality)
- เพิ่มประสิทธิภาพ (increase efficiency)
- บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม

จากความหมายทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าว สถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยพิจารณาทั้งด้านกระบวนการและเป้าหมายหรือผลลัพธ์ว่ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใด โดยมีแนวคำถามในการตรวจสอบ 4 ข้อ ได้แก่

- สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้เป็นอย่างไร
- ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง
- เมื่อเวลาผ่านไปจะบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร
- จะทราบได้อย่างไรว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และจะต้องสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

โดยทั่วไป ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมทั้งในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ หลักสูตรสื่อการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผลผู้เรียน การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา การเรียนรู้ และการสอนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยอย่างยั่งยืนนั้นต้องยึดหลักการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สร้างความรับผิดชอบร่วมของภาคสังคมทุกระดับนับตั้งแต่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้กำหนดนโยบาย และสถานศึกษา ทั้งนี้ ต้องเน้นการสร้างความรับผิดชอบร่วมระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นหลักเพราะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง โดยมีผู้กำหนดนโยบายร่วมรับผิดชอบสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติ ซึ่งแนวทางการพัฒนาควรครอบคลุมทั้งด้านการสร้างความรับผิดชอบร่วมของสังคม การประเมินคุณภาพครูอย่างเชื่อถือได้ การพัฒนาครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (รัตนา ดวงแก้ว)

2.8 ข้อมูลพื้นฐานอำเภอทุ่งช้าง

2.8.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

อำเภอทุ่งช้างเป็นอำเภอชายแดนตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดน่าน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 86 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 806,731 ตารางกิโลเมตร หรือ 504,206.875 ไร่ เส้นทางการคมนาคมทางบก มีสถานบริการสาธารณสุขจำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง จำแนกเป็นสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4 แห่ง สถานบริการสาธารณสุขชุมชน 3 แห่ง นอกจากนี้มีร้านขายยาของเอกชนจำนวน 2 แห่ง มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (ประเทศสปป.ลาว)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอปัว และอำเภอเชียงกลางจังหวัดน่าน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอสองแคว และแขวงไชยบุรี (ประเทศสปป.ลาว)

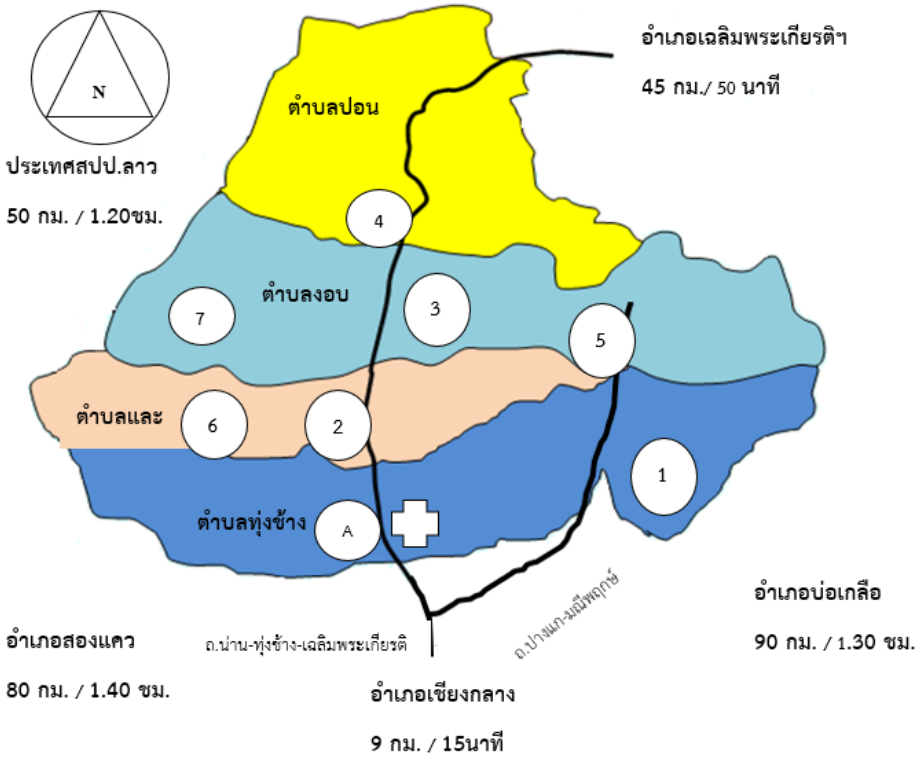

ภาพที่ 2.2 แผนที่สังเขปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

2.8.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ร้อยละ 96 เป็นภูเขา เป็นลักษณะสูงชัน (Steep land) ซึ่งไม่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม ส่วนที่เหลือร้อยละ 4 เป็นพื้นที่สูง (Step land) (http://th.wikipedia.org) มีช่องทางเข้า – ออกธรรมชาติและจุดผ่อนปรนด้านการค้า ชายแดนไทย – ลาว ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จำนวน 8 ช่องทาง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ช่องทางเข้า – ออกธรรมชาติ และจุดผ่อนปรนด้านการค้าชายแดนไทย – ลาว ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง

ลำดับ	หมู่บ้านในชายแดนไทย	หมู่บ้านในชายแดน สปป.ลาว	ช่องทางเข้า – ออกธรรมชาติและจุดผ่อนปรนด้านการค้า
1	น้ำสอดเก่า หมู่ 8, น้ำสอดใหม่ หมู่ 12 ตำบลและ	บ้านห้วยสะแตงเมืองเชียงฮ่อน	ช่องทางบ้านน้ำสอด
2	บ้านห้วยสะแตง หมู่ 2 ตำบลงอบ	บ้านป่าหว้าน, บ้านลับ, บ้านดอนไช เมืองเชียงฮ่อน	จุดผ่อนปรนบ้านห้วยสะแตง (ช่องทางดอยลม)
3	บ้านภูคำ หมู่ 3 ตำบลงอบ	บ้านแก เมืองเชียงฮ่อน	ช่องทางบ้านภูคำ
4	บ้านน้ำเลียง หมู่ 1 ตำบลปอน	บ้านห้วยหยวก เมืองเชียงฮ่อน	ช่องทางห้วยเฮี้ย

ลำดับ	หมู่บ้านในชายแดนไทย	หมู่บ้านในชายแดน สปป.ลาว	ช่องทางเข้า – ออกธรรมชาติและจุดผ่อนปรนด้านการค้า
5	บ้านเฉลิมราช หมู่ 8 ตำลฃปอน	บ้านปง, บ้านดอนไชเมืองเชียงฮ่อน	ช่องทางปุกป่าติ้ว, ช่องทางปุกป่าไร่, ช่องทางขุนห้วยลึกและช่องทางขุนน้ำปาง
รวม	6 หมู่บ้าน	8 หมู่บ้าน	8 ช่องทาง

2.8.3 พื้นที่การปกครอง และพื้นที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุข

- แบ่งการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 40 หมู่บ้าน รวมทั้งหมด 40 หมู่บ้าน

1) ตำบลทุ่งช้าง 7 หมู่บ้าน

2) ตำบลและ 14 หมู่บ้าน

3) ตำบลงอบ 11 หมู่บ้าน

4) ตำบลปอน 8 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลประชากรย้อนหลัง 3 ปี 2560 - ปี 2562 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ตำบล	ประชากร ณ 1 ม.ค. 2560			ประชากร ณ 1 ม.ค. 2561			ประชากร ณ 1 ม.ค. 2562		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
และ	2,294	2,427	4,721	2,293	2,425	4,718	2,260	2,391	4,651
ปอน	1,417	1,361	2,778	1,414	1,359	2,773	1,399	1,317	2,716
ทุ่งช้าง	2,888	2,673	5,561	2,921	2,697	5,618	2,017	2,181	4,198
งอบ	2,902	2,793	5,695	2,914	2,838	5,752	2,894	2,800	5,694
รวม	9,501	9,254	18,755	9,542	9,319	18,861	9,436	9,150	18,586

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลประชากรแยกรายสถานบริการ ปี 2562 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

สถานบริการ	ประชากร ณ 1 ม.ค. 2562			หลังคาเรือน	หมู่บ้าน
	ชาย	หญิง	รวม		
รพ.สต.ปอน	1,312	1,367	2,679	692	8
รพ.สต.งอบ	1,689	1,786	3,475	1037	9
รพ.สต.และ	1,672	1,991	3,663	1082	12
รพ.สต.บ้านปางแก	948	954	1,902	261	1
สสช.บ้านห้วยสะแตง	227	223	450	119	1
สสช.บ้านน้ำสอด	435	490	925	178	2
สสช.บ้านมณีพฤกษ์	801	817	1,618	284	1

สถานบริการ	ประชากร ณ 1 ม.ค. 2562			หลังคาเรือน	หมู่บ้าน
	ชาย	หญิง	รวม		
โรงพยาบาลทุ่งช้าง	2017	2181	4,198	1,335	7
รวม	9,101	9,809	18,910	4,988	40

แหล่งที่มา: ข้อมูล Health Data Center สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่านข้อมูล ณ วันที่ 24 เมษายน 2562

ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรตามที่อาศัยอยู่จริง จำแนกตามกลุ่มวัยสำคัญ

กลุ่มวัย	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละของประชากร
1) ปฐมวัย (0-5 ปี)	559	529	1,088	7.71
2) วัยเรียน (6-14 ปี)	1024	990	2,014	14.27
3) วัยรุ่น (15-19 ปี)	594	562	1,156	8.19
4) วัยเจริญพันธุ์ (15-44 ปี)	2,508	2527	5,035	36.68
5) วัยทำงาน (15-59 ปี)	4,005	4,263	8,268	58.59
6) วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	1,364	1,359	2,723	19.29

ที่มา:ประชากรทะเบียนราษฎร์ (Health Data Center) ณ 30 กันยายน 2561

ตารางที่ 2.5 จำนวนประชาการแยกตามเพศ

ช่วงอายุ	ผู้ชาย	ร้อยละ	ผู้หญิง	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
0-4 ปี	559	8.02	529	7.41	1,088	7.71
5-9 ปี	469	6.73	471	6.60	940	6.66
10-14 ปี	573	8.22	519	7.27	1,092	7.74
15-19 ปี	594	8.52	562	7.87	1,156	8.19
20-24 ปี	469	6.73	496	6.95	965	6.84
25-29 ปี	359	5.15	367	5.14	726	5.14
30-34 ปี	350	5.02	336	4.71	686	4.86
35-39 ปี	392	5.62	381	5.34	773	5.48
40-44 ปี	344	4.94	385	5.39	729	5.17
45-49 ปี	398	5.71	477	6.68	875	6.20
50-54 ปี	524	7.52	660	9.24	1,184	8.39
55-59 ปี	575	8.25	599	8.39	1,174	8.32
60 ปีขึ้นไป	1,364	19.57	1,359	9.63	2,723	19.30
รวมทั้งหมด	6,970	49.39	7,141	50.61	14,111	100

แหล่งข้อมูล: สืบค้นจาก HDC สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน

จากตารางพบว่า ประชากรวัยพึ่งพิง อายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปมีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 19.30 ซึ่งใกล้เคียงการเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบ

- อำเภอทุ่งช้าง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 5 แห่ง คือ

1) เทศบาลตำบล 2 แห่ง คือ สำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งช้าง และสำนักงานเทศบาลตำบลงอบ

2) องค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลและ และองค์การบริหารส่วนตำบลปอน ทั้งนี้มีหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จำนวน 2 แห่ง ที่มีพื้นที่รับผิดชอบคาบเกี่ยวระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง คือ

3) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ มีพื้นที่รับผิดชอบคาบเกี่ยวระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและ และ สำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งช้าง

4) กลุ่มทรัพยาการปฐมภูมิและองค์รวมโรงพยาบาลทุ่งช้าง มีพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างสำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งช้าง และองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง

3.8.4 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

อำเภอทุ่งช้างมีประชากรประกอบด้วย 5 กลุ่มชาติพันธุ์ คือกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง, ไทลื้อ, ม้ง, ขมุ และถิ่น ในปีงบประมาณ 2556 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรูปทรงปิรามิดประชากรในปี 2556 กับปี 2562 พบว่ารูปทรงของปิรามิดยังคงเป็นทรงพระเกี้ยว (วชิระ สิงหะคเชนทร์, 2544: 66) ซึ่งอัตราการเพิ่มของประชากรวัยเจริญพันธุ์อยู่ในระดับที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การรักษาพยาบาล และส่งเสริมสุขภาพที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้รักษาชีวิตของประชากรวัยแรงงานตลอดจนวัยผู้สูงอายุให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้นโดยเฉพาะประชากรวัยผู้สูงอายุ ดังภาพที่ 2.3

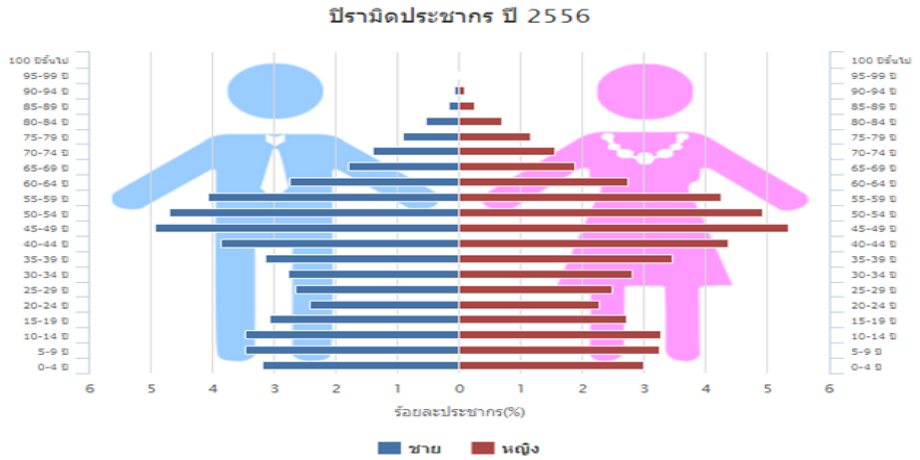

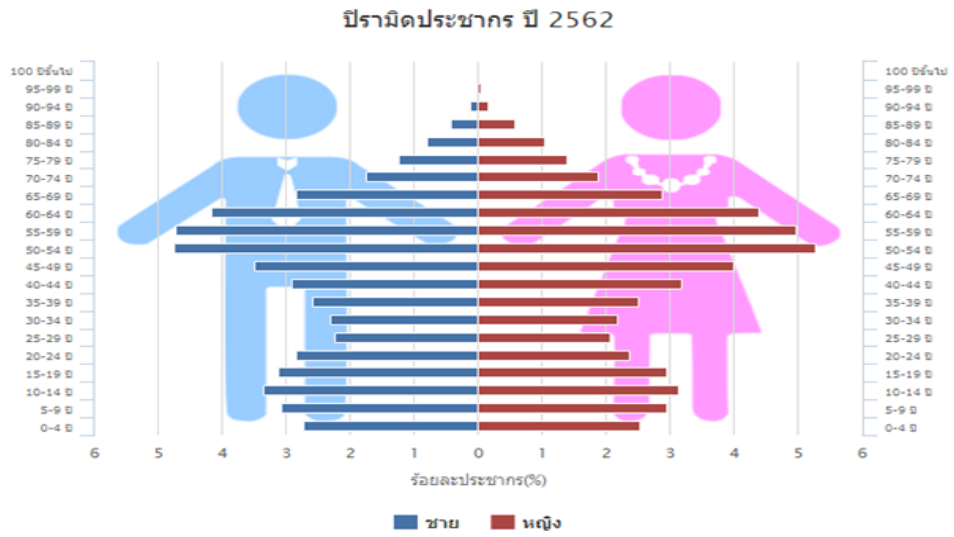

ภาพที่ 2.3 เปรียบเทียบรูปทรงปิรามิดประชากรปี 2556 กับปี 2562

ที่มา: ข้อมูลประชากรเดือนเมษายน 2562 จากโปรแกรม Health Data Center สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน

2.8.5 ข้อมูลจำนวนโรงเรียน / ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก / วัด / ศาสนสถาน

- อำเภอทุ่งช้าง มีสถานศึกษาจำนวน 14 แห่ง จำแนกตามประเภทสถานศึกษาได้ดังนี้

  1) โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง

  2) โรงเรียนประถมขยายโอกาส (ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แห่ง

  3) โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง

  4) โรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 1 แห่ง

  5) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง

  6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จำนวน 7 แห่ง

- ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีศาสนสถานจำนวน 19 แห่ง คริสต์ศาสนสถาน จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

  1) วัดไทยพุทธ 12 แห่ง สำนักสงฆ์ 7 แห่ง มีพระภิกษุสงฆ์ 27 รูปสามเณร 35 รูป

  2) โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง ตั้งที่บ้านน้ำสอด หมู่ 12 และบ้านน้ำสอด หมู่ 8 ตำบลและ

  3) มีคริสต์ศาสนิกชน จำนวน 45 คน (ร้อยละ 0.23)

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลด้านสถานประกอบการด้านอาหาร เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย

ข้อมูลสถานประกอบการ	จำนวนแห่ง
1) สถานที่ผลิตอาหารที่เข้าข่ายโรงงาน	2
2) สถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงานประเภทน้ำดื่ม	1
3) สถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงานประเภทอื่นๆ	0
4) สถานที่นำหรือสั่งอาหาร	0
5) สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง	0
6) สถานที่ผลิตวัตถุอันตราย	0
7) ร้านอาหาร	48
8) ร้านชำ	116
9) โกดังเก็บสินค้าเพื่อจำหน่าย	3

2.9 แนวคิดการพัฒนาเมือง

แนวคิดในการพัฒนาเมืองใหม่จากแนวคิด EQO City ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผสานความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ให้แก่เมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เมืองที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การผสานพื้นที่ทางธรรมชาติในพื้นที่เมือง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะที่ดีสำหรับคนในเมือง สร้างพื้นที่เมืองที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของคน นอกจากนั้นยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมเมืองที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเมืองในด้านต่างๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ภาพที่ 2) โดยเป็นการผสาน 5 แนวคิดหลักในการสร้างสมดุลให้แก่เมือง ได้แก่ แนวคิดเมืองปรับตัว (resilient city) แนวคิดเมืองนิเวศ (eco city) แนวคิดเมืองสุขภาวะ (healthy city) แนวคิดเมืองสร้างสรรค์ (creative city) และ แนวคิดเมืองฉลาด (smart growth city) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.9.1 แนวคิดเมืองปรับตัว (resilient city)

แนวคิด resilient city มีแนวทางที่จะสร้างเมืองแห่งอนาคตที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ที่ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีพลังงานความเปลี่ยนแปลง (dynamic) สูงตามแบบวิถีชีวิตเมืองในอนาคต มีการใช้งานที่หลากหลายตลอด 24 ชั่วโมง และเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งปี พื้นที่เมืองในอนาคตจึงต้องได้รับการออกแบบและวางผังให้มีความยืดหยุ่นสูง สามารถใช้งานได้หลายประเภท และปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว แนวคิดนี้จึงนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้สามารถใช้งานได้อย่างหลากหลาย มีการประหยัดพลังงานสูง ลดปัญหาการสร้างความเสื่อมโทรมให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อให้สังคมเมืองแห่งอนาคตปรับตัวได้อย่างรวดเร็วโดย

ไม่รบกวนและรองรับกับคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมเมือง เน้นที่สร้างเมืองประหยัดพลังงานและการเดินทางประเภทที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษและมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.9.2 แนวคิดเมืองนิเวศ (eco city)

เมืองนิเวศ จากชื่อ คือ สถานที่เฉพาะ มีลักษณะพิเศษสำคัญในพื้นที่ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผสานระบบนิเวศเข้าไปในการออกแบบเมือง บริหารจัดการเมือง และสร้างการใช้ชีวิตของคนเมืองในแนวทางใหม่ โดยมีกุญแจสำคัญในการพัฒนาเมืองนิเวศ คือ การพัฒนาเมืองโดยคำนึงถึงการสร้างความสมดุลระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่สิ่งแวดล้อม โดยมีตัวชี้วัดคือ การลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ และลดลงของรอยเท้าทางนิเวศ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน จาก GDP ที่เพิ่มขึ้นและระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

2.9.3 แนวคิดเมืองสุขภาวะ (healthy city)

แนวคิดเมืองสุขภาวะ เป็นแนวคิดที่เน้นการสร้างความเป็นมิตรกับประชาชน การสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพประชาชน โดยการใช้สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งเสริมให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางสุขภาพกายและทางสุขภาพใจ ซึ่งองค์การอนามัยโลก กล่าวถึงคุณลักษณะของเมืองสุขภาวะไว้ดังนี้

- เมืองที่มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัย
- เมืองที่มีระบบนิเวศที่มั่นคงในปัจจุบันและยั่งยืนต่อไปในอนาคต
- เมืองที่มีชุมชนเข้มแข็งและมีทัศนคติที่ดีในด้านสุขภาวะ
- ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต สุขภาวะและความเป็นอยู่ที่ดี
- องค์ประกอบพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพียงพอต่อประชาชนทุกระดับ
- คนสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างสะดวก
- มีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
- การเก็บรักษามรดกทางวัฒนธรรมเพื่อให้เมืองเกิดการเรียนรู้อดีต เข้าใจวิถีเดิม
- มีรูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- เมืองที่มีบริการทางสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และเพียงพอ
- เมืองที่มีประชาชนสุขภาพดี

2.9.4 แนวคิดเมืองสร้างสรรค์ (creative city)

เมืองสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดที่เน้นการสร้างหรือส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายซึ่งมีส่วนสำคัญที่ผลักดันระบบเศรษฐกิจและสังคมของเมืองนั้นๆ อาจเป็นพื้นที่เมืองที่ประกอบไปด้วยรากฐานที่มั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรม มีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นของคนทำงานสร้างสรรค์และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเกิดแรงบันดาลใจและการเรียนรู้ โดยกลุ่มคนที่ต้องการผลักดันแนวคิดเมืองสร้างสรรค์ได้เผยแพร่หลักการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

- พัฒนากลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ทางด้านการพัฒนาพื้นที่ของเมือง
- สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างประสิทธิภาพสำหรับบุคลากรในเมือง

- เพิ่มโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งเสริมให้เมืองเกิดการเรียนรู้ เกิดแรงบันดาลใจ และ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในพื้นที่เมือง
- สร้างชุมชนที่สามารถรับมือกับการปรับตัวเมื่อเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ และตอบรับกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เมือง
- สนับสนุนและสร้างโครงข่ายการเรียนรู้อย่างครบวงจร

2.9.5 แนวคิดเมืองฉลาด (smart growth city)

แนวคิดในการวางผังเมืองและระบบคมนาคม ที่เน้นการพัฒนาการใช้พื้นที่เมืองให้เต็มประสิทธิภาพแทนการกระจายการพัฒนาเมืองออกไปเรื่อยๆ ซึ่ง Environment Protection Agency องค์กรที่ผลักดันแนวคิดเกี่ยวกับเมืองฉลาด กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาเมือง ดังนี้

- พัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน
- เน้นการใช้พื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- สร้างการพัฒนาอาคารและกิจกรรมให้หลากหลายในพื้นที่เดียวกัน
- เน้นการพัฒนาในรูปแบบชุมชนละแวกบ้านในย่านชุมชนที่อยู่อาศัย โดยเป็นชุมชนที่มีองค์ประกอบสำหรับการใช้ชีวิตครบถ้วน และเน้นการใช้เส้นทางจักรยานและการเดินในการเข้าสู่พื้นที่ศูนย์กลางชุมชน
- สร้างลักษณะเฉพาะให้กับพื้นที่แต่ละพื้นที่ สร้างความเป็นสถานที่ให้คนเกิดภาพจำและรับรู้ได้
- รักษาพื้นที่ทางเกษตรกรรม พื้นที่ความงามและเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ และแก้ไขพื้นที่ทางธรรมชาติที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมต่างๆ
- พัฒนาชุมชนเดิมให้เข้มแข็ง
- มีการจัดหาตัวเลือกในการใช้ระบบขนส่งที่หลากหลายในพื้นที่
- การพัฒนาพื้นที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและความเสมอภาคของประชาชนทุกกลุ่ม
- กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในส่วนของผู้เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาพื้นที่หรือ นโยบายที่เกี่ยวข้อง

2.10 ทฤษฎีพอเพียง

ประชาชนอยู่อย่างพอกินพอใช้ เหมาะสมกับสถานะและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนสามารถพออยู่พอกินได้ตามอัตภาพ มีความพอดี พอประมาณในการผลิตและบริโภค ความมีเหตุผลที่จะคำนึงถึงผลกระทบจากสิ่งที่ทำอยู่เสมอ และการมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางสังคมและสิ่งแวดล้อมการปรับตัวนี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องยึดถือหลักการสองประการ คือหลักแห่งการมีความรู้ในการดำเนินชีวิตและการมีคุณธรรมให้เกิดความสามัคคี ซื่อสัตย์ในหน้าที่ และช่วยเหลือกันและกัน

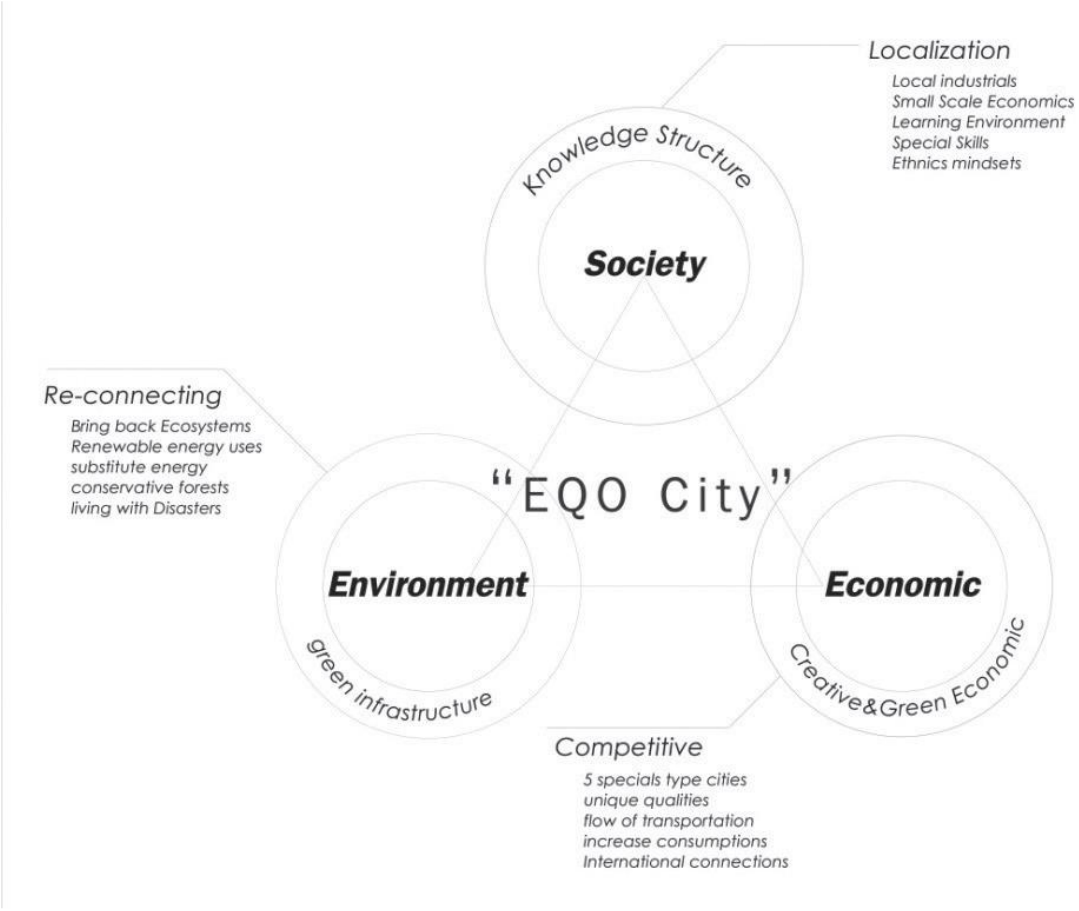

ภาพที่ 2.4 แนวคิด EQO City

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยในโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการที่ใช้ในการวิจัย (Methodology) เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยได้แสดงรายละเอียดดังนี้

3.1 กลไกการพัฒนาเมือง

การดำเนินงานโครงการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง อาศัยกลไกการสร้างเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ด้วยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4 มิติ ประกอบด้วย มิติอาชีพการเกษตร มิติการท่องเที่ยว มิติการศึกษา และมิติสุขภาพ และได้จัดตั้งคณะทำงานหลักในแต่ละมิติเพื่อการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการของภาครัฐ เอกชน และประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง โดยการใช้พื้นที่วงสนทนาและเสวนาของการจัดเวทีสาธารณะหรือการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เป็นช่องทางการสื่อสารและรวบรวมประเด็นการพัฒนาเมืองซึ่งมีการจัดตั้งคณะทำงานหลักของเครือข่าย พชอ. ทุ่งช้างในมิติต่างๆ ถือเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากร “คน” ในพื้นที่และรวมตัวเกิดเป็น “คลังครู” เป็นกลไกนำไปสู่การวิเคราะห์และถอดบทเรียนองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคลังครูในมิติต่างๆ รวบรวมเป็น “คลังข้อมูลและความรู้” เป็นต้นทุนทางสังคมที่จะสามารถนำไปออกแบบแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ วิถี และคนทุ่งช้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกลไกการขยายเครือข่ายพชอ. ด้วยการเตรียมความพร้อมทีมงานหลักหรือ “คณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง (Core Team)” จากการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ซึ่งอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่หรือเวทีแสดงความคิดเห็นเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเตือน คิด วิเคราะห์ถึงสถานการณ์และปัญหาของการพัฒนาเมืองทุ่งช้าง ตลอดจนการร่วมสังเคราะห์แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาเมืองในด้านต่างๆ ผ่านการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมตามบริบทวงประชุม อาทิ Card sorting และการจัดทำแผนที่ความคิด (Mind mapping) ช่วยในการจัดการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม จนสามารถรวบรวมกลุ่มคนทุ่งช้างอาสาเข้าสู่การจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่าย พชอ.ทุ่งช้างได้

3.2 กระบวนการวิจัย

การกำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิธีวิจัย (Methodology) ตามโครงการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัยโดยการใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ดังกล่าวมาข้างต้น มาใช้ในการดำเนินงานวิจัย โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

3.2.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research)

การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) นั้น เบื้องต้นคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ รวมถึงสื่อรูปแบบอื่นๆ อาทิเช่น ภาพวาด สมุดบันทึก และสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการสืบค้นและทบทวนข้อมูลเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของคนอำเภอทุ่งช้าง ประวัติของแต่ละหมู่บ้าน สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ วัด ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลก่อนจะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2.2 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยกระบวนการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) นั้น คณะผู้วิจัยได้มีการกำหนดประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละปัญหา ได้มาพูดคุยและแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งการประชุมกลุ่มย่อยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาประเด็นสาเหตุที่แท้จริงของ ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาต่อเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ โดยประเด็นปัญหาที่คณะวิจัยกำหนดขึ้นได้แก่ มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

3.2.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview)

การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) นั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการวิจัย โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการชี้นำคำสัมภาษณ์ โดยมีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นปลายเปิดที่มีคำสำคัญพร้อมกับลักษณะของข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมจะปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลายมิติและข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ที่มีทั้งมิติด้านความลึกและความกว้างของข้อมูลในมิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนวิธีการวิจัย (Methodology) ครั้งนี้ เนื่องจากการวิจัยได้กำหนดกระบวนวิธีการวิจัยโดยใช้กระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) นั้น ประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่

ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางหนึ่ง โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บันทึกต่าง รวมทั้งข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้แบบบูรณาการและเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) อีกแนวทางหนึ่งนั้นได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) อันเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่มีความชัดเจนตายตัว โดยเป็นแต่เพียงการกำหนดแนวข้อคำถามแบบเปิดกว้าง หรือเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนวิธีการวิจัยที่มีผลทำให้ข้อคำถามมีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยเทคนิคของการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้นเป็นเทคนิคและกระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาใช้ในการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล โดยกระบวนวิธีการวิจัยในลักษณะนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้และความชำนาญหรือผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย โดยคณะผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ และสามารถที่จะสอบถามข้อมูลข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดที่สำคัญและมีความน่าสนใจในแต่ละประเด็นของคำตอบ จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ อันทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมิติและได้ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีความหลากหลาย

สำหรับกระบวนการในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนวิธีการวิจัยนั้น เนื่องจากระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนวิธีการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดให้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยกระบวนวิธีการการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) อันเป็นกระบวนการสัมภาษณ์ที่ไม่มีรูปแบบตายตัว กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่นำมาใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างชัดเจน แต่มีการกำหนดลักษณะของข้อคำถามที่เปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นและมีการนำคำสำคัญมาใช้ประกอบชี้นำในกระบวนการสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะข้อคำถามที่สามารถปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้มีความสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์หรือตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ส่วนการกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการออกแบบการวิจัย (Research design) หรือการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น ได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัย สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

3.3.1 การศึกษาวิจัยข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บันทึก ตำราในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของคนในอำเภอทุ่งช้าง ประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

3.3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บันทึก ตำราท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของคนในอำเภอทุ่งช้าง ประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

3.3.3 ดำเนินการเพื่อกำหนดกระบวนการ ขั้นตอนและแนวทางในการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยผู้ให้สัมภาษณ์จะประกอบไปด้วยบุคคลต้นแบบด้านการเกษตร ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลต้นแบบด้านสุขภาพ การจัดหลักสูตรท้องถิ่นในอำเภอทุ่งช้าง

3.3.4 การออกแบบการวิจัย (Research design) หรือการสร้างแบบสัมภาษณ์ สำหรับการนำไปปรับใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ เป็นลักษณะการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวมาดำเนินกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในเชิงเนื้อหาให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยกลุ่มประชากรตัวอย่างเบื้องต้นเพื่อที่จะนำข้อเสนอแนะมาปรับแก้ไขแล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง เพื่อที่จะได้นำสภาพปัญหาหรือข้อบกพร่องของแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์จริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ อันมีผลต่อการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ในกระบวนการแปรผลข้อมูลต่อไป

3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 ประเภทข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากข้อมูลภาคสนามโดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยไม่ได้คัดเลือกหรือหยิบยกมาจากข้อมูลที่บุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่นได้จัดเก็บรวบรวมไว้ก่อน
- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของเอกสารต่างๆ ที่มีบุคคลอื่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น สมุดบันทึก ข้อมูลสถิติ รายงานการวิเคราะห์ผลงานวิจัย หรือตารางทางวิชาการต่าง ๆ

3.4.2 ฐานข้อมูลการวิจัย ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บข้อมูลไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่การเก็บข้อมูลจากการการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารทางวิชาการ ตำรา สมุดบันทึกและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เก็บข้อมูลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยกระบวนการเก็บข้อมูลดังกล่าวเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางของกระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและทำให้ได้ฐานข้อมูลการวิจัยได้ดังนี้

- ฐานข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยมีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและรวบรวมประเด็นข้อมูลที่น่าสนใจผ่านการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละมิติ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ใช้ประกอบการประมวลผลข้อมูลในการวิจัยและการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งในกระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้นจะดำเนินการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการขออนุญาตจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียง หากได้รับอนุญาตเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลัง โดยในการวิจัยนี้จะสามารถจัดทำฐานข้อมูลปฐมภูมิในมิติทั้ง 4 ประกอบด้วย

1) ฐานข้อมูลปฐมภูมิมิติด้านการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร, แผนผังการเกษตร, ข้อมูลการปลูกพืช การดูแลผลผลิต การเกี่ยวผลผลิตและการจำหน่ายผลผลิต
2) ฐานข้อมูลปฐมภูมิมิติด้านการท่องเที่ยวที่จะเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน, ข้อมูลเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน, ข้อมูลปฏิทินกิจกรรมในชุมชนตลอด 1 ปี, ข้อมูลประวัติสถานที่ท่องเที่ยว ประวัติชุมชนและประวัติบุคคลสำคัญในชุมชน, กฎระเบียบของชุมชน, ข้อมูลประเพณีและวัฒนาธรรมของชุมชน, ข้อมูลวิถีชีวิตของชุมชน, ข้อมูลสินค้าที่สำคัญของชุมชน
3) ฐานข้อมูลปฐมภูมิมิติด้านการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลวัฒนธรรมและประเพณีในพื้นที่, ข้อมูลอาชีพพื้นบ้านของพื้นที่, ข้อมูลประวัติปราชญ์ชุมชน, องค์ความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของพื้นที่, ข้อมูลการศึกษาทางเลือกที่มีอยู่ในพื้นที่
4) ฐานข้อมูลปฐมภูมิมิติด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลภมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้รักษาโรคและการบริโภคอาหารที่ส่งผลให้มีสุขภาพดี อายุยืน, ข้อมูลแหล่งพืชสมุนไพรในพื้นที่, ข้อมูลองค์ความรู้การใช้สมุนไพรของผู้สูงอายุในพื้นที่, ข้อมูลการรับรู้การดูแลสุขภาพและการป้องกันตัวเองของประชาชน

- ฐานข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อสารสนเทศ โดยมีกระบวนการจัดเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary data) ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลในการวิจัยต่อไป โดยในการวิจัยนี้จะสามารถจัดทำฐานข้อมูลทุติยภูมิในมิติทั้ง 4 ประกอบด้วย
  1) ฐานข้อมูลทุติยภูมิมิติด้านการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลความเหมาสมของพื้นที่ในการปลูกพืช, ข้อมูลชนิดพืชที่ปลูกและให้ผลผลิตในแต่ละฤดู, ปริมาณผลผลิตของพืชแต่ละชนิดในพื้นที่, ข้อมูลด้านการตลาด
  2) ฐานข้อมูลทุติยภูมิมิติด้านการท่องเที่ยวที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลการคมนาคมในพื้นที่, ข้อมูลประวัติศาสตร์สถานที่ท่องเที่ยว, ข้อมูลโครงสร้างองค์กรของชุมชน, ข้อมูลแผนที่ชุมชน
  3) ฐานข้อมูลทุติยภูมิมิติด้านการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน, ข้อมูลแนวทางการจัดทำหลักสูตร, ข้อมูลการศึกษาทางเลือกที่มีอยู่ในพื้นที่
  4) ฐานข้อมูลทุติยภูมิมิติด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับการวิจัย คือ ข้อมูลสุขภาพของประชาชน, ข้อมูลโรคของประชาชน, ข้อมูลระบบสุขภาพของพื้นที่, ข้อมูลการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การดูแลและป้องกันโรคของประชาชน

3.4.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำงานทั้ง 4 มิติ ได้แก่มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญในการเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาทั้ง 4 มิติ โดยการดำเนินกระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random) อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ดังกล่าว มาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

ในส่วนของการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึกจากบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการพัฒนาในมิติด้านต่างๆ

- กลุ่มตัวอย่าง: มิติด้านการเกษตร

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรต้นแบบ อันประกอบไปด้วยบุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เกษตรกรต้นแบบในการทำผลไม้คุณภาพ (เงาะ ส้มสีทอง กาแฟ มะม่วงหิมพานต์)
2) เกษตรกรต้นแบบในการทำนาข้าว
3) เกษตรกรต้นในการทำเกษตรปลอดภัย
4) เกษตรกรต้นแบบอื่นๆ

- กลุ่มตัวอย่าง: มิติด้านการท่องเที่ยว

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลสำคัญ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยว อันประกอบด้วย

1) คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
2) ชุมชนต้นแบบที่มีความพร้อมจัดทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างน้อย 1 ชุมชน
3) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยว

- กลุ่มตัวอย่าง: มิติด้านการศึกษา

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลสำคัญ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการศึกษา อันประกอบไปด้วย หลักสูตรท้องถิ่นที่จัดสอนในโรงเรียน การศึกษาทางเลือกของอำเภอทุ่งช้าง

- กลุ่มตัวอย่าง: มิติด้านสุขภาพ

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลสำคัญ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านสุขภาพ อันประกอบไปด้วย บุคคลต้นแบบในการรักษาสุขภาพ กลุ่มแพทย์ทางเลือก กลุ่มผู้สูงอายุที่อายุยืนโดยอายุมากกว่า 90 ปีขึ้นไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย โดยกระบวนการและวิธีการในการวิเคราะห์จะดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ การวิเคราะห์ประเด็นหลัก หรือแบบแผนหลัก แล้วนำมาพิจารณาแยกออกเป็นประเด็นย่อยและหัวข้อย่อย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความเที่ยงตรงมากขึ้น ได้ดำเนินกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมเพื่อแสวงหาหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ อันเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การได้ต้นแบบข้อมูลคนดี ของเด่น ที่ดังในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างเพื่อใช้ในการขยายผลและขับเคลื่อนการพัฒนาทุ่งช้างอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ต่อไป

ในการศึกษาวิจัยนี้ อาศัยการขยายความจาก “พชอ.” ไปสู่ “เครือข่าย พชอ.”เป็นกลไกการพัฒนาเมืองทุ่งช้างโดยการจัดพื้นที่และสร้างโอกาสการแสดงความคิดเห็นและการระดมความคิดเห็น เพื่อปลุกพลังและความตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม “ทุ่งช้าง ฟอรัม” ที่จะสามารถรวบรวมทีมงานอาสาร่วมปฏิบัติงานภายใต้ “เครือข่าย พชอ. ทุ่งช้าง มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการประสานผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนและมีบทบาทที่สำคัญในประเด็นนั้นๆ ที่กลไกของเครือข่ายพชอ.จะสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์และถอดบทเรียน การเสนอแนะและการจัดทำแผนการขับเคลื่อนและพัฒนาเมืองทุ่งช้างในแต่ละมิติได้อย่างแท้จริง ดังแสดงในภาพที่ 3.1

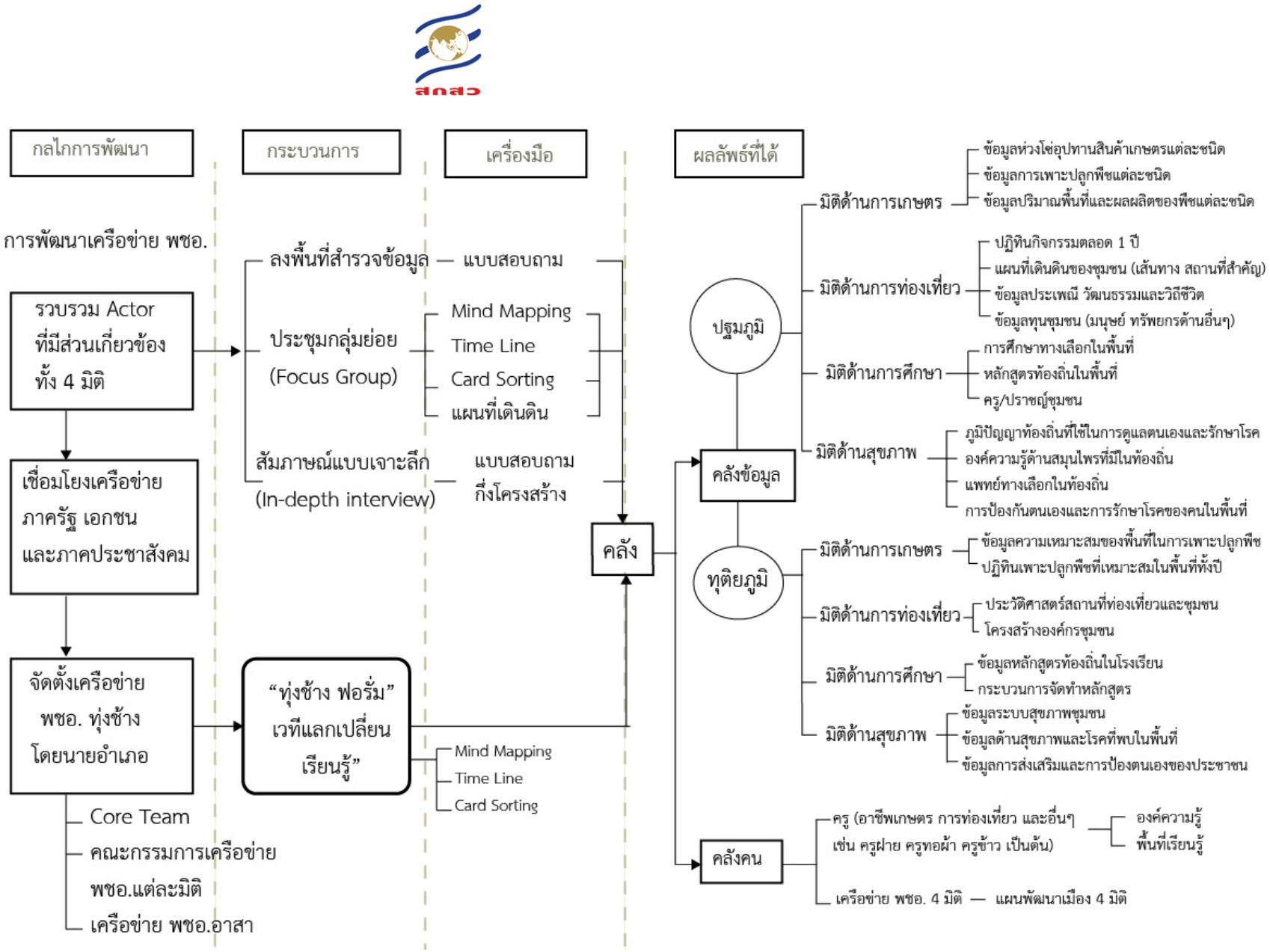

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษาวิจัยโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การดำเนินงานโครงการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง สามารถดำเนินการเป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ ด้วยกลไกการสร้างเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ที่ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4 มิติ ประกอบด้วย มิติอาชีพการเกษตร มิติการท่องเที่ยว มิติการศึกษา และมิติสุขภาพ และได้จัดตั้งคณะทำงานหลักในแต่ละมิติเพื่อการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการของภาครัฐ เอกชน และประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง โดยการใช้พื้นที่วงสนทนาของการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ทั้ง 4 มิติ เป็นช่องทางการสื่อสารและรวบรวมประเด็นการพัฒนาเมืองซึ่งมีการจัดตั้งคณะทำงานหลักของเครือข่ายพชอ.ทั้ง 4 มิติ ซึ่งถือเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากร “คน” ในพื้นที่และรวบรวมเป็น “คลังครู” เป็นกลไกนำไปสู่การวิเคราะห์และถอดบทเรียนองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคลังครูในมิติต่าง ๆ รวบรวมเป็น “คลังข้อมูลและความรู้” เป็นต้นทุนทางสังคมที่จะสามารถนำไปออกแบบแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ วิถี และคนทุ่งช้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรายละเอียดของการดำเนินงานมีดังนี้

4.1 กระบวนการสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

กระบวนการที่ใช้ในการสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างสู่การพัฒนาเมืองน่านให้น่าอยู่ ในประเด็นสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอาชีพ (การเกษตรและการท่องเที่ยว) ด้านการศึกษาและด้านสุขภาพ ประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การป้อนปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจนได้ชุดข้อมูลดังนี้

- ชุดข้อมูลสภาพบริบททั่วไป ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร ด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมและชุดข้อมูลสาเหตุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
- ชุดข้อมูลต้นทุนในพื้นที่ ได้แก่ทุนทางสังคม ทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ ทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ
- ชุดข้อมูลระดับความพร้อมและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาและดำเนินงานในพื้นที่ระหว่างภาครัฐ/หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (Process) ผ่านการสร้างเวที/พื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นเวทีที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความตื่นรู้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมกันและการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ซึ่งเป็นการจัดประชุมแบบกลุ่มย่อยของผู้ที่มีความสนใจร่วมกันในการพิจารณาแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการจัดตั้งคณะทำงาน กำหนดโครงสร้างการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ โดยการจัดตั้งคณะทำงานจะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มี

ความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายอาชีพ และมีจิตอาสาเพื่อเข้ามาร่วมกันขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหา ซึ่งการที่คณะกรรมการมีความหลากจะทำให้เกิดความหลากหลายของข้อมูล มีทางเลือกในการตัดสินใจได้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะอนุกรรมการและคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ลงนามแต่งตั้งโดยนายอำเภอทุ่งช้าง

ผลจากการใช้กระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้นได้มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมและมีแรงผลักดันในการร่วมมือกันพัฒนาอำเภอทุ่งช้างให้เป็นต้นแบบเมืองน่าอยู่ มีการเปิดพื้นที่สาธารณะให้เป็นเวทีสื่อสารให้คนในอำเภอทุ่งช้างได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยน เรียนรู้ข้อมูล เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้คนเห็นปัญหาร่วมกันและนำมาสู่การแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดี ประชาชนสะท้อนปัญหาและความต้องการในการจะพัฒนาหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นทำหน้าที่สนับสนุน ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

นอกจากนี้ยังมีการสร้างช่องทางในการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วและสามารถกระจายข่าวได้ผ่านไปยังกลุ่มต่างๆ ได้ อาทิเช่น การจัดตั้ง Line Group ชื่อว่า “พัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่” โดยสมาชิกกลุ่มนี้ประกอบด้วยนายอำเภอซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง หัวหน้าส่วนราชการอื่นๆ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทีมวิจัยและประชาชนในพื้นที่ จะใช้เป็นช่องทางหลักสำหรับการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ รวมถึงใช้เป็นช่องทางในการกระจายข่าวสารของอำเภอ ซึ่งไลน์กลุ่มเปรียบเสมือนการสร้างเวทีหรือวงคุย ทำให้คนในอำเภอทุ่งช้างมีช่องทางที่สะดวก รวดเร็ว และทันท่วงที ทำให้เกิดการสื่อสารกันมากขึ้น นำมาสู่การคิดและร่วมด้วยช่วยกันทำงานพัฒนาพื้นที่อำเภอทุ่งช้างให้เป็นต้นแบบเมืองน่าอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

4.2.1 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้าง

1) ข้อมูลทั่วไปอำเภอทุ่งช้าง

“พิพิธภัณฑ์เรืองรอง ส้มสีทองเรืองนาม สาวงามพริ้มพราย ผ้าลายไทลื้อ ยึดถือธรรมะ พระพุทธรูป 700 ปี” เป็นคำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้างที่สื่อได้ถึงความสมบูรณ์ของวิถีชีวิต วัฒนธรรม และต้นทุนทรัพยากรในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งแต่เดิมเป็นบริเวณที่เรียกว่าแขวงเมืองและ ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอ ชื่อว่าอำเภอและ ตามตำบลที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ และในปี พ.ศ. 2504 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอทุ่งช้าง และย้ายที่ว่าการอำเภอไปอยู่ที่ตำบลทุ่งช้างจนถึงปัจจุบัน มีอาณาเขตติดต่อทิศเหนือ ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว) ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอปัวและอำเภอเชียงกลางทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสองแคว และแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว) มีการแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 4 ตำบล 40 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลปอน ตำบลและ ตำบลงอบและตำบลทุ่งช้าง มีประชาการทั้งหมด 18,916 คน

ภาพที่ 4.1 แผนที่อำเภอทุ่งช้าง
ที่มา :วิกิพีเดีย สาราณุกรมเสรี

2) เป้าหมาย/ความคาดหวังในการขับเคลื่อน

ประเด็นในการขับเคลื่อน พชอ.ของอำเภอทุ่งช้าง (พ.ศ. 2562) มีทั้งหมด 8 ประเด็น ซึ่งแต่ละประเด็นจะกำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้ ประเด็นที่ 1 โครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายคือ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป ประเด็นที่ 2 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” เป้าหมายคือ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจัดการตนเอง โดยการสร้างฝายมีชีวิต และฟื้นฟูระบบนิเวศน์ให้ประชาชนมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ประเด็นที่ 3 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ เป้าหมายเพื่อสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าคู่ขนานระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางทางสังคม มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลโดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พัฒนาระบบช่วยเหลือและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประเด็นที่ 5 สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยมยั่งยืน มีเป้าหมายคือการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ ประเด็นที่ 6 การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน ปัญหาการจำหน่ายและดื่มสุรา เป้าหมายเพื่อพัฒนากลไกในการจัดการระดับอำเภอและตำบล พัฒนาพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยและสร้างชุมชนต้นแบบด้านการขับขี่ปลอดภัย ประเด็นที่ 7 การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาตามบริบทพื้นที่ เป้าหมายคือการลดปัญหาหมอกควันไฟ ป่าในพื้นที่ทุ่งช้าง และประเด็นที่ 8 อาหารปลอดภัยและการจัดการขยะ กล่องโฟม เป้าหมายคือสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนในการคัดแยกขยะและจัดการขยะ พัฒนาระบบการจัดการขยะในระดับอำเภอ

3) องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

คณะกรรมการประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ มีนายอำเภอทุ่งช้างเป็นประธาน ตัวแทนส่วนราชการ ตัวแทนเอกชนและประชาชนรวมทั้งสิ้น 21 คน ซึ่งในจำนวน 21 คนนี้มีตัวแทนจาก

ประธานมิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อน รวมถึง ผศ.ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม ได้อยู่ในคณะกรรมการที่ปรึกษา โดยมีนายอำเภอทุ่งช้างลงนามแต่งตั้ง

4) ที่มาของประเด็นการขับเคลื่อน

ประเด็นการขับเคลื่อนพชอ.มาจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่ที่ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน จนได้ประเด็นในขับเคลื่อนพชอ.ในปี 2563 จำนวน 8 ประเด็นที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาในทุกด้านในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ได้แก่ ประเด็นที่ 1 โครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นที่ 2 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” ประเด็นที่ 3 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางทางสังคม ประเด็นที่ 5 สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยมยั่งยืน ประเด็นที่ 6 การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน ประเด็นที่ 7 การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาตามบริบทพื้นที่ ประเด็นที่ 8 อาหารปลอดภัยและการจัดการขยะ กล่องโฟม

5) กลไกและกระบวนการทำงาน

การบูรณาการทุกภาคส่วนร่วมในพื้นที่ ในการขับบเคลื่อนการดำเนินงานในแต่ละประเด็นพชอ. โดยสร้างความร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง ปศุสัตว์อำเภอ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) พัฒนาชุมชน (พช.) กองทหารพรานที่ 32 รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือ ดูแลและแก้ไขปัญหาในเขตชายแดนร่วมกันน

6) การสื่อสารแผนงานและกิจกรรม

การขับเคลื่อนพชอ. ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างมีการใช้เครื่องมือในสื่อสารระหว่างกลุ่มต่างๆ ดังนี้ 1. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะทำงานจะใช้ช่องทางการสื่อสารหลักได้แก่ กลุ่ม LINE OFFICAIL ของอำเภอทุ่งช้าง เอกสารหนังสือราชการ 2. การสื่อสารระหว่างคณะกรรมการ พชอ.และประชาชนในพื้นที่ จะสื่อสารผ่านกลุ่มผู้ใหญ่บ้านกำนัน โดยนายอำเภอจะออกประกาศของทางราชการ และให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำข้อมูลข่าวสารไปกระจายให้กับลูกบ้านของตนเอง ผ่านการติดประกาศป้ายข่าวสารหมู่บ้าน ประกาศผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ถึงแม้จะมีความพยายามกระจายข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ แต่ข้อมูลข่าวสารยังไม่กระจายทั่วถึงและครอบคลุมประชาชนทั้งอำเภอ

7) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ประเด็นที่ 1 โครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตอาชีพและศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านต่างๆ ดังนี้ ศูนย์สาธิตอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์การจัดการดิน ปุ๋ยชุมชน ศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ธนาคารโคกระบือ ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและโรงการเศรษฐกิจพอเพียงมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” มีการสร้างฝายที่มีชีวิตจำนวน 2 ฝายที่บ้านภูคำ ตพบลงอบและบ้านสันกลาง ตำบลและ เพื่อใช้บรรเทาความแรงของน้ำและกักเก็บไว้ใช้ในการทำเกษตร รวมถึงอุปโภคในครัวเรือน

ประเด็นที่ 3 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ มีการสร้างทีมสุขภาพหนึ่งเดียวเพื่อจัดการเกี่ยวกับปัญหาโณคพิษสุนัขบ้าและโรคติดต่อชายแดน มีผู้ป่วยในพระรานุเคราะห์จำนวน 2 ราย ได้แก่ นายสุนทรพ ตำบลงอบและเด็กชายณัฐวุฒิ ตำบลและ

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางทางสังคม มอบถุงยังชีพให้กับผู้พิการ ผู้ยากไร้ จำนวน 4 ราย ประสานงานร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกแบบและประมาณการรายการวัสดุสำหรับซ่อมแซมบ้านผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. ด้านที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงทั้งหมด 12 รายจากจำนวนทั้งหมด 21 ราย

ประเด็นที่ 5 สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยมยั่งยืน มีการนำปัญหา ความต้องการที่ได้รับจากเวทีไทยนิยม ยั่งยืน บรรจุไว้ในแผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาจังหวัด โดยโครงการของอำเภอทุ่งช้างบรรจุอยู่ในแผนจังหวัดกลุ่ม Y1 แล้วจำนวน 12 โครงการ งบประมาณการดำเนินงานทั้งสิ้น 6,376,800 บาท

ประเด็นที่ 6 การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน พัฒนาทีมศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) ของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบข้อมูลและช่องทางการสื่อสาร ย้ายด่านบูรณาการ ฯ เข้าในเขตชุมชน สำรวจและแก้ไขจุดเสียงทางถนน ตั้งด่านชุมชนในช่วงเวลาเสียง 16.30 – 20.30 น. และจัดตั้งด่าน

ประเด็นที่ 7 การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาตามบริบทพื้นที่ รณรงค์ไม่สุมเผาในพื้นที่โล่ง 40 หมู่บ้านในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างและจัดทำแนวกันไฟป่าเพื่อป้องกันปัญหาไฟป่า

ประเด็นที่ 8 อาหารปลอดภัยและการจัดการขยะ กล่องโฟม จัดทำ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การขับเคลื่อนมาตรการอาหารปลอดภัย และการแก้ไขปัญหาขยะและกล่องโฟม เมื่อวันที่ 5 มีนาคม ณ ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง และดำเนินนโยบายยแยกก่อนทิ้ง โดยใช้กลไกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างทำหลุมขยะเปียก และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์นโยบายคัดแยกขยะและพัฒนาระบบการจัดการขยะในพื้นที่

8) ปัจจัยความสำเร็จ

ความร่วมมือของส่วนราชการ หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพคน สุขภาพสัตว์และสุขภาพสิ่งแวดล้อม หลอมรวมเป็นสุขภาพหนึ่งเดียว “One Health” ซึ่งทางอำเภอทุ่งช้างได้มีการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ คืออำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านกับเมืองเชียงฮ่อน ประเทศลาว เรียกว่าทีม “One Health 2 แผ่นดิน” มีความร่วมมือกันในการดูแลสุขภาพคน สัตว์และสิ่งแวดล้อมร่วมกัน และได้รับรางวัลระดับประเทศร่วมกันอาทิเช่น รางวัลอำเภอดีเด่นด้านการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุขนัขบ้าระดับประเทศ รางวัลอำเภอดำเนินงานป้องกันด้านการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนถนนดีเยี่ยม ระดับทอง ประจำปี 2560 และปี 2561

9) สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การทำงานของ พชอ. มีคุณภาพ

การสร้างเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน เพื่อจะได้ขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นรูปกระทำและสามารถแก้ไขปัญหาให้กับชาวทุ่งช้างได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในอำเภอทุ่งช้าง

10) การใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอในการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ COVID – 19 และโรคติดต่อข้ามชายแดนไทย – ลาวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง

เนื่องจากอำเภอทุ่งช้างมีช่องทางชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาวจำนวน 8 ช่องทาง จำแนกเป็น จุดผ่อนปรนทางเศรษฐกิจ 1 ช่องทาง คือ จุดผ่อนปรนทางเศรษฐกิจบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองเชียงฮ่อน ประเทศลาวช่องทางเข้า-ออก ระหว่างบ้านห้วยสะแตงและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว (หลักกิโลที่ 8 ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 15 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถโดยสาร ประมาณ 15 นาที) และอีก 7 ช่องทางเป็นช่องทางเข้า - ออกทางธรรมชาติ ตั้งแต่ปี 2542 ทุ่งช้างมีการระบาดของโรคติดต่อ 3 โรค คือ โรคคอตีบ โรคไข้หวัดใหญ่ 2009 และโรควัณ โรคดื้อยา มีประเด็นความเสี่ยงที่เกิดจากการเป็นเมืองชายแดนที่มีการเข้า - ออกของประชากรระหว่างชายแดน คือ อุบัติเหตุทางจราจร โรคไข้หวัดใหญ่ 2009 โรคพิษสุนัขบ้า สารเคมีทางการเกษตรตกค้างในผัก โรควัณโรคปอดเสมหะแพร่เชื้อ และภัยจากสารกัมมันตรังสี เฉพาะในช่องทางจุดผ่อนปรนทางเศรษฐกิจบ้านห้วยสะแตงช่องทางเดียวนี้ ในอดีตที่ผ่านมาอำเภอทุ่งช้างได้มีความร่วมมือชายแดนภายใต้กรอบแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health) จนนำมาสู่การประชุมการพัฒนาความร่วมมือระหว่างเมือง จนกระทั่งเกิดคณะทำงานสุขภาพหนึ่งเดียว 2 แผ่นดิน (One Health 2 แผ่นดิน) ซึ่งที่ผ่านมาอำเภอทุ่งช้างและเมืองเชียงฮ่อนมีการประชุมร่วมกันระหว่างนายอำเภอทุ่งช้าง-เจ้าเมืองเชียงฮ่อน และส่วนราชการทั้ง 6 เมือง ปีละ 1 ครั้ง ปัจจุบันแกนนำคณะทำงานสุขภาพหนึ่งเดียว 2 แผ่นดิน ได้มีการเกษียณอายุราชการและโยกย้ายไปสถานที่อื่นแต่ยังมีการติดต่อประสานงานกันระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขระหว่างไทย-ลาว อยู่เป็นบางครั้งโดยผ่าน group line ในช่องทางบ้านห้วยสะแตง

ปัจจุบันพบปัญหาคือ การปล่อยสัตว์ข้ามแดนมาหากินในฝั่งไทย การลักลอบขายสัตว์ป่าในช่องทางธรรมชาติให้คนไทย และการเข้า-ออกของประชาชนทั้ง 2 ประเทศผ่านอีก 7 ช่องทางธรรมชาติที่ไม่ได้รับการคัดกรองหรือดูแลจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ซึ่งสถานการณ์มีความน่าเป็นห่วงเนื่องจากอาจเป็นช่องทางที่นำพาโรคติดต่อข้ามแดนข้ามาได้ เช่น ที่ผ่านมามีการระบาดของโรคไข้มาลาเรียเชื้อพิเศษ คือ (plasmodium malaria: PM) รายแรกในปี 2562 เกิดขึ้นที่บ้านไรไทรงามตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง จากนั้นจึงทยอยพบผู้ป่วยรายต่อมาในปี 2563 รวมจำนวนผู้ป่วยโรคไข้มาลาเรียจากเชื้อ (plasmodium malaria: PM) ทั้งหมด 6 ราย หากมีระบบการเฝ้าระวังและการแจ้งข่าวที่ดีจะทำให้ลดความเสี่ยงการระบาดของโรคได้ จากการสำรวจพบว่าช่องทางการเข้าออกธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง แบ่งเป็น 3 พื้นที่ คือ

1. บ้านเฉลิมราช บ้านน้ำเลียง บ้านไร่ไทรงาม ตำบลปอน (ติดกับเมืองเชียงลม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) การเข้า – ออกผ่านช่องทางจะมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงเครือญาติกับพี่น้องฝั่งลาวมีงานเลี้ยงผีร่วมกันในเดือนเมษายนทุกปีในฝั่งประเทศไทยมีปัญหาการปล่อยสัตว์ข้ามแดนมาหากินในฝั่งประเทศไทยและปัญหาการลักลอบขายสัตว์ป่าในช่องทางธรรมชาติให้คนไทย

2. บ้านภูคำ ตำบลงอบ (ติดกับบ้านน้ำล้อม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) เคยมีคนลาวเข้ามาอาศัย มีญาติพี่น้องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเดินทางเข้ามาเยี่ยมที่ประเทศไทยแต่ขณะนี้คนลาวดังกล่าวได้เสียชีวิตแล้ว

3. บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ (มีติดกับชายแดน ในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม มีแรงงานต่างชาติลักลอบเข้ามารับจ้างในฤดูกาลเพาะปลูกขิง และสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ต้องเบิกวัคซีนให้เด็กที่มีปัญหาสถานะสิทธิ์ (กรณีเด็กที่เกิดในแผ่นดินไทยและมีมารดาเป็นคนต่างด้าวและกลุ่มสะใภ้ลาว)

นอกจากนี้ยังพบปัญหาการลักลอบเข้าเมืองแบบผิดกฎหมายมีการลักลอบเข้ามาในประเทศไทย โดยใช้ช่องทางธรรมชาติบริเวณตำบลปอนผ่านเส้นทางแม่น้ำลุ เวลาที่ลักลอบเข้ามา คือ เวลาประมาณ 02.00น. – 03.00 น.เพื่อมารับจ้างบางคนมาเช้ากลับเย็น บางคนก็มารับจ้างและนอนในไร่ในพื้นที่ชุมชนเป็นระยะเวลา 15วันถึงหนึ่งเดือน และมีการลักลอบข้ามแดนโดยทางธรรมชาติในพื้นที่บ้านห้วยสะแตงมีอยู่ 2 ช่องทาง คือ 1. จุดผ่อนปรนที่กองร้อยทหารพรานที 3302 ประจำการ ทุกวันนี้ชาวลาวยังมีการปล่อยสัตว์เลี้ยง (วัว) เข้ามาลุกล้ำในพื้นที่ ซึ่งทางกองร้อยทหารพรานที่ 3302 ได้แจ้งกับนายบ้านฝั่งลาว (บ้านดอนไชย) แล้ว แต่ก็ยังคงเหมือนเดิมยังมีการปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้ามารุกล้ำพื้นที่เหมือนเดิม โดยเฉพาะในช่วงที่ทางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการปลูกข้าวจะนำวัวมาปล่อยฝั่งประเทศไทย แล้วทำรั้วข้ามไปฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ ปัญหาที่คนในชุมชนกลัวคือโรคติดต่อข้ามแดน และโรคที่มากับสัตว์ ได้แก่ โรคคอบวม โรคปากเท้าเปื่อยจากวัว 2.ทางต้นน้ำห้วยสะแตง (หลักกิโลเมตรที่ 7) หมู่บ้านห่างจากต้นน้ำประมาณ 4 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยทางเท้าครึ่งวันหรือ 6 ชั่วโมงเมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา ชาวบ้านในหมู่บ้านพบเจอชาวลาว สองพ่อลูกแอบลักลอบเข้ามาทำงาน ชาวบ้านที่พบเห็นได้แจ้งผู้นำชุมชนและได้ประสานเจ้าหน้าที่จุดผ่อนปรนดำเนินการต่อไปเพื่อผลักดันออกนอกพื้นที่

จากสถานการณ์ปัญหาที่พบในพื้นที่ชายแดนจึงนำมาสู่การแก้ไขปัญหาโดยใช้เวทีพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยน และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่นเอกชน และประชาชนในพื้นที่ จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวมีมติให้มีการจัดตั้งคณะทำงานสุขภาพหนึ่งเดียว 2 แผ่นดิน (One Health 2 แผ่นดิน) โดยเห็นว่าแกนนำควบคุมโรคติดต่อชายแดนควรจะเป็นผู้นำชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุข รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วให้นายอำเภอเป็นผู้ลงนามรับรอง/อนุมัติหนึ่งเดียว 2 แผ่นดินขึ้นมาใหม่ เนื่องจากความร่วมมือที่ดำเนินการมาแต่เดิมถือว่าดำเนินการได้ดีมาก นอกจากนี้ในพื้นที่ช่องทางการเข้า - ออกทางธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง พัฒนาระบบและกลไกการจัดการโรคติดต่อข้ามแดนในพื้นที่ 4 พื้นที่ ได้แก่

1. หมู่บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อมารับการรักษาบริการที่ไทย และมาเยี่ยมญาติ/เลี้ยงผีบรรพบุรุษ (ในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ของทุกปี ในหน้าขุดมันสำปะหลัง) เนื่องจากมีสมาชิกในชุมชน มี 3 ครอบครัว รวม 11 คน เป็นคนลาวมาตั้งรกรากในหมู่บ้านห้วยสะแตง มีลูก 5 คน การเลี้ยงผีดำเนินการในช่วงที่คนลาวมีชีวิตอยู่โดยมีญาติพี่น้องฝั่งลาวมาเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 10 คน แต่ในปีนี้เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัวโคโรนา COVID -19 จึงไม่มีญาติพี่น้องฝั่งข้ามมาทำพิธีในหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการข้ามมาเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อล่าสัตว์ป่าและหาของป่า รวมถึงการตามหาสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย

เมื่อมีโรคติดต่อเกิดขึ้นในพื้นที่/ในหมู่บ้านมีมาตรการดังนี้

1.1 กรณีพี่น้องชาวลาวมาเยี่ยมญาติ/ข้ามมาฝั่งไทย

- ให้ญาติของพี่น้องชาวลาวแจ้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ,ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่สถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านห้วยสะแตง (สสช.) ทราบ
- เมื่อพี่น้องชาวลาวมาถึงฝั่งไทยโดยทางธรรมชาติ ญาติพาไปกักบริเวณที่ศูนย์การเรียนรู้ต้นน้ำบ้านห้วยสะแตง 14 วัน ซึ่งมีอาคารที่พัก 3 ห้อง พักได้ประมาณ 2 คน ห้องน้ำ 3 ห้อง ซึ่งห่างจากชุมชน 50 เมตร
- ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไปคัดกรอง ติดตามประเมิน/สังเกตอาการป่วย แล้วแจ้งผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่สถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านห้วยสะแตง (สสช.) ทราบ

<u>มาตรการ</u>

- แจ้งประชาสัมพันธ์แนวทางให้คนในชุมชนทราบ
- คัดกรอง วัดอุณหภูมิทุกวันในระยะเวลาที่กักตัว
- ญาติผู้เยี่ยมต้องเว้นระยะห่างเมื่อต้องส่งอาหาร
- ต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง

1.2 กรณีคนในหมู่บ้าน/ญาติฝั่งไทยข้ามไปเยี่ยมญาติ

- ญาติแจ้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.), ผู้นำชุมชน ทราบ
- เมื่อกลับมาให้กักบริเวณที่บ้านตัวเองหากมีความประสงค์ออกมาสถานที่สาธารณะจะต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง แล้วให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไปคัดกรอง
- ติดตามประเมิน/สังเกตอาการป่วย แล้วแจ้งผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)เจ้าหน้าที่สถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านห้วยสะแตง (สสช.) ห้วยสะแตง

<u>ข้อปฏิบัติ</u>

- สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง
- ลดการพบปะในงานที่คนแออัด

<u>ความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือ</u>

ขาดอุปกรณ์ทางการแพทย์ในคัดกรอง/ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เช่น ปรอท เครื่องชั่งน้ำหนัก หน้ากากอนามัย ถุงมือ เครื่องวัดความดัน

2. หมู่บ้านไร่ไทรงาม บ้านเฉลิมราช และบ้านน้ำเลียง ตำบลปอน

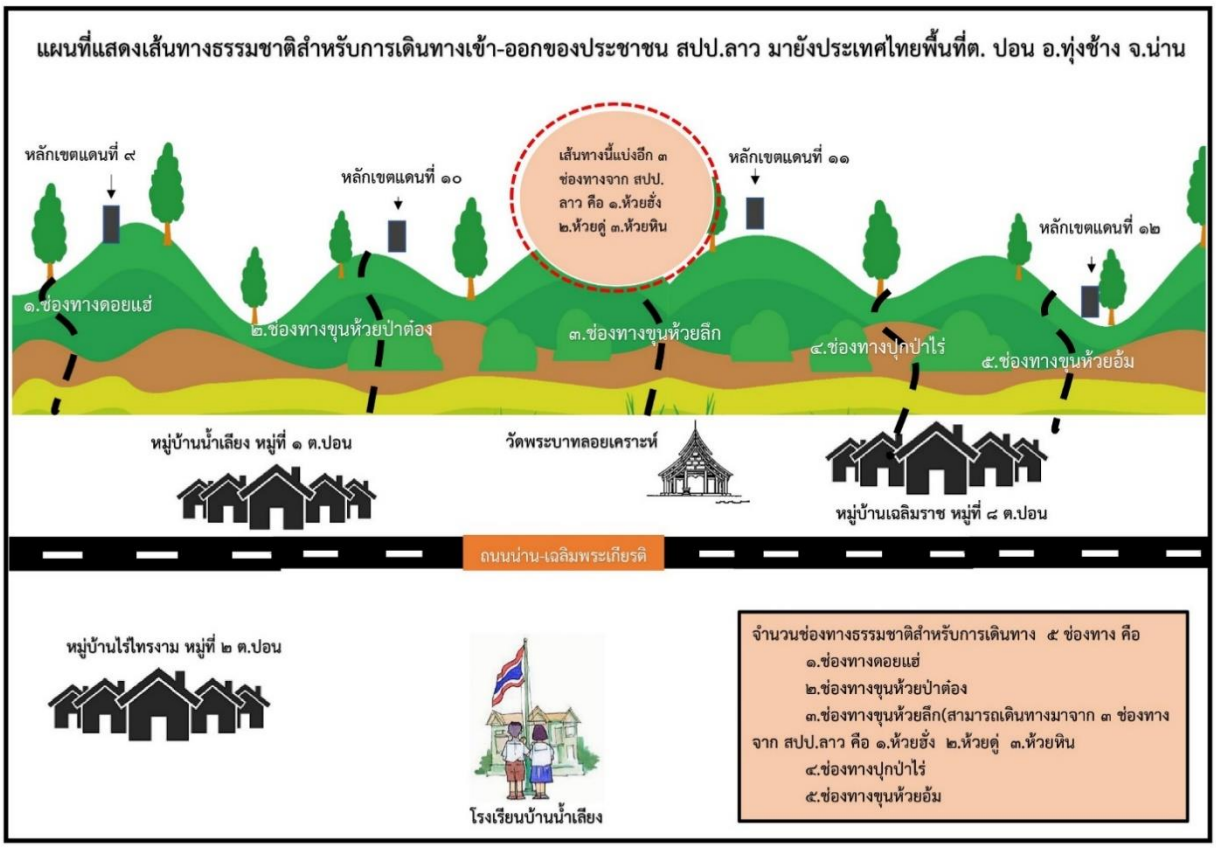

ภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงเส้นทางธรรมชาติสำหรับการเดินทางเข้า - ออกของประชาชน สปป.ลาว มายังประเทศไทย พื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

2.1 วัตถุประสงค์การเดินทางข้ามประเทศของประชาชน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว มายังประเทศไทยบริเวณพื้นที่ชายแดน

1. เพื่อติดตามสัตว์เลี้ยงของตนเอง เช่น วัว ควาย เป็นต้น
2. เพื่อล่าสัตว์ หรือหาของป่า
3. ใช้เป็นเส้นทางสำหรับลักลอบเพื่อหางานทำในประเทศไทย
4. เพื่อเดินทางมารับบริการตรวจรักษาโรคสถานบริการหรือโรงพยาบาลในประเทศไทย
5. เพื่อนำสินค้ามาจำหน่ายในพื้นที่ติดต่อ เช่น ลูกชิด เป็นต้น
6. เพื่อมาเยี่ยมญาติของตนเอง
7. เพื่อร่วมงานหรือพิธีกรรมต่าง ๆของชุมชน เช่น ประเพณีเลี้ยงผีเมือง แก้บน งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น

2.2 โรคติดต่อที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่

1. โรคไข้มาลาเรีย (พื้นที่ทำไร่ข้าวโพด พื้นที่เสี่ยงสัมผัสโรค คือ ห้วยฮั้ง ช่องทางธรรมชาติบริเวณช่องทางขุนห้วยลึก
2. ไข้ป่า
3. ไข้หวัด

แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ ในพื้นที่บ้านน้ำเลียง-เฉลิมราช-ไร่ไทรงาม ตำบลปอน

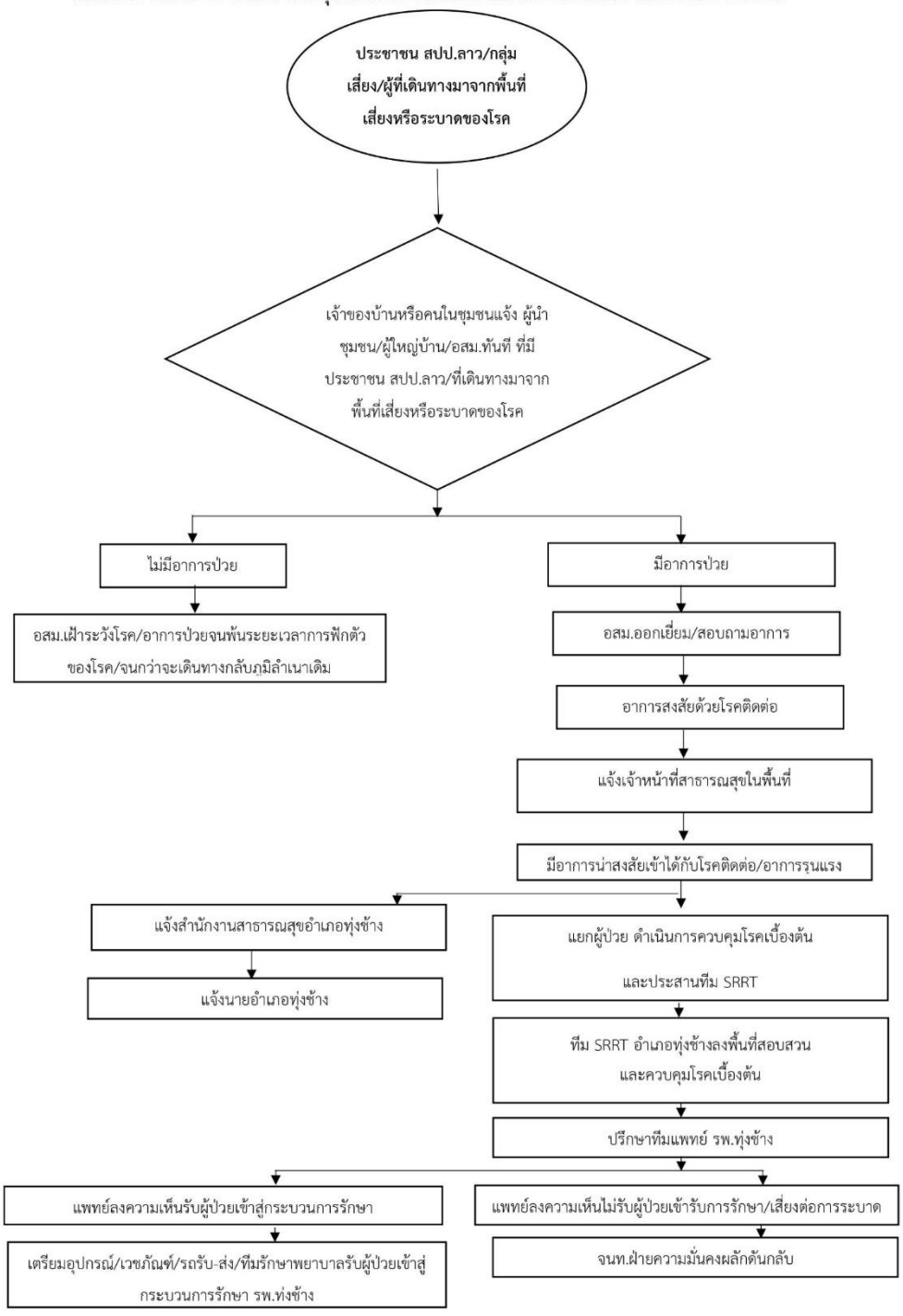

3. บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ

ช่องทางติดต่อของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาวเข้ามาในพื้นที่หมู่บ้านมณีพฤกษ์

3.1 การใช้เส้นทางผ่านด่านถาวรห้วยโก๋น มีการเดินทางมาจากด่านถาวรห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งโดยสารรถตู้รับจ้างประจำทางเข้ามาหมู่บ้านมณีพฤกษ์มีด้วยกัน 2 จุดคือ จุดที่ 1. โดยสารรถตู้รับจ้างประจำทางลงในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้างบริเวณบ้านน้ำลาดแล้วเดินทางต่อไปยังบ้านมณีพฤกษ์ หรือมีพี่น้องชาวบ้านมารับเข้าพื้นที่และจุดที่ 2. คือโดยสารรถตู้รับจ้างประจำทางมาลงที่พื้นที่ อำเภอเชียงกลาง บริเวณปากทางบ้านนาหนุนแล้วเดินทางต่อไปยังหมู่บ้านมณีพฤกษ์ หรือมีพี่น้องชาวบ้านมารับเข้าพื้นที่

3.2 การใช้เส้นทางผ่านด่านถาวรทางจังหวัดเลยซึ่งโดยสารรถตู้รับจ้างประจำทางเข้ามาหมู่บ้านมณีพฤกษ์ ช่องทางนี้ เน้นการขายสินค้าของชำร่วยเช่น มีด พร้า ยาสมุนไพร เสื้อผ้า แผ่นเสียง และอื่น ๆ

3.3 การใช้เส้นทางทางธรรมชาตินั้นสามารถเข้ามาได้หลากหลายช่องทางหรือหลากหลายหมู่บ้าน ซึ่งมีการเดินเท้าลัดเลาะป่าเขาเพื่อทางเข้ามาหมู่บ้านมณีพฤกษ์มีด้วยกัน 2 จุดคือ จุดที่ 1 เข้ามาจาก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เข้ามาทางหมู่บ้านน้ำรีพัฒนา หรือบ้านห้วยกานต์ หรือบ้านกิ่วจันทร์ หรือบ้านห้วยทรายขาว เดินทางข้ามแม่น้ำน่านมายังพื้นที่ทำกินของพี่น้องบ้านมณีพฤกษ์สามแล้วเดินทางต่อเข้าหมู่บ้านมณีพฤกษ์ แล้วมีพี่น้องชาวบ้านมารับเข้าไปทำงานในพื้นที่ และจุดที่ 2 เข้ามาจาก อำเภอบ่อเกลือ เข้ามาทางหมู่บ้านเปียงซ้อ หรือบ้านสะจุก หรือบ้านสะเกี้ยง เดินทางข้ามต้นน้ำแม่น้ำน่านมายังภูเขาแล้วเดินทางต่อมายังพื้นที่ทำกินของพี่น้องบ้านมณีพฤกษ์สอง แล้วเดินทางต่อเข้าหมู่บ้านมณีพฤกษ์ แล้วมีพี่น้องชาวบ้านมารับเข้าไปทำงานในพื้นที่

ตารางที่ 4.1 ความมุ่งหวัง ช่วงเวลา และการนำโรคติดต่อของพี่น้องชาวลาวเข้ามาในพื้นที่หมู่บ้านมณีพฤกษ์

ลำดับที่	คำถาม	ช่องทางเข้าทางด่านถาวรห้วยโก๋น	ช่องทางเข้าทางด่านถาวรจังหวัดเลย	ช่องทางธรรมชาติ
1.	ความต้องการ/ความมุ่งหวังที่พี่น้องชาวลาวเข้ามาในพื้นที่บ้านมณีพฤกษ์	1. รับจ้างทำการเกษตร 2. มาท่องเที่ยว 3. มาเยี่ยมญาติ 4. มาเป็นสะใภ้	มาค้าขาย	รับจ้างทำการเกษตร
2.	ช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่มีพี่น้องชาวลาวเดินทางเข้ามามากที่สุด	1. ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกเดือน	เดือน พฤศจิกายน ถึงธันวาคม ของทุกปี	1. ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกเดือน เมษายนถึงเดือนกรกฎาคม

ลำดับที่	คำถาม	ช่องทางเข้าทางด่านถาวรห้วยโก๋น	ช่องทางเข้าทางด่านถาวรจังหวัดเลย	ช่องทางธรรมชาติ
		เมษายนถึงเดือนกรกฎาคม 2. ช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว เดือน พฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์		2. ช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว เดือน พฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์
3.	ช่องทางชายแดนที่มีการเข้าออก เคยมีการเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อข้ามแดนหรือไม่	ไม่พบการระบาดของโรคติดต่อ	ไม่พบการระบาดของโรคติดต่อ	ไม่พบการระบาดของโรคติดต่อ

แนวทางการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคในชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ หมู่ที่ 11 ตำบลทุ่งช้าง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

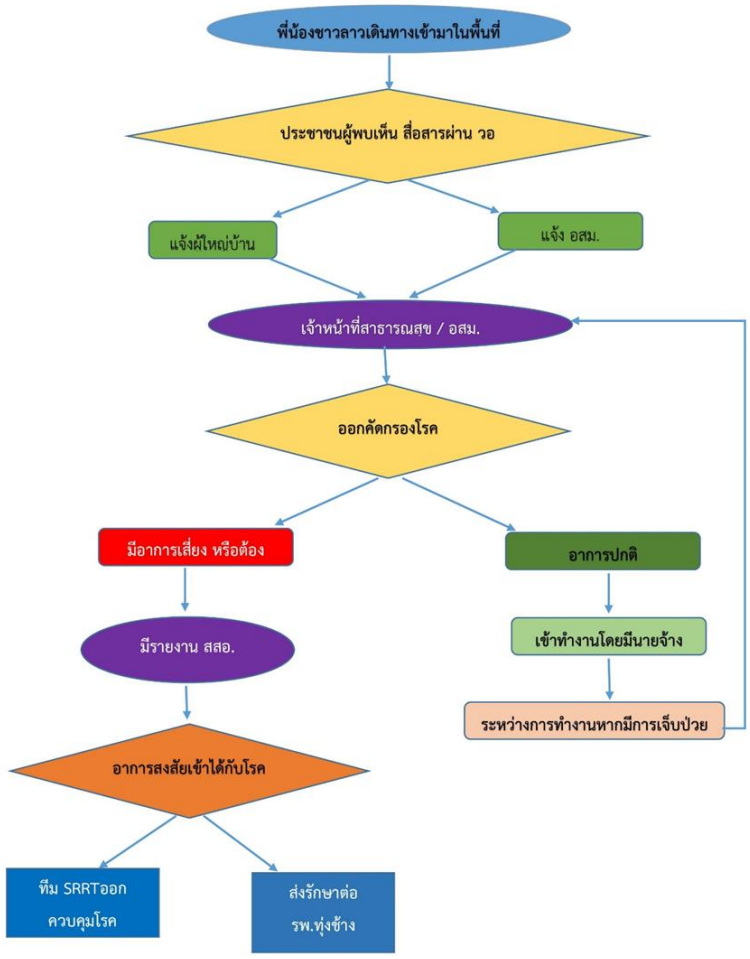

4. บ้านภูคำและบ้านน้ำล้อม ตำบลงอบ

ช่องทางเข้า-ออก ระหว่างบ้านภูคำและบ้านน้ำล้อม (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว)

4.1 ผ่านด่านชายแดน จุดผ่อนปรนทางเศรษฐกิจบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ ขั้นตอนการดำเนินเรื่องการข้ามชายแดนใช้เวลาค่อนข้างนาน ล่าช้า และหลายขั้นตอนจึงไม่เป็นที่นิยมของราษฎรชาวลาวในการเดินทางเข้ามาเยี่ยมญาติ

4.2 โดยทางธรรมชาติชาวลาวจากบ้านน้ำล้อมเดินทางเข้ามาบ้านภูคำโดยใช้เส้นทางผ่านห้วยตองเข้ามาในชายแดนไทย ผ่านห้วยลุน้อยเข้ามาในหมู่บ้าน เดินทางโดยทางเท้าใช้เวลาประมาณครึ่งวัน หรือประมาณ 6 ชั่วโมงจุดประสงค์ในการเข้า – ออกในช่องทางนิ คือ เพื่อมาเยี่ยมญาติ/เลี้ยงผีบรรพบุรุษ (ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี) เนื่องจากมีสมาชิกในชุมชน สองผัวเมีย เป็นคนลาวมาตั้งรกรากในหมู่บ้านภูคำ มีลูก 2 คน การเลี้ยงผีดำเนินการในช่วงที่คนลาวมีชีวิตอยู่โดยมีญาติพี่น้องชาวลาวเข้ามาร่วมกิจกรรมประมาณ 4 คน แต่ปัจจุบันคนลาวรายดังกล่าวได้เสียชีวิตแล้ว เมื่อปี 2560 จึงไม่มีการเดินทางของญาติพี่น้องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาวเข้ามาทำพิธีกรรมเลี้ยงผีนี้อีก และเพื่อล่าสัตว์ป่า หาของป่า เมื่อมีโรคติดต่อเกิดขึ้นในพื้นที่/ในหมู่บ้านมีมาตรการดังนี้

1. กรณีพี่น้องชาวลาวมาเยี่ยมญาติ/ข้ามมาฝั่งไทย

ให้ญาติของพี่น้องชาวลาวแจ้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.), ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลงอบ (รพ.สต.งอบ), นายอำเภอทราบ เมื่อพี่น้องชาวลาวมาถึงฝั่งไทยให้ญาติพาไปกักบริเวณที่ศาลเจ้าพ่อโปร่งอ้อ 14 วัน ซึ่งมีอาคารที่พัก 2 ห้องพักได้ประมาณ 10 คน ห่างจากชุมชน 50 เมตร แล้วให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไปคัดกรอง

<u>มาตรการ</u>

- แจ้งประชาสัมพันธ์แนวทางให้คนในชุมชนทราบ
- คัดกรอง วัดอุณหภูมิทุกวันในระยะเวลาที่กักตัว
- ญาติผู้เยี่ยมต้องเว้นระยะห่างเมื่อต้องส่งอาหาร
- ต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง

2. กรณีคนในหมู่บ้าน/ญาติฝั่งไทยข้ามไปเยี่ยมญาติ

ญาติแจ้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.), ผู้นำชุมชน ทราบ เมื่อกลับมาให้กักบริเวณที่บ้านตัวเอง เป็นเวลา 14 วัน หากมีความประสงค์ออกมาสถานที่สาธารณะจะต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง แล้วให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไปคัดกรองจะต้องกรอกแบบบันทึกการเดินทางทุกครั้งให้กับผู้นำชุมชน อาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แจ้งเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลงอบ (รพ.สต.งอบ), ทราบข้อปฏิบัติ

3. สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง

4. ลดการพบปะในงานที่คนแออัด

5. ข้อเสนอแนะ/ความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือ

ขาดอุปกรณ์ทางการแพทย์ในคัดกรอง/ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

จากการศึกษาผลลัพธ์ของการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.ทุ่งช้าง) นำมาสู่การพัฒนาและขยายเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้าง ในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างต่อไป ซึ่งการพัฒนาและขยายเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ แบ่งส่วนคณะทำงานออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่คณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง (Core Team) และเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.2 คณะทำงานหลัก (Core Team)

กลไกการเตรียมความพร้อมทีมงานหรือ “คณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง (Core Team)” ในการศึกษาวิจัยนี้อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่หรือเวทีแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระตุ้นเตือน คิด วิเคราะห์ถึงสถานการณ์และปัญหาของการพัฒนาเมืองทุ่งช้าง ตลอดจนการร่วมสังเคราะห์แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาเมืองในด้านต่างๆ จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้นำและหน่วยงานท้องถิ่นทั้งภาครัฐและภาคประชาชน รวมถึงภาคประชาสังคมและภาคเอกชนในพื้นที่ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการศึกษาวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 4.3 โดยผลการจัดประชุมได้มีการเสนอข้อคิดเห็น ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานในด้านต่างๆ ดังนี้

1) มิติด้านการเกษตร ภาคการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างประสบกับปัญหาขาดแคลนน้ำ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร ควรมีการพัฒนาเรื่องแหล่งกักเก็บน้ำ ฝายชะลอน้ำ เขื่อน เพื่อให้มีน้ำในการทำเกษตรมากขึ้นและทุ่งช้างเป็นเมืองผลไม้ ซึ่งมีผลไม้ที่หลากหลายถ้าหากขาดแคลนน้ำจะส่งกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและจะส่งผลต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่น ๆ นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มองค์ความรู้ในการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและการแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้กันสินค้าเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

2) มิติด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเริ่มจากพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวจะพบเป็นสถานที่แรกหากเข้ามาอำเภอทุ่งช้างและเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจที่มีประวัติศาสตร์สำคัญ สามารถนำเสนอเรื่องราวให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องรณรงค์เรื่องการรักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนทุ่งช้าง ตัวอย่างเช่น ตำบลงอบที่พยายาม

รักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (ไทลื้อ) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอันเนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวแสวงหาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ถ้าสามารถรักษาไว้ได้จะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่อำเภอทุ่งช้าง

3) มิติด้านการศึกษา ควรจัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นดั้งเดิมและนำมาสอนหรือถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลัง เป็นการฟื้นฟู สร้างและปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้ประชาชนและเยาวชนคนทุ่งช้าง ตลอดจนสร้างภูมิคุ้มกันในการสร้างอาชีพสร้างรายได้จากความรู้และความเข้าใจในศักยภาพของต้นทุนทางทรัพยากรและสังคมที่ดีแก่เยาวชนที่จะมีโอกาส “กลับบ้าน” เพื่อประกอบอาชีพสร้างความเข้มแข็งให้กับพลเมืองทุ่งช้างได้ในอนาคต

4) ด้านอื่นๆ ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอให้เพิ่มเติมหัวข้อ “การพัฒนาคน” (ทรัพยากรมนุษย์) ให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก่อนจะไปขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ เน้นให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองเป็นหลัก มีการพัฒนาด้านคุณธรรม และศีลธรรม และได้เสนอให้มีการพัฒนาและฟื้นฟูด้านประเพณี วัฒนธรรม เนื่องจากทุ่งช้างแต่เดิมมานั้นมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาหลากหลาย เช่น ประเพณีหล่อเทียนพรรษา ลอยกระทง สงกรานต์ เป็นต้น และให้ทุ่งช้างมีเรือยาวเพราะทุ่งช้างมีแม่น้ำน่านไหลผ่านเป็นต้นน้ำน่าน และใช้เป็นศูนย์รวมจิตใจ รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย

แกนนำอาสาเครือข่ายพชอ. ได้เริ่มรวมตัวและจัดตั้งคณะทำงานในมิติด้านการเกษตร ด้านการศึกษา ด้านการท่องเที่ยวและด้านสุขภาพ เพื่อเป็นคณะทำงานหลักในการประชุมกลุ่มย่อยโดยมีรายนามดังแสดงในตารางที่ 4.2

ภาพที่ 4.3 การจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อม “คณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง (Core Team)”

ตารางที่ 4.2 คณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง (Core Team)

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1	นายสุจิโรจน์ คงเมือง	นายอำเภอ	ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง
2	นามงคล ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
3	นายประพันธ์ จันทร์ผง	เกษตรอำเภอ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
4	นายณัฐพล ศาลาคม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
5	นายธวัชชัย นันทสว่าง	ข้าราชการบำนาญ	
6	นายกรภัทร ขันไชย	นักวิชาการสาธารสุขชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง
7	นางผกาพรรณ จอมเมือง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
8	นางวนิดา การโสภา	รองนายกกิ่งกาชาติ	
9	นายชญาภา พัฒนะพรหม	นักวิชาเกษตรปฏิบัติการ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
10	นางสาวชนนี โทปุรินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข	สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน
11	นายปราชญา อินชูใจ	เจ้าพนักงานธุรการ	ด่านศุลกากรทุ่งช้าง
12	นางสาวปวิมล ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
13	นายสิทธิพันธ์ อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง

นอกจากนี้ ผลจากการประชุมนำเสนอโครงการ ยังนำไปสู่การจัดตั้ง Page Facebook ในชื่อ “Thung Chang Better Together” ดังภาพที่ 4.4 เพื่อใช้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารข้อมูลการพัฒนาเมืองทุ่งช้าง และได้มีแนวคิดการจัดทำเสื้อทีมวิจัยให้เป็นเครื่องมือสื่อสารและการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้กับภาคส่วนต่างๆ ในวงกว้างและสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการรับรู้ถึงโครงการที่จะดำเนินงานเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในอำเภอทุ่งช้าง โดยได้ทำการออกแบบและจำหน่ายเสื้อ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่” (ภาพที่ 4.5) จำนวนทั้งสิ้น 625 ตัว ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนพลเรือน ตำรวจและทหารทั้งหมดที่พลีชีพ เพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทยในเขตจังหวัดน่าน และนำเงินรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายเป็นเงินตั้งต้นของกองทุนพัฒนาทุ่งช้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินมาใช้สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทุ่งช้างในรูปแบบต่างๆ

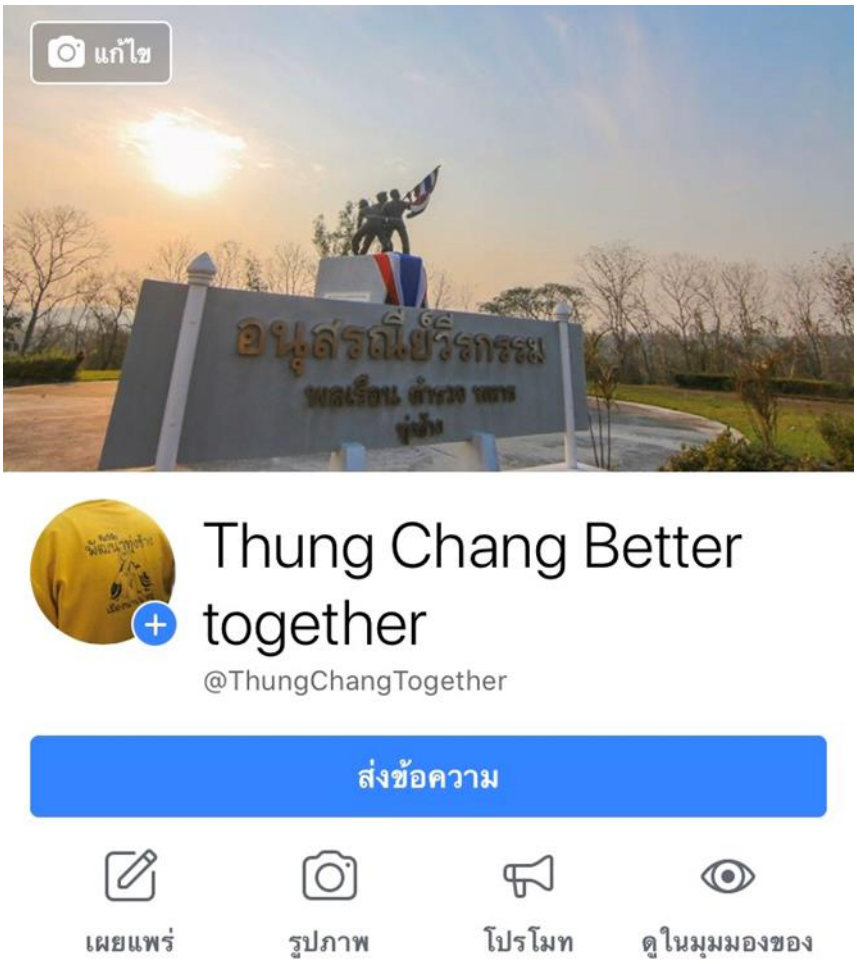

ภาพที่ 4.4 Page Facebook “Thung chang Better together”

ภาพที่ 4.5 เสื้อ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่”

4.2.3 ผลการสร้างและพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

ในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ด้วยการใช้สื่อวิดิทัศน์แนะนำโครงการฯ เว็ปเพจ และ “คณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง” ซึ่งเป็นกลุ่มแกนนำอาสาที่เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างในแง่มุมของความมุ่งมั่นตั้งใจในด้านการพัฒนางานด้านต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง ตามบริบทอาชีพในการประชาสัมพันธ์เชิญชวน “คนรักทุ่งช้าง” มาร่วมก่อการดีผ่านกระบวนการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งเป็นพื้นที่แห่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และร่วมวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างตามบริบทเชิงพื้นที่และวิถีชีวิต ซึ่งถือเป็นกลไกการกระตุ้นและปลุกระดมให้แสดงพลังการมีส่วนร่วมในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการในด้านอาชีพ การศึกษา และสุขภาพ ผ่านกิจกรรมการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิด โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ตามบริบทของกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมที่จะสามารถแสดงความคิดเห็น โดยในการดำเนินโครงการวิจัยนี้ได้วิเคราะห์และถอดบทเรียน “การจัดกระบวนการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วม” กับมูลนิธิฮักเมืองน่านเพื่อออกแบบแนวทางการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมด้วย “ใบงานที่มีชุดคำถาม” ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นผ่าน “บัตรคำตอบ”ร่วมกับการแบ่งกลุ่มระดมความเห็นและการนำเสนอ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดการวิเคราะห์และถอดบทเรียนร่วมกันจนเกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการพัฒนาทุ่งช้างในฐานะ “คนทุ่งช้าง” จึงเป็นกลไกไกสำคัญในการรวมตัวแกนนำอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพชอ. อำเภอทุ่งช้าง ใน 4 มิติ ในการรวบรวมคนและข้อมูลในรูปแบบ “คลังครู” และ “คลังข้อมูลและองค์ความรู้” ประกอบกอบด้วยเครือข่ายพชอ. มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ เพื่อร่วมวิเคราะห์และถอดบทเรียนในบริบทด้านต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง ดังนี้

1) มิติด้านการเกษตร

มิติด้านการเกษตรได้จัดประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใหญ่บ้าน และเกษตรกรพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อยได้ใช้กระบวนการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมซึ่งได้กำหนดแนวทางและวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการประชุมตามใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติการเกษตร) ดังภาพที่ 4.6

ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่(มิติเกษตร)

วันพฤหัสบดี ที่ 24 ตุลาคม 2562

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	อุปกรณ์	ผู้รับชอบ
ชวนพูดคุยแลกเปลี่ยนและกล่าวต้อนรับ โดย ท่านนายอำเภอทุ่งช้าง	ชี้แจกที่มาโครงการ	บรรยาย	-	นายอำเภอทุ่งช้าง
นำเข้าข้อมูลโครงการ	สร้างความเข้าใจโครงการ	บรรยาย	PTT	อ.ติ๊ก
กระบวนการเกษตรดีที่ทุ่งช้าง	- ค้นหาข้อมูล/ต้นทุนด้านการเกษตร - รู้เส้นทางตลาด - รู้ชนิดพืช,ภูมิประเทศ - วิธีการจัดการฟาร์ม	- สอบถาม - ทำกิจกรรมอะไร - ทำไมถึงเลือกพืช,สัตว์ชนิดนี้	- บัตรคำ - กระดาษฟาง - แผนที่อำเภอทุ่งช้าง	พยอม/จ๊อด/โน้ต
ก้าวต่อไปสินค้าผลผลิตการเกษตร	- รู้แผนการดำเนินงาน	- เลือกพืช/ผลผลิตที่เด่นและก้าวต่อไป - พืช/ผลผลิตมีลู่ทางการพัฒนา/การตลาดอย่างไร - บอกวิธีการที่เป็นไปได้และทุกคนมีส่วนร่วม	- บัตรคำ - กระดาษฟาง	พยอม/จ๊อด/โน้ต

ภาพที่ 4.6 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านเกษตร)

เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ไม่กล้าแสดงออกและไม่กล้าสื่อสารด้วยการพูดคุย ดังนั้นจึงเลือกใช้บัตรคำและการแบ่งกลุ่มสนทนาย่อยเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินกิจกรรม ดังภาพที่ 4.7 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในมิติด้านการเกษตร โดยได้มูลนิธิฮักเมืองน่านเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินกิจกรรม

ภาพที่ 4.7 กระบวนการใช้บัตรคำ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร พบว่า พื้นที่อำเภอทุ่งช้างมีผลผลิตทางการเกษตรที่โดดเด่นในแต่ละตำบล ปัญหาและสิ่งที่ต้องพัฒนาดังตารางที่ 4.3 ข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้าง ตลอดจนได้นำเสนอปัญหาที่พบในผลผลิตทางการเกษตรมีดังนี้

1) เกษตรกรไม่สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้

2) การขาดแคลนแหล่งน้ำและระบบจัดการน้ำในสวนผลไม้

3) ต้นทุนการผลิตที่สูงเนื่องจากเกษตรกรไม่มีองค์ความรู้ในการทำกล้าพันธุ์ใช้เองซึ่งยังพึ่งกล้าพันธุ์จากนอกพื้นที่

4) ตลาดที่รับซื้อไม่เป็นธรรม (กดราคา)

5) เกษตรกรขาดเทคนิคองค์ความรู้ในการจัดการแปลง การจัดการโรคแมลง

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรที่สำคัญยิ่งคือการเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เพื่อเพิ่มราคาและมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรชนิดต่าง ๆ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรแต่ละตัวเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่นการยกระดับส้มปลอดภัยเป็นส้มอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนการเสริมสร้างองค์ความรู้ในการบำรุงดูแลและเทคนิคด้านการผลิต การทำกล้าพันธุ์ไว้ใช้เอง และนอกจากนี้พบว่าการแก้ไขปัญหาด้านแหล่งน้ำมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำของเมือง และในด้านปศุสัตว์ต้นแบบของพื้นที่ถูกพัฒนาขึ้นคือไก่ประดู่หางดำ หากแต่ปัญหาที่พบในการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำนั้นพบว่าเกษตรกรไม่สามารถเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้และเทคนิคในการบริหารจัดการฟาร์มอย่างมืออาชีพ ซึ่งผลจากการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตรสามารถสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยได้ดังภาพที่ 4.8

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้าง

พื้นที่ตำบล	ผลผลิตที่โดดเด่น	ปัญหาที่พบ	สิ่งที่ต้องการพัฒนา/องค์ความรู้ที่ต้องการ
1. ตำบลทุ่งช้าง	1. เงาะโรงเรียน 2. มะม่วงหิมพานต์ 3. ส้มสีทอง	1. คุณภาพของผลผลิต 2. ราคา 3. พ่อค้าคนกลาง/ตลาดที่ไม่เป็นธรรม 4. ต้นทุนการผลิตสูง 5. ขาดแคลนแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร/ไม่มีระบบกักเก็บน้ำ/ไม่มีต้นทุนแหล่งน้ำ 6. ไม่ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ	1. พัฒนาคุณภาพการผลิต 2. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับตลาด 3. การบริหารจัดการน้ำในแปลงปลูก 4. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
2. ตำบลและ	1. เงาะโรงเรียน 2. ส้มสีทอง 3. ข้าว	1. การยกระดับและพัฒนาคุณภาพผลผลิต (ปัจจุบันตำบลและมีพื้นที่ผลิตเงาะจำนวน 2,000 ไร่ ส้มสีทองจำนวน 200 ไร่ สถานะคุณภาพผลผลิตแบ่งตามสัดส่วนได้ดังนี้ ทั่วไป 50% ปลอดภัย 40% และอินทรีย์ 10%) 2. การจัดการโรคและแมลงในแปลง 3. ระบบน้ำในแปลง/แหล่งน้ำที่ใช้ 4. การบำรุงรักษาและการดูแล	1. พัฒนาพื้นที่ผลิตทั่วไป/เคมีให้เป็นผลผลิตในสถานะปลอดภัย 2. เทคนิคองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแปลง (การให้น้ำ ใส่ปุ๋ย ป้องกันศัตรูพืช โรคและแมลง) 3. พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับการทำการเกษตร
3. งอบ-ปอน	1. ยางพารา 2. เงาะ 3. ส้มสีทอง 4. มะม่วงหิมพานต์	1. ราคาผลผลิตตกต่ำ และมีความแปรผันสูง เช่น ยางพารา 2. ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ 3. พัฒนาคุณภาพผลผลิตและยกระดับคุณภาพผลผลิตจากเคมีเป็นปลอดภัย	การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ยางพารา แปรรูปเป็นยางแผ่น เงาะเป็นเงาะกระป๋อง ส้มที่คัดคุณภาพไม่ผ่าน นำมาทำเป็นน้ำส้มคั้น เป็นต้น

พื้นที่ตำบล	ผลผลิตที่โดดเด่น	ปัญหาที่พบ	สิ่งที่ต้องการพัฒนา/องค์ความรู้ที่ต้องการ
		4. พัฒนาพื้นที่การเกษตร (ปัจจุบันพื้นที่ทำกินของเกษตรกรเป็นพื้นที่สูงทำกินบนเขา อยากให้หน่วยงานที่มีอำนาจหรือเกี่ยวข้องเข้ามาปรับพื้นที่ทำกินให้เป็นนาขั้นบันได สนับสนุนเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เกษตรกรจึงจะปรับเปลี่ยนวิถีทำการเกษตรได้) 5. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	

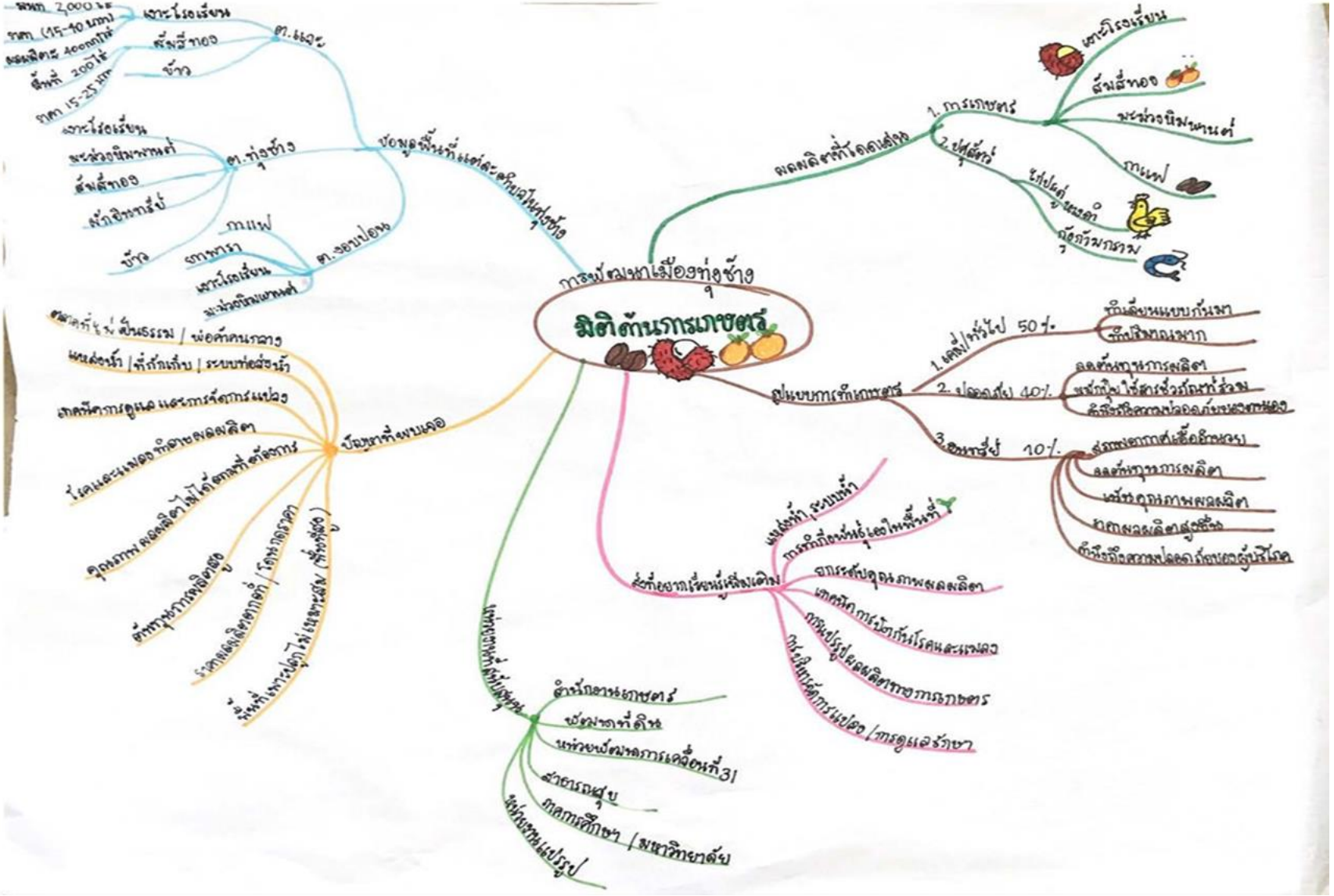
การพัฒนาเมืองทุ่งช้าง
มิติด้านการเกษตร
ข้อมูลพื้นที่แต่ละหมู่บ้านในทุ่งช้าง
ต.แสะ
เกาะโรงเรียน
สัมฬี่ทอง
ข้าว
ต.ทุ่งช้าง
ชะม่วงนิมพานต์
กาแฟ
ต.ยอดปอน
ปัญหาที่พบเจอ
ผลผลิตที่โดดเด่น
1. การเกษตร
2. ปศุสัตว์
แปรรูปผลิตภัณฑ์
รูปแบบการทำเกษตร
1. เคมี/ทั่วไป 50%
2. ปลอดภัย 40%
3. อินทรีย์ 10%
แหล่งน้ำ ระบบน้ำ
การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต
เทคนิคการป้องกันโรคและแมลง
การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร
ที่ทำการอำเภอ
พัฒนาที่ดิน
หน่วยบัญชาการเคลื่อนที่เร็ว
สาธารณสุข
ภาคการศึกษา / มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.8 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร

2) มิติด้านการท่องเที่ยว

มิติด้านการท่องเที่ยวได้จัดประชุมกลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2562 ณ วัดไชยคำ โดยการเชิญผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ครู ข้าราชการบำนาญ หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ และพระสงฆ์ ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลศักยภาพเชิงพื้นที่ วิถีวัฒนธรรมและความโดดเด่นในด้านต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง ด้วยกระบวนการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม โดยการแบ่งกลุ่มร่วมระดมความเห็นและเสนอ “ของดี ที่เด่น คนดัง” และออกแบบการจัดการท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาตลอดทั้งปีด้วยเส้นทางการท่องเที่ยวในแบบต่างๆ ดังภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 การแบ่งกลุ่มระดมสมองในการวิเคราะห์ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ในแต่ละตำบล

ผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทุ่งช้างที่ยั่งยืนจะต้องพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับคำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้างและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านที่จะผลักดันพัฒนาเมืองน่านสู่เมืองสร้างสรรค์โลก (Creative City) เนื่องจากน่านโดดเด่นเรื่องงานศิลปหัตถกรรม (Crafts and Folk art) ผ้าทอโบราณที่มีชื่อเสียง โดยทุ่งช้างมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เชิงสังคม เชิงเกษตรและธรรมชาติ ซึ่งในการประชุมเจ้าอาวาสวัดต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้างได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวดังนี้

1) วัดเฟือยลุง มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่มีความยาว 9.5 เมตร บริเวณวัดเป็นป่าเบญจพรรณและสวนกล้วยไม้ มีตาน้ำธรรมชาติผุดขึ้นมาและมีศาลาสำหรับให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาใช้ปฏิบัติธรรม

2) วัดสันกลาง เป็นวัดที่สร้างสุขภาพไว้ในวัดเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์และมีการจัดทำพิพิธภัณฑ์คัมภีร์โบราณล้านนาเพื่ออนุรักษ์ รักษาและเผยแพร่ต่อให้กับคนรุ่นหลังได้เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษา

3) วัดดอนไชย ปอน วัดแห่งนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยจะใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 5 ปี โดยจะทำการสร้างบ้านมะเก่าหรือบ้านที่สร้างด้วยไม้ทั้งหลังรูปทรงแบบล้านนา เพื่อใช้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บสะสมของใช้โบราณ จำลองวิถีชีวิตของคนสมัยก่อนและให้คนรุ่นลูกหลานได้มาศึกษาเรียนรู้ นอกจากนั้นจะมีการสร้างพระเจดีย์บนหลังช้างเผือกอีกด้วย

4) วัดบ้านมอญ มีแผนจะพัฒนาและก่อสร้างศาลาทรงไทยล้านนากึ่งพิพิธภัณฑ์เพื่อใช้สะสมของเก่า โดยจะรับบริจาคจากคนในชุมชนและนำมาจัดแสดงไว้ที่วัด อีกทั้งที่วัดบ้านมอญยังมีการจัดให้มีการการสอนวิชาภาษาล้านนา (ภาคค่ำ) ให้กับประชาชนทั่วไป โดยระยะเวลาที่ใช้เรียน 1 เดือน

5) วัดไชยคำ จะพัฒนาให้เป็นวัดญี่ปุ่นสไตล์ไทยโดยนำต้นซากุระล้านนามาปลูกประดับตกแต่งให้รอบบริเวณวัด สร้างระเบียงบุญ (SKY WALK) ยาวจากหน้าวัดไปถึงสระน้ำหลังวัดและมีการสร้างโรงแรมธรรมะ จำนวน 6 ห้อง 12 เตียง

6) วัดราษฎร์บำรุง เป็นโรงเรียนวัดที่เปิดสอนพระเณร (ศาสนทายาท) จุดเด่นของวัดคือมีซุ้มประตูวัดที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอทุ่งช้าง มีหอระฆังและมีเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งจะมีพิธีทำบุญใหญ่ในวันที่ 17 เมษายนของทุกปี เป้าหมายในการพัฒนาวัดไปสู่วัดท่องเที่ยวคือ สร้างช้างที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและสร้างโรงแรมวัดเพื่อให้ประชาชนที่สนใจ ฝักใฝ่ในธรรมะและพุทธศาสนาได้เข้ามาใช้บริการ

7) วัดศรีดอนชัย (งอบ) เป็นวัดไทลื้อโบราณที่ยังคงเก็บรักษาศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์/ตำนานของไทลื้อ มีต้นไม้โบราณ (เก๊าสลี) อายุ 200-300 ปี มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทลื้อที่รวบรวมภูมิปัญญาพื้นบ้านและคัมภีร์ใบลานที่มาจากสิบสองปันนา และที่วัดยังมีบ่อน้ำทิพย์ซึ่งเป็นหนึ่งในบ่อน้ำที่ทางราชสำนักใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ

และจากการแบ่งกลุ่มระดมความเห็นและนำเสนอ “ของดี ที่เด่น คนดัง” และออกแบบการจัดการท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาตลอดทั้งปีด้วยเส้นทางการท่องเที่ยวในแบบต่างๆ ของแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้างได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ตามพื้นที่ตำบลในอำเภอทุ่งช้าง (ภาพที่ 4.10) และสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 4.4 และภาพที่ 4.11 และผลการวิเคราะห์ SWOT ด้านการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้างสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.5

ภาพที่ 4.10 การนำเสนอ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ของแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้าง

ตารางที่ 4.3 สรุปผลการวิเคราะห์ “ของดี ที่เด่น คนดัง” ตามพื้นที่ตำบลในอำเภอทุ่งช้าง

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
ทุ่งช้าง	1. เชิงศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ - อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง - พิพิธภัณฑ์ทหาร - พระพุทธรูปเมตตาสามัคคี (วัดห้วยยาง) - พระพุทธรูป 700 ปี (วัดทุ่งผึ้ง) - วัดราษฎร์บำรุง - วัดสุขศรี - พระธาตุสลี - วัดแพะกลาง 2. เชิงธรรมชาติ - น้ำตกตาดหมอก 3. อื่นๆ - ตลาดนัดวันเสาร์	1. ด้านการเกษตร - ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งผึ้ง - สวนส้มอินทรีย์ นายประเสริฐ - ไร่สหายน่าน (อ.สันโดษ) 2. ประเพณีและวัฒนธรรม - ผลิตภัณฑ์ HANDMADE บ้านห้วยยาง - ศูนย์การเรียนรู้เผ่าลั้วะ บ้านแพะกลาง - ผ้าปักม้ง บ้านห้วยยาง 3. อื่นๆ - ต้นแบบการจัดการขยะ บ้านแพะกลาง	1. โรงแรม - โรงแรมทุ่งช้างฮิลล์ - สยามการ์เดนท์ - ทุ่งช้างคันทรีวิว 2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม - ครัวทุ่งช้างฮิลล์ - ช.ช้างคาเฟ่ - ครัวพันแดง - ป้าปุ๋ยอาหารเหนือ - ก๋วยเตี๋ยวหมูตุ๋น - กาแฟแสนรัก - ไอศกรีม สเตชั่น	1. อยากให้พัฒนาพื้นที่สาธารณะบางแห่งจัดเป็นถนนคนเดิน/ขันโตก ในตอนเย็นวันศุกร์-เสาร์ มีการละเล่น/เล่นดนตรี เป็นพื้นที่ที่คนทุ่งช้างมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน 2. อนุสรณีย์ฯ/พิพิธภัณฑ์ทหาร - ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ - ทำทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างอนุสรณีย์ฯ และพิพิธภัณฑ์ - ปรับปรุงภายในพิพิธภัณฑ์ (ทาสี/ทำพื้น-ผนัง/จัดตู้แสดงใหม่/ทางเข้าด้านหน้าและห้องน้ำ) 3. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - ปรับปรุงห้องน้ำ - สถานที่จอดรถ - จัดทำเป็นพื้นที่จำหน่ายสินค้า ของที่ระลึกของอำเภอทุ่งช้าง 4. พัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากในโรงเรียนมีการส่งเสริมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของคนทุ่ง

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	- ตลาดเช้าทุ่งช้าง - สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ			ช้างและมีการส่งเสริมการแสดงพื้นบ้านพื้นเมืองให้กับผู้สูงอายุ
และ	1. เชิงศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ - พระธาตุภูเพียง - วัดเฟือยลุง - วัดดวงคำ - วัดสันกลาง - วัดดอนชัย - วัดบ้านวังผา - วัดไชยคำ - คือเมือง (คูเมือง) บ้านเวียงสอง 2. เชิงประเพณีและวัฒนธรรม - การเลี้ยงผีเมืองบ้านดวงคำ (พ.ค.-มิ.ย.) - งานนมัสการพระธาตุภูเพียง (พ.ค.-มิ.ย.) - ประเพณีปีใหม่ม้งบ้านน้ำสอด	1. กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูป - กลุ่มแปรรูปกล้วยฉาบบ้านทุ่งอ้าว 2. กลุ่มอาชีพอื่น ๆ - อาจารย์บุญส่ง คำรังสี (หมอสู่ขวัญ :บ้านเวียงสอง) - นายพิเชษ ตันชูชีพ (จักรสาน: บ้านวังผา) - นายคำ ใจเสมอ (จักรสาน :บ้านทุ่งอ้าว) - นายพัฒน์ ก่อเกิด (ช่างตีเหล็ก :บ้านทุ่งอ้าว) - นางเพชรา อินชูใจ (ช่างซอ: บ้านประดู่) - นางจันทร์เพ็ญ พรมตา (ช่างซอ: บ้านประดู่)	1. ที่พัก - ริมทุ่งโฮมสเตย์ (บ้านสันกลาง) - โฮมสเตย์บ้านวังผา - บ้านพักริมน่าน - ห้องพักเหนือน่าน - รีสอร์ทบิ๊กเฮาส์	1. พระธาตุภูเพียง อยากให้พัฒนาพื้นที่และอื่นๆ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 2. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3. รวบรวมและจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน 5. ปรับปรุงสะพานแขวนบ้านดวงคำให้สามารถสัญจรได้และเป็นสถานที่ท่องเที่ยว 6. จัดให้มีแผนที่ท่องเที่ยวในตำบล 7. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในเว็บไซต์ 8. พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและคมนาคมไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ 9. มีไกด์พื้นที่นำเที่ยวและเล่าเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับทุ่งช้างให้นักท่องเที่ยวฟัง

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	3. เชิงการเกษตรและปศุสัตว์ - ศูนย์การเรียนรู้เกษตรพอเพียง บ้านวังผา - กลุ่มไก่ประดู่หางดำบ้านเวียงสอง 4. เชิงธรรมชาติ - สะพานแขวนบ้านดวงคำ - นั่งกระเช้าชมสวนบ้านวังผา	- นายกองคำ วัดคำ (หมอเป่า:บ้านทุ่งอ้าว)		
งอบ	1. เชิงธรรมชาติ - หมู่บ้านม้งมณีพฤกษ์ (ดอยผาผึ้ง/ถ้ำผาผึ้ง/ดอกชมพูภูคา/ดอกพญาเสือโคร่ง/ถ้ำผาแดง/น้ำตกเปิน/น้ำตกห้วยงัด/ภูหัวล้านฯ) - บ้านเหลืองอินเดีย - หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง (น้ำตก	1. กลุ่มอาชีพ - กลุ่มผ้าทอบ้านทุ่งสุน - ริมนาผ้าทอ	1. ที่พัก - งอบโฮมสเตย์ - ใบเตยโฮมสเตย์ - หอเฮินเดินดาว - หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง - โฮมสเตย์บ้านมณีพฤกษ์ 2. กาแฟ/ร้านอาหาร - กาแฟมณีพฤกษ์	1. พัฒนาวัดงอบให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. พัฒนาแหล่งจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง 3. ประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านมณีพฤกษ์ 4. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งทอผ้าบ้านทุ่งสุน

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	ห้วยอ้ายเหนือ/เดินป่า/ดอยภูสามเศร้า) - อ่างคำ/ป่ายางใหญ่ 2. เชิงประเพณีและวัฒนธรรม - ประเพณีปีใหม่ม้ง - ประเพณีไตลื้อและชนเผ่า - ประเพณีเลี้ยงผีเมือง			
ปอน	1. เชิงวัฒนธรรมและประเพณี 1.1 บ้านหล่ายทุ่ง - งานประเพณีวัฒนธรรมไทลื้อ - โรงผ้าทอบ้านหล่ายทุ่ง - ศาลเจ้าพ่อพญาหลงหาร - ต้นไทรคำ 200 ปี	1. กิจกรรม (WORKSHOP) 1.1 บ้านหล่ายทุ่ง - โดนัทไทลื้อ - กล้วยกรอบ - ข้าวแคบไทลื้อ - น้ำพริกหน่อ - ไกยี - ปลาส้ม - เรียนรู้การทำผ้าทอ	1. ที่พัก - โฮมสเตย์บ้านป่าเปือย - โฮมสเตย์บ้านหล่ายทุ่ง	1. พัฒนาบริเวณโดยรอบของอ่างเก็บน้ำปอน ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. สร้างความรู้ความเข้าและทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของหมู่บ้านป่าเปือยและหลายทุ่ง 3. พัฒนาเส้นทางเดินป่าสายยุทธศาสตร์ ที่อดีตเคยเป็นเส้นทางในการสู้รบ 4. ทำการประชาสัมพันธ์และสื่อสารข้อมูล 5. จัดทำปฏิทินท่องเที่ยวทุ่งช้างทั้งปี โดยจัดช่วงเวลาแนะนำการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านหรือสอดคล้องกับกิจกรรมประเพณีต่างๆ
	1.2 บ้านป่าเปือย	- ดอกไม้ใบเตย		

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	- ศาลเจ้าพ่อม้าขาว - ล่องแพ - จุดอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ แม่น้ำน่าน - ถนนตัวหนอน - โรงเรียนบ้านป่าเปือย ห้องจัดนิทรรศการในหลวงราชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 1.3 บ้านใหม่ - เส้นทางสายยุทธศาสตร์ (ฐานปฏิบัติการรบ) - อ่างเก็บน้ำปอนตามแนวพระราชดำริ	- ไม้กวาดดอกหญ้า - ตัดตุงไส้หมู - มะกอนแก่น - บายศรี - แต้มสีตั๋วเมือง - พวงกุญแจป๊อกชายตุง - หลังคาจากสีธรรมชาติบ้านไตลื้อดั้งเดิม		

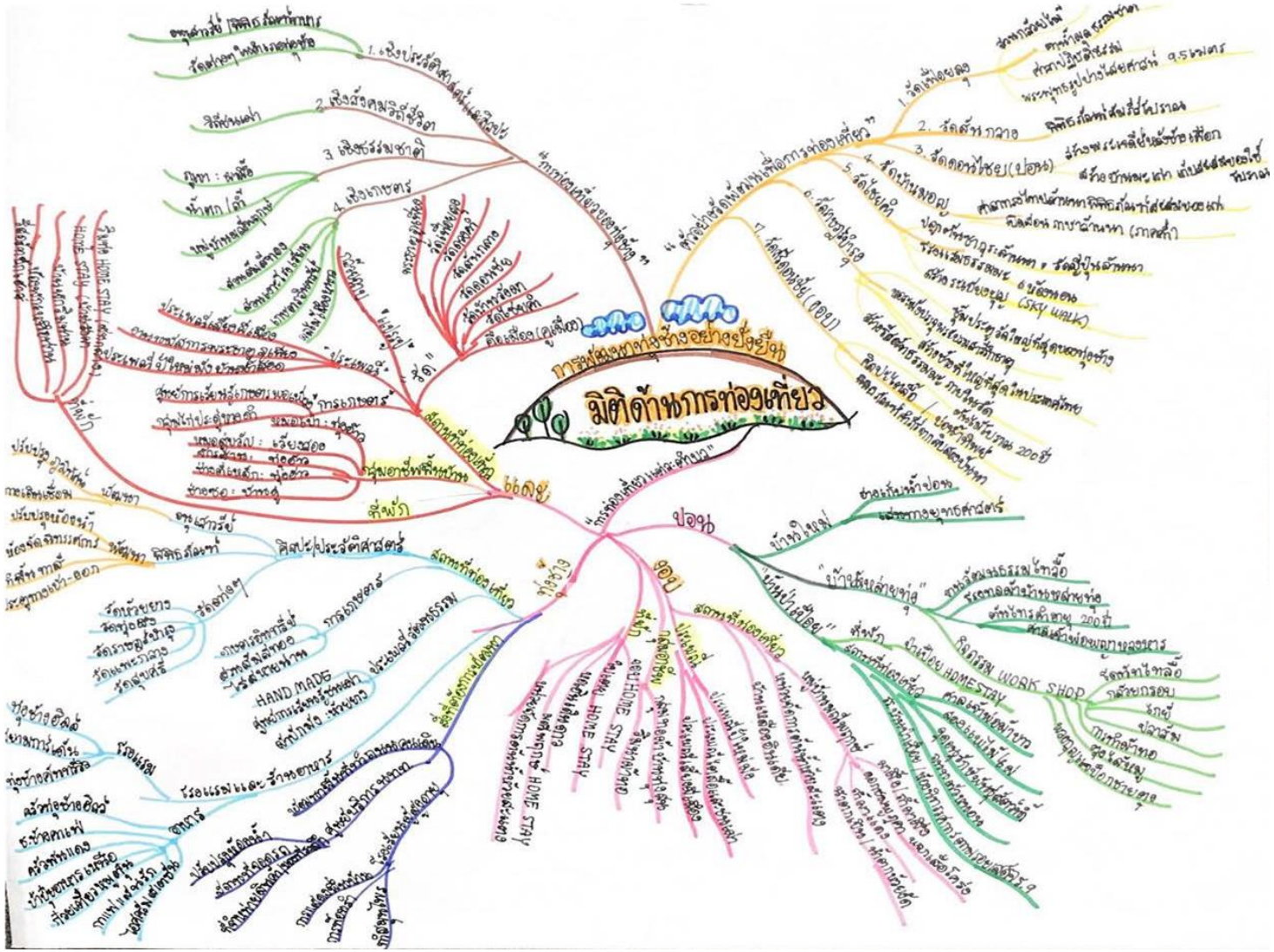

ภาพที่ 4.9 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในอำเภอทุ่งช้างและคนทั่วไป - มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติหลากหลาย เช่น น้ำตก ถ้ำและภูเขา - มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น - มีที่พักรองรับนักท่องเที่ยว - ประชาชนพร้อมพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง - ทุ่งช้างเป็นเมืองหน้าด่านและเป็นทางผ่านไปชายแดนไทย-ลาว สามารถเชื่อมต่อการท่องเที่ยวไปยังหลวงพระบางได้	- ไม่มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง - ไม่มีขนส่งสาธารณะภายในอำเภอทุ่งช้าง - จุดท่องเที่ยว (Land Mark) ของอำเภอทุ่งช้างยังไม่ชัดเจน - แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมขาดการทะนุบำรุงรักษา - ขาดการร้อยเรียงและเชื่อมโยงเรื่องราว (Story) ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดของอำเภอทุ่งช้าง - ขาดแกนนำ/ผู้นำที่จะพัฒนาและผลักดันเรื่องการท่องเที่ยวในพื้นที่ - ไม่มีต้นแบบการจัดท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ดีในพื้นที่
อุปสรรค	โอกาส
- เศรษฐกิจในปัจจุบันตกต่ำ ทำให้คนใช้จ่ายอย่างประหยัดและไม่ออกเดินทางท่องเที่ยว - โรคระบาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้คนไม่เดินทางท่องเที่ยว - การคมนาคมจากอำเภอเมืองน่านไปยังอำเภอทุ่งช้างยังมีทางเลือกในการเดินทางที่น้อย - การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านไม่กระจายสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง และขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริม	- ได้รับความช่วยเหลือในการสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาอนุสรณีย์ฯและพิพิธภัณฑ์จากแขวงการทางน่าน กองทัพบกและจังหวัดน่าน - มีการทำวิจัยการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง - การท่องเที่ยววิถีชุมชน/ท่องเที่ยวทางเลือกใหม่/การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะ - จังหวัดน่านเป็นจุดหมายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและกำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว - ผู้คนแสวงหาแหล่งหาแหล่งท่องเที่ยวที่ใหม่มากขึ้น - มีแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำโดยชุมชนที่ประสบความสำเร็จในหลายพื้นที่ให้สามารถไปศึกษาดูงานและเรียนรู้ได้

	- คนทั่วไปเข้าถึง Social Media มากขึ้น

ผลจากการดำเนินการจัดประชุมและจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) มิติด้านการท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของ “คน” และ “ทรัพยากร” ในพื้นที่มีความต้องการและสามารถพัฒนาและยกระดับให้อำเภอทุ่งช้างเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านการท่องเที่ยว ซึ่งแกนนำจากภาคส่วนต่างๆ อาทิ คณะกรรมการอนุสรณีย์ฯ ผู้ประกอบการ และภาคประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง นอกจากนี้ได้วางแผนการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารซึ่งเป็นแหล่งรวมใจของคนทุ่งช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นจุดพักรถสำหรับรถบรรทุกที่ผ่านไปยังประเทศลาว ภายใต้ความร่วมมือกับบริษัท อินฟรากรุ๊ป จำกัด แขวงการทางน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและกองทัพบกดังแสดงในภาพที่ ซึ่งมีการจัดทำแผนการสนับสนุนการออกแบบสถานที่และงบประมาณในการก่อสร้าง คณะกรรมการอนุสรณีย์ฯและประชาชนในอำเภอทุ่งช้างต้องการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก และปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นที่พักรถสำหรับรถบรรทุกที่ผ่านไปยังประเทศลาว โดยการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ได้มีการดำเนินงานร่วมกับบริษัทอินฟรากรุ๊ปจำกัด แขวงการทางน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและกองทัพบก ในการออกแบบสถานที่และสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ภาพที่ 4.12 การประชุมหารือเพื่อสนับสนุนการออกแบบและงบประมาณดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร

3) มิติด้านการศึกษา

มิติด้านการศึกษาได้จัดประชุมกลุ่มย่อย ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามใบงานกิจกรรมทุ่งช้างน่าอยู่ (มิติด้านการศึกษา) ดังภาพที่ 4.13 ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากการใช้ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างน่าอยู่ (มิติด้านการศึกษา) ในวันที่ 7 ธันวาคม 2562 ร่วมกับบุคคลากรด้านการศึกษาของอำเภอทุ่งช้าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และข้าราชการครูบำนาญ ผ่านกระบวนการสร้างจิตปัญญาเพื่อดึงพลังและศักยภาพในการร่วมระดมความคิดการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการขับเคลื่อนและการพัฒนาด้านการศึกษาในพื้นที่ พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ ครูต้นแบบที่สามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในพื้นที่บนบริบทของชุมชนบ้านห้วยพ่าน จนประสบความสำเร็จซึ่งถือเป็นการจุดประกายให้กับบุคคลากรด้านการศึกษาที่พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาในปัจจุบันดังภาพที่ 4.14 – ภาพที่ 4.15

ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านการศึกษา)

วันเสาร์ ที่ 7 ธันวาคม 2562

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
ชวนพูดคุยแลกเปลี่ยนและกล่าวต้อนรับ โดยท่านนายอำเภอทุ่งช้าง	ชี้แจงที่มาของโครงการ	บรรยาย	-	นายอารมณ์ คำทอง ปลัดอำเภอทุ่งช้าง
นำเข้าข้อมูลโครงการ	สร้างความเข้าใจโครงการ	บรรยาย	PTT	อ.ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม
การเรียนรู้แบบจิตปัญญาศึกษา	สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาศึกษา	-ตั้งประเด็นคำถาม ชวนคิดชวนคุยในประเด็นต่างๆ -แบ่งกลุ่มสนทนาย่อย	-กระดาษฟ่าง -บัตรคำ	ครูแมว อักษรา ศิลป์สุข อาจารย์นอร์ท อัครา เมธาสุข
จากห้วยพ่าน สู่ทุ่งช้าง	- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของครูต้นแบบพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน จนประสบความสำเร็จ -จุดประกายให้กับบุคคลากรด้านการศึกษาที่พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากด้านการศึกษาในปัจจุบัน	-บรรยาย -ถาม – ตอบ	-	ผู้ใหญ่สมบูรณ์ ใจปิง

ภาพที่ 4.13 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างน่าอยู่ (มิติด้านการศึกษา)

ภาพที่ 4.14 คณะวิทยากรผู้อบรมเชิงปฏิบัติการมิติด้านการศึกษา
(ครูแมวอักษรา ศิลป์สุข, ผู้ใหญ่สมบูรณ์ ใจปิง และอาจารย์อัครา เมธาสุข)

ภาพที่ 4.15 การประชุมเชิงปฏิบัติการมิติด้านการศึกษา

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมิติด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาในอำเภอทุ่งช้างในปัจจุบันติดอยู่ในกรอบของการศึกษาส่วนกลางซึ่งในบางพื้นที่ไม่เหมาะสมจึงทำให้นักเรียนและครูในแต่ละพื้นที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตามในการจัดประชุมได้ร่วมถอดบทเรียนกรณีตัวอย่าง ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยชุมชน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นครูใหญ่และสอนหนังสือนักเรียนในชุมชน เพื่อให้นักเรียนในชุมชนได้เรียนรู้หลักสูตรในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพแวดล้อมของตนเอง โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดการต่อยอดความคิดและวางแผนแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง ดังนี้

1) การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทุ่งช้างเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตใต้สำนึกรักบ้านเกิดให้กับนักเรียน โดยจะใช้สอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษา

2) การจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน โดยใช้โจทย์ชุมชนในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง

3) การสร้างสนามปัญญาให้กับนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองเพราะการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรอบเสมอไป การเรียนรู้มีอยู่ทุกแห่ง

4) การสร้างการเรียนรู้ ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กอนุบาล เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี

5) การถอดบทเรียนกระบวนการและรูปแบบเครือข่ายพัฒนาการศึกษาของอำเภอทุ่งช้าง

6) การบูรณาการและเชื่อมโยงองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

จากการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ในการพัฒนาและออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทรัพยากรในชุมชนและใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน พบว่า ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่านเป็นการจัดการศึกษาโดยชุมชน บนวิถีชุมชนรักษาป่าของชาวไทยเชื้อสายลัวะ ที่ทุกคนมาร่วมกันคิดและจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทุกคนอยากให้เป็นดังนี้

1) สร้างองค์ความรู้ด้านวิชาการทุกกลุ่มสาระวิชา ให้นักเรียนมีทักษะทุกด้านทัดเทียมกับเด็กโรงเรียนของรัฐและเอกชน ต้องเรียนต่อในระดับสูงได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กฎหมายกำหนด

2) สร้างองค์ความรู้ภาคปฏิบัติ ส่งเสริมประสบการณ์และจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการรักษาดิน น้ำ ป่า ในชุมชนและพื้นที่โดยรอบ ด้วยแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีชื่อว่า ‘มรดกห้วยพ่าน’ จากการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบฉบับของห้วยพ่านเองกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ เกิดเป็นกลุ่มสาระต่างๆ เช่น

กลุ่มสาระตัวเลขหรรษาและภาษามหาสนุก สอนภาษาลัวะ ภาษาชนเผ่า

กลุ่มสาระคลังสมบัติห้วยพ่าน สอนต้นทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีในชุมชน

กลุ่มสาระทักษะสร้างสุข ให้เด็กๆ สร้างเสริมประสบการณ์และหัดใช้ชีวิตอย่างสมดุล

โดยหลักสูตรที่จัดขึ้นมีเจตจำนงมุ่งหมายจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เป็นคนดีและคนเก่ง สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและกลมกลืนกับวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พร้อมด้วยคุณธรรม ภูมิปัญญา และสำนึกในความเป็นพลเมืองดี มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้แบบทางไกล (e-learning) การเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการเรียนรู้จากการทำโครงงาน หลักสูตร “มรดกห้วยพ่าน” ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้นำองค์ความรู้ ‘ดิน – น้ำ – ป่า’ เป็นทั้งต้นทุนการผลิตและแหล่งอาหารที่เลี้ยงชีวิต ซึ่งหากคนรุ่นหลังร่วมกันรักษาอนุรักษ์ก็จะส่งผลโดยตรงกลายเป็น ‘ความมั่นคงทางอาหาร’ ที่ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้ ขณะเดียวกัน ‘วัฒนธรรมชุมชน’ ก็เป็นรากฐานการดำรงชีวิตที่หล่อหลอมให้เกิดความรัก ความสามัคคีและร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนสืบไป โดยปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 15 คน มีครู 2 คน และมีอาสาสมัครจากไร่สหายน่านเข้ามาแลกเปลี่ยนเป็นครูสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนในโรงเรียน โดยนักเรียนที่โรงเรียนจะสอนทักษะการใช้ชีวิตตามธรรมชาติให้กับอาสาสมัครต่างประเทศเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการศึกษากับโรงเรียนชุมชนเฟือยลุง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อส่งตัวเด็กมาสอบเทียบระดับความรู้ ซึ่งผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในมิติด้านการศึกษาจึงเป็นกลไกการสร้างแกนนำอาสามิติด้านการศึกษาและจึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษาขึ้น นอกจากนี้ การขับเคลื่อนของคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษาได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 2 โดยมีเป้าหมายในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการพัฒนา

เยาวชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีมติร่วมกันในการบูรณาการองค์ความรู้คู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนการสอนให้เยาวชนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดและสามารถบริหารทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นอาชีพได้ในอนาคตจึงได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ขึ้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563 เพื่อร่วมกันจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแกนกลาง และนำมาบูรณาการในการเรียนการสอนตามระดับชั้นต่างได้อย่างเหมาะสม และมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องตามช่วงชั้น โดยมีรายชื่อคณะทำงานดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 รายชื่อคณะทำงานเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษาในการร่างและพัฒนาหลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง”

ช่วงชั้น	รายชื่อ		สังกัด
1. ปฐมวัย	นางจันทร์สม	อ่อนสุวรรณ	โรงเรียนเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
	นางบานเย็น	ยาวิไชย	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
	นางจิราวรรณ	กำแก้ว	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
2. ประถมศึกษาตอนต้น	นางจินตนา	สังคะปะ	โรงเรียนบ้านปอน
	นางปริชาติ	ภูมิอรัญ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
	นางอภิญญา	รัตนประภา	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
	นางจินดา	ส่องสี	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
	นายสิบแสน	นาคทั่ง	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
3. ประถมศึกษาตอนปลาย	นางกรรณิการ์	คำรังสี	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นางเวนิกา	กัลยาวงค์	โรงเรียนบ้านเพียงหลวง 7
	นายเนติวัฒน์	ขจิตมงคลวิศน์	โรงเรียนบ้านนำพิ
	นายวันชัย	คำหน่อ	โรงเรียนบ้านเวียงสอง
	นางปุณณิชญา	มะรินทร์	กศน.อำเภอทุ่งช้าง
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	นายเทวา	ศิริวิไลซ์	โรงเรียนมณีพฤกษ์
	นายมงคล	ตุ่นใจ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
	นางพัชรนันท์	วิสุทธิ์อัมพร	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นายทวี	ธิขวัญ	โรงเรียนชุมชนทุ่งช้าง
	นางจิตธิรักษ์	แสนสุข	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นางสิริเพ็ญ	ไชยกลาง	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
5.มัธยมศึกษาตอนปลาย	นางเยาวเรศ	รัตนะ	โรงเรียนมัธยมทุ่งช้าง
	นางบุญน้อม	สอนกระสินธุ์	โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง

ในการดำเนินการประชุมได้มีการถอดบทเรียนหลักสูตร “รักษ์ป่าน่าน” และการบูรณาการหลักสูตรกับการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระวิชาหลักที่ทางส่วนกลางกำหนด จากกการถอดบทเรียน พบว่า หลักสูตรรักษ์ป่าน่านมีหลักการ ในการดำเนินการเน้นเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเชื่อมโยงบูรณาการกับสิ่งที่อยู่รอบตัว วิธีการเรียนการสอน คือสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจและเกิดความอยากเรียนรู้ที่จะศึกษาและอนุรักษ์ เกิดความหวงแหนในทรัพยากรของตนเอง และในการสอนนั้นให้ใช้สิ่งที่อยู่ในธรรมชาติเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการสอน

การจัดหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน ครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมด 8 เรื่องได้แก่ น่านเมืองเก่ามีชีวิต ป่าไม้ในน่าน น่านเมืองต้นน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน” ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และป่าไม้น่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน) โดยใช้สอนครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแต่ละช่วงชั้นจะมีการจัดเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 4.7 และมีการกระจายหลักสูตร รักษ์ป่าน่านให้กับโรงเรียนต่าง ๆในพื้นที่จังหวัดน่านเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนทุ่งช้างเป็นหนึ่งในหลายโรงเรียนของจังหวัดน่านที่นำหลักสูตรรักษ์ป่าน่านไปบูรณาและปรับให้เข้ากับการเรียนการสอน โดยนำหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน มาบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระวิชาหลักได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ การงานอาชีพ สุขศึกษาและศิลปศึกษา ตามผังการขับเคลื่อนหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน ดังภาพที่ 4.16

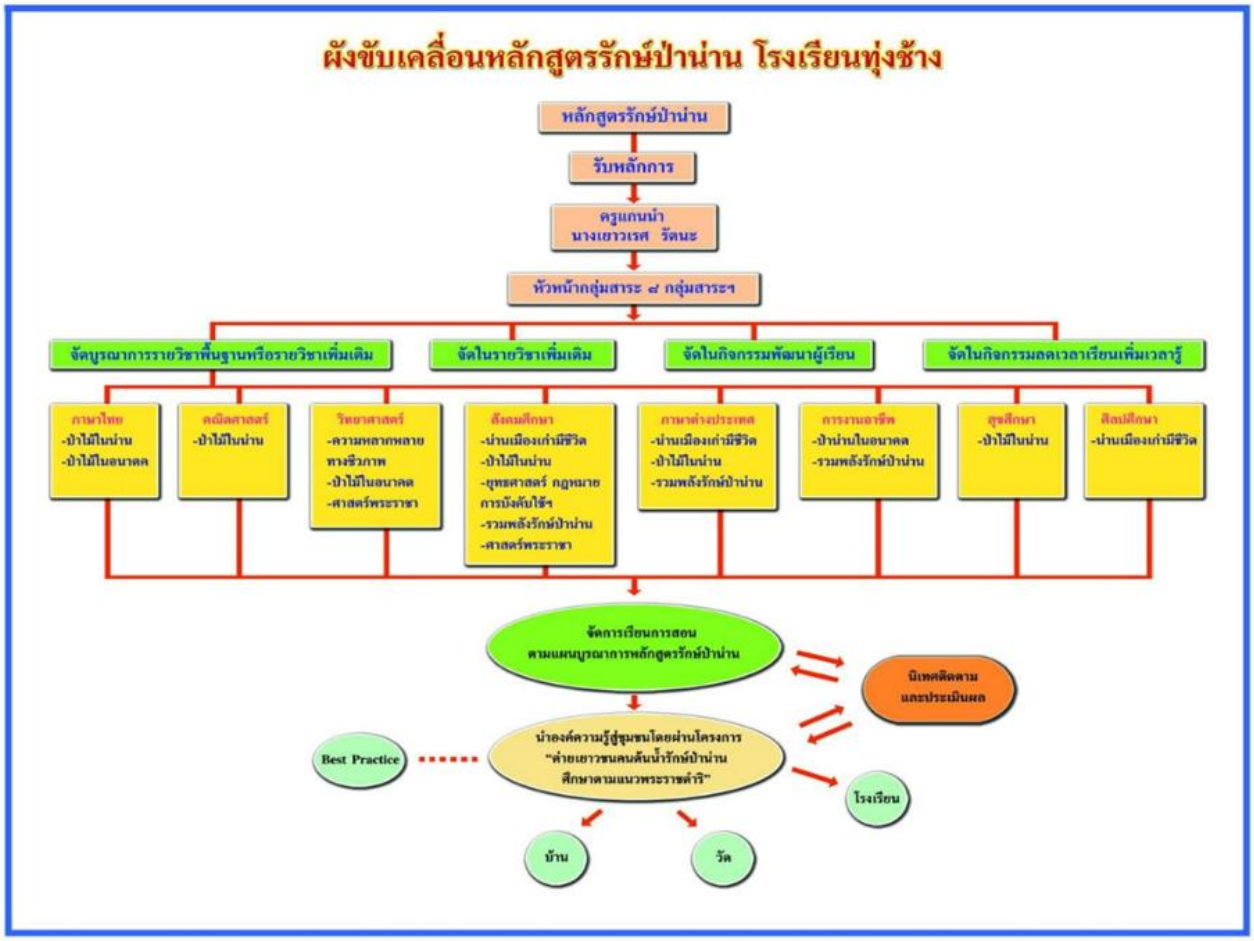

ภาพที่ 4.16 ผังขับเคลื่อนหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน โรงเรียนทุ่งช้าง

ตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน กับวิชาศิลปะ กลุ่มสาระมีการจัดผังบูรณะการและกำหนดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนผ่านการทำโครงการหรือโครงงานเพื่อศึกษาเรียนรู้ ดังภาพที่ 4.17

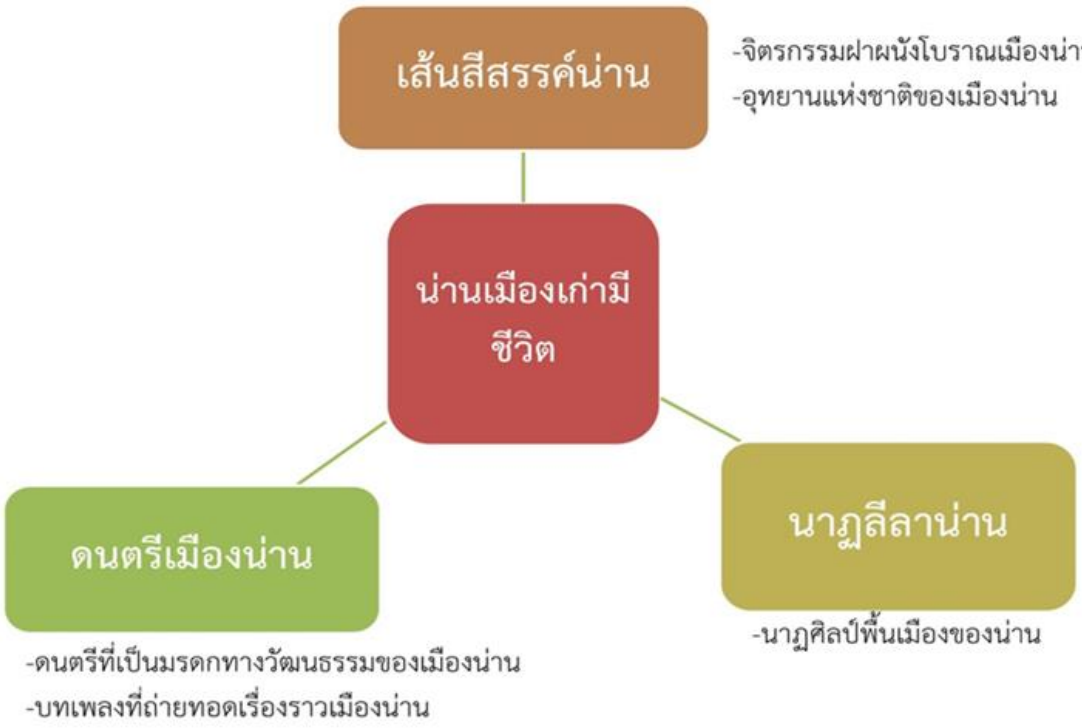

ภาพที่ 4.17 การบูรณาการหลักสูตรรักษ์ป่าน่านกับวิชาศิลปะ

ตารางที่ 4.7 ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. น่าน เมืองเก่ามีชีวิต	ความเป็นมาของชุมชน ชนเผ่า ชาติพันธุ์	บอกความเป็นมาครอบครัวของฉัน	ความเป็นมาของครอบครัว	สำรวจและบอกความเป็นมาของโรงเรียน	ความเป็นมาของโรงเรียน	สำรวจและบอกความเป็นมาของหมู่บ้าน	ความเป็นมาของหมู่บ้าน
	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในจังหวัดน่าน	สำรวจและนำเสนอบุคคลของครอบครัว	บุคคลสำคัญของครอบครัว	ระบุบุคคลสำคัญในโรงเรียน	บุคคลสำคัญในโรงเรียน	อภิปราย และสรุปบุคคลสำคัญในหมู่บ้าน	บุคคลสำคัญในหมู่บ้าน
	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม	บอกวัฒนธรรมของครอบครัว	วัฒนธรรมของครอบครัว	อธิบายวัฒนธรรมในโรงเรียน	วัฒนธรรมในโรงเรียน	อธิบายประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน	ประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน
	ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์บ้านของฉัน	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์บ้านของฉัน	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในโรงเรียนของฉัน	สภาพภูมิอากาศสภาพภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและหมู่บ้าน	วิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุป ภูมิอากาศสภาพภูมิศาสตร์ในตำบล	สภาพภูมิอากาศสภาพภูมิศาสตร์ในตำบล
2. ป่าไม้ในน่าน	สถานการณ์ป่าไม้จังหวัดน่าน	บอกข้อมูลต้นไม้รอบบ้าน	ข้อมูลต้นไม้รอบบ้าน	อธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลต้นไม้รอบโรงเรียน	ข้อมูลต้นไม้รอบโรงเรียน	วิเคราะห์และสรุปสถานการณ์ป่าในหมู่บ้าน	สถานการณ์ป่าไม้ในหมู่บ้าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
	ประเภทป่าไม้ในจังหวัดน่าน	สำรวจประเภทของต้นไม้รอบบ้าน	ประเภทของต้นไม้รอบบ้าน	จำแนกประเภทของต้นไม้รอบโรงเรียน	ประเภทของต้นไม้รอบโรงเรียน	จำแนกประโยชน์ประเภทและคุณค่าของป่าในหมู่บ้าน	-ประเภทของป่าไม้ในหมู่บ้าน -คุณค่าของป่าในหมู่บ้าน
3. น่านเมืองต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคนน่าน	สืบค้นข้อมูลอธิบายและวิเคราะห์การใช้น้ำกับวิถีชีวิตของคนในครอบครัว	แหล่งน้ำกับวิถีชีวิตของคนในครอบครัว	สืบค้นข้อมูลอธิบายและวิเคราะห์การใช้น้ำกับวิถีชีวิตของคนในโรงเรียน	แหล่งน้ำกับวิถีชีวิตของคนในโรงเรียน	สืบค้นข้อมูล อธิบายและวิเคราะห์การใช้น้ำกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน	แหล่งน้ำกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน
4. ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของจังหวัดน่าน	สำรวจทรัพยากรธรรมชาติรอบบ้าน	ทรัพยากรธรรมชาติรอบบ้าน	อธิบาย และยกตัวอย่างทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน	ทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน	สำรวจ อภิปราย สรุปและนำเสนอทรัพยากรธรรม ชาติในหมู่บ้าน	ทรัพยากร ธรรม ชาติในหมู่บ้าน
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	ระบุข้อตกลงเกี่ยวกับการดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมรอบบ้านและโรงเรียน	ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมรอบ	เสนอข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน	ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน	สรุปข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ การดูแล การรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในตำบล	ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในตำบล

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
			บ้านและโรงเรียน				
6. รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน”	การมีส่วนร่วม”รักษ์ป่าน่าน”	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในโรงเรียน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในโรงเรียน	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในหมู่บ้าน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในหมู่บ้าน	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในตำบล	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในตำบล
7. ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	บอกความดีคนดีวิถีศาสตร์พระราชาในครอบครัว	คนดีวิถีศาสตร์พระราชาในครอบครัว	ยกตัวอย่างชื่นชมความดีของบุคคลต้นแบบวิถีศาสตร์พระราชาในโรงเรียน	คนดีต้นแบบศาสตร์พระราชาในโรงเรียน	ชื่นชม อธิบายและเห็นคุณค่าของต้นแบบวิถีศาสตร์พระราชาในหมู่บ้าน	คนดีต้นแบบศาสตร์พระราชาในหมู่บ้าน
8. ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	ปลูกป่าสร้างอนาคต	ตะหนักเห็นคุณค่า และมีส่วนร่วมในการปลูกดูแลและรักษาต้นไม้ที่บ้าน	การปลูก การดูแลรักษาต้นไม้ที่บ้าน	- อธิบายการปลูกต้นไม้ในโรงเรียน - ตระหนักถึงคุณค่าและมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ในโรงเรียน	การปลูก การดูแลรักษาต้นไม้ที่โรงเรียน	- สรุปแนวทางในการสร้างป่าในหมู่บ้าน - ปฏิบัติการปลูก การดูแลรักษาต้นไม้ในหมู่บ้าน - ตระหนักเห็นคุณค่าการมีส่วนร่วมปลูกป่าในหมู่บ้าน	- สร้างป่าในหมู่บ้าน - การปลูก ดูแลและรักษาต้นไม้ในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.8 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. น่าน เมืองเก่ามีชีวิต	ความเป็นมาของชุมชน ชนเผ่า ชาติพันธุ์	บอกความเป็นมาตำบลของฉัน	ความเป็นมาตำบลของฉัน	สำรวจและบอกความเป็นมาอำเภอของฉัน	ความเป็นมาของอำเภอ	สำรวจและบอกความเป็นมาจังหวัดของฉัน	ความเป็นมาของจังหวัด
	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในจังหวัดน่าน	ระบุชื่อภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในตำบล	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของตำบล	ระบุชื่อภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในอำเภอ	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของอำเภอ	สรุปองค์ความรู้จากภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในจังหวัด	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของจังหวัด
	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม	อธิบายศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในตำบล	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในตำบล	อธิบายศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในอำเภอ	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในอำเภอ	สรุปศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในจังหวัด	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในจังหวัด
	ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ของอำเภอ	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ของอำเภอ	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในจังหวัด	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในจังหวัด	ระบุศาสนา อาชีพ และอธิบายภาวะเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน	ศาสนา อาชีพ และภาวะเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
2. ป่าไม้ในน่าน	สถานการณ์ป่าไม้จังหวัดน่าน	บอกข้อมูลต้นไม้ในตำบล	ข้อมูลต้นไม้ในตำบล	สรุปข้อมูลสำคัญของป่าไม้ในอำเภอ	ข้อมูลต้นไม้ในอำเภอ	นำเสนอข้อมูลสำคัญของป่าไม้ในจังหวัดน่าน	ข้อมูลป่าไม้จังหวัดน่าน
	ประเภทป่าไม้ในจังหวัดน่าน	อภิปราย จำแนกประเภทประโยชน์ และเห็นคุณค่าของป่าไม้ในตำบล	- ประเภทของป่าไม้ในตำบล - คุณค่าของป่าไม้ในตำบล	อภิปราย จำแนกประเภทประโยชน์ และเห็นคุณค่าของป่าไม้ในอำเภอ	- ประเภทของป่าไม้ในตำบล - คุณค่าของป่าไม้ในอำเภอ	อภิปราย จำแนกประเภทประโยชน์ และเห็นคุณค่าของป่าไม้ในจังหวัดน่าน	- ประเภทของป่าไม้ในตำบล - คุณค่าของป่าไม้ในจังหวัดน่าน
3. น่านเมืองต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคนน่าน	สืบเสาะหาความรู้อภิปรายและสรุปต้นกำเนิดและแม่น้ำสาขาของแม่น้ำน่าน	ต้นกำเนิดและสาขาของแม่น้ำน่าน	สืบหาความรู้อภิปรายและวิเคราะห์ สรุปความสัมพันธ์ระหว่างป่าและแม่น้ำน่าน	ความสัมพันธ์ระหว่างป่าและแม่น้ำน่าน	สืบหาองค์ความรู้อภิปราย วิเคราะห์และสรุปการใช้น้ำในการดำรงชีวิตของคนน่าน	การใช้น้ำการดำรงชีวิตของคนน่าน เพื่อการอุปโภคบริโภคและการคมนาคม
4. ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของจังหวัดน่าน	อธิบายระบบนิเวศน์ในตำบล	ระบบนิเวศน์ในตำบล	อธิบายระบบนิเวศน์ในอำเภอ	ระบบนิเวศน์ในอำเภอ	อธิบายระบบนิเวศน์ในจังหวัดน่าน	ระบบนิเวศน์ในจังหวัดน่าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	อธิบายประชาคมเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในชุมชนและอำเภอ	ประชาคมเกี่ยวกับการดูแลรักษาป่าไม้สิ่งแวดล้อมในชุมชนและอำเภอ	อธิบายระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ในจังหวัดน่าน	ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ในจังหวัดน่าน	อธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศไทย	พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศไทย
6. รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน”	การมีส่วนร่วม”รักษ์ป่าน่าน”	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในอำเภอ	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในอำเภอ	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในจังหวัดน่าน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในจังหวัดน่าน	สรุปบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าในทุกภาคส่วน	บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าในจังหวัดน่าน
7. ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	- อภิปราย สรุปและยกตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล - ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ศาสตร์พระราชาตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล	- นำเสนอตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอ - ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปใช้พัฒนาอำเภอ	ศาสตร์พระราชาตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอ	- สรุปตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด - ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปใช้พัฒนาจังหวัด	ศาสตร์พระราชาตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		ในการนำไปพัฒนาตำบล					
8. ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	ปลูกป่าสร้างอนาคต	- อธิบายการอนุรักษ์ป่าชุมชนในตำบล - มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชนในตำบล - ตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชนในตำบล	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างป่าชุมชนในตำบล	- สรุปแนวทางการอนุรักษ์ การฟื้นฟูป่าชุมชนในอำเภอ - มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชนในอำเภอ - ตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชนในอำเภอ	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างป่าชุมชนในอำเภอ	- มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ในจังหวัดน่าน - สรุปแนวทางการอนุรักษ์และขยายพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน - ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ในจังหวัดน่าน - มีส่วนร่วมในการสร้างป่าเศรษฐกิจ - นำเสนอข้อมูลการอนุรักษ์ป่าน่านด้วยการจัดนิทรรศการ	- การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และขยายพื้นที่ป่าชุมชนในจังหวัดน่าน - การสร้างป่าเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.9 ระดับชั้นมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6)

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. น่านเมืองเก่ามีชีวิต	สภาพทั่วไปและความเป็นมาของน่าน	สืบค้นข้อมูลอภิปรายและนำเสนอสภาพทั่วไป ชาติพันธ์ อาชีพ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและมรดกทางธรรมชาติของจังหวัดน่าน	สภาพทั่วไป ชาติพันธ์ อาชีพ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและมรดกทางธรรมชาติของจังหวัดน่าน	วิเคราะห์ความเป็นมาของชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาของบุคคลสำคัญ ศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน	ความเป็นมาของชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาของบุคคลสำคัญ ศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน
2. ป่าไม้ในน่าน	สถานการณ์ป่าไม้จังหวัดน่าน	- วิเคราะห์สภาพทั่วไปของป่าไม้ในอดีตปัจจุบันและอนาคตของจังหวัดน่าน	-สภาพทั่วไปของป่าไม้น่านในอดีต -สภาพทั่วไปของป่าไม้ในปัจจุบันของจังหวัดน่าน	วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้และใช้เทคนิค นวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน	- สถานการณ์ป่าไม้ สภาพป่าไม้ในจังหวัดน่าน - สาเหตุ ผลกระทบหาแนวทางในการแก้ไข

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		- วิเคราะห์ นำเสนอสาเหตุ ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาป่าไม้ในจังหวัดน่าน	-แนวโน้มสภาพป่าไม้ในอนาคตของจังหวัดน่าน -สาเหตุ ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาป่าไม้ในจังหวัดน่าน		- เทคนิค นวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน
3. น่านเมืองต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคนน่าน	สืบค้น อภิปรายและนำเสนอประเพณีความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม อาชีพและการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับน้ำในจังหวัดน่าน	ประเพณี ความเชื่อ ศิลปะ อาชีพและการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับน้ำในจังหวัดน่าน	วิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำในท้องถิ่น	การตรวจสอบคุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำและผลการตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำในจังหวัดน่าน
4. ความหลาก หลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของจังหวัดน่าน	สำรวจ อธิบาย ความหลากหลายทางชีวภาพและสรุปการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน	- ความหลากหลายทางชีวภาพของจังหวัดน่าน - สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน	สำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นน่าน	ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นน่าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	อภิปราย และสรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ และสิ่งแวดล้อม	- ยุทธศาสตร์ชาติ - ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน - พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ - พระราชาบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติ - พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม	วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในจังหวัดน่าน	- กฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในจังหวัดน่าน - กรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในจังหวัดน่าน
6. รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน”	การมีส่วนร่วม “รักษ์ป่าน่าน”	มีส่วนร่วมในโครงการต่างๆของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าน่าน	- การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าน่าน - การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าน่าน	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน	การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อขับเคลื่อนทางสังคมในโครงการและกิจกรรมการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน
7. ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	- อภิปราย และยกตัวอย่างหลักปรัชญา	- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- วิเคราะห์ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์	ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		เศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน - เห็นคุณค่าและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	- ศาสตร์พระราชา - กานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดน่าน - นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและจังหวัดน่าน - ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่นั่งยืน	ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดน่าน
8. ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	ปลูกป่าสร้างอนาคต	- สืบค้น นำเสนอและสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่า - จัดทำโครงการ/โครงงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าน่านและการอยู่ร่วมกับป่าอย่างมีความสุขและยั่งยืน - เผยแพร่ และรณรงค์การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าและการเพิ่มพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน	- การสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่า - โครงการ/โครงงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าน่าน - การสร้างจิตใต้สำนึกและการอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนและมีความสุข	- จัดทำโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่าและการสร้างป่าน่านในอนาคต - มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าน่านตามศาสตร์พระราชา - เผยแพร่ รณรงค์ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสร้างป่าน่านในอนาคต	- การเรียนรู้ “การสร้างป่าสร้างอาชีพ” ในรูปแบบของโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระ - โครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าน่านในอนาคต - โครงการ/การศึกษาเชิงลึกเพื่อสร้างจิตสำนึก “รักษ์ป่าน่าน”

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		- นำเสนอป่าน่านในอนาคต	- การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าและการเพิ่มพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน ป่าน่านในอนาคต		- เผยแพร่การสร้างป่าน่านในอนาคต

4) มิติด้านสุขภาพ

มิติด้านสุขภาพได้จัดประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุข บุคลากรด้านสาธารณสุข นักพัฒนาชุมชนและแกนนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2562 เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชนอำเภอทุ่งช้าง โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อยได้ใช้กระบวนการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมซึ่งได้กำหนดแนวทางและวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการประชุมตามใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านสุขภาพ) ดังภาพที่ 4.18 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านสุขภาพ)

ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านสุขภาพ)

วันพุธ ที่ 4 ธันวาคม 2562

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
ชวนพูดคุยแลกเปลี่ยนและกล่าวต้อนรับ โดยท่านนายอำเภอทุ่งช้าง	ชี้แจงที่มาโครงการ	บรรยาย	-	นายอำเภอทุ่งช้าง
นำเข้าข้อมูลโครงการ	สร้างความเข้าใจโครงการ	บรรยาย	-	อ.ดร ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม
กระบวนการตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมชวนคิด ชวนคุย เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ	-รู้วิธีการปฏิบัติเมื่อคนใกล้ตัวไม่สบาย -รู้แนวทางการจัดการปัญหาด้านสุขภาพ -รู้องค์ความรู้ในการใช้สมุนไพรในการรักษาสุขภาพ	-สอบถาม	-บัตรคำ -กระดาษฟาง	อ.ดร ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม นางผกาพรรณ์ จอมเมือง น.ส.วิรากานต์ หน่อท้าว น.ส.ศุภนิดา ทองปัน น.ส.อภิชญา ฝีปากเพราะ

ภาพที่ 4.18 ใบงานกิจกรรมทุ่งช้างเมืองน่าอยู่ (มิติด้านสุขภาพ)

มิติด้านสุขภาพมีเป้าหมาย คือ “โรงพยาบาลไม่มีผู้มารับบริการและบุคลากรด้านสาธารณสุขทำงานเชิงรุกเน้นการป้องกันโรคมากขึ้น” ดังนั้นจึงใช้กระบวนการตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมชวนคิด ชวนคุย เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ผ่านการใช้บัตรคำ ดังภาพที่ 4.19

ภาพที่ 4.19 กระบวนการใช้บัตรคำสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านสุขภาพ พบว่า ปัจจุบันเมื่อเกิดการเจ็บป่วยประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกรักษาด้วยวิธีการไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือไปคลินิกเพื่อรักษามากที่สุด บางรายมีการการประเมินอาการเบื้องต้นด้วยตนเองและไปซื้อยาแผนปัจจุบันกินเพื่อรักษาโรคและมีส่วนน้อยที่หาซื้อยาสมุนไพรพื้นบ้านหรือไปหาหมอทางเลือกต่างๆ รวมทั้งใช้วิธีการไปถามผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้นนอกจากวิธีการรักษาตนเองและคนในครอบครัวเมื่อเจ็บป่วยแล้วนั้น หน่วยงานสาธารณสุขควรมีแนวทางการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วยให้กับประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ให้มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ทานอาหารเป็นยาโดยเลือกทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพและร่างกาย รวมถึงส่งเสริมเรื่องการทานอาหารเป็นยาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระตุ้นเตือนประชาชนเพราะสุขภาพที่ดีเริ่มต้นจากการทานอาหาร จัดให้มีการอบรมหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพ โดยให้ตัวแทนอย่างน้อยครอบครัวละ 1 คนเข้าร่วมและจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องในอำเภอทุ่งช้าง

นอกจากนี้อำเภอทุ่งช้างยังมีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ด้านสมุนไพรที่ใช้รักษาโรคมากมายแต่ประชาชนในปัจจุบันไม่มีการถ่ายทอดหรือนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาใช้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความน่าเชื่อถือของผู้ถ่ายทอดหรือคนที่เป็นหมอชาวบ้านลดลง คนทั่วไปไม่ค่อยเชื่อถือว่าสมุนไพรจะช่วยรักษาหรือป้องกันโรคได้ ผู้ที่ใช้ยาสมุนไพรรักษาจะถูกมองว่าล้าสมัย ไม่ทันสมัย งมงาย คนรุ่นใหม่ไม่ยอมรับและไม่เชื่อเรื่องการรักษาโรคด้วยสมุนไพรเพราะบุคลากรทางการแพทย์จะเน้นการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบันมากกว่าการแนะนำให้ประชาชนป้องกันโรคและที่สำคัญที่สุดตัวผู้รู้หรือหมอเมืองไม่กล้าถ่ายทอดองค์ความรู้ เพราะโดนดูหมิ่น เนื่องมาจากหมอเมืองหรือหมอสมุนไพรไม่ได้จบการศึกษาในระดับที่สูงเมื่อมารักษาหรือถ่ายทอดวิธีการ จึงโดนสบประมาทและดูหมิ่น

จึงมีการเสนอแนวทางการจัดการองค์ความรู้ด้านสมุนไพรพื้นบ้านรักษาโรค โดยเริ่มต้นจากการถอดบทเรียนหรือองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพจากผู้สูงอายุที่อายุยืน (อายุ 100 ปีขึ้นไป) ในการดูแลสุขภาพ วิถีการทานอาหารและความเป็นอยู่ของคนนั้น เพื่อนำมารวบรวมและจัดทำองค์ความรู้เพื่อส่งต่อหรือเผยแพร่สู่สาธารณะประกอบกับการจัดทำสวนสมุนไพร เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคลคลที่สนใจ พร้อมทั้งจัดทำองค์ความรู้ด้านการใช้สมุนไพร/แนวทางการใช้การปฏิบัติและการรักษาโรคโดยใช้สมุนไพรพื้นบ้านและจัดเวทีเพื่อให้หมอชาวบ้านหรือผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านการใช้สมุนไพรได้มาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

แนวทางการจัดการปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนอำเภอทุ่งช้างควรเริ่มต้นจากการจัดการดูแลเรื่องสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวโดยสร้างครอบครัวต้นแบบในการจัดการสุขภาพ ในแต่ละหมู่บ้านและมีเกณฑ์วัดและประเมินผล อาจจะจัดทำในรูปแบบการประกวดครอบครัวต้นแบบดูแลสุขภาพระดับหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ และโรงเรียนควรเป็นโรงเรียน “อนามัย” ที่ให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจให้กับนักเรียน รวมไปถึงการควบคุมการบริการอาหารในงานต่าง ๆ ให้เป็นเมนูเพื่อสุขภาพ โดยเริ่มต้นจากการคืนข้อมูลผลกระทบของการกิน การบริโภคอาหาร ผ่านการจัดเวทีชุมชน วิทยุชุมชนหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้านและให้ตัวแทนครอบครัวอย่างน้อย 1 คนเข้าร่วมอบรมวิธีการดูแลสุขภาพอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจและใส่ใจการดูแลจัดการสุขภาพตนเองและคนในครอบครัว โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) แต่ละหมู่บ้านเป็นพี่เลี้ยงด้านการจัดการสุขภาพและเป็นผู้นำในการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมด้านจัดการ

สุขภาพ รวมทั้งสร้างสร้างเครือข่ายคนรักสุขภาพ อำเภอทุ่งช้างเพื่อดึงกลุ่มคนในหลากหลายช่วงวัยให้หันมาดูแลสุขภาพ โดยสร้างผู้นำสุขภาพในแต่ละช่วงวัย เช่น กลุ่มเยาวชน พัฒนาและสร้างให้เป็นผู้นำสุขภาพผ่านกิจกรรม อ.ส.ม.น้อย เป็นต้นและมีทีมสุขภาพเคลื่อนที่ เพื่อให้องค์ความรู้ วิธีการปฏิบัติตนและข้อควรระวังในแต่ละช่วงฤดูกาล

นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมจุดประกายสร้างพลังการมีส่วนร่วมโดยเครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพภายใต้การขับเคลื่อนโดยโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง ร่วมจัดกิจกรรม “เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน 2020” ขึ้นในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2563 โดยอาศัยเครือข่ายพชอ.ทุกมิติในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐและภาคประชาสังคมในท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมพลังคนทุ่งช้างในการพัฒนาด้านอาคารสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลที่เก่าและชำรุดทรุดโทรมด้วยการทาสีอาคารและรั้วโรงพยาบาลให้มีความสวยงามเพื่อให้ผู้ป่วยมีบรรยากาศที่สดชื่นเมื่อเข้ารับการรักษาพยาบาล และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน ตลอดจนสมทบงบประมาณกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้างเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแล เยี่ยมผู้ป่วย ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ตลอดถึงกิจกรรมของกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง โดยได้มีการออกแบบเสื้อ เหรียญ และโล่รางวัลสำหรับผู้สมัครดังแสดงในภาพที่ 4.20 โดยมีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมงานถึง 2000 ราย และผลรายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่าย 141,874.60 บาท ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นเครื่องมือให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างได้มีโอกาสแสดงพลังร่วมสมทบทุนในการจัดการด้านสุขภาพแล้วยังเป็นเครื่องมือสื่อสารด้านสุขภาพในการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพได้อีกด้วยดังภาพที่ 4.21

ภาพที่ 4.20 แบบเสื้อ เหรียญ และโล่สำหรับผู้สมัครเข้าร่วมกิจกรรมในงาน “เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน 2020”

ภาพที่ 4.21 กิจกรรม ในงาน “เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน 2020”

ภายหลังการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาและขยายเครือข่ายพชอ. ในมิติต่างๆ จากการสร้างแกนนำอาสาในเครือข่ายพชอ. แต่ละมิติ จึงได้มีการจัดเวทีสาธารณะสำหรับเป็นช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยพร้อมกับขยายวงเครือข่ายพชอ.ทั้ง 4 มิติและระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานวิจัยกับภาคประชาชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2562 (ภาพที่ 4.20) ได้มีการชี้แจงการดำเนินงานในช่วงเริ่มต้นโครงการทั้ง 4 มิติให้ประชาชนได้รับรู้และรับข้อเสนอแนะจากประชาชน ดังนี้

1) มิติด้านการเกษตร ได้มีการเสนอให้อำเภอทุ่งช้างควรเริ่มต้นจากการทำเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ โดยเริ่มต้นจากคนที่รู้แล้วทำทันที ทำที่ครอบครัว ปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองที่บ้านลดการซื้อผักบริโภค

2) มิติด้านการท่องเที่ยว จะเริ่มต้น พัฒนาจากอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร ทุ่งช้างให้เป็นจุดเด่น (Land Mark) ของอำเภอทุ่งช้าง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ เครือข่ายภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคการศึกษาและภาคส่วนอื่นๆ ผ่านแนวทางดังนี้

1. การสร้างเรื่องราว (Story) : ค้นหาเรื่องราว ประวัติศาสตร์ความเป็นมา

2. ปรับภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมโดยรอบ โดยได้รับความร่วมมือจากคุณสุ บุญเลี้ยงและทีมสถาปานิกจากกรุงเทพมหานคร และจะนำแบบเพื่อนำไปปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ได้แก่ กรมทางหลวง ทหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ นอกจากการพัฒนาอนุสรณีย์ฯแล้วนั้น จะทำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านมณีพฤกษ์และตำบลงอบควบคู่ไปด้วยโดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมิติด้านการท่องเที่ยวมองว่าการจัดการด้านการท่องเที่ยว จะรอให้ภาครัฐหรือราชการจัดการคงเป็นเรื่องยาก แต่เรามองมุมกลับคือเราจะทำให้ประชาชนคนทุ่งช้างลุกขึ้นมาจัดการตนเองเพื่อพัฒนาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอทุ่งช้าง โดยเริ่มต้นจากคนที่พร้อมและใจพร้อม

3. มิติด้านการศึกษา ในการดำเนินงานด้านการศึกษาจะบูรณาการการศึกษาในระบบ นอกระบบและศูนย์การเรียนรู้จะต้องดำเนินการร่วมกัน ในการช่วยกันคิด ช่วยกันทำและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของดีทุ่งช้างแบบบูรณาการองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้นักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่อนุบาล – มัธยมศึกษา รวมถึง

การศึกษานอกระบบและศูนย์การเรียนรู้ในอำเภอทุ่งช้างได้เรียนรู้ โดยใช้ต้นแบบและถอดแบบบทเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่านเป็นต้นแบบหลัก เพื่อสร้างให้เด็กและเยาวชนทุ่งช้างมี 4 ทักษะหลักในการดำรงชีวิตได้แก่

- ทักษะการใช้ชีวิต ตัวอย่างเช่น เด็กจากห้วยพ่านสามารถหาปูหาปลา จากแม่น้ำคลองได้ สามารถใช้ชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสภาพบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้
- ทักษะกระบวนการคิด ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกและคิดที่จะกลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง
- ทักษะด้านการสื่อสาร เพื่อสร้างให้เด็กของทุ่งช้างสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนทุ่งช้างได้หลากหลายภาษามากขึ้น เช่นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น ปัจจุบันโรงเรียนบ้านเฟือยลุงได้พัฒนาและเปิดหลักสูตรการเรียนภาษาจีนเพิ่มให้กับเด็กในโรงเรียน และสุดท้าย
- ทักษะด้านเทคโนโลยี เพราะปัจจุบันโลกเชื่อมโยงกันมากขึ้น เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่จำเป็น

4. มิติด้านสุขภาพ มีเป้าหมายหลักคือสร้างสุขภาพที่ดีให้กับคนทุ่งช้าง ลดจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษา และหมอพยาบาลลงมาทำงานเชิงรุกมากขึ้นจะเริ่มต้นจากการพัฒนา 3 อ. ได้แก่ อาหาร (อาหารอินทรีย์/อาหารปลอดภัย) อากาศ (อากาศดีไม่มีมลพิษ) อารมณ์ (รู้เท่าทันอารมณ์/อารมณ์ดี) ต่อไปจะเริ่มพัฒนาจุดศูนย์กลางในการพัฒนาสุขภาพโดยจะเริ่มจากสวนสาธารณะ เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเป็นศูนย์กลางการออกกำลังกายของคนทุ่งช้าง ผ่านการช่วยกันคิด การทำของภาคประชาชนเป็นหลัก

นอกจากนี้เครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดน่านยังได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทุ่งช้างให้ยั่งยืนดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาควรเริ่มต้นจากการพัฒนาคน คนทุ่งช้างต้องรู้ว่าคนทุ่งช้างเป็นใคร รากเหง้าของตนเองเป็นอย่างไร สร้างความตระหนักและความภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเองเพื่อปลุกจิตวิญาณของคนทุ่งช้าง เมื่อเกิดความภาคภูมิใจในตนเองก็จะบอกเล่าเรื่องราวของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ต่อไป และแนวทางในการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดและยั่งยืนคือการปากเล่าเรื่องราวจากปากต่อปาก ผ่านการเล่าเรื่องของคนในพื้นที่

2) ควรมีการจัดทำแผนผัง (Mapping) คน ทุนในพื้นที่ ทุนความรู้ จุดพื้นที่ท่องเที่ยว/พื้นที่สำคัญ และทั้ง 4 มิติจะต้องมีเป้าหมายร่วมกันและมีแผนพัฒนาเมือง/พิมพ์เขียว (blueprint) ในการพัฒนาเมืองทั้ง 4 มิติ ที่ไม่ว่าจะเปลี่ยนนายอำเภอกี่คน แนวทางการพัฒนาเมืองจะไม่เปลี่ยน แต่แผนการพัฒนาเมืองนั้นจะต้องมีการทบทวนตามสถานการณ์ความเป็นจริงในแต่ละช่วงเวลา

ภาพที่ 4.22 กิจกรรมการจัดเวทีสาธารณะนำเสนอโครงการวิจัยและเสวนาแนวทางการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ในวันที่ 10 ธันวาคม 2562

4.2.4 เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) กลุ่มนำร่องในด้านต่าง ๆ

การดำเนินการพัฒนาเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง 4 มิติ ด้วยการเปิดพื้นที่สื่อสารสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ผ่านกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมหลากหลายรูปแบบตามบริบทของกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม เป็นกลไกสำคัญในการปลุกพลังคนรักทุ่งช้างให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของคนทุ่งช้างในการพัฒนาทุ่งช้างให้เป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองน่าน จนเกิดแกนนำอาสาสมัครร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง 129 คน เพื่อการดำเนินงานด้านต่างๆ ดังนี้

- คณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง (Core Team) จำนวน 13 คน
- คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตร จำนวน 23 คน
- คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการท่องเที่ยว จำนวน 24 คน
- คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษา จำนวน 39 คน
- คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพ จำนวน 30 คน

ซึ่งแกนนำอาสาสมัครเครือข่ายพชอ.ทั้ง 4 มิติมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาทุ่งช้างทุกด้านร่วมกับประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง โดยการแลกเปลี่ยนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตามบริบทของกลุ่ม ซึ่งแกนนำอาสาสมัครทั้ง 4 มิติ มีรายชื่อดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 คณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง (Core Team)

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1	นายสุจิโรจน์ คงเมือง	นายอำเภอ	ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง
2	นามงคล ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
3	นายประพันธ์ จันทร์ผง	เกษตรอำเภอ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
4	นายณัฐพล ศาลาคม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
5	นายธวัชชัย นันทสว่าง	ข้าราชการบำนาญ	
6	นายกรภัทร ขันไชย	นักวิชาการสาธารสุขชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง
7	นางผกาพรรณ จอมเมือง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
8	นางวนิดา การโสภา	รองนายกกิ่งกาชาติ	
9	นายชญาภา พัฒนะพรหม	นักวิชาเกษตรปฏิบัติการ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
10	นางสาวชนนี โทปุรินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข	สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน
11	นายปราชญา อินชูใจ	เจ้าพนักงานธุรการ	ด่านศุลกากรทุ่งช้าง
12	นางสาวปวิมล ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
13	นายสิทธิพันธ์ อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ตารางที่ 4.11 คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ทั้ง 4 มิติ

คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตร			
ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1	นายประพันธ์ จันทร์ผง	เกษตรอำเภอทุ่งช้าง	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
2	นายวัชรพงษ์ พญาพรหม	ปศุสัตว์อำเภอทุ่งช้าง	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุ่งช้าง
3	นายโสภณ ศรีสุข	ประมงอำเภอทุ่งช้าง	สำนักงานประมงอำเภอทุ่งช้าง
4	นายจิรชัย กองกุณะ	สถานีพัฒนาที่ดินน่าน	สำนักงานสถานีพัฒนาที่ดินน่าน
5	นายพิชัย ตันชูชีพ	ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	
6	นายทศพล ตาคำ	ประธานแปลงใหญ่ข้าว	
7	นายคมสัน ครองสกุลดี	ประธานอาสาสมัครเกษตร	
8	นางวิไลวรรณ ศาลาคาม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านศาลา	
9	นางพรทิพย์ ร่อนทอง	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไก่ประดู่หางดำ	
10	นางเครือวรรณ บัวสำราญ	กลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์บ้านทุ่งผึ้ง	บ้านทุ่งผึ้ง
11	นายวิโรจน์ ตันชูชีพ	ประธานแปลงใหญ่เงาะ	
12	นายปลั่ง จันต๊ะวงศ์	ผู้ใหญ่บ้านวังผา/แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	บ้านวังผา
13	นางนวลอนงค์ เขื่อนวงศ์	อาสาสมัครเกษตร บ้านห้วยยาง/หมอดิน	บ้านห้วยยาง
14	นายประเสริฐ วิทา	เกษตรกรผู้ผลิตส้มสีทองอินทรีย์และแปลงเรียนรู้	
15	นายบาน หอมดอกพลอย	ประธานแปลงใหญ่ส้มสีทอง	
16	นางจันทร์เพ็ญ ขนิษฐ์น้อย	ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	
17	นายกฤษณะ อิ่นอ้าย	ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	
18	นายวิชัย กำเนิดมงคล	ประธานแปลงใหญ่กาแฟ	

19	นายจอมแปง อินทะรังสี	ประธานแปลงใหญ่ยางพารา	
20	นางสาวเขมิสรา แจ้งกระจ่าง	เกษตรตำบลทุ่งช้าง	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
21	นางชญาภา พัฒนะพรหม	เกษตรตำบลและ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
22	นายสุขสันต์ วงค์กุนะ	เกษตรตำบลงอบ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
23	นายบรรเจิด คำก่อง	เกษตรตำบลปอน	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการท่องเที่ยว			
1	นายธวัชชัย นันทสว่าง	ข้าราชการบำนาญ	-
2	พระครูวิจิตรธรรมโชติ	เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ	วัดราษฎร์บำรุง
3	พระสมุห์ถิรวัฒน์ ถิรวฑฺโน	ผอ.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดราษฎร์	วัดราษฎร์บำรุง
4	พระครูถาวรนันทวัตร	เจ้าคณะตำบลงอบ ปอน	วัดบ้านปอน
5	พระใบฎีกาดำรงเกียรติธีรวโส คำรังสี	เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัย	วัดศรีดอนชัย
6	พระมหารุ่ง ปิยวาจโก	เจ้าอาวาสวัดไชยคำ	วัดไชยคำ
7	นางทัศนีย์ ขัดสี	นายกเทศมนตรีตำบลทุ่งช้าง	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
8	นายสังข์สิทธิ์ อินทะรังษี	นายกเทศมนตรีตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
9	นายประวิตร ก้อนบาง	นายกอบต.ทุ่งช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
10	นายจิตร เสียงกอง	นายกอบต.และ	องค์การบริหารส่วนตำบลและ
11	นายอธิศพัฒน์ เรศมณเฑียร	นายกอบต.ปอน	องค์การบริหารส่วนตำบลปอน
12	นางสาวอลิสา อินทะรังษี	ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
13	นายเอกนรินทร์อินทะรังษี	รองนายก เทศบาลตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
14	นายดนูทัศน์ วัดคำ	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
15	นายสัมฤทธิ์ แก้วใส	ประธานมูลนิธิอนุสรณีย์ทุ่งช้าง	
16	นายวิฑูร อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมทุ่งช้าง	
17	นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
18	ร.ต.ท.ศรศักดิ์ เคร่งครัด	ข้าราชการบำนาญ	

19	นายสุพงศ์ ขะจาย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน	องค์การบริหารส่วนตำบลปอน
20	นายสุทัศน์อินทะรังษี	ครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
21	นายปรีชา อินสองใจ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอทุ่งช้าง	ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง
22	นางนงค์นุช มวยดี	นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
23	นางสาวสุปาณี ศรีใหญ่	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปอน	องค์การบริหารส่วนตำบลปอน
24	ร.ต.ท.รัตนะ พูลสวัสดิ์	กองร้อยทหารพราน	กองร้อยทหารพรานที่ 32
คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษา			
1	นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
2	ว่าที่ รท. วิญญู ศรีบุญเรือง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนทุ่งช้าง
3	นายอเนก กองคำ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
4	นายวุฒิไกร กาบปินะ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำสอด
5	นางพวงผกา ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
6	นายคมสันต์ ไชยรักษา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)
7	นายสมศักดิ์ จิตตรง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนมณีพฤกษ์
8	นายสาธิน ปวนคำมา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
9	นายกฤษณพณ ศุภชัยวัฒน์	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
10	นายกิติพงษ์ พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
11	นางณัฐชยา พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนเพียงหลวง 7
12	นางบานเย็น ยาวิไชย	ผู้อำนวยการ	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
13	นายสุรพล ขันทะแพทย์	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
14	นายสมบุญ ใจปิง	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนรู้บ้านห้วยพ่าน
15	นายสันโดษ สุขแก้ว	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนรู้สหายน่าน
16	นายสมพร อ่อนสุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ	-
17	นายชัยพงษ์ วิสุทธิ์อัมพร	ข้าราชการบำนาญ	-
18	นางรสสุคนธ์ ณ น่าน	ข้าราชการบำนาญ	-

19	นางบุญน้อม สอนกระสินธุ์	ข้าราชการบำนาญ	-
20	นายทวี ธิขวัญ	ครู	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
21	นางปาริชาต ภูมิอรัญ	ครู	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
22	นางพัชรนันท์ วิสุทธิ์อัมพร	ครู	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)
23	นางจิตธิรักษ์ แสนสุข	ครู	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)
24	นายบุญธรรม บุญลาภังค์	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำสอด
25	นายเนติวัฒน์ ขจิตมงคลวิศน์	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
26	นางเวณิกา กัลยาวงศ์	ครู	โรงเรียนเพียงหลวง 7
27	นางสิริเพ็ญ ไชยกลาง	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
28	นายเทวา ศิริวิไลซ์	ครู	โรงเรียนมณีพฤกษ์
29	น.ส.อภิญญา รัตนประภา	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
30	นางจินดา ส่องสี	ครู	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
31	นายวันชัย คำหน่อ	ครู	โรงเรียนบ้านเวียงสอง
32	นางจันทร์สม อ่อนสุวรรณ	ครู	โรงเรียนเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
33	นายสุทัศน์ อินทะรังษี	ครู	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอทุ่งช้าง
34	นางเยาวเรศ รัตนะ	ครู	โรงเรียนทุ่งช้าง
35	นางสาวกชกร อ่ำทอง	ครู กศน.	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอทุ่งช้าง
36	นางสาวปุณณิชญา มะรินทร์	ครู กศน.	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอทุ่งช้าง
37	นางจิราวรรณ ก๋าแก้ว	ครู	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
38	นางพิกุล วัดคำ	ข้าราชการบำนาญ	
39	นางจินตนา สิงคะปะ	ครู	โรงเรียนบ้านปอน
คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพ			
1	นางสาวชนนี โทปุรินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
2	นายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
3	นางผกาพรรณ์ จอมเมือง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง

4	นายกรภัทร ขันไชย	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	สำนักงานสาธษรณสุขอำเภอทุ่งช้าง
5	นายสิทธิพันธ์ อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
6	นางสาวนฤมล ร่อนทอง	ผู้ช่วยพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
7	นายศุภสิทธิ์ ศรีวรรณ	รองประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	
8	นางดาเรศ สินสกุลวิวัฒน์	หัวหน้าฝ่ายบริหารสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
9	นายสง่า คงพิริยะนันท์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	
10	นางนวพร ทรัพย์อูตระกูล	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน	
11	นางสาวปวิมล ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
12	นางวนิดา กรโสภา	รองนายกกิ่งกาชาด อำเภอทุ่งช้าง	
13	นางพิชญา จินตนา	นักพัฒนาชุมชน อบต.และ	องค์การบริหารส่วนตำบลและ
14	นางพรรณวิไล สิทธิยศ	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน	
15	นายสุพัฒน์ อินทะรังษี	ผู้อำนวยการ	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปางแก
16	นางณัฐริยา ปัญญาเดช	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
17	นางสาวทิพประภา พันชน	พยาบาลวิชาชีพ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
18	นางสาวศิริรัช ทะคำรินทร์	นักพัฒนาชุมชน	เทศบาลตำบลงอบ
19	นางสำเนียง โทปุรินทร์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน	
20	นางจีรนัย หน่อทอง	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลและ	
21	นางอลิษา ลัคนาเลิศ	พยาบาลวิชาชีพ	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำสอด
22	นางบัวผา ใจเย็น	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งช้าง	

23	นายชัชวาล จินะใจ	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ
24	นางพิมพา อินทะรังสี	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลงอบ	
25	นายพุฒ ใจเสมอ	พนักงานบริการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
26	นายประยุทธ ศิวนันท์	เจ้าหน้าสาธารณสุขชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
27	นายสุเมธ เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้าน	บ้านแพะกลาง
28	นางกาญจนา อินทะรังสี	ประธาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลงอบ	
29	นายศิริวัฒน์ สิทธิพัน	นักพัฒนาชุมชน	
30	นางอำไพ ไชยอามิต	พยาบาลวิชาชีพ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง

นอกจากนี้คณะทำงานหลัก (Core Team) ยังได้นำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยและข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบจากการวิจัยต่อที่ประชุมอำเภอทุ่งช้างและที่ประชุมได้นำผลการวิจัยมาปรับใช้ในการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างทั้ง 4 มิติผ่านการดำเนินงานของคณะกรรมการพชอ.ทุ่งช้าง โดยการนำประเด็นปัญหาจากงานวิจัยเป็นประเด็นขับเคลื่อนหลักของพชอ.ทุ่งช้างและแต่งตั้งเครือข่ายพชอ. เข้าเป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล ของอำเภอทุ่งช้าง ดังภาพที่ 4.23 และเนื่องจากการพัฒนาเมืองทุ่งช้างเกิดจากความต้องการของประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง ซึ่งได้อาสาเข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานหลัก (Core Team) และเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง และดำเนินงานวิจัยร่วมกัน ทำให้กระบวนการในการดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพราะทุกคนมีเป้าหมายเป็นหนึ่งเดียวกันและมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาเมืองทุ่งช้างเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน แม้ว่าในระหว่างการดำเนินงานจะมีการโยกย้ายตำแหน่งงานทางราชการ ส่งผลให้นายอำเภอทุ่งช้างคนเดิมย้ายไปประจำการที่อำเภอเวียงสาและมีนายอำเภอทุ่งช้างคนใหม่เข้ามาดำรงตำแหน่งแทน แต่การดำเนินกิจกรรมพัฒนาเมืองทุ่งช้างของเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง ยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในที่สุด

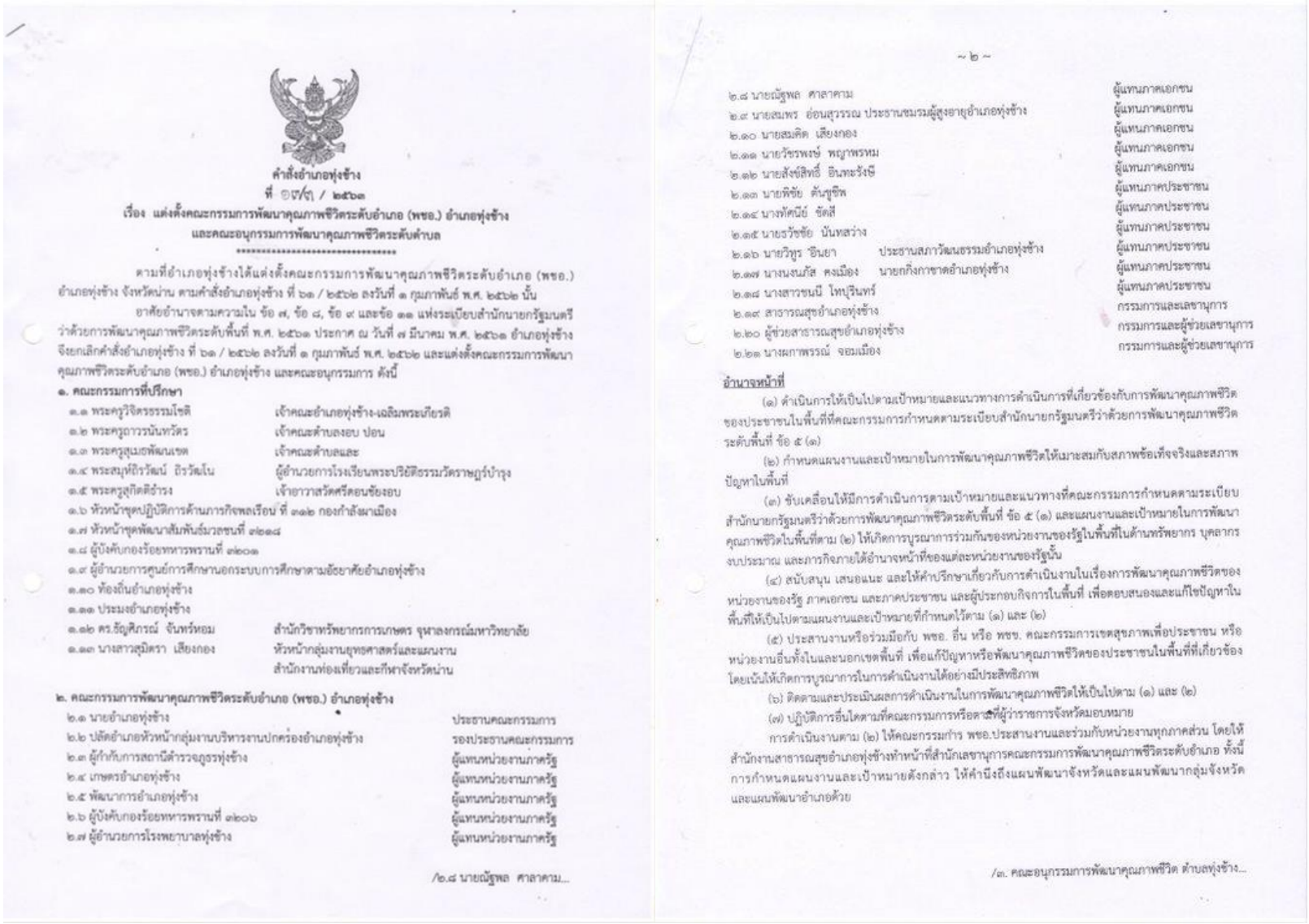

คำสั่งอำเภอทุ่งช้าง
ที่ ๐๗/๒๑ / ๒๕๖๓
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอทุ่งช้าง
และคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล

ตามที่อำเภอทุ่งช้างได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ตามคำสั่งอำเภอทุ่งช้าง ที่ ๖๓ / ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น

อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๗, ข้อ ๘, ข้อ ๙ และข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ อำเภอทุ่งช้าง จึงยกเลิกคำสั่งอำเภอทุ่งช้าง ที่ ๖๓ / ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอทุ่งช้าง และคณะอนุกรรมการ ดังนี้

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑.๑ พระครูวิจิตรธรรมโชติ	เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ
๑.๒ พระครูถาวรนันทวัตร	เจ้าคณะตำบลงอบ ปอน
๑.๓ พระครูสุเมธพัฒนเขต	เจ้าคณะตำบลและ
๑.๔ พระสมุห์อิรวัฒน์ อิรวัฒโน	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดราษฎร์บำรุง
๑.๕ พระครูสุกิตติอำรวง	เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัยงอบ
๑.๖ หัวหน้าชุดปฏิบัติการด้านภารกิจพลเรือน ที่ ๓๑๒ กองกำลังผาเมือง	
๑.๗ หัวหน้าชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชนที่ ๓๒๐๔	
๑.๘ ผู้บังคับกองร้อยทหารพรานที่ ๓๒๐๓	
๑.๙ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุ่งช้าง	
๑.๑๐ ท้องถิ่นอำเภอทุ่งช้าง	
๑.๑๑ ปราชญ์อำเภอทุ่งช้าง	
๑.๑๒ ศ.ดร.ธัญศิกรณ์ จันทร์หอม	สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑.๑๓ นางสาวสุมิตรา เลียงกอง	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน

๒. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอทุ่งช้าง

๒.๑ นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธานคณะกรรมการ
๒.๒ ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครองอำเภอทุ่งช้าง	รองประธานคณะกรรมการ
๒.๓ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรทุ่งช้าง	ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ
๒.๔ เกษตรอำเภอทุ่งช้าง	ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ
๒.๕ พัฒนาการอำเภอทุ่งช้าง	ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ
๒.๖ ผู้บังคับกองร้อยทหารพรานที่ ๓๒๐๖	ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ
๒.๗ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ

/๒.๘ นายณัฐพล ศาลาคาม...

~ ๒ ~

๒.๘ นายณัฐพล ศาลาคาม		ผู้แทนภาคเอกชน
๒.๙ นายสมพร อ่อนสุวรรณ	ประธานชมรมผู้สูงอายุอำเภอทุ่งช้าง	ผู้แทนภาคเอกชน
๒.๑๐ นายสมคิด เลียงกอง		ผู้แทนภาคเอกชน
๒.๑๑ นายวัชรพงษ์ พรฺภาพรหม		ผู้แทนภาคเอกชน
๒.๑๒ นายสังข์สิทธิ์ อินทะวังษี		ผู้แทนภาคเอกชน
๒.๑๓ นายพิชัย ต้นชูชีพ		ผู้แทนภาคประชาชน
๒.๑๔ นางทัตนีย์ ขัดสี		ผู้แทนภาคประชาชน
๒.๑๕ นายธวัชชัย บันทสว่าง		ผู้แทนภาคประชาชน
๒.๑๖ นายวิทูร อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอทุ่งช้าง	ผู้แทนภาคประชาชน
๒.๑๗ นางนงนภัส คงเมือง	นายกสิงกายาชาตอำเภอทุ่งช้าง	ผู้แทนภาคประชาชน
๒.๑๘ นางสาวชนนี ไทปุรินทร์		กรรมการและเลขานุการ
๒.๑๙ สาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๒๐ ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๒๑ นางผกาพรรณ์ จอมเมือง		

อำนาจหน้าที่

(๑) ดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่คณะกรรมการกำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ ข้อ ๕ (๑)

(๒) กำหนดแผนงานและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาในพื้นที่

(๓) ขับเคลื่อนให้มีการดำเนินการตามเป้าหมายและแนวทางที่คณะกรรมการกำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ ข้อ ๕ (๑) และแผนงานและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ตาม (๒) ให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ในด้านทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ และภารกิจภายใต้อำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานของรัฐนั้น

(๔) สนับสนุน เสนอแนะ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และผู้ประกอบกิจการในพื้นที่ เพื่อตอบสนองและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้ตาม (๑) และ (๒)

(๕) ประสานงานหรือร่วมมือกับ พชอ. อื่น หรือ พชข. คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน หรือหน่วยงานอื่นทั้งในและนอกเขตพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นไปตาม (๑) และ (๒)

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

การดำเนินงานตาม (๒) ให้คณะกรรมการ พชอ.ประสานงานและร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้างทำหน้าที่สำนักเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทั้งนี้ การกำหนดแผนงานและเป้าหมายดังกล่าว ให้คำนึงถึงแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอด้วย

/๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลทุ่งช้าง...

ภาพที่ 4.23 คำสั่งอำเภอทุ่งช้าง เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอทุ่งช้าง

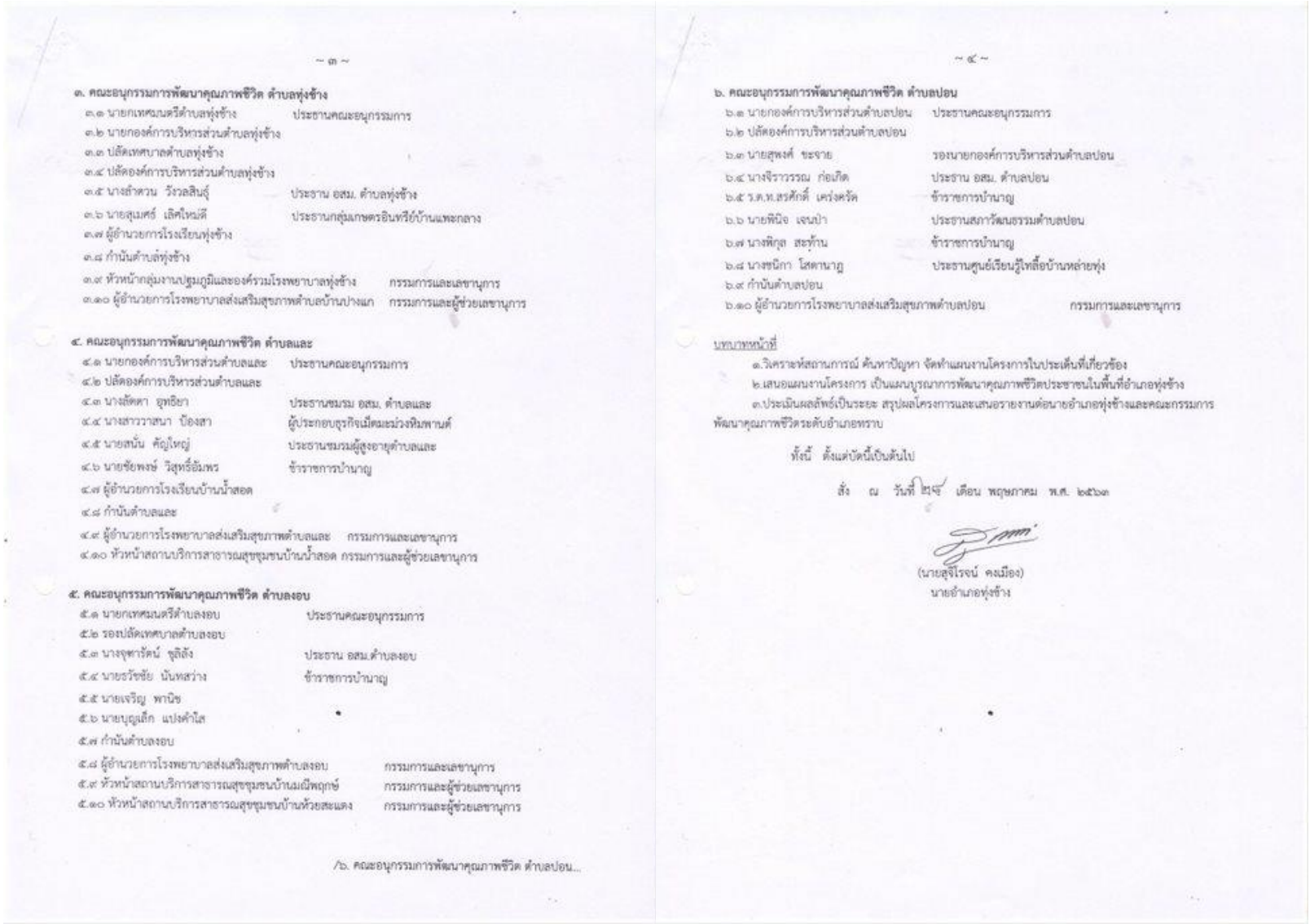

~ ๓ ~

๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลทุ่งช้าง

๓.๑ นายกเทศมนตรีตำบลทุ่งช้าง ประธานคณะอนุกรรมการ
๓.๒ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
๓.๓ ปลัดเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
๓.๔ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
๓.๕ นางสำควน วังวลสินธุ์ ประธาน อสม. ตำบลทุ่งช้าง
๓.๖ นายสุเมศร์ เลิศไหมดี ประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านแพะกลาง
๓.๗ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งช้าง
๓.๘ กำนันตำบลทุ่งช้าง
๓.๙ หัวหน้ากลุ่มงานปฐมภูมิและองค์รวมโรงพยาบาลทุ่งช้าง กรรมการและเลขานุการ
๓.๑๐ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปางแก กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลและ

๔.๑ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ ประธานคณะอนุกรรมการ
๔.๒ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ
๔.๓ นางลัดดา อุทธิยา ประธานชมรม อสม. ตำบลและ
๔.๔ นางสาวราสนา ป้องสา ผู้ประกอบธุรกิจเม็ดมะม่วงหิมพานต์
๔.๕ นายสนั่น คัญโหญ่ ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลและ
๔.๖ นายชัยพงษ์ วิสุทธิ์อัมพร ข้าราชการบำนาญ
๔.๗ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำสอด
๔.๘ กำนันตำบลและ
๔.๙ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ กรรมการและเลขานุการ
๔.๑๐ หัวหน้าสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านน้ำสอด กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลงอบ

๕.๑ นายกเทศมนตรีตำบลงอบ ประธานคณะอนุกรรมการ
๕.๒ รองปลัดเทศบาลตำบลงอบ
๕.๓ นางจุฑารัตน์ ชุลิสัง ประธาน อสม.ตำบลงอบ
๕.๔ นายธวัชชัย นันทสว่าง ข้าราชการบำนาญ
๕.๕ นายเจริญ พานิช
๕.๖ นายบุญเลิก แปงคำใส
๕.๗ กำนันตำบลงอบ
๕.๘ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลงอบ กรรมการและเลขานุการ
๕.๙ หัวหน้าสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านเมืองพฤกษ์ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๕.๑๐ หัวหน้าสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านห้วยสะแดง กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

/๖. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลปอน...

~ ๔ ~

๖. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลปอน

๖.๑ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน ประธานคณะอนุกรรมการ
๖.๒ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปอน
๖.๓ นายสุพงศ์ ชะจาย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน
๖.๔ นางจิราวรรณ ก่อเกิด ประธาน อสม. ตำบลปอน
๖.๕ ร.ต.ท.สรศักดิ์ เคร่งครัด ข้าราชการบำนาญ
๖.๖ นายพินิจ เจนป่า ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลปอน
๖.๗ นางพิกุล สะทุ้าน ข้าราชการบำนาญ
๖.๘ นางชนิกา โสตานาฏ ประธานศูนย์เรียนรู้ไพลเลื่อยบ้านหล่ายทุ่ง
๖.๙ กำนันตำบลปอน
๖.๑๐ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปอน กรรมการและเลขานุการ

บทบาทหน้าที่

๑.วิเคราะห์สถานการณ์ ค้นหาปัญหา จัดทำแผนงานโครงการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
๒.เสนอแผนงานโครงการ เป็นแผนบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
๓.ประเมินผลลัพธ์เป็นระยะ สรุปผลโครงการและเสนอรายงานต่อนายอำเภอทุ่งช้างและคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทราบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายสุจิโรจน์ คงเมือง)
นายอำเภอทุ่งช้าง

ภาพที่ 4.23 คำสั่งอำเภอทุ่งช้าง เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอทุ่งช้าง

จากผลการศึกษาและถอดบทเรียนการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้าง นำไปสู่การขยายเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าถึงประชาชนได้อย่างแท้จริงแล้วนั้น ยังได้ศึกษาและถอดบทเรียนการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ในพื้นที่จังหวัดน่านโดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.5 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอสันติสุข

1) ข้อมูลทั่วไปของอำเภอ

คำขวัญอำเภอสันติสุข “ประวัติศาสตร์วัวโพง สรงน้ำพระธาตุ อภิวาทพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ยึดติดวัฒนธรรมล้านนา” ท้องที่อำเภอสันติสุขแต่เดิมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอเมืองน่านและอำเภอแม่จริม ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 จึงมีประกาศกระทรวงมหาดไทยให้แยกตำบลดู่พงษ์ และตำบลป่าแลวหลวงออกจากการปกครองของอำเภอเมืองน่าน รวมตั้งเป็น กิ่งอำเภอสันติสุขต่อมาในวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526 มีพระราชกฤษฎีกาฯ เปลี่ยนแปลงเขตอำเภอแม่จริม กับกิ่งอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยให้โอนตำบลพงษ์ อำเภอแม่จริม ไปขึ้นกับกิ่งอำเภอสันติสุข และเมื่อถึงวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 จึงยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอสันติสุข จนถึงปัจจุบัน อำเภอสันติสุขแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 31 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ตำบลดู่พงษ์ จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลป่าแลวหลวง จำนวน 10 หมู่บ้าน และตำบลพงษ์ จำนวน13 หมู่บ้าน

ภาพที่ 4.24 พื้นที่ขอบเขตอำเภอสันติสุข

ที่มา: วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

มีการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 3 แห่งดังนี้ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลดู่พงษ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดู่พงษ์ทั้งตำบล 2. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแลวหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าแลวหลวงท้องตำบลและ 3. องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพงษ์ทั้งตำบล จำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 15,714 คน มีทั้งหมด 4,840 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2) เป้าหมาย/ความคาดหวังในการขับเคลื่อน

เพื่อพัฒนาทักษะบริหารจัดการแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพการสร้างสุขภาวะระดับพื้นที่ อีกทั้งสนับสนุนการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอตามบริบทของพื้นที่

3) องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

คณะกรรมการประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ มีนายอำเภอสันติสุขเป็นประธาน ตัวแทนส่วนราชการ ตัวแทนเอกชนและประชาชนรวมทั้งสิ้น 21 คน มีคณะอนุกรรมการประกอบด้วย สาธารณสุขอำเภอเป็นประธานคณะอนุกรรมการ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดู่พงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแลวหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ

4) ที่มาของประเด็นการขับเคลื่อน

ประเด็นการขับเคลื่อนพชอ.มาจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่ที่ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน จนได้ประเด็นในขับเคลื่อน ในปี 2563 จำนวน 3 ประเด็นได้แก่ ประเด็นที่1 การดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุติดเตียง (โรงเรียนผู้สูงอายุ) ประเด็นที่ 2 อาหารปลอดภัย (ตลาดสุขภาพ) ประเด็นที่ 3 การจัดการขยะมูลฝอย โดยประเด็นที่1 และประเด็นที่ 2 เป็นประเด็นขับเคลื่อนต่อเนื่องจากปี 2562

5) กลไกและกระบวนการทำงาน

กระบวนการที่ใช้ในการขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตในระดับอำเภอ คือ UCCARE การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ร่วมในการขับเคลื่อนประเด็นพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการกำหนดแผนและกิจกรรมไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคประชน ทีมทำงานประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอจำนวน 21 คนและมีคณะอนุกรรมการตามประเด็นการขับเคลื่อน จำนวน 3 คณะอนุกรรมการ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งลงนามโดยนายอำเภอสันติสุข

มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในการขับเคลื่อน 3 ประเด็นและทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอสันติสุขดังนี้ ประเด็นที่ 1.การดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุติดเตียง (โรงเรียนผู้สูงอายุ) มีการแต่งตั้งสาธารณสุขอำเภอสันติสุข เป็นประธานคณะอนุกรรมการด้านการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง และดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นนี้ร่วมกับชมรมคนสันติสุข ไม่ทิ้งกัน และชมรม เพื่อนช่วยเพื่อน ประเด็นที่ 2 อาหารปลอดภัย (ตลาดสุขภาพ) มีการแต่งตั้งเกษตรอำเภอสันติสุข เป็นประธานคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านอาหารปลอดภัยในพื้นที่อำเภอสันติสุข ดำเนินงานร่วมกับโรงพยาบาลสันติสุขเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ ประเด็นที่3 การจัดการขยะมูลฝอย มีการแต่งตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ตำบลได้แก่ตำบลดู่พงษ์ ตำบลป่าแลวหลวงและตำบลพงษ์ เป็นประธานคณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนประเด็นการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลของตนเอง

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอสันติสุขเพื่อนำเงินมาใช้ในการช่วยเหลือและขับเคลื่อนประเด็นการทำงานทั้ง 3 ประเด็น โดยเงินตั้งต้นในการจัดตั้งกองทุนมาจากเบี้ยเลี้ยงและค่าตอบแทน

จากการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ จัดทำผ้าป่า รับบริจาคและจากงานวิ่งเพื่อสุขภาพในพื้นที่อำเภอสันติสุข ปัจจุบันมีเงินในกองทุนช่วยเหลือจำนวน 60,000 บาท

6) การสื่อสารแผนงานและกิจกรรม

การขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ในพื้นที่สันติสุขมีการใช้เครื่องมือในสื่อสารระหว่างกลุ่มต่าง ๆดังนี้ 1)คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะทำงานจะใช้ช่องทางการสื่อสารหลักได้แก่ กลุ่ม LINE OFFICAIL ของอำเภอสันติสุข เอกสารหนังสือราชการ 2) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอพชอ.และกลุ่มอนุกรรมการรวมถึงเครือข่ายพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ภาคประชาชนและประชาสังคมในอำเภอสันติสุข จะสื่อสารข้อมูลผ่านGroup LINE ที่ชื่อว่า “Happy Land” มีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 600 คน 3) การสื่อสารระหว่างคณะกรรมการ พชอ.และประชาชนในพื้นที่ จะสื่อสารผ่านกลุ่มผู้ใหญ่บ้านกำนัน โดยนายอำเภอจะออกประกาศของทางราชการ และให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำข้อมูลข่าวสารไปกระจายให้กับลูกบ้านของตนเอง ผ่านการติดประกาศป้ายข่าวสารหมู่บ้าน ประกาศผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ถึงแม้จะมีความพยายามกระจายข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ แต่ข้อมูลข่าวสารยังไม่กระจายทั่วถึงและครอบคลุมประชาชนทั้งอำเภอ

7) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จากการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอในพื้นที่อำเภอสันติสุขสามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ดังตารางที่ 1 นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 2 แห่งในพื้นที่ตำบลดู่พงษ์และตำบลป่าแลวหลวง มีการดำเนินร่วมกับเครือข่ายชมรมสันติสุขไม่ทิ้งในกันและเพื่อนช่วยเพื่อน ในการออกเยี่ยมและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงมอบถุงยังชีพและเงินให้กับผู้ป่วย ดังภาพที่ 4.25

ภาพที่ 4.25 ตัวอย่างการดำเนินงานร่วมกันระหว่างพชอ.สันติสุขและภาคีเครือข่าย

ที่มา : สำนักพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งตลาดนัดสีเขียวบริเวณโรงพยาบาลสันติสุขเพื่อให้เกษตรกรนำผลผลิตที่ปลอดภัยมาจำหน่ายบริเวณโรงพยาบาล โดยในการขับเคลื่อนประเด็นความปลอดภัยทางด้านอาหารเกษตรอำเภอเป็น

ผู้รับผิดชอบในการให้องค์ความรู้และควบคุม ดูแลด้านการผลิต นอกจากจะนำผลผลิตมาจำหน่ายบริเวณโรงพยาบาลสันติสุขแล้วนั้น ยังมีการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันระหว่างกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสันติสุขและโรงพยาบาลน่าน ในการจดส่งผลผลิตปลอดภัยเข้าสู่โรงพยาบาลน่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่านอีกด้วย

8) ปัจจัยความสำเร็จ

1. ประธานคณะกรรมการให้ความสำคัญ กับการขับเคลื่อนและพัฒนาประเด็นพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ มีการติดตามผลอย่างใกล้ชิด

2. มีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่

3. มีการจัดตั้งกองทุน “พชอ.สันติสุข” เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

9) สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การทำงานของ พชอ.มีคุณภาพ

1. เนื่องจากอำเภอสันติสุขเป็นอำเภอขนาดเล็กที่มีทั้งหมด 3 ตำบล จึงไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จึงทำให้ข้อมูลข่าวสารการขับเคลื่อนไม่กระจายลงสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง

2. ไม่มีการติดตามผลลัพธ์ในการดำเนินงานการขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่อย่างจริงจัง ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินผลลัพธ์กิจกรรมในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การดำเนินงานไม่มีความต่อเนื่อง มีสาเหตุหลักมาจาก 1. ในการจัดประชุมแต่ละครั้งประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอจะเป็นผู้กำหนดวันประชุม แต่หากเดือนใดที่ประธานติดภารกิจก็จะทำให้ไม่มีการจัดประชุมคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 2. เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (สาธารณสุขอำเภอ) มีภารกิจและหน้าที่หลักที่ต้องรับผิดชอบดูแลเป็นจำนวนมากจึงทำให้การขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ ควรมีการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสรรหางบประมาณเข้ามาสู่กองทุน “พชอ.สันติสุข” เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ผู้พิการ ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อำเภอสันติสุข รวมถึงใช้ในการทำกิจกรรมตามประเด็นการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอสันติสุข

5. ควรใช้กองทุนหลักประกันสุขภาพ เป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนงาน

6. สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ บทเรียน การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอผ่านสื่อในพื้นที่ เช่นสถานีวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ เป็นต้น

ตารางที่ 4.12 การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอสันติสุข

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่ตั้งไว้	ผลการดำเนินงาน	ผลผลิตที่ตั้งไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้น
1. เพื่อพัฒนาทักษะบริหารจัดการแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ	1. ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสุขภาวะระดับพื้นที่	จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 1 ครั้ง	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตระดับอำเภอและผู้เกี่ยวข้องอำเภอละ 25 คน	มีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและผู้เกี่ยวข้องที่มีทักษะร่วมกันในการบริหารจัดการต่อกระบวนการขับเคลื่อนประเด็น
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการสร้างสุขภาวะระดับพื้นที่แก่คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ	2. ประชุมเชิงปฏิบัติการคัดเลือกประเด็นและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่	จัดประชุมคัดเลือกประเด็นและจัดทำแผนของอำเภอ 1 ครั้ง	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและผู้เกี่ยวข้องอำเภอละ 50 คน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกประเด็นจัดทำแผนดำเนินการพัฒนา คือ 1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุติดเตียง 2. อาหารปลอดภัย	มีประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างน้อย 2 เรื่อง คือ 1.การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุติดเตียง 2.อาหารปลอดภัย และมีแผนการดำเนินงานในอำเภอ
3. เพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอตามบริบทของพื้นที่	3. สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนใน	ดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องตามประเด็นคุณภาพชีวิต 2 ครั้ง	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง อำเภอละ 50 คน ดำเนินงานพัฒนา/แก้ไขปัญหาสำคัญตามบริบทในพื้นที่เกี่ยวกับการ	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง มีการสนับสนุน และส่งเสริมให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามประเด็นคุณภาพชีวิตและกลุ่มเป้าหมายได้รับการช่วยเหลือและพัฒนา

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่ตั้งไว้	ผลการดำเนินงาน	ผลผลิตที่ตั้งไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้น
	อำเภอด้วยการนำร่วมและบูรณาการภารกิจการปฏิบัติงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ		พัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 2 ครั้ง	คุณภาพชีวิตที่ดี ในพื้นที่ใช้UCCARE ประเมินการบริหารจัดการ

4.2.6 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเวียงสา

1) ข้อมูลทั่วไปของอำเภอ

คำขวัญอำเภอเวียงสา “ประตูสู่น่าน ตำนานชนตองเหลือง เมืองเจ็ดสายน้ำ งามล้ำวัดบุญยืน เริงรื่นแข่งเรือออกพรรษา” เวียงสาเป็นอำเภอศูนย์กลางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านตอนใต้เป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดน่าน ที่มีชายแดนด้านทิศตะวันออกติดกับแขวงไชยบุรี ประเทศลาว ด้านเหนือติดกับอำเภอเมือง ด้านใต้ติดอำเภอนาน้อย ผู้คนในเวียงสาเป็นคนพื้นเมือง ถิ่นเดิมคือพวกละว้า ลักษณะทางพันธุกรรมเป็นคนรูปร่างใหญ่ สูง โครงกระดูกใหญ่โต มีภาษาสำเนียงพื้นถิ่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อาศัยทำมาหากินตั้งบ้านเรือน ถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำน่านและแม่น้ำว้า และอีกส่วนหนึ่งเป็นคนเมืองโยนก หรือ ชาวไทยเชียงแสนที่เรียกตัวเองว่าไทยวนหรือคนเมือง ซึ่งอพยพเป็นข้าขอบขันทะสีมากับสยามประเทศ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 แต่ก่อนมีอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ บนพื้นที่ราบลุ่ม กว้างใหญ่ ที่มีแม่น้ำไหลผ่านถึงเจ็ดสาย จึงเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร สัตว์บก สัตว์น้ำ หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตผู้คนทั้งบ้านทั้งเมือง

อำเภอเวียงสาแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 17 ตำบล 128 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลกลางเวียง จำนวน 15 หมู่บ้าน ตำบลขึ่ง จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลไหล่น่าน จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลตาลชุม จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลนาเหลือง จำนวน7 หมู่บ้าน ตำบลส้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน ตำบลน้ำมวบ จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลน้ำปั้ว จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลยาบหัวนา จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลปงสนุก จำนวน 4 หมู่บ้าน ตำบลส้านนาหนองใหม่ จำนวน 4 หมู่บ้าน ตำบลอ่ายนาไลยจำนวน 11 หมู่บ้าน ตำบลแม่ขะนิง จำนวน7 หมู่บ้าน ตำบลแม่สาคร จำนวน 6 หมู่บ้าน ตำบลจอมจันทร์ จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลแม่สาจำนวน7 หมู่บ้าน และตำบลทุ่งศรีทองจำนวน 4 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 70,471 คน จำนวน 23,399 ครัวเรือน

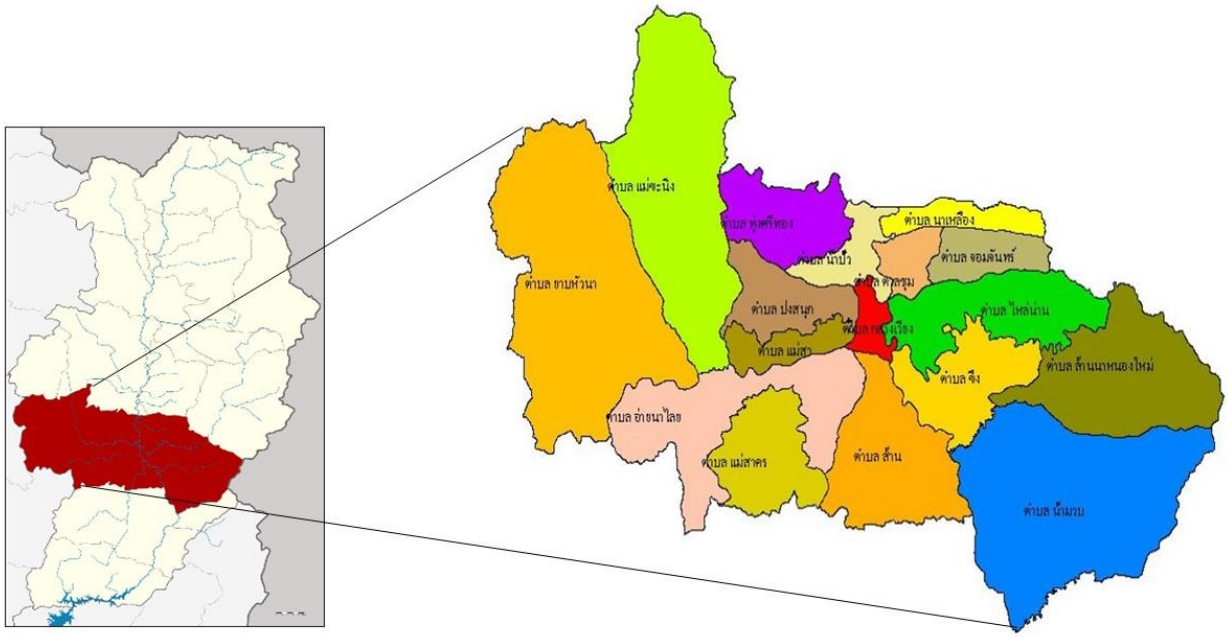

ภาพที่ 4.26 แผนที่อำเภอเวียงสา

ที่มา : วิกิพีเดีย สาราณุกรมเสรี

การปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอเวียงสาประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 16 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลเวียงสา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลกลางเวียง
2. เทศบาลตำบลกลางเวียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกลางเวียง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเวียงสา) และตำบลปงสนุกทั้งตำบล
3. เทศบาลตำบลขึง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขึงทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลไหล่น่าน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไหล่น่านทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตาลชุมทั้งตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหลือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาเหลืองทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลส้าน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลส้านทั้งตำบล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำมวบครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำมวบและตำบลส้านนาหนองใหม่ทั้งตำบล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั้ว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำปั้วทั้งตำบล
10. องค์การบริหารส่วนตำบลยาบหัวนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลยาบหัวนาทั้งตำบล
11. องค์การบริหารส่วนตำบลอ่ายนาไลย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอ่ายนาไลยทั้งตำบล
12. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ขะนิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่ขะนิงทั้งตำบล
13. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สาคร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สาครทั้งตำบล
14. องค์การบริหารส่วนตำบลจอมจันทร์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลจอมจันทร์ทั้งตำบล

15. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สาทั้งตำบล

16. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งศรีทองทั้งตำบล

ด้านการศึกษาประกอบด้วย

1. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง

2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเวียงสา เป็นสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดน่าน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ มีที่ตั้งอาคารสำนักงานที่บ้านภูเพียง หมู่ที่ 6 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และมีศูนย์บริการการศึกษานอกระบบ ประจำตำบล 17 ตำบล

3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเวียงสา ตั้งอยู่ที่บ้านบุญยืน หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย

- ศูนย์การเรียนชุมชนวัดไหล่น่าน ตั้งอยู่บ้านไหล่น่าน หมู่ 1 ตำบลไหล่น่าน
- ศูนย์การเรียนชุมชนวัดวัวแดง ตั้งอยู่ที่บ้านวัวแดง หมู่ 1 ตำบลแม่สา

5. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประกอบด้วย

- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดไหล่น่าน ตั้งอยู่ที่วัดไหล่น่าน หมู่ 1 ตำบลไหล่น่าน
- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดน้ำมวบ ตั้งอยู่ที่วัดน้ำมวบ หมู่ 1 ตำบลน้ำมวบ
- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดวังคีรี ตั้งอยู่ที่วัดวังคีรี หมู่ 1 ตำบลน้ำปั้ว
- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดผาเวียง ตั้งอยู่ที่วัดผาเวียง หมู่ 5 ตำบลส้าน
- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดขึ่ง ตั้งอยู่ที่วัดขึ่ง หมู่ 3 ตำบลขึ่ง
- ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดใหม่เจริญราษฎร์ ตั้งอยู่ที่วัดใหม่เจริญราษฎร์ หมู่ 4 ตำบลอ่ายนาไลย

6. สถานศึกษา

- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1 จำนวน 58 โรงเรียน
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 4 โรงเรียน
- สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน จำนวน 2 โรงเรียน
- สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 1 โรงเรียน
- สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง
- สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จำนวน 1 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิทยาเขตน่าน 199 หมู่3 ตำบลทุ่งศรีทอง อำเภอเวียงสา

7. ศูนย์การเรียนรู้และบริการวิชาการ เครือข่ายแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีไหล่น่าน (สถานีวิจัยคัดเลือกและบำรุงพันธุ์สัตว์)

2) เป้าหมาย/ความคาดหวังในการขับเคลื่อน

วิสัยทัศน์ เวียงสา น่าอยู่

พันธกิจ สะอาดกาย สะอาดใจ สะอาดตา

กลยุทธ์	สุขภาพดี	ความหมาย	มีสุขภาพที่ดีทั้งด้าน กาย ใจ
	มีคุณธรรม	ความหมาย	มีความพอเพียง มีวินัย มีความสุจริต จิตอาสา
	นำปฏิบัติ	ความหมาย	การเป็นแบบอย่างที่ดี

3) องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ จำนวน 21 คน ประกอบด้วยนายอำเภอเวียงสา เป็นประธาน และตัวแทนส่วนราชการอื่น ๆ ในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการกำหนด ประเด็นร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอเวียงสา และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จำนวน 17 ตำบล ตำบลละ 15 คน ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่แต่ละตำบล โดยประเด็นขับเคลื่อนแต่ละตำบลจะขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของตำบลนั้น ๆ ดังภาพที่ 4.27

ภาพที่ 4.27 การขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่แต่ละตำบล

ที่มา : การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

4) ที่มาของประเด็นการขับเคลื่อน

มาจากการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล มาจากสภาพปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาผู้สูงอายุ อาศัยอยู่บ้านเพียงลำพัง ขาดคนดูแลหลักเนื่องมาจากลูกหลาน ออกไปทำงานนอกพื้นที่ กรณีผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงไม่มีผู้ดูแล ไม่มีเงินยากจนและอุปกรณ์หรือของใช้ในการดำรงชีวิตไม่เพียงพอ

2. ประชาชนในพื้นที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการควบคุมโรคไข้เลือดออก 3:3:1 โดย 3 (ตัวแรก) หมายถึงการรายงานผู้สงสัยหรือผู้ป่วยภายใน 3ชั่วโมง หลังมีการวินิจฉัย เพื่อเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการรายงานจากโรงพยาบาลถึงหมู่บ้าน/ชุมชนที่เกิดโรค 3 (ตัวที่ 2) หมายถึงการลงควบคุมโรคเร็วภายใน 3 ชั่วโมง เพื่อให้ทีมมีการลงสอบสวน ควบคุมกำจัดยุงลาย ลูกน้ำยุงลาย แหล่งเพาะพันธุเพื่อตัดวงจรการ แพร่กระจาย โรคให้เร็วที่สุด 1 (ตัวสุดท้าย) หมายถึงการควบคุมโรคภาพรวมในชุมชนที่เกิดโรคภายใน 1 วัน หลังจากรับแจ้งรายงานผู้ป่วย เพื่อให้มีการควบคุมโรคไข้เลือดออกในภาพรวมของเหตุการณ์ได้อย่างมีคุณภาพ

3. มีแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายกระจายอยู่หลายจุดในพื้นที่อำเภอเวียงสา ได้แก่ตามพื้นที่หน่วยงานราชการ ชุมชน/หมู่บ้าน วัด โรงเรียน เป็นต้น

4. มีการนำเข้าสินค้าเกษตรและสินค้าอุปโภคจากแหล่งอื่น ซึ่งไม่ทราบแหล่งที่มาและกระบวนการผลิต อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ไม่นิยมปลูกพืชผักไว้บริโภคเอง เน้นการซื้อจากตลาดเป็นส่วนมาก

5. ปัญหาเรื่องวินัยจราจร ประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงสาขับรถเร็วกว่าที่บังคับไว้ในกฎหมาย ไม่คาดเข็มขัดนิรภัยและสวมหมวกกันน็อคขณะขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนตร์ นำมาสู่การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน

6. ปัญหาเรื่องยาเสพติดในสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนนักศึกษาเสพยา เสพติดกันมากขึ้น ในขณะที่ครูในโรงเรียนไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง

7. ปัญหาด้านการจัดการขยะ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ส่งผลให้อำเภอเวียงสามีปริมาณขยะที่ต้องกำจัดปริมาณมาก และขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลต่อไม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้

จากสภาพปัญหาทั้ง 7 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสู่การขับเคลื่อนประเด็นพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 6 ประเด็นดังนี้ ประเด็นที่ 1 การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง ประเด็นที่ 2 การควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก ประเด็นที่ 3 อาหารปลอดภัย ประเด็นที่ 4 การลดอุบัติเหตุจราจรทางถนน ประเด็นที่ 5 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประเด็นที่ 6 การจัดการสิ่งแวดล้อม (ขยะสารเคมี)

5) กลไกและกระบวนการทำงาน

1. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (Committee) จำนวน 21 คน ประกอบด้วย นายอำเภอเวียงสา เป็นประธาน และตัวแทนส่วนราชการอื่น ๆ ในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการกำหนด ประเด็นร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน อำเภอเวียงสา และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จำนวน 17 ตำบล ตำบลละ 15 คน ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่แต่ละตำบล โดยคณะกรรมการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จำนวน 17 ตำบลจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร และลงนามโดยนายอำเภอเวียงสา

2. มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักหรือคณะอนุกรรมการ (Subcommittee) ในการขับเคลื่อนตามประเด็นและต้องนำข้อมูลมาเสนอรายงานความก้าวหน้าทุกครั้งที่มีการประชุม พชอ. โดยแบ่งหน่วยงานรับผิดชอบหลักดังนี้

- การดูแลผู้สูงอายุ พิการ ด้อยโอกาส หน่วยงานรับผิดชอบประเด็น คือ โรงพยาบาล ร่วมกับ
- สาธารณสุขอำเภอเวียงสา
- อาหารปลอดภัย หน่วยงานรับผิดชอบประเด็น คือ เกษตรอำเภอเวียงสาร่วมกับพัฒนาชุมชน
- การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก หน่วยงานรับผิดชอบประเด็น คือ โรงพยาบาล ร่วมกับ
- สาธารณสุขอำเภอเวียงสา
- การจัดการสิ่งแวดล้อม (ขยะ สารเคมี) หน่วยงานรับผิดชอบประเด็น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การลดอุบัติเหตุจราจร หน่วยงานรับผิดชอบประเด็น คือ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา
- การป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด หน่วยงานรับผิดชอบประเด็น คือ อำเภอเวียงสา

3. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share Knowledge) เป็นกระบวนการที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจหรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ โดยมีการนำกระบวนการนี้ไปปรับใช้ในการดำเนินงานในการจัดเวทีพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลจอมจันทร์ โดยร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาภาพฝัน ความเป็นจริง สิ่งที่ต้องการแก้ไขเพื่อให้คนในตำบลจอมจันทร์ก้าวไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามวิถีเกษตรพอเพียงโดยยึดหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระบรมราโชวาท รัชกาลที่ 9

4. ระบบติดตาม (Monitoring) และประเมินผล (Evaluation)

เป็นระบบการติดตามและประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน โดยเน้นที่การประเมินเพื่อการพัฒนา ซึ่งจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการติดตามงาน และกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน ดังภาพที่ 4.28

แผนปฏิบัติการ

ประเด็น	หน่วยงานหลักควบคุม กำกับ	ปัญหาที่พบ	ตัวชี้วัดความสำเร็จของ พชอ	ตัวชี้วัดความสำเร็จของ พชต	กิจกรรมที่จะดำเนินการแต่ละช่วงเวลา				
					สค-กย	ตค-ธค	มค-มีค	เมย-มิย	กค-กย
๑.การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส	โรงพยาบาลเวียงสา/สาธารณสุขอำเภอ	กลุ่มพึ่งพิงมากขึ้น ขาดคนดูแลหลัก ลูกอยู่ ตจว อยู่คนเดียว อุปกรณ์ไม่เพียงพอ	ไปเยี่ยมเดือนละอย่างน้อย ๑-๒ คน/เดือน	ติดตามสำรวจช่วยเหลือบูรณาการเดือนละ ๑ ครั้ง	-ออกเยี่ยมสร้างสุขภาพจิตดี ๑ ครั้ง - จิตอาสาทำสะอาดสิ่งแวดล้อม	-ออกเยี่ยมสร้างสุขภาพจิตดี ๑ ครั้ง - จิตอาสาทำสะอาดสิ่งแวดล้อม -มอบหมาย CG อสม ดูแล	-กายภาพบำบัด -นวดประคบ		
๒.การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก	โรงพยาบาลเวียงสา/สาธารณสุขอำเภอ	-ประชาชนไม่ปฏิบัติตามหลัก ๓:๓:๑ -แหล่งลูกน้ำยุงลายเยอะ หน่วยราชการ /ชุมชน/บ้าน อสม	-ไม่พบตำบล GEN๒	หมู่บ้านไม่มี GEN๒	-สำรวจแหล่งเสี่ยง -รณรงค์ -สอบสวน ๓:๓:๑	- กำหนดมาตรการ -พัฒนาสิ่งแวดล้อม	-ประกวดหมู่บ้านสะอาด - ฯลฯ		

ภาพที่ 4.28 แผนปฏิบัติการการขับเคลื่อนประเด็น พชอ.

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

5. การฝึกอบรม (Training) เป็นการสอนหรือพัฒนาตนเองหรือผู้อื่นทักษะและความรู้หรือความเหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถเฉพาะด้านที่เป็นประโยชน์

ภาพที่ 4.29 การฝึกอบรมซ้อมแผนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติ

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

6. การเชื่อมโยงกับชุมชน มีการดำเนินการจัดทำหมู่บ้านต้นแบบในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ อาทิเช่น หมู่บ้านต้นแบบอาหารปลอดภัย ผักสวนครัวรั้วกินได้ในชุมชนต้นแบบบ้านดอนไชยและบ้านดอนแท่น

ภาพที่ 4.30 การเชื่อมโยงเครือข่ายพชอ.กับชุมชน

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

7. การเชื่อมโยงเครือข่ายพชอ.และเครือข่ายพชต. ซึ่งเครือข่ายพชต.จะอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่า จึงทำให้การดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นต่างรวมถึงการแจ้งข่าวสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว อาทิเช่น ประเด็นการขับเคลื่อนเรื่องสิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะ สารเคมี)

ภาพที่ 4.31 การเชื่อมโยงเครือข่ายพชอ.กับพชต.

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

8. มีการจัดประชุม พชอ.สัญจรทุกเดือนเวียนไปแต่ละตำบลในพื้นที่อำเภอเวียงสา ซึ่งแนวทางการจัดประชุมสัญจรจะเน้นตามประเด็นสำคัญเร่งด่วนหรือกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ ดังรูปที่ 4.32

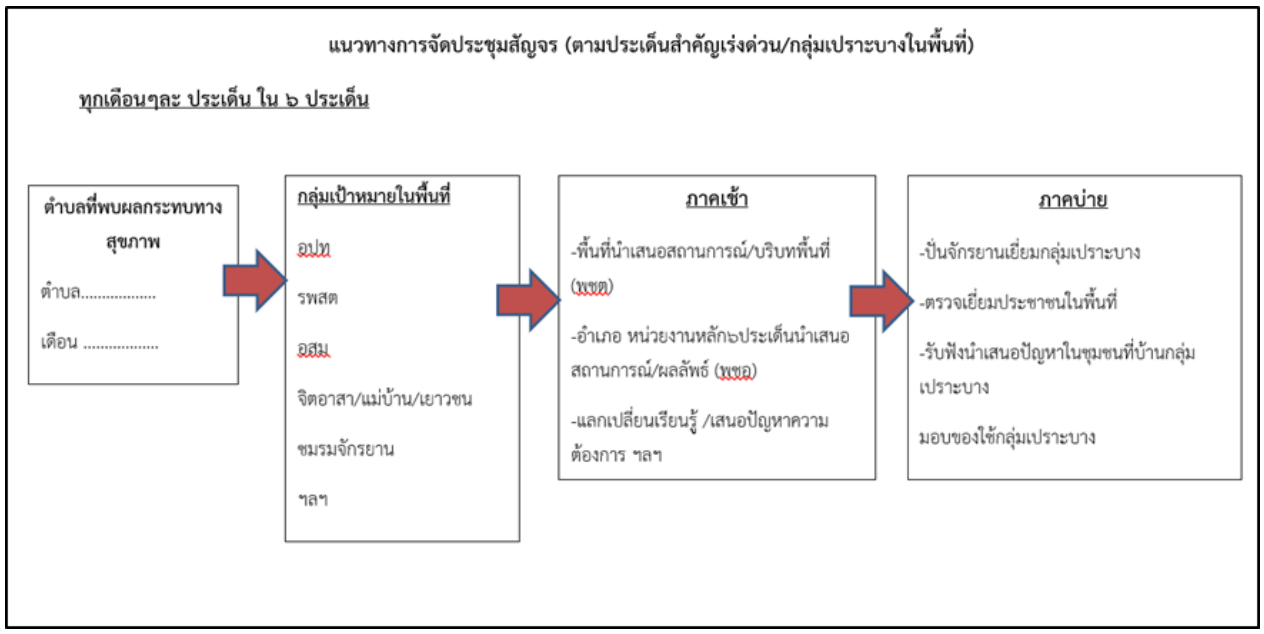

ภาพที่ 4.32 แนวทางการจัดประชุมสัญจร

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

6) การสื่อสารแผนงานและกิจกรรม

ช่องทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอจะใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียผ่านแอปพลิเคชัน Lineมีการสร้าง Group Line พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอเวียงสาเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร รวมถึงรายงานการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็นขับเคลื่อน พชอ. นอกจากใช้ช่องทาง Line ในการสื่อสารข้อมูลแล้วนั้นมีการออกหนังสือทางราชการส่งผ่านไปยังหัวหน้าส่วนงานราชการในพื้นที่ กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ช่วยสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกในชุมชน/หมู่บ้านต่อไป

7) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ประเด็นที่ 1 การดูแลผู้สูงอายุ พิการ ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลดีขึ้น มีแนวโน้มติดสังคมมากขึ้นและ ติดเตียงลดลง ดังแผนภูมิที่แสดงในภาพที่ 4.33

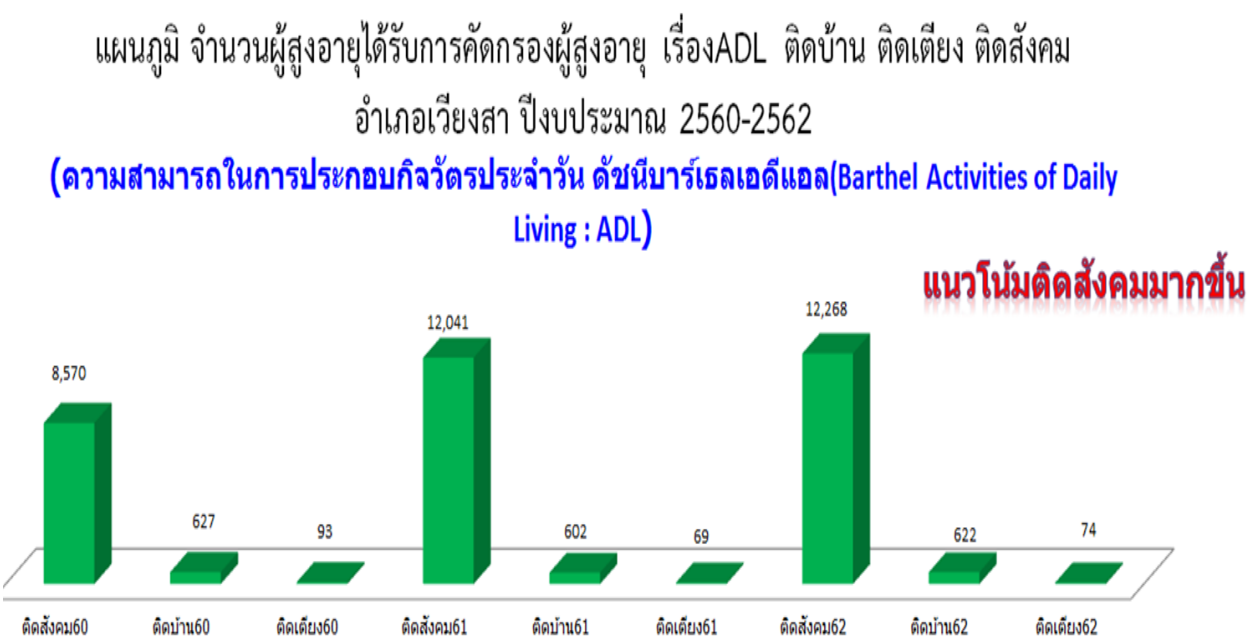

ภาพที่ 4.33 การพัฒนาและต่อยอดด้านอาหารปลอดภัย

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

ประเด็นที่ 2 อาหารปลอดภัย มีการประสานทำงานร่วมกันของหน่วยงานแนวโน้มมีความปลอดภัยมากขึ้น เกษตรอำเภอเวียงสา ได้มีการรณรงค์ สร้างการเรียนรู้ แต่หน่วยงานเกษตร ไม่สามารถควบคุมการนำ เข้าได้ จำกัดการใช้ไม่ได้ ไม่ได้เป็นเจ้าภาพหลักสารเคมี เป็นข้อจำกัดของการทำงาน ปัญหาการนำเข้าสารเคมีสำนักงานเกษตรไม่มีอำนาจบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย บทบาทหน้าที่ สำนักงานเกษตรอำเภอ ลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมี เน้นใช้สารชีวอินทรีย์ สอนให้ความรู้ การปลูก/ผลิตข้าว ข้าวโพด บูรณาการร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน ปัญหาเกษตร ตลาดเรื่องอาหารปลอดภัย พบว่า รายได้ไม่แตกต่าง ราคาขายสินค้าใช้สารเคมีหรือไม่ ใช้สารเคมียังไม่แตกต่าง มีการสร้างชุมชนต้นแบบอาหารปลอดภัย เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงสา ดังภาพที่ 4.34

ภาพที่ 4.34 ชุมชนต้นแบบอาหารปลอดภัย ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งตลาดสีเขียวเพื่อให้ชาวบ้านนำผลผลิตที่ตนเองปลูกอย่างปลอดมาจำหน่ายในบริเวณตลาดสีเขียวที่จัดตั้งขึ้นในโรงพยาบาล และมีการจัดตั้งตลาดจ้องขาว เพื่อให้เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าและผลผลิตที่ปลอดภัย

ภาพที่ 4.35 การพัฒนาและต่อยอดด้านอาหารปลอดภัย
ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

ประเด็นที่ 3 การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ไม่พบการระบาดซ้ำ แนวโน้มลดลง

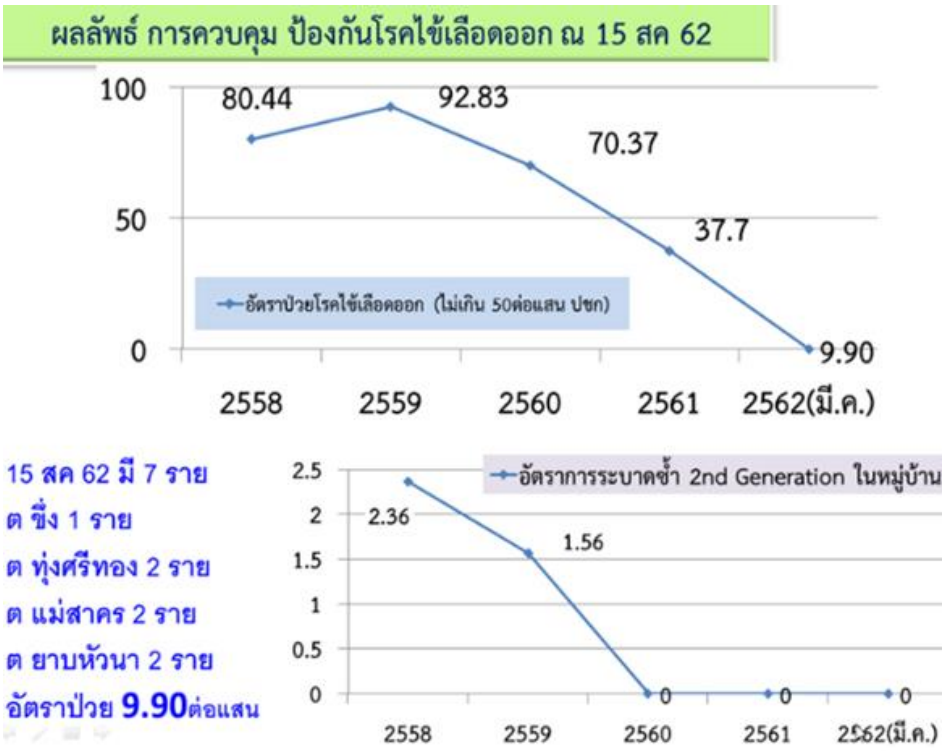

ภาพที่ 4.36 ผลลัพธ์การควบคุมโรคไข้เลือดออก

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

ประเด็นที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อม (ขยะ สารเคมี) มีการจัดการแบบมีส่วนร่วมชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น การจัดการสารเคมีเกษตรกรสนใจมีส่วนร่วมปฏิบัติแบบผสมผสานมากขึ้น

1. มีการรณรงค์จัดการขยะ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดตั้งจุดคัดแยกขยะ 128 หมู่บ้าน

2. ถนนสะอาด มีการเก็บขยะในบริเวณริมถนนสายหลักทุกแห่ง

3. มีการประกวด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฝัน โดยคัดเลือกจากหมู่บ้านต้นแบบ ในการจัดการขยะ ครบวงจร มีการปลูกพืชผักสวนครัว

4. มีการขับเคลื่อน ขยะอันตราย (ปัญหาขาดการทำลาย) ได้จัดการให้มีจุดทิ้งขยะ 128 หมู่บ้าน แต่ขาดที่ ทำลายขยะอันตราย ซึ่งขณะนี้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ดูแล แต่ยังเป็นปัญหา

ตัวอย่างการขับเคลื่อนประเด็นที่ 4 ในพื้นที่ตำบลต่าง ๆ ได้แก่ 1.ตำบลกลางเวียง จากการดำเนินการขับเคลื่อนผ่านการจัดกิจกรรมดังนี้ 1. มีการเก็บข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนและหลังดำเนินโครงการของชุมชน 15 หมู่บ้าน ขยะลดลง 34.51% 2. การบริหารจัดการขยะในโรงเรียน อาทิ ให้ความรู้ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ 3. การรับซื้อขยะ 4. มีการให้ความรู้ การจัดการขยะในโรงเรียน ผลลัพธ์จากการคัดแยกขยะทำให้ปริมาณขยะลดลงจำนวน 20% ดังภาพที่ 4.37

ภาพที่ 4.37 สถานการณ์ขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลกลางเวียง
ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

ประเด็นที่ 5 การลดอุบัติเหตุจราจร

จากการดำเนินการเพื่อลดอุบัติเหตุจราจร จำนวนอุบัติเหตุในปี 2563 ลดลงจากสถิติการเก็บสถิติอุบัติเหตุจราจรตั้งแต่ปี 2560-2563 โดยในปี 2560 มีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวน 897 ครั้ง ปี2561 มีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวน 848 ครั้ง ครั้ง ปี2562 มีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวน 871 ครั้ง ปี 2563 มีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวน 575 ครั้ง และอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรก็ลดลงดังแผนภูมิ แต่อย่างไรก็ตามการลดอุบัติเหตุจราจร ยังมีความเสี่ยง แนวโน้มต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

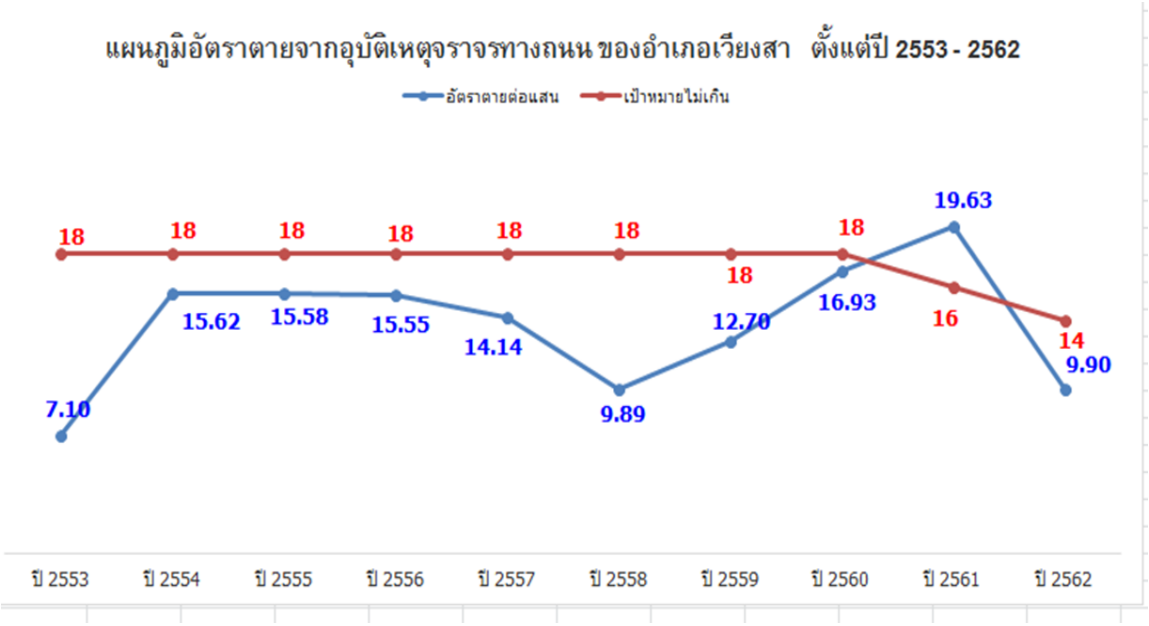

ภาพที่ 4.38 แผนภูมิอัตราการตายจากอุบัติเหตุจราจรทางถนน
ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

8) บทเรียนการทำงานควบคุมและป้องกัน COVID-19

1. ปัจจัยความสำเร็จ

- ผู้นำให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนในการทำงานป้องกันและควบคุมโรคระบาด ตั้งแต่หน่วยงานสาธารณสุข ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ประชาชนในพื้นที่ ฯลฯ
- สื่อมวลชนในพื้นที่ร่วมสนับสนุนการกระจายข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ประชาชนในพื้นที่ตื่นตัวและตระหนักรู้อย่างต่อเนื่อง
- มีการวางแผนงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับแก้ได้ตามสถานการณ์เฉพาะหน้า
- มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานชัดเจน และมีการบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน
- กระจายข่าวสารในทุกช่องทางได้แก่ สื่อออนไลน์ (Facebook Line) สถานีวิทยุชุมชน ฯ
- ชุมชนเข้มแข็งสามารถจัดการและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านติดตามและปฏิบัติตามหน้าที่ได้อย่างเคร่งครัด
- ประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตนตามที่ทางการประกาศ เช่น ประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงสาไม่ถูกจับ ในช่วงที่มีการประกาศเคอร์ฟิว
- มีสถานที่กักตัวชัดเจน และมีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลผู้ที่กักตัว
- ด่านตรวจห้วยน้ำอุ่นเอื้อต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่คัดกรองโรค เนื่องจากมีบริเวณด่านตรวจมีพื้นที่เพียงพอต่อจัดตั้งหน่วยคัดกรอง อุปกรณ์ตรวจ และสามารถรองรับคนได้เป็นจำนวนมาก แต่ก็เสี่ยงกับการเกิดอุบัติเหตุเนื่องมาจากด่านตรวจห้วยน้ำอุ่นเป็นด่านแรกที่จะเข้าสู่เมืองน่าน ถนนบริเวณด่านตรวจเป็นสองเลนซึ่งทำให้เสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุทางถนนได้ง่าย

2. สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ขาดความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่การทำงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติสับสน ส่งผลให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ
- ไม่มีหน่วยรวมรวบข้อมูลกลางในพื้นที่ จึงทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูล
- อุปกรณ์ตรวจคัดกรองโรคไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่นหน้ากากอนามัย ถุงมือยาง ปรอท เป็นต้น
- ระบบคัดกรองขาดความแม่นยำ ขาดอุปกรณ์ที่สนับสนุน เช่น เครื่องเทอโมสแกน
- ควรให้เบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยคัดกรองโรค เนื่องจากต้องทำตลอด 24 ชั่วโมง

- ควรจัดทำแผนปฏิบัติการในทุกระดับ
- สถานที่กักตัวไม่มีความปลอดภัย อาทิ ห้องน้ำ ห้องนอนควรมีการแยกชายหญิง

3. ปัญหาและอุปสรรค

- การสื่อสารมีหลายช่องทางมากเกินไป ส่งผลให้ประชาชน และเจ้าหน้าที่เกิดความสับสนในข้อมูล
- งบประมาณในการบริหารจัดการไม่เพียงพอ
- ระเบียบจัดซื้อจัดจ้างไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่นไม่สามารถเบิกจ่ายค่าอาหารให้กับเจ้าหน้าที่ได้
- คนที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดไม่ให้ความร่วมมือในการคัดกรองควบคุมโรค
- ระยะหลังประชาชนในพื้นที่ไม่ปฏิบัติตามประกาศของทางราชการ เช่นไม่สวมหน้ากากอนามัย ไม่เว้นระยะห่างทางสังคม เป็นต้น
- เจ้าหน้าสาธารณสุขไม่เพียงพอในการให้บริการตามโครงสร้างที่กำหนด

9) ปัจจัยความสำเร็จ

1. มีกระบวนการขับเคลื่อนและดำเนินงานที่ชัดเจน ประเด็นในการขับเคลื่อนตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ โดยกระบวนการขับเคลื่อน พชอ.เวียงสามีดังนี้

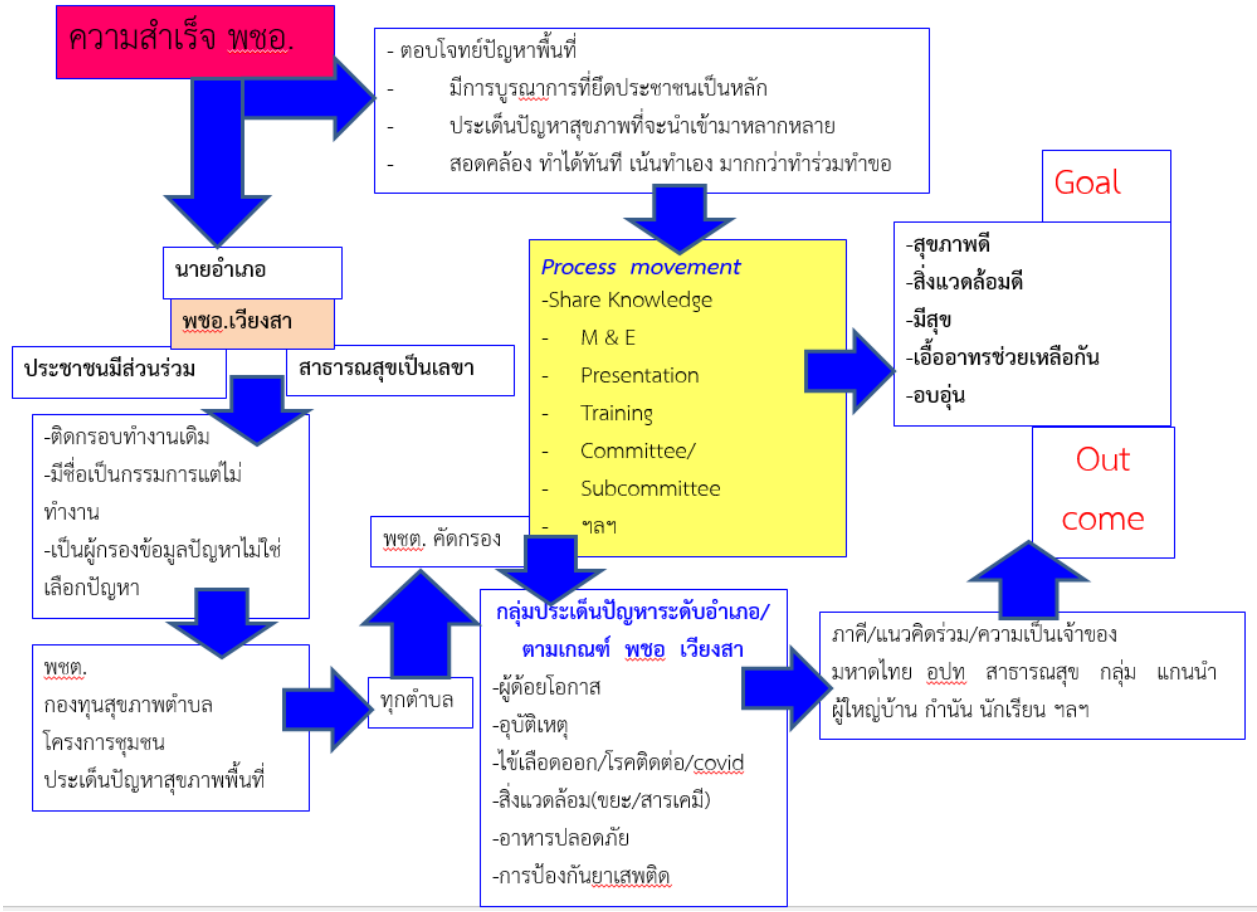

ภาพที่ 4.39 แผนผังการขับเคลื่อนพชอ.อำเภอเวียงสา

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. เวียงสาครั้งที่ 1

2. เน้นการสร้างเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.)ในพื้นที่สนับสนุนการดำเนินงาน ประสานอนุกรรมการประเด็นที่เกี่ยวข้อง 6ประเด็นดำเนินการแล้วรายงานผล ให้นำเสนอความก้าวหน้ารับทราบทุกเดือน แจ้งขอความร่วมมือที่ประชุมกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/หัวหน้าส่วนราชการ เชื่อมโยงประสานร่วมกับการออกหน่วยอำเภอยิ้ม หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ฯลฯ

3. การต่อยอดทุนชุมชน ทุนตำบลพื้นที่ โดยการสร้างเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) ช่วยทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแต่ละตำบลที่ชัดเจนมากขึ้น การให้ผู้นำในพื้นที่ได้นำเสนอคืนข้อมูลทำให้รับทราบการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ได้ดีสามารถวางแผนการสนับสนุนระดับอำเภอให้สอดคล้องพื้นที่ได้ชัดเจนมากขึ้น

4. มีการจัดกิจกรรมประชุมสัญจรและลงพื้นที่ไปแต่ละตำบลในพื้นที่เวียงสาเดือนละ 1 ครั้ง ทำให้เกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ ประชาชนสามารถสะท้อนถึงปัญหาให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบได้โดยตรง

5. ประธานคณะกรรมการ (นายอำเภอเวียงสา) ให้ความสนใจและมุ่งมั่น ติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดในการขับเคลื่อนประเด็นพชอ. เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมื่อผู้นำมีความมุ่งมั่นและตั้งใจ ส่งผลให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ

9) สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การทำงานของ พชอ.มีคุณภาพ

1. การสื่อสารที่ไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความสับสนในการดำเนินงาน เนื่องจากพื้นที่อำเภอเวียงสามีพื้นที่กว้างใหญ่ มีเขตการปกครองจำนวนมากการกระจายข่าวสารจากส่วนกลางไม่ทั่วถึงประชาชนในพื้นที่

2. ประเด็นในการขับเคลื่อนบางประเด็นขับเคลื่อนได้อยาก เนื่องจากเป็นสิทธิส่วนบุคคล

4.2.7 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอท่าวังผา

1) ข้อมูลทั่วไปของอำเภอ

คำขวัญอำเภอท่าวังผา “ธรรมชาติงดงาม ข้าวหลามชวนลอง ส้มสีทองเลิศล้ำ จิตรกรรมสูงค่า ผ้าลายน้ำไหล ยิ่งใหญ่แข่งเรือ” เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดน่าน เป็นอำเภอที่รองรับการขยายตัวเศรษฐกิจแห่งที่ 1 ของจังหวัดน่านตอนเหนือ ท้องที่อำเภอท่าวังผาเดิมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอปัว ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2505 ได้มีประกาศกระทรวงมหาไทยให้แบ่งตำบลริม ตำบลป่าคา ตำบลตาลชุม และตำบลยม ออกจากการปกครองของอำเภอปัวรวมตั้งเป็น กิ่งอำเภอท่าวังผาและต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาฯ ยกฐานะเป็น อำเภอท่าวังผา เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2508 ตั้งที่ว่าการอำเภอ ณ บ้านสบยาว หมู่ที่ 4 ตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา

การแบ่งเขตการปกครอง อำเภอท่าวังผาแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 10 ตำบล 91 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลริม จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลป่าคา จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลผาตอ จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลยม จำนวน 10 หมู่บ้าน ตำบลตาลชุม จำนวน 14 หมู่บ้าน ตำบลศรีภูมิ จำนวน 12 หมู่บ้าน ตำบลจอมพระ จำนวน 11 หมู่บ้าน ตำบลแสนทอง จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลท่าวังผา จำนวน 7 หมู่บ้านและ ตำบลผาทองจำนวน 8 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยวนเชียงแสน นอกจากนั้นยังมีชาวไทลื้อ ชาวม้ง ชาวเย้า และขมุ ประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 50,705 คน ประกอบด้วย ชาย 25,291 คน หญิง 25,414 คน มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 18.51 โดยจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระยะ 10 ปี จึงต้องมีกิจกรรมขับเคลื่อนการดูแลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม กลุ่มประชากรช่วงอายุ 50-60ปี ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงวัยมีจำนวนมากที่สุด

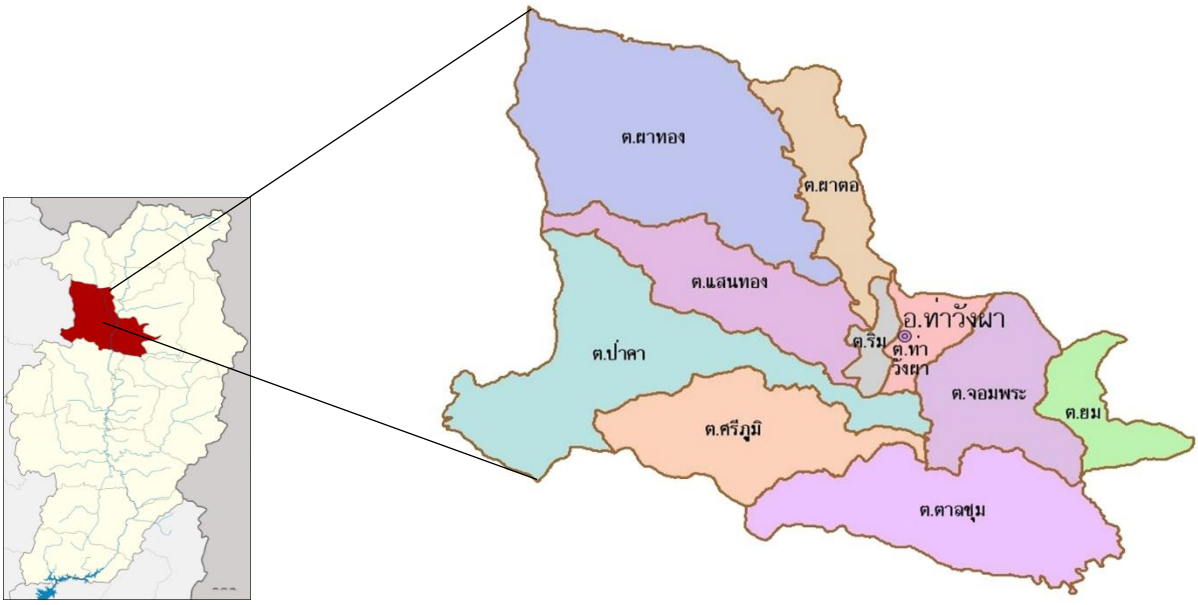

ภาพที่ 4.40 แผนที่อำเภอท่าวังผา

ที่มา: วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. ท่าวังผา ปี 2563

การปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่อำเภอท่าวังผาประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 10 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลท่าวังผา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าวังผาทั้งตำบล
2. องค์การบริหารส่วนตำบลริม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลริมทั้งตำบล
3. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าคาทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลผาตอ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลผาตอทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลยม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลยมทั้งตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตาลชุมทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภูมิ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีภูมิทั้งตำบล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลจอมพระ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลจอมพระทั้งตำบล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแสนทองทั้งตำบล
10. องค์การบริหารส่วนตำบลผาทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลผาทองทั้งตำบล

ด้านการศึกษา

1. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง
2. ห้องสมุดประชาชนอำเภอท่าวังผา 1 แห่ง
3. โรงเรียน จำนวน 3 แห่ง
    - โรงเรียนประถมศึกษา 47 โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 6 โรงเรียน

- โรงเรียนมัธยมศึกษา 4 โรงเรียน
- โรงเรียนพระปริยัติธรรม 2 โรงเรียน

2) เป้าหมาย/ความคาดหวังในการขับเคลื่อน

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน

3) องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

1. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ จำนวน 21 คน ประกอบด้วยนายอำเภอท่าวังผาเป็นประธาน ร่วมด้วยหัวหน้าส่วนราชการอื่น ๆ ในพื้นที่ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่จัดตั้งเป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

2. คณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบแต่ละประเด็นการขับเคลื่อนในพื้นที่

3. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จำนวน 10 ตำบล

4. หน่วยงานบูรณาการร่วมในการขับเคลื่อนประเด็นทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

(ร่าง) แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิต(พชอ.)อำเภอท่าวังผา ปีงบประมาณ ๒๕๖๓-๒๕๖๔

๑.) ประเด็น การป้องกันและลดอุบัติเหตุจราจร	หน่วยงานบูรณาการ
๑. การวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติเหตุ เชิงระบาดวิทยา (เวลา สถานที่ บุคคล) คืนข้อมูลให้ที่ประชุมอำเภอทุกเดือน	สสอ./รพ.
๒. จัดหารถกู้ชีพ กู้ภัย ของ อปท. ให้ครบทุกแห่ง	อบต. ริม/ป่าคา/แสนทอง/ผาทอง
๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบงานในแต่ละระดับ การใช้วัสดุอุปกรณ์ฟื้นคืนชีพ	รพ.ท่าวังผา/อปท.
๔. จัดกิจกรรมรณรงค์การใส่หมวกกันน็อค เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ในโรงเรียน /ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	รพ.สต./โรงเรียน/อปท./รพ./ปกครอง/ตำรวจ
๕. การเฝ้าระวังและแก้ไขจุดเสี่ยง เช่น ปรับปรุง ติดตั้งป้ายเตือน	ปกครอง/ตำรวจ/สาธารณสุข/สถานศึกษา/อปท.
๖. จัดกิจกรรมรณรงค์ เมาไม่ขับ งดเหล้าเข้าพรรษา	อปท./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อสม./รพ.สต./สสอ.
๗. รณรงค์ใส่หมวกนิรภัย เมื่อเข้ามาในสถานที่ราชการ การร่วมประชุมของกลุ่ม องค์กร ในพื้นที่	ทุกหน่วยงาน
๘. มีแนวทางการปฏิบัติงานที่บูรณาการกัน ของด่านหลักและด่านชุมชน ในช่วงเทศกาล	ทุกหน่วยงาน

๒.) ประเด็น การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	หน่วยงานบูรณาการ
๑. จัดตั้งและดำเนินงาน ชมรมคนพิการ ในระดับตำบล	ทุกตำบล(ยกเว้นท่าวังผา/ตาลชุม/จอมพระ/ริม/ยม)
๒. การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ คนพิการ	กศน./เกษตร/พช./อปท./ปกครอง
๓. กองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้ ควรสนับสนุนสิ่งยังชีพแก่ผู้ยากไร้	กองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้อำเภอท่าวังผา
๔. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยโดยงบประมาณจาก กองทุน อบจ./อปท./พอช.	อปท./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/รพ.สต./รพ.
๕. การจัดงานวันคนพิการสากล	สสอ./รพ./อปท./ปกครอง
๖. ข้อมูลคนพิการของแต่ละหน่วยงานแตกต่างกัน เสนอจัดทำฐานข้อมูลในโปรแกรมของอำเภอให้เป็นข้อมูลเดียวกัน มีข้อมูลเชิงลึก สภาพแวดล้อม สภาพความพิการ สมรรถนะ การช่วยเหลือตัวเอง มีการสำรวจฐานข้อมูล โดย อสม.ใช้ข้อมูลของ อบต.ที่มี มาสำรวจเพิ่ม	พชอ./ปกครอง/อปท./พม.
๘. จัดตั้งศูนย์บริการคนพิการระดับอำเภอ	อปท./พมจ./สสอ./ปกครอง/ชมรมผู้พิการ

ภาพที่ 4.41 แนวทางการขับเคลื่อนพชอ.ท่าวังผาและหน่วยงานบูรณาการ (1)

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. ท่าวังผา ปี 2563

๓.) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	หน่วยงานบูรณาการ
๑. การจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ ๒. การพัฒนาแกนนำผู้สูงอายุในตำบลทุกแห่ง(ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการ) ๓. การดำเนินงาน ตำบลดูแลสุขภาพระยะยาว(ตำบล LTC) ๔. การจัดตั้งและดำเนินการ ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๕. การส่งเสริมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ ๖. การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ/การสูมาการะวะ/การให้การสงเคราะห์	อปท./สสอ./รพ.รพ.สต./พม./กศน. สสอ./รพ./รพ.สต./อปท./ชมรมผู้สูงอายุทุกตำบล อปท.ทุกแห่ง(ยกเว้นท่าวังผา/ป่าคา) สสอ./รพ./รพ.สต. อปท.ทุกแห่ง(ยกเว้นป่าคา)สสอ./รพ./รพ.สต./ชมรม ผสอ. ทุกหน่วยงาน ทุกหน่วยงาน/ชมรมผู้สูงอายุ
๔.) ประเด็น การส่งเสริมการออกกำลังกาย	**หน่วยงานบูรณาการ**
๑. การออกกำลังกายตาม โครงการก้าวท้าใจ ต้านภัยโควิด ๑๙ ๒. การจัดกิจกรรมรณรงค์ออกกำลังกาย เดิน-วิ่ง-ปั่นจักรยาน ฯ หมุนเวียนไปทุกตำบล ๓. การส่งเสริมการออกกำลังกายแบบสะสม โดยใช้งบกองทุน สปสช. ของกลุ่มองค์กรในชุมชน เช่น อสม. แม่บ้าน ผู้สูงอายุ นักเรียน เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัยรุ่นฯลฯ ๔. การออกกำลังกายทุกวันพุธของหน่วยงานราชการ/สาธารณสุข ควรมีการขับเคลื่อนต่อเนื่อง ๕. การแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างสุขภาพและความสามัคคีระหว่างหน่วยงาน/ระดับอำเภอ	สสอ./รพ.สต./อสม./ผู้รักสุขภาพ สสอ./อปท./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/กลุ่มภาคีสุขภาพในตำบล สสอ./รพ./รพ.สต./อปท./กองทุน สปสช. ทุกหน่วยงาน ทุกหน่วยงาน

ภาพที่ 4.42 แนวทางการขับเคลื่อนพชอ.ท่าวังผาและหน่วยงานบูรณาการ (2)

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. ท่าวังผา ปี 2563

4) ที่มาของประเด็นการขับเคลื่อน

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

อำเภอท่าวังผา มีผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 9,386 คน คิดเป็นร้อยละ 18.51ของประชากรทั้งหมดจากการตรวจคัดกรอง พบว่า1.ติดสังคม ร้อยละ 97.97 2.ติดบ้าน/ติดเตียง ร้อยละ 2.03โดยแยกเป็นติดบ้าน จำนวน 161 คน ติดเตียง 60 คน และจากปิรมิดประชากร พบว่า ผู้สูงอายุอำเภอท่าวังผา จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มากกว่าร้อยละ35 ในอีก 10 ปีข้างหน้า (แหล่งข้อมูล : จาก HDC ณ วันที่ 1 มกราคม 2562)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

อำเภอท่าวังผา มีผู้พิการ/ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง จำนวน 1,900/214 คน และ มีคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ อีก 21 คน (แหล่งข้อมูล : จาก HDC ณ วันที่ 1 มกราคม 2562) ซึ่งต้องได้รับการติดตามดูแล ส่งเสริมอาชีพ ให้การช่วยเหลือ อุปกรณ์ช่วยเหลือ เงิน การปรับปรุงที่พักอาศัย โดยการบูรณาการจากทุกภาคส่วน

ที่	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนหลังคาเรือน	คนพิการ	ผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง	หมายเหตุ		
๑	ริม	๗	๑๒๗๖	๑๘๕	๒๒	คนพิการแยกประเภทดังนี้		
๒	ป่าคา	๗	๑๔๕๖	๑๙๑	๓๒	ทางการเคลื่อนไหว	๗๔๒	คน
๓	ผาตอ	๗	๑๑๓๒	๑๖๑	๑๓	ทางการได้ยิน	๕๘๔	คน
๔	ยม	๑๐	๑๓๐๓	๒๐๑	๒๒	ทางการมองเห็น	๒๐๒	คน
๕	ตาลชุม	๑๔	๑๖๖๙	๒๖๑	๒๙	ทางการเรียนรู้	๒	คน
๖	ศรีภูมิ	๑๒	๑๗๖๖	๒๓๓	๓๒	ทางจิตและพฤติกรรม	๑๑๓	คน
๗	จอมพระ	๑๑	๑๓๙๗	๒๑๗	๙	ทางสติปัญญา	๑๘๐	คน
๘	แสนทอง	๘	๑๑๐๑	๑๕๕	๑๐	ออทิสติก	๗	คน
๙	ท่าวังผา	๗	๑๓๑๐	๑๗๔	๒๑	พิการซ้ำซ้อน	๖๖	คน
๑๐	ผาทอง	๘	๙๑๑	๑๒๓	๒๔	ไม่ระบุความพิการ	๔	คน
รวม		๙๑	๑๓๓๒๑	๑๙๐๐	๒๑๔			

ภาพที่ 4.43 แนวทางการขับเคลื่อนพชอ.ท่าวังผาและหน่วยงานบูรณาการ

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. ท่าวังผา ปี 2563

ประเด็นที่ 3 การป้องกันอุบัติเหตุจราจร

จำนวนผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจร ในอำเภอท่าวังผามีแนวโน้มลดลง /เฉลี่ยปีละประมาณ 740 คน อัตราการบาดเจ็บ เพศชาย : เพศหญิง 2 : 1 พบกลุ่มอายุ 11-20 ปี บาดเจ็บมากที่สุด ยานพาหนะที่เป็นสาเหตุการบาดเจ็บคือ รถจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่สวมหมวกนิรภัยในการขับขี่ และมีพฤติกรรมการดื่มสุราแล้วขับขี่รถ จำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรปีงบประมาณ 2561 มีจำนวน 16 คน เป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 1 คน คิดเป็นอัตราตาย 31.22 ต่อแสนประชากร (เกินเกณฑ์อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนไม่เกิน 18 ต่อแสนประชากร) รถจักรยานยนต์ยังเป็นยานพาหนะหลักของการเกิดเหตุร้อยละ 61.53 ส่วนใหญ่เป็นการเสียชีวิต ณ จุดเกิดเหตุ ร้อยละ 69.23 การบาดเจ็บที่ศีรษะที่รุนแรงเป็นเหตุตายโดยตรงมากที่สุดถึงร้อยละ 92.31 มีพฤติกรรมการขับขี่จักรยานยนต์ที่ไม่สวมหมวกนิรภัย ถึงร้อยละ 81.81 มีพฤติกรรมการดื่มสุรา ร้อยละ 30.76

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย

จากข้อมูลการรักษาโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ปี พ.ศ.2561 ของโรงพยาบาลท่าวังผา พบว่าโรคเบาหวานมีจำนวนทั้งหมด จำนวน 1,987 ราย กลุ่มสิทธิการรักษาข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 488 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.67 โรคความดันโลหิตสูง มีจำนวน 4,363 ราย กลุ่มสิทธิการรักษาข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 1,257 ราย คิดเป็น ร้อยละ 28.81 (ข้อมูล HosXP โรงพยาบาลท่าวังผา.2562) จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบว่ากลุ่มสิทธิการรักษาข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อำเภอท่าวังผา ต้องให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการออกกำลัง

5) กลไกและกระบวนการทำงาน

1. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (Committee) จำนวน 21 คน ประกอบด้วยนายอำเภอท่าวังผาเป็นประธาน และตัวแทนส่วนราชการอื่น ๆ ในพื้นที่ และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จำนวน 10 ตำบล ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่แต่ละตำบล โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) จำนวน 10 ตำบลจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร และลงนามโดยนายอำเภอท่าวังผา

2. มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ (Subcommittee) จะได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและลงนามโดยนายอำเภอท่าวังผา ให้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประธานชมรมผู้สูงอายุอำเภอท่าวังผา เป็นประธาน

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประธานชมรมคนพิการอำเภอท่าวังผา เป็นประธาน

ประเด็นที่ 3 การป้องกันอุบัติเหตุจราจร ผู้กำกับสถานีตำรวจท่าวังผา เป็นประธาน

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารปกครอง เป็นประธาน โดยมีคณะกรรมการในคณะอนุกรรมการดังนี้

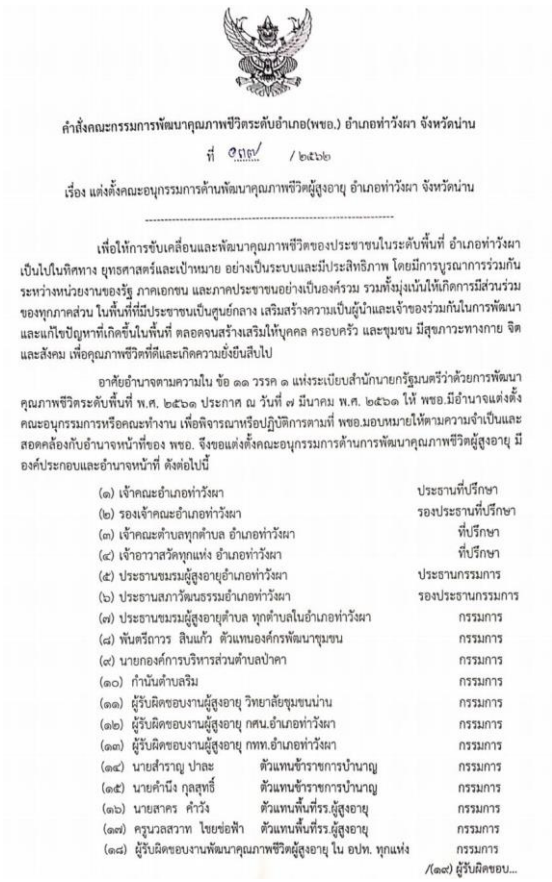

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ(พชอ.) อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ที่ ๐๑๒/ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

เพื่อให้การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับพื้นที่ อำเภอท่าวังผา เป็นไปในทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างเป็นองค์รวม รวมทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างความเป็นผู้นำและเจ้าของร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตลอดจนสร้างเสริมให้บุคคล ครอบครัว และชุมชน มีสุขภาวะทางกาย จิต และสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดความยั่งยืนสืบไป

อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๑๑ วรรค ๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ พชอ.มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่ พชอ.มอบหมายให้ตามความจำเป็นและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ พชอ. จึงขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าคณะอำเภอท่าวังผา	ประธานที่ปรึกษา
(๒) รองเจ้าคณะอำเภอท่าวังผา	รองประธานที่ปรึกษา
(๓) เจ้าคณะตำบลทุกตำบล อำเภอท่าวังผา	ที่ปรึกษา
(๔) เจ้าอาวาสวัดทุกแห่ง อำเภอท่าวังผา	ที่ปรึกษา
(๕) ประธานชมรมผู้สูงอายุอำเภอท่าวังผา	ประธานกรรมการ
(๖) ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอท่าวังผา	รองประธานกรรมการ
(๗) ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบล ทุกตำบลในอำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๘) พันตรีถาวร สินแก้ว ตัวแทนองค์กรพัฒนาชุมชน	กรรมการ
(๙) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา	กรรมการ
(๑๐) กำนันตำบลริม	กรรมการ
(๑๑) ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุ วิทยาลัยชุมชนน่าน	กรรมการ
(๑๒) ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุ กศน.อำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๑๓) ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุ กพท.อำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๑๔) นายสำราญ ปาละ ตัวแทนข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
(๑๕) นายคำนึง กุลสุทธิ์ ตัวแทนข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
(๑๖) นายสาคร คำวัง ตัวแทนพื้นที่รร.ผู้สูงอายุ	กรรมการ
(๑๗) ครูนวลสวาท ไชยช่อฟ้า ตัวแทนพื้นที่รร.ผู้สูงอายุ	กรรมการ
(๑๘) ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ใน อปท. ทุกแห่ง	กรรมการ

/(๑๙) ผู้รับผิดชอบ...

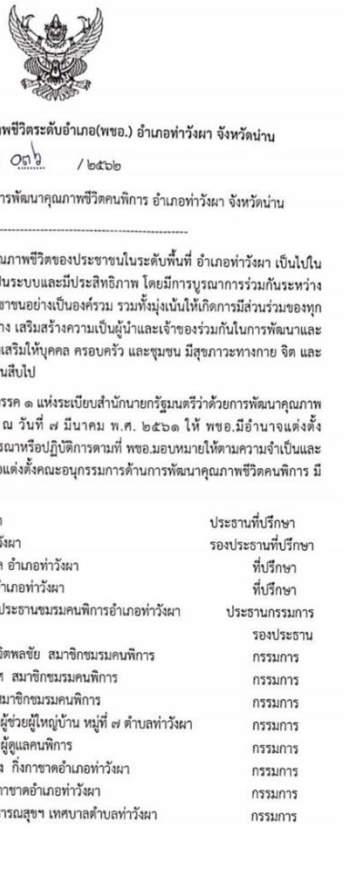

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ(พชอ.) อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ที่ ๐๑๖/ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

เพื่อให้การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับพื้นที่ อำเภอท่าวังผา เป็นไปในทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างเป็นองค์รวม รวมทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างความเป็นผู้นำและเจ้าของร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตลอดจนสร้างเสริมให้บุคคล ครอบครัว และชุมชน มีสุขภาวะทางกาย จิต และสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดความยั่งยืนสืบไป

อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๑๑ วรรค ๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ พชอ.มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่ พชอ.มอบหมายให้ตามความจำเป็นและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ พชอ. จึงขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าคณะอำเภอท่าวังผา	ประธานที่ปรึกษา
(๒) รองเจ้าคณะอำเภอท่าวังผา	รองประธานที่ปรึกษา
(๓) เจ้าคณะตำบลทุกตำบล อำเภอท่าวังผา	ที่ปรึกษา
(๔) เจ้าอาวาสวัดทุกแห่ง อำเภอท่าวังผา	ที่ปรึกษา
(๕) นายณรงค์ ขอสุข ประธานชมรมคนพิการอำเภอท่าวังผา	ประธานกรรมการ
(๖) กำนันตำบลท่าวังผา	รองประธาน
(๗) นางสาวบุญช่วย เจียมจิตพลชัย สมาชิกชมรมคนพิการ	กรรมการ
(๘) นายสรายุทธ์ อินทะยศ สมาชิกชมรมคนพิการ	กรรมการ
(๙) นางเพียร อินทะยศ สมาชิกชมรมคนพิการ	กรรมการ
(๑๐) นางเสาวณี แซ่ตั้ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗ ตำบลท่าวังผา	กรรมการ
(๑๑) นางขนากานต์ พิรี ผู้ดูแลคนพิการ	กรรมการ
(๑๒) นางวันเพ็ญ อาภาวัง กิ่งกาชาดอำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๑๓) นางขจร ดังศิริ กิ่งกาชาดอำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๑๔) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขฯ เทศบาลตำบลท่าวังผา	กรรมการ

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ(พชอ.) อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ที่ ๐๑๔/ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย

เพื่อให้การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับพื้นที่ อำเภอท่าวังผา เป็นไปในทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างเป็นองค์รวม รวมทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างความเป็นผู้นำและเจ้าของร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตลอดจนสร้างเสริมให้บุคคล ครอบครัว และชุมชน มีสุขภาวะทางกาย จิต และสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดความยั่งยืนสืบไป

อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๑๑ วรรค ๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ พชอ.มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่ พชอ.มอบหมายให้ตามความจำเป็นและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ พชอ. จึงขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารปกครอง	ประธานกรรมการ
(๒) ประธานชมรม อสม.อำเภอท่าวังผา	รองประธานกรรมการ
(๓) ประธานชมรมจักรยาน อำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๔) ประธานชมรมวิ่งเพื่อสุขภาพ อำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๕) ผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมการออกกำลังกาย อปท.ทุกแห่ง	กรรมการ
(๖) ผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมการออกกำลังกาย รพ.สต.ทุกแห่ง	กรรมการ
(๗) ประธานชมรมออกกำลังกาย ระดับตำบล	กรรมการ
(๘) ผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมการออกกำลังกาย ในสถานศึกษา ทุกแห่ง	กรรมการ
(๙) ผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมการออกกำลังกาย ในส่วนราชการ ทุกแห่ง	กรรมการ
(๑๐) ผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมการออกกำลังกาย ในรัฐวิสาหกิจ ทุกแห่ง	กรรมการ
(๑๑) หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพและควบคุมโรค สสอ.ท่าวังผา	กรรมการ
(๑๒) หัวหน้ากลุ่มงานบริหาร สสอ.ท่าวังผา	เลขานุการ
(๑๓) หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม	ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๔) นางนุชนาฏ ธรรมราช จพ.สาธารณสุขชำนาญงาน สสอ.ท่าวังผา	ผู้ช่วยเลขานุการ

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ(พชอ.) อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ที่ ๐๑๕/ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุจราจร

เพื่อให้การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับพื้นที่ อำเภอท่าวังผา เป็นไปในทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างเป็นองค์รวม รวมทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างความเป็นผู้นำและเจ้าของร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตลอดจนสร้างเสริมให้บุคคล ครอบครัว และชุมชน มีสุขภาวะทางกาย จิต และสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดความยั่งยืนสืบไป

อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๑๑ วรรค ๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ พชอ.มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่ พชอ.มอบหมายให้ตามความจำเป็นและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ พชอ. จึงขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุจราจร มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าวังผา	ประธานกรรมการ
(๒) สารวัตรหัวหน้าสถานีตำรวจภูธร ตาลชุม	รองประธานกรรมการ
(๓) สารวัตรป้องกันและปราบปราม (ผู้รับผิดชอบงานจราจร สภ.ท่าวังผา)	กรรมการ
(๔) ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม	กรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการโรงเรียนสารธรรมวิทยาคาร	กรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาฝ้า	กรรมการ
(๗) กำนันตำบลผาตอ	กรรมการ
(๘) ปลัดเทศบาลตำบลท่าวังผา	กรรมการ
(๙) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลผาตอ	กรรมการ
(๑๐) หัวหน้าหมวดการทางท่าวังผา	กรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอท่าวังผา	กรรมการ
(๑๒) ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใน อปท. ทุกแห่ง	กรรมการ
(๑๓) ผู้รับผิดชอบงานป้องกันอุบัติเหตุและการแพทย์ฉุกเฉิน ใน รพ.สต. ทุกแห่ง	กรรมการ
(๑๔) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านน้ำโมง	กรรมการ
(๑๕) หัวหน้างานอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลท่าวังผา	เลขานุการ
(๑๖) หัวหน้ากลุ่มงานสนับสนุนวิชาการและบริการ สสอ.ท่าวังผา	ผู้ช่วยเลขาฯ

ภาพที่ 4.44 คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนประเด็น พชอ.4 ประเด็น

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. ท่าวังผา ปี 2563

กระบวนการทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอท่าวังผา มีแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน คือ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเอจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย/ประเด็นการขับเคลื่อนในพื้นที่แต่ละปี คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล พชต.) เป็นผู้ขับเคลื่อนดำเนินกิจกรรมในแต่ละตำบลที่ตนเองรับผิดชอบ โดยมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในแต่ละตำบล รวมถึงมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้เป็นงบประมาณในการขับเคลื่อนประเด็นพชอ. อาทิเช่น ประเด็นพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ มีการกองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้ “คนท่าวังผาไม่ทิ้งกัน” เป็นต้น

6) การสื่อสารแผนงานและกิจกรรม

ช่องทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอจะใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียผ่านแอปพลิเขคั่น Lineมีการสร้าง Group Line เพื่อสื่อสารระหว่างหัวหน้าส่วนราชการและกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ นอกจากใช้ช่องทาง Line ในการสื่อสารข้อมูลแล้วนั้นมีการออกหนังสือทางราชการส่งผ่านไปยังหัวหน้าส่วนงานราชการในพื้นที่ กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ช่วยสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกในชุมชน/หมู่บ้านต่อไป

7) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

1. ชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน

- มีกิจกรรมสัญจร เตรียมความพร้อมสู่วัยผู้สูงอายุ จำนวน 10 ตำบล
- จัดแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุระดับอำเภอ ได้รับงบประมาณ 70,000 บาท
- งานวันผู้สูงอายุ 9 เมษายน 2562 ได้รับงบ 40,000 บาท
- ตัวแทนได้รับคัดเลือกเป็นผู้สูงอายุดีเด่นระดับจังหวัด 3 คน และระดับประเทศ 1 คน

2. พัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ใน 3 ตำบล คือ ตำบลตาลชุม ท่าวังผาและป่าคา โดยอบรมพัฒนาบุคลากรและผู้ดูแลในชุมชน ตำบลละ 5 คน ดูแลอย่างต่อเนื่อง

3. จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ทั้ง 10 ตำบล จำนวน 26 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 1,120 คน (ร้อยละ 95 พึงพอใจในกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ)

4. จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตประจำตำบล จำนวน 4 ตำบล ตำบลตาลชุม ท่าวังผา ผาทองและ ป่าคา และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

<u>แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ</u>

1. พัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน โดยขอความร่วมมือให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนกิจกรรมของชมรมทุกระดับ

2. จัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ การแข่งขันกีฬา และการประกวดผู้สูงอายุดีเด่นระดับหมู่บ้าน โดยขอสนับสนุนงบประมาณ จาก อบต./เทศบาล/สาธารณสุข และองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

3. ขยายตำบล มีกระบวนการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ที่มีภาวะพึ่งพิง และจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตประจำตำบล ทุกตำบล

4. จัดกิจกรรมอบรม เตรียมความพร้อมสู่วัยผู้สูงอายุ ที่จะได้รับเบี้ยยังชีพ และเชิญให้สมัครเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในทุกตำบล

5. เพิ่มและพัฒนา การกิจกรรม โรงเรียนผู้สูงอายุ ให้มากขึ้น มีความต่อเนื่อง พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัจจุบัน มีการวัดผลในทุกด้าน

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

1. กิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ติดตามสำรวจ ข้อมูลของคนพิการ/ผู้ยากไร้ เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- การจัดหาทุน สมทบกองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้ “คนท่าวังผาไม่ทิ้งกัน”
- การจัดตั้งและพัฒนาความเข้มแข็งของชมรมเครือข่ายผู้พิการระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน
- การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายหน่วยงานองค์กรต่างๆ ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน เช่นการให้เบี้ยยังชีพ /การออกเยี่ยมดูแลรักษา ฟื้นฟู /การให้ความช่วยเหลือกายอุปกรณ์ /การส่งเสริมอาชีพ /การพัฒนาที่อยู่อาศัย

2. ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

- ชมรมคนพิการอำเภอท่าวังผา ได้รับงบประมาณสนับสนุน จำนวน 20,000 บาท จาก สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เพื่อขยายชมรมครบทั้ง 10 ตำบล และจัดตั้งศูนย์พัฒนาคนพิการระดับอำเภอ 1 แห่ง
- “กองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้ฯ อ.ท่าวังผา จ.น่าน” ปชช อ.ท่าวังผา ได้สมทบกองทุนฯ จำนวน 350,042 บาท ช่วยเหลือผู้ยากไร้ ไปจำนวน 107 คน (เป็นผู้ประสบอัคคีภัย 3 ราย และผู้พิการ ยากไร้ ทั้ง 91 หมู่บ้าน) ใช้เงินกองทุน ไปทั้งสิ้น 118,000 บาท
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณการออกติดตามเยี่ยมดูแล ช่วยเหลือ คนไข้ในพระราชานุเคราะห์ จำนวน 21 ราย และ ผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 214 ราย อย่างน้อยเดือนละ 1ครั้ง

3. แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

- ชมรมคนพิการอำเภอท่าวังผา ได้เสนอขอสนับสนุนงบประมาณ จากกรมส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต (พม.) ในการอบรมคนพิการ เป็นจำนวน 300,000 บาท
- ชมรมคนพิการอำเภอท่าวังผา ได้เสนอขอสนับสนุนงบประมาณ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของคนพิการ จำนวน ๒ โครงการ เป็นเงินจำนวน 500,000 บาท
- อปท./รพ.สต. สำรวจและออกแบบ การซ่อมแซม ปรับปรุง ที่อยู่อาศัยคนพิการ รายละ 40,000 บาท เพื่อขอรับงบจากกองทุนฟื้นฟูฯ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ประเด็นที่ 3 การป้องกันอุบัติเหตุจราจร

1. กิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงาน

- ขับเคลื่อน ผ่านศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) อำเภอท่าวังผา โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายป้องกันและลดอุบัติเหตุจราจร อำเภอท่าวังผา ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรท่าวังผา โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 4 แห่งของอำเภอท่าวังผา คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอท่าวังผา (คปสอ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในเขต อ.ท่าวังผา
- การเตือนจุดเสี่ยง/รณรงค์/การเฝ้าระวัง และการบังคับใช้กฎหมาย
- แก้ไขจุดเสี่ยง/และตั้งด่านตรวจช่วงเทศกาล

2. ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอุบัติเหตุ

- ปรับปรุง ปิด และ แก้ไขจุดเสี่ยง จำนวน 2 จุด คือ บริเวณสี่แยกไฟแดง เข้า โรงเรียนมัธยม และ หน้าวัดศิลามงคล ตำบลท่าวังผา
- ไม่มีผู้เสียชีวิต จากอุบัติเหตุจราจร ในช่วงเทศกาลวันปีใหม่ และสงกรานต์ และข้อมูลอุบัติเหตุในพื้นที่อำเภอท่าวังผามีแนวโน้มลดลงในปี 2562
- จัดโครงการให้ความรู้ในสถานศึกษาระดับมัธยม จำนวน 4 แห่ง และชุมชน 10 ตำบล เช่น โครงการคนหัวแข็ง/โครงการครู 5 นาที โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ ครู นักเรียนและประชาชนในชุมชน จำนวนกว่า 3,000 คน

3. แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุจราจร

- เน้นการสร้างวินัยทางการจราจร โดยการอบรมให้ความรู้และกิจกรรมเสริมทักษะอื่นๆ ในกลุ่มเด็กนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- พัฒนา แก้ไข จุดเสี่ยง เกาะกลางถนนเฉลิมพระเกียรติ ลดการฝ่าฝืนการข้ามถนนผ่านเกาะกลางถนน โดยการปลูกต้นไม้ และมาตรการทางกฎหมาย

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย

1. กิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงาน

- หัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ออกกำลังกาย ทุกวันพุธ เวลา 15.30 น. ณ ที่ว่าการอำเภอ/ส่วนราชการ หน่วยงานอื่นๆ มีผู้ร่วมกิจกรรมสัปดาห์ละ 500 คน
- ชมรมจักรยาน ทุกวันอาทิตย์ที่ 2 และ 4 ของทุกเดือน มีสมาชิกร่วมกิจกรรม 200 คน
- จัดทำโครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ สร้างบุคคลต้นแบบ ในหน่วยงานต่างๆ โดยการประเมินสมรรถนะร่างกาย ก่อนและหลัง จำนวน 4 หน่วยงาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 200 คน

2. ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย

- มีการออกกำลังกายของส่วนราชการทุกวันพุธ แต่ยังไม่ดำเนินการทุกหน่วยงาน และไม่ต่อเนื่อง
- กลุ่ม ชมรมจักรยาน/วิ่ง ดำเนินกิจกรรมและพัฒนากลุ่มอย่างต่อเนื่อง

3. แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย

- ส่งเสริมการออกกำลังกาย ทุกวันพุธ โดยเชิญชวนข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่น ผู้นำชุมชนพ่อค้า และประชาชน เข้าร่วมออกกำลังกายพร้อมกัน ณ สวนอุ่นไอรัก อำเภอท่าวังผา
- จัดทำโครงการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายสร้างแรงบันดาลใจในพื้นที่ “วิ่งคู่บุญ มินิมาราธอน”

ภาพที่ 4.45 ตัวอย่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านส่งเสริมการออกกำลังกาย

ที่มา: การประชุมนำเสนอความก้าวหน้า พชอ. ท่าวังผา ปี 2563

8) ปัจจัยความสำเร็จ

1. ผู้นำที่ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็น พชอ.เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2. การบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น รวมถึงภาคีเครือข่ายในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน

3. แนวทางในการทำงานอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น มีการกำหนดหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบประเด็นการขับเคลื่อน ระบุหน่วยงานบูรณาการและมีการจัดทำแผนการบูรณาการร่วมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.) เพื่อเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนประเด็นทั้ง 4 ประเด็น ให้เกิดรูปธรรมในพื้นที่ระดับตำบล

5. การทำงานทั้งเชิงรุกและเชิงรับ อาทิเช่น ประเด็นอุบัติเหตุบนท้องถนน มีการจัดโครงการอบรม “คนหัวแข็ง” เพื่อให้ความรู้เรื่องวินัยจราจร ให้กับเด็กมัธยมในโรงเรียนต่างๆ ทั่วทั้งอำเภอท่าวังผา เป็นต้น

6. มีการจัดกิจกรรมที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ อาทิเช่น การจัดมินิมาราธอนเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย จัดตั้งชมรมเดิน-วิ่ง/ชมรมปั่นจักรยาน เป็นต้น

7. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคณะทำงานมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้การขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในพื้นที่อำเภอท่าวังผาเป็นรูปธรรม มีผลงานที่เด่นชัด

8. มีการจัดตั้งกองทุนและระดมทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนในพื้นที่ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดผ้าป่าสามัคคี การจัดงานวิ่ง เป็นต้น การมีกองทุนจะทำให้การขับเคลื่อนประเด็นพชอ. ในพื้นที่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง และประชาชนเห็นเป็นรูปธรรม และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่อีกด้วย

9) สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การทำงานของ พชอ.มีคุณภาพ

หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่มีการโยกย้ายบ่อย ทำให้การขับเคลื่อนในแต่ละประเด็นขาดความต่อเนื่องในบางช่วงซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนประเด็นพชอ.

4.2.8 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

1) ข้อมูลทั่วไปของอำเภอ

“น้ำตกวังเปียนเคียงคู่ ฐานสู้รบเหล่าผู้กล้า เฉลิมพระเกียรติเทียมฟ้า สู่แหล่งการค้าชายแดน” ตำบลห้วยโก๋นเดิมขึ้นกับอำเภอทุ่งช้าง ส่วนตำบลขุนน่านเดิมขึ้นกับอำเภอบ่อเกลือ ทางราชการได้รวมพื้นที่ทั้ง 2 ตำบล เพื่อตั้งเป็นอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เป็นกรณีพิเศษโดยไม่ผ่านการเป็นกิ่งอำเภอ ตามโครงการจัดตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพ.ศ. 2539

ภาพที่ 4.46 แผนที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
ที่มา : วิกิพีเดีย สาราณุกรมเสรี

อำเภอเฉลิมพระเกียรติตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว)
2. ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว)
3. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ่อเกลือและอำเภอปัว
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอทุ่งช้าง

อำเภอเฉลิมพระเกียรติแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 2 ตำบล 22 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลห้วยโก๋น จำนวน 7 หมู่บ้าน และตำบลขุนน่าน จำนวน 15 หมู่บ้าน ท้องที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น ครอบคลุมพื้นที่ตำบลห้วยโก๋นทั้งตำบล
2. องค์การบริหารส่วนตำบลขุนน่าน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขุนน่านทั้งตำบล

2) เป้าหมาย/ความคาดหวังในการขับเคลื่อน

1. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเฉลิมพระเกียรติ (พชอ.) (District Health Board: DHB) ผ่านเกณฑ์คุณภาพ
2. มีแผนปฏิบัติการพัฒนาตามประเด็นคุณภาพชีวิต อย่างน้อย 2 เรื่อง

3. มีการจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและขับเคลื่อนลงสู่ระดับตำบล

4. มีการถอดบทเรียนและผลสรุปการดำเนินงาน

3) องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

คณะกรรมการประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ มีนายอำเภอสันติสุขเป็นประธาน ตัวแทนส่วนราชการ ตัวแทนเอกชนและประชาชนรวมทั้งสิ้น 21 คน

4) ที่มาของประเด็นการขับเคลื่อน

การเสนอของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และส่วนราชการต่างๆในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติเสนอถึงปัญหา ความเดือดร้อนและข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหาและสรุปประเด็นการขับเคลื่อนในแต่ละปี ซึ่งประเด็นการขับเคลื่อนอาจจะเป็นประเด็นต่อเนื่องจากปีที่ผ่านก็ได้ โดยมีประเด็นในการขับเคลื่อนทั้งหมด 4 ประเด็นได้แก่

1. โรคหนอนพยาธิ

2. สุขศาลาพระราชทานบ้านห้วยปูด

3. พัฒนาการเด็ก

4. โครงการป่ารักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

5) กลไกและกระบวนการทำงาน

ทีมทำงานประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอจำนวน 21 คน โดยมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งลงนามโดยนายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

6) การสื่อสารแผนงานและกิจกรรม

การสื่อสารผ่านคณะกรรมการพชอ.กับคณะทำงานทุกระดับผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย รวมถึงผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นในพื้นที่ได้แก่ การจัดกิจกรรมวิ่ง “Mountain Run2020 @ Huai Kon”

7) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จัดกิจกรรมงานวิ่ง “Mountain Run2020 @ Huai Kon” เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ โดยเงินที่ได้รับหลังหักค่าใช้จ่ายนำไปเป็น “กองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส อำเภอเฉลิมพระเกียรติ” โดยมีการใช้จ่ายเงินดังนี้ รายรับจำนวน 308,020.87 บาท รายจ่าย จำนวน 220,641 บาท เหลือเงินตั้งต้นเข้ากองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้และด้อยโอกาส จำนวน 87,379.87 บาท รายละเอียดในการใช้จ่ายเงินดังภาพที่ 4.47

ภาพที่ 4.47 กำหนดการกิจกรรมวิ่ง “Mountain Run2020 @ Huai Kon”

ที่มา Face book fab page “Mountain Run2020 At Huai Kon

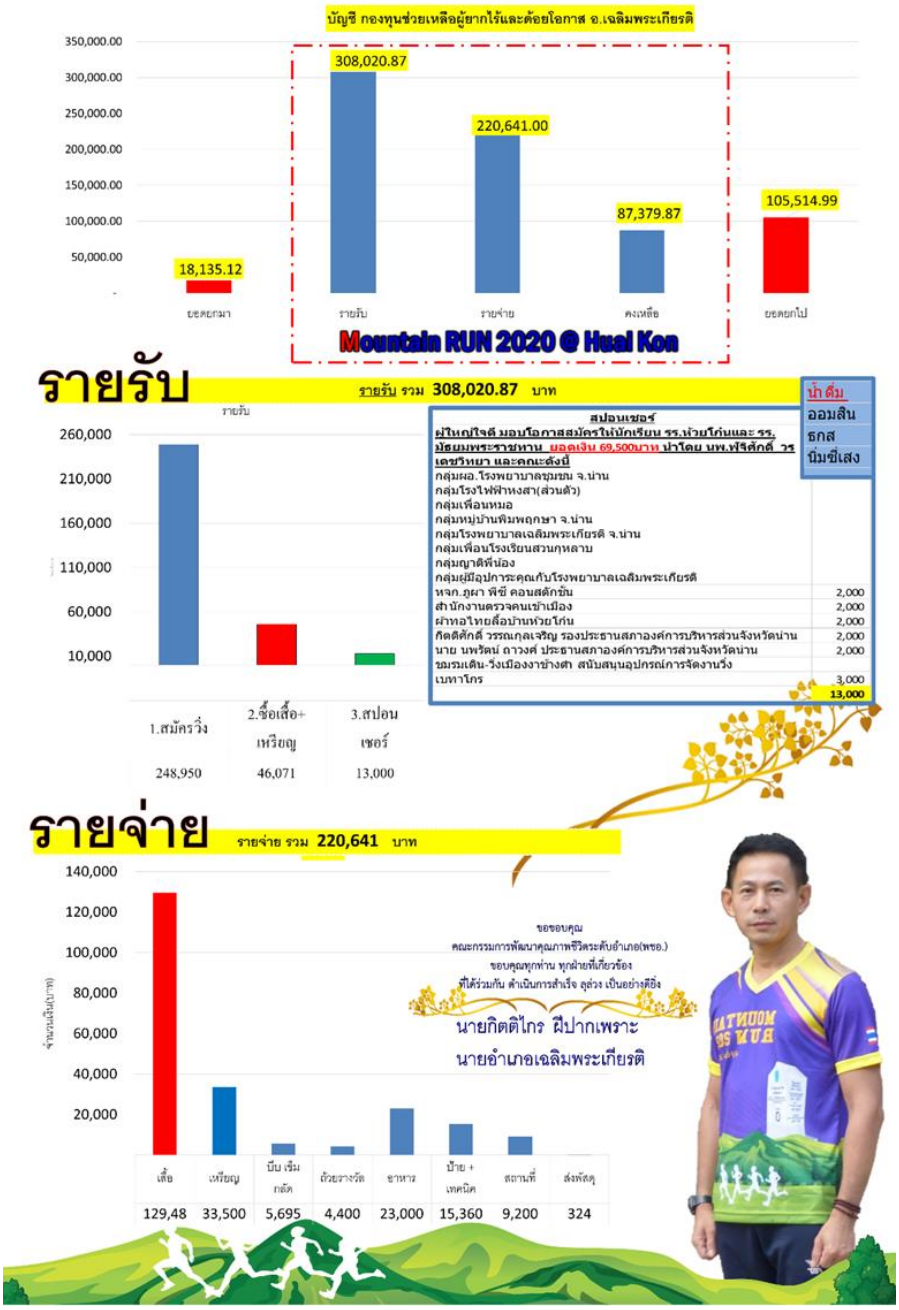

ภาพที่ 4.48 กำหนดการกิจกรรมวิ่ง “Mountain Run2020 @ Huai Kon”

ที่มา Face book fab page “Mountain Run2020 At Huai Kon

8) ปัจจัยความสำเร็จ

มีการขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ร่วมกับหน่วยงานพระราชดำริในพื้นที่ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น ประเด็นขับเคลื่อนโครงการป่ารักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

9) สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การทำงานของ พชอ.มีคุณภาพ

เนื่องจากอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นอำเภอขนาดเล็กมีเจ้าหน้าที่จำกัดในการขับเคลื่อนประเด็นพชอ. การมีหลายประเด็นให้ขับเคลื่อน ทำให้ผลลัพธ์ไม่ชัดเจนและขับเคลื่อนงานได้อย่างไม่ประสิทธิภาพ ในการประชุมคระ

กรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ จึงมีมติในปี 2564 จะดำเนินการขับเคลื่อนประเด็น พชอ. เพียง 1 ประเด็นหลัก ให้งานพัฒนาคุณภาพชีวิต (พชอ.อำเภอเฉลิมพระเกียรติ)จัดทำ 1 โครงการใหญ่ เป็นโครงการภายใต้เรื่อง โครงการป่ารักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน “มีน้ำ มีอาหาร มีกิน พอเพียง” ให้ทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน มีแผนงาน กิจกรรมหลัก ในการดำเนินงานภายใต้โครงการ ให้นำเสนอ การดำเนินงานและแผนงานที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องควรมีการขับเคลื่อนประเด็นพชอ.ในระดับตำบล เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและประชาชนในพื้นที่รับรู้และเข้าถึงข้อมูล พชอ.

4.3 ชุดข้อมูลและฐานข้อมูลในอำเภอทุ่งช้างที่จำเป็นในการพัฒนาสู่การเป็นต้นแบบเมืองน่านน่าอยู่

4.3.1 มิติด้านการเกษตร

1) ศึกษาบริบทและการสำรวจศักยภาพเชิงพื้นที่

การศึกษาบริบทและการสำรวจศักยภาพเชิงพื้นที่รวมถึงวิถีชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลต้นทุนทางสังคมและนำข้อมูลไปออกแบบและวางแผนแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างในมิติด้านต่าง ๆ ได้เริ่มต้นดำเนินการจากลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านทุ่งผึ้ง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ดังภาพที่ พบว่า ในชุมชนมีการทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ เป็นส่วนใหญ่ มีการรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักสำหรับใช้ในการผลิต ซึ่งมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่เป็นรูปธรรมและดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน โดยการสนับสนุนของสำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง ผลผลิตที่ผลิตได้มีการจำไปจำหน่ายให้กับประชาชนอำเภอทุ่งช้างและโรงพยาบาลทุ่งช้าง พืชที่นิยมปลูกในชุมชน ได้แก่ เงาะ ผักสวนครัว สับปะรด ทุเรียน เป็นต้น

ภาพที่ 4.49 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งผึ้ง

ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านวังผา ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ดังภาพที่ 4.50 พบว่า ในพื้นที่มีการขุนสระขนาดใหญ่สำหรับกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฟาร์มและมีการเลี้ยงปลาในสระด้วย การเกษตรภายในพื้นที่มีทั้งปศุสัตว์และพืช โดยการทำปศุสัตว์ในพื้นที่ได้แก่ สุกรขุน ไก่พันธุ์ไข่ ไก่พื้นเมือง สุกรพ่อแม่พันธุ์ จิ้งหรีดและกบนา พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว เงาะ กล้วย สวนสมุนไพรและปลูกหญ้าเนเปียสำหรับทำปุ๋ยหมักและเป็นอาหารให้สัตว์ นอกจากนี้ยังมีการทำ โฮมสเตย์สำหรับบริการนำท่องเที่ยวอีกด้วย

ภาพที่ 4.50 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านวังผา

ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านแพะกลาง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ดังภาพที่ 4.51 พบว่า ในชุมชนมีมติให้ชาวบ้านปรับเปลี่ยนวิถีการเกษตรเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ โดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้ใช้พื้นที่ของวัดบ้านแพะกลางเป็นแปลงสาธิตการทำเกษตรอินทรีย์ของหมู่บ้าน โดยให้ชาวบ้านทุกครอบครัวมาเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ส่วนกลางร่วมกันแล้วนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตัวเอง ซึ่งผลผลิตที่ได้จะนำไปจำหน่ายในอำเภอทุ่งช้างและโรงพยาบาลทุ่งช้างเพื่อให้ประชาชนในทุ่งช้างได้ตระหนักถึงการบริโภคผักอินทรีย์และรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายผักอินทรีย์จะนำมาเป็นต้นทุนในการพัฒนาและเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ให้กับชาวบ้านต่อไป

ภาพที่ 4.51 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านแพะกลาง

2) ข้อมูลทั่วไปด้านการเกษตรอำเภอทุ่งช้าง

จากการศึกษาบริบทและสำรวจศักยภาพเชิงพื้นที่รวมถึงวิถีชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลต้นทุนทางสังคมเพื่อนำข้อมูลไปออกแบบและวางแผนแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างในมิติด้านการเกษตรร่วมกับเครือข่ายพชอ. มิติด้านการเกษตร พบว่า ประชากรร้อยละ 90.29 ของอำเภอทุ่งช้างประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ด้วยลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและพื้นที่ราบลุ่มค่อนข้างจำกัด โดยที่ราบสูงจะมีลักษณะเป็นแบบภูเขาสูงดินตื้น มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำเนื่องจากการกัดกร่อนหรือมีหญ้าคาหรือวัชพืชอื่นๆ ขึ้นปกคลุมหนาแน่น มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินจึงไม่เหมาะสมกับการผลิตพืชผักเท่าที่ควร ประชาชนในอำเภอทุ่งช้างจึงปลูกไม้ผลไม้เศรษฐกิจและทำปศุสัตว์ ด้วยสภาพภูมิอากาศที่พิเศษของอำเภอทุ่งช้างส่งผลให้ผลผลิตผลไม้ที่ปลูกในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เช่น ส้มเขียวหวานมีเปลือกเป็นสีทอง เนื้อเงาะที่กรอบร่อนไม่ฉ่ำน้ำ เป็นต้น ซึ่งลักษณะพิเศษเหล่านี้ส่งผลให้ผลผลิตของอำเภอทุ่งช้างเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก จากการสำรวจข้อมูลร่วมกับเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้างและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุ่งช้าง สามารถแสดงข้อมูลการผลิตพืชผลทางการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง ดังตารางที่ 4.13 และข้อมูลการทำปศุสัตว์ของอำเภอทุ่งช้าง ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลการผลิตพืชผลทางการเกษตร อำเภอทุ่งช้าง
ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ประเภท	ตำบลที่ผลิต	จำนวนพื้นที่การผลิต (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)
ส้มสีทอง	ทุ่งช้าง	117	109	201
	และ	356		
	งอบ	512		
	ปอน	172		
เงาะ	ทุ่งช้าง	564	178	990
	และ	2073		
	งอบ	2102		
	ปอน	147		
มะม่วงหิมพานต์	ทุ่งช้าง	1,891	102	150
	และ	805		
	งอบ	377		
	ปอน	105		
กาแฟ	ทุ่งช้าง	116	83	20
	และ	55		
	งอบ	268		

ประเภท	ตำบลที่ผลิต	จำนวนพื้นที่การผลิต (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)
	ปอน	-		
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ทุ่งช้าง	2,425	2,145	3,598
	และ	726		
	งอบ	1,127		
	ปอน	1,997		
มันสำปะหลัง	ทุ่งช้าง	1,271	2,654	1,800
	และ	1,017		
	งอบ	3,206		
	ปอน	6,069		
ยางพารา	ทุ่งช้าง	619	87	63.53
	และ	1,127		
	งอบ	2,089		
	ปอน	866		

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลการทำปศุสัตว์ อำเภอทุ่งช้าง

ที่มา :สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดน่าน

พื้นที่/ประเภท	จำนวนเกษตรกร (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ประดู่หางดำ (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)
ตำบลทุ่งช้าง	819	1,390	256	612	8,184	29,349	505	6
ตำบลและ	1,003	1,003	93	320		32,500	1,144	-
ตำบลงอบ	880	375	40	412		29,273	704	-
ตำบลปอน	581	489	117	311		16,145	421	-

3) ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ (คลังครู) ด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

จากการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตรร่วมกับคณะกรรมการพชอ.ทุ่งช้าง เกษตรกรและหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อมูลศักยภาพของเกษตรกรที่สามารถเป็นต้นแบบในการทำการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง ซึ่งมีองค์ความรู้และเทคนิคในการผลิตพืชหลักของอำเภอทุ่งช้าง เช่น ส้มสีทอง เงาะ มะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การทอผ้าและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จึงได้เข้าไปศึกษาบริบทพื้นที่และสัมภาษณ์เชิงลึกถึงเทคนิคและวิธีการในการผลิตสินค้าที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง จึงได้รวบรวมข้อมูลรายชื่อเกษตรกรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง ดังตารางที่ 4.15 และจัดทำแผนที่ต้นแบบด้านการเกษตร

ดังภาพที่ 4.51 นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์เชิงลึกถึงจุดเริ่มต้น ปัญหา อุปสรรคในการประกอบอาชีพ ดังตารางที่ 4.16 เพื่อถอดบทเรียนการประกอบอาชีพของประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง ให้ผู้ที่สนใจประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้ศึกษาและเห็นแนวทางในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง

ชนิดพืช	ชื่อ – สกุล	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
ส้มสีทองอินทรีย์	นายประเสริฐ วิทา	063-1052395	100 หมู่ 4 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
ส้มปลอดภัย	นายจิตร เสียงกอง	086-9321098	53 หมู่ 4 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
เงาะแปลงใหญ่	นายพิชัย ตันชูชีพ	066-7321980	64 หมู่ 7 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
เงาะอินทรีย์	นางจันทร์เพ็ญ ขนิษน้อย	085-6538120	83 หมู่ 5 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
เมล็ดมะม่วงหิมพานต์	นางสาววาสนา ป้องสา	089-4314571	82 หมู่4 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
เกษตรผสมผสาน	นางเครือวรรณ บัวสำราญ	097-9239725	147 หมู่ 5 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
	นายสถิต ตันชูชีพ	086-1143768	46 หมู่7 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
กาแฟ	นายวิชัย กำเนิดมงคล	062-2248501	113 หมู่11 ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
	นายฉิ่ง แซ่ท้าว	064-5120488	145 หมู่11 ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
	เคเลิบ จอร์แดน	083-6931581	หมู่11 ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยวิธีปลูกข้าวต้นเดียว	นายทศพล ตาคำ	085-7161326	179 หมู่9 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
แปรรูปผลผลิตกล้วย	นางอิ๊ด สุทธหลวง	086-1179104	75 หมู่2 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
	นางยุพิน ตาลสล่า	087-1791172	170 หมู่2 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
	นางเทียมศิลป์ นามลักษณ์	089-5609695	55 หมู่1 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
ไก่ประดู่หางดำ	นางพรทิพย์ ร่อนทอง	089-5564112	75 หมู่ 3 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
	นางรัตนา อินต๊ะนาม	089-2259846	3 หมู่ 5 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
ไก่ไข่	ดต.เพิ่มศักดิ์ ศรีวรรณ	081-706974	81 หมู่ 2 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
โค – กระบือ	นายคมสัน ครองสกุลดี	064-9941918	120 หมู่ 5 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
	นายไสว ทองปอน		35 หมู่ 4 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
ผ้าทอ	นางสาวศรีสวลัย คำรังสี	089-5215029	27 หมู่ที่ 4 ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
	นางชนิดา โสดานาฎ	084-8091446	8/3 หมู่ที่ 3 ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง

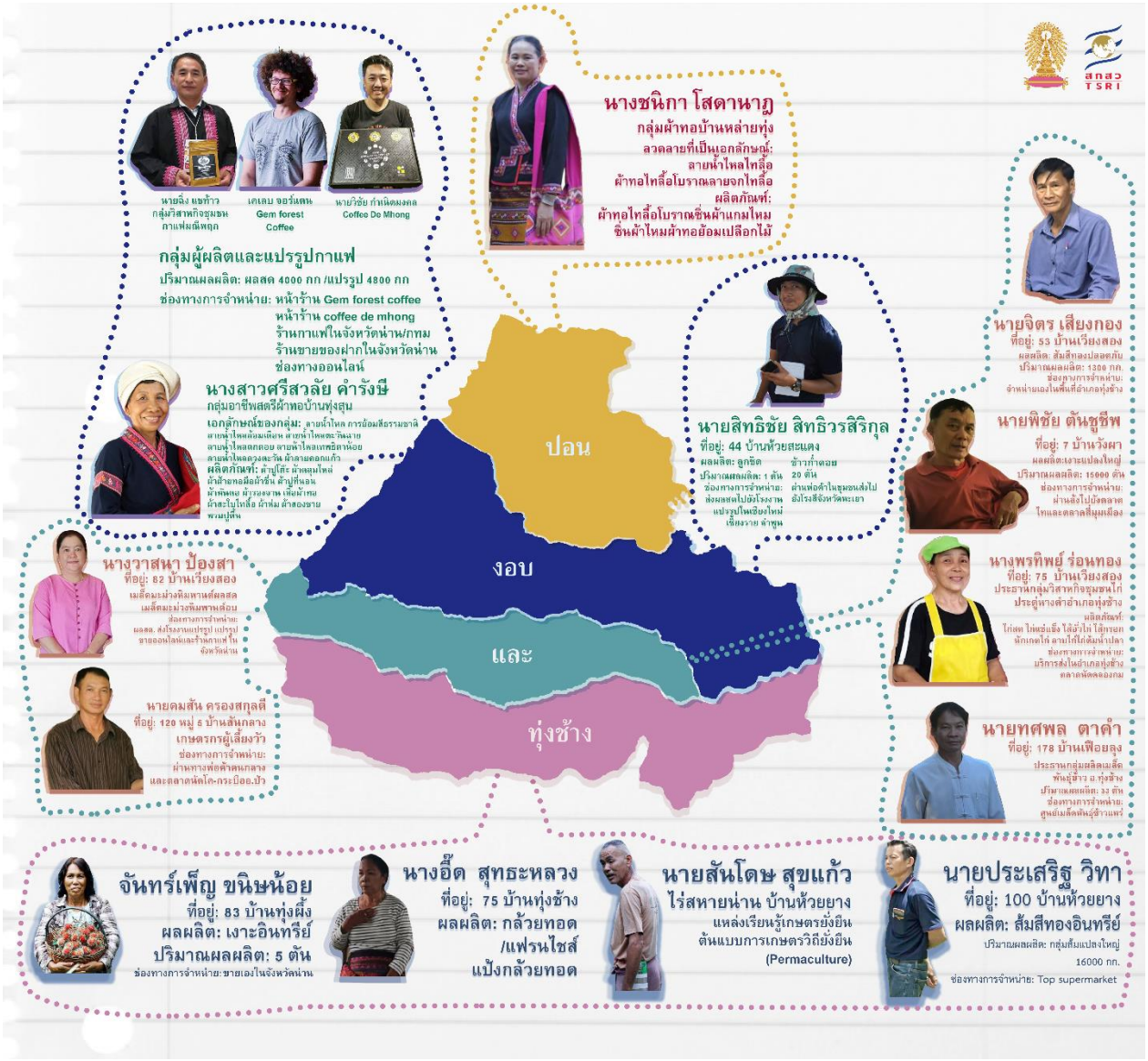

ภาพที่ 4.52 แผนที่ต้นแบบด้านการเกษตรอำเภอทุ่งช้าง

ตารางที่ 4.16 ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง

ต้นแบบ	ส้มสีทองอินทรีย์	ส้มปลอดภัย	เงาะอินทรีย์
ชื่อ-นามสกุล	นายประเสริฐ วิทา	นายจิตร เสียงกอง	นางจันทร์เพ็ญ ขนิษฐ์น้อย
ตำบล	ตำบลทุ่งช้าง	ตำบลและ	ตำบลทุ่งช้าง
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	15	4	40
ประสบการณ์ (ปี)	10	10	10
รายได้ต่อปี (บาท)	200,000	50,000	200,000
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	ส้มสีทองเป็นผลไม้ขึ้นชื่อของอำเภอทุ่งช้างจึงอยากทดลองปลูกในระบบเกษตรอินทรีย์เพื่อผลิตผลไม้ที่ดีให้กับผู้บริโภค	เป็นอาชีพที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ไม่ต้องการให้ที่ดินรกร้างและชื่นชอบในการทำการเกษตรเพราะทำให้มีรายได้เลี้ยงชีพได้	เนื่องจากแพ้สารเคมีที่ใช้ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	ประกอบอาชีพนี้แล้วชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่มีหนี้สินและปัจจุบันได้เปิดพื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ให้เข้ามาเรียนรู้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	ต้องการส่งต่อผลผลิตที่ปลอดภัยให้กับผู้บริโภค	ประกอบอาชีพนี้แล้วทำให้มีรายได้ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้
ช่องทางการจำหน่าย	จำหน่ายให้กับ Modern Trade เช่น TOPs S&P	จำหน่ายในตลาดทุ่งช้างและอำเภอใกล้เคียง	จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง
การลดต้นทุน	ทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักและสมุนไพรใช้เอง	ทำปุ๋ยหมักใช้เองโดยการเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมูลมาทำปุ๋ยและกำจัดวัชพืชด้วยตัวเอง	ทำปุ๋ยหมักใช้เองโดยการเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมูลมาทำปุ๋ยและกำจัดวัชพืชด้วยตัวเอง
ปัญหาและอุปสรรค	โรคและแมลงรบกวน	ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ขาดองค์ความรู้ในการจัดการโรคแมลงและขาดแคลนน้ำ	ขาดแคลนน้ำ
สิ่งที่ต้องการการสนับสนุน	องค์ความรู้ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชและระบบการจัดการน้ำในสวน	ต้องการราคารับซื้อที่แน่นอน องค์ความรู้ด้านการจัดการโรคและแมลงและระบบน้ำ	ต้องการสนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตร

ต้นแบบ	เงาะปลอดภัย	มะม่วงหิมพานต์	เกษตรผสมผสาน
ชื่อ-นามสกุล	นายพิชัย ตันชูชีพ	นางสาววาสนา ป้องสา	นางเครือวัน บัวสำราญ
ตำบล	ตำบลและ	ตำบลและ	ตำบลทุ่งช้าง
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	14	8	8
ประสบการณ์ (ปี)	10	5	10
รายได้ต่อปี (บาท)	250,000	-	30,000
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	ได้สมัครเข้าร่วมโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และได้รับคัดเลือกเป็นประธานกลุ่ม	ต้องการช่วยเหลือชาวบ้าน	อยากกลับมาทำงานที่บ้านจึงเลือกทำเกษตร
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	ได้ส่งต่อองค์ความรู้ให้กับเพื่อนเกษตรกรคนอื่น	สามารถช่วยชาวบ้านให้ขายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น เกิดการจ้างงานในชุมชนและได้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ดีให้แก่ผู้บริโภค	การทำเกษตรผสมผสานสามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากและสามารถปลดหนี้จากการขายผลผลิตได้ ยังมีอิสระในการดำรงชีวิตจากการบริหารเวลาอีกด้วย
ช่องทางการจำหน่าย	จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางและโรงงานเงาะแปรรูป	จำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น facebook shopee เป็นต้น	จำหน่ายผลผลิตในชุมชน
การลดต้นทุน	ทำปุ๋ยหมักใช้เองและใช้เทคนิคในการตัดแต่งกิ่งในการดูแลต้นเงาะ	-	นำเศษใบไม้ กิ่งไม้และมูลสัตว์มาทำปุ๋ยหมักใช้เอง
ปัญหาและอุปสรรค	โรคและแมลงรบกวนและขายระบบการจัดการน้ำที่ดี	ราคาในท้องตลาดมีความผันผวนและขาดเครื่องมือในการแปรรูป	ขาดแคลนน้ำและระบบการจัดการน้ำที่ดี
สิ่งที่ต้องการการสนับสนุน	ต้องการเทคโนโลยีด้านการเกษตรใหม่ๆ	ต้องการเครื่องมือการแปรรูปที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	ต้องการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ในการดูแลต้นพืชและตลาดที่มั่นคง

ต้นแบบ	เกษตรผสมผสาน	กาแฟ (เดอม้ง)	กาแฟ (Gem forest Coffee)
ชื่อ-นามสกุล	นายสถิตย์ ตันชูชีพ	นายวิชัย กำเนิดมงคล	เคเลป จอร์แดน
ตำบล	ตำบลและ	ตำบลงอบ	ตำบลงอบ
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	9	6	5
ประสบการณ์ (ปี)	10	8	10
รายได้ต่อปี (บาท)	-	-	-
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	เข้ารับการอบรมเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้วสนใจจึงนำกลับมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง	ต้องการแก้ไขปัญหาการรุกพื้นที่ป่า เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน	ได้มีโอกาสไปทำงานในโรงคั่วกาแฟที่สหรัฐแล้วหลงใหลในการทำกาแฟ เมื่อกลับมาประเทศไทยจึงนำมาทดลองปลูกและปรับกระบวนการต่างๆ จนสามารถจำหน่ายได้
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	เลี้ยงดูตนเองได้และไม่มีหนี้สิน	ต่อยอดอาชีพให้กับคนในชุมชน และเป็นต้นแบบในการจัดการพื้นที่ให้คนอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืน	ได้ช่วยสร้างอาชีพและพัฒนาชีวิตคนในชุมชนให้มีโอกาสที่ดีขึ้น
ช่องทางจำหน่าย	จำหน่ายในชุมชน	จำหน่ายหน้าร้านของตนเอง ชื่อร้าน “Kluay Hidden Cafe” ณ หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ช่องทางออนไลน์และร้านกาแฟในจังหวัดน่าน	จำหน่ายหน้าร้านกาแฟ “Gem forest Coffee” อำเภอปัว ช่องทางออนไลน์และร้านกาแฟในจังหวัดน่าน
การลดต้นทุน	เก็บเมล็ดพันธุ์ใช้เอง เช่น เมล็ดพันธุ์ผัก ข้าว เป็นต้น	ทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักใช้เอง	เลือกต้นกล้ากาแฟที่มีคุณภาพเพื่อลดความเสียหายและทำน้ำหมัก ปุ๋ยหมักใช้เอง
ปัญหาและอุปสรรค	ขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร	มีแมลง มอดกัดกินเมล็ดกาแฟ	ความไม่แน่นอนของสภาพอากาศส่งผลต่อคุณภาพเมล็ดกาแฟ
สิ่งที่ต้องการสนับสนุน	ต้องการให้เกิดตลาดพืชผักในชุมชน	ต้องการให้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลกาแฟของชุมชนมณีพฤกษ์ให้เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น	ต้องการให้ส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรทั้งต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ

ต้นแบบ	กาแฟ	ปลูกข้าวต้นเดียวและการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	กล้วยทอด
ชื่อ-นามสกุล	นายฉิ่ง แช่ท้าว	นายทศพล ตาคำ	นางอิ๊ด สุทธหลวง
ตำบล	ตำบลงอบ	ตำบลและ	ตำบลทุ่งช้าง
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	-	2	-
ประสบการณ์ (ปี)	10	10	10
รายได้ต่อปี (บาท)	-	20,000	2,000 บาท/วัน
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	มีความชื่นชอบการดื่มกาแฟและสนใจปลูกกาแฟจึงรวบรวมชาวบ้านร่วมกันจัดตั้ง “วิสาหกิจชุมชนกาแฟบ้านมณีพฤกษ์”	ได้เข้ารับการอบรมจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวแพร่จึงมีความสนใจและนำความรู้มาปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง	พื้นที่ทุ่งช้างไม่มีกล้วยทอดจำหน่ายจึงผันตัวเองจากเกษตรกรมาเปิดร้านขายกล้วยทอดเจ้าแรกในอำเภอทุ่งช้าง
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	ครอบครัวมีการต่อยอดอาชีพและได้ช่วยให้ชุมชนได้มีรายได้ไม่ตัดไม้ทำลายป่า	ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์และมีคุณภาพที่ดี อีกทั้งยังช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย	มีรายได้ที่พอเพียงในการเลี้ยงครอบครัว
ช่องทางการจำหน่าย	ร้านกาแฟมณีพฤกษ์ อำเภอเมืองน่าน ช่องทางออนไลน์	จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวแพร่	มีหน้าร้านจำหน่ายอยู่บริเวณข้างธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาทุ่งช้าง
การลดต้นทุน	การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักใช้เอง	การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากภาคการเกษตรไว้ใช้	-
ปัญหาและอุปสรรค	ปัญหาเรื่องแมลงเข้าทำลายเมล็ดกาแฟ	ขาดแคลนแรงงานในการผลิต	กล้วยที่รับซื้อบางครั้งไม่มีคุณภาพ
สิ่งที่ต้องการการสนับสนุน	การสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการแปรรูปเมล็ดกาแฟ	อยากให้มาช่วยให้ความรู้คนในชุมชนเรื่องการทำข้าวให้ลดต้นทุนและลดการใช้ปุ๋ยเคมี	ส่งเสริมพื้นที่ปลูกกล้วยและผลิตกล้วยที่มีคุณภาพ

ต้นแบบ	กล้วยเบรคแตก	กล้วยฉาบ	ไก่ประดู่หางดำ
ชื่อ-นามสกุล	นางยุพิน ตาลสล่า	นางเทียมศิลป์ นามลักษณ์	นางพรทิพย์ ร่อนทอง
ตำบล	ตำบลทุ่งช้าง	ตำบลและ	ตำบลและ
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	-	-	-
ประสบการณ์ (ปี)	10	8	มากกว่า 10 ปี
รายได้ต่อปี (บาท)	20,000	300,000	360,000
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	มีความสนใจเรื่องการแปรรูปจึงทดลองกล้วยผลผลิตมาทดลองแปรรูป	ได้ไปศึกษาดูงานการแปรรูปกล้วยที่จังหวัดกาญจนบุรีแล้วเกิดความสนใจจึงนำมาทดลองแปรรูปในพื้นที่	ชุมชนมีการนำเงินกองกลางไปจัดซื้อลูกไก่ประดู่หางดำมาให้ชาวบ้านในชุมชนเลี้ยงและต่อมาหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ด้านการแปรรูปจึงมีความสนใจที่จะเลี้ยงและต่อยอดการแปรรูป
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	มีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงดูครอบครัว เกิดการจ้างงานสตรีและเด็กในพื้นที่	เกิดการจ้างงานในพื้นที่ เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตกล้วย (บ้านทุ่งอ้าว)	สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชนและเกิดความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน
ช่องทางการจำหน่าย	ร้านกาแฟ ร้านขายของฝากในอำเภอทุ่งช้างและอำเภอบ่อเกลือ โรงงานสยาม บานาน่าน	สยามบานาน่าร้านขายของฝากในอำเภอทุ่งช้าง	จำหน่ายในชุมชนและพื้นที่อำเภอทุ่งช้างออกบูธตามงานต่างๆ จำหน่ายในตลาดนัดคลองถมและส่งไปที่กรุงเทพฯ
การลดต้นทุน	-	-	นำเศษผักมาเป็นอาหารไก่
ปัญหาและอุปสรรค	ผลผลิตกล้วยไม่เพียงพอต่อการนำมาแปรรูป	ผลผลิตกล้วยไม่เพียงพอต่อการนำมาแปรรูป	ไก่มักจะป่วยในช่วงฤดูฝนและช่วงที่เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ปริมาณการจำหน่ายสินค้าลดลง
สิ่งที่ต้องการการสนับสนุน	ส่งเสริมการปลูกกล้วยในพื้นที่ทุ่งช้างและอำเภอใกล้เคียง	ส่งเสริมการปลูกกล้วยในพื้นที่ทุ่งช้างและอำเภอใกล้เคียง	ต้องการให้ช่วยส่งเสริมด้านการตลาด

ต้นแบบ	ลูกไก่ประดู่หางดำ	ไก่ไข่
ชื่อ-นามสกุล	นางพรทิพย์ ร่อนทอง	ดต.เพิ่มศักดิ์ ศรีวรรณ
ตำบล	ตำบลและ	ตำบลทุ่งช้าง
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	-	-
ประสบการณ์ (ปี)	มากกว่า 10 ปี	5 ปี
รายได้ต่อปี (บาท)	360,000	150,000
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	เริ่มต้นจากต้องการหาอาชีพให้กับครอบครัว จึงได้เข้าร่วมกลุ่มเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เมื่อเริ่มเลี้ยงไก่ได้ระยะหนึ่งพบว่าในกลุ่มต้องนำลูกไก่เข้ามาจากจังหวัดเชียงใหม่และลูกไก่ที่นำเข้ามามีสุขภาพอ่อนแอ จึงสนใจที่จะผลิตลูกไก่เพื่อส่งต่อให้กับสมาชิกในกลุ่ม	มีความตั้งใจที่จะหาอาชีพเสริมก่อนที่จะเกษียณอายุราชการและในชุมชนมีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนแม่ไก่ไข่ จึงได้เริ่มทดลองเลี้ยงไก่ไข่ เริ่มต้นจากเก็บไข่มาทำอาหาร ต่อมาอยากจะเลี้ยงเป็นอาชีพจึงซื้อแม่ไก่และลงทุนในการทำโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	มีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้	มีรายได้เพิ่มขึ้นและได้ออกกำลังกายขณะที่เลี้ยงไก่ไข่
ช่องทางการจำหน่าย	จำหน่ายลูกไก่ให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำอำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอท่าวังผาและอำเภอปัว	จำหน่ายให้กับโรงเรียน ร้านอาหารและประชาชนในหมู่บ้าน
การลดต้นทุน	-	ให้ผักและสมุนไพรที่มีในชุมชนเป็นอาหารเสริมให้กับแม่ไก่
ปัญหาและอุปสรรค	ตู้ฟักไข่ที่มีอยู่ไม่ได้มาตรฐานส่งผลให้ลูกไก่สุขภาพไม่ดี	สภาพอากาศที่ร้อนสูงทำให้แม่ไก่ออกไข่ได้น้อยและตายเนื่องจากสภาพอากาศ
สิ่งที่ต้องการการสนับสนุน	อยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนโรงเรือนและโรงฟักไข่ที่ได้มาตรฐาน	งบประมาณในการลงทุนเพิ่มเติมและองค์ความรู้ในการดูแลไก่ไข่

ต้นแบบ	โค – กระบือ	โค – กระบือ
ชื่อ-นามสกุล	นายคมสัน ครองสกุลดี	นายไสว ทองปอน
ตำบล	ตำบลและ	ตำบลและ
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	-	-
ประสบการณ์ (ปี)	มากกว่า10 ปี	มากกว่า10 ปี
รายได้ต่อปี (บาท)	35,000 บาทต่อครั้ง	27,000 บาทต่อครั้ง
เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้	เริ่มต้นจากครอบครัวมีการเลี้ยงโคเนื้ออยู่แล้วและมีความชื่นชอบการเลี้ยงโคเนื้อตั้งแต่เด็กๆ และคิดว่าการทำปศุสัตว์สามารถทำเป็นอาชีพเสริมและมีรายได้ที่แน่นอน	การเลี้ยงโคเนื้อสามารถทำได้ตลอดทั้งปีเพราะเลี้ยงง่ายและราคาดี นอกจากนี้ยังมีพื้นที่การเลี้ยงวัวและมูลวัวสามารถนำขายเป็นรายได้อีกด้วย
ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้	ได้ทำในสิ่งที่ชอบทำให้มีความสุขและยังเป็นรายได้ยามฉุกเฉินของครอบครัวได้อีกด้วย	การเลี้ยงโคเนื้อที่เลี้ยงอยู่เป็นงานอดิเรกแต่สามารถเป็นรายได้หลักของครอบครัวได้
ช่องทางการจำหน่าย	การซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ตลาดวัวในอำเภอปัวและอำเภอเชียงกลาง	การซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ตลาดวัวในอำเภอปัวและอำเภอเชียงกลาง
การลดต้นทุน	มีการปลูกหญ้าเพื่อ เป็นอาหารให้โคเนื้อแทนการซื้อฟางข้าวมาเป็นอาหารให้โคเนื้อ	มีการปลูกหญ้าเพื่อเป็นอาหารให้โคเนื้อแทนการซื้อฟางข้าวมาเป็นอาหารให้โคเนื้อ
ปัญหาและอุปสรรค	ในช่วงฤดูแล้ง จะขาดแคลนหญ้าทำให้ต้องซื้อฟางข้าวมาเป็นอาหารให้วัว จึงเป็นการเพิ่มต้นทุน	วัวเป็นโรคปากและเท้าเปื่อยและราคาการซื้อขายที่ไม่แน่นอน
สิ่งที่ต้องการการสนับสนุน	ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตหญ้าหมักเพื่อใช้ในฤดูแล้ง	ต้องการให้ส่งเสริมองค์ความรู้ในการป้องกันโรค มีการทำราคากลางในการซื้อขาย

ต้นแบบ	วิสาหกิจชุมชนผ้าทอลายน้ำไหลไทลื้อบ้านหล่ายทุ่ง	วิสาหกิจชุมชนผ้าทอลายน้ำไหลไทลื้อบ้านหล่ายทุ่ง
ชื่อ-นามสกุล	นางสาวศรีสวลัย คำรังสี	นางชนิดา โสดานาฎ
จุดเริ่มต้นของการประกอบอาชีพ	เติบโตมาในครอบครัวที่ทอผ้าใช้กันเองในครอบครัวและจำหน่าย แต่ไม่ได้มีความสนใจในอาชีพนี้ เมื่ออายุ 18 ปี ได้มีโอกาสเป็นตัวแทนชุมชนไปอบรมเรื่องการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติที่จังหวัดลำปางเป็นระยะเวลา 4 เดือนหลังจากนั้นเป็นต้นมาเป็นมีความสนใจในการย้อมสีจากธรรมชาติ ได้ทดลองย้อมสีธรรมชาติหลากหลายชนิด ทดลองผสมสีและศึกษาการใช้สารช่วยติดชนิดต่างๆ ในการย้อมสีธรรมชาติและได้ออกแบบลายผ้า โดยเฉพาะลายน้ำไหลที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทลื้อและมีการออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ แล้วนำมาดัดแปลงปรับปรุง จนได้ลวดลายผ้าทอลายน้ำไหลที่สามารถจดสิทธิบัตรได้	เดิมทีได้ทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานครและถูกเลิกจ้าง ได้กลับมาอยู่ที่บ้านและเห็นคุณแม่ซึ่งได้มีการทอผ้าเป็นวิถีชีวิตอยู่แล้วมีความสนใจที่จะเรียนรู้และพัฒนาต่อ
ความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตร	การได้ต่อยอดอาชีพของครอบครัวและการสร้างอาชีพในชุมชน	ได้สืบทอดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ความซื่อสัตย์และความตั้งใจและความสามัคคีในการประกอบอาชีพทำให้ก่อตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนนี้ขึ้นมา
ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	ปัจจุบันตลาดผ้าทอมีมากขึ้นทั้งการนำผ้าทอเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งราคาต่ำกว่าทำให้ผ้าทอที่ทำอยู่ขายไม่ได้เนื่องจากราคาที่สูงกว่า	มีการนำเข้าผ้าที่ไม่ได้คุณภาพจากประเทศเพื่อนบ้านและนำมาแอบอ้างทำให้เกิดความเข้าใจผิดของลูกค้าการซื้อผ้าทอจากกลุ่มจึงลดลง
สิ่งที่อยากให้ภาครัฐสนับสนุนในการประกอบอาชีพ	การหาช่องทางการตลาดและการออกแบบผ้าทอให้ทันสมัยมากขึ้น	การเพิ่มช่องทางการตลาดของผ้าทอและลดภาษี
ความต้องการที่อยากจะพัฒนาธุรกิจ	การออกแบบตัดเย็บผ้าทอให้ทันสมัย	นวัตกรรมเครื่องทอผ้า เครื่องทำเส้นใยและบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย

เอกลักษณ์ของกลุ่ม	ลายน้ำไหล การย้อมสีธรรมชาติ ลายน้ำไหลประยุกต์และมีการจดสิทธิบัตร ได้แก่ ลายน้ำไหลล้อมเดือน ลายน้ำไหลตะวันฉาย ลายน้ำไหลตกดอย ลายน้ำไหลเทพธิดาน้อย ลายน้ำไหลดวงตะวัน ผ้าลายดอกแก้ว	ลายน้ำไหลไทยลื้อ ผ้าทอไทลื้อโบราณ ลายจกไทลื้อ การย้อมสีธรรมชาติ
ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม	ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าซิ่น ผ้าปูที่นอน ผ้าพันคอ ผ้ารองจาน เสื้อผ้าทอ ผ้าสะใบไทลื้อ ผ้าห่ม ผ้าสองชาย พรมปูพื้น	ผ้าทอไทลื้อโบราณ ผ้าทอลายน้ำไหลไทลื้อ ผ้าทอลายจกไทลื้อ ผ้าทอย้อมเปลือกไม้ เสื้อผ้าทอลายน้ำไหล/ลายจกไทลื้อซิ่นฝ้ายแกมไหม ซิ่นผ้าไหม
ช่องทางการตลาด	ออกบูธของหน่วยงานต่าง ๆ การจำหน่ายในอำเภอทุ่งช้าง ช่องทางออนไลน์	ออกบูธของหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศ เปิดหน้าร้านในชุมชนบ้านหล่ายทุ่ง ร้านขายของฝากใน อำเภอเมืองน่านและช่องทางออนไลน์

4) คลังข้อมูลต้นทุนการผลิตและการจัดการองค์ความรู้การผลิตด้านการเกษตรที่โดนเด่นของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

จากการสำรวจข้อมูลต้นแบบด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง พบว่า เกษตรกรในอำเภอทุ่งช้างมีการผลิตพืชในระบบเกษตรปลอดภัยและเกษตรเคมี โดยส่วนใหญ่จะผลิตพืชในระบบปลอดภัยโดยการรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่ เช่น กลุ่มส้มแปลงใหญ่ กลุ่มเงาะแปลงใหญ่ เป็นต้น เพื่อขอรับการรับรองมาตรฐานปลอดภัย (GAP) ตามระเบียบของสำนักงานเกษตร ส่วนการผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ยังมีเกษตรกรที่ผลิตไม่มากเนื่องจากการผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์เป็นเรื่องยาก มีตลาดที่รับซื้อไม่แน่นอนและพื้นที่ผลิตไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จึงได้ใช้กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์และรับรองมาตรฐานแล้วเชื่อมโยงตลาดเกษตรอินทรีย์กับเกษตรกรบ้านทุ่งผึ้งเพื่อจำหน่ายสินค้าไปยังหน้าร้านเลมอนฟาร์ม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตและเทคนิคการดูแลพืชให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพดีตามมาตรฐานสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นคลังความรู้ต้นทุนการผลิต ดังแสดงในตารางที่ 4.17 – 4.19 และคลังข้อมูลองค์ความรู้ในการผลิตพืช รวมทั้งการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพของประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง (ภาคผนวกที่ 28) ดังแสดงตัวอย่างในภาพที่ 4.52

ตารางที่ 4.17 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

รายการ	ต้นทุนการผลิตส้มอินทรีย์		ต้นทุนการผลิตส้มปลอดภัย		ต้นทุนการผลิตเงาะอินทรีย์	
	ปริมาณ	ราคา (บาท)	ปริมาณ	ราคา (บาท)	ปริมาณ	ราคา (บาท)
ค่ากล้าพันธุ์	400 ต้น	12,000	150 ต้น	3,000	1,000 ต้น	3,500
ค่าปุ๋ยอินทรีย์	1000 กิโลกรัม	12,000		-		-
ค่าปุ๋ยเคมี		-	3000 กิโลกรัม	3000		-
ค่าปุ๋ยหมักผลิตเอง	4,000 กิโลกรัม	4000	1000 กิโลกรัม	1000	2,000 กิโลกรัม	3,000
ค่าชีวภัณฑ์	20 ลิตร	3500		-		-
ค่าแรงตัดกิ่ง	10 วัน	3,000	2 วัน	1200	5 วัน	3,500
ค่าจ้างแรงเก็บเกี่ยว	15 วัน	15,000		-	15 วัน	15,000
ค่าแรงงานตนเอง	50 วัน	30,000	60 วัน	10,000	60 วัน	15,000
ค่าน้ำมันตัดหญ้า	5 ครั้ง	1000	2 ครั้ง	400	4 ครั้ง	1,000
ค่าไฟฟ้าสูบน้ำ		1000		800		-
ค่าตะกร้า		3000		-		2,500
ค่าขนส่ง		3500		1200		2,000
รวมต้นทุนการผลิต		88,000		22,100		45,000
ปริมาณผลผลิต		16,000		1,300		5,000
ต้นทุนต่อ กิโลกรัม		5.5		17		9.1

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (ต่อ)

รายการ	ต้นทุนการผลิตเงาะปลอดภัย		ต้นทุนการผลิตมะม่วงหิมพานต์		ต้นทุนการผลิตกาแฟ		ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	
	ปริมาณ	ราคา	ปริมาณ	ราคา (บาท)	ปริมาณ	ราคา (บาท)	ปริมาณ	ราคา (บาท)
ค่ากล้าพันธุ์	600 ต้น	18,000	1,000 ต้น	3,000	200 ต้น	4,000	1 กระสอบ	400
ค่าไถ		-		-		-	1 ครั้ง	1,000
ค่าปุ๋ยอินทรีย์	750 กิโลกรัม	4,500		-	500 กิโลกรัม	2,000		-
ค่าปุ๋ยเคมี	450 กิโลกรัม.	8,100	500 กิโลกรัม	3,000		-		-
ค่าปุ๋ยหมักผลิตเอง	4,000 กิโลกรัม	4,000	2,000 กิโลกรัม	2,000	2,000 กิโลกรัม	2,000	500 กิโลกรัม	500
ค่าชีวภัณฑ์	15 ลิตร	3,000		-		1,500		-
ค่าจ้างแรงงานทั่วไป		-		-		-	3 คน	1,300
ค่าแรงตัดกิ่ง	20 วัน	6,000		1,500		-		-
ค่าแรงเก็บเกี่ยว	10 วัน	30,000		3,000		6,000	2 คน	1,000
ค่าแรงงานตนเอง	60 คน	16,800		5,000	60 วัน	5,000	10 วัน	3,000
ค่าน้ำมันตัดหญ้า	7 วัน	1,000	2 ครั้ง	1,000		1,500		-
ค่าไฟฟ้าสูบน้ำ		500		-		-		-
ค่าตะกร้า		-		-		-		-
ค่าขนส่ง		-		-		-		-
รวมต้นทุนการผลิต		91,900		18,500		22,000 ต่อไร		4,500 ต่อไร่
ปริมาณผลผลิต		15,000		2,000				
ต้นทุนต่อ กิโลกรัม		6.2		9.25				

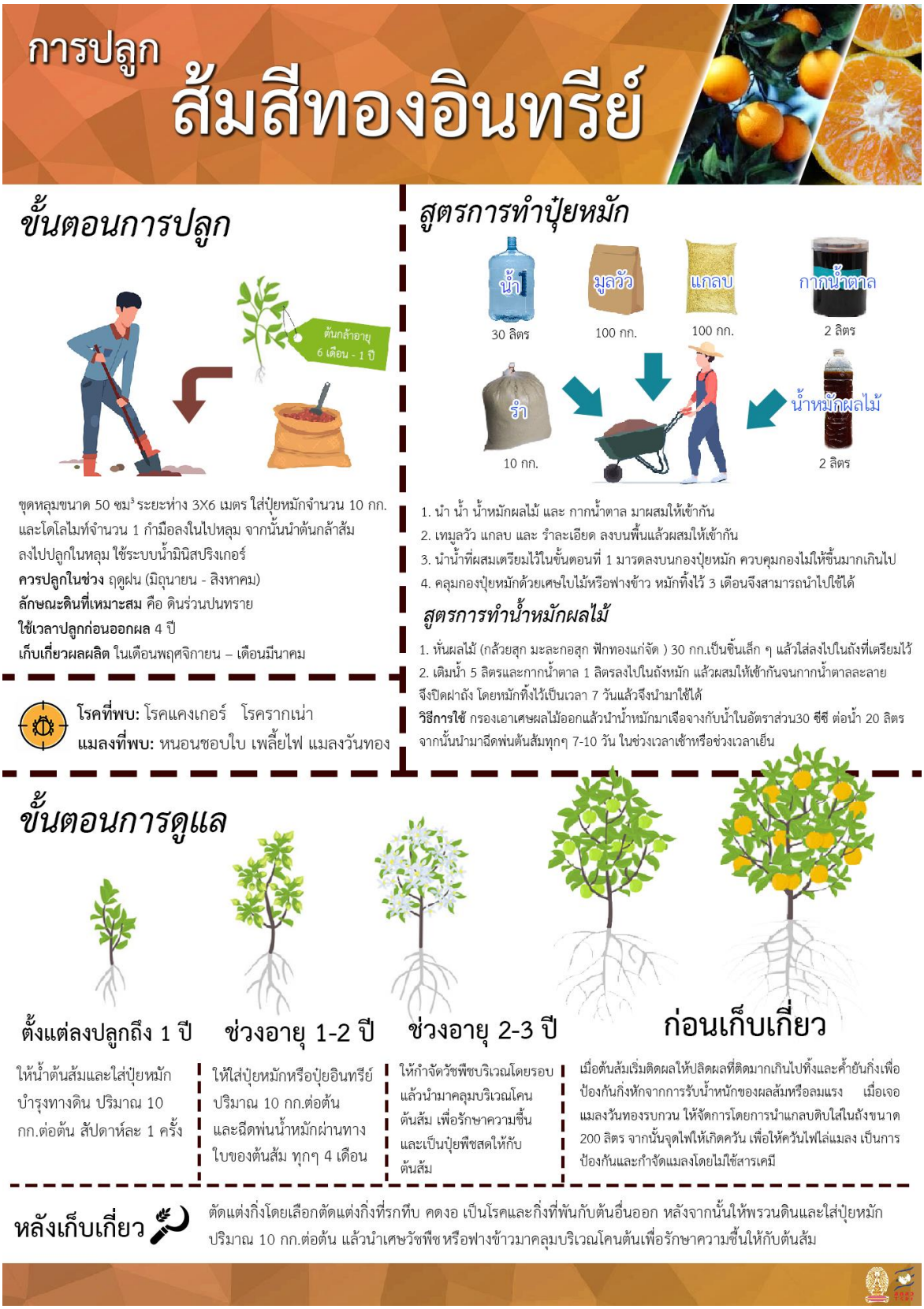

ภาพที่ 4.53 ขั้นตอนการปลูกและการดูแลส้มสีทองอินทรีย์

5) ห่วงโซ่อุปทานด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

จากการสำรวจข้อมูลด้านการเกษตรของพืชเศรษฐกิจหลักในอำเภอทุ่งช้าง พบว่า พืชเศรษฐกิจหลักของอำเภอทุ่งช้าง ได้แก่ ส้มสีทอง เงาะ มะม่วงหิมพานต์และกาแฟ โดยพืชแต่ละชนิดจะมีช่องทางในการจำหน่ายผลผลิตแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนใหญ่จะจำหน่ายผลผลิตไปยังตลาดภายนอกอำเภอทุ่งช้างและในการจำหน่ายผลผลิตยังมีปัญหาเนื่องจากเกษตรกรผลิตพืชออกมาไม่ได้คุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการจึงทำให้ลูกค้าไม่รับซื้อหรือได้ราคาผลผลิตต่ำและการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาเองได้ นอกจากนี้ยังพบว่าตลาดแปรรูปผลผลิตในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างยังต้องการผลผลิตเป็นจำนวนมากแต่ในพื้นที่ยังไม่มีผลผลิตจำหน่ายให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ผลการสำรวจข้อมูลสามารถแสดงข้อมูลห่วงโซ่อุปทานด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง ดังตารางที่ 4.19 และจัดทำคลังข้อมูลห่วงโซ่อุปทานด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง (ภาคผนวกที่ 29) ดังตัวอย่างในภาพที่ 4.54

ตารางที่ 4.19 ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

ชนิดพืช	ช่องทางการจำหน่าย	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ขนาด	ราคา (บาท)
ส้มสีทอง	คัดแยกบรรจุหีบห่อ ณ สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินท่าวังผา จำกัด อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ก่อนส่งไปยัง Modren Trade	192,000	18 – 20 ผล	45
			12-15 ผล	50
			8-10 ผล	75
	พ่อค้าคนกลาง	11,700	18 – 20 ผล	25
			12-15 ผล	30
			8-10 ผล	40
	จำหน่ายในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอใกล้เคียง	6,300	คละขนาด	35-45
เงาะ	กลุ่มเงาะแปลงใหญ่รวบรวมผลิต ณ วัดวังผา ตำบลและ แล้วจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง	524,800	28 – 32 ผล	45
			คละขนาด	28-35
	พ่อค้าคนกลางนำไปจำหน่ายต่อที่ตลาดสี่มุมเมืองและตลาดไท	375,200	คละขนาด	15 – 20
	จำหน่ายในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอใกล้เคียง	90,000	คละขนาด	30-35
กาแฟผลสด	จำหน่ายให้โรงคั่วกาแฟ	4,000		28
กาแฟแปรรูปคาติมอร์		2,400	คั่วเข้ม	650

ชนิดพืช	ช่องทางการจำหน่าย	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ขนาด	ราคา (บาท)
	จำหน่ายหน้าร้านตนเอง ร้านกาแฟ ร้านของฝากในจังหวัดน่าน ร้านกาแฟในต่างจังหวัดและจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์		คั่วอ่อนและกลาง	1,000
กาแฟแปรรูปทิปปิก้าและจาวา		1,800	คั่วเข้ม	1,000
			คั่วอ่อนและกลาง	1,500
กาแฟแปรรูปสายพันธุ์เกอิชา		300		8,000
กาแฟกะลา		300		150
เมล็ดมะม่วงหิมพานต์	จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางไปยังโรงงานในต่างจังหวัด	135,000		25-30
	แปรรูปในพื้นที่แล้วจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์	15,000		450

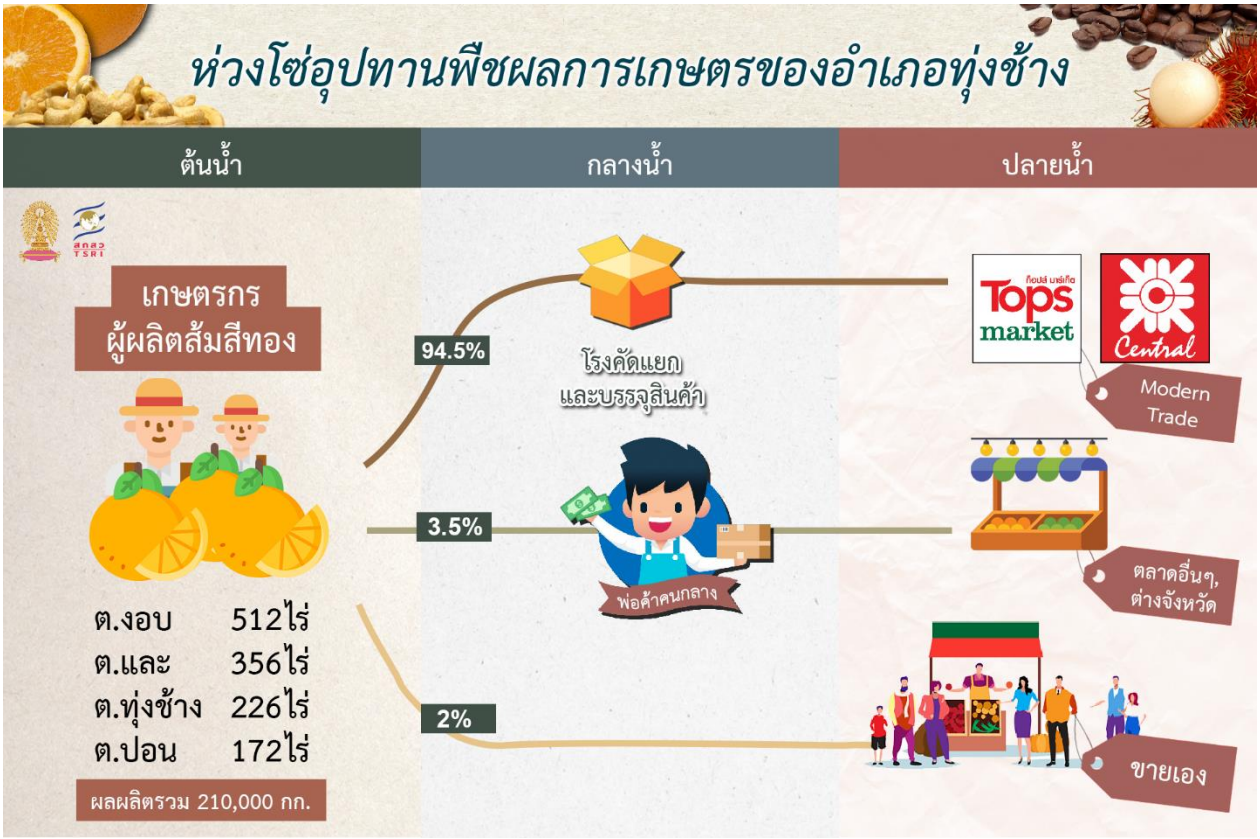

ภาพที่ 4.54 ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

จากการสำรวจข้อมูลด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างนอกจากจะได้ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลมาจัดทำปฏิทินการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (ดังภาพที่ 4.55) เพื่อนำข้อมูลไปเชื่อมโยงกับมิติด้านการท่องเที่ยวในการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของอำเภอทุ่งช้างและมิติด้านสุขภาพในการจัดทำเมนูอาหารตามฤดูกาลให้กับผู้ป่วยในโรงพยาบาล

ภาพที่ 4.55 ปฏิทินการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

4.3.2 มิติด้านการท่องเที่ยว

1) ผลจากการสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในอำเภอทุ่งช้าง

- หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

บ้านมณีพฤกษ์อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 47 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนที่ราบสูงที่แวดล้อมไปด้วยป่าไม้และภูเขาสูงทำให้มีอากาศค่อยข้างเย็น โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีน้ำค้างจับตัวกันเมื่อเจอกับอากาศที่หนาวเย็นทำให้น้ำค้างแข็งตัวหรือที่เรียกกันว่าแม่คะนิ้ง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง แต่เดิมชาวบ้านมีชีวิตที่เรียบง่าย ทำไร่ทำสวน พืชหลักที่นิยมปลูกคือข้าว ข้าวโพด ผักพื้นบ้านและฝิ่น ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในวิถีชีวิตชาวบ้านมากขึ้น แต่ชาวบ้านยังคงประกอบอาชีพทำไร่ทำสวนเช่นเดิม โดยพืชที่นิยมปลูกจะเป็นพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ขิง กะหล่ำปลี ลิ้นจี่ และกาแฟ นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่ปลูกกาแฟหันมาทำโฮมสเตย์ เพื่อบริหารนักท่องเที่ยวและจำหน่ายกาแฟที่ปลูกในพื้นที่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของบ้านมณีพฤกษ์มี

หลายแห่ง เช่น ถ้ำผาผึ้ง ถ้ำหอหญิงหอชาย ถ้ำผาแดง ดอยผาผึ้ง ภูเขาหัวล้าน ดอกพญาเสือโคร่งและต้นชมพูภูคา ในการลงพื้นที่สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเดินทางจากอำเภอเมืองน่านไปยังบ้านมณีพฤกษ์ เส้นทางจากอำเภอเชียงกลางไปยังบ้านมณีพฤกษ์ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากถนนชำรุดเสียหาย ในชุมชนมีโฮมสเตย์และร้านกาแฟสำหรับบริการนักท่องเที่ยวดังภาพที่ 4.56

ภาพที่ 4.56 โฮมสเตย์และร้านกาแฟสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ในการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจำลองการเดินทางไปเที่ยวบนดอยผาผึ้งมีบริการนำเที่ยวของชาวบ้าน มีค่าใช้จ่าย 1,000 บาท โดยนั่งรถอีเต๊กจากโฮมสเตย์ไปยังดอยผาผึ้ง เส้นทางการเดินทางค่อนข้างยากลำบาก ถนนในการเดินทางเป็นถนนดินแดงและชำรุดบางจุด ต้องใช้ความชำนาญและระมัดระวังเป็นอย่างมากในการเดินทาง ดังภาพที่ 4.57 และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในการจัดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านยังมีปัญหาในหลายเรื่อง คือ ชาวบ้านบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการจัดการท่องเที่ยวเพราะมองว่าการท่องเที่ยวไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับเขาได้ นักท่องเที่ยวบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎของหมู่บ้าน และความขัดแย้งในหมู่บ้านทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปได้ยาก

ภาพที่ 4.57 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านมณีพฤกษ์และดอยผาผึ้ง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

- กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุนเป็นกลุ่มชาวบ้านกลุ่มแรกในอำเภอทุ่งช้างที่ผลิตผ้าทอจำหน่าย โดยมีนางสาวศรีสวลัย คำรังษี (ป้าศรีสวลัย) ที่มีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าอย่างมากเป็นผู้นำของกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรมการทอผ้า แต่ปัจจุบันกลุ่มนี้ไม่มีการผลิตผ้าทอออกมาจำหน่ายแล้ว เนื่องจากประสบปัญหาการจัดจำหน่าย ผลิตออกมาแล้วไม่สามารถจำหน่ายได้ ทำให้กลุ่มสมาชิกผันตัวไปทำอาชีพอื่นแทน ดังแสดงในภาพที่ 4.58

ภาพที่ 4.58 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน

- ชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง

เปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ มีการสอนการย้อมผ้า การทำข้าวเกรียบ การทำโดนัท การปั่นฝ้ายและการทอผ้า ซึ่งที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้มีการตัดเย็บเสื้อผ้าจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวหลากหลายแบบหลากหลายลาย นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายผ่านทางสื่อออนไลน์ด้วย ดังแสดงในภาพที่ 4.59

ภาพที่ 4.59 การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง

- อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร และ พิพิธภัณฑ์ทหารทุ่งช้าง

สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรชนผู้พลีชีพเพื่อปกป้องแผ่นดินไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดและวางพวงมาลา เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 จึงถือเอาวันที่ 10 กุมภาพันธ์ของทุกปี เป็นวันวางพวงมาลา และบำเพ็ญกุศลแก่วีรชน สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน จากการสำรวจพื้นที่โดยรอบ พบว่า ตัวอาคารพิพิธภัณฑ์มีการเสื่อมโทรม กระจกแตก และ

อาวุธสงครามต่างๆ มีความเสื่อมโทรมและมีจำนวนน้อยลง รูปภาพซีดจาง ประวัติความเป็นมาตัวหนังสือลบเลือน ยากต่อการอ่าน พื้นที่บริเวณโดยรอบไม่มีการดูแลตัดแต่งต้นไม้ให้ดูสวยงาม จึงทำให้พิพิธภัณฑ์รกร้าง นอกจากนี้ ในช่วงเสาร์ – อาทิตย์ ไม่มีเวรยามหรือคนเฝ้าพิพิธภัณฑ์ เพื่อเปิด - ปิดประตู จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าชมด้านในได้ ดังภาพที่ 4.60

ภาพที่ 4.60 พิพิธภัณฑ์ทหาร

- ชุมชนบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

เดิมชนเผ่าขมุเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “อมแตง” มาจากชาวบ้านในหมู่บ้านปลูกแตงเป็นจำนวนมากมีรสชาติอร่อยชาวบ้านใช้เป็นสินค้าแลกเปลี่ยน โดยนำแตงนำแตงที่ปลูกไปแลกข้าว แลกเกลือหรือสินค้าอื่น ๆ แต่มีการเขียนเป็นภาษาไทยว่า “แสตง” แต่เมื่ออ่านออกเสียงแล้วบางคนอ่านผิดออกเสียงว่า แส - ตง คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีมติให้เพิ่มสระ อะ กลายเป็นสะแตง แต่เนื่องจากหมู่บ้านสะแตงตั้งอยู่ใกล้ลำห้วยและมีลำห้วยไหลล้อมรอบหมู่บ้านจึงได้เพิ่มคำว่า “ห้วย” เข้าไปในชื่อหมู่บ้าน จากนั้นชื่อหมู่บ้านจึงกลายเป็นชื่อ “ห้วยสะแตง” จนถึงปัจจุบัน

บ้านห้วยสะแตงในอดีตอพยพมาจากประเทศลาว ข้ามฝั่งแม่น้ำโขงมาทางอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และได้แยกย้ายอพยพลงมา อาศัยอยู่ด้วยกันหลายหมู่บ้าน เช่นบ้านน้ำปาน บ้านใหม่ชายแดน บ้านห้วยสะแตง ได้มาพบแหล่งที่อยู่อาศัยที่สมบูรณ์บริเวณขุนน้ำน่าน โดยการนำของนายแสน กันทะ จากนั้นได้อพยพลงมาบริเวณบ้านห้วยไคร้ ทำไร่เลื่อนลอยจนมาถึงบ้านนวกครก (ปัจจุบันอยู่เหนือบ้านน้ำลาดเก่า) หลังจากนั้นจึงได้แยกออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 โดยการนำของนายแสนไหม อาศัยอยู่บริเวณน้ำน่านเหนือหรือบ้านห้วยสบสะนาว (ปัจจุบันอยู่เหนือบ้านปอน) ต่อมาได้อพยพลงมาอาศัยอยู่บริเวณบ้านห้วยสวนเมี้ยงหรือบ้านห้วยส้มป่อย และย้ายกลับไปอยู่ที่บ้านน้ำปาน (ปัจจุบันอยู่เหนือบ้านน้ำเลียง ตำบลปอน) แล้วอพยพย้ายกลับมาอยู่ที่บ้านห้วยสะแตง โดยการนำของนายแสนใจ ปัจจุบันกลุ่มนี้อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของหมู่บ้าน สันนิษฐานว่าเป็นต้นนามสกุล “นาเพ็ญ” กลุ่มที่ 2 โดยการนำของนายแสนปัน เป็นกลุ่มหมู่บ้านที่แตกจากหมู่บ้านบวกหลวง อพยพมาอยู่ที่บ้านห้วยเฮี้ยหรือห้วยข้าวหลาม (อยู่ทางตอนเหนือของหมู่บ้านภูคำในปัจจุบัน) ต่อจากนั้นได้อพยพมาอยู่ที่บ้านปลากั้ง (อบเลิน ปัจจุบันเป็นสวนส้มของชาวบ้าน) โดยการนำของนายแสนสุน แล้วอพยพครั้งสุดท้ายมาอาศัยอยู่บริเวณ

โรงเรียนบ้านห้วยสะแตงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 สันนิษฐานว่ากลุ่มที่ 2 เป็นต้นนามสกุล “อยู่นาน” กลุ่มที่ 3 โดยการนำของนายแสนนาง เป็นกลุ่มที่ 2 ที่แตกออกจากหมู่บ้านบวกหลวง ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ที่บ้านห้วยตาด ปัจจุบันเป็นพื้นที่สวนส้มของนายคำปัน แปงคำใส และย้ายมาที่บ้านห้วยโป่ง หลังจากที่แสนนางเสียชีวิตก็ได้อพยพมาอยู่ที่ห้วยงูเหลือม โดยการนำของแสนแหว ซึ่งในอดีตไม่มีการอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่งที่ชัดเจน ประมาณปี พ.ศ. 2481 นายแสนแหวเสียชีวิต แสนเสย (นายเสย แปงคำใสผู้ใหญ่บ้าน) จึงมีแนวคิดที่จะรวบรวมลูกหลานชาวขมุทั้ง 3 กลุ่มเข้าด้วยกันแล้วย้ายหมู่บ้านจากบริเวณโรงเรียนมาอยู่บริเวณลำห้วย โดยกลุ่มที่ 3 นำโดยแสนแหวสันนิษฐานว่าเป็นต้นนามสกุล “แปงคำใส”

การแต่งกายของชนเผ่าขมุบ้านห้วยสะแตง ผู้หญิงจะใส่เสื้อแขนกระบอกสีดำตกแต่งด้วยสีแดงและลูกปัดใต้รักแร้สองข้าง โพกหัวด้วยผ้าดำที่ตกแต่งด้วยลูกปัดหรือเหรียญ ใส่กำไรเงิน วงคอที่ทำมาจากเงินแท้ ส่วนผู้ชายนั้นจะแต่งกายด้วยเสื้อหม้อฮ่อม กางเกงสามดูก (กางเกงขาก๊วย) คาดผ้าขาวม้าลายดำแดงที่เอวและใส่รองเท้าสีดำ ดังภาพที่ 4.61

ภาพที่ 4.61 การแต่งกายของชนเผ่าขมุ

ชาวบ้านห้วยสะแตงยังมีการละเล่นพื้นบ้านที่ยังสืบสานมายังปัจจุบันได้แก่ “การร้องรำเตาสามโปง”เป็นการละเล่นประจำเผ่า เดิมนั้นเป็นการเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวของชนเผ่า หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวเรียบร้อยแล้วและมีพิธีกินข้าวใหม่ ซึ่งจะเป็นช่วงที่เข้าสู่ฤดูหนาว คู่ชายหญิงจะมีการเกี้ยวพาราสีระหว่างกัน โดยผู้ชายจะเป็นผู้ถือกระบอกไม้ไผ่ (บั้งไม้เฮี้ย) กระแทกลงดินและร้องเพลงให้เป็นจังหวะ ถ้าเพิ่มความสนุกสนานสามารถใช้ฉาบ ฆ้อง ฉิ่งช่วยกำกับจังหวะ โดยบทร้องเตาสามโปงมีดังนี้

เตาสามโปงตึกตื่นมักพุก	เตาสามโปงตึกตื่นมักมั่น
โปงสามเส้าสนุกที่น ๆ	โรงสามเส้าสนานที่น ๆ
ติเยาะแอลแซ้นนาโคละ	ติเยาะแอลแซ้นนาคลาง
ปิ้นกระด้างมะฮ้างเอิลเรอ	ปิ้นตั้มโพละยงโจ๊ะเอิลเรอ
เซาะกรานพลูฮู้นซะซะ	เซาะกวานพูลฮู้นโซงโซง
กอนรักย้งอำโป้งแกะบูล	กอนรักมะอำโป้งแกะบูล
จัดแอมง้อนอำปอนแอมราง	จัดแอมง้อนอำปอนแอมลง
ชูเพลียมัดพ่อระยองเกาะงอน	ชูเพลียมัดปอระยองเกาะงอน

นอกจากการละเล่นเตาสามโปงแล้วนั้นยังมีการร้องเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวที่ออกไปทำไร่ปลูกข้าว เริ่มตั้งแต่การถางไร่ เผาไร่ พอฝนเริ่มตกก็จะมีหญ้า ต้นไม้ต่างๆ เริ่มเจริญงอกงาม มีผักกูดงอ ซึ่งเป็นอาหารชั้นดีของชาวบ้าน การร้องเกี้ยวพาราสีของชายหญิงจะเกิดระหว่างการทำกิจกรรมต่างๆ ในไร่เรียกว่า การเติมหรือเรเนิ้ม โดยมีตัวอย่างเพลงเกี้ยวพาราสีดังนี้

พูลลิงชันเยาะกัลวัลยุ แปลว่า ผู้บ่าวชวนผู้สาวไปเก็บผักกูดงอ และอาสาช่วยเหลือสะพายย่ามให้
พูลลิงชันเยาะกัลวัลเรง แปลว่า ผู้สาวบอกว่า ให้ช่วยกันเก็บผักกูดงอให้หมดจากไร่นะ
ชันละเองโอ๊ะซังคุเปะยัน แปลว่า ผู้บ่าวบอกว่าสงสารตัวเองเหลือเกินที่มาจีบสาวโดยที่สาวไม่ชอบตัวเอง
ชันละเองโอ๊ะซังตานเปะยิน แปลว่า สงสารนะ แอบรักเขาข้างเดียว จีบแล้วไม่ได้กันเลยเป็นคนอกหัก

ซึ่งบทเพลงหรือเนื้อเพลงที่ใช้เกี้ยวพาราสีระหว่างชายหญิง จะสอดคล้องกับวิถีชีวิตหรือกิจกรรมที่ทำในแต่ละช่วงเวลาโดยวิถีทำเกษตรของชนเผ่าขมุบ้านห้วยสะแตงแต่เดิมทำไร่เลื่อนลอยและหาของป่า เช่น หัวยาข้าวเย็น กวาง ลูกต๋าว ตัวต่อ น้ำผึ้ง ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภคและนำไปแลกเปลี่ยนกับเกลือข้าว ยารักษาโรคกับคนพื้นราบ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2528 หน่วยงานราชการเข้ามามีบทบาทในพื้นที่มีการแนะนำอาชีพใหม่ให้กับชาวบ้านเปลี่ยนจากการทำไร่เลื่อนลอยมาปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ละหุ่ง ข้าวโพด มันสำปะหลัง รวมถึงเงาะ ส้ม ลิ้นจี่ และปัจจุบันเกษตรกรในชุมชนได้เริ่มนำกาแฟสายพันธุ์อาราบิกาและโรบัสต้า ส้มสีทอง เงาะโรงเรียนและทุเรียนเข้ามาทดลองปลูกในพื้นที่ เพื่อสร้างความหลากหลายให้กับผลผลิต

นอกจากศักยภาพเชิงพื้นที่แล้วบ้านห้วยสะแตงมีหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตงอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบหนึ่งแสนไร่และในการทำงานได้มีการทำงานร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ป่า ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ นอกจากนี้ในเขตหน่วยจัดการต้นน้ำยังไม่พื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้ามากางเต้นท์ เพื่อเยี่ยมชมธรรมชาติในป่าบ้านห้วยสะแตงอีกด้วย ทางชุมชนได้มีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญ 3 อย่างที่ชุมชนจะต้องมีสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 3 อย่างจะต้องมีการวางแผนการจัดตั้งให้เป็นระบบและเกื้อหนุนกันทั้งหมู่บ้าน ไม่สร้างการแข่งขันกันในชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีรายได้

ภาพที่ 4.62 สำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยสะแตง

ในเบื้องต้นกลุ่มแกนนำชุมชนบ้านห้วยสะแตงร่วมกับคณะกรรมการมิติด้านการท่องเที่ยวและทีมวิจัยโครงการพัฒนาเมือง ได้มีการศึกษา สำรวจเส้นทางและจัดทำเส้นทางนำร่องท่องเที่ยวจำนวน 3 เส้นทางดังนี้ เส้นทางที่ 1 เส้นทางการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ (ภาพที่ 4.63) โดยมีเส้นทางจากหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง --> น้ำตกอ่ายเหนือ-น้ำตกอ่ายใต้ --> ต้นผึ้ง --> ป่าต๋าว (ลูกชิด) --> จุดเครื่องบินตก --> น้ำตกตาดลม --> หลักเขตชายแดนไทย-ลาว --> สุดเขตแดนสยาม --> ฐานทัพทหาร --> เข้าหมู่บ้านศึกษาวิถีชุมชน โดยทางชุมชนต้องการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อการเดินและมีความปลอดภัยด้วยการให้ชาวบ้านร่วมเดินทางเป็นผู้นำทางให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติแล้วนั้นในเส้นทางที่ 1 ยังมีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้ร่วมเรียนรู้ เช่น การอูดขอฝน ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านห้วยสะแตงใช้ในการขอฝนเมื่อฝนทิ้งช่วง การเป่าขลุ่ยไม้ไผ่ด้วยจมูก การละเล่นเตาสามโปง เป็นต้น

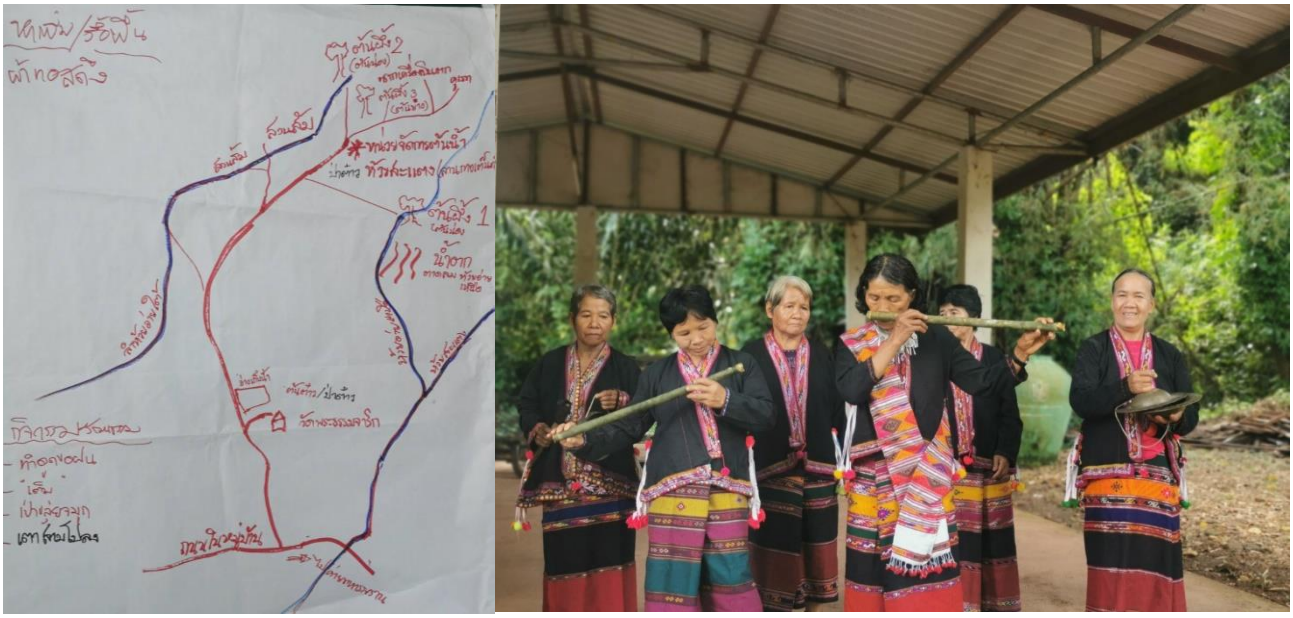

ภาพที่ 4.63 เส้นทางที่ 1 เส้นทางการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเป่าขลุ่ยไม้ไผ่ด้วยจมูก

เส้นทางที่ 2 เส้นทางเรียนรู้วิถีชุมชนห้วยสะแตง (ภาพที่ 4.64) ในเส้นทางนี้จะเป็นเส้นทางเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้านห้วยสะแตงโดยจัดให้มีบ้านเรียนรู้วิถีชีวิต ซึ่งแต่ละบ้านจะเน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติ (Workshop) บ้านเรียนรู้ของชุมชนสามารถแบ่งได้ทั้งหมด 8 บ้านเรียนรู้ได้แก่บ้านที่ 1 บ้านถั่วเน่า เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตของชนเผ่าขมุผ่านวัฒนธรรมการกินอาหาร การถนอมอาหาร บ้านที่ 2 บ้านฆ้องพร้า (ที่ใส่มีด) เรียนรู้การทำที่ใส่พร้าหรือมีด บ้านที่ 3 บ้านไม้กวาด นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ที่มาและต้นกำเนิดของไม้กวาด และลงมือทำกิจกรรมในการถักไม้กวาด บ้านที่ 4 บ้านพิธีกรรม/โรงตีเหล็ก เป็นการเรียนรู้เรื่องพิธีกรรมความเชื่อและจารีตประเพณีของชนเผ่าขมุที่ยังนับถือและสืบทอดปฏิบัติกันมาจากรุ่นสู่รุ่น บ้านที่ 5 บ้านจักรสาน เรียนรู้เกี่ยวกับการจักรสานไม้ไผ่และหวายสานเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนรวมถึงการนำไปใช้ในการทำเกษตร บ้านที่ 6 บ้านตีมีด เรียนรู้เทคนิควิถีการเฉพาะในการตีมีดของชาวชุมชนบ้านห้วยสะแตง บ้านที่ 7 บ้านต้มต๋าว (ลูกชิด) ลูกต๋าวถือเป็นผลผลิตจากป่าที่เป็นผลผลิตหลักที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนบ้านห้วยสะแตง ต๋าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวบ้านห้วยสะแตง

นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้แหล่งที่มาของลูกชิด วิธีการเก็บเกี่ยว การต้มต๋าวและการแปรรูปต๋าวในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยสะแตง นอกจากบ้านเรียนรู้ทั้ง 7 บ้านแล้วในเส้นทางนี้จะได้เรียนรู้เรื่องระบบนิเวศน์ลำห้วย ซึ่งในชุมชนบ้านห้วยสะแตงล้อมรอบด้วยลำห้วยน้อยใหญ่ มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องปลาได้อีกด้วย

ภาพที่ 4.64 เส้นทางที่ 2 เส้นทางเรียนรู้วิถีชุมชนห้วยสะแตง, การทำไม้กวาด, การทำฆ้องพร้า

เส้นทางที่ 3 เส้นทางเชื่อมสัมพันธ์สองแผ่นดิน (ไทย - ลาว) ภาพที่ 4.65 เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่มีจุดสิ้นสุดแดนสยามอยู่ที่ชายแดนไทย – ลาว จุดมุดชายแดนที่ 7 มุดชายแดนที่ 8 การเดินทางไปยังชายแดนจะต้องมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 32 บ้านห้วยสะแตงเป็นผู้นำทางและคุ้มครองเพื่อความปลอดภัย เมื่อถึงจุดชายแดนไทย - ลาว จะมีจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นวิวของเมืองเชียงฮ่อน ประเทศลาวได้ ในอดีตเส้นทางนี้เป็นจุดผ่อนปรนชายแดนไทย - ลาว เป็นเส้นทางการค้าชายแดน มีการค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้า

ระหว่างกัน ซึ่งสินค้าที่มีการนำเข้ามาจากลาว ได้แก่ ลูกต๋าว (ลูกชิด) เนื่องจากประเทศลาวยังมีความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าอยู่มากจึงทำให้สามารถผลิตลูกต๋าวได้เป็นจำนวนมาก จึงมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน แต่เมื่อเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) จึงทำให้มีการปิดชายแดนไทย - ลาว ประชาชนไม่สามารถสัญจรหรือติดต่อค้าขายระหว่างกันได้ เพื่อป้องกันการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า เส้นทางนี้นอกจากจะเชื่อมไปยังประเทศลาวแล้วนั้นระหว่างทางยังมีลานกางเต็นท์ 2 จุด ได้แก่จุดที่ 1 จุดกางเต็นท์กิ่วห้วยปลากั้ง เป็นลานกางเต็นท์ที่มีวิวภูเขาสวย เป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ตกดิน จุดกางเต็นท์ที่ 2 จุดกางเต็นท์หมกเตาโคก เป็นจุดกางเต็นท์ที่สามารถมองเห็นวิวได้รอบทิศทาง เมื่ออยู่บนยอดจะสามารถมองเห็นดอยผาผึ้งและถ้ำผาแดง ที่อยู่หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ กิจกรรมบนลานกางเต็นท์ที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสได้แก่ กิจกรรมหลามข้าว หลามบอน หมกเผือก มัน และการเผาข้าวหลาม ข้าวโพด กล้วย ซึ่งเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำในช่วงกลางคืน

ภาพที่ 4.65 เส้นทางที่ 3 เส้นทางเชื่อมสัมพันธ์สองแผ่นดิน (ไทย - ลาว)

นอกจากนี้ในหมู่บ้านห้วยสะแตงยังมีอ่างเก็บน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในฤดูร้อนได้ โดยมีแนวทางในการพัฒนาให้มีแพสำหรับเล่นน้ำและมีร้านค้าจำหน่ายอาหารให้แก่นักท่องเที่ยว การเกษตรของชุมชนก็เป็นอีกแนวทางในการจัดการท่องเที่ยว โดยอาชีพหลักของชุมชนคือการทำไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วเหลือง หาของป่า และลูกต๋าว (ลูกชิด) ซึ่งเป็นผลผลิตหลักของชาวบ้านในชุมชนเนื่องจากบ้านห้วยสะแตงมีป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกพืชคู่กับป่าเพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน เช่น กาแฟ อโวคาโด้ โกโก้ แมคคาเดเมีย เป็นต้น จึงสามารถจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวบ้านห้วยสะแตงตลอดทั้งปี ทั้งนี้ผลการสำรวจศักยภาพเชิงพื้นที่และบริบทชุมชนยังพบว่า โอกาสการพัฒนาชุมชนบ้านห้วยสะแตงหมู่บ้านห้วยสะแตงนั้นเป็นไปได้สูง อันเนื่องจากปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนคือ “ความเข้มแข็งของคนในชุมชน” จากการแสดงพลังการร่วมด้วยช่วยกันในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและการสร้างข้อกำหนดกฎกติกาของหมู่บ้านที่ชัดเจน ดังภาพที่ 4.66 จึงเป็นส่วนสำคัญที่

การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชน บ้านห้วยสะแตง ให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้และอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนมีโอกาสประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

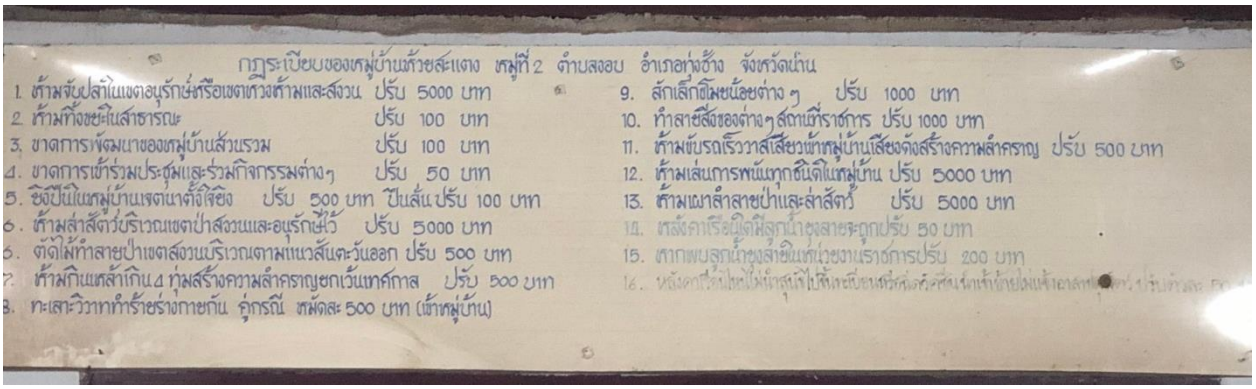

ภาพที่ 4.66 กฎระเบียบชุมชนบ้านห้วยสะแตง

- ถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง

คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติการท่องเที่ยวได้จัดกิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้างขึ้นเป็นครั้งแรกในอำเภอทุ่งช้าง ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ เพื่อทดสอบ วิเคราะห์และประเมินศักยภาพของการสร้างพื้นที่กิจกรรมเพื่อการแสดงออกของคนทุ่งช้างทุกเพศทุกวัย ที่จะเป็นเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในตำบลต่างๆ โดยได้รับการตอบรับจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดีและอยากให้มีการจัดถนนคนเดินอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในภาพที่ 4.67

ภาพที่ 4.67 กิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ

ผลประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในครั้งที่ 1 พบว่า ในการจัด “ถนนคนเดินกาดข่วงทุ่งช้าง” มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 568 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 47 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน กาดข่วงทุ่งช้าง มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยนอยู่ที่ 3.84 โดยมีรายละเอียดในแบบสอบถามความพึงพอใจดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป (ข้อมูลจากผู้กรอกแบบสอบถาม)

1.1 เพศ

เพศชาย	จำนวน	10	คน
เพศหญิง	จำนวน	34	คน

1.2 อายุ

ต่ำกว่า20 ปี	จำนวน	3	คน
อายุ 20-30 ปี	จำนวน	9	คน
อายุ31-40 ปี	จำนวน	12	คน
อายุ 41-50 ปี	จำนวน	8	คน
อายุ 51-60 ปี	จำนวน	4	คน
อายุ61 ปีขึ้นไป	จำนวน	7	คน

1.3 สถานภาพ

โสด	จำนวน	18	คน
สมรส	จำนวน	21	คน
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	จำนวน	7	คน

1.4 ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษา	จำนวน	0	คน
ประถมศึกษา	จำนวน	4	คน
มัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน	6	คน
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.	จำนวน	6	คน
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	จำนวน	3	คน
ปริญญาตรี	จำนวน	23	คน
สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	1	คน

1.5 อาชีพ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	จำนวน	7	คน
ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	จำนวน	8	คน
ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว	จำนวน	1	คน
ค้าขาย	จำนวน	13	คน
รับจ้างทั่วไป	จำนวน	3	คน
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	จำนวน	1	คน
เกษตรกร	จำนวน	0	คน
ว่างงาน	จำนวน	3	คน

นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 3 คน

อื่นๆ (ข้าราชการบำนาญ) จำนวน 4 คน

1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 21 คน

รายได้ 10,001-20,000 บาท จำนวน 11 คน

รายได้ 20,001-30,000 บาท จำนวน 6 คน

รายได้ 30,001-40,000 บาท จำนวน 4 คน

รายได้ 40,001-50,000 บาท จำนวน 0 คน

รายได้มากกว่า 50,000 บาท จำนวน 2 คน

2. ระดับความพึงพอใจ

5=พึงพอใจมากที่สุด 4=พึงพอใจมาก 3=พึงพอใจ 2=พึงพอใจน้อย 1=พึงพอใจน้อยที่สุด

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ					รวม	ค่าเฉลี่ย	การแปรผล
	5	4	3	2	1			
1. การบริการและอัธยาศัยไมตรีของพ่อค้าแม่ค้า	17	23	7	0	0	47	4.21	มากที่สุด
2. ความสะดวกบริเวณทางเดิน ตลาด	10	15	17	5	0	47	3.64	มาก
3. ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	16	22	9	0	0	47	4.15	มาก
4. ความสะอาดบริเวณตลาด	13	21	12	1	0	47	3.98	มาก
5. ความสะดวกในการจอดรถ/สถานที่จอดรถเพียงพอ	19	16	11	1	0	47	4.13	มาก
6. ความสะอาดของห้องน้ำ/สุขา	3	18	14	8	4	47	3.17	ปานกลาง
7. ห้องน้ำ/ห้องสุขามีเพียงพอ	3	12	14	12	6	47	2.87	ปานกลาง
8. ความเหมาะสมของราคาสินค้า	11	25	9	1	0	46	3.91	มาก
9. คุณภาพและความสะอาดของสินค้า	14	19	14	0	0	47	4.00	มาก
10. ระบบการบริหารจัดการขยะ/การคัดแยกขยะภายในถนนคนเดิน	8	24	13	2	1	47	3.83	มาก
11. วันและเวลาที่เปิดให้บริการ (ทุกวันศุกร์ เวลา 17.00น.-21.00น.) จัดดำเนินการ จำนวน 2 ครั้ง/เดือน เป็นวันและเวลาที่เหมาะสม	16	20	11	0	0	47	4.11	มาก
12. การแสดงต่างๆ บริเวณกาดข่วงทุ่งช้าง มีความเหมาะสมและหลากหลาย	16	20	11	0	0	47	4.11	มาก
เฉลี่ย							3.84	มาก

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

<u>ด้านสถานที่</u>

- บริเวณสถานที่จัดงานมีฝุ่นเยอะเกินไป
- ควรเพิ่มห้องน้ำบริเวณถนนคนเดิน
- ควรมีป้ายบอกทางทางไปห้องน้ำ
- ควรมีจุดคัด แยกและทิ้งขยะให้ชัดเจน
- ขันโตก และเสื่อมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- ขยายพื้นที่การจัดสถานที่ถนนคนเดิน กาดข่วงทุ่งช้าง
- อยากให้ปรับปรุงสถานที่ให้ดีกว่าเดิม

<u>ด้านร้านค้าและผลิตภัณฑ์ที่นำมาจำหน่าย</u>

- ควรมีความหลากหลายของอาหารที่มาจำหน่าย
- ควรมีร้านค้าของเด็กและเยาวชน

<u>ด้านการประชาสัมพันธ์</u>

- ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้แม่ค้าและประชาชนให้ทราบโดยทั่วถึง ว่ามีการจัดตั้งถนนคนเดินกาดข่วงทุ่งช้าง

<u>ด้านการแสดง</u>

- อยากให้มีการแสดงของเด็กและเยาวชน แต่ละชุมชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

<u>ด้านอื่น ๆ</u>

- ควรมีแผนสำรองในฤดูฝน
- อยากให้จัดวันพุธ เหมือนเดิม
- บริเวณที่จัดงานสะอาด
- บรรยากาศการจัดงานเป็นกันเอง เข้าถึงได้ง่าย

- เส้นทางทำบุญไหว้พระวัดในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง

วัดในอำเภอทุ่งช้างมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและบางวัดก็สามารถพัฒนาและยกระดับเข้าสู่กระบวนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ จากการศึกษาประวัติความเป็นของแต่ละวัดมีรายละเอียดดังนี้

1. วัดราษฎร์บำรุง (อายุ 71 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 30 หมู่ 2 บ้านทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้างเริ่มบุกเบิกสร้างวัดเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2492 โดยมีนายบุญทอน พนาขวา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2 (บ้านทุ่งช้าง-ทุ่งผึ้ง) เป็นผู้ริเริ่มบุกเบิกในการสร้างวัด โดยขอแยกจากวัดทุ่งผึ้งมาสร้างขึ้นใหม่เหตุเพราะการเดินทางไปวัดทุ่งผึ้งไกล ผู้สูงอายุเดินทางลำบาก จึงมีการมาสร้างกระต๊อบที่เนินเขา เดิมเรียกว่า ดอยจัก บ้าง ดอยแพะจักบ้าง เล่ากันว่า เป็นป่า

แพะจะใช้ปลูกผักหรือทำสวนไม่ค่อยได้ ภูเขามีหินกรวดเยอะ มีไม้จำพวกไม้รวก ไม้ซางมาก เป็นสถานที่ที่ไม่มีใครจับจองเป็นเจ้าของชาวบ้านเข้าไปตัดไม้มาทำตอก มาผูกรั้วบ้าง มามัด (รัด) ห่อใบตองทำขนมบ้าง สารพัดประโยชน์ นายบุญทอน พนาขวา ได้จองที่ไว้แล้วและได้บริจาคที่ดินจำนวน 6 ไร่ 2 งาน 15 ตารางวา ได้สร้างกุฏิ ศาลาทำบุญขึ้นมาเป็นการชั่วคราวและได้นิมนต์พระสงฆ์จากวัดใกล้เคียงมาประจำเฉพาะวันพระ แรกนั้นได้ตั้งชื่อว่า “วัดสวรรค์สาธร” ต่อมาหลังจากได้ดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด จนได้รับอนุญาตแล้ว จึงขอเปลี่ยนชื่อวัดใหม่ว่า “วัดราษฎร์บำรุง”สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด 1. ซุ้มประตูล้านนาที่ใหญ่ที่สุดของอำเภอทุ่งช้าง 2. สักการะต้นศรีมหาโพธิ์ อายุ 100 ปี ที่นำกล้ามาจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย 3. สักการะพระเจ้าทันใจปั้นเสร็จภายในวันเดียว อธิษฐานจิตขอพร

ภาพที่ 4.68 วัดราษฎร์บำรุง

2. วัดไชยคำ (อายุ 102 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ 1 ทุ่งอ้าว ตำบลและ แต่เดิมนั้น บ้านทุ่งอ้าว มีวัดอันเป็นศูนย์รวมจิตใจแห่งหนึ่ง ซึ่งชาวบ้านเรียกกันจนติดปากว่า “วัดห่าง” สร้างเมื่อ พ.ศ. 2461 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านทุ่งอ้าว ห่างออกไปประมาณ 700 เมตร มีพระอุดร พระเมืองชัย เขียวปัด และพระสมบูรณ์ ศาลาคาม เป็นประธานสงฆ์บริหารจัดการมาตามลำดับ ต่อมา เมื่อ ปี พ.ศ. 2513 พระสงฆ์และชาวบ้านเห็นว่าเป็นที่ไม่มีความสะดวกต่อการสัญจรไปมา จึงได้ย้ายมาสร้างวัดใหม่ในพื้นที่ปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ดินของนายแสวง วงศ์วาทบริจาคให้สร้าง ประมาณ 8 ไร่เศษ มีพ่อหนานหลวงเมืองชัย เขียวปัด พ่อน้อยฟองคำ วงศ์วาท และผู้ใหญ่บุญถึง จิตรแข็ง เป็นผู้บุกเบิกริเริ่มนำชาวบ้านดำเนินการก่อสร้าง ในปีต่อมาได้อาราธนาพระอภัย สุเมโธ จากวัดไฮหลวง อำเภอเชียงกลาง มาเป็นประธานสงฆ์ดำเนินการสร้างวัด และได้รับอนุญาตให้สร้างวัดอย่างเป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2514

ภาพที่ 4.69 พระพุทธรูปปั้นมือวัดไชยคำ

3. วัดทุ่งผึ้ง (อายุ 213 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 5 หมู่ 5 ทุ่งผึ้ง ตำบลทุ่งช้าง ในอดีตมีฐานะแขวงเรียกว่าแขวงขุนน่าน ผู้ครองแขวงชื่อเจ้าพรม ณ น่าน ปกครองแขวงขุนน่าน ระหว่างปีพ.ศ. 2442-2446 และต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอมีชื่อว่า อำเภอและ โดยมีอาคารที่ว่าการอำเภอมาตั้งใหม่ซึ่งห่างจากเดิม 2 กิโลเมตร เมื่อปี พ.ศ.2504 ซึ่งอยู่บ้านทุ่งช้าง หมู่ 2 ต.ทุ่งช้าง จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นอำเภอทุ่งช้าง มีประวัติศาสตร์การสู้รบที่ยาวนานคือ สงครามอันเนื่องจากความแตกต่างทางความคิดอุดมการณ์ลัทธิการปกครอง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่แทรกซึมเพื่อหวังทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่ พ.ศ.2506 ทวีความรุนแรงตั้งแต่ปี พ.ศ.2513 จนถึง พ.ศ.2518 ชาวไทยที่รักชาติต้องพลีชีพปกป้องผืนแผ่นดินไทยมากมายถึง 600 กว่าคนทั้งพลเรือน ตำรวจและทหาร สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่ “พระพุทธรูปมงคลสัมฤทธิ์อายุ 700 ปี” สร้างสมัยกรุงสุโขทัย โดยปี พ.ศ. 2513 พระบุญปั๋น ปญญาธิโร เจ้าอาวาสวัดบ้านทุ่งผึ้งพร้อมกับสามเณร 5 รูป ไปวัดร้าง ชื่อวัดก้อมก้อ อยู่ห่างจากวัดทุ่งผึ้งประมาณ 1 กิโลเมตร มีต้นยางอยู่ 2 ต้น ลำต้นสูงใหญ่มาก พระบุญปั๋น ทำพิธีอฐิษฐาน ด้วยอิทธิฤทธิ์แรงบรรดาสิ่งศักดิ์ ทำให้พระบุญปั๋นหลับฝันว่าได้สู้รบกับพญายักษ์ ที่เฝ้ารักษาวัดร้างแห่งนั้น และก็รบชนะพญายักษ์ วันรุ่งขึ้นก็พาพระเณรไปขุดหาพระหรือของดีของศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของนักนิยมพระ โดยขุดพบพระพุทธรูป 4 องค์ มีพระองค์ใหญ่ 1 องค์ นำมาประดิษฐ์ที่วัดทุ่งผึ้ง พระองค์เล็ก 3 องค์ นำไปถวายพระครูประภากรณ์พิทักษ์ เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง เจ้าอาวาสวัดราษฎร์บำรุง 1 องค์ อีก 2 องค์ไม่ทราบว่าอยู่ที่ไหน วันที่ 10 เมษายน 2542 ได้ทำพิธีฉลองครบรอบ 100 ปี อำเภอทุ่งช้าง ทางราชการได้จำลองพระพุทธมงคลสมฤทธิ์ 700 ปี เป็นเหรียญ ทำพิธีพุทธาภิเษกเป็นรุ่น1 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้บูชาในการจัดงานฉลองอำเภอทุ่งช้าง จึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอทุ่งช้างมีคนบูชามิได้ขาด

ภาพที่ 4.70 วัดทุ่งผึ้ง และพุทธรูปมงคลสัมฤทธิ์ 700 ปี

4. วัดเฟือยลุง (อายุ 203 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 9 หมู่ 9 เฟือยลุง ตำบลและ มีอาณาเขต ทิศเหนือติดกับทางสาธารณะ ทิศใต้ ติดกับลำน้ำห้วย ทิศตะวันออก ติดกับทางสาธารณะ ทิศตะวันตกติดลำน้ำห้วยเต๋ย วัดเฟือยลุง เดิมชื่อวัดเปี๊ยะ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำน่าน ต่อมาเกิดการพังทลายของตลิ่งทุกปีในฤดูฝน ไม่สามารถที่จะตั้งอยู่ได้จึงได้ย้ายวัดมาตั้งเป็นสำนักสงฆ์อยู่บริเวณสันเขาลูกหนึ่งที่มีต้นไทรใหญ่ตั้งอยู่และมีหนองน้ำขนาดใหญ่อยู่ด้านล่าง ปัจจุบันคือ บ้านเฟือยลุง มีพระสุยะมาเริ่มสร้างสำนักสงฆ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2394 ที่ดอยหนองกุด และได้ตั้งชื่อว่า วัดเฟือยลุง จนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.71 พระพุทธรูปปั้นมือวัดเฟือยลุง

พระครูคัมภีร์ปัญญา ปูชนียบุคคลที่ชาวน่านสายเหนือเคารพ บูชาเป็นอย่างยิ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านยาสมุนไพรเป็นอย่างดี เป็นประธานสร้างวัด อุโบสถ วิหาร กุฎิ และ พระพุทธรูปปูนปั้น เรียกได้ว่าเป็นช่างพื้นบ้านที่มีฝีมือ จะเห็นได้ว่าวัดหลายๆ แห่ง เป็นงานช่างฝีมือของพระครูคำภีร์ปัญญา เช่น วัดสุขศรี วัดดอนชัย วัดเฟือยลุง วัดหัวน้ำ (อำเภอเชียงกลาง) วัดดอนแก้ว บูรณะวัดร้อง (อำเภอปัว) วัดบางวัดใน ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว พระพุทธรูปปูนปั้นที่ท่านได้ปั้นกับมือ เช่น พระพุทธรูปประธานวัดดวงคำ วัดดอนชัย วัดเฟือยลุง วัดหัวน้ำ รวมทั้งพระครูคำภีร์ปัญญาท่านได้จารอักษรธรรมล้านนาไว้หลายผูกและรวบรวมธรรมเทศนาพื้นบ้าน ตำรายา เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าวัตถุมงคลยันต์และเหรียญของท่าน (ภาพที่ 4.72) สร้างเมื่อ ปีพ.ศ.2518 แจกจำหน่ายเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับทหารที่มาปฏิบัติหน้าที่ช่วงต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์น่านเหรียญนี้เป็นที่นิยมมาก

ในหมู่ทหารสมัยนั้นมาก เนื่องจากมีประสบการณ์แคล้วคลาดจากระเบิดและลูกปืนหลายครั้ง เหรียญรุ่นนี้มีส่วนผสมของปลอกลูกปืน M16

ภาพที่ 4.72 เหรียญพระครูคัมภีร์ปัญญา
ที่มา : http://longkrung.com/

ปัจจุบันบริเวณวัดมีการสร้างพระธาตุสิบสองราศีโพธิพฤกษาพุทธเจดีย์ พระนอนหรือพระพุทธรูปปางสีหไสยาสน์ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นยาว 9 เมตร และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเก็บรักษาข้าวของเครื่องใช้โบราณ เช่น กระติ๊บข้าว กี่ทอผ้า เครื่องเสียง แจกัน ครก กระบวย ฯลฯ โดยรวบรวมเพื่ออนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดรุ่นสู่รุ่นสืบไป

ภาพที่ 4.73 พระพุทธรูปปูนปั้นยาว 9 เมตร, พระธาตุสิบสองราศีโพธิพฤกษาพุทธเจดีย์

5. วัดศรีดอนชัย (อายุ 314 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ 10 ใต้ร่มโพธิ์ทอง ตำบลงอบ สร้างเมื่อปีพ.ศ. 2249 ผู้สร้างไม่ทราบแน่ชัด รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันพุธที่ 13 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2478 ปีกุน สัปตศก ประกอบพิธีผูกพัทธสีมาเมื่อวันอาทิตย์ที่ 12 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2480 (เอกสารของท่านพระครูเขียนทอง กล่าวว่า สร้างวัดเมื่อ 16 เดือนมกราคม พ.ศ. 2245 เป็นวัดโดยสมบูรณ์เมื่อ 15 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2249) ภายในวัดมีต้นศรีมหาโพธิ์ อันเปรียบเสมือนเสาใจบ้านของชาวไทลื้อบ้านงอบ ตั้งอยู่ใจกลางหมู่บ้านสังเกตโดยอยู่บนที่สูง มองลงมาจะเห็นได้ชัดเจน เป็นสิ่งที่บ่งบอกอายุของวัดได้เป็นอย่างดี เพราะเสนาสนะอื่นมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อนึ่งในการตั้งหมู่บ้านในสมัยก่อนจะมีการตั้งเสาใจบ้านไว้กลางหมู่บ้าน โดยจะนำหลักไม้มาปักไว้พร้อมทั้งปลูกต้นโพธิ์ให้เติบโตคลุมเสานั้นไว้ ตั้งอยู่เลขที่ 63 บ้านใต้ร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ 10 ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

ภาพที่ 4.74 วัดศรีดอนชัย พระประธานโบราณ ต้นศรีมหาโพธิ์ พระอุโบสถ

6. วัดดอนชัย (ปอน)/(อายุ 138 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 6 หมู่ 6 ปอน ตำบลปอน สร้างเมื่อ พ.ศ.2425 ชาวบ้านเรียกว่า วัดปอน โดยตำบลปอนได้ก่อตั้งขึ้น เมื่อราวประมาณ พ.ศ.2370 ในรัชสมัย รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประชาชนในชุมชนมีด้วยกัน 5 เผ่า คือ เผ่าเหาะ เผ่าขมุ เผ่าถิ่น เผ่าไทลื้อ เผ่าพื้นเมือง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ประกอบไปด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านน้ำเลียง บ้านไร่ไทรงาม บ้านหล่ายทุ่ง บ้านหนองคำ บ้านใหม่ บ้านปอน บ้านป่าเปือย บ้านเฉลิมราช ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงและเป็นภูเขา มีแม่น้ำไหลผ่าน จำนวน 3 สาย คือ แม่น้ำน่าน แม่น้ำปอน และแม่น้ำแงน ห่างจากที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง ประมาณ 16 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดน่าน ประมาณ 106 กิโลเมตร

ภาพที่ 4.75 วัดดอนชัย (ปอน)

7. วัดสุขศรี (อายุ 194 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 27 บ้านสลี ตำบลทุ่งช้าง สร้างเมื่อพ.ศ. 2369 ชาวบ้านเรียกว่า วัดสลี ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2520 เขตวิสุงคามสีมากว้าง 30 เมตร ยาว 45 เมตร ห่างจากวัดราษฎร์บำรุง ประมาณ 2 กิโลเมตรอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง ประมาณ 1 กิโลเมตร โบราณวัตถุ พระพุทธรูปหน้าตัดกว้าง 18 นิ้ว สูง 1.50 เมตร จำนวน 1 องค์ พระพุทธรูปปางสัมฤทธิ์สมัยเชียงแสนรุ่นที่ 3 หน้าตักกว้าง 15 นิ้ว 1 องค์ และพระพุทธรูปไม้ปางต่างๆ

ภาพที่ 4.76 ศาลเจ้าปู่ลาวและพระวิหารบริเวณพระธาตุจอมสลีเก้าดวงดี

นอกจากนี้ยังมีพระธาตุจอมสลีเก้าดวงดีตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เป็นพระธาตุที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง ชาวอำเภอทุ่งช้าง ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น จึงได้จัดประเพณีนมัสการพระธาตุจอมสลีเก้าดวงดีประจำปีขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและอนุรักษ์จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชาวไทยอันเป็นที่เคารพสักการะของชาวพุทธขึ้นเป็นประจำทุกปี

ภาพที่ 4.77 พระธาตุจอมสลีเก้าดวงดี

8. วัดสันกลาง (อายุ 248 ปี) ตั้งอยู่เลขที่ 5 หมู่ 5 ตำบลและ สร้างวัดเมื่อ พ.ศ.2315 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2539 ในพื้นบริเวณใกล้เคียงจะมีพระธาตุภูเพียง อีกปูชยีสถานที่เคารพนับถือ ชาวอำเภอทุ่งช้าง จัดงานประเพณีแปดเป็งนมัสการพระธาตุภูเพียง เป็นประจำทุกปี

ภาพที่ 4.78 วัดสันกลาง

9. วัดห้วยยาง เป็นที่ประดิษฐ์สถานของพระพุทธรูปโบราณ และพระพุทธเมตตาองค์ใหญ่ ที่ชาวบ้านเคารพสักการะบูชา

ภาพที่ 4.79 พระวิหารทรงไทลื้อ พระพุทธเมตตาองค์ใหญ่วัดห้วยยาง

จากการลงพื้นที่สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง นำมาสู่การรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวและนำมาสู่การจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวนำร่องวิถีทุ่งช้างที่ประกอบด้วยเส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและการเกษตร รวมถึงเส้นทางท่องเที่ยวสายบุญ

ภาพที่ 4.80 แผ่นพับแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง (1)

ภาพที่ 4.81 แผ่นพับแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง (2)

โดยเส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวิถีชุมชน ประกอบด้วย

- Sahainan Permaculture Organic Farm ไร่สหายน่าน เรียนรู้เกษตรวิถีและยั่งยืน โดยอาจารย์สันโดษ สุขแก้ว เจ้าของฉายา “ผีบ้าแห่งเมืองปาย” ได้เปิดเป็นพื้นเรียนรู้ให้กับกลุ่มคนที่มีความสนใจด้านเพอร์มาคัลเชอร์ (Permaculture) ซึ่งเป็นแนวคิดของการทำการเกษตรแบบถาวรที่รักษาวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป ที่ไร่สหายน่านเปิดคอร์สเรียนเพอร์มาคัลเชอร์ เปิดวันที่ 1-10 ของทุกเดือน ค่าเรียนรวมค่าที่พักและกินอยู่ 10 วัน เป็นเงิน 8,800 บาท จ่ายเป็นเงินสดเมื่อมาถึงฟาร์ม เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจได้เรียนภาคทฤษฎี แล้วได้นำไปลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ดีขึ้น

ภาพที่ 4.82 กิจกรรมในไร่สหายน่าน
ที่มา: http://www.sahainan.com

ปัจจุบันได้ขยายกิจกรรม “เรียนรู้อยู่กับป่า” สำหรับเรียนรู้แบบครอบครัว จำนวน 2 วัน 1 คืน ค่าใช้จ่าย 2-5 คน ราคาตั้งแต่ 1,200 - 2,000 บาท โดยโปรแกรมการเรียนรู้ประกอบด้วย การเก็บมะนอตสุดยอดผลไม้ที่ขึ้นเองในป่า สอนลูกผูกพันกับธรรมชาติ ชีวิตง่ายๆสไตล์สหายน่านโฮมสคูล (Sahainan Homeschool) Workshop ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงปฏิบัติ เช่น การจักรสานไม้ไผ่ ทำช้อนชาม พิซซ่ากลางไพรเตาดินโบราณ ปลูกผักแบบเพอร์มาคัลเจอร์และเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 4.83 กิจกรรมเก็บมะนอต (มะเดื่อป่า) เรียนรู้การเล่นดนตรี การทำพิซซ่าโฮมเมด
ที่มา : Facebook “Sahainan Permaculture Organic Farm ไร่สหายน่าน เรียนรู้เกษตรวิถีและยั่งยืน”

นอกจากนี้ที่ไร่สหายน่านยังมีการเปิดรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าไปเรียนรู้และเยี่ยมชมไร่ โดยมีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำเองจากวัตถุดิบในไร่ เช่น เค้กกล้วยหอมที่ไม่ใช้แป้งและน้ำตาลเหมาะสำหรับคนรักสุขภาพ แยมมะเดื่อป่า ซอสหมาล่า น้ำผึ้ง แก้ว จาน ชามที่ทำมาจากไม้ไผ่

ภาพที่ 4.84 ผลิตภัณฑ์โฮมเมดของไร่สหายน่าน
ที่มา : Facebook “Sahainan Permaculture Organic Farm ไร่สหายน่าน เรียนรู้เกษตรวิถีและยั่งยืน”

และจุดเด่นของไร่สหายน่านอีกอย่างหนึ่งคือ พิซซ่าโฮมเมดที่ประยุกต์ใช้วัตถุดิบภายในไร่มาดัดแปลงผสมผสานกับอาหารพื้นเมืองเป็นพิซซ่ารสชาติต่างๆ เช่น น้ำพริกน้ำหน่อ ณาซิเลอมะเป็นอาหารประจำชาติมาเลเซีย เป็นต้น

ภาพที่ 4.85 เค้กกล้วยหอมและพิซซ่าโฮมเมด
ที่มา : Facebook “Sahainan Permaculture Organic Farm ไร่สหายน่าน เรียนรู้เกษตรวิถีและยั่งยืน”

- สวนผลไม้ปลอดภัยป้าขันคำ บ้านวังผา ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ป้าขันคำ เป็นเกษตรกรผู้ปลูกส้มสีทองซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงของอำเภอทุ่งช้างและจังหวัดน่าน ส้มสีทองเป็นส้มพันธุ์เดียวกับส้มเขียวหวาน แต่มีเปลือกสีทอง และรสชาติหวานหอมอร่อยกว่าเป็นเพราะอิทธิพลของดินฟ้าอากาศ คืออุณหภูมิระหว่างกลางวันและกลางคืนต่างกัน 8 องศา เป็นเหตุให้สาร “คาร์ทีนอยพิคเมนท์” ในเปลือกส้มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีทองดังกล่าว ตามประวัติของการปลูกส้มสีทองมีอยู่ว่าในปี พ.ศ. 2468 “หมื่นระกำ” ผู้คุมเรือนจำจังหวัดน่าน ได้นำส้มจีนเข้ามาปลูกก่อนเป็นครั้งแรก และในเวลาต่อมาได้มีการนำส้มพันธุ์ต่างๆ มาปลูกที่เมืองน่านด้วย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2480 อาจารย์คำรพ นุชนิยม อดีตศึกษาธิการจังหวัดน่าน ได้ริเริ่มการปลูกส้มเขียวหวานด้วยการปักกิ่งตอนจนกระทั่งได้แพร่หลายมาตราบ เท่าทุกวันนี้ (travel nan, 2555) การเข้ามาเที่ยวสวนส้มสามารถติดต่อล่วงหน้าได้ที่เบอร์โทร 087 727 1059 (ป้าขันคำ) ช่วงที่เหมาะต่อการท่องเที่ยวคือ ช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

ภาพที่ 4.86 สวนส้มป้าขันคำ บ้านวังผา ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง
ที่มา :นา เขา เรา น่าน

- บ้านเหลืองอินเดีย

ต้นเหลืองอินเดียจะผลิดอกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคมของทุกปี การเข้าชมและถ่ายรูปบริเวณบ้านเหลืองอินเดียจะเสียเงินค่าเข้าบริการคนละ 20 บาท

ภาพที่ 4.87 บ้านเหลืองอินเดีย ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน

- หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง

ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 108 น่าน - ทุ่งช้างหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง มีระยะทางห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลงอบประมาณ 9 กิโลเมตร ทั้งนี้บริเวณหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตงนักท่องเที่ยวสามารถกางเต็นท์นอนดูดาวและชมทะเลหมอกได้ในตอนเช้า รวมถึงสามารถเดินป่าเพื่อศึกษาเส้นทางธรรมชาติได้ โดยต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยจัดการต้นน้ำ ช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะแก่การขึ้นท่องเที่ยวที่หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง

ภาพที่ 4.88 หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง
ที่มา :ม่วงมหากาฬพาเที่ยว

- ชุมชนบ้านหล่ายทุ่ง ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ จุดเด่นคือเป็นชุมชนทอผ้า มีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง

ภาพที่ 4.89 คณะช่างฟ้อนไทลื้อ การทอผ้าไทลื้อ การพวงกุญแจป๊อกชายตุง

การท่องเที่ยวภายในชุมชนนอกจากจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวไทลื้อแล้วนั้น ยังมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือเรียนรู้ อาทิเช่น การทำพวงกุญแจป๊อกชายตุง เรียนรู้การทอตุงลายตีนจกไทลื้อ การทำบายศรีสู่ขวัญ อาหารพื้นบ้านไทลื้อ การทำข้าวแคบน้ำตาย้อย การทำโดนัทไทลื้อเป็นต้น

ภาพที่ 4.90 ขนมโดนัทไทลื้อ ข้าวแคบน้ำตาย้อย

- หมู่บ้านมณีพฤกษ์

หมู่บ้านมณีพฤกษ์ เดิมเป็นหมู่บ้านของชนเผ่าเย้า ต่อมาชนเผ่าเย้าได้อพยพไปอยู่ยังอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ชาวม้งที่อยู่บริเวณใกล้เคียงจึงได้อพยพเข้าไปอยู่แทนที่ โดยมีชนเผ่าเย้าเป็นผู้ปกครองดูแลโดยที่ชนเผ่าม้งจะต้องจ่ายภาษีเป็นประจำ คือ “ฝิ่น” ต่อมาชนเผ่าทั้งสองเกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ต่อมาจึงได้ส่งตัวแทนมาเจรจามีการฆ่ากระบือทำอาหารเลี้ยงกันและนำอาวุธเช่น ปืน มีดและของมีคมมาจิ้มเนื้อให้ฝ่ายตรงข้ามรับประทานและทำพิธีสาปแช่ง ว่าผู้ใดคิดร้ายต่อกันขอให้มีอันเป็นไปด้วยอาวุธเหล่านั้น เรียกพิธีกรรมในครั้งนั้นว่า “ฉงผ้า” ซึ่งหมายถึงการแก้ไขปัญหาครั้งยิ่งใหญ่ เมื่อปัญหาความขัดแย้งสิ้นสุดลงจึงนำชื่อมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านเรียกว่า “หมู่บ้านฉงผ้า” ต่อมารัฐมีนโยบายในการปราบปรามยาเสพติด ชาวบ้านฉงผ้าไม่สามารถผลิตฝิ่นซึ่งเป็นภาษีให้กับชาวเย้าได้การปกครองโดยชาวเย้าก็ได้สิ้นสุดลง แต่ความขัดแย้งระหว่างชาวม้งและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสถานการณ์บ้านเมืองที่วุ่นวายนักศึกษาไม่พอใจฝ่ายปกครองจึงได้หนีเข้าป่า นักศึกษาส่วนหนึ่งหนีมาอาศัยกับชาวม้งและสนับสนุนแนวคิดที่ต่อสู้กับฝ่ายปกครองโดยใช้ระยะเวลาในการต่อสู่นานถึง 10 ปี ชาวฉงผ้าต้องหลบซ่อนตัวตามถ้ำ ป่าเขาเพื่อหลีกหนีจากการปรามปราบ จนกระทั่งสถานการณืคลี่คลาย ชาวม้งจึงออกมามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ ทางราชการจึงได้จัดให้พักอาศัยอยู่บ้านกอก อำเภอเชียงกลางจังหวัดน่าน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2527 ทางการได้อนุญาตให้ชาวม้งกลับไปอาศัยอยู่ที่เดิมคือที่หมู่บ้านฉงผ้า โดยมีเจ้าหน้าที่ หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือดูแลและได้เปลี่ยนชื่อจาก “ฉงผ้า” เป็น “มณีพฤกษ์” แปลว่าแก้วมณีในป่า (ประวัติตำบลงอบ, 2549) ชาวบ้านมณีพฤกษ์ มีการปลูกต้นกัญชงเพื่อนำเส้นใยมาใช้ทอเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกายมีการสืบภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.91 เส้นใยกัญชง

นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพดและกะหล่ำปลีที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี แต่ชาวม้งจะนิยมปลูกในช่วงเดือนตุลาคม - มกราคม นอกจากนี้ยังมีการปลูกผลไม้เมืองหนาว เช่นลูกท้อ สาลี่ แต่ยังมีปัญหาด้านการตลาดชาวบ้านจึงตัดต้นทิ้งเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันชาวบ้านนำโดยนายวิชัย กำเนิดมงคลได้รวบรวมเกษตรกรในนามกลุ่ม “เดอม้ง” เน้นการปลูกกาแฟสายพันธุ์อาราบิก้า สามารถ

ผลิตและแปรรูปกาแฟสารได้ 5 ตันต่อปี แบ่งเป็นกาแฟคาติมอร์ธรรมดา 50% ซึ่งส่งขายให้ร้านกาแฟในจังหวัดน่านทั้งหมด และอีก 50% เป็นสายพันธุ์พิเศษที่มีรสชาติแตกต่างกันออกไป กาแฟพิเศษของเดอม้งมี 4 ตัว ประกอบด้วย

1. คาติมอร์แบบพิเศษ ที่จัดทำเป็นสเปเชียลคาติมอร์ ให้รสชาติความเปรี้ยวหวานขึ้นอยู่กับการทำโปรเซสในการแปรรูป ตัวอย่างเช่น ฮันนี่โปรเซส จะมีรสเปรี้ยวหวานค่อนข้างชัด รวมถึงมีลักษณะของรสชาติเปลี่ยนไปตามสวนที่ปลูก เช่น ออกโทนโกโก้

2. ทิปปิก้า มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ชัดเจนคือกลิ่นโทนช็อกโกแลต มีรสเปรี้ยวน้อยกว่าสายพันธุ์อื่น

3. จาวา รสเปรี้ยวหวานผลไม้ แต่ให้ความเป็นผลไม้กลาง ๆ เหมาะกับคนชอบกาแฟกลาง ๆ

4. เกอิชา กาแฟพันธุ์พิเศษ มีความเปรี้ยว หวานชัด แบบส้มสายน้ำผึ้ง ทั้งยังมีกลิ่นดอกไม้สีขาวหอมละมุน แต่สามารถผลิตได้เพียงปีละไม่ถึง 100 กิโลกรัม ทั้งนี้จุดเด่นของกาแฟเดอม้ง คือ การผลิตที่เน้นความเป็นธรรมชาติปลูกกาแฟใต้ป่า มีการใช้ปุ๋ยหมักทำเอง มีส่วนผสมจากเปลือกกาแฟ กากกาแฟ มูลสัตว์และฟางข้าว ยิ่งไปกว่านั้นดอยมณีพฤกษ์พื้นที่ปลูกของกาแฟมีลักษณะดินเป็นดินภูเขาไฟ ที่มีแร่ธาตุโพแทสเซียมสูงที่เหมาะสมกับการปลูกกาแฟ เพราะมีแร่ธาตุ ซึ่งมีเพียง 2 พื้นที่ คือ ดอยช้าง กับดอยมณีพฤกษ์ เท่านั้น ทั้งยังมีอากาศหนาวเย็น สลับฝนตลอดทั้งปีทำให้กาแฟจากดอยมณีพฤกษ์มีทั้งกลิ่นและรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว (ประชาชาติธุรกิจ, 2562)

ภาพที่ 4.92 กาแฟเดอม้ง

ที่มา : Coffee De Hmong กาแฟเดอม้ง

ประเพณีที่สำคัญของชาวม้งจะจัดประมาณเดือนธันวาคมของทุกปีระยะเวลา 3 – 5 วัน มีการแต่งกายชุดประจำเผ่ามีงานรื่นเริงได้แก่

1. การโยนลูกบอล เมื่อถึงเทศกาลปีใหม่หญิงสาวจะทำลูกบอลขึ้นโดยใช้ผ้าเย็บทำเป็นลูกบอล แล้วหนุ่มสาวก็จะตั้งทีมเป็นคู่ไปโยนบอล ฝ่ายหนึ่งโยน ฝ่ายหนึ่งรับจะโยนกันไปมา การละเล่นนี้จะทำเฉพาะช่วงปีใหม่เท่านั้น

2. เล่นลูกข่าง ลูกข่างของม้งมีลักษณะใหญ่ ตัวกลม ส่วนหัวแหลม ใช้ตะปูตอกเข้าไปเพื่อให้ความแข็งแรงและแหลมสามารถหมุนได้นาน ส่วนด้านบนตัดตรง การเล่นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายมีการแบ่งเป็น 2 ฝ่ายฝ่าย

หนึ่งตั้ง ฝ่ายหนึ่งตี โดยฝ่ายตั้งจะเป็นเริ่มก่อนโดยใช้เชือกพันลูกข่างแล้วโยนลูกข่างให้หมุน ฝ่ายตีก็จะทำอย่างเดียวกันโดยโยนลูกข่างไปที่ฝ่ายตั้ง หากโยนถูกก็จะได้เล่นต่อไปเรื่อยๆ หากโยนไม่ถูกก็จะต้องไปเป็นฝ่ายตั้ง การละเล่นจะทำเป็นคู่ๆ หรือรวมกันเป็นทีมก็ได้นิยมเล่นในช่วงเทศกาลปีใหม่

ภาพที่ 4.93 ประเพณีปีใหม่ม้ง
ที่มา : เสน่ห์น่านวันนี้ รุ่งอรุณของเล่นพื้นบ้าน

นอกจากนั้นยังมีการเป่าแคนม้ง/เค่งม้ง ถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ จะใช้สื่อความหมายใน 2 ลักษณะคือ

1. การสื่อสารถึงความสุข ความบันเทิงโดยจะบรรเลงเพลงทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน จะใช้บรรเลงเพื่อเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาว หรือใช้เป่าตอนเดินทางไปในป่าโดยบทเพลงที่ใช้เป่าในช่วงเวลากลางคืนจะไม่สามารถนำมาเป่าในเวลากลางวันได้

2. การสื่อถึงดวงวิญญาณที่ล่วงลับไปแล้ว แคนม้งจะถูกเป่าในพิธีศพของชาวม้ง ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญมากเป็นการเป่าเพื่อสื่อสารระหว่างวิญญาณคนตายไปสู่อีกโลกหนึ่ง ชาวม้งมีความเชื่อว่าเมื่อมีคนตายให้รีบเป่าแคนเพื่อใช้เสียงแคนสื่อสารกับคนตาย และใช้เสียงนำทางวิญญาณของผู้ตาย (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2562)

ภาพที่ 4.94 การเป่าแคนม้ง
ที่มา : http://magazine.culture.go.th/2019/3/index.html

สถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นในพื้นที่ ได้แก่

1. ดอยผาผึ้ง ตั้งอยู่ที่บริเวณ หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นภูเขาหินปูนสูงกว่า 1,600 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่จะไม่มีต้นไม้ใหญ่มากนัก ส่วนมากจะเป็นทุ่งหญ้าคาอยู่เต็มบริเวณ มีลักษณะเหมือนดอยภูแว เป็นจุดชมบรรยากาศพระอาทิตย์ขึ้นและตก อีกทั้งยังสามารถมองเห็นวิวของอำเภอบ่อเกลือ สันดอยภูแว และดอยช่อได้อีกด้วย

ภาพที่ 4.95 ดอยผาผึ้ง หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

2. ถ้ำผาผึ้ง เป็นถ้ำที่อยู่ในบริเวณหมู่บ้านใช้เวลา 5 นาทีก็สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ โดยบริเวณปากถ้ำจะเต็มไปด้วยต้นไม้จำพวกเฟิร์น กล้วยป่า ปอและเต่าร้างยักษ์ซึ่งเป็นต้นไม้ดึกดำบรรพ์ชนิดหนึ่ง จะเติบโตในพื้น ที่ที่ป่าสมบูรณ์เท่านั้น การมีต้นเต่าร้างยักษ์ เป็นตัวบ่งชี้ว่าผืนป่าบริเวณนั้นชุ่มชื้น สมบูรณ์ ลักษณะถ้ำผาผึ้งปากถ้ำจะใหญ่และกว้าง กว้างประมาณ 40 เมตร สูงประมาณ 20 เมตร เป็นถ้ำที่ต้องเดินลงไปจนถึงพื้นถ้ำประมาณ 25 เมตร ตอนต้นของถ้ำจะเป็นห้องโถงขนาดใหญ่และมีน้ำไหลย้อยลงมาจากเพดานถ้ำตลอดปี จนเกิดเป็นหินชั้นมองดูเหมือนน้ำตกไหลต่อๆ กันลงมา นอกจากนี้ยังมีหินย้อยที่สวยงามตามผนังถ้ำอีกหลายแห่ง ระยะทางภายในถ้ำประมาณ 400 เมตรในสมัยก่อนถ้ำผาผึ้งแห่งนี้เป็นที่หลบภัยของชาวบ้าน ในอดีตเคยมีผู้นำจากประเทศจีนมาเยียมชมและให้กำลังใจชาวบ้านในการต่อสู้กับรัฐบาลไทย ถ้ำแห่งนี้นอกจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้ว ยังเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกด้วย

ภาพที่ 4.96 ถ้ำผาผึ้ง หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

3. ถ้ำน้ำดั้น (ถ้ำน้ำมุด) เป็นถ้ำที่อยู่กลางหน้าผา ปากถ้ำกว้างประมาณ 5 เมตร ลึกประมาณประมาณ 40 เมตรทางเข้าต้องเดินขึ้นผ่านสวนท้อเป็นระยะทาง 50 เมตรจนถึงปากถ้ำ ภายในถ้ำประกอบด้วยหินงอกหินย้อยที่งดงามตามธรรมชาติ

4. ฐานปฏิบัติการภูหัวล้าน เป็นที่ตั้งของกองกำลังของทหารไทยในการสู้รบกับทหารป่าในสมัยก่อน ซึ่งยังคงเหลือร่องรอบของการปฏิบัติการ มีหลุมซุ่มยิง ลานจอดเฮลิคอปเตอร์ คูเรต รอยระเบิด ลูกกระสุนปืนในการสู้รบสมัยก่อนตามต้นไม้ใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ในบริเวณใกล้จะมีถ้ำ “ภูหัวล้าน” เป็นที่อยู่ของทหารไทยที่ใช้เป็นที่พักอาศัย ปากถ้ำกว้างประมาณ 15 เมตรภายในแบ่งเป็นห้อง ๆ สามารถเข้าไปดูได้มีรูตรงกลางที่คนสามารถมุดลงไปใต้ดินได้

5. จุดชมวิวภูหัวล้านเป็นจุดสูงสุดของภูหัวล้านอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,600 สามารถชมทัศนียภาพป่าไม้และภูเขาได้เป็นมุมกว้าง เห็นทั้งอำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้างและอำเภอเฉลิมพระเกียรติใช้ระยะเวลาเดินทางจากจุดกางเต็นท์ปางวัวไปประมาณ 20 นาที

6. ถ้ำจำปี เป็นถ้ำที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติภายในถ้ำจะแบ่งเป็นห้อง ๆ แต่ละมุมของห้องจะมีหินงอกหินย้อยที่งดงามมาก ทางเดินภายในถ้ำกว้าง 3 เมตร สูงประมาณ 5 เมตรตลอดทางระยะทางจากปากถ้ำถึงสุดปลายถ้ำยาวประมาณ 400 เมตร มีเสาหิน น้ำตกหิน แท่นพระซึ่งทั้งหมดเป็นปรากฏการณีธรรมชาติทั้งนั้น

7. ถ้ำหอหญิง - หอชาย เป็นถ้ำที่อยู่บนภูตีกลอง ในสมัยก่อนใช้เป็นที่หลบภัยของชาวบ้าน โดยแยกเอาผู้หญิงและเด็กมาพักที่ถ้ำแห่งนี้ ลักษณะพิเศษของถ้ำแห่งนี้ คือบริเวณปากทางเข้าถ้ำจะมีรูพอสำหรับ 1 คนมุดเข้าไป แต่เมื่อผ่านปากถ้ำแล้วบริเวณด้านในจะโล่งกว้าง จึงสามารถซ่อนตัวได้ค่อนข้างดีและปลอดภัย ถ้ำหอชายเดินต่อจากถ้ำหอหญิงประมาณ 5 นาที ภายในถ้ำมีขนาดเล็กปากถ้ำกว้างประมาณ 5 เมตร สมัยก่อนใช้เป็นที่อยู่ของผู้ชายที่มีหน้าที่ต่อสู้ป้องกัน ทำไร่ทำสวน หาเสบียง

8. ต้นชมพูภูคา ที่หมู่บ้านมณีพฤกษ์ มีต้นชมพูภูคาซึ่งเป็นพันธุ์ไม้หายาก ปัจจุบันเหลือเพียงแหล่งเดียวบริเวณอุทยานแห่งชาติดอยภูคา บริเวณบ้านมณีพฤกษ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของดอยภูคาจึงมีต้นชมพูภูคาขึ้นอยู่หลายกลุ่มต้นที่สมบูรณ์และสามารถเข้าไปชมได้ ดอกชมพูภูคา จะเป็นช่อขนาดประมาณ 3 – 5 เซนติเมตรเป็นสีชมพูสดจับกันเป็นพวงยาวถึง 40 เซนติเมตร กลีบดอกมีทั้งหมด 5 กลีบ เกสรตัวผู้ 8 เกสรยาว 2.5 เซนติเมตร จะออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน (ประวัติตำบลงอบ, 2549)

จากการลงพื้นที่สำรวจศักยภาพและเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอทุ่งช้างนำมาสู่การเรียบเรียงและจัดทำปฏิทินประเพณีที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง (ดังภาพที่ 4.97)

ภาพที่ 4.97 ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง

โดยมีกิจกรรม/ประเพณีโดยมีรายละเอียดดังนี้

- งานรำลึกวีรชน จัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งจะจัดในวันทหารผ่านศึก มีการประกอบพิธีทางศาสนาเพื่ออุทิศส่วนกุศลและรำลึกถึงวีรกรรมและเทิดเกียรติแก่บรรดาทหารผ่านศึกที่เสียสละชีวิตและเสียเลือดเนื้อและร่างกาย และความสุขส่วนตัวอยู่ในพื้นที่อันตรายในอดีต มีผู้เสียสละชีพเพื่อชาติจำนวนมากนับเป็นเกียรติประวัติต่อชาติตระกูลของวีรชนเหล่านั้นสืบไป ซึ่งผู้ที่พลีชีพเสียสละในครั้งนั้น ทางการได้จารึกชื่อไว้ ณ อนุสรณีย์

วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร อำเภอทุ่งช้างจังหวัดน่าน พตท.32 แห่งนี้ ซึ่งประกอบด้วย เป็นฝ่ายพลเรือนจำนวน 154 นาย เป็นตำรวจ 71 นาย และเป็นทหาร จำนวน 403 คน รวมทั้งหมด 628 นาย ที่สละชีพเพื่อชาติ เพื่อปกป้องอธิปไตยของประเทศชาติไว้ให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งยังเป็นการให้กำลังใจแก่เหล่าทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก และทหารผ่านศึกนอกประจำการ พร้อมวางพวงมาลาสดุดีวีรกรรมวันทหารผ่านศึกที่เสียชีวิตจากการสู้รบในอดีต

ภาพที่ 4.98 วางพวงมาลาสดุดีวีรกรรมวันทหารผ่านศึกที่เสียชีวิตจากการสู้รบ
ที่มา : Page facebook อนุสาวรีย์ พตท.

- ประเพณีกินดอกดำดอกแดง (ตุ๊กติ๊ นึ๊ม) จัดขึ้นในเดือนมีนาคมเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของชนเผ่าขมุ สืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ การกินดอกดำดอกแดงนั้น จะต้องมีพิธีกรรมการเรียกขวัญของคนในบ้านให้เข้ามาอยู่ในบ้านโดยให้แม่บ้านใส่สายสะพายผ้าสีดำที่ห้อยกระดิ่งเปลือกหอยที่มีเสียงดังกังวาล แล้วอุ้มไก่และปลายข้าวไปเรียกขวัญของคนในบ้านที่ทางแยกไปไร่นา แล้วพ่อบ้านจะนำสายลดเคราะห์มาล้อมวงสมาชิกในบ้านทั้งหมดให้ขวัญมาอยู่ที่บ้านแล้วทำพิธี มีเหล้าไหและไก่ โดยจะใช้มีดปาดปากไก่ให้มีเลือดไหลออกมาแล้วใช้เลือดไก่แต้มเหล้าไหก่อน จากนั้นจึงแต้มที่คอและหัวเข่าของสมาชิกทุกคนในบ้าน ในพิธีนี้จะมีการนึ่งฟักเขียว นึ่งเผือก นึ่งมันหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวเก็บไว้ในยุ้งฉางแล้วก็จะขุดเผือก มัน ฟักทอง ฟักเขียวมาทำพิธีมีคำกล่าวอวยพรว่า “เมื่อเอาข้าวมาเก็บแล้วขอให้สมาชิกทุกคนอยู่สบาย ให้พบแต่สิ่งดีงาม ให้ผีเรือนจงปกปักรักษาคนในบ้านให้พ้นภัยอันตรายทุกอย่าง” ทุกคนในครอบครัวจะต้องปฏิบัติตามจารีตประเพณีในทุกๆ ปีห้ามขาด เมื่อทำเสร็จพิธีกรรมแล้ว

ก็จะดื่มเหล้าจากไหใช้ไม้ไผ่หรือหลอดดูดเรียกว่าโน้มกิ่งฟ้า ซึ่งจะมีเพื่อนบ้านมาสังสรรค์ร่วมวงโน้มกิ่งฟ้าด้วยกันอย่างสนุกสนาน

ภาพที่ 4.99 โน้มกิ่งฟ้ากินดอกดำดอกแดง
ที่มา : จิรา ชุมศรี กรุงเทพมหานคร

- ประเพณีเลี้ยงผีเมือง บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง ประเพณีนี้หนึ่งปีจะทำหนึ่งครั้ง จุดประสงค์ในการทำเพื่อเป็นการบอกกล่าวศาลเจ้าที่ที่ทำหน้าที่ปกปักรักษาลูกหลานในหมู่บ้านให้อยู่กันอย่างสุขสบาย และเพื่อสร้างความสามัคคีกันในหมู่บ้าน การเลี้ยงผีเมืองจะเป็นการออกเงินกันของคนทั้งหมู่บ้านเพื่อนำเงินไปซื้อหมูหรือไก่ เหล้าไห เหล้าพื้นบ้านเพื่อนำมาประกอบพิธีกรรมในอดีตพิธีนี้จะทำอย่างเคร่งครัดมาก ช่วงเวลาในการเลี้ยงผีสมาชิกทุกคนในหมู่บ้านห้ามเดินทางออกจากหมู่บ้านเด็ดขาดและจะไม่ยอมให้คนภายนอกเข้ามาในหมู่บ้าน ก่อนวันเลี้ยงผีเมือง 3 วันจะทำการจัดเตรียมสถานที่และทำการตกแต่งศาลเจ้าที่ ประดับด้วยการสานตอกไม้ไผ่ให้เป็นรูปสายสร้อย รูปปลา รูปนก มีด หอก ดาบที่เป็นอาวุธที่สามารถทำลายข้าศึกหรือศัตรูได้ เพื่อไม่ให้ศัตรูเข้ามาบุกรุกบ้านเมืองของตนเอง และมีการจัดเตรียมขันโตกเพื่อวางอาหาร ฟืนและน้ำเปล่าเพื่อจะใช้ในการทำพิธีเลี้ยงผีเมืองในวันรุ่งขึ้น

เมื่อถึงวันเลี้ยงผีชาวบ้านจะนำเอาหมู ไก่ เหล้าไห เหล้าต้ม มีสวยใส่ดอกไม้เทียนจำนวน 8 กระสวย จากนั้นจะมีหมอน สื่อ ผ้าขาวม้า เสื้อผ้าชุดใหม่ มีด หอก ดาบ ฆ้อง กลองและฉาบ ชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้านจะต้องแต่งชุดประจำเผ่าเพื่อทำการแห่เครื่องสังเวยไปยังศาลเจ้าที่ เมื่อมาถึงศาลแล้วจะนำเครื่องสังเวยไป

ไว้ที่ศาลเจ้าที่เพื่อบอกกล่าวตามประเพณี จากนั้นจะทำการชำแหละหมู ไก่เพื่อประกอบอาหารนำไปเซ่นไหว้ เมื่อเซ่นไหว้แล้วเสร็จก็จะนำอาหารที่เหลือนั้นมาแบ่งปันกัน มีการสังสรรค์กันตามอัธยาศัย จากนั้นต้องแห่ขะจ้ำ (ผู้ทำพิธี/หมอผี) มายังโรงตีเหล็กของหมู่บ้านแล้วแห่ขะจ้ำเข้าบ้านเพื่อทำพิธีเรียกขวัญขะจ้ำมัดแขนผูกข้อมือขะจ้ำ จากนั้นก็จะทำการสังสรรค์กันต่อจนถึงช่วงเย็น วันรุ่งขึ้นก็จะอยู่กรรมกันต่อ 3 วัน

เมื่อครบ 3 วันแล้วจะต้องทำการเลี้ยงพระแม่ธรณี โดยใช้ไก่ จำนวน 2 คู่ เหล้าไห เหล้าต้ม ดอกไม้ ปเทียนน จุดเทียนเพื่อบอกผีสางนางไม้ให้ทุกคนในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากินเจริญรุ่งเรือง ทำไร่ให้ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก เมื่อบอกกล่าวเสร็จจะทำพิธีมัดแขนขะจ้ำ และต้องอยู่กรรมต่ออีก 1 วัน

การเลี้ยงผีเตาเหล็กเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการเลี้ยงผีเมือง การเลี้ยงจะต้องใช้สุนัขจำนวน 1 ตัว ไก่ 1 คู่เหล้าไห เหล้าต้ม ดอกไม้ เทียน มาจุดบอกกล่าวผีเตาเหล็กตามจารีตดั้งเดิม มีข้อห้ามในการทำพิธีดังนี้ ห้ามตักน้ำ ช่วงทำพิธีห้ามเข้าออกบ้านให้อยู่ในบ้านด้วยกันทุกคน พอทำพิธีเสร็จแล้วก็จะมีการสังสรรค์กันและจำอยู่กรรมกันต่ออีก 1 วัน หลังจากนั้นก็จะเริ่มทำไร่ทำสวนต่อให้ครบรอบปี (ประวัติตำบลงอบ, 2549)

- ประเพณีตานก๋วยสลาก เป็นประเพณีในพุทธศาสนาที่สำคัญอย่างหนึ่งในล้านนาไทย ซึ่งสืบเนื่องมาจากค่านิยมที่สืบทอดมาช้านานคือประชาชนว่างจากภารกิจการทำนาหยุดพักไม่เดินทางไกลเพราะเป็นฤดูฝนพระสงฆ์จำพรรษาอยู่อย่างพรักพร้อม มีผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถเก็บเกี่ยวได้จำนวนมาก เช่นส้มโอ ส้มเกลี้ยง กล้วย อ้อย ฯลฯ ได้โอกาสสงเคราะห์คนยากจน เป็นสังฆทานถือว่ามีอานิสงส์แรง คนทำบุญจะมีโชคลาภ นอกจากนี้มีโอกาสหาเงินและวัสดุบำรุงวัดก๋วยสลากแบ่งเป็น 2 ประเภท คือสลากน้อย หรือก๋วยเล็ก ใช้อุทิศแด่ผู้ตาย หรือเป็นกุศลมากขึ้นสลากก๋วยใหญ่ หรือสลากโชค หรือเป็นสลากที่บรรจุในก๋วยใหญ่ใช้เป็นมหากุศลสำหรับบุคคลที่มีกำลังศรัทธา และมีเงินทองมาก ทำถวายเพื่อเป็นปัจจัยภายหน้า ให้มีบุญกุศลมากขึ้น พิธีกรรมในประเพณีตานก๋วยสลากมี 2 วัน คือ

1.ก่อนทำพิธี"ตานก๋วยสลาก" 1 วัน เรียกว่าวันดาเป็นวันจัดเตรียมสิ่งของเพื่อใส่ในก๋วยสลาก เช่น ข้าวสาร พริกแห้ง หอม กระเทียม เกลือ กะปิ น้ำปลา ขนม เมี่ยง บุหรี่ ไม้ขีดไฟ เทียนไข สีย้อมผ้า ผลไม้ รวมทั้งเครื่องใช้ต่างๆ แล้วบรรจุลงในก๋วยสลากที่กรุด้วยใบตอง ใบหมากผู้หมากเมีย “ใส่ยอด” คือธนบัตร ผูกติดไม้ เสียบไว้ในก๋วยให้ส่วนยอดหรือธนบัตรโผล่มาแล้วรวบปากก๋วยสลากตกแต่งด้วยดอกไม้ “ยอด” หรือธนบัตรที่ใส่นั้นไม่จำกัดว่าเป็นจำนวนเท่าใด ส่วนสลากโชคหรือสลากก๋วยใหญ่ ของที่นำบรรจุในก๋วยเช่นเดียวกับสลากน้อยแต่ปริมาณมากกว่าหรือพิเศษกว่า ก๋วยสลากทุกอันต้องมี “เส้นสลาก” ซึ่งทำจากใบลานหรือปัจจุบันใช้กระดาษมาตัดเป็นแผ่นยาวๆ เขียนชื่อเจ้าของไว้ และยังบอกอีกว่าจะอุทิศไปให้ใคร เช่น “สลากข้างซองนี้ หมายมีผู้ข้า นาย... นาง ขอทานไปถึงกับตนภายหน้า” หมายถึงถวายทานเพื่อเป็นกุศลแก่ตนเองเมื่อล่วงลับไป และอีกแบบหนึ่ง คือ “สลากข้าวซองนี้ หมายมีผู้ข้านาย.....นาง.....ขอทานไปถึงยังนาย/นาง....(ชื่อผู้ตาย) ผู้เป็น.....(ความเกี่ยวข้องกับผู้ให้ทาน) ที่ล่วงลับ ขอให้ไปรอดไปถึงจิมเต่อ” หมายถึงอุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ในวันดาสลาก จะมีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงจากหมู่บ้านต่าง ๆ ที่รู้จักมาร่วมทำบุญ โดยนำเงินหรือผลไม้เช่น กล้วย อ้อย ฯลฯ มาร่วมด้วยและช่วยจัดเตรียมสิ่งของใส่ก๋วยสลาก เจ้าภาพต้องเลี้ยงดูอาหาร เหล้ายาและขนม

2. วันทานสลาก ชาวบ้านนำก๋วยสลากที่จัดทำแล้วไปวัด และเอา"เส้นสลาก" ทั้งหมดไปรวมกันที่หน้าพระประธานในวิหาร จะมีการฟังเทศน์อย่างน้อย 1 กัณฑ์ ผู้รวบรวมสลากมักจะเป็นมัคทายก (แก่วัด) นำเส้นสลากทั้งหมดมารวมกันแล้วแบ่งเส้นสลากทั้งหมด เป็น 3 ส่วน(กอง) ส่วนหนึ่งเป็นของพระเจ้า (คือของวัด) อีก 2 ส่วนเฉลี่ยไปตามจำนวนพระภิกษุสามเณรที่นิมนต์มาร่วมในงานทำบุญ หากมีเศษเหลือมักเป็นของพระเจ้า (วัด) ทั้งหมดพระภิกษุสามเณรเมื่อได้ส่วนแบ่งแล้ว จะยึดเอาชัยภูมิแห่งหนึ่งในวัดและออกสลากคือ อ่านชื่อเส้นสลากดังๆ หรือให้ลูกศิษย์ (ขะโยม) ที่ได้ตะโกนตามข้อความที่เขียนไว้ในเส้นสลาก หรือเปลี่ยนเป็นคำสั้นๆเช่น ศรัทธา นายแก้ว นามวงศ์ มีนี่เน้อ " บางรายจะหิ้ว “ก๋วยไ ไปตามหาเส้นสลากของตนตามลานวัดเมื่อพบสลากของตนแล้วจะเอาสลากของตนถวายพระ พระจะอ่านข้อความในเส้นสลากและอนุโมทนาให้พรแล้วคืนเส้นสลากนั้นให้เจ้าของสลากไป เจ้าของสลากจะนำเส้นสลากไปรวมในวิหาร เมื่อเสร็จแล้วมัคทายกหรือแก่วัด จะนำเอาเส้นสลากนั้นไปเผาหรือทิ้งเสีย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก, 2563)

ภาพที่ 4.100 ประเพณีตานก๋วยสลากภัต
ที่มา : Facebook วัดดอนชัย (ปอน)

- ประเพณีทานหลัวหิงไฟพระเจ้า คือการนำเอาฟืนมาเผา เพื่อให้พระพุทธเจ้าได้ผิงไฟ ประเพณีนี้ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างจะจัดขึ้น ณ วัดศรีดอนชัย ตำบลงอบ ในวันลอยกระทงซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำของเดือน 12 เป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็น ชาวล้านนามีความเชื่อว่า พระพุทธเจ้าหรือพระพุทธรูปในวิหารก็รู้สึกถึงความหนาวเย็นเช่นเดียวกับคนเรา จึงร่วมกันหาไม้ฟืนมาจุดเผาไฟผิงให้เกิดความอบอุ่น ประเพณีนี้เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับบริบททางสภาพแวดล้อม เนื่องจากในดินแดนล้านนาเป็นพื้นที่ ๆมีความหนาวเย็นมาก รวมทั้งมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ต้นไม้ขึ้นหนาแน่น และมีความชื้นสูง การผิงไฟนอกจากจะให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายแล้ว ยังขับไล่ความชื้นในอากาศที่เป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยอีกด้วย

คำว่า “หลัว” เป็นภาษาล้านนา หมายถึง ฟืน ส่วนคำว่า “หิง” หมายถึง การผิงไฟ และคำว่า “พระเจ้า” หมายถึง องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเพณีทานหลัวหิงไฟพระเจ้ามีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาอย่างแพร่หลายทั่วไปในล้านนา แต่ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงไม่กี่แห่ง ส่วนมากจะเป็นวัดที่อยู่แถบชนบทห่างไกล และสามารถหาฟืนได้ง่าย

2) ความร่วมมือในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนามิติการท่องเที่ยว พื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

- อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง และพิพิธภัณฑ์ทหาร

จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า ตัวอนุสรณีย์ฯ และพิพิธภัณฑ์ชำรุดทรุดโทรม พื้นที่บริเวณโดยรอบเสื่อมโทรมขาดดการดูแล จากการประชุมหารือร่วมกันทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบจาก คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ บริษัท อินฟา กรุ๊ป จังหวัดน่าน กองทัพบกและกรมทางหลวง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและรถบรรทุกสินค้าที่ผ่านไปยังประเทศลาว ซึ่งในการดำเนินงานได้ทำร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน แขวงการทางน่าน กองทัพบก หน่วยงานราชการในอำเภอทุ่งช้างและบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัด โดยทางคณะกรรมการอนุสรณีย์ฯ ได้มีการออกแบบพิพิธภัณฑ์ทหาร ดังภาพที่ 4.101 อนุสรณีย์ฯ ดังภาพที่ 4.102 และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ดังภาพที่ 4.103 เพื่อเสนอในการของบประมาณในการพัฒนาพื้นที่จากจังหวัดน่านและกองทัพบกต่อไป

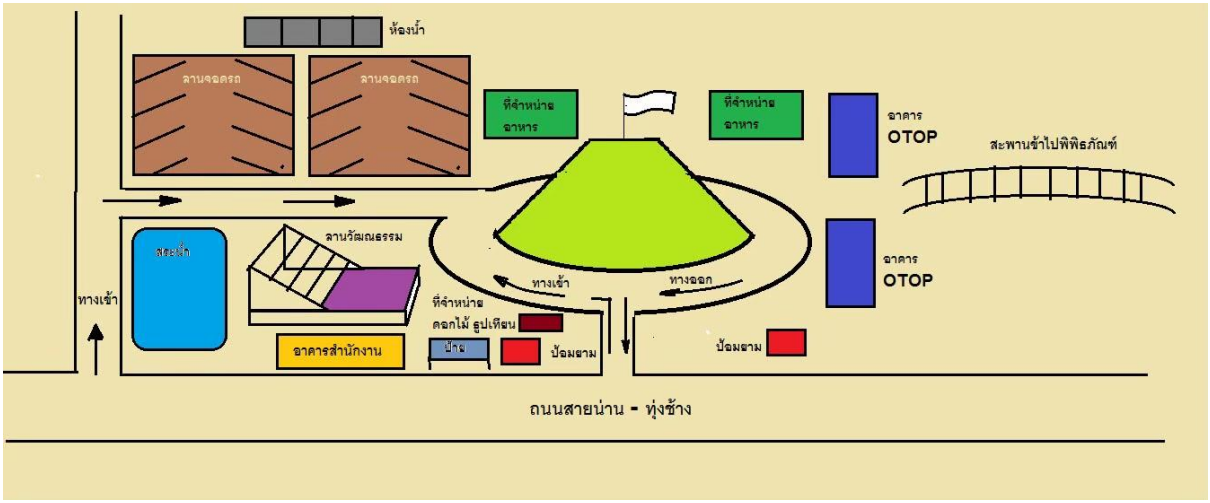

ภาพที่ 4.101 ผังการปรับปรุงบริเวณโดยรอบอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง

ภาพที่ 4.102 แบบการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ทหารและบริเวณโดยรอบ

- ทหารพราน 33 และมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร

ได้ดำเนินการปรับปรุงและซ่อมแซมพิพิธภัณฑ์ทหาร รวมถึงพัฒนาพื้นที่โดยรอบของพิพิธภัณฑ์ทหาร โดยมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ ได้จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงจำนวน 45,000 บาท เพื่อทาสีภายในและภายนอกตัวอาคารใหม่ ซ่อมแซมบานกระจกที่แตก บานเกร็ด ช่องแสงหน้าต่าง/ประตูที่เสียหาย รวมถึงปรับปรุง

ห้องน้ำ จำนวน 2 ห้อง นอกจากเงินที่รับการจัดสรรจากมูลนิธิฯ แล้วยังมีการเปิดรับบริจาคเงินจากประชาชน เพื่อจัดทำโครงการปรับปรุงทำห้องวิดิทัศน์ เพื่อทำเป็นห้องชมภาพยนต์สารคดี เกี่ยวการยุทธการรบ ของอำเภอทุ่งช้าง จากนั้นคณะกรรมมูลนิธิ ฯ จึงได้ประชุมหารือร่วมกัน มีมติจัดหาจิตอาสาเพื่อมาดูแลพิพิธภัณฑ์ทหาร โดยมีค่าจ้างให้เดือนละ 2,500 – 3,000 บาท/เดือน โดยเบื้องต้นเงินของมูลนิธิฯสามารถจ้างคนได้จำนวน 1 คน ระยะเวลา 1 ปี

ภาพที่ 4.103 การซ่อมแซมตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ทหาร

- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยหน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา ได้ดำเนินการจัดโครงการค่ายยุวมัคคุเทศก์บ้านมณีพฤกษ์ ครั้งที่ 1 ร่วมกับโรงเรียนมณีพฤกษ์และชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ ระหว่างวันที่ 3 - 4 ตุลาคม 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ ฝึกปฏิบัติการนำเสนอเพื่อเตรียมเป็นตัวแทนชุมชนในการบอกเล่าเรื่องราวแก่ผู้มาเยือน รวมทั้งนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์ภายในชุมชนของตนเอง

2. ให้เด็กและเยาวชนชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ตระหนักถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวัฒนธรรมชุมชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนเป็นการฟื้นฟูความภาคภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าตนเอง

3. ให้เด็กและเยาวชนบ้านมณีพฤกษ์รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีความคุ้นเคยเพื่อที่จะติดต่อสัมพันธ์และมีบทบาทร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชนในการส่งเสริมวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนในอนาคต

โดยกิจกรรมในค่ายประกอบไปด้วย กิจกรรมให้ความรู้เรื่องหลักการและทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์และวัฒนธรรม ผสมผสานกิจกรรมการเรียนรู้ก้านที่เกี่ยวข้อง และการฝึกปฏิบัติจริง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 48 คนประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนบ้านมณีพฤกษ์ จำนวน 40 คนและพี่เลี้ยงชุมชน จำนวน 8 คน โดยมีการจัดฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 8 ฐานดังนี้ ฐานที่ 1 บ้านผ้าทอใยกัญชง เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและความเชื่อของชาวม้ง เพราะชาวม้งเชื่อว่าเส้นใยกัญชงคือสะพานเชื่อมต่อสื่อสารระหว่างโลกมนุษย์ เทพเจ้าและบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อมีคนเสียชีวิตคนในครอบครัวจะต้องจัดเตรียมเสื้อผ้าทอชุดใหม่ให้ผู้เสียชีวิตสวมใส่ไปยังโลกหน้า ซึ่งผ้าทอใยกัญชงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชนเผ่าม้งตั้งแต่การเกิดจนถึงตาย ฐานที่ 2 บ้านคั่วกาแฟโบราณ หมู่บ้านมณีพฤกษ์เป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งปลูกกาแฟและแปรรูปกาแฟที่มี

ชื่อเสียง การคั่วกาแฟแบบหมุนจะใช้ถังแก๊สเปล่านำมาดัดแปลงผ่าข้างเป็นช่องสำหรับใส่เมล็ดกาแฟ มีขาตั้งและแกนหมุน การคั่วจะใช้ระยะเวลาแตกต่างกันต้องอาศัยความชำนาญและการ “ฟัง”เสียงเมล็ดกาแฟ การคั่วถังต้องหมุนตลอดเวลา ฐานที่ 3 มะเขือยักษ์/บ้านโบราณ ต้นมะเขือยักษ์อยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน ต้นมีใบและดอกคล้ายมะเขือดอกมีสีม่วง จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามะเขือต้นเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกาใต้ด้วยรูปทรง ที่สวยงามจึงนิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับในประเทศเขตร้อน เช่น ประเทศไทย ฐานที่ 4 กาแฟ เดอม้ง “เดอม้ง” เป็นชื่อแบรนด์กาแฟของชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ โดยชาวบ้านได้พัฒนาปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิก้า หลากหลายสายพันธุ์ เช่น คาติมอร์ จาวา ทริปปิก้าและเกอิชาซึ่งเติบโตได้ดีภายใต้เงาต้นไม้ใหญ่ ฐานที่ 5 บ้านปักผ้า ชาวม้งมีการตัดเย็บเสื้อผ้าและปักลายผ้าที่มีเอกลักษณ์เป็นเครื่องแต่งกายประจำชนเผ่า ซึ่งลวดลายบนผ้าส่วนใหญ่พัฒนามาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อเช่น ลายคอกหมูหรือที่เรียกว่า “กั๊วปั๊ว” ลายผักกูด “โหร่วรั๊ว” ลายก้นหอย “ก๊ากื้อ”ซึ่งลายก้นหอยเป็นลายที่ทำได้ยาก ลักษณะการวนของก้นหอยนี้หมายถึงการโคจรมาพบกันของพระอาทิตย์ ดวงดาวและพระจันทร์ ฐานที่ 6 บ้านหมอฝังเข็ม ชาวม้งและชาวลัวะบ้านมณีพฤกษ์มีความรู้ในการรักษาพยาบาลด้วยสมุนไพรและการฝังเข็ม ซึ่งแม่บำเพ็ญ หมอฝังเข็มได้มีโอกาสไปเรียนรู้วิชาจากประเทศจีนและการรักษาโรคจะใช้ตำราสมุนไพรจีน นอกจากจะเรียนรู้เรื่องการฝังเข็มแล้วในฐานการเรียนรู้นี้จะการสอนเรื่องสมุนไพร การใช้ประโยชน์และสรรพคุณ ฐานที่ 7 บ้านจักรสาน วัสดุที่สำคัญในการจักรสานของชาวม้งได้แก่ หวายและไม้ไผ่ ซึ่งทั้งหวายและไม้ไผ่สามารถหาได้ง่ายจากป่าในหมู่บ้านที่มีอายุ 2 – 3 ปีเพราะจะเป็นไม้เนื้ออ่อนเมื่อนำมาจักสานจะง่ายพันธุ์ที่นิยมใช้ได้แก่ ไม้ไผ่บง ไม้หกและไม้ซาง โดยจะนำมาจักรสานเป็น กระด้ง (ว๊าง) ใช้สำหรับฟัดข้าว ก๋วยเป๊อะ เป็นตะกร้าแบกหลังใช้สำหรับใส่ของ เมื่อจักรสานเสร็จแล้วจะนำไปวางไว้เหนือเตาไฟ เพื่อเป็นการรมควันไฟเพื่อกันมอดเจาะ และฐานที่ 8 ตีมีดเป่าแคน มีดเป็นเครื่องมือสำคัญของชาวบ้านที่ต้องนำติดตัวเวลาเข้าป่าหรือสวนคือมีดด้ามยาว (เม้าจั๊ว๊ะ) การตีมีดชาวม้งจะใช้เหล็กแหนบรถซึ่งเป็นเหล็กที่มีความแข็งแรงและทนทานมาเป็นวัสดุตั้งต้นในการตีมีด เป่าแคน แคนหรือเม่ง เป็นเครื่องดนตรีประจำชนเผ่าม้งซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์คู่กายของผู้ชายม้งเพราะอดีตจะใช้การเป่าแคนจีบสาว

ภาพที่ 4.104 กิจกรรมโครงการค่ายยุวมัคคุเทศก์

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ขออนุมัติทุนวิจัยและพัฒนาในโครงการการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) พื้นที่ดำเนินการ ตำบลงอบอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านให้มีความพร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) และเพื่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมีกรอบการทำงานดังนี้

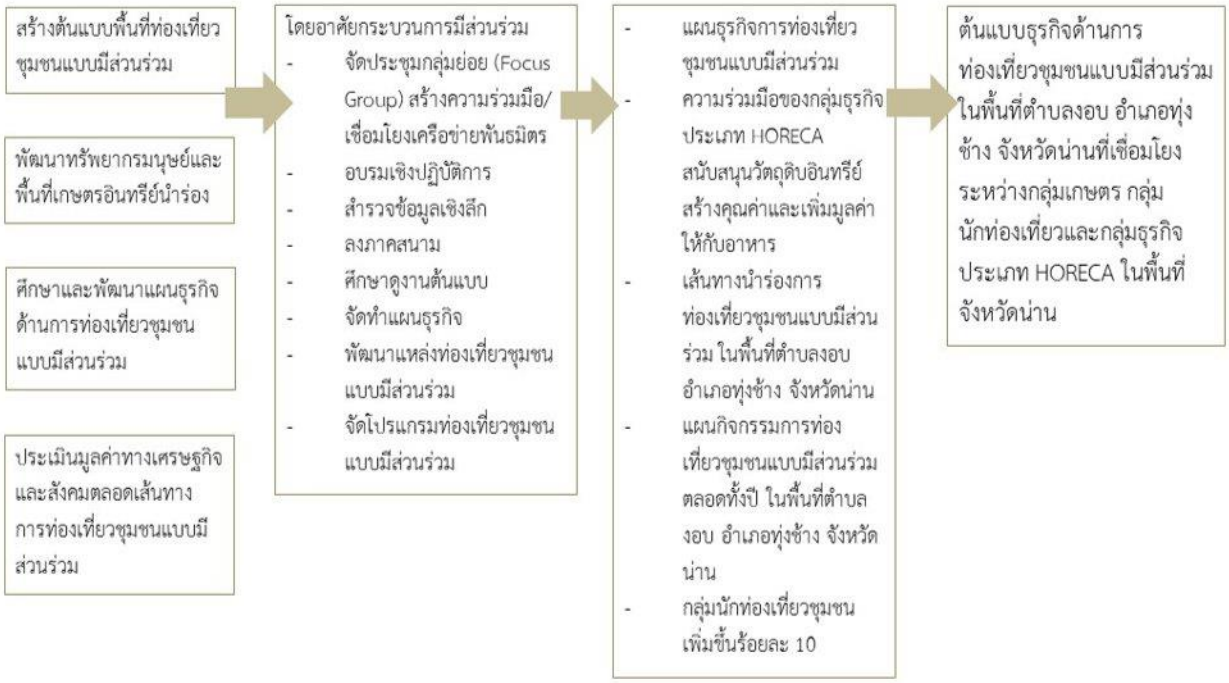

โดยผลผลิตของโครงการจะต้องได้

1. เครือข่ายแกนนำด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนของตำบล
2. ฐานข้อมูลด้านวิถีวัฒนธรรมชนเผ่า เกษตร และ การท่องเที่ยว
3. เส้นทางการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน
4. ชุดข้อมูลสื่อสารและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
5. การจ้างงานผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการการระบาดโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 6.แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้โครงการยังมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังนี้

1. แกนนำเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและการบูรณาการหน่วยงานท้องถิ่น ภาครัฐ/ท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคการศึกษา อย่างน้อย 10 คน
2. ระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวตำบลงอบ
3. เส้นทางโปรแกรมท่องเที่ยวนำร่อง ในพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
4. ชุดข้อมูลสื่อสิ่งพิมพ์ วีดีโอประชาสัมพันธ์อย่างน้อย 1 ชุด
5. การจ้างแรงงานในพื้นที่ตำบลงอบ 20 คน แบ่งสัดส่วนการจ้างงานดังนี้
    - บัณฑิตจบใหม่ 10 คน

- นักศึกษา 5 คน
- ประชาชนทั่วไป 5 คน

4.3.3 มิติด้านการศึกษา

จากการประชุมกลุ่มย่อยกับแกนนำครูในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง นำมาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการมิติการศึกษาและคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” โดยมีรายละเอียดดังนี้ แดนดินถิ่นทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง คือหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รวมท้องที่ ตำบลออกเป็น 4 ตำบล คือตำบลทุ่งช้าง ตำบลและ ตำบลงอบ ตำบลปอน นายอำเภอทุ่งช้าง นายสุจิโรจน์ คงเมือง เป็นหัวหน้าปกครองอำเภอทุ่งช้าง ส่วนคำขวัญของอำเภอทุ่งช้าง คือ “พิพิธภัณฑ์เรืองรอง ส้มสีทองเรืองนาม. สาวงามพริ้มพราย ผ้าลายน้ำไหล ไทลื้อ ยึดถือธรรมะพระพุทธรูปเจ็ดร้อยปี อนุสรณีย์ทุ่งช้าง" ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่ม ล้อมรอบไปด้วยภูเขามีต้นไม้น้อยใหญ่อันเขียวขจี มีลักษณะภูมิประเทศ ฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนมากเกิน มีอุณหภูมิเพิ่มขึ้นถึง 40 องศา ฤดูฝนจะมีฝนตกชุก ฤดูหนาวก็จะหนาวเย็นบางขณะก็มีอุณหภูมิ ลดลง จนถึง 12 องศา ประชากรนับถือศาสนาพุทธ และประเพณีของอำเภอทุ่งช้าง มีประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ประเพณีตานก๋วยฉลาก อาชีพของชาวอำเภอทุ่งช้าง จะปลูกพืชเศรษฐกิจ ทำสวนผลไม้ เช่นส้ม เงาะ ลิ้นจี่ ทุเรียน อาหารพื้นเมืองของคนในอำเภอทุ่งช้าง คือ แกงแค น้ำพริกน้ำปู๋ ยำหน่อไม้ ไกยี หมกอี่หวก หมกอี่ปุ๋ม สถานที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง เช่น อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง พิพิธภัณฑ์ทหาร พระพุทธรูป 700ปี ณ วัดทุ่งผึ้ง ผ้าลายน้ำไหล/ผ้าลายไทลื้อ ณ บ้านทุ่งสุน บ้านหลายทุ่ง ด้วยเหตุอำเภอทุ่งช้างเป็นแดนดินที่มีความสงบ ประชากรมีความรักและสามัคคีกันช่วยเหลือซึ่งกันจึงส่งเสริมหรือมีหลักสูตรท้องถิ่นวางแผนการจัดประสบการณ์ ให้กับนักเรียนได้เรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สถานที่สำคัญแหล่งเรียนรู้ ตามศาสตร์พระราชาเผยแพร่ให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าเที่ยวและส่งเสริมให้ประชากรในอำเภอทุ่งช้างมีรายได้เพื่อเลี้ยงชีพได้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

- เป้าหมายของหลักสูตร

หลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง มุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด หวงแหน เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับทรัพยากรในพื้นที่ ตลอดจนร่วมสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น จึงได้กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้

1. นักเรียนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเอง
3. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้นทุนทางสังคมของพื้นที่

- หลักการและเหตุผล

1. เปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้จากวิธีการแบบเดิม สู่การมุ่งเน้นการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และมีครูท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้กับนักเรียน โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำเพิ่มเติม สนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2. เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนของนักเรียนเน้นการลงมือปฏิบัตินอกห้องเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่ทำหรือสิ่งที่มีอยู่รอบตัวมากกว่าในตำราเรียน

3. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำมาสู่การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ รวมถึงการแก้ไขปัญหาร่วมในระหว่างโรงเรียนและชุมชน

4. เกิดการเรียนรู้รากเหง้า ประวัติศาสตร์ถิ่นกำเนิดของตนเอง ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม อันนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกรักษ์บ้านเกิดหวงแหน เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับทรัพยากรในพื้นที่

- จุดมุ่งหมาย

  เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

  1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น
  2. มีความภาคภูมิใจและมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง
  3. สามารถบอกเล่าเรื่องราวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างให้กับบุคคลภายนอกได้

- คำอธิบายรายวิชา

ส 32205 รักษ์ทุ่งช้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ฯ

ชั้น..... ภาคเรียนที่ ..... เวลาเรียน 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต

หลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ได้จัดทำเพื่อส่งเสริมและมุ่งหวังให้นักเรียนในทุกระดับชั้นได้ศึกษาเรียนรู้ ความเป็นมาของ ชุมชน ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา บุคคลสำคัญ ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม เอกลักษณ์/อัตลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ สภาพภูมิประเทศ ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

โดยมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมสำหรับแต่ละช่วงชั้น (อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนปลาย) ผ่านกิจกรรมทางสังคม การทำโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ “รักษ์ทุ่งช้าง” การศึกษาค้นคว้าอิสระ เผยแพร่ และรณรงค์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการแก้ปัญหา การสำรวจ การวิเคราะห์ การตรวจสอบ และสังเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ มีทักษะกระบวนการ มีส่วนร่วม มีความตระหนัก เห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาอำเภอทุ่งช้างในอนาคต

- สาระการเรียนรู้

  สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง ประกอบไปด้วย 7 สาระ ดังนี้

  สาระที่ 1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์

  สาระที่ 2 วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติพันธุ์

  สาระที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่า)

  สาระที่ 4 การเกษตรและปศุสัตว์ในอำเภอทุ่งช้าง

  สาระที่ 5 งานศิลปะ หัตถกรรม

  สาระที่ 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

  สาระที่ 7 อาหารพื้นที่บ้าน

- สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

สาระ	มาตรฐาน
สาระที่ 1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์	1.1 รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง 1.2 รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมาของชนติพันธุ์ของตนเอง
สาระที่ 2 ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชนชาติพันธุ์	2.1 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญของชนเผ่าตนเอง 2.2 สามารถอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญของชนเผ่าตนเอง ได้โดยสังเขป 2.3สามารถพูดสื่อสารและเขียนภาษาพื้นบ้านของตนเองได้
สาระที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่า และป่าต้นน้ำ)	3.1 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ 3.2 แยกแยะและจำแนกประเภทของป่า ต้นไม้ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง 3.3 สามารถอธิบายความสำคัญของป่าต้นน้ำได้
สาระที่ 4 การเกษตรและปศุสัตว์	4.1 รู้และเข้าใจวิถีการทำเกษตรและปศุสัตว์ในพื้นที่ทุ่งช้าง 4.2 เข้าใจและมีทักษะด้านการทำเกษตร 4.3 รู้และเข้าใจเทคนิคการทำการเกษตรแต่ละแบบ
สาระที่ 5 งานศิลปะ หัตถกรรม	5.1 รู้และเข้าใจประวิติความเป็นมาของหัตถกรรม (ผ้าทอ) 5.2 รู้และเข้าใจเรื่องเทคนิคการผลิตผ้าทอ 5.3 เข้าใจและมีทักษะในการทอผ้าอย่างง่าย 5.4 สามารถอธิบายขั้นตอนและกรรมวิธีในการทอผ้า
สาระที่ 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	6.1 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแขนงต่างๆ อาทิเช่น เครื่องดนตรีพื้นบ้าน การรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร เป็นต้น 6.2 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ เช่น การเก็บสมุนไพร กระบวนการนำมาทำยารักษาโรค เป็นต้น 6.3 เข้าใจและมีทักษะเบื้องต้นในการละเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน (ดีด สี ตี เป่า)
สาระที่ 7 อาหารและขนมพื้นบ้าน	7.1 รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมาของอาหารและขนมพื้นบ้าน 7.2 รู้และเข้าใจวัตถุดิบ ขั้นตอนการทำอาหารและขนมพื้นบ้าน 7.3 เข้าใจและมีทักษะในการทำอาหารและขนมพื้นบ้าน

- โครงสร้างหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์ - ประวัติอำเภอทุ่งช้าง - ประวัติของชนชาติพันธุ์ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง	2
2	ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติพันธุ์ - ภาษาประจำชนเผ่า - วัฒนธรรมชนเผ่า - ประเพณีที่สำคัญของชนเผ่า	4
3	ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่าไม้ และป่าต้นน้ำ) - ดิน - น้ำ - ป่าไม้ - ป่าต้นน้ำ	4
4	การเกษตรและปศุสัตว์ - ต้นแบบเกษตรในพื้นที่ (ข้าว ส้มสีทอง เงาะ กาแฟ ฯ) - เกษตรผสมผสาน เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่และศาสตร์พระราชาในการพัฒนาพื้นที่การเกษตร - ระบบปศุสัตว์ในพื้นที่ - ระบบเกษตรในพื้นที่ - ผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่	4
5	ศิลปะ หัตถกรรม - ประวัติความเป็นมาของการทอผ้า - กระบวนการผลิตผ้าทอ - ที่มาของลวดลายบนผ้าทอ - เทคนิคการทอผ้ารูปแบบต่างๆ - การฝึกทอผ้าเบื้องต้น	2
6	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
	- การรักษาโรคด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น - การละเล่นดนตรีพื้นบ้านพื้นเมือง - การตีมีด - การฝึกเล่นดนตรีพื้นบ้าน	
7	อาหารและขนมพื้นบ้าน - ที่มาและความสำคัญของอาหารและขนมพื้นบ้าน - วิธีการทำและวัตถุดิบในการทำอาหารและขนมพื้นบ้าน - การฝึกทำอาหารและขนมพื้นบ้าน	2

- หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
1	ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์	2
2	ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติพันธุ์	4
3	ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่าไม้ และป่าต้นน้ำ)	4
4	ระบบการเกษตรและปศุสัตว์	4
5	ศิลปะ หัตถกรรม	2
6	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
7	อาหารและขนมพื้นบ้าน	2
	รวม	20

- แนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับชั้น

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง บรรลุตามวัตประสงค์จึงได้กำหนดแนวทางไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน เน้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด
2. จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระอื่นๆ
3. จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ใช้วิทยากรท้องถิ่นในบางกิจกรรม ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. จัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกัน
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- จัดกิจกรรมการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน ขั้นตอนที่ 3 ทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นตอนที่ 5 สรุปบทเรียน การจัดกิจกรรมลักษณะนี้ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน สืบค้นเป็นกลุ่ม
- จัดกิจกรรมการสอนแบบสาธิต คือมีครูผู้สอน วิทยากรเป็นผู้สาธิต ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสาธิต ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวัดผล

- ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นอนุบาล/ปฐมวัย

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
   - การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง ทุ่งช้างดวงใจ/ทุ่งช้างแดนไกล
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์
   - บอกคำขวัญอำเภอทุ่งช้าง
   - บอกชื่อตั้งและลักษณะภูมิประเทศของอำเภอทุ่งช้าง
   - บอกอาชีพและอาหารของคนในท้องถิ่น 1-5 อย่าง เช่น แกงแค น้ำพริกน้ำปู ยำหน่อไม้ไกยี หมกอี่ฮวก หมกอี่ปุ่ม
3. กิจกรรมสร้างสรรค์
   - การวาดภาพด้วยสีเทียน เช่น ภาพวัด
   - การวาดภาพระบายสี เช่น อาหารพื้นเมือง ชุดประจำเผ่า อนุสาวรีย์พลเรือน ตำรวจทหารทุ่งช้าง
   - การปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างๆต่างๆ เช่น ส้มสีทอง หน่อไม้ เงาะ
   - การพูดเล่าเรื่องสถานที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง
4. กิจกรรมกลางแจ้ง
   - ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในอำเภอทุ่งช้าง ได้แก่ อนุสาวรีย์ทุ่งช้าง พิพิธภัณฑ์ทหาร วัดทุ่งผึ้ง
5. กิจกรรมเกมศึกษา
   - เกมจับคู่ภาพ ตามหมวดต่างๆ ได้แก่
     หมวด 1 คำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้าง (ภาพอนุสาวรีย์/ภาพพิพิธภัณฑ์ทหาร/ภาพสาวงามพริ้มพราย/ภาพส้มสีทอง/ภาพวัดบ้านทุ่งผึ้ง)
     หมวด 2 ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอทุ่งช้าง มีภาพภูเขา/แม่น้ำและ/ลำห้วย
     หมวด 3 อาหารพื้นเมือง/อาหารประจำเผ่า
   - เกมภาพตัดต่อภาพ เช่น ผ้าลายน้ำไหล/ผ้าลายไทลื้อ/ส้มสีทอง

- การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

เพื่อให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง” ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ จึงได้กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้

1. วัดผลตามสภาพจริง จากกิจกรรมสำรวจ ตรวจสอบ การศึกษาค้นคว้า การปฏิบัติ
2. การประเมินผลโดยสังเกตจากพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
    - ผลงานจากการร่วมทำงานกลุ่ม
    - ผลงานจากแบบฝึกหัด แบบทดสอบ

- สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง ผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ชุมชนทอผ้าบ้านทุ่งสุน ชุมชนทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง ชุมชนกาแฟบ้านมณีพฤกษ์
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชุมชน เกษตรกรต้นแบบ
3. ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง อาทิเช่น ไร่สหายน่าน ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสวนส้มปลอดภัยบ้านวังผา
4. แหล่งวิทยาการต่าง ๆในพื้นที่ เช่น ห้องสมุดอำเภอทุ่งช้าง สถานีอนามัย ห้องสมุด
5. สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ เช่น นิตยสาร แผ่นพับ

<u>ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6)</u>

<u>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์ไทย</u>

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
สาระ : ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ 2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย	1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย 2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
	4. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและประวัติศาสตร์ไทย 5. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

คำอธิบายรายวิชา

ส 32205 รักษ์ทุ่งช้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ฯ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 1 เวลาเรียน 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ศึกษา ความเป็นมาของ ชุมชน ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา บุคคลสำคัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ศิลปะประเพณี วัฒนธรรม ข้อมูล สภาพทางธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สภาพสถานการณ์ป่าไม้ สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติลดลง แนวทางแก้ไข เทคนิค นวัตกรรม ในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ คุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำ และผลการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งน้ำ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน หลักการ ความสัมพันธ์และความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น สร้างอาชีพ การสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคต และร่วมกันเสนอแนวคิด วิธีแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

มีส่วนร่วม “รักษ์ทุ่งช้าง” นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ขับเคลื่อน ทางสังคมด้วยการจัดทำโครงการ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน การศึกษาค้นคว้าอิสระ เผยแพร่ และรณรงค์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการแก้ปัญหา การสำรวจ การวิเคราะห์ การตรวจสอบ และสังเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ มีทักษะกระบวนการ มีส่วนร่วม มีความตระหนักเห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคตโดยยึดตามศาสตร์พระราชา

ผลการเรียนรู้

ม.4 - 6/1 ข้อ 1 วิเคราะห์ ความเป็นมาของชุมชน ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา บุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรม และข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ม.4 - 6/2 ข้อ 2 วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้ สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติลดลง แนวทางแก้ไข ใช้เทคนิค และนวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ม.4 - 6/3 ข้อ 3 สำรวจ วิเคราะห์ และตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ม.4 - 6/4 ข้อ 4 สำรวจ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ ในท้องถิ่น

ม.4 - 6/5 ข้อ 5 วิเคราะห์ หลักการ ความสัมพันธ์ ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ม.4 - 6/6 ข้อ 6 มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ม.4 - 6/7 ข้อ 7 ศึกษา วิเคราะห์ ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ม.4 - 6/7 ข้อ 8 นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และจังหวัดน่าน

ม.4 - 6/7 ข้อ 9 ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ม.4 - 6/8 ข้อ 10 จัดทำโครงการ การศึกษาค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน การสร้างป่า สร้างมูลค่าเพิ่มจากป่าและการสร้างป่าของอำเภอทุ่งช้างในอนาคต

ม.4 - 6/8 ข้อ 11 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าในอำเภอทุ่งช้างตามศาสตร์พระราชา

ม.4 - 6/8 ข้อ 12 เผยแพร่ รณรงค์ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคต

รวม 12 ข้อ

ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ หลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง”

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. ทุ่งช้างถิ่นนี้มีชีวิต	สภาพทั่วไปและความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง	1. วิเคราะห์ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาบุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาบุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทางธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
2. ป่าไม้ใน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	สถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	2. วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้ และใช้เทคนิคนวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	1. สถานการณ์ป่าไม้ สภาพ สถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 2. สาเหตุ ผลกระทบ หาแนวทางแก้ไข

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
			3. เทคนิค นวัตกรรม ในการเพิ่มพื้นที่ ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง
3. ทุ่งช้าง แหล่งต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคน อำเภอทุ่งช้าง	3. วิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำในท้องถิ่น	การตรวจสอบคุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำและผลการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งน้ำในอำเภอทุ่งช้าง
4. ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งน้ำในอำเภอทุ่งช้าง	4. สำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น	ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	5. วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	1.กฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 2. กรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

<u>โครงสร้างรายวิชา รักษ์ทุ่งช้าง ม.4-6</u>

<u>ระดับ มัธยมศึกษาปี ที่ 4-6 เวลา 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต</u>

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	ทุ่งช้าง ดินแดนที่มีชีวิต	1. วิเคราะห์ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาบุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาบุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทางธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง	4	20
2	ป่าไม้ในทุ่งช้าง	2. วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้ และใช้เทคนิค นวัตกรรม	1. สถานการณ์ป่าไม้ สภาพสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
		ในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	2. สาเหตุ ผลกระทบ หาแนวทางแก้ไข 3. เทคนิค นวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง		
3	ทุ่งช้าง แหล่งต้นน้ำ	3. วิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำในท้องถิ่น	การตรวจสอบคุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำและผลการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งน้ำในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
4	ความหลากหลายทางชีวภาพ	4. สำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่ง	ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
5	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	5. วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	1.กฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง 2. กรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย	2	10
6	รวมพลัง “รักษ์ทุ่งช้าง”	6. มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อการขับเคลื่อนทางสังคมในโครงการและกิจกรรมการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
7	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนายั่งยืน	7. วิเคราะห์ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
		8. นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง 9. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน			
8	ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	10. จัดทำโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่าและการสร้างป่าอำเภอทุ่งช้าง ในอนาคต 11. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าอำเภอทุ่งช้างตามศาสตร์พระราชา 12. เผยแพร่ รณรงค์การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสร้างป่าทุ่งช้างในอนาคต	1. การเรียนรู้การสร้างป่าสร้างอาชีพในรูปแบบโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระ 2. โครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคต 3. โครงงาน/การศึกษาเชิงลึกเพื่อสร้างจิตสำนึก “รักษ์ทุ่งช้าง” 4. การเผยแพร่การสร้างป่าทุ่งช้างในอนาคต	4	20
				รวม	20	100

ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

ภาพที่ 4.105 ตัวอย่างผลงานนักเรียนโรงเรียนทุ่งช้าง

4.3.4 มิติด้านสุขภาพ

จากการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านสุขภาพ พบว่า มีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ด้านสมุนไพรที่ใช้รักษาโรคมากมายแต่ประชาชนในปัจจุบันไม่มีการถ่ายทอดหรือนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาใช้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความน่าเชื่อถือของผู้ถ่ายทอดหรือคนที่เป็นหมอชาวบ้านลดลง คนทั่วไปไม่ค่อยเชื่อถือว่าสมุนไพรจะช่วยรักษาหรือป้องกันโรคได้ ผู้ที่ใช้ยาสมุนไพรรักษาจะถูกมองว่าล้าสมัย ไม่ทันสมัย งมงาย คนรุ่นใหม่ไม่ยอมรับและไม่เชื่อเรื่องการรักษาโรคด้วยสมุนไพรเพราะบุคลากรทางการแพทย์จะเน้นการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบันมากกว่าการแนะนำให้ประชาชนป้องกันโรคและที่สำคัญที่สุดตัวผู้รู้หรือหมอเมืองไม่กล้าถ่ายทอดองค์ความรู้ เพราะโดนดูหมิ่นเนื่องมาจากหมอเมืองหรือหมอสมุนไพรไม่ได้จบการศึกษาในระดับที่สูงเมื่อมารักษาหรือถ่ายทอดวิธีการ จึงโดนสบประมาทและดูหมิ่น จึงได้มีการจัดทำข้อมูลองค์ความรู้ด้านสมุนไพรพื้นบ้านรักษาโรค โดยเริ่มต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุที่อายุยืน (อายุ 100 ปีขึ้นไป) ในการดูแลสุขภาพ วิถีการทานอาหารและความเป็นอยู่ของคนนั้น เพื่อนำมารวบรวมและจัดทำองค์ความรู้เพื่อส่งต่อหรือเผยแพร่สู่สาธารณะและใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคลคลที่สนใจ พร้อมทั้งจัดทำองค์ความรู้ด้านการใช้สมุนไพร/แนวทางการใช้การปฏิบัติและการรักษาโรคโดยใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ต้นแบบด้านสุขภาพอำเภอทุ่งช้าง

ต้นแบบการดูแลสุขภาพ	นางสีมา กำคำ	นางจันทร์ทิพย์ ณ น่าน	นางบัวผา ใจเย็น
ที่อยู่	12 หมู่ 5 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	46 หมู่2 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	70 หมู่5 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
อาชีพ	เกษตรกร	ข้าราชการบำนาญ	เกษตรกร
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ปริญญาตรี	ป.4
เวลานอนหลับโดยเฉลี่ย (ชั่วโมง)	10	7	7
น้ำหนัก (กิโลกรัม)	45	40	55
ส่วนสูง (เซนติเมตร)	147	145	155
ปัญหาทางด้านสายตา	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
โรคประจำตัว	ความดันโลหิตสูง	ไม่มีโรคประจำตัว	ไม่มีโรคประจำตัว
ท่านสูบบุหรี่ ดื่มสุรา/เบียร์ หรือไม่	เคยดื่มสุรา ปัจจุบันเลิกดื่มแล้ว เนื่องมาจากโรคประจำตัว	ไม่มีการสูบบุหรี่และดื่มสุรา	ไม่มีการสูบบุหรี่และดื่มสุรา
1.ในช่วงระยะ 6 เดือนที่ผ่านมามีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคอะไรบ้าง	ความดันโลหิตสูงและอาการปวดหลัง	มีอาการปวดเข่า	ไม่มี
2.เมื่อเกิดการเจ็บป่วยมีวิธีการดูแลรักษาอย่างไร	เมื่อมีอาการเจ็บป่วยไปพบแพทย์แผนปัจจุบันที่โรงพยาบาลและไปพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง	รักษาโดยการต้มสมุนไพร (ขิง) รับประทานทุกวันที่มีอาการปวด	สังเกตอาการเจ็บป่วยในเบื้องต้นและใช้สมุนไพรในการรักษา หากอาการไม่ดีขึ้นจึงไปพบแพทย์แผนปัจจุบัน
3.ท่านเคยตรวจสุขภาพประจำปีหรือไม่	ไม่มี	มีการตรวจสุขภาพทุกปี	มีการตรวจสุขภาพทุกปี
4.ความถี่ในการตรวจสุขาพ	ไปพบแพทย์ทุกๆ 6 เดือนตามนัดหมาย	1 ครั้งต่อปี	1 ครั้งต่อปี

ต้นแบบการดูแลสุขภาพ	นางสีมา ก๋ำคำ	นางจันทร์ทิพย์ ณ น่าน	นางบัวผา ใจเย็น
5.ท่านมีประกันชีวิตหรือไม่	ไม่มี	มี	มี
6.ประเภทอาหารที่รับประทาน	ประเภทอาหารที่เลือกทานเป็นอาหารที่ใช้พืชผักจากในชุมชน	ทำอาหารรับประทานเองโดยใช้พืชผักจากในชุมชน	การทำอาหารรับประทานเองและเลือกใช้พืชผักจากในชุมชน
7.การออกกำลังกาย	ออกกำลังจากการทำอาชีพเกษตร	ออกกำลังกายตอนเช้าทุกวัน อย่างน้อยวันละ 30 นาที	ออกกำลังจากการทำอาชีพเกษตร
8.การท่องเที่ยวต่างจังหวัด/ต่างประเทศ	ไม่มี	ปีละ 2 ครั้ง	ปีละ 1 ครั้ง
9.วิธีการผ่อนคลายความเคลียดที่ใช้เป็นประจำ	ทำบุญตักบาตร	ทำบุญตักบาตร	ฟังธรรมมะ ทำบุญตักบาตร
แนวทางและวิธีการในการดูแลสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง	ทำอาหารทานเอง ดื่มนมเป็นประจำ ทานอาหารให้ครบทุกมื้อ ออกลังกายโดยการทำการเกษตรและพักผ่อนให้เพียงพอ	ทานอาหารเสริมมาเป็นเวลา 10 ปี และไม่ทานเนื้อสัตว์ใหญ่	เลือกรับประทานพืชผักที่มีในชุมชนควบคู่กับการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน

ตารางที่ 4.21 พืชสมุนไพรที่พบในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง

สมุนไพร	ส่วนที่ใช้	วิธีการใช้	การรักษาอาการ
ไพล	เหง้า	นำเหง้าที่ขุดมาล้างทำความสะอาด ฝานให้ละเอียด แล้วนำมาสกัดเป็นน้ำมันสมุนไพร	บรรเทาปวดเมื่อย
ขมิ้น	เหง้า	นำมาล้างและหั่นเป็นแว่นๆ แล้วทาลงบนผดผื่นคัน	รักษาผื่นคันจากยุง
มะกรูด	ผล	นำผลมาหั่นเป็นแว่นๆ แล้วใช้สระผม	ทำให้ผมดกดำและป้องกันผมหงอก
ตะไคร้หอม	ต้นและใบ	นำมาสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหย	ไล่ยุง

สมุนไพร	ส่วนที่ใช้	วิธีการใช้	การรักษาอาการ
ว่านหางจระเข้	ใบ	ลอกกาบใบออก เลือกใช้เฉพาะส่วนที่เป็นวุ้นแล้วทาลงบนแผล	แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
มะตูม	ผล	นำมาฝาน ตากแห้ง จากนั้นมาต้มกับน้ำเปล่าดื่ม	ช่วยเจริญอาหาร ขับลมในกระเพาะ
มะขามป้อม	ผล	นำมาทานสด	แก้อาการหวัด บรรเทาอาการไอ
ฟ้าทะลายโจร	ใบ	นำมาเคี้ยวทานสด	รักษาอาการไข้หวัดใหญ่
ย่านาง	ใบ	นำมาเป็นส่วนประกอบในอาหาร	ช่วยรักษาระดับน้ำตาลในโรคเบาหวาน
มะรุม	ดอก	นำมาเป็นส่วนประกอบในอาหาร	ช่วยบำรุงร่างกาย
รางจืด	ราก	นำมาต้มกับน้ำเปล่าแล้วกรอกเอากากออกก่อนนำมาดื่ม	ช่วยถอนพิษจากสารเคมี
ฝาง	เนื้อไม้	นำมาต้มกับน้ำเปล่าแล้วกรอกเอากากออกก่อนนำมาดื่ม	บรรเทาอาการหอบหืดและช่วยระบบไหลเวียนโลหิต
กระชายดำ	ต้นและใบ	นำไปตากแดดจนแห้ง จากนั้นบดให้เป็นผงละเอียด แล้วนำมาละลายในน้ำร้อนก่อนดื่ม	แก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ
เย้าแจกุล้า	ใบ	ใช้ต้มดื่ม	บรรเทาอากาศปวดประจำเดือน
เย้าเจาเนง	ราก		บรรเทาอาการปวดฟัน
มั๊งกุ๊ยาง	ราก	ใช้เป็นส่วนประกอบของยาต้ม	ต่อเส้นเอ็นและแก้เส้นเอ็ดขัดยอก
มั๊งจี่อยุกุ๊	ราก	ใช้เป็นส่วนประกอบของยาต้ม	
จือเล่าเก๋า	ราก	นำไปตากให้แห้ง แล้วนำมาต้มดื่ม	ช่วยเพิ่มสมรรถนะเพศชาย
ชั่วจัวเลง	ราก	ใช้เป็นส่วนประกอบของยาต้ม	ช่วยบำรุงร่างกายจากอาการแขนขาอ่อนแรง
หัวเข่าเย็น	เหง้า	นำไปตากให้แห้ง แล้วนำมาต้มดื่ม	แก้อาการปวดเมื่อยร่างกาย

สมุนไพร	ส่วนที่ใช้	วิธีการใช้	การรักษาอาการ
ฮ้อสะปายควาย	ใบ	นำไปตากให้แห้ง แล้วนำมาต้มดื่ม	ช่วยให้เจริญอาหาร
เจียวุหลาน	เถา	นำไปตากให้แห้ง แล้วนำมาต้มดื่ม	ลดความดันในเลือด ลดความดัน
สะค่าน	เถา	นำมาประกอบอาหาร	ขับลมในลำไส้ บรรเทาอาการจุกเสียด
เครือหวาน	เถา	นำไปตากให้แห้ง แล้วนำมาต้มดื่ม	ช่วยให้เจริญอาหาร

นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนในอำเภอทุ่งช้างจำนวนมากมีปัญหาสุขภาพหลายประเด็น ดังตารางที่ 4.22 – 4.24 ดังนั้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และใส่ใจในการดูแลสุขภาพเป็นเรื่องที่ต้องรีบดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนจะสามารถช่วยลดปัญหาการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่ในพื้นที่ได้ จึงได้มีการจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน โดยโรงพยาบาลทุ่งช้างได้จัดโครงการลดเค็มลดโรคเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการให้กลุ่มเสี่ยงได้เรียนรู้การบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพและได้จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลทุ่งช้างในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในเชิงลึกด้วยการร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการคัดกรองร่วมกันกับอาสาสมัครประจำหมู่บ้านและผู้นำชุมชน ซึ่งได้เชื่อมโยงกับมิติด้านการเกษตรในการรวบรวมข้อมูลพืชผักพื้นบ้านตามฤดูกาลและแบ่งกลุ่มระดมสมองในการคิดค้นเมนูอาหารตามฤดูกาลในชุมชน ดังตารางที่ 25 – ตารางที่ 27 และจัดทำเป็นรายการเมนูเด็ดสูตรสำเร็จการบริโภครายวันโดยมีนักโภชนากรโรงพยาบาลทุ่งช้างเป็นผู้คำนวณค่าพลังงานอาหารรายเมนูให้ จึงได้สูตร “เมนูเด็ด สูตรสำเร็จการบริโภค” เป็นแนวทางในการทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน

ตารางที่ 4.22 ข้อมูลผู้ป่วยนอกที่พบบ่อยในโรงพยาบาลทุ่งช้าง

ที่มา ฝ่ายแผนงานและสารสนเทศโรงพยาบาลทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ลำดับ	โรคที่พบ	จำนวนผู้ป่วย(ราย)		
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1	โรคความดันโลหิตสูง	4,008	3,958	4,134
2	โรคเบาหวาน	2,852	3,175	3,175
3	ไข้หวัด	1,747	1,428	1,445
4	Dyspepsia	1,067	1,093	1,015
5	โรคปอดชนิดอุดกั้นแบบเรื้อรัง	762	847	756
6	โรคกล้ามเนื้อและโครงร่าง	734	692	712
7	ทันตกรรม	2,208	2,777	2,376
8	ล้างแผล	3,492	3,569	3,255
9	รับ Vacine สร้างภูมิคุมกันต่อโรค	1,555	1,571	1,675
10	คัดกรองซึมเศร้า	1,087	1,145	1,213

ตารางที่ 4.23 ข้อมูลผู้ป่วยในที่พบบ่อยในโรงพยาบาลทุ่งช้าง

ที่มา ฝ่ายแผนงานและสารสนเทศโรงพยาบาลทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ลำดับ	โรคที่พบ	จำนวนผู้ป่วย(ราย)		
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1	โรคปอดชนิดอุดกั้นแบบเรื้อรัง	129	88	96
2	โรคอุจจาระร่วง	119	184	112
3	Pneumonia	89	98	84
4	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	115	85	101
5	โรคหลอดลมอักเสบ	71	34	56
6	โรคทางเดินปัสสาวะอักเสบ	70	89	76
7	Typhus fever	42	29	35
8	Dyspepsia	63	81	74
9	Acute nasopharyngitis	39	46	42
10	Mental and behavioural disorders due to use of alcohal	47	35	51

ตารางที่ 4.24 กลุ่มโรคเสี่ยงที่พบมากที่สุด

ที่มา ฝ่ายแผนงานและสารสนเทศโรงพยาบาลทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ลำดับ	โรคที่พบ	จำนวนผู้ป่วย(ราย)		
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1	Stork	22	38	21
2	MI	12	6	7
3	Sepsis	23	43	55
4	Trauma	1,436	2,307	1,987
5	COPD	891	935	992

ตารางที่ 4.25 รายการอาหารรายสัปดาห์ ประจำฤดูร้อน (คิมหันต์) เมษายน - มิถุนายน

	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว ต้มจืดตำลึง ห่อนึ่งสาหร่ายน้ำจืด	ข้าวเหนียว ส้มตำ ไก่ย่าง มะม่วง	ข้าวเหนียว น้ำพริกผักต้ม แกงผักบุ้งใส่ปลา
อังคาร	ข้าวเหนียว ยำไก่ใส่หัวปลี มะละกอ	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้ กล้วย	ข้าวเหนียว น้ำพริกกะปิ ผักลวก ต้มปลานิล
พุธ	ข้าวเหนียว แกงผักเชียงดาใส่ปลาย่าง แตงโม	ข้าวเหนียว ยำผักกรูด ตำหวาย	ข้าวเหนียว แกงผักหวานใส่ไข่มดแดง
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงผักบุ้งใส่ปลา	ข้าวเหนียว แกงแคไก่ ตำมะเขือยาว สับปะรด	ข้าวเหนียว น้ำพริกไข่ ผักลวก
ศุกร์	ข้าวเหนียว ผัดผักโขม แกงบอน	ข้าวเหนียว ผัดผักกูด ตำมะม่วง ลิ้นจี่	ข้าวเหนียว ห่อนึ่งสาหร่ายน้ำจืด แกงหน่อไม้
เสาร์	ข้าวเหนียว ผัดผักบุ้ง ยำไก่ใส่หัวปลี	ข้าวเหนียว แกงผักปรัง น้ำพริกผักลวก มะละกอ	ข้าวเหนียว ลาบปลาสุก ต้มปลา
อาทิตย์	ข้าวเหนียว ลาบหมูสุก	ข้าวเหนียว แกงแคไก่	ข้าวเหนียว ห่อหมกปลาน้อย น้ำพริกผักลวก

ตารางที่ 4.26 รายการอาหารรายสัปดาห์ ประจำฤดูฝน (วสันต์) กรกฎาคม - ตุลาคม

	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว แกงผักกาดใส่ปลาทู	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้ น้ำพริกกบ ผักลวก มังคุด	ข้าวเหนียว แกงเห็ดด่าน ฝรั่ง
อังคาร	ข้าวสวย แกงส้มปลานิล	ข้าวเหนียว ยำผักกูด อะโวคาโด	ข้าวเหนียว ต้มจืดตำลึง มะม่วง
พุธ	ข้าวเหนียว แกงแคกบ	ข้าวเหนียว ผัดหน่อไม้ เงาะ	ข้าวเหนียว ปลานึ่ง แก้วมังกร
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงปลาดุกใส่ผักบุ้ง	ข้าวสวย ทอดไข่ชะอม น้ำพริกกะปิ ส้มโอ	ข้าวสวย ผัดเห็ดรวม มะละกอ
ศุกร์	ข้าวสวย ต้มยำไก่ ขนุน	ข้าวเหนียว แกงขนุน มะม่วง	ข้าวเหนียว แกงกระดูกหมูใส่หัวปลี ลองกอง
เสาร์	ข้าวสวย ปลาย่าง ต้มยำกบ	ข้าวเหนียว ไข่ต้ม น้ำพริกเห็ดด่าน	ข้าวเหนียว ตำมะเขือยาว ผักลวก น้ำพริกเขียด
อาทิตย์	ข้าวต้มหมู	ข้าวเหนียว ส้มตำ ไก่บ้านย่าง กล้วย	ข้าวเหนียว ลาบปลาสุก

ตารางที่ 4.27 รายการอาหารรายสัปดาห์ ประจำฤดูหนาว (เหมันต์) พฤศจิกายน - มีนาคม

	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว แกงแค	ข้าวเหนียว น้ำพริกปลาทู	ข้าวสวย ต้มจืด ส้ม
อังคาร	ข้าวต้ม	ข้าวเหนียว แกงผักกาด	ข้าวเหนียว แกงขนุน
พุธ	ข้าวเหนียว ยำหัวปลีใส่ไก่	ข้าวสวย ต้มปลา	ข้าวสวย ผัดผักรวม กล้วย
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงฟักเขียว	ข้าวสวย น้ำพริกกะปิ	ข้าวสวย แกงส้ม
ศุกร์	ข้าวสวย ผัดคะน้า	ข้าวเหนียว แกงหยวก	ข้าวสวย ผัดกะเพรา ผลไม้
เสาร์	ข้าวสวย ต้มส้มหมู	น้ำเหนียว น้ำพริกมะกอก	ข้าวเหนียว ลาบขม ต้มอ่อม
อาทิตย์	ข้าวสวย ต้มพะโล้หมู	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้	ข้าวเหนียว ลาบปลาสุก

4.4 แนวทางการจัดการปัญหาและรูปแบบพัฒนาทุ่งช้างที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

4.4.1 การสร้างเวทีสาธารณะโดยการจัดกิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้างขึ้นเป็นครั้งแรกในอำเภอทุ่งช้าง ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ ทำให้ประชาชนในอำเภอทุ่งช้างมีพื้นที่แสดงออกของคนทุ่งช้างทุกเพศทุกวัย ทั้งยังเป็นเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในตำบลต่างๆ ซึ่งได้รับการตอบรับจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดีและอยากให้มีการจัดถนนคนเดินอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องด้วยสถานที่จัดกิจกรรมเป็นสถานที่ราชพัสดุที่ไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมจากการใช้พื้นที่ได้ เครือข่ายพชอ. มิติด้านการท่องเที่ยวได้หารือร่วมกับประชาชนในการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมจนได้สถานที่จัดกิจกรรมที่ใหม่ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับจัดจำหน่ายสินค้าในอำเภอทุ่งช้าง โดยได้กำหนดจัดกิจกรรมถนนคนเดินทุกวันศุกร์ที่ 2 และ 4 ของเดือน และในช่วงฤดูฝนสถานที่ไม่อำนวยต่อการจัดกิจกรรมจึงได้งดจัดกิจกรรมและจะเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมอีกครั้งในฤดูหนาว เพื่อเป็นการสร้างพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนทุกกิจกรรมของประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง

4.4.2 การสร้างสุขภาพดีโดยการจัดกิจกรรมงาน “เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน”

การจัดกิจกรรมงาน “เดิน-วิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอน” เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างได้มีโอกาสแสดงพลังร่วมสมทบทุนในการจัดการด้านสุขภาพแล้วยังเป็นเครื่องมือสื่อสารด้านสุขภาพในการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพได้อีกด้วย

4.4.3 การพัฒนาอนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์

จากการดำเนินการจัดประชุมและจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายพชอ. มิติด้านการท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของ “คน” และ “ทรัพยากร” ในพื้นที่มีความต้องการและสามารถพัฒนาและยกระดับให้อำเภอทุ่งช้างเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ซึ่งได้วางแผนการพัฒนาอนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารซึ่งเป็นแหล่งรวมใจของคนทุ่งช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นจุดพักรถสำหรับรถบรรทุกที่ผ่านไปยังประเทศลาว ภายใต้ความร่วมมือกับบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัด แขวงการทางน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและกองทัพบกมีการจัดทำแผนการสนับสนุนการออกแบบสถานที่และงบประมาณในการก่อสร้าง คณะกรรมการอนุสาวรีย์และประชาชนในอำเภอทุ่งช้างต้องการพัฒนาอนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก และปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นที่พักรถสำหรับรถบรรทุกที่ผ่านไปยังประเทศลาว โดยการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ได้มีการดำเนินงานร่วมกับบริษัทอินฟรากรุ๊ปจำกัด แขวงการทางน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและกองทัพบก ในการออกแบบสถานที่และสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคณะกรรมการอนุสาวรีย์ได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทหารให้เป็นสถานที่ที่สวยงานและพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้ว

4.4.4 การพัฒนาหมู่บ้านห้วยสะแตงเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชน

จากการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง พบว่า บ้านห้วยสะแตงเป็นหมู่บ้านที่อยู่บนเขาเป็นชนเผ่าขมุ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ โดยบ้านห้วยสะแตงมีหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตงอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบหนึ่งแสนไร่และในการทำงานได้มีการทำงานร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ป่า ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ นอกจากนี้ในเขตหน่วยจัดการต้นน้ำยังไม่พื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้ามากางเต้นท์ เพื่อเยี่ยมชมธรรมชาติในป่าบ้านห้วยสะแตงอีกด้วย ทางชุมชนได้มีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญ 3 อย่างที่ชุมชนจะต้องมีสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 3 อย่างจะต้องมีการวางแผนการจัดตั้งให้เป็นระบบและเกื้อหนุนกันทั้งหมู่บ้าน ไม่สร้างการแข่งขันกันในชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีรายได้ ในการพัฒนาหมู่บ้านความร่วมมือจากชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านห้วยสะแตงพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาหมู่บ้านอยู่เสมอ ดังนั้นการพัฒนาหมู่บ้านห้วยสะแตงให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนจึงสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

4.5 ผลสรุปการดำเนินกิจกรรมโครงการ

การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยนี้ ได้เริ่มดำเนินการก่อนการได้รับการอนุมัติงบประมาณเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมคณะทำงานให้สามารถดำเนินงานวิจัยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยได้สรุปการจัดกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ดังแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 สรุปการจัดกิจกรรมที่ได้ดำเนินการนับตั้งแต่เดือนเมษายน 2562 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2563

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
25/4/2562 25/05/2562 07/06/2562 27/06/2562	การจัดประชุมเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายแกนนำอาสาคณะกรรมการกลาง (Core Team) ในการขับเคลื่อนและ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง” - การจัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน - การจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอแนวทางการจัดทำโครงการวิจัยพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ให้แก่แกนนำท้องถิ่น ภาครัฐ - การจัดประชุมหารือแนวทางด้านการพัฒนาการเกษตรอำเภอทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 1 ประมวลภาพการจัดการประชุมเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายแกนนำอาสาคณะกรรมการกลาง (Core Team) ในการขับเคลื่อนและ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
08/07/2562 18/10/62	- การสำรวจพื้นที่การเกษตร-เกษตรอินทรีย์และจัดประชุมแกนนำเกษตรกรเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเกษตรในพื้นที่การเกษตรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง - การจัดประชุมกลุ่มย่อยกับมูลนิธิฮักเมืองน่าน (ภาคประชาสังคมในท้องถิ่น) เพื่อออกแบบกลยุทธและกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมเพื่อพัฒนา	
8- 12/06/2562	การจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการต้นแบบฝายมีชีวิต โรงพยาบาลทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 2 ประมวลภาพกิจกรรมการจัดทำต้นแบบฝายมีชีวิต โรงพยาบาลทุ่งช้าง
26/07/2562	การจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอโครงการกับผู้นำทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 3 สรุปผลการจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอโครงการกับผู้นำทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
25/09/2562	การประชุมทีมวิจัยครั้งที่ 1 ประจำเดือนกันยายน 2563 : สรุปผลการประชุมชี้แจงนำเสนอโครงการและวางแผนการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 4 มิติ	ภาคผนวกที่ 4 สรุปผลการประชุมชี้แจงนำเสนอโครงการและวางแผนการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 4 มิติ
09/10/2562	การประชุมทีมวิจัยครั้งที่ 2 ประจำเดือนตุลาคม 2562 : การประชุมสรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงาน	ภาคผนวกที่ 5 สรุปผลการประชุมสรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนตุลาคม 2562
24/10/2562	การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการเกษตร	ภาคผนวกที่ 6

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
		สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการเกษตร
27/10/2562	การสำรวจศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 7 ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง
30/10/2562	การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการท่องเที่ยว	ภาคผนวกที่ 8 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการท่องเที่ยว
15/11/2562	การสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 9 ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวในในรูปแบบต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง
24/11/2562	การประชุมทีมวิจัยครั้งที่ 3 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2562 : สรุปผลการดำเนินงานประจำเดือนพฤศจิกายนและวางแผนการดำเนินงานในขั้นต่อไป	ภาคผนวกที่ 10 สรุปผลการดำเนินงานประจำเดือนพฤศจิกายนและวางแผนการดำเนินงานในขั้นต่อไป
24/11/2562	การประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรนีย์พลเรือน ทหาร ตำรวจและพิพิธภัณฑ์ทหารร่วมกับคณะดูงานบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัดและคุณศุ บุญเลี้ยง	ภาคผนวกที่ 11 สรุปผลการประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรนีย์พลเรือน ทหาร ตำรวจและพิพิธภัณฑ์ทหาร

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
04/12/2562	การประชุมทีมวิจัยครั้งที่ 4 ประจำเดือนธันวาคม 2562 : สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนธันวาคม	ภาคผนวกที่ 12 สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนธันวาคม
04/12/2562	การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านสุขภาพ	ภาคผนวกที่ 13 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านสุขภาพ
07/12/2562	การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการศึกษา	ภาคผนวกที่ 14 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการศึกษา
10/12/2562	การจัดเวทีสาธารณะนำเสนอโครงการและการเสวนาแนวทางการดำเนินโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่	ภาคผนวกที่ 15 สรุปผลการจัดเวทีสาธารณะนำเสนอโครงการและการเสวนาแนวทางการดำเนินโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่
29/12/2562	กิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 16 ประมวลภาพกิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง
09/01/2563	การประชุมทีมวิจัยครั้งที่ 5 ประจำเดือนมกราคม 2563 : สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนมกราคม	ภาคผนวกที่ 17 สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนมกราคม

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
15/01/2563	การลงพื้นที่สำรวจศักยภาพและจัดประชุมแกนนำและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการออกแบบและพัฒนาชุมชนบ้านห้วยสะแตงให้เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์	ภาคผนวกที่ 18 ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจศักยภาพและสรุปผลการจัดประชุมแกนนำและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการออกแบบและพัฒนาชุมชนบ้านห้วยสะแตงให้เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์
12/02/2563	การประชุมทีมวิจัยครั้งที่ 6 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2563 : สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนกุมภาพันธ์	ภาคผนวกที่ 19 สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนกุมภาพันธ์
22/02/2563	การจัดกิจกรรมทุ่งช้างมินิมาราธอน	ภาคผนวกที่ 20 ประมวลภาพกิจกรรมทุ่งช้างมินิมาราธอน
27/02/2563	การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 2	ภาคผนวกที่ 21 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 2
15/04/2563	การประชุมสรุปผลการนำเสนอความก้าวหน้าระยะ 6 เดือน	ภาคผนวกที่ 22 การประชุมสรุปผลการนำเสนอความก้าวหน้าระยะ 6 เดือน
17/08/2563	การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 3	ภาคผนวกที่ 23 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 3

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
5/10/2563	การประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว	ภาคผนวกที่ 24 การประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว
6/10/2563	การสำรวจศักยภาพพื้นที่บ้านห้วยสะแตง	ภาคผนวกที่ 25 การสำรวจศักยภาพพื้นที่บ้านห้วยสะแตง
12/10/2563	การประชุมรายงานความก้าวหน้าและหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานหลักเครือข่ายพชอ. (Core team)	ภาคผนวกที่ 26 การประชุมรายงานความก้าวหน้าและหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานหลักเครือข่ายพชอ. (Core team)
16/11/2563	การจัดเวทีสาธารณะคืนข้อมูลให้แก่ประชาชนอำเภอทุ่งช้าง	ภาคผนวกที่ 27 การจัดเวทีสาธารณะคืนข้อมูลให้แก่ประชาชนอำเภอทุ่งช้าง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานศึกษาวิจัยโครงการ “การพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง” มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา “คน” และ “ข้อมูล” ในมิติด้านอาชีพ การศึกษาและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อวิเคราะห์และถอดบทเรียนการสร้างต้นแบบ “รูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น” ในการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยอาศัยกลไกการพัฒนาและขยาย “เครือข่าย พชอ.” ที่มีหลักการสำคัญของการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ผ่านการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในการสร้างพื้นที่แห่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และร่วมวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนแนวทางการพัฒนาเมืองทุ่งช้างตามบริบทเชิงพื้นที่และวิถีชีวิต ซึ่งถือเป็นกลไกการกระตุ้นและปลุกระดมพลัง “คนรักทุ่งช้าง” ให้มีส่วนร่วมในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการในด้านอาชีพ การศึกษา และสุขภาพ ส่งผลให้เกิดการรวมตัวแกนนำอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพชอ. อำเภอทุ่งช้าง ใน 4 มิติ รวม 129 คน เพื่อรวบรวมกำลังคนและข้อมูลในรูปแบบ “คลังครู” และ “คลังข้อมูลและองค์ความรู้” แบ่งออกเป็น 4 มิติที่ประกอบด้วยมิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่

5.1 สรุปและอภิปรายผล

5.1.1 กระบวนการที่ใช้ในการสร้างกลไกการพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาอำเภอทุ่งช้างสู่การพัฒนาเมืองน่านให้น่าอยู่ ในประเด็นสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ด้านอาชีพ (การเกษตรและการท่องเที่ยว) ด้านการศึกษาและด้านสุขภาพ ประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การป้อนปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจนได้ชุดข้อมูลดังนี้

- ชุดข้อมูลสภาพบริบททั่วไป ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร ด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมและชุดข้อมูลสาเหตุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
- ชุดข้อมูลต้นทุนในพื้นที่ ได้แก่ทุนทางสังคม ทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ ทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ
- ชุดข้อมูลระดับความพร้อมและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาและดำเนินงานในพื้นที่ระหว่างภาครัฐ/หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (Process) ผ่านการสร้างเวที/พื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่าง

ๆ ซึ่งเป็นเวทีที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความตื่นรู้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมกันและการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการจัดประชุมแบบกลุ่มย่อยของผู้ที่มีความสนใจร่วมกันในการพิจารณาแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงาน กำหนดโครงสร้างการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งการจัดตั้งคณะทำงานจะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายอาชีพ และมีจิตอาสาเพื่อเข้ามาร่วมกันขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหา ซึ่งการที่คณะกรรมการมีความหลากจะทำให้เกิดความหลากหลายของข้อมูล มีทางเลือกในการตัดสินใจได้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะอนุกรรมการและคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ลงนามแต่งตั้งโดยนายอำเภอทุ่งช้าง

ผลจากการใช้กระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้นได้มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมและมีแรงผลักดันในการร่วมมือกันพัฒนาอำเภอทุ่งช้างให้เป็นต้นแบบเมืองน่าอยู่ มีการเปิดพื้นที่สาธารณะให้เป็นเวทีสื่อสารให้คนในอำเภอทุ่งช้างได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยน เรียนรู้ข้อมูล เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้คนเห็นปัญหาร่วมกันและนำมาสู่การแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดี ประชาชนสะท้อนปัญหาและความต้องการในการจะพัฒนาหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นทำหน้าที่สนับสนุน ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

นอกจากนี้ยังมีการสร้างช่องทางในการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วและสามารถกระจายข่าวได้ผ่านไปยังกลุ่มต่างๆ ได้ อาทิเช่น การจัดตั้ง Line Group ชื่อว่า “พัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่” โดยสมาชิกกลุ่มนี้ประกอบด้วยนายอำเภอซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง หัวหน้าส่วนราชการอื่นๆ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทีมวิจัยและประชาชนในพื้นที่ จะใช้เป็นช่องทางหลักสำหรับการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ รวมถึงใช้เป็นช่องทางในการกระจายข่าวสารของอำเภอ ซึ่งไลน์กลุ่มเปรียบเสมือนการสร้างเวทีหรือวงคุย ทำให้คนในอำเภอทุ่งช้างมีช่องทางที่สะดวก รวดเร็ว และทันท่วงที ทำให้เกิดการสื่อสารกันมากขึ้น นำมาสู่การคิดและร่วมด้วยช่วยกันทำงานพัฒนาพื้นที่อำเภอทุ่งช้างให้เป็นต้นแบบเมืองน่าอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 การพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุ่งช้าง

การใช้กระบวนการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้นำและหน่วยงานท้องถิ่นทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จนเกิดแกนนำอาสาสมัครร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง 129 คน เพื่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. คณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.ทุ่งช้าง (Core Team)	จำนวน 13 คน
2. คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตร	จำนวน 23 คน
3. คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการท่องเที่ยว	จำนวน 24 คน

4. คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษา จำนวน 39 คน

5. คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพ จำนวน 30 คน

นอกจากนี้ยังมีประชาชนในอำเภอทุ่งช้างอีกหลากหลายที่เห็นถึงความสำคัญและเข้าร่วมดำเนินงานโครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของคนในพื้นที่มีความต้องการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในอำเภอทุ่งช้างให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังพบปัญหาและอุปสรรคในด้านการสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องหรือใช้พื้นที่เวทีสาธารณะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้และชวนคนทุ่งช้างมาคิดมากันคุยอย่างแท้จริง นอกจากจะทำให้ขยายเครือข่ายพชอ.ได้จากการสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นโอกาสในการคืนข้อมูลการดำเนินโครงการสู่สาธารณะ

ทั้งนี้การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถสื่อสารให้ประชาชนในอำเภอทุ่งช้างรับรู้ถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง เช่น สื่อสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน สื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น รวมถึงนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านทาง Page Facebook อย่างต่อเนื่อง ผ่าน Page Facebook ชื่อ “Thung Chang Better Together” และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการรับรู้ถึงโครงการที่ดำเนินงานเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในอำเภอทุ่งช้าง โดยได้ทำการออกแบบและจำหน่ายเสื้อ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่” จำนวนทั้งสิ้น 625 ตัว ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนพลเรือน ตำรวจและทหารทั้งหมดที่พลีชีพ เพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทยในเขตจังหวัดน่าน โดยยอดจำหน่ายเสื้ออยู่ที่ 496 ตัว เหลือเสื้อที่สามารถจำหน่ายได้อีก 129 ตัว เงินรายได้รอบที่ 1 หลังหักค่าใช้จ่ายจากการขายเสื้อจำนวน 13,860 บาท ได้นำไปจัดตั้งเป็น “กองทุนพัฒนาทุ่งช้าง” โดยเปิดบัญชีร่วมกันระหว่างประธานทั้ง 4 มิติ โดยกองทุนที่จัดตั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินมาร่วมพัฒนาทุ่งช้างใน 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ

5.1.3 ผลจากการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ

1) มิติด้านการเกษตร

ผลการจัดประชุมผู้นำเกษตรกรในแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้างโดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากชุดคำถามและการเขียนคำตอบในประเด็นสำคัญต่างๆ สามารถประเมินภาพรวมของพืชศักยภาพที่มีความโดดเด่นในแต่ละตำบลของอำเภอทุ่งช้างที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้แก่ เงาะโรงเรียน ส้มสีทอง และมะม่วงหิมพานต์ รวมถึงปัญหาที่พบในผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้ อันเนื่องจากการขาดแคลนแหล่งน้ำและระบบจัดการน้ำ ตลอดจนการขาดเทคนิคองค์ความรู้ในการจัดการแปลงและการจัดการโรคแมลง อีกทั้งยังมีต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากเกษตรกรไม่มีองค์ความรู้ในการทำกล้าพันธุ์จึงยังต้องพึ่งกล้าพันธุ์จากนอกพื้นที่ รวมถึงปัญหาด้านการตลาดที่ไม่เป็นธรรม โดยปัญหาและอุปสรรคในการทำการเกษตรที่พบทำให้เป็นกลไกในการชวนคิด-วิเคราะห์ และสังเคราะห์การบริหารจัดการด้านการเกษตรสำหรับแกนนำเกษตรกร โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในด้านคุณภาพผลผลิตจากระบบการผลิต ในด้านแหล่งน้ำใช้ในการผลิต การบำรุงดูแลในระหว่างการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังได้สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างแล้วจัดทำเป็นคลังข้อมูลการ

ผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญของอำเภอ เช่น ส้มสีทอง เงา มะม่วงหิมพานต์ กาแฟ เป็นต้น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรเรื่องต้นทุนการผลิต เทคนิคการปลูกพืชและขั้นตอนการดูแลรักษาต้นพืชให้ได้ผลผลิตคุณภาพดีเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลการผลิตพืชเศรษฐกิจของอำเภอทุ่งช้าง รวมถึงคลังข้อมูลต้นแบบเกษตรกรด้านการเกษตรที่สามารถให้ความรู้ในการผลิตพืชที่ถนัดให้กับประชาชนที่สนใจ โดยจัดทำเป็นแผนที่ต้นแบบด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง อีกทั้งยังได้จัดทำปฏิทินการเก็บเกี่ยวผลผลิตตามฤดูกาลของอำเภอทุ่งช้างเพื่อเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับมิติด้านการท่องเที่ยวในการจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของอำเภอทุ่งช้างให้สอดคล้องกับการทำการเกษตรของเกษตรกรและเชื่อมโยงการทำเมนูอาหารสำหรับผู้ป่วยโดยใช้ผลผลิตตามฤดูกาลของมิติด้านสุขภาพ ทั้งนี้ผลของการรวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรของอำเภอทุ่งช้างทำให้พบโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับราคาผลผลิตที่ไม่ใช้สารเคมี เช่น เงาะ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่การเกษตรบ้านทุ่งผึ้ง โดยเกษตรกรได้เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและได้เชื่อมโยงผลผลิตอินทรีย์กับระบบตลาดเฉพาะของผลผลิตอินทรีย์ อาทิเช่น บริษัทสังคมสุขภาพ จำกัด ส่งผลให้สามารถยกระดับราคาเงาะ จากราคา 25 บาทต่อกิโลกรัม เป็น 42 บาทต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ยังพบว่าผลผลิตทางการเกษตรอีกหลายประเภทในพื้นที่ อาทิเช่น กล้วย และ มะม่วงหิมพานต์ที่มีปริมาณสูงและล้นตลาด ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำเป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกรในพื้นที่ ได้พบแนวทางการแก้ไขโดยการเชื่อมโยงเข้าสู่โรงงานแปรรูปในอำเภอทุ่งช้างที่พบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและความไม่ต่อเนื่องของผลผลิต ดังนั้นการวางแผนร่วมกันของเกษตรกรและโรงงานแปรรูปในการรับผลผลิตจากวัตถุดิบในแต่ละพื้นที่จึงเป็นโอกาสและช่องทางการจัดการผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

2) มิติด้านการท่องเที่ยว

ผลการจัดประชุมโดยการเชิญผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ครู ข้าราชการบำนาญ หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ และพระสงฆ์ ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลศักยภาพเชิงพื้นที่ วิถีวัฒนธรรม และความโดดเด่นในด้านต่างๆ โดยการแบ่งกลุ่มร่วมระดมความเห็นและเสนอ “ของดี ที่เด่น คนดัง” และออกแบบการจัดการท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาตลอดทั้งปีด้วยเส้นทางการท่องเที่ยวในแบบต่างๆ สามารถแสดงให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของ “คน” และ “ทรัพยากร” ในพื้นที่มีความต้องการและสามารถพัฒนาและยกระดับให้อำเภอทุ่งช้างเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้างมีการระบุเป้าหมายการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือนตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารซึ่งเป็นแหล่งรวมใจของคนทุ่งช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นจุดพักรถสำหรับรถบรรทุกที่ผ่านไปยังประเทศลาว ภายใต้ความร่วมมือกับบริษัท อินฟรากรุ๊ป จำกัด แขวงการทางน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและกองทัพบก ซึ่งมีการจัดทำแผนการสนับสนุนการออกแบบสถานที่และงบประมาณในการก่อสร้าง นอกจากนี้เครือข่ายพชอ.มิติด้านการท่องเที่ยวได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาและยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร พิพิธภัณฑ์ทหาร หมู่บ้านท่องเที่ยวมณีพฤกษ์ (ดอยผาผึ้ง ถ้ำผาผึ้ง วิถีชีวิตชนเผ่าม้ง) ชุมชนบ้านห้วยสะแตง รวมถึงวัดต่างๆ ในพื้นที่ทุ่งช้าง พบว่า ทุ่งช้างมีศักยภาพและสามารถพัฒนาให้

เป็นเมืองท่องเที่ยวได้แต่ต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเพื่อช่วยกันพัฒนา อีกทั้งหมู่บ้านห้วยสะแตงยังมีความโดดเด่นในบริบทพื้นที่และวิถีชีวิต และความเข้มแข็งของคนในชุมชนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนและการพัฒนา โดยมีการวางแผนเก็บข้อมูลเชิงลึกเพื่อวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลชุมชนและศักยภาพเชิงพื้นที่ที่จะร้อยเรียงเรื่องราวสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้วิถีชนเผ่า “ขมุ..ห้วยสะแตง” รวมทั้งจัดทำปฏิทินประเพณีและวัฒนธรรมประจำปีของอำเภอทุ่งช้าง โดยจะเริ่มต้นตั้งแต่กิจกรรมดังนี้

1. งานรำลึกวีรชน จัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งจะจัดในวันทหารผ่านศึก
2. ประเพณีกินดอกดำดอกแดง (ตุ๊กติ๊ นึ๊ม) จัดขึ้นในเดือนมีนาคมเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของชนเผ่าขมุ
3. ประเพณีเลี้ยงผีเมือง บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง ประเพณีนี้หนึ่งปีจะทำหนึ่งครั้ง
4. ประเพณีสรงน้ำพระพุทธรูป 700 ปีวัดทุ่งผึ้ง บ้านทุ่งผึ้ง ตำบลทุ่งช้าง
5. ประเพณีสรงน้ำพระธาตุภูเพียง (ปูเปียง)
6. ประเพณีตานก๋วยสลาก จัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน
7. ทำบุตรตักบาตรวันเกี๋ยงเป็งจะทำในช่วงขึ้น 15 ค่ำ เดือนเกี๋ยงซึ่งมักจะตรงกับช่วงเดือนพฤศจิกายน
8. ประเพณีตานหลัวผิงไฟพระเจ้า จะจัดตรงกับวันลอยกระทงของทุกปี ณ วัดศรีดอนชัย ตำบลงอบ
9. ประเพณีไทลื้อ ตำบลงอบ จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี
10. ประเพณีปีใหม่ม้ง บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี

นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการและสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดความร่วมมือดังนี้

1. อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง และพิพิธภัณฑ์ทหาร จากการประชุมหารือร่วมกันทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบจาก คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ บริษัท อินฟา กรุ๊ป จังหวัดน่าน กองทัพบกและกรมทางหลวง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและรถบรรทุกสินค้าที่ผ่านไปยังประเทศลาว ซึ่งในการดำเนินงานได้ทำร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน แขวงการทางน่าน กองทัพบก หน่วยงานราชการในอำเภอทุ่งช้าง และบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัด โดยทางคณะกรรมการอนุสรณีย์ฯ ได้มีการออกแบบพิพิธภัณฑ์ทหาร และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อเสนอในการของบประมาณในการพัฒนาพื้นที่จากจังหวัดน่านและกองทัพบกต่อไป

2. กลุ่มมูลนิธิอนุสรณีฯ ร่วมกับกองทหารพรานที่ 33 ได้ดำเนินการปรับปรุงและซ่อมแซมพิพิธภัณฑ์ทหาร รวมถึงพัฒนาพื้นที่โดยรอบของพิพิธภัณฑ์ทหาร โดยมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ ได้จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงจำนวน 45,000 บาท เพื่อทาสีภายในและภายนอกตัวอาคารใหม่ ซ่อมแซมบานกระจกที่แตก บานเกร็ด ช่องแสงหน้าต่าง/ประตูที่เสียหาย รวมถึงปรับปรุงห้องน้ำ จำนวน 2 ห้อง นอกจากเงินที่รับการจัดสรรจากมูลนิธิฯ แล้วยังมีการเปิดรับบริจาคเงินจากประชาชน เพื่อจัดทำโครงการปรับปรุงทำห้องวิดิทัศน์ เพื่อทำเป็นห้องชมภาพยนต์สารคดีเกี่ยวการยุทธการรบ ของอำเภอทุ่งช้าง จากนั้นคณะกรรมมูลนิธิฯ จึงได้ประชุมหารือร่วมกัน มีมติจัดหาจิตอาสา

เพื่อมาดูแลพิพิธภัณฑ์ทหาร โดยมีค่าจ้างให้เดือนละ 2,500 – 3,000 บาท/เดือน โดยเบื้องต้นเงินของมูลนิธิฯ สามารถจ้างคนได้จำนวน 1 คน ระยะเวลา 1 ปี

3. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยหน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา ได้ดำเนินการจัดโครงการค่ายยุวมัคคุเทศก์บ้านมณีพฤกษ์ ครั้งที่ 1 ร่วมกับโรงเรียนมณีพฤกษ์และชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ ระหว่างวันที่ 3 - 4 ตุลาคม 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ ฝึกปฏิบัติการนำเสนอเพื่อเตรียมเป็นตัวแทนชุมชนในการบอกเล่าเรื่องราวแก่ผู้มาเยือน รวมทั้งนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์ภายในชุมชนของตนเอง ให้เด็กและเยาวชนชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ตระหนักถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวัฒนธรรมชุมชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนเป็นการฟื้นฟูความภาคภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าตนเองและให้เด็กและเยาวชนบ้านมณีพฤกษ์รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีความคุ้นเคยเพื่อที่จะติดต่อสัมพันธ์และมีบทบาทร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชนในการส่งเสริมวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนในอนาคต

โดยกิจกรรมในค่ายประกอบไปด้วย กิจกรรมให้ความรู้เรื่องหลักการและทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์และวัฒนธรรม ผสมผสานกิจกรรมการเรียนรู้ก้านที่เกี่ยวข้อง และการฝึกปฏิบัติจริง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 48 คนประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนบ้านมณีพฤกษ์ จำนวน 40 คน และพี่เลี้ยงชุมชน จำนวน 8 คน โดยมีการจัดฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 8 ฐานดังนี้ ฐานที่ 1 บ้านผ้าทอใยกัญชง ฐานที่ 2 บ้านคั่วกาแฟโบราณ ฐานที่ 3 มะเขือยักษ์/บ้านโบราณ ฐานที่ 4 กาแฟเดอม้ง ฐานที่ 5 บ้านปักผ้า ฐานที่ 6 บ้านหมอฝังเข็ม ฐานที่ 7 บ้านจักรสาน และฐานที่ 8 ตีมีดเป่าแคน

4. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ขออนุมัติทุนวิจัยและพัฒนาในโครงการการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) พื้นที่ดำเนินการ ตำบลงอบอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านให้มีความพร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) และเพื่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในโครงการการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรท้องถิ่น สู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน ให้มีความพร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) พัฒนาและยกระดับสินค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรท้องถิ่น และให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชนทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

3) มิติด้านการศึกษา

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญบุคคลากรด้านการศึกษาของอำเภอทุ่งช้าง ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และข้าราชการครูบำนาญ ผ่านกระบวนการสร้างจิตปัญญาเพื่อดึงพลังและศักยภาพในการร่วมระดมความคิดการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการขับเคลื่อนและการพัฒนาด้านการศึกษาในพื้นที่ พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ ครูต้นแบบที่สามารถ

ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในพื้นที่บนบริบทของชุมชนบ้านห้วยพ่าน จนประสบความสำเร็จซึ่งถือเป็นการจุดประกายให้กับบุคคลากรด้านการศึกษาที่พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาในปัจจุบัน จนสามารถทำให้เกิดการต่อยอดความคิดและวางแผนแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง โดยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทุ่งช้างเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตใต้สำนึกรักบ้านเกิดให้กับนักเรียน โดยจะใช้สอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษา การจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน โดยใช้โจทย์ชุมชนในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง การสร้างสนามปัญญาให้กับนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองเพราะการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรอบเสมอไปและการเรียนรู้มีอยู่ทุกแห่ง การสร้างการเรียนรู้ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กอนุบาล เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี การถอดบทเรียนกระบวนการและรูปแบบเครือข่ายพัฒนาการศึกษาของอำเภอทุ่งช้าง และการบูรณาการและเชื่อมโยงองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน นอกจากนี้มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ขึ้น ในการพัฒนาเยาวชนคนทุ่งช้างโดยแบ่งเนื้อหาตามความเหมาะสมในระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้การจัดทำหลักสูตรดังกล่าวนี้จะมีการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครูและผู้ปกครองโดยจะใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดทำหลักสูตรโดยใช้ต้นแบบจากหลักสูตรรักษ์ป่าน่านและหลักสูตรการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน โดยหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างมีทั้งหมด 7 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์

สาระที่ 2 วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติพันธุ์

สาระที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่า)

สาระที่ 4 การเกษตรและปศุสัตว์ในอำเภอทุ่งช้าง

สาระที่ 5 งานศิลปะ หัตถกรรม

สาระที่ 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 7 อาหารพื้นที่บ้าน

โดยมีแนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับชั้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง บรรลุตามวัตประสงค์จึงได้กำหนดแนวทางไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน เน้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด
2. จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระอื่น ๆ
3. จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ใช้วิทยากรท้องถิ่นในบางกิจกรรม ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. จัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกัน
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 จัดกิจกรรมการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน ขั้นตอนที่ 3 ทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นตอนที่ 5 สรุปบทเรียน การจัดกิจกรรมลักษณะนี้ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน สืบค้นเป็นกลุ่ม

6.2 จัดกิจกรรมการสอนแบบสาธิต คือมีครูผู้สอน วิทยากรเป็นผู้สาธิต ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสาธิต ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวัดผล

4) มิติด้านสุขภาพ

ผลจากการจัดประชุมผู้นำและบุคคลากรด้านสุขภาพในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งประกอบด้วย บุคคลากรด้านการแพทย์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และนักวิชาการด้านสาธารณสุข ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของการจัดการด้านสุขภาพของคนทุ่งช้างในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ส่งผลทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมตระหนักถึงประเด็นปัญหาสำคัญคือการขาดองค์ความรู้เฝ้าระวังและดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเมือง และได้กำหนดเป้าหมายร่วมกันว่า “โรงพยาบาลไม่มีผู้มารับบริการ และบุคลากรด้านสาธารณสุขทำงานเชิงรุก เน้นการป้องกันโรคมากขึ้น” จะมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุก ให้ความรู้ในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วย สร้างผู้นำสุขภาพในแต่ละช่วงวัย เช่น กลุ่มเยาวชน พัฒนาและสร้างให้เป็นผู้นำสุขภาพผ่านกิจกรรม อ.ส.ม.น้อย เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการป้องกันตัวเอง นอกจากนี้ยังมีประชาชนในอำเภอทุ่งช้างบางส่วนมีวิถีการดำรงชีวิตให้มีอายุยืนและแข็งแรง จึงได้สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อถอดบทเรียนการดูแลและป้องกันตนเองแล้วจัดทำเป็นคลังข้อมูลต้นแบบด้านสุขภาพ อีกทั้งยังได้สำรวจข้อมูลสมุนไพรในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างและจัดทำเป็นคลังข้อมูลสมุนไพรของอำเภอทุ่งช้างรวมทั้งการใช้สมุนไพรในการป้องกันและรักษาโรคเพื่อนำองค์ความรู้ไปเผยแพร่ให้กับประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง อีกทั้งยังได้เชื่อมโยงการทำงานร่วมกับเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตรในการจัดทำเมนูอาหารตามฤดูกาลสำหรับประชาชนในอำเภอทุ่งช้างโดยเริ่มต้นจากจัดเมนูอาหารสำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาลทุ่งช้างเป็นต้นแบบในการเลือกทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพ นอกจากนี้คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.ยังไม่การวางแผนจัดงานวิ่งมินิมาราธอนประจำปี 2564 ของอำเภอทุ่งช้างเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วย โดยการจัดกิจกรรมออกกำลังกายร่วมกับพชอ.ทุกตำบลในอำเภอทุ่งช้าง รวมถึงการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องในอำเภอทุ่งช้าง

5.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการขับเคลื่อนเมืองน่านน่าอยู่

1) มิติด้านการเกษตร

ภาคการเกษตรควรมีการยกระดับและพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริโภคเริ่มตระหนักถึงความอันตรายของการใช้สารเคมีในระบบการทำเกษตรที่ตกค้างในผลผลิต ส่งต่อสุขภาพ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพจะทำให้เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายที่มากขึ้นและได้รับ

ราคาที่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้นี้ยังเป็นการพัฒนาและเพิ่มเติมองค์ความรู้รูปแบบใหม่ให้กับเกษตรกรอีกด้วย

การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรเมื่อทำในระบบปลอดภัยหรืออินทรีย์แล้วนั้น จะมีผลผลิตจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดกำหนด (ขนาดเล็กหรือใหญ่เกินมาตรฐานที่กำหนด) แต่ยังคงคุณภาพที่สามารถนำมาแปรรูปได้ การแปรรูปจะทำให้เกษตรกรมีช่องทางในการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้นจากเดิมผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานจะถูกนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมัก ก็สามารถนำมาจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้อีกช่องทางหนึ่ง

สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องทุ่นแรงขนาดเล็ก รวมถึงเทคโนโลยีภาคการเกษตรสมัยใหม่ เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตรและเกษตรกรก็เป็นผู้สูงอายุ การสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่จะช่วยดึงดูดความสนใจจากกลุ่มคนวัยแรงงานที่เป็นวัยรุ่นหรือวัยกลางคนให้หันเข้ามาสู่ภาคการเกษตรมากยิ่งขึ้น

การส่งเสริมตลาดผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงจังหวัดให้ไปในทิศทางเดียวกัน การสร้างตลาดในพื้นที่ทำให้เกษตรกรไม่ต้องขายสินค้าให้กับพ่อค้าคนกลางแต่เกษตรกรสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรที่ตนเองผลิตมาวางจำหน่ายได้โดยตรง ทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้สื่อสารกับลูกค้าโดยตรงและเป็นช่องทางการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร เพราะถ้าหากขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางเกษตรกรจะถูกกดราคา ซึ่งการจัดทำตลาดจะต้องคำนึงถึง 1. คุณภาพของผลผลิตที่นำมาจำหน่าย เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวมากยิ่งขึ้น จึงเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยมากขึ้น ดังนั้นผลผลิตที่นำมาจำหน่ายควรจะอยู่ในระดับที่ปลอดภัย ปลอดสารหรือเป็นผลผลิตอินทรีย์ 2. ราคาที่เป็นธรรมต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค 3. ความต่อเนื่องในการจัดทำตลาด

2) มิติด้านการท่องเที่ยว

ในการจัดการท่องเที่ยวควรศึกษารากเหง้าและทำความเข้าใจเมืองหรือสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ อย่างละเอียดก่อนจะดำเนินนโยบายหรือส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เน้นการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งการมีเอกลักษณ์เฉพาะจะส่งผลให้เกิดความหลากหลายในการท่องเที่ยว ในสถานการณ์ปัจจุบันการท่องเที่ยวในจังหวัดน่านมีลักษณะการจัดการท่องเที่ยวที่ไปในทิศทางเดียวกันมากเกินไป ทำให้เกิดความซ้ำซากจำเจขาดความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

เน้นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น สร้างงานและรายได้ ทำให้ผู้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม รักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชน รวมทั้งเปิดประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และสัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชน

และเมื่อมีการท่องเที่ยวระบบขนส่งสาธารณะที่เชื่อมต่อเมืองรวมถึงขนส่งสาธารณะที่เชื่อมต่อกันในพื้นที่อำเภอการมีขนส่งสาธารณะที่ดีจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลดีกับคนในชุมชนอีกด้วย

3) มิติด้านการศึกษา

ในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นควรปลูกฝังให้เด็กนักเรียนและเยาวชนรักษ์ ภูมิใจ หวงแหนบ้านเกิดของตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นสูง สามารถนำไปปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ สร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่โดยใช้ชุมชนเป็นพื้นที่การเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนและเยาวชนที่สนใจ เมื่อเด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในท้องถิ่นของตนเองจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเมือง เพราะเด็กนักเรียนหรือเยาวชนเป็นความหวังและกำลังสำคัญในการกลับมาเพื่อพัฒนาบ้านเกิดของตนเองให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

4) มิติด้านสุขภาพ

หน่วยงานสาธารณสุขในอำเภอทุ่งช้างควรส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลและป้องกันตัวเองจากโรคด้วยสมุนไพรและผลักดันให้อาสาสมัครประจำหมู่บ้านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรพื้นบ้านและโภชนาการสำหรับเด็กเพื่อความตะหนักรู้ในการดูแลและป้องกันตนเองให้กับประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง

5.2 ข้อเสนอแนะ

นำข้อมูลที่จากการวิจัยนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมในพื้นที่ และจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของคนทุ่งช้างอย่างต่อเนื่อง และควรเชื่อมโยงการขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง ทั้ง 4 มิติเข้าด้วยกัน โดยมีข้อเสนอแนะในแต่ละมิติ ดังนี้

5.2.1 มิติด้านการเกษตร

อำเภอทุ่งช้างควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบของสวนผลไม้ (Horticulture) นำร่องในพื้นที่สวนผลไม้ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานปลอดภัย (GAP) หรืออินทรีย์ (ORGANIC) เพราะพื้นที่ทุ่งช้างเป็นพื้นที่ผลิตส้มสีทองแหล่งใหญ่ที่สุดในจังหวัดน่านได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าจีไอ (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ Geographical Indications : GI) ด้วยสภาพดิน ฟ้า อากาศที่เหมาะสมส่งผลให้ส้มสีทองมีเอกลักษณ์พิเศษและโดดเด่นต่างจากส้มที่ปลูกในพื้นที่อื่นๆ ใช้พื้นที่ทำการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรเป็นพื้นที่เรียนรู้นอกห้องเรียนให้กับนักเรียนโดยให้นักเรียนเข้าไปเรียนรู้ ซึ่งในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กระจายตัวอยู่ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง อาทิเช่นศูนย์สาธิตอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์การจัดการดิน ปุ๋ยชุมชน ศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นต้น

นอกจากนี้ควรสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มเกษตรกรและโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนขนาดเล็กหรือศูนย์เด็กพัฒนาเด็กเป็นโรงเรียนนำร่องในการรับซื้อวัตถุดิบ พืชผัก ไข่และผลไม้จากกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เพื่อนำไปประกอบเป็นอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน รวมถึงการเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือกับโรงพยาบาลทุ่งช้างเพื่อนำผลผลิตปลอดภัยที่ได้จากกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่นำไปประกอบเป็นอาหารที่ให้ผู้ป่วยกินในโรงพยาบาล

5.2.2 มิติด้านการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งช้างควรเน้นการเชื่อมโยงทั้ง 4 มิติ (การเกษตร การศึกษา สุขภาพและการท่องเที่ยว) เข้าด้วยกันเพื่อการขับเคลื่อนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยงให้ยั่งยืนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างด้วยต้นทุนด้านพื้นที่ที่ดีเนื่องจากทุ่งช้างมีสภาพอากาศที่เหมาะแก่การปลูกผลไม้ จึงทำให้มีความหลาย สามารถจัดการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับมิติด้านการเกษตรได้ อำเภอทุ่งช้างควรจัดทำศูนย์ประชาสัมพันธ์หรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในอำเภอทุ่งช้าง เนื่องจากการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างยังขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ทำให้ข้อมูลการท่องเที่ยวมีน้อยนักท่องเที่ยวไม่สามารถค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ต อีกทั้งควรมีการพัฒนาและกำหนดแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งช้าง รวมถึงการกำหนดกฎและกติการ่วมกันในด้านการท่องเที่ยว โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง โดยการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไม่ฉาบฉวย อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้มิติด้านการท่องเที่ยวยังต้องพัฒนาธุรกิจที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มธุรกิจ HORECA และเชื่อมโยงกับมิติด้านการศึกษาเพื่อจัดอบรมนักเรียนเป็นมัคคุเทศก์อีกด้วย

5.2.3 มิติด้านการศึกษา

มิติด้านการศึกษาควรขยายแนวความคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นฐานการเรียนรู้ให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมในปีที่ 1 โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เพื่อปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้รากเหง้าของตนเอง นอกจากเด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้จากชุมชนแล้วนั้น ยังเป็นการสร้างคุณค่าและให้ความสำคัญกับชุมชนอีกด้วย ซึ่งการเรียนรู้รากเหง้าของตนเองจะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างจิตสำนึกในการหวงแหน รักและภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง

5.2.4 มิติด้านสุขภาพ

มิติด้านสุขภาพควรดำเนินงานร่วมกับมิติด้านการเกษตรในการส่งเสริมให้ประชาชนในอำเภอทุ่งช้างอนุรักษ์สมุนไพรพื้นบ้านและส่งเสริมองค์ความรู้ในการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคเบื้องต้นโดยไม่ต้องพึ่งโรงพยาบาลเพื่อลดจำนวนผู้ป่วยในโรงพยาบาล และควรผลักดันให้ประชาชนดูแลและป้องกันตัวเองโดยการรับประทานอาหารจากผลผลิตอินทรีย์และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างการตระหนักรู้ในการเลือกทานอาหารให้เป็นยาให้กับประชาชน

บรรณานุกรม

1. นิตยา เงินประเสริฐศรี (2544).การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.วารสารสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์.

2. ครูโป้ง med@cpru.(2556).แนวคิดและความเป็นมาของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563,จากhttps://pongmed.wordpress.com/2013/08/26/par1/.

3. สำนักบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย กระทรวงสาธารณสุข.(2562).การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับ พชอ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563,จากhttp://thlp.ops.moph.go.th/multimedia3.php

4. นาวาโทหญิง ดร.พว.วัชราพร เชยสุวรรณ(2560).ความรอบรู้ด้านสุขภาพ.วารสารแพทย์นาวี.

5. สถาบันอาร์แอลจี (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป).(2561). EF คืออะไรทำไมถึงสำคัญ.สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563, จากhttp://blog.mcp.ac.th/?p=60240.

6. ศาตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี .(2558).ทฤษฎีสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา.สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563, จากhttps://www.facebook.com/notes/surakiat-achananuparp/.

7. อาจารย์ภาวิดา มหาวงศ์.(2562).ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและการเลือกอาชีพ.สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563,จากhttp://elearning.psru.ac.th/courses/.

8. พิชิต ฤทธิ์จรูญ.(2560).กระบวนการสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีที่ 4 ฉบับที่ 2.

9. ดร. สุภาพร แก้วกอ เลี่ยวไพโรจน์ และดร. ธนภณ พันธเสน.(2553).เมืองแห่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศ.วารสารธนาคารอาคารสงเคราะห์ .

10. มูลนิธิชัยพัฒนา.(2558).จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563,จาก https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html.

11. วัฒนธรรมอำเภอทุ่งช้าง(2556).ประวัติอำเภอทุ่งช้าง.สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563,จาก http://province.m-culture.go.th/nan/file/amphur/thung/01thung.html.

12. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2562). เค่ง ดนตรีกลุ่มชาติพันธ์ม้ง. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2563, จาก http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=4570&filename=index

13. ประชาชาติ. (2562). กาแฟเดอม้ง. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.prachachat.net/local-economy/news-289168

14. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง. (2563). ตานหลัวผิงไฟพระเจ้า. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/lampang/ewt_news.php?nid=2171&filename=slider

15. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก. (2563). ประเพณีตานก๋วยสลากภัตร สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/tak/ewt_news.php?nid=797&filename=index

16. Travel nan. (2557). ส้มสีทอง. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2563, จาก https://travelnan.wordpress.com

17. ศูนย์วิทยบริการเพื่อการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.(2561).โรคพืชและศัตรูสืบค้น 23 พฤศจิกายน 2563,จาก https://esc.doae.go.th/info%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%94%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%89%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%B7%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%99/

18. ศูนย์วิทยบริการเพื่อการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.(2561).ปุ๋ยสั่งตัด สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2563,จากhttps://esc.doae.go.th/info%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%94%E0%B8%AD%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B9%86/

19. กระทรวงสาธารณสุข.(2560).บทบาทหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.chiangmaihealth.go.th/cmpho_web/document/200314158420366985

ภาคผนวกที่ 1

ประมวลภาพการจัดการประชุมเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายแกนนำอาสาคณะกรรมการกลาง (Core Team) ในการขับเคลื่อนและ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”

ประมวลภาพการจัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2562 ณ วัดอรัญญาวาส

ประมวลภาพการจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอแนวทางการจัดทำโครงการวิจัยพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ ให้แก่แกนนำท้องถิ่น ภาครัฐ

เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2562 ณ โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ประมวลภาพการจัดประชุมหารือแนวทางด้านการพัฒนาการเกษตรอำเภอทุ่งช้าง

เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2562 ณ ร้านฮั้วเลิศรส

ประมวลภาพการสำรวจพื้นที่การเกษตร-เกษตรอินทรีย์และจัดประชุมแกนนำเกษตรกรเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเกษตรในพื้นที่การเกษตรต้นแบบของอำเภอทุ่งช้าง

เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2562 และวันที่ 8 กรกฎาคม 2562 ณ อำเภอทุ่งช้าง

ประมวลภาพการจัดประชุมกลุ่มย่อยกับมูลนิธิฮักเมืองน่าน (ภาคประชาสังคมในท้องถิ่น) เพื่อออกแบบกลยุทธและกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมเพื่อพัฒนา

เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562 ณ มูลนิธิฮักเมืองน่าน

ภาคผนวกที่ 2

ประมวลภาพกิจกรรมการจัดทำต้นแบบฝายมีชีวิตโรงพยาบาลทุ่งช้าง

ประมวลภาพกิจกรรมการจัดทำต้นแบบฝายมีชีวิตโรงพยาบาลทุ่งช้าง

ระหว่างวันที่ 8-12 มิถุนายน 2562 ณ โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ภาคผนวกที่ 3

สรุปผลการจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอโครงการกับผู้นำทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง

สรุปผลการจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอโครงการกับผู้นำทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2562 ณ วัดศรีดอนชัย

กลุ่ม	ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา	บทบาทของตนเองจะช่วยพัฒนาทุ่งช้างได้อย่างไร	ถ้าจะพัฒนาทุ่งช้างควรเริ่มจากจุดไหน
1. ประชาชน	<u>อาชีพ</u> - ทำเกษตรปลอดสารพิษ/เกษตรปลอดภัย - พัฒนาไก่สายพันธุ์พื้นเมือง - ผ้าทอ <u>จิตอาสา</u> - แกนนำทีมสุขภาพชุมชน - แกนนำเยาวชนจิตอาสาจนเกิดกลุ่ม “ฮ่มฟ้ามิตรแก้วยุงคำ” - ช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนและกำลังระดมทุนสร้างห้องน้ำให้ผู้ที่ตาบอดและไม่มีบุตร	<u>อาชีพ/การเกษตร</u> - สร้างอาชีพที่มั่นคงในพื้นที่ - สร้างแหล่งอาหารปลอดภัยในพื้นที่ - เป็นต้นแบบการทำเกษตรปลอดสารพิษ - พัฒนาและขยายโรงเพาะเห็ดเพื่อให้คนทุ่งช้างได้กินเห็ดที่ปลอดภัย <u>สุขภาพ</u> - ส่งเสริมให้คนในชุมชนดูแลเรื่องสุขภาพ - รักษาความสะอาดบริเวณบ้านและชุมชนให้น่าอยู่ - พัฒนาให้ครอบครัวและชุมชนให้มีความรู้เท่าทัน สนับสนุนให้ทุกครอบครัวมีความเท่าเทียมกัน - ส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อให้ทุกคนสุขภาพดี ไม่มีโรคภัย - ให้ความรู้ความเข้าใจให้คนทุ่งช้างให้เข้าใจเรื่องสุขภาพที่ดี <u>สิ่งแวดล้อม</u>	<u>อาชีพ/การเกษตร</u> - ทำการเกษตรปลอดภัยจากสารตกค้าง - ผลิตสัตว์ปลอดโรคให้กับผู้บริโภค - เริ่มต้นผลิตผักปลอดสารเคมีบริโภคในครัวเรือนก่อน - ก่อตั้งกลุ่มเพื่อไม่ให้พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบเกษตรกร <u>อื่นๆ</u> - ปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชนให้น่ามอง - สร้างห้องน้ำให้ผู้สูงอายุที่ตาบอดและไม่มีบุตร - สร้างความตระหนักรักษ์ถิ่นบ้านเกิด

กลุ่ม	ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา	บทบาทของตนเองจะช่วยพัฒนาทุ่งช้างได้อย่างไร	ถ้าจะพัฒนาทุ่งช้างควรเริ่มจากจุดไหน
		- อยากให้คนในชุมชนอนุรักษ์ป่าและปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน	
2. หน่วยงานท้องที่/ท้องถิ่น	<u>การเกษตร</u> - ทำการเกษตรแบบพอเพียง - ส่งเสริมการทำเกษตร <u>การท่องเที่ยว</u> - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและพัฒนาอาชีพหมู่บ้านมณีพฤกษ์ <u>ป่าไม้/สิ่งแวดล้อม</u> - ได้ร่วมโครงการปลูกป่าบนเขาหัวโล้นเพื่อแก้ปัญหาให้กับคนเมืองน่าน	- ช่วยแนะนำการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลงอบมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่ง เช่น บ่อน้ำทิพย์วัดศรีดอนชัย - รณรงค์ให้ช่วยกันรักษาความสะอาด ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่ายและงดใช้ถุงพลาสติก - สนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม การเกษตร ด้านอาชีพและการท่องเที่ยว	<u>สิ่งแวดล้อม/การเกษตร</u> - จัดการคัดแยกขยะทั้งในครัวเรือน หน่วยงานต่างๆ และสวนสาธารณะ - สร้างสวนสาธารณะ - สร้างตลาดสด จัดโซนตลาด (ผักปลอดสารพิษ) - ทำแหล่งน้ำจากแม่น้ำน่าน ผันเข้าสู่พื้นที่การเกษตร จึงจะสามารถทำการเกษตรที่ยั่งยืนได้ <u>การท่องเที่ยว</u> - ด้านการท่องเที่ยวเริ่มต้นจากการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่และสวยงามเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการปลูกต้นเหลืองอินเดีย <u>อื่นๆ</u> - ควรจะเริ่มการพัฒนาคน ให้กินอิ่ม นอนอุ่น แล้วจึงค่อยพัฒนาด้านอื่นต่อไป - เริ่มที่ครัวเรือนให้สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกรักษ์บ้านเกิด

กลุ่ม	ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา	บทบาทของตนเองจะช่วยพัฒนาทุ่งช้างได้อย่างไร	ถ้าจะพัฒนาทุ่งช้างควรเริ่มจากจุดไหน
3. หน่วยภาคงานรัฐ	<u>การเกษตร/ปศุสัตว์</u> - ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสาร - ส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกและกบในกระชังบก - ส่งเสริมโครงการประมงหมู่บ้านของแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้านเพื่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน - ประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำโดยเฉพาะปลาปึกหรือปลากองซึ่งเป็นสัตว์น้ำประจำจังหวัดน่าน <u>สุขภาพ</u> - จัดกีฬาอำเภอทุ่งช้างคัพ (แข่งฟุตซอล) - จัดกีฬาฟุตบอล 4 เส้าสัมพันธ์อำเภอทุ่งช้าง - จัดวิ่งการกุศล วันทหารผ่านศึก - วิทยากรอบรมด้านสุขภาพ - วิทยากรการสร้างคน (เด็กผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส) - แกนนำออกกำลังกายรำกระบองแก่ประชาชนทั่วไป - ลดอุบัติเหตุจราจร <u>การท่องเที่ยว/ศิลปะและวัฒนธรรม</u>	<u>การเกษตร/ปศุสัตว์</u> - ช่วยผลักดันและสนับสนุนให้มีการพึ่งพาตัวตัวเอง - รวมกลุ่มเกษตรกรในเรื่องการแปรรูปสัตว์น้ำ - ประสานเครือข่ายทุกภาคส่วนในเรื่องด้านการตลาดผลผลิตสินค้าเกษตร - จะช่วยประชาสัมพันธ์ผลผลิตเกษตรของ อำเภอทุ่งช้าง <u>สุขภาพ</u> - พัฒนานา “ครูสุขภาพ” - สร้างคนให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ - จะช่วยเป็นวิทยากรอบรมเด็กและเยาวชนในด้านสุขภาพ - จะช่วยส่งเสริมความรู้ในการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคแก่ประชาชน - การสร้างสุขภาพที่ดี โดยการออกกำลังการ วิ่งฟุตบอล <u>การท่องเที่ยว/ศิลปะและวัฒนธรรม</u> - จะช่วยพัฒนาประวัติศาสตร์ทุ่งช้าง	<u>การเกษตร/ปศุสัตว์</u> - เริ่มต้นส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์ ผลิตสินค้าคุณภาพ สร้างตลาดที่มีความเป็นธรรม <u>สุขภาพ</u> - ชักชวนคนออกกำลังกายที่สวนสาธารณะอุ่นไอรัก <u>การท่องเที่ยว/ศิลปะและวัฒนธรรม</u> - ให้ความรู้กับเด็กเยาวชนและประชนชนเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองเช่นการสร้างความตระหนักเรื่องการแต่งการภาษาพูด - สำรวจแหล่งท่องเที่ยวในตำบลของตนเองเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว - ปรับปรุง อนุรุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจทหาร - เริ่มจากตัวเอง ครอบครัว ชุมชุน ในการตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ที่รับผิดชอบให้ดีที่สุด สร้างระเบียบวินัยในตนเองและคนในครอบครัวให้ดี

กลุ่ม	ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา	บทบาทของตนเองจะช่วยพัฒนาทุ่งช้างได้อย่างไร	ถ้าจะพัฒนาทุ่งช้างควรเริ่มจากจุดไหน
	- จัดโครงการสืบสานประเพณีไทลื้อและชนเผ่า	- อยากส่งเสริม เผยแพร่วัฒนธรรมไทลื้อให้เป็นที่รู้จัก	- สร้างทีมเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้างที่เข้มแข็ง
	<u>การท่องเที่ยว/ศิลปะและวัฒนธรรม(ต่อ)</u> - จัดงานประเพณีลอยกระทง - ทำให้อนุสรณีย์ฯ/พิพิธภัณฑ์ทหารและทุ่งช้างรู้จักจากคนทั่วไป - ฝึกเยาวชนให้เล่นดนตรีพื้นบ้าน - ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ - จัดโครงการประเพณีปีใหม่ม้ง - ส่งเสริมให้รักและภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ <u>อื่นๆ</u> - สร้างฝายมีชีวิต ที่โรงพยาบาลทุ่งช้าง - ร่วมงานหล่อพระพุทธรูปสวนสาธารณะอุ่นไอรัก - เสนอการจัดงานส้มสีทอง - ดำเนินโครงการจัดระเบียบความเรียบร้อย ในพื้นที่เทศบาล การรุกล้ำที่ ทางสาธารณะ เพื่อสร้างความเป็นระเบียบในชุมชน	<u>การท่องเที่ยว/ศิลปะและวัฒนธรรม(ต่อ)</u> - เป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองให้แก่เยาวชนและผู้ที่สนใจ - อยากส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ทุ่งช้างให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง - ส่งเสริมให้เกิดความรัก/ความภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อต่อไป <u>อื่นๆ</u> - เป็นกาวประสานในการชวนคนมาช่วยทำงาน - ช่วยกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกัน - ตั้งคณะทำงานและนำเสนอความก้าวหน้าต่อที่ประชุมเป็นระยะ - จะเป็นจิตอาสาการพัฒนาเมืองทุกด้าน	
4. พระ/ข้าราชการครู	<u>การศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น</u> - หลักสูตรรักษ์ป่าน่าน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่	<u>การศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น</u>	<u>การศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น</u>

กลุ่ม	ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา	บทบาทของตนเองจะช่วยพัฒนาทุ่งช้างได้อย่างไร	ถ้าจะพัฒนาทุ่งช้างควรเริ่มจากจุดไหน
	1) กลุ่มศึกษาประวัติอนุสรณีย์ฯ 2) กลุ่มผ้าทอลายน้ำไหลไทลื้อ 3) กลุ่มประวัติเมืองน่าน	- ปลูกฝังนักเรียนโดยกระบวนการเรียนการสอนน้อมนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - ช่วยพัฒนาการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรม	- เริ่มทำจากสิ่งใกล้ตัวที่มีอยู่ให้ดี พัฒนาตัวเองให้ดี อบรมสั่งสอนศิษย์และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ
	<u>ศาสนา</u> - วิทยากรกระบวนการคุณธรรม - ครูสอนพระปริยัติธรรม - ครูใหญ่สำนักศาสนาศึกษา (บาลี) - รวบรวมคัมภีร์ใบลานบั๊บสา - พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน - เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม - ศึกษาพระปริยัติธรรมท้องถิ่น ชาติพันธุ์ไทลื้อ เผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ของไทลื้อ - ฟื้นฟูวัฒนาธรรม ประเพณีที่สูญหายไป โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง <u>สิ่งแวดล้อม</u> - ปลูกต้นไม้ (สร้างปอดให้คนทุ่งช้าง - พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ป่าชุมชน ประโยชน์จากป่าและการดูแลรักษาป่าชุมชน อีกทั้งการปลูกฝังให้รู้จักรักษาป่า	<u>ศาสนา</u> - ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีทางพระพุทธศาสนาให้เป็นเอกลักษณ์ - เทศนา แนะนำให้ชุมชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง - พัฒนาจิตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน <u>สิ่งแวดล้อม</u> -สร้างความตระหนัก/องค์ความรู้ต่างๆให้กับเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ -ปลูกจิตสำนึกรักถิ่นเกิดใฝ่รู้ใฝ่รักษ์สิ่งแวดล้อม -ส่งเสริมการสร้างอาชีพเกษตรประณีต เกษตรผสมผสานให้เกิดขึ้นในชุมชน - พัฒนาในด้านการเกษตรเน้นเรื่องน้ำซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการประกอบอาชีพการเกษตร	<u>การศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น (ต่อ)</u> - ให้นักเรียน สำรวจและนำเสนอเอกลักษณ์และสิ่งดีงามในอำเภอทุ่งช้าง <u>ศาสนา</u> - สร้างความตระหนักโดยใช้ความรู้คู่คุณธรรม - ปรับปรุงภูมิทัศน์วัดให้เป็นสถานที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ให้คงอยู่ต่อไป <u>อาชีพ (เกษตร/ท่องเที่ยว)</u> - เริ่มจากการศึกษาองค์ความรู้ ลงมือปฏิบัติเลี้ยงชีพ (เกษตรอินทรีย์) สุขภาพที่ดีเพราะเกษตรอินทรีย์ เชิญชวนคนรอบข้างสร้างกลุ่มท่องเที่ยว - ร่วมกันพัฒนาทุ่งช้างให้มีจุดที่น่าสนใจ น่ามาเที่ยว เช่น ปรับปรุงภูมิทัศน์อนุสรณีย์ฯและพิพิธภัณฑ์ทหาร

กลุ่ม	ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา	บทบาทของตนเองจะช่วยพัฒนาทุ่งช้างได้อย่างไร	ถ้าจะพัฒนาทุ่งช้างควรเริ่มจากจุดไหน
	<u>จิตอาสา/อาสาสมัคร</u> - คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง ด้านการศึกษาศาสนา วัฒนธรรม - ทำหนังสั้น สื่อโฆษณา ฮักทุ่งช้าง สำนึกรักษ์บ้านเกิด	<u>จิตอาสา/อาสาสมัคร</u> - ลงมือสร้างพลังจิตอาสาให้เกิดขึ้นในสังคม	
	<u>จิตอาสา/อาสาสมัคร (ต่อ)</u> - คณะกรรมการ พชอ. - รองนายกกิ่งกาชาด อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งจะออกปฏิบัติงานเข้าร่วมกิจกรรมด้านกาชาดในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านการเยี่ยมช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้ยากไร้ เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับการดูแล	<u>จิตอาสา/อาสาสมัคร (ต่อ)</u> - นำสิ่งดีๆ สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอทุ่งช้างไปใส่สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ - ให้คำปรึกษา รวมทีมทำงานพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	

รายชื่อแกนนำอาสา

โครงการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

ด้านการท่องเที่ยว

รายชื่อ	ตำแหน่ง	เบอร์ติดต่อ
นายเกรียงไกร เวชอนุรักษ์	นายอำเภอทุ่งช้าง	0818672569/0818838447
พระครูวิจิตรธรรมโชติ	เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ เจ้าอาวาสวัดราษฎร์บำรุง	0899634507
พระสมุห์ถิรวัฒน์ ถิรวฑฺโน	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดราษฎร์	0921791517
พระครูถาวรนันทวัตร	เจ้าคณะตำบลงอบ ปอน	0930684654
พระใบฎีกาดำรงเกียรติธีรวโส คำรังสี	เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัย	0845556207
พระมหารุ่ง ปิยวาจโก	เจ้าอาวาสวัดไชยคำ	0912140009
นางสาวอลิสา อินทะรังสี	ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลงอบ	0899543467
นายเอกนรินทร์ อินทะรังสี	รองนายกเทศบาลตำบลงอบ	0898380635
นายดนูทัศน์ วัดคำ	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลงอบ	0895681351

ด้านการศึกษา

รายชื่อ	ตำแหน่ง	เบอร์ติดต่อ
นายเกรียงไกร เวชอนุรักษ์	นายอำเภอทุ่งช้าง	0818672569/0818838447
นายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	0865069098
นายวิทูร อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอทุ่งช้าง	0812870082
นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง	
นางทัศนีย์ ขัดสี		0857149949
นางเยาวเรศ รัตนะ	ครูโรงเรียนทุ่งช้าง	0898507604
นายพิเชษฐ์ บุญทวี	ครูโรงเรียนบ้านทุ่งอ้าว	0813874080

ด้านการเกษตร

รายชื่อ	ตำแหน่ง	เบอร์ติดต่อ
นายเกรียงไกร เวชอนุรักษ์	นายอำเภอทุ่งช้าง	0818672569/0818838447
นายโสภณ ศรีสุข	ประมง อำเภอทุ่งช้าง	0986170854
นายเจริญ พานิช	สารวัตรกำนัน ต.งอบ	0844796033
นางพรทิพย์ ร่อนทอง	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	0895564112
นายอินสม อินทรังษี		0890398127
นางจุฑารัตน์ บุลิลัง	แพทย์ประจำตำบลงอบ	0892613670
นางเครือวรรณ บัวสำราญ	บ้านทุ่งผึ้ง	0979239725
นางจันทร์เพ็ญ ขนิษฐ์น้อย	บ้านทุ่งผึ้ง	0856538120
นางจันทร์เพ็ญ ศรีวิชัย	บ้านทุ่งผึ้ง	0937094832/0804945746
นายสม ก่อเกิด	สารวัตรกำนันตำบลปอน	0828965030
พิมพา อินทะรังสี		0812879067

ด้านสุขภาพ

รายชื่อ	ตำแหน่ง	เบอร์ติดต่อ
นายเกรียงไกร เวชอนุรักษ์	นายอำเภอทุ่งช้าง	0818672569/0818838447
นายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	0865069098
นายกรภัทร ขันไชย	ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง	0868939819
นางวนิดา การโสภา	รองนายกกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง	0914829384
นายปราชญา อินชูใจ		0642892693
พวงเพชร์ จันทร์หล้า	อาสาสมัครกาชาด	0981515249
นางลัดดา อุทธิยา	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอทุ่งช้าง	0623088109

ประมวลภาพกิจกรรมการจัดประชุมชี้แจงและนำเสนอโครงการกับผู้นำทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2562 ณ วัดศรีดอนชัย

ภาคผนวกที่ 4

สรุปผลการประชุมชี้แจงนำเสนอโครงการและวางแผนการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 4 มิติ

สรุปรายงานการประชุม “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
ครั้งที่ 1 /2562
เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2562
ณ ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง ชั้น 2 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นายกรภัทร	ขันไชย	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
6. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายอารมณ์	คำทอง	ปลัดอำเภอทุ่งช้าง
2. นายสัมฤทธิ์	แก้วใส	ประธานคณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
3. นายวิฑูร	อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมทุ่งช้าง
4. พระครูถาวรนันทวัตร		เจ้าคณะตำบลงอบ-ปอน วัดดอนชัย ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
5. พระสมุห์ถิรวัฒน์ ถิรวฑฺฒโน		ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดราษฎร์บำรุงวิทยา
6. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
7. นางนงค์ลักษณ์	เทพสาน	สารวัตรกำนันและ
8. นายสีโสภา	สีบุตร	กรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์พลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
9. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	กรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์พลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
10. นายนพพล	รุจิณรงค์	กรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์พลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
11. นายดนูทัศน์	วัดคำ	กรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์พลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
12. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลทุ่งช้าง
13. นายสุขสันต์	วงค์กุนะ	นักวิชาการส่งเสริมเกษตร (ปฏิบัติการ)
14. นางเวณิกา	กัลยาวงค์	โรงเรียนเพียงหลวง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
15. ส.อ.เอกพงษ์	คำจันต๊ะ	กองร้อยทหารพรานที่ 3206

16. นางวัฒนา	จันเสนา	ตัวแทนผู้สูงอายุ ต.ทุ่งช้าง อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
17. นางสาววาสนา	ป้องสา	นักจัดการงานทะเบียนและบัตร
18. นางสาวสุปาณี	ศรีใหญ่	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปอน
19. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
20. นางสาววิราภานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุมดังต่อไปนี้

วาระที่ 1 นำเสนอ “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง” โดย อาจารย์ ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม และนายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ

โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนใน มิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยการใช้ เครือข่าย พชอ. เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการพัฒนาความมั่นคงและความหลากหลายทางอาชีพและการศึกษา และเกิดกลไกการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติสุขภาพ ให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

3. เพื่อสร้างรูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น จากกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น สู่การพัฒนาเมือง

โดยผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการดังรูปที่ 1 (ปีที่ 1 กันยายน 2562 – สิงหาคม 2563)

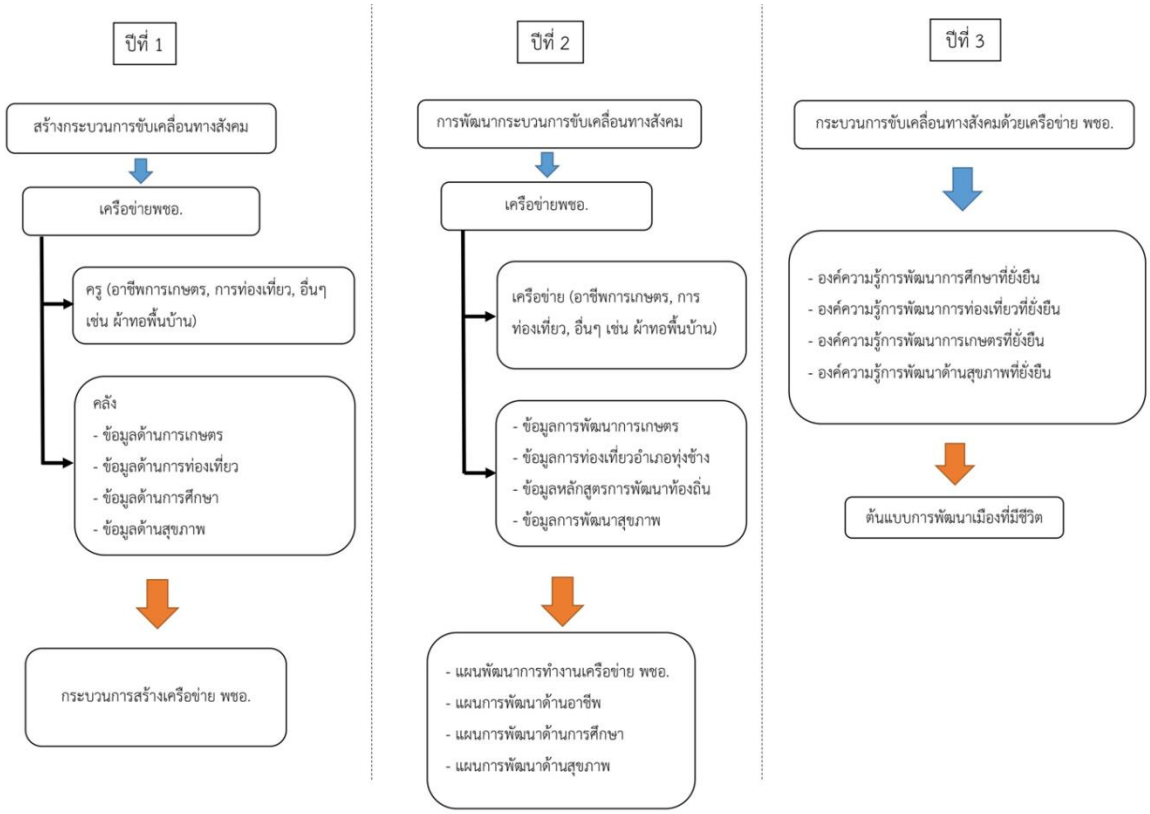

ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานตามกรอบแนวคิด การพัฒนาเมืองที่มีชีวิตดังนี้

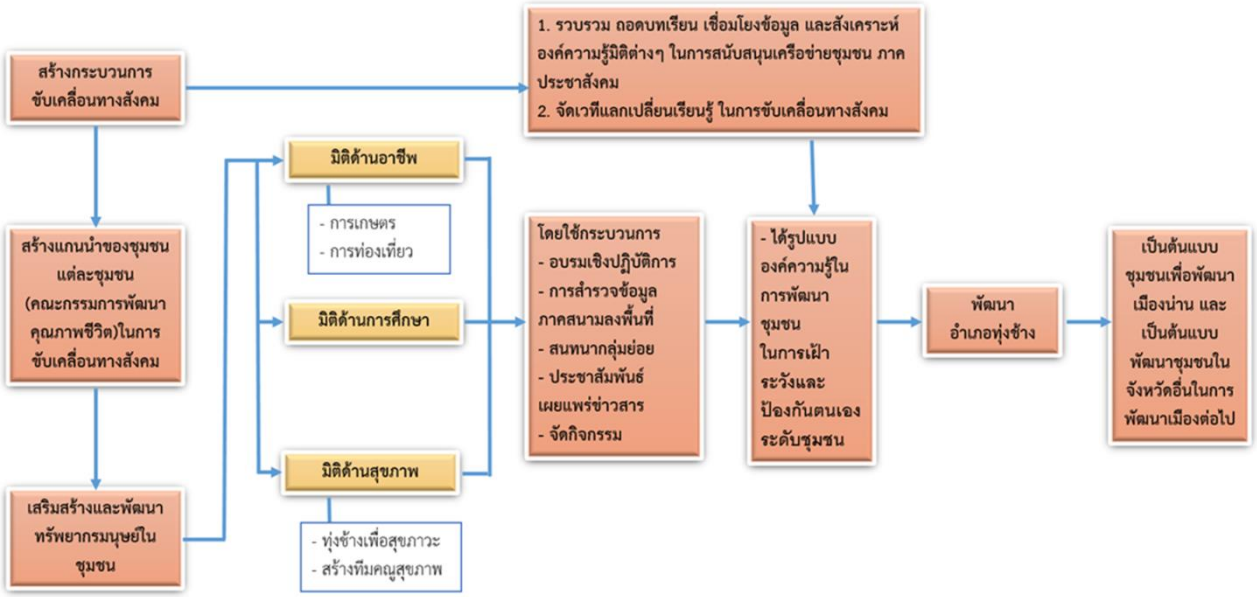

วาระที่ 2 รับฟังข้อคิดเห็นและเสนอแนะโครงการ

1. มิติด้านการเกษตร

- ทุ่งช้างประสบกับปัญหาขาดแคลนน้ำ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร เสนอให้มีการพัฒนาเรื่องแหล่งกักเก็บน้ำ ฝายชะลอน้ำ เขื่อน เพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร เนื่องจากทุ่งช้างเป็นเมืองผลไม้มีผลไม้ที่หลากหลายถ้าหากขาดแคลนน้ำจะส่งกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและจะส่งผลต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่นๆ
- ผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างมีหลากหลาย แต่ไม่มีคุณภาพและขาดเอกลักษณ์ จุดเด่นจึงเสนอให้มีการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรยกระดับคุณภาพจากเคมีสู่เกษตรอินทรีย์ สร้างจุดเด่นของผลผลิตทางการเกษตร
- เสนอให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรขนาดเล็กที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบการทำเกษตรที่มีคุณภาพ
- ผลผลิตทางการเกษตรที่โดดเด่นของทุ่งช้างอีกอย่างนอกจากส้มและเงาะ คือ “เม็ดมะม่วงหิมพานต์” อยากให้พัฒนาคุณภาพและมีการแปรรูปในพื้นที่เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร

2. มิติด้านการท่องเที่ยว

- เสนอให้มีการจัดกิจกรรมที่คล้ายกับลานกิจกรรมชุมชนคนทุ่งช้างบริเวณอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง โดยบูรณาการมิติด้านการเกษตร ด้านการศึกษาและด้านการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างการมีส่วนร่วม อย่างน้อย 2-3 เดือน/ครั้ง

- รณรงค์เรื่องการรักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนทุ่งช้าง ตัวอย่างเช่น ตำบลงอบที่พยายามรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (ไทลื้อ) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เพราะปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปนักท่องเที่ยวแสวงหาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ถ้าสามารถรักษาไว้ได้จะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่อำเภอทุ่งช้าง
- อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง การบริหารจัดการกรมทางหลวงอนุญาตให้หน่วยงานและคนในพื้นที่ร่วมกันพัฒนา โดยจะต้องทำ บันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ร่วมกันระหว่างพื้นที่และกรมทางหลวง ซึ่งกระบวนการพัฒนาพื้นที่จะต้องจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเขียนเสนอโครงการ รวมถึงการออกแบบเขียนแบบเพื่อบูรณะและพัฒนาอนุสรณีย์ฯและพิพิธภัณฑ์ทหาร เพื่อเสนอกรมทางหลวงต่อไป

3. มิติด้านการศึกษา

- หลักสูตรท้องถิ่นมีอยู่ที่วัดราษฎร์บำรุง เป็นหลักสูตรท้องถิ่นดั้งเดิมที่ใช้สอน การมีหลักสูตรท้องถิ่นและนำมาสอนหรือถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังเป็นการฟื้นฟู สร้างและปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้ประชาชนและเยาวชนคนทุ่งช้าง

4. มิติด้านสุขภาพ

-

5. ด้านอื่นๆ

- เสนอให้เพิ่มเติมหัวข้อ “การพัฒนาคน” (ทรัพยากรมนุษย์) ให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก่อนจะไปขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ เน้นให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองเป็นหลัก
- เสนอให้เพิ่มเติมการพัฒนาด้านคุณธรรม และศีลธรรม
- ในการจะพัฒนาด้านต่างๆ ควรจะหาเจ้าภาพหลักหรือคณะทำงานหลัก (Core Team) เพื่อมาช่วยกันคิด พัฒนา และต่อยอดการทำงานในด้านนั้นๆ ร่วมกันนำวิธีคิด รวบรวมวิธีคิดมาสู่ภาคปฏิบัติ
- เสนอให้มีการพัฒนาและฟื้นฟูด้านประเพณี วัฒนธรรม เนื่องจากทุ่งช้างแต่เดิมมานั้นมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาหลากหลาย เช่น ประเพณีหล่อเทียนพรรษา ลอยกระทง สงกรานต์ เป็นต้น และเสนอให้ทุ่งช้างมีเรือยาวเพราะทุ่งช้างมีแม่น้ำน่านไหลผ่าน เป็นต้น รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย
- การสร้างความรู้ร่วมของประชาชนในพื้นที่ มีการเสนอให้เปิดบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับอนุสรณีย์ฯ ก่อนที่จะมีการประกาศเสียงตามสายเพื่อกระจายข่าวสารของแต่ละหมู่บ้าน โดยในที่ประชุมได้มีการเปิดเพลง “ทหารแก่” ให้ผู้เข้าร่วมประชุมฟังเพื่อสร้างความรู้สึกร่วม
- จัดทำตัวชี้วัดในแต่ละด้าน ให้ชัดเจน

วาระที่ 3 เสนอชื่อเครือข่าย พชอ. ในมิติด้านต่างๆ

โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1.คณะทำงานหลัก (Core Team) และ 2.ภาคีเครือข่ายร่วม

1. มิติด้านการเกษตร

คณะทำงาน

นายประพันธ์	จันผง	เกษตรอำเภอทุ่งช้าง
นายโสภณ	ศรีสุข	ประมงอำเภอทุ่งช้าง
นายวิโรจน์	ตันชูชีพ	ประธานกลุ่มเงาะแปลงใหญ่
นายบาน	หอมดอกพลอย	ประธานกลุ่มส้มแปลงใหญ่
นายวิชัย	กำเนิดมงคล	ประธานกลุ่มกาแฟแปลงใหญ่
นายทศพล	ตาคำ	ประธานกลุ่มข้าวแปลงใหญ่
นายเจริญ	พานิช	สารวัตรกำนันตำบลงอบ
นายสม	ก่อเกิด	สารวัตรกำนัน ตำบลปอน
นางจุฑารัตน์	ขุลิลัง	แพทย์ประจำ ตำบลงอบ
นางเครือวรรณ	บัวสำราญ	ตัวแทนเกษตรกร
นางจันทร์เพ็ญ	ขนิษฐ์น้อย	ตัวแทนเกษตรกร
นางจันทร์เพ็ญ	ศรีวิชัย	ตัวแทนเกษตรกร
อาจารย์สันโดษ	สุขแก้ว	ไฮ่สหายน่าน 0987737947

ภาคีเครือข่าย

กำนันผู้ใหญ่บ้าน	40 หมู่บ้าน	กำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอทุ่งช้าง

2. มิติด้านการท่องเที่ยว

คณะทำงาน

พระครูวิจิตรธรรมโชติ		เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ เจ้าอาวาสวัดราษฎร์บำรุง
พระสมุห์ถิรวัฒน์ ถิรวฑฺโน		ผอ.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดราษฎร์
พระครูถาวรนันทวัตร		เจ้าคณะตำบลงอบ ปอน
พระใบฎีกาดำรงเกียรติธีรวโส คำรังสี		เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัย
พระมหารุ่ง ปิยวาจโก		เจ้าอาวาสวัดไชยคำ
นายสังข์สิทธิ์	อินทะรังษี	นายกเทศมนตรีตำบลงอบ
นายอธิศพัฒน์	เรศมณเฑียร	นายกอบตำบลปอน
นางสาวอลิสา	อินทะรังษี	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลงอบ

นายเอกนรินทร์	อินทะรังษี	รองนายกเทศบาลตำบลงอบ
นายดนูทัศน์	วัดคำ	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลงอบ
นายสัมฤทธิ์	แก้วใส	ประธานมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
นายวิฑูร	อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมทุ่งช้าง
นายธวัชชัย	นันทสว่าง	กรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร
นายณัฐพล	ศาลาคาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
ร.ต.ท.ศรศักดิ์	เคร่งครัด	ข้าราชการบำนาญ
นายสุพงศ์	ขะจาย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน

ภาคีเครือข่าย

กรรมการทุกคน		คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
เจ้าอาวาสวัดต่างๆในอำเภอทุ่งช้าง		
นายวิชัย	กำเนิดมงคล	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลงอบ (กาแฟมณีพฤกษ์)
นายถนัด	บานเย็น	กำนันตำบลปอน
นางอินทิรา	กายล์	คุณเล็กสวนยาง
นายชลอ	มหาพิรุฬห์	หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง
นายวุฒิ	ก้อนบาง	ทุ่งช้างฮิลล์
นายสุเมศธ์	เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้านแพะกลาง
นายเคเลบ	จอร์แดน	Jame forest (0879212100)
นางสาวศรีสวลัย	คำรังษี	ศรีสวลัยผ้าทอบ้านทุ่งสุน
นางชนิกา	โสดานาฎ	เฮือนแม่หลวง บ้านหล่ายทุ่ง
นางขนิษฐา	สะท้าน	ขนิษฐาผ้าทอ บ้านหล่ายทุ่ง 0956875959
นางคำก้อน	คำรังษี	บ้านเหลืองอินเดีย(ทุ่งสุน)
นางสาววาสนา	ปานเงิน	The nice รีสอร์ท
ร้านครัวทุ่งช้างฮิลล์		ร้านอาหารและร้านค้าในอำเภอทุ่งช้าง
ครัวภูธร		
ร้านทุ่งช้างคอฟฟี่ฮับ		
ร้านปรานอม		

ครัวเสธ.แดง
ร้านป้าปุ๋ยน้ำเงี้ยว
ร้าน ช.ช้างคาเฟ่
ไก่ย่างวิเชียร
ร้านก๋วยเตี๋ยว ข้าวมันไก่
คุณกบ
ร้านหมอสิงห์แผนไทย
ร้านก๋วยเตี๋ยวช่างรินทร์
ร้านกล้วยทอดมันทอด
ป้าอิ๊ด
ร้านกาแฟแสนรัก
ร้านกาแฟปั๊มสหกรณ์
ร้านอาหารตามสั่งหน้า
สหกรณ์
เจ๊นงค์อาหารตามสั่ง
ร้านกิ่งแก้ว
ร้านคุณแดง
ร้านครัวต้นศักดิ์
ร้านก๋วยเตี๋ยวต้มยำไข่
หวาน
ร้านใจฟ้า
ร้านลาบคุณกี้
ร้านเครปน้องพา
ร้านแฟมิลี่คอฟฟี่
ร้านก๋วยเตี๋ยวป้าตุ่น
ร้านเค๊กทุ่งช้าง
ร้านน้ำเงี้ยวเสน่ห์นาง
ร้านน้ำเงี้ยวส้มตำสัน
กลาง
ร้านข้าวมันไก่ป้าปั๋น
ร้านลักษณ์ส้มตำ
ร้านป้าเอียดทุ่งอ้าว

ฌฌ

ร้านป้าตุ่นทุ่งสุน
ร้านป้าเพ็ญ
เฮือนไม้กาแฟสด
ร้านก๋วยเตี๋ยวไทลื้อ
ร้านน้องมาศตามสั่ง
ร้านคิวรถเมลเมืองปอน
ไร่สยามกาเด้นท์บังกาโล โรงแรมและที่พักในอำเภอทุ่งช้าง
ทุ่งช้างคันทรี่วิลล์ โรงแรมและที่พักในอำเภอทุ่งช้าง
เอราวัณโฮมสเตย์ โรงแรมและที่พักในอำเภอทุ่งช้าง
บิ๊กเฮาส์ รีสอร์ท โรงแรมและที่พักในอำเภอทุ่งช้าง
ริมน่าน รีสอร์ท โรงแรมและที่พักในอำเภอทุ่งช้าง
ไทลื้อโฮมสเตย์ โรงแรมและที่พักในอำเภอทุ่งช้าง

3. มิติด้านการศึกษา

คณะทำงาน

นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง
นายณัฐพล	ศาลาคาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
นายวิทูร	อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอทุ่งช้าง
นางเยาวเรศ	รัตนะ	ครูโรงเรียนทุ่งช้าง
นางทัศนีย์	ขัดสี	นายกเทศมนตรีตำบลทุ่งช้าง
นายพิเชษฐ์	บุญทวี	ครูโรงเรียนทุ่งช้าง
อาจารย์ประนอม	อรุณานันท์	ข้าราชการบำนาญ
อาจารย์เวณิกา	กัลยาวงศ์	โรงเรียนเพียงหลวง
นายสุรพล	ขันทแพทย์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
นางวรวรรณ	แสงศิริโรจน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนศรีเสริมกสิกร
นางพวงผกา	ศาลาคาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพิ
นายสมพร	อ่อนสุวรรณ	ประธานชมรมผู้สูงอายุอำเภอทุ่งช้าง

ภาคีเครือข่าย

นางวัฒนา	จันเสนา	ข้าราชการครูบำนาญ (โรงเรียนสร้างสุขรังสรรค์)
นางรสสุคนธ์	ณ น่าน	ข้าราชการครูบำนาญ (โรงเรียนสร้างสุขรังสรรค์)
นางพิกุล	สะท้าน	ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกแห่งในอำเภอทุ่งช้าง ผู้อำนวยการกองการศึกษา อปท.ทุกแห่ง

4. มิติด้านสุขภาพ

คณะทำงาน

นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง
นายกรภัทร	ขันไชย	ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง
นางวนิดา	การโสภา	รองนายกกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง
นายปราชญา	อินชูใจ	กรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือนตำรวจ ทหารทุ่งช้าง
พวงเพชร	จันทิหล้า	กรรมการกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง
นางลัดดา	อุทธิยา	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอทุ่งช้าง
นายกมล	ไชยอามิตร	ที่ปรึกษากรรมการ พชอ.ทุ่งช้าง
นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิฯ
นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลทุ่งช้าง
นายสมเกียรติ	สิทธิยศ	ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง
นางนงค์นุช	เมฆแสน	พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ภาคีเครือข่าย

นางทัศนีย์	มะโนจิต	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ
นายรัชชพล	จันทิหล้า	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพงอบ
นายภควันต์	จันต๊ะ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพปอน
นายสุพัฒน์	อินทะรังษี	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านปางแก

นายพิเชษฐ์	ขะจาย	หัวหน้าสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านน้ำสอด
นายทรงพล	ศาลาคาม	หัวหน้าสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านห้วยสะแตง
นายประภาส	ศิลป์ชัย	หัวหน้าสถานบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านมณีพฤกษ์
นางลำดวน	วังวลสินธุ์	ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งช้าง
นางพรรณไล	สิทธิยศ	ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน
นายประชา	จิระนันทนุกุล	ประธานชมรม care giver อำเภอทุ่งช้าง
นางบัวผา	ใจเย็น	รองประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งช้าง
นางสาวนิภาพร	พลจร	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลและ
นางกาญจนา	อินทะรังษี	ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหมู่ 5 ตำบลงอบ
นางนงค์นุช	มวยดี	นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอทุ่งช้าง สมาชิกกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง

วาระที่ 4 การนัดหมายประชุมครั้งต่อไป

1. การประชุมย่อยแยกตามมิติด้านต่างๆ ได้แก่ มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ มีมติเห็นชอบให้มีการจัดประชุมย่อย (Focus group) ให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม-เดือนพฤศจิกายน 2562 โดยแบ่งการประชุมย่อยจำนวน 2 ครั้ง/ 2 มิติ/ เดือน

2. การประชุมใหญ่รวมทั้ง 4 มิติ ให้มีการจัดขึ้นในวันที่ 5 ธันวาคม 2562

3. การจัดเวทีเสวนา เชิญชวนประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็นต่อ “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง” เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนและพัฒนาทุ่งช้าง ภายในเดือน มกราคม 2563 โดยกิจกรรมวันงานนอกจากกิจกรรมเสวนาแล้วนั้นผู้เข้าร่วม

ประชุมได้เสนอให้มีการจัดโชว์ของดีอำเภอทุ่งช้าง จัดประกวดร้องเพลง “ทุ่งช้างดวงใจ” และมีการระดมทุนเพื่อนำเงินมาพัฒนาอำเภอทุ่งช้างและอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้างต่อไป

เลิกประชุมเวลา 17.00 น.

(.....)

ผู้จดรายงานการประชุม

(.....)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

ประมวลภาพการประชุมชี้แจงนำเสนอโครงการและวางแผนการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 4 มิติ
เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2562 ณ ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง

ฯฯ

ภาคผนวกที่ 5

สรุปผลการประชุมสรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนตุลาคม

สรุปผลการประชุมคณะวิจัย “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
วันที่ 9 ตุลาคม 2562
ณ ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง ชั้น 2 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5.นายกรภัทร	ขันไชย	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.นายชนินทร์	พันธ์เหม	ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครองอำเภอทุ่งช้าง
2.นางสาวอัมพิกา	เชื้อหมอ	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
3.นายประพันธ์	จันทร์ผง	เกษตรอำเภอทุ่งช้าง
4.นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
5.นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

สรุปผลการประชุมประจำเดือนตุลาคม ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แผนงานวิจัยโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

เป้าหมายในการดำเนินงานวิจัยในปีที่ 1 คือต้องการได้คลังครู ที่เป็นต้นแบบในมิติด้านการเกษตร มิติด้านการศึกษา มิติด้านการท่องเที่ยวและมิติด้านสุขภาพ ซึ่งคลังคนจะมาพร้อมกับคลังความรู้ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ คณะวิจัยได้ร่างแผนการดำเนินงานทั้ง 4 มิติ ออกมาได้ทั้งหมด 40 กิจกรรมที่จะต้องดำเนินงานให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม 2562 – เดือนสิงหาคม 2563 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 - 4 ทั้งนี้แผนการดำเนินงานสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ตารางที่ 1 แผนการทำงาน (ตุลาคม – พฤศจิกายน)

ที่	แผนงาน	หมายเหตุ	ต.ค.-62					พ.ย.-62					ธ.ค.-62				
			1-5	6-12	13-19	20-26	27-31	1-2	3-9	10-16	17-23	24-30	1-7	8-14	15-21	22-28	29-31
1	ประชุมคณะวิจัย	คณะวิจัย		9													
2	ประชุมกลุ่มย่อยทุ่งช้าง (focus Group) มิติด้านการเกษตร	เกษตร															
3	ประชุมกลุ่มย่อยทุ่งช้าง (focus Group) มิติด้านการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว															
4	ประชุมกลุ่มย่อยทุ่งช้าง (focus Group) มิติด้านการศึกษา	การศึกษา															
5	ประชุมกลุ่มย่อยทุ่งช้าง (focus Group) มิติด้านสุขภาพ	สุขภาพ															
6	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนพฤศจิกายน 2562	คณะวิจัย															
7	การวิเคราะห์ SWOT ของพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง	คณะวิจัย															
8	พัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลในด้านต่างๆ	คณะวิจัย															
9	ประชุมสรุปแผนการดำเนินงานในมิติต่างๆ ทั้ง 4 มิติ	4 ด้าน															
10	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนธันวาคม 2562	คณะวิจัย															
11	เก็บรวบรวมข้อมูลสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนทุ่งช้าง	สุขภาพ															
12	เก็บรวบรวมข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านในอ.ทุ่งช้าง	การศึกษา															
13	เก็บข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเกษตรกรที่สนใจและสำรวจพื้นที่การเกษตรกลุ่มแกนนำ	การเกษตร															
14	เก็บข้อมูลและสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวและศึกษาประวัติสถานที่ท่องเที่ยวทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว															
15	เก็บข้อมูลและสำรวจเส้นทางคมนาคมและระบบขนส่งในอำเภอทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว															
16	เก็บข้อมูลและสำรวจข้อมูลหลักสูตรท้องถินของโรงเรียนต่างๆของอำเภอทุ่งช้าง	การศึกษา															

ดด

ตารางที่ 2 แผนการทำงาน (มกราคม – มีนาคม)

ที่	แผนงาน	หมายเหตุ	ม.ค.-63					ก.พ.-63				มี.ค.-63				
			1-4	5-11	12-18	19-25	26-31	1-8	9-15	16-22	23-29	1-7	8-14	15-21	22-28	29-31
11	เก็บรวบรวมข้อมูลสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนทุ่งช้าง	สุขภาพ														
12	เก็บรวบรวมข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านในอ.ทุ่งช้าง	การศึกษา														
13	เก็บข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเกษตรกรที่สนใจและสำรวจพื้นที่การเกษตรกลุ่มแกนนำ	การเกษตร														
14	เก็บข้อมูลและสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวและศึกษาประวัติสถานที่ท่องเที่ยวทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว														
15	เก็บข้อมูลและสำรวจเส้นทางคมนาคมและระบบขนส่งในอำเภอทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว														
16	เก็บข้อมูลและสำรวจข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต่างๆของอำเภอทุ่งช้าง	การศึกษา														
17	เปิดวงเสวนาเพื่อพัฒนาทุ่งช้างอย่างยั่งยืน-งานของดีทุ่งช้าง	รวมทุกด้าน														
18	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนมกราคม 2563	คณะวิจัย														
19	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2563	คณะวิจัย														
20	อบรมสร้างความเข้าใจแนวคิดการทำเกษตรปลอดภัยและจัดตั้งกลุ่ม	การเกษตร														
21	ตรวจประเมินพื้นที่ในการผลิตครั้งที่ 1	การเกษตร														
22	ดูงานแปลงเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ตัวอย่างจังหวัดน่าน	การเกษตร														
23	อบรมเทคนิคการผลิตและการจัดการพื้นที่ผลิต	การเกษตร														
24	กำหนดทิศทาง/วางแนวทาง/วิถีการเกษตรที่เป็นไปได้ของกลุ่มแกนนำ ร่วมกันกับเกษตรกรนำร่องและภาคการตลาด	การเกษตร														
25	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนมีนาคม 2563	คณะวิจัย														
26	ส่งรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน	คณะวิจัย														

ตต

ตารางที่ 3 แผนการดำเนินโครงการ (เมษายน – มิถุนายน)

ที่	แผนงาน	หมายเหตุ	เม.ย.-63					พ.ค.-63					มิ.ย.-63				
			1-4	5-11	12-18	19-25	26-30	1-2	3-9	10-16	17-23	24-31	1-6	7-13	14-20	21-27	28-30
27	จัดทำแผนที่และสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว															
28	จัดทำแผนที่ความเสี่ยงด้านสุขภาพของอำเภอทุ่งช้าง	สุขภาพ															
29	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของอำเภอทุ่งช้าง	การศึกษา															
30	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนเมษายน 2563	คณะวิจัย															
31	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนพฤษภาคม 2563	คณะวิจัย															
32	ประชุมสรุปผล (focus Group) มิติด้านการเกษตร	เกษตร															
33	ประชุมสรุปผล (focus Group) มิติด้านการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว															
34	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนมิถุนายน 2563	คณะวิจัย															

ตารางที่ 4 แผนการดำเนินโครงการ (กรกฎาคม – สิงหาคม)

ที่	แผนงาน	หมายเหตุ	กรกฎาคม-2563					ส.ค.-63				
			1-4	5-11	12-18	19-25	26-31	1-8	9-15	16-22	23-29	30-31
35	ประชุมสรุปผล (focus Group) มิติด้านการศึกษา	การศึกษา										
36	ประชุมสรุปผล (focus Group) มิติด้านสุขภาพ	สุขภาพ										
37	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนกรกฎาคม 2563	คณะวิจัย										
38	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผลการวิจัยในพื้นที่	คณะวิจัย										
39	จัดเวทีสาธารณะ (Public forum) เพื่อเสนอผลการดำเนินงานและรับฟังข้อเสนอแนะ	ทุกภาคส่วน										
40	จัดทำรายงานผลการวิจัยปีที่ 1	คณะวิจัย										

ประเด็นที่ 2 เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแผนการดำเนินงาน

- การจัดประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละมิติควรจัดให้แล้วเสร็จก่อนเดือนธันวาคม โดยให้จัดประชุมกลุ่มย่อย 2 มิติในเดือน ตุลาคม และอีก 2 มิติในเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากในเดือนธันวาคมจะมีการจัดงานของดีทุ่งช้าง จึงจะใช้เวทีในงานของดีทุ่งช้างจัดกิจกรรมเสวนา ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ร่วมกันของการดำเนินโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง
- ให้มีการจัดประชุมคณะวิจัย เพื่อรายงานความก้าวหน้า ทบทวน ปัญหาและอุปสรรค ในการทำงานของแต่ละมิติ โดยจัดประชุมคณะวิจัยทุกเดือนและเชิญประธานแต่ละมิติเข้าร่วมด้วยทุกครั้ง
- การสรุปรายงานการประชุมให้จัดทำผังความคิด (Mind Mapping) สรุปแนบรายงาน เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ
- การจัดประชุมย่อยของแต่ละมิติควรสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการพูดคุย เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมมีอารมณ์ร่วม เช่น การประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร สถานที่สวนผลไม้ หรือแปลงผักเกษตรปลอดภัย เป็นต้น
- ให้มีการจัดทำโครงสร้าง ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนในแต่ละมิติ
- ให้มีการเชิญวิทยากรกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญมาจัดเวที เช่น ทีมมูลนิธิฮักเมืองน่าน ครูแมว อักษรา ศิลป์สุข เป็นต้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและดึงศักยภาพให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
- หาช่องทางในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนในอำเภอทุ่งช้างได้รับรู้ ถึงการดำเนินงานพัฒนาทุ่งช้าง ช่องทางการสื่อสาร อาทิเช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าวหมู่บ้าน Page Facebook เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนตื่นตัวและทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุ่งช้าง

ประเด็นที่ 3 การกำหนดช่วงเวลาในการจัดประชุมกลุ่มย่อย

มิติด้านการเกษตร วันที่ 24 ตุลาคม 2562 เวลา 09.00 – 13.00 น. ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยเกษตรอำเภอจะเป็นคนรวบรวมข้อมูลกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายในการมาประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร

มิติด้านการท่องเที่ยว วันที่ 30 ตุลาคม 2562 เวลา 09.00 – 13.00 น. ณ โรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์ ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยนายธวัชชัย นันท์สว่าง ประธานมิติการท่องเที่ยวจะเป็นผู้รวบรวมรายชื่อกลุ่มเป้าหมายหลักที่จะมาเข้าร่วมประชุม

มิติด้านการศึกษา วันที่ 6 พฤศจิกายน 2562 ณ โรงเรียนทุ่งช้าง เนื่องจากในวันที่ 6 เป็นวันที่มีการประชุมผู้ปกครองของโรงเรียนทุ่งช้างและองคมนตรีมาแจกของให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ในช่วงบ่าย จึงทำให้ในวันนั้นมีจำนวนคนเข้าร่วมจำนวนมากและหลากหลาย ซึ่งเราสามารถไปเสริมหรือจัดสรรเวลาเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการทั้ง 4 มิติผ่านการฉายวีดีทัศน์และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนใน

โรงเรียน โดยใช้ระยะเวลา 5 – 20 นาที ซึ่งโรงเรียนให้ความยินดีในการที่จะบูรณาการทำงานร่วมกันกับโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

มิติด้านสุขภาพ ขอหารือกับกลุ่มเป้าหมายในการมาประชุมแล้วจะแจ้งให้ทางคณะวิจัยทราบอีกครั้ง

โดยเป้าหมายในการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลปัญหาภาพรวมของแต่ละมิติ สถานการณ์ปัจจุบัน แนวทางในการพัฒนาต่อและจัดตั้งคณะกรรมการทำงานหลักเพื่อพัฒนาขับเคลื่อนงานในแต่ละมิติ ซึ่งการออกหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละมิติ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- คณะวิจัยร่างหนังสือเชิญพร้อมแบบตอบรับเข้าร่วมประชุม
- ส่งต่อไปยังอำเภอทุ่งช้าง เพื่อให้นายอำเภอลงนาม
- ส่งต่อไปยังประธานแต่ละมิติเพื่อกระจายหนังสือเชิญผ่านช่องทางต่างๆ อาทิเช่น ส่งตรงถึงบ้าน ส่งผ่านLine Facebook ไปรษณีย์ เป็นต้น

ประเด็นที่ 4 นัดหมายประชุมครั้งต่อไป

- ประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร วันที่ 24 ตุลาคม 2562 ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- ประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว วันที่ 30 ตุลาคม 2562 ณ โรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุข ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- ประชาสัมพันธ์โครงการและประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา วันที่ 6 พฤศจิกายน 2562 ณ โรงเรียนทุ่งช้าง
- เวทีสร้างความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร พิพิธภัณฑ์ทหาร และพื้นที่บริเวณโดยรอบ โดยได้รับความร่วมมือจากคุณศุ บุญเลี้ยงและทีมสถาปานิกจากกรุงเทพมหานคร วันที่ 24 พฤศจิกายน 2562
- เวทีเสวนาเปิดตัวโครงการพัฒนาเมืองทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง ช่วงระหว่างวันที่ 9 - 15 ธันวาคม 2562 ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรัก ตั้งแต่เวลา 15.00 - 19.00 น. (ยังไม่กำหนดวันที่ชัดเจน)

ประมวลภาพการประชุมสรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนตุลาคม
เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2562 ณ ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง

นน

ภาคผนวกที่ 6

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการเกษตร

สรุปรายงานการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการเกษตร

ภายใต้โครงการการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่

ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”

ครั้งที่ 1 / 2562

เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562

ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นายกรภัทร	ขันไชย	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
6.นางสาวพยอม	วุฒิสวัสดิ์	ตำแหน่ง ที่ปรึกษาโครงการ	
7. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.นายโสภณ	ศรีสุข	ประมงอำเภอทุ่งช้าง
2.นายวิชรพงษ์	พญาพรหม	ปศุสัตว์อำเภอทุ่งช้าง
3.นายพิชัย	ตันชูชีพ	ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
4.นางเครือวรรณ	บัวสำราญ	ตัวแทนเกษตรกรกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งผึ้ง
5.นางสาวชญาภา	พัฒนพรหม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
6.นางภควดี	เสียงหวาน	กำนัน ตำบลทุ่งช้าง
7.นายสมคิด	ศาลาคาม	ผู้ใหญ่บ้านทุ่งช้าง
8.นางธนัชพร	เรือนมะกอก	ผู้ใหญ่บ้านห้วยมะกอก
9.นายสวาท	ศรีวิชัย	ผู้ใหญ่บ้านบ้านทุ่งผึ้ง
10.นายสุเมธ	เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้านแพะกลาง
11.นายสุพงษ์	เทพอิน	ผู้ใหญ่บ้านทุ่งอ้าว
12.นางฟองจันทร์	ศาลาคาม	ผู้ใหญ่บ้านบ้านศาลา
13.นายสมคิด	เชียงกลอง	กำนันตำบลและ
14.นายคมสัน	ครองสกุลดี	ผู้ใหญ่บ้านบ้านสันกลาง

15.นายเสน่ห์	จินดา	ผู้ใหญ่บ้านบ้านมอญ
16.นายปลั่ง	จันต๊ะวงค์	ผู้ใหญ่บ้านบ้านวังผา
17.นายพิทักษ์	แซ่อ้าว	ผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำสอด หมู่ 8
18.นายเชิดศักดิ์	เขื่อวงค์	ผู้ใหญ่บ้านน้ำเพาะ
19.นายสิทธิ์	เป่าป่า	ผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำสอด หมู่ 12
20.นายดุสิต	สมศักดิ์	ผู้ใหญ่บ้านบ้านตวงคำ
21.นายสิทธิพล	หน่อทอง	ผู้ใหญ่บ้านบ้านประดู่
22.นายศราวุฒิ	เทพจันตา	ผู้ใหญ่บ้านบ้านร่มโพธิ์ทอง
23.นายแหวน	ยังคำ	ผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำเสียง
24.นายพูลทรัพย์	สิทธิ์ภิวงค์	ผู้ใหญ่บ้านบ้านหล่ายทุ่ง
25.นายสม	ดอกหอม	ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองคำ
26.นางพินทอง	กรุณาดวงจิตร	ผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่
27.นางบานเย็น	พัฒนประสิทธิ์	ผู้ใหญ่บ้านบ้านปอน
28.นายถนัด	บานเย็น	กำนันตำบลปอน
29.นางสาวอัมพิกา	เชื้อหมอ	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เลมอนฟาร์ม
30.นายชาญณรงค์	อินปันยา	ผู้ใหญ่บ้านบ้านหมู่ 4
31.นายวรพล	ยังสูงเนิน	อาสาสมัครมูลนิธิฮักเมืองน่าน
32.นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
33.นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

<u>สรุปประเด็นการรับฟังความคิดเห็น</u> ผู้ดำเนินรายการ คุณพะยอม วุฒิสวัสดิ์

ประเด็นที่ 1 ผลผลิตด้านการเกษตรที่โดดเด่นของอำเภอทุ่งช้าง

จากการระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) พบว่าผลผลิตที่โดดเด่นของอำเภอทุ่งช้าง ได้แก่ เงาะโรงเรียน ส้มสีทอง กาแฟ และมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งผลผลิตแต่ละชนิดจะมีความพิเศษและโดดเด่นจากผลผลิตที่ปลูกในพื้นอื่นๆ ตัวอย่างเช่น **ส้มสีทอง** เป็นพันธุ์ส้มเขียวหวาน เมื่อสุกแล้วสีของผิวเปลือกจะเป็นสีเขียวอมเหลือง หรือสีเหลือง แต่เมื่อนำมาปลูกในพื้นที่ของอำเภอทุ่งช้างด้วยสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยและมีลักษณะเฉพาะจึงทำให้ส้มเขียวหวาน เมื่อผลสุกแล้วเปลือกมีสีเหลืองอมส้ม หรือสีทอง จึงเป็นที่มาของชื่อ “ส้มสีทอง” อีกทั้งส้มสีทองยังมีรสชาติเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์รสชาติหวานอมเปรี้ยว เนื้อมีเส้นใยน้อย ไม่ฉ่ำน้ำ และเปลือกบาง ในปี 2553 ส้มสีทองเมืองน่าน (Nan golden orange) ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผลผลิตที่บ่งชี้ลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่บ่งบอกถึงคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า GI ที่จะมีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น **เงาะโรงเรียน** เงาะโรงเรียนเป็นสายพันธุ์เงาะที่นำเข้ามาปลูกในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ด้วยสภาพภูมิอากาศและลักษณะพื้นที่ทำให้เงาะโรงเรียนมีรสชาติที่แตกต่างหวานละมุน

กรอบ เนื้อไม่ฉ่ำน้ำ ลูกพอดีคำไม่เล็กและใหญ่จนเกินไป เงาะของทุ่งช้างจึงได้ชื่อเรียกว่า “เงาะพอดีคำ” นอกจากผลผลิตทางด้านเกษตรแล้วนั้น อำเภอทุ่งช้างยังมีการส่งเสริมทางด้านปศุสัตว์ โดยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่ประดู่หางดำ เช่น พายไก่ประดู่หางดำ ไส้อั่วไก่ เป็นต้น ส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในบ่อดิน เพื่อพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ ส่งเสริมโดยประมงอำเภอทุ่งช้าง

ประเด็นที่ 2 ทำไมถึงเลือกปลูกพืชชนิดต่างๆ และการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต

การเลือกปลูกพืชเกษตรกรจะเลือกปลูกด้วยวิธีการเลียนแบบ เมื่อเห็นกลุ่มคนที่ปลูกแล้วประสบความสำเร็จและจะทำการเพาะปลูกกันในปริมาณมากๆ จึงทำให้มีการใช้สารเคมีเช่นปุ๋ย ยากำจัดโรคแมลง ในการดูแลจัดการผลผลิตจากสัดส่วนพื้นที่เพาะปลูกผลผลิตทางการเกษตรสามารถคิดสัดส่วนคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างได้ดังภาพที่ 1

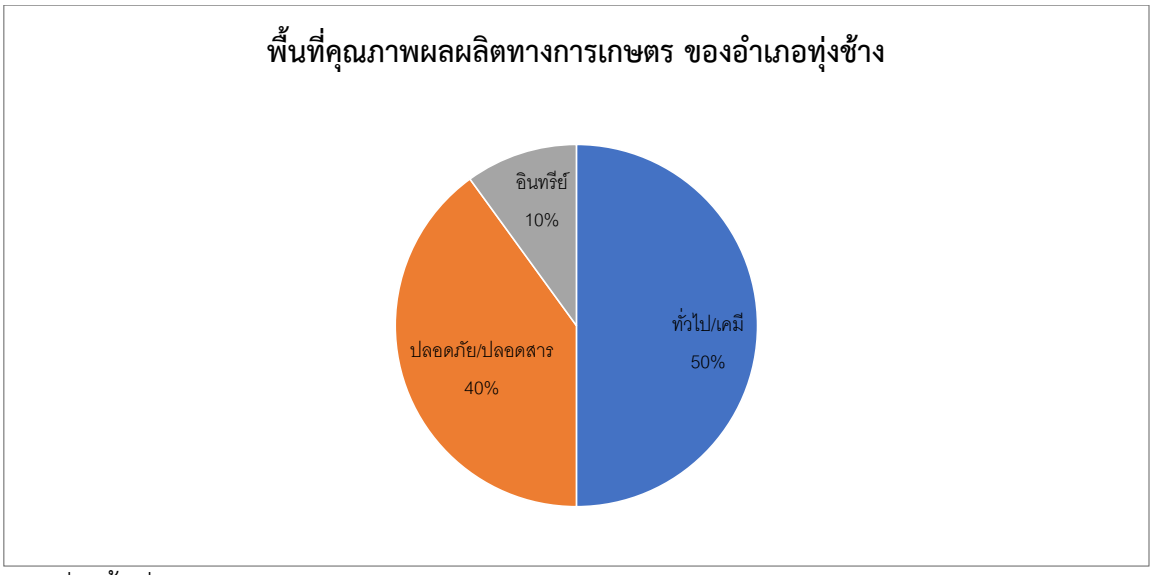

ภาพที่1 พื้นที่คุณภาพผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

การพัฒนาคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอทุ่งช้าง มาจาก 3 ปัจจัยหลักได้แก่ 1. หน่วยงานในท้องถิ่นผลักดัน ร่วมพัฒนาคุณภาพและยกระดับคุณภาพของผลผลิต 2. เกษตรกรคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้บริโภค รวมถึงต้นทุนการทำเกษตรเคมีสูงขึ้น ราคาปุ๋ยเคมี ยาต่างๆ ปรับราคาสูงขึ้น เกษตรกรบางส่วนจึงลดการใช้สารเคมี นำสารชีวภาพ ชีวภัณฑ์เข้ามาใช้ร่วมในการทำเกษตร 3. สภาพลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก จึงทำให้ไม่ต้องใช้สารเคมีในการฉีดพ่น

ประเด็นที่ 3 ข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรแต่ละตำบล

พื้นที่ตำบล	ผลผลิตที่โดดเด่นในตำบล	ปัญหาที่พบ	สิ่งที่ต้องการพัฒนา/องค์ความรู้ที่ต้องการ	หน่วยงาน/สถาบัน/ที่จะสามารถมาเติมเต็มส่วนที่ขาด
1. ตำบลทุ่งช้าง	1. เงาะโรงเรียน 2. มะม่วงหิมพานต์ 3. ส้มสีทอง	1. คุณภาพของผลผลิต 2. ราคา 3. พ่อค้าคนกลาง/ตลาดที่ไม่เป็นธรรม 4. ต้นทุนการผลิตสูง 5. ขาดแคลนแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร/ไม่มีระบบกักเก็บน้ำ/ไม่มีต้นทุนแหล่งน้ำ 6. ไม่ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ	1. พัฒนาคุณภาพการผลิต 2. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับตลาด 3. การบริหารจัดการน้ำในแปลงปลูก 4. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	-
2. ตำบลและ	1. เงาะโรงเรียน 2. ส้มสีทอง 3. ข้าว	1. การยกระดับและพัฒนาคุณภาพผลผลิต (ปัจจุบันตำบลและมีพื้นที่ผลิตเงาะจำนวน 2,000 ไร่ ส้มสีทองจำนวน 200 ไร่ สถานะคุณภาพผลผลิตแบ่งตามสัดส่วนได้ดังนี้ 1.ทั่วไป 50% ปลอดภัย 40% และอินทรีย์ 10%) 2. การจัดการโรคและแมลงในแปลง 3. ระบบน้ำในแปลง/แหล่งน้ำที่ใช้ 4. การบำรุงรักษาและการดูแล	1. พัฒนาพื้นที่ผลิตทั่วไป/เคมีให้เป็นผลผลิตในสถานะปลอดภัย 2. เทคนิคองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแปลง (การให้น้ำ ใส่ปุ๋ย ป้องกันศัตรูพืชโรคและแมลง) 3. พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับการทำการเกษตร	ผู้เชี่ยวชาญและชำนาญในด้านนั้นมาช่วยสอนเกษตรกรและติดตามเป็นพี่เลี้ยงจนเกษตรกรสามารถทำสิ่งนั้นได้ด้วยตนเอง

พื้นที่ตำบล	ผลผลิตที่โดดเด่นในตำบล	ปัญหาที่พบ	สิ่งที่ต้องการพัฒนา/องค์ความรู้ที่ต้องการ	หน่วยงาน/สถาบัน/ที่จะสามารถมาเติมเต็มส่วนที่ขาด
3. ตำบลงอบและตำบลปอน	1. ยางพารา 2. เงาะ 3. ส้มสีทอง 4. มะม่วงหิมพานต์	1. ราคาผลผลิตตกต่ำและมีความแปรผันสูง เช่น ยางพารา 2. ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ 3. พัฒนาคุณภาพผลผลิตและยกระดับสถานะการผลิตจากเคมีเป็นปลอดภัย 4. พัฒนาพื้นที่การเกษตร (ปัจจุบันพื้นที่ทำกินของเกษตรกรเป็นพื้นที่สูงทำกินบนเขา อยากให้หน่วยงานที่มีอำนาจหรือเกี่ยวข้องเข้ามาปรับพื้นที่ทำกินให้เป็นนาขั้นบันได สนับสนุนเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เกษตรกรจึงจะปรับเปลี่ยนวิถีทำการเกษตรได้) 5. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	1. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ยางพารา แปรรูปเป็นยางแผ่น เงาะ เป็นเงาะกระป๋อง ส้มที่คัดคุณภาพไม่ผ่าน นำมาทำเป็นน้ำส้มคั้น เป็นต้น	1. หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 31 2. รวมกลุ่มเกษตรกรระดับตำบลตามชนิดพืชที่เพาะปลูก เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง 3. นักวิชาการเกษตร/พัฒนาที่ดิน 4. สาธารณสุข 5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (ภาครัฐ เอกชน หรือภาคส่วนการศึกษา)

สรุปประเด็นการสนทนากลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร

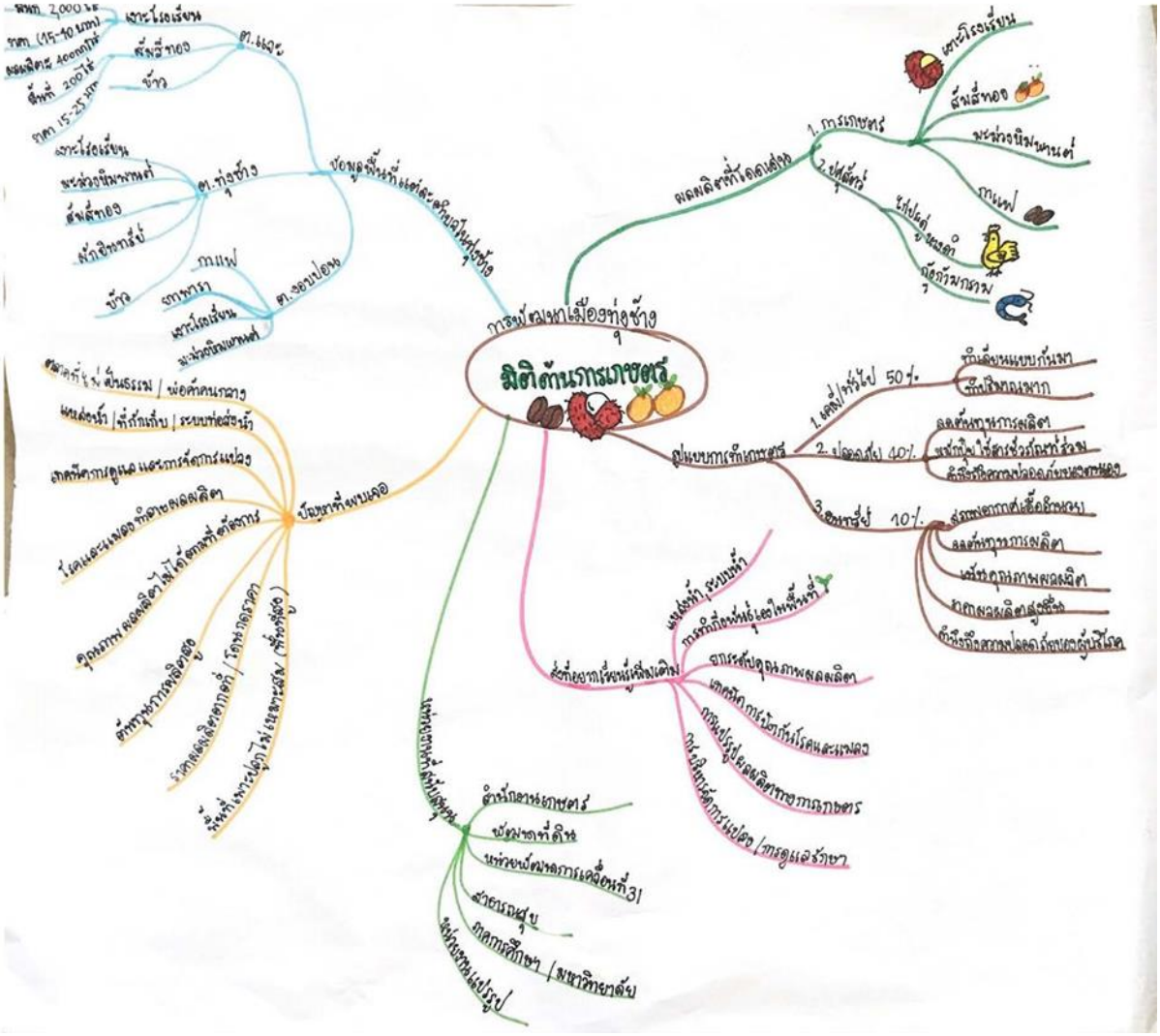

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร

เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

มม

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร

เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

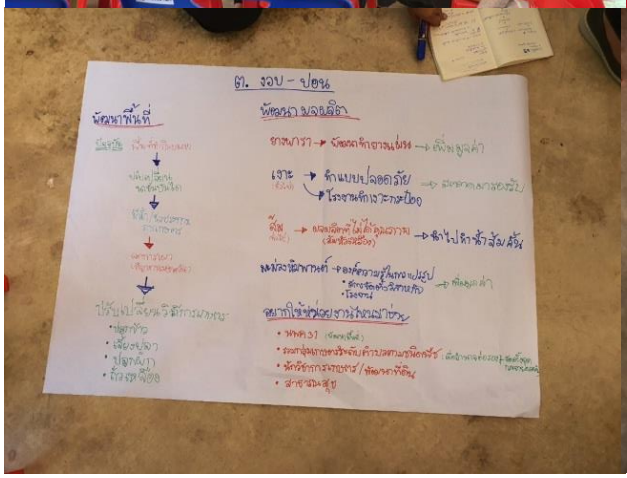

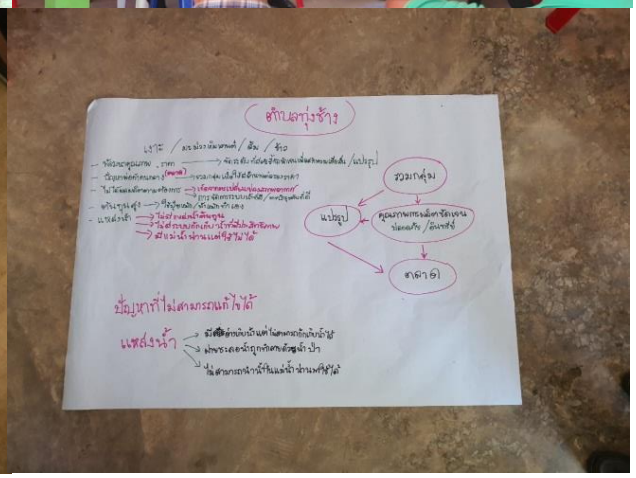

ภาคผนวกที่ 7

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้าง

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวบ้านมณีพฤกษ์

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562 ณ หมู่บ้านมณีพฤกษ์

ลล

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562 ณ บ้านทุ่งสุน

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวบ้านดวงคำ

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562 ณ บ้านดวงคำ

ภาคผนวกที่ 8

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการท่องเที่ยว

สรุปรายงานการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการท่องเที่ยว

ภายใต้โครงการการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่

ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”

ครั้งที่ 2 /2562

เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2562

ณ วัดไชยคำ ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. พระครูวิจิตรธรรมโชติ		เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ
2. พระครูถาวรนันทวัตร		เจ้าคณะตำบลงอบ-ปอน
3. พระใบฎีกาดำรงเกียรติธีรวโส คำรังษี		เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัย
4. พระมหารุ่ง ปิยวาจโก		เจ้าอาวาสวัดไชยคำ
5. พระครูสเมธพัฒนเขต		เจ้าคณะตำบล/เจ้าอาวาสวัดสันกลาง
6. พระอรรถศักดิ์ธีรงกูโร		เจ้าอาวาสวัดดวงคำ
7. พระครูสุนทรธรรมนันท์		เจ้าอาวาสวัดเฟือยลุง
8. นางสาวอลิสา	อินทะรังษี	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลงอบ
9. นายดนูทัศน์	วัดคำ	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
10. นายวิฑูร	อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมทุ่งช้าง
11. นายสัมฤทธิ์	แก้วใส	ประธานมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจทหารทุ่งช้าง
12. นายสุพงศ์	ขะจาย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน
13. นางนงค์นุช	มวยดี	นักพัฒนาชุมชนอำเภอทุ่งช้าง
14. นางวัฒนา	จันเสนา	ข้าราชการบำนาญ

15. นางพิกุล	วัดคำ	ข้าราชการบำนาญ
16. นายชะลอ	มหาพิรุฬ์	หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง
17. นายวุฒิ	ก้อนบาง	ทุ่งช้างฮิลล์
18. นายสุเมธ	เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้านแพะกลาง
19. นางสาวศีวลัย	คำรังษี	ศรีสวลัยผ้าทอบ้านทุ่งสุน
20. นางชนิกา	โสดานาฎ	เฮือนแม่หลวง ผ้าทอบ้านหล่ายทุ่ง
21. นางขนิษฐา	สะท้าน	ขนิษฐาผ้าทอ
22. นางคำก้อน	คำรังษี	เหลืองอินเดียบ้านทุ่งสุน
23. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
24. นายพินิจ	เจนป่า	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
25. นายนพพล	รุจิณรงค์	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
26. นายสมคิด	เสียงกอง	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
27. นายสม	หอมดอก	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
28. นางวนิดา	การโสภา	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
29. นางรสสุคนธ์	ณ น่าน	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
30. นางบุญน้อม	สอนกระสินธุ์	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
31. นายบุญแทน	ปรังการ	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
32. นายปราชญา	อินชูใจ	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
33. นางลำดวล	พรหมเทพ	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง

34. นายสิบแสน	นาคทั่ง	กรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
35. นางสาวอัมพิกา	เชื้อหมอ	เจ้าหน้าส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เลมอนฟาร์ม
36. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
37. นายสันติ	แปงใส	ผู้ใหญ่บ้าน
38. นางสาวสุปาณี	ศรีใหญ่	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปอน
39. นายชัย	กำเนิดมงคล	ตัวแทนกลุ่มท่องเที่ยวบ้านมณีพฤกษ์
40. นางวิลาสินี	กำเนิดมงคล	ตัวแทนกลุ่มท่องเที่ยวบ้านมณีพฤกษ์
41. นางชนานาถ	สิริเดชากิจ	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
42. นายนิธาน	ปราบอามิต	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ
43. นางศิริรักษ์	พวงธรรมสาร	ข้าราชการบำนาญ
44. นางท่องจันทร์	ศาลาคาม	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2
45. นางบานเย็น	ยาวิไชย	ผอ.กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
46. นายสมจิตร	โสดานาฏ	สมาชิกกลุ่มหอผ้า บ้านทุ่งสุ่น
47. นายวิจิตร	เสียงกอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ
48. นายยงยุทธ	ปันนิตามัย	
49. นางพรทิพย์	ร่อนทอง	ประธานกลุ่มไก่ประดู่หางดำ
50. นางสุธารัตน์	สุทธหลวง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา
51. นางดาเรศ	สินสกุลวิวัฒน์	หัวหน้าฝ่ายบริหารเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
52. นายคมสัน	ครองสกุลดี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ตำบลและ
53. นายสุพงษ์	เทพอิน	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลและ
54. นางรสสุคนธ์	ณ น่าน	
55. นางนวลจันทร์	คำมอญ	ข้าราชการบำนาญ
56. นางฉลองขวัญ	กันตนา	ข้าราชการบำนาญ
57. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
58. นางสาววิราภานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

<u>สรุปประเด็นการรับฟังความคิดเห็น</u> ผู้ดำเนินรายการ คุณผกาพรรณ์ จอมเมือง และคุณธวัชชัย นันทสว่าง

ประเด็นที่ 1 การท่องเที่ยวทุ่งช้างอย่างยั่งยืน

คำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้าง “พิพิธภัณฑ์เรืองรอง ส้มสีทองเรืองนาม สาวงามพริ้มพราย ผ้าลายน้ำไหลไทลื้อ ยึดถือธรรมมะ พระพุทธรูป 700 ปี” จากการประชุมสามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง ให้มีความสอดคล้องกับคำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้างและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านที่ผลักดันพัฒนาเมืองน่านสู่เมืองสร้างสรรค์โลก (Creative City) โดยน่านโดดเด่นเรื่องงานศิลปหัตถกรรม (Crafts and Folk art) ผ้าทอโบราณที่มีชื่อเสียง โดยอำเภอทุ่งช้างมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ดังนี้ 1.การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัด สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาในเครื่องแต่งกายของชนเผ่าต่างๆ 2.การท่องเที่ยวเชิงสังคม วีถีชีวิตของชนเผ่าต่างๆ ประกอบด้วยไทลื้อ ม้ง ลั้วะ ถิ่น ขมุ จาก 11 หมู่บ้าน 3.การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ อำเภอทุ่งช้างยังคงรักษาธรรมชาติไว้ได้ดี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวได้แก่ หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ดอยผาผึ้ง เป็นต้น 4.การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เนื่องจากอำเภอทุ่งช้างมีผลไม้ที่เป็นของดีประจำอำเภอ ได้แก่ เงาะโรงเรียน และส้มสีทอง ที่มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งยังมีพื้นที่การเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี จึงสามารถพัฒนาและต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยได้

การท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งช้างมีสิ่งที่ยังขาดและยังต้องพัฒนาต่อ คือการเล่าเรื่องราวที่ดี (STORY) การประชาสัมพันธ์ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมและยังไม่มีความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาวัดเพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

จากการประชุมเจ้าอาวาสจากวัดต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้างได้มาให้ข้อคิดเห็นและร่วมเสนอแนวทางการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยแต่ละวัดได้มีต้นทุนเดิมในการพัฒนาและดำเนินการดังนี้

1. วัดเฟือยลุง มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ที่มีความยาว 9.5 เมตร บริเวณวัดเป็นป่าเบญจพรรณและสวนกล้วยไม้ มีตาน้ำธรรมชาติผุดขึ้นมา และมีศาลาสำหรับให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาใช้ปฏิบัติธรรม

2. วัดสันกลาง เป็นวัดที่สร้างสุขภาพไว้ในวัดเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ และมีการจัดทำพิพิธภัณฑ์คัมภีร์โบราณ ล้านนาเพื่ออนุรักษ์ รักษาและเผยแพร่ต่อให้กับคนรุ่นหลังได้เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษา

3. วัดดอนไชย ปอน วัดแห่งนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยจะใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 5 ปี โดยจะทำการสร้างบ้านมะเก่าหรือบ้านที่สร้างด้วยไม้ ทั้งหลังรูปทรงแบบล้านนา เพื่อใช้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บสะสมของใช้โบราณ จำลองวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน เพื่อให้คนรุ่นลูกหลานได้มาศึกษาเรียนรู้ นอกจากนั้นจะมีการสร้างพระเจดีย์บนหลังช้างเผือกอีกด้วย

4. วัดบ้านมอญ มีแผนจะพัฒนาและก่อสร้างศาลาทรงไทยล้านนากึ่งพิพิธภัณฑ์เพื่อใช้สะสมของเก่า โดยจะรับบริจาคจากคนในชุมชน นำมาจัดแสดงไว้ที่วัด อีกทั้งที่วัดบ้านมอญยังมีการจัดให้มีการการสอนวิชาภาษาล้านนา (ภาคค่ำ) ให้กับประชาชนทั่วไป โดยระยะเวลาที่ใช้เรียนจำนวน 1 เดือน

5. วัดไชยคำ เป้าหมายคือจะพัฒนาให้เป็นวัดญี่ปุ่นสไตล์ไทยโดยนำต้นซากุระล้านนามาปลูกประดับตกแต่งให้รอบบริเวณวัด สร้างระเบียงบุญ (SKY WALK) ยาวจากหน้าวัดไปถึงสระน้ำหลังวัด และมีการสร้างโรงแรมธรรมะ จำนวน 6 ห้อง 12 เตียง

6. วัดราษฎร์บำรุง เป็นโรงเรียนวัดที่เปิดสอนพระ เณร (ศาสนทายาท) จุดเด่นของวัดคือมีซุ้มประตูวัดที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอทุ่งช้าง มีหอระฆังและมีเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งจะมีพิธีทำบุญใหญ่ในวันที่ 17 เมษายนของทุกปี เป้าหมายในการจะพัฒนาวัดไปสู่วัดท่องเที่ยวคือ สร้างช้างที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและสร้างโรงแรมวัดเพื่อให้ประชาชนที่สนใจ ฝักใฝ่ในธรรมะและพุทธศาสนาได้เข้ามาใช้บริการ

7. วัดศรีดอนชัย (งอบ) เป็นวัดไทลื้อโบราณที่ยังคงเก็บรักษาศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์/ตำนานของไทลื้อ มีต้นไม้โบราณ (เก๊าสลี) อายุ 200-300 ปี มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทลื้อที่รวบรวมภูมิปัญญาพื้นบ้านและคัมภีร์ใบลานที่มาจากสิบสองปันนา และที่วัดยังมีบ่อน้ำทิพย์ซึ่งเป็นหนึ่งในบ่อน้ำที่ทางราชสำนักใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ นอกจากวัดทั้ง 7 แห่งที่ได้มาร่วมให้ข้อมูลในการประชุมครั้งนี้แล้วนั้น ในอำเภอทุ่งช้างยังมีวัดที่มีศักยภาพและมีต้นทุนเดิมที่พร้อมจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดทุ่งผึ้ง วัดห้วยยางและวัดแพะกลาง

สุดท้าย พระครูวิจิตรธรรมโชติ เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ ได้ให้แนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาไว้ดังนี้ หลักในการบริหารจัดการและพัฒนาวัด ตามหลัก 5บ คือ บริหารวัด สร้างบริวาร บริเวณสะอาด บริการดีและมีบริกรรม

ประเด็นที่ 3 สถานที่เด่น ของดี คนดังในแต่ละตำบล ของอำเภอทุ่งช้าง

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
ทุ่งช้าง	1. เชิงศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ - อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือนตำรวจ ทหาร - พิพิธภัณฑ์ทหาร - พระพุทธรูปเมตตาสามัคคี (วัดห้วยยาง) - พระพุทธรูป 700 ปี (วัดทุ่งผึ้ง) - วัดราษฎร์บำรุง - วัดสุขศรี - พระธาตุสลี - วัดแพะกลาง 2. เชิงธรรมชาติ - น้ำตกตาดหมอก 3. อื่นๆ - ตลาดนัดวันเสาร์ - ตลาดเช้าทุ่งช้าง - สวนสาธารณะอุ่นไอรัก	1. ด้านการเกษตร - ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งผึ้ง - สวนส้มอินทรีย์ นายประเสริฐ - ไร่สหายน่าน (อาจารย์สันโดษ) 2. ประเพณีและวัฒนธรรม - ผลิตภัณฑ์ HANDMADE บ้านห้วยยาง - ศูนย์การเรียนรู้เผ่าลัวะ บ้านแพะกลาง - ผ้าปักม้ง บ้านห้วยยาง 3. อื่นๆ - ต้นแบบการจัดการขยะ บ้านแพะกลาง	1. โรงแรม - โรงแรมทุ่งช้างฮิลล์ - สยามการ์เดนท์ - ทุ่งช้างคันทรีวิว 2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม - ครัวทุ่งช้างฮิลล์ - ช.ช้างคาเฟ่ - ครัวพันแดง - ป้าปุ๋ยอาหารเหนือ - ก๋วยเตี๋ยวหมูตุ๋น - กาแฟแสนรัก - ไอศกรีม สเตชั่น	1. อยากให้พัฒนาพื้นที่สาธารณะบางแห่งจัดเป็นถนนคนเดิน/ขันโตก ในตอนเย็นวันศุกร์-เสาร์ มีการละเล่น/เล่นดนตรี เป็นพื้นที่ที่คนทุ่งช้างมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน 2. อนุสรณีย์ฯ/พิพิธภัณฑ์ทหาร - ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ - ทำทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างอนุสรณีย์ฯและพิพิธภัณฑ์ทหาร - ปรับปรุงภายในพิพิธภัณฑ์ทหาร (ทาสี/ทำพื้น-ผนัง/จัดตู้แสดงใหม่/ทางเข้าด้านหน้าและห้องน้ำ) 3. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - ปรับปรุงห้องน้ำ - สถานที่จอดรถ - จัดทำเป็นพื้นที่จำหน่ายสินค้าของที่ระลึกของอำเภอทุ่งช้าง

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
				4. พัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากในโรงเรียนผู้สูงอายุมีการส่งเสริมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของคนทุ่งช้างและมีการส่งเสริมการแสดงพื้นบ้านพื้นเมืองให้กับผู้สูงอายุ
และ	1. เชิงศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ - พระธาตุภูเพียง - วัดเฟือยลุง - วัดดวงคำ - วัดสันกลาง - วัดดอนชัย - วัดบ้านวังผา - วัดไชยคำ - คือเมือง (คูเมือง) บ้านเวียงสอง 2. เชิงประเพณีและวัฒนธรรม - การเลี้ยงผีเมืองบ้านดวงคำ (พ.ค.-มิ.ย.) - งานนมัสการพระธาตุภูเพียง (พ.ค.-มิ.ย.)	1. กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูป - กลุ่มแปรรูปกล้วยฉาบบ้านทุ่งอ้าว 2. กลุ่มอาชีพอื่นๆ - อาจารย์บุญส่ง คำรังสี (หมอสู่ขวัญ :บ้านเวียงสอง) - นายพิเชษ ตันชูชีพ (จักรสาน: บ้านวังผา) - นายคำ ใจเสมอ (จักรสาน :บ้านทุ่งอ้าว) - นายพัฒน์ ก่อเกิด (ช่างตีเหล็ก :บ้านทุ่งอ้าว) - นางเพชรา อินชูใจ (ช่างซอ: บ้านประดู่)	1. ที่พัก - ริมทุ่งโฮมสเตย์ (บ้านสันกลาง) - โฮมสเตย์บ้านวังผา - บ้านพักริมน่าน - ห้องพักเหนือน่าน - รีสอร์ทบิ๊กเฮาส์	1. พระธาตุภูเพียง อยากให้พัฒนาพื้นที่และอื่นๆเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 2. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3. รวบรวมและจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน 5. ปรับปรุงสะพานแขวนบ้านดวงคำให้สามารถสัญจรได้และเป็นสถานที่ท่องเที่ยว 6. จัดให้มีแผนที่ท่องเที่ยวในตำบล 7. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในเว็บไซต์ 8. พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและคมนาคมไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	- ประเพณีปีใหม่ม้ง บ้านน้ำสอด 3. เชิงการเกษตรและปศุสัตว์ - ศูนย์การเรียนรู้เกษตรพอเพียง บ้านวังผา - กลุ่มไก่ประดู่หางดำ บ้านเวียงสอง 4. เชิงธรรมชาติ - สะพานแขวนบ้านดวงคำ - นั่งกระเช้าชมสวนบ้านวังผา	- นางจันทร์เพ็ญ พรมตา (ช่างซอ: บ้านประดู่) - นายกองคำ วัดคำ (หมอเป่า:บ้านทุ่งอ้าว)		9. มีไกด์พื้นที่นำเที่ยวและเล่าเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับอำเภอทุ่งช้างให้นักท่องเที่ยวฟัง
งอบ	1. เชิงธรรมชาติ - หมู่บ้านม้งมณีพฤกษ์ (ดอยผาผึ้ง/ถ้ำผาผึ้ง/ดอกชมพูภูคา/ดอกพญาเสือโคร่ง/ถ้ำผาแดง/น้ำตกเปิน/น้ำตกห้วยงัด/ภูหัวล้านฯ) - บ้านเหลืองอินเดีย - หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง (น้ำตกห้วยอ้ายเหนือ/เดินป่า/ดอยภูสามเศร้า) - อ่างคำ/ป่ายางใหญ่	1. กลุ่มอาชีพ - กลุ่มผ้าทอบ้านทุ่งสุน - ริมนาผ้าทอ	1. ที่พัก - งอบโฮมสเตย์ - ใบเตยโฮมสเตย์ - หอเฮินเดินดาว - หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง - โฮมสเตย์บ้านมณีพฤกษ์ 2. กาแฟ/ร้านอาหาร - กาแฟมณีพฤกษ์	1. พัฒนาวัดงอบให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. พัฒนาแหล่งจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง 3. โปรโมทและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านมณีพฤกษ์ 4. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งทอผ้าบ้านทุ่งสุน

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	2. เชิงประเพณีและวัฒนธรรม - ประเพณีปีใหม่ม้ง - ประเพณีไทลื้อและชนเผ่า - ประเพณีเลี้ยงผีเมือง			
ปอน	1. เชิงวัฒนธรรมและประเพณี 1.1 บ้านหล่ายทุ่ง - งานประเพณีวัฒนธรรมไทลื้อ - โรงผ้าทอบ้านหล่ายทุ่ง - ศาลเจ้าพ่อพญาหลงหาร - ต้นไทรคำ 200 ปี 1.2 บ้านป่าเปือย - ศาลเจ้าพ่อม้าขาว - ล่องแพ - จุดอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ แม่น้ำน่าน - ถนนตัวหนอน	1. กิจกรรม (WORKSHOP) 1.1 บ้านหล่ายทุ่ง - โดนัทไทลื้อ - กล้วยกรอบ - ข้าวแคบไทลื้อ - น้ำพริกหน่อ - ไกยี - ปลาส้ม - เรียนรู้การทำผ้าทอ - ดอกไม้ใบเตย - ไม้กวาดดอกหญ้า - ตัดตุงไส้หมู - มะกอนแก่น - บายศรี - แต้มสีตั๋วเมือง - พวงกุญแจป๊อกชายตุง	1. ที่พัก - โฮมสเตย์บ้านป่าเปือย - โฮมสเตย์บ้านหล่ายทุ่ง	1. พัฒนาบริเวณโดยรอบของอ่างเก็บน้ำปอน ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. สร้างความรู้ความเข้าและทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของหมู่บ้านป่าเปือยและบ้านหลายทุ่ง 3. พัฒนาเส้นทางเดินป่าสายยุทธศาสตร์ที่อดีตเคยเป็นเส้นทางในการสู้รบ 4. ทำการประชาสัมพันธ์และสื่อสารข้อมูล 5. จัดทำปฏิทินท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้างทั้งปี โดยจัดช่วงเวลาแนะนำการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน หรือสอดคล้องกับกิจกรรมประเพณีต่างๆ

ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรม/กลุ่มอาชีพ/บุคคลดัง	ที่พัก/ร้านอาหาร	สิ่งที่อยากให้พัฒนา/ปรับปรุง
	- โรงเรียนบ้านป่าเปือย ห้องจัดนิทรรศการในหลวงราชกาลที่9 และรัชกาลที่ 10 1.3 บ้านใหม่ - เส้นทางสายยุทธศาสตร์ (ฐานปฏิบัติการรบ) - อ่างเก็บน้ำปอนตามแนวพระราชดำริ	- หลังคาจากสีธรรมชาติบ้านไทลื้อดั้งเดิม		

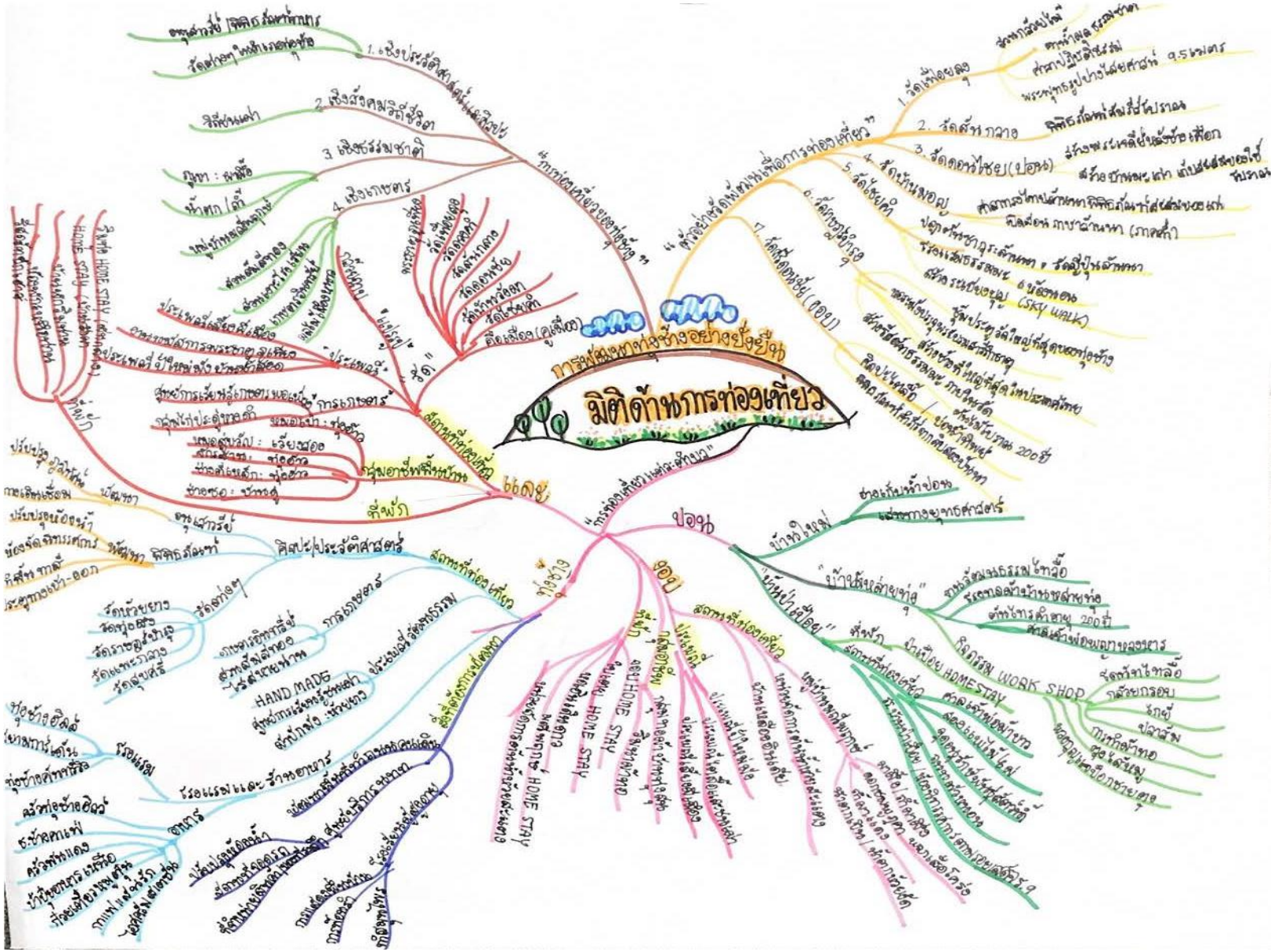

จจจ

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว

เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2562 ณ วัดไชยคำ

ฉฉฉ

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว

เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2562 ณ วัดไชยคำ

ชชช

ภาคผนวกที่ 9

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวในในรูปแบบต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวในในรูปแบบต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562

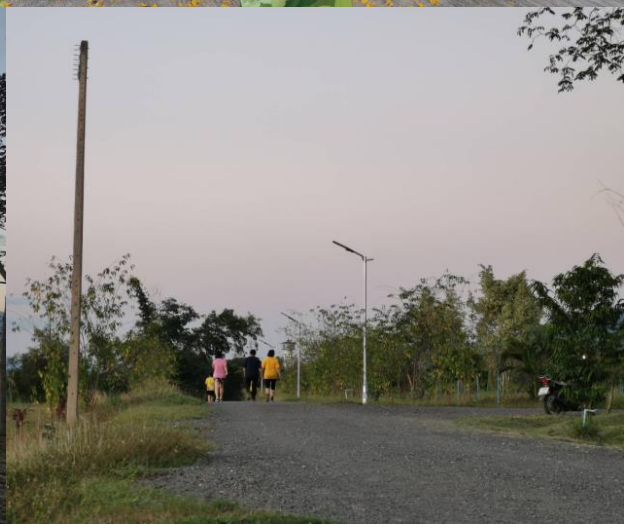

ฌฌฌ

ภาคผนวกที่ 10

สรุปผลการประชุมการดำเนินงานประจำเดือนพฤศจิกายนและวางแผนการดำเนินงานในขั้นต่อไป

ญญญ

สรุปผลการประชุมคณะวิจัย “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
ครั้งที่ 3 /2562
วันที่ 24 พฤศจิกายน 2562
ณ ร้าน ทุ่งช้าง คัอฟฟี่ ฮับ

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ
6. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ตำแหน่ง -	ผู้ช่วยเลขานุการ
7. นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ตำแหน่ง -	

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายบุญแทน ปรังการ	ข้าราชการบำนาญ	
2. นายสัมฤทธิ์ แก้วใส	ประธานมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ	
3. นายวิฑูร อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมทุ่งช้าง	
4. นางรสสุคนธ์ ณ น่าน	ข้าราชการบำนาญ	
5. นางบุญน้อม สอนกระสินธุ์	ข้าราชการบำนาญ	
6. นางวนิดา กรโสภา	รองนายกกิ่งกาชาด อำเภอทุ่งช้าง	
7. นายปราชญา อินชูใจ	เจ้าหน้าที่ธุรการ	ด่านศุลกากรทุ่งช้าง
8. นายนพพล รุจิณรงค์	ภาคประชาชน	เจ้าของที่ดินอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร / พิพิธภัณฑ์ทหารทุ่งช้าง

ฎฎฎ

วาระที่ 1 ชี้แจงความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ มิติด้านการท่องเที่ยว

จากการประชุมย่อย (Focuss Group) มิติด้านการท่องเที่ยวสามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุ่งช้าง ให้มีความสอดคล้องกับคำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้างและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านที่ผลักดันพัฒนาเมืองน่านสู่เมืองสร้างสรรค์โลก (Creative City) โดยน่านโดดเด่นเรื่องงานศิลปหัตถกรรม (Crafts and Folk art) ผ้าทอโบราณที่มีชื่อเสียง โดยอำเภอทุ่งช้างมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัด สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาในเครื่องแต่งกายของชนเผ่าต่างๆ

2. การท่องเที่ยวเชิงสังคม วีถีชีวิตของชนเผ่าต่างๆ ประกอบด้วย ไทลื้อ ม้ง ลั้วะ ถิ่น ขมุ จาก 11 หมู่บ้าน

3. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ อำเภอทุ่งช้างยังคงรักษาธรรมชาติไว้ได้ดี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้แก่ หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ดอยผาผึ้ง เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เนื่องจากอำเภอทุ่งช้างมีผลไม้ที่เป็นของดีประจำอำเภอ ได้แก่ เงาะโรงเรียน และส้มสีทอง ที่มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งยังมีพื้นที่การเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี จึงสามารถพัฒนาและต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยได้

การท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งช้างสิ่งที่ยังขาดและยังต้องพัฒนาต่อ คือการเล่าเรื่องราวที่ดี (STORY) การประชาสัมพันธ์ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมและยังไม่มีความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ได้มีการสำรวจศักยภาพเชิงพื้นที่รวมถึงวิถีชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลต้นทุนทางสังคมและนำข้อมูลไปออกแบบและวางแผนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวดังนี้

1. ลงพื้นที่สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวบ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า บ้านมณีพฤกษ์อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 47 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนที่ราบสูงที่แวดล้อมไปด้วยป่าไม้และภูเขาสูงทำให้มีอากาศค่อยข้างเย็น โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีน้ำค้างจับตัวกันเมื่อเจอกับอากาศที่หนาวเย็นทำให้น้ำค้างแข็งตัวหรือที่เรียกกันว่าแม่คะนิ้ง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผาม้ง แต่เดิมชาวบ้านมีชีวิตที่เรียบง่าย ทำไร่ทำสวน พืชหลักที่นิยมปลูกคือข้าว ข้าวโพด ผักพื้นบ้านและฝิ่น ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในวิถีชีวิตชาวบ้านมากขึ้น แต่ชาวบ้านยังคงประกอบอาชีพทำไร่ทำสวนเช่นเดิม โดยพืชที่นิยมปลูกจะเป็นพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ขิง กะหล่ำปลี ลิ้นจี่ และกาแฟ นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่ปลูกกาแฟหันมาทำโฮมสเตย์ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวและจำหน่ายกาแฟที่ปลูกในพื้นที่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของบ้านมณีพฤกษ์มีหลายแห่ง เช่น ถ้ำผาผึ้ง ถ้ำหอหญิงหอชาย ถ้ำผาแดง ดอยผาผึ้ง ภูเขาหัวล้าน ดอกพญาเสือโคร่งและต้นชมพูภูคา ในการลงพื้นที่สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเดินทางจากอำเภอเมืองน่านไปยังบ้านมณีพฤกษ์ เส้นทางจากอำเภอเชียงกลางไปยังบ้านมณีพฤกษ์ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากถนนชำรุดเสียหาย ในชุมชนมีโฮมสเตย์และร้านกาแฟสำหรับบริการนักท่องเที่ยวในการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจำลองการเดินทางไปเที่ยวบนดอยผาผึ้งมีบริการนำเที่ยวของชาวบ้าน มีค่าใช้จ่าย 1,000 บาท โดยนั่งรถอีเต๊กจากโฮมสเตย์ไปยังดอยผาผึ้ง เส้นทางการเดินทางค่อนข้างยากลำบาก ถนนในการเดินทางเป็นถนนดินแดงและชำรุดบางจุด ต้องใช้ความชำนาญและระมัดระวังเป็น

ฎฎฎ

อย่างมากในการเดินทาง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในการจัดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านยังมีปัญหาในหลายเรื่อง คือ ชาวบ้านบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการจัดการท่องเที่ยวเพราะมองว่าการท่องเที่ยวไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับเขาได้ นักท่องเที่ยวบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎของหมู่บ้านและความขัดแย้งในหมู่บ้านทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปได้ยาก

2. ลงสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุนเป็นกลุ่มชาวบ้านกลุ่มแรกในอำเภอทุ่งช้างที่ผลิตผ้าทอจำหน่าย โดยมีป้าศรีสวลัยที่มีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าอย่างมากเป็นผู้นำของกลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน แต่ปัจจุบันกลุ่มนี้ไม่มีการผลิตผ้าทอออกมาจำหน่ายแล้ว เนื่องจากประสบปัญหาการจัดจำหน่าย ผลิตออกมาแล้วไม่สามารถจำหน่ายได้ ทำให้กลุ่มสมาชิกผันตัวไปทำอาชีพอื่นแทน

3. ลงสำรวจพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยวกลุ่มทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีการทำผ้าจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว โดยเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ มีการสอนการย้อมผ้า การทำข้าวเกรียบ การทำโดนัท การปั่นฝ้ายและการทอผ้า ซึ่งที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้มีการตัดเย็บเสื้อผ้าจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวหลากหลายแบบหลากหลายลาย นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายผ่านทางสื่อออนไลน์

4. วันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 บริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัด (เป็นบริษัทที่ปรึกษาและออกแบบงานสถาปัตยกรรม วิศวกรรมโครงสร้าง วิศวกรรมไฟฟ้า เครื่องกล สุขาภิบาล ดำเนินงานด้านอาคารสูง โรงงาน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ทางเชื่อมต่อสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน อุโมงค์ สะพานท่าเรือ และอื่นๆ โดยใช้แนวคิดการออกแบบที่ทันสมัย ประสานกันระหว่างทุกระบบและตรวจสอบคุณภาพงานอย่างเข้มงวด เพื่อความประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดของโครงการ โดยการนำของ คุณศุ บุญเลี้ยง ได้มีการจัดกิจกรรม outing มาที่จังหวัดน่าน ซึ่งนอกจากบริษัทจะจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับพนักงานแล้วทางบริษัทยังเล็งเห็นถึงการตอบแทนสังคมโดยจะใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ซึ่งจากการหารือกับคณะกรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่มีแนวคิดที่อยากจะพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทหารและอนุสรณีย์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและรถบรรทุกสินค้าที่ผ่านไปยังประเทศลาว ทางบริษัทจะได้ลงพื้นที่สำรวจพื้นที่อนุสรณีย์วีรกรรม พลเรือน ตำรวจ ทหาร และ พิพิธภัณฑ์ทหาร อำเภอทุ่งช้างร่วมกับคณะกรรมการอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารเพื่อหาแนวทางในการออกแบบให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ต่อไป

วาระที่ 2 หารือการจัดเวทีสาธารณะเพื่อนำเสนอโครงการวิจัย

เนื่องจากในระหว่างวันที่ 9 – 15 ธันวาคม 2562 ทางอำเภอทุ่งช้างได้จัดงานประจำปี ส้มสีทองและของดีอำเภอทุ่งช้าง ขึ้น ณ บริเวณสวนอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติบรมราชาภิเษกอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จึงเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะจัดการประชุมชี้แจงโครงการและระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานวิจัยกับภาคประชาชนนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยพร้อมกับขยายวงเครือข่ายพชอ.ทั้ง 4 มิติและระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานวิจัยกับภาคประชาชน โดยได้เลือกวันที่ 10 ธันวาคม 2562 ในช่วงเวลา 15.00 –

19.00 น. โดยรูปแบบการจัดงานเป็นการเสวนาและรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนชาวทุ่งช้างที่มาร่วมในงาน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยต่อไป

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมการดำเนินงานประจำเดือนพฤศจิกายนและวางแผนการดำเนินงาน

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562

ฒฒฒ

ภาคผนวกที่ 11

สรุปผลการประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารร่วมกับคณะดูงานบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัดและคุณศุ บุญเลี้ยง

ณณณ

การประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร
ร่วมกับคณะดูงานบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัดและคุณศุ บุญเลี้ยง
วันที่ 24 พฤศจิกายน 2562
ณ พิพิธภัณฑ์ทหารทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ประเด็นที่ 1 นำเสนอ "โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง" โดย อ.ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม และนายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ

โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชน ในมิติด้านอาชีพ (การเกษตรและการท่องเที่ยว) มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม โดยการใช้ เครือข่าย พชอ. เป็นเครื่องมือหลักของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติด้านอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการพัฒนาความมั่นคงและความหลากหลายทางอาชีพและการศึกษา และเกิดกลไกการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันตนเองระดับชุมชนในมิติอาชีพ มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพ ให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
3. เพื่อสร้างรูปแบบองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น จากกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากภาคประชาสังคมในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น สู่การพัฒนาเมือง

ประเด็นที่ 2 นำเสนอแนวคิดการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร โดย นายเกรียงไกร เวชอนุรักษ์ และนางผกาพรรณ์ จอมเมือง

อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมแห่งวีรชนผู้สละชีพเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทย ซึ่งประชาชนชาวทุ่งช้างรับรู้ถึงความเสียสละนั้นเป็นอย่างดี แต่ปัจจุบันพบว่าอนุสรณีย์ฯ ก็เป็นเพียงสถานที่ปลูกสร้างที่ใครๆ ต่างก็ผ่านไปมา พิพิธภัณฑ์ทหารและอาวุธสงครามต่างๆ มีความเสื่อมโทรมและมีจำนวนน้อยลงด้วย จากการประชุมหารือกับคณะกรรมการอนุสรณีย์ฯ ได้แนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทหารและอนุสรณีย์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวโดยการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ ทำทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างอนุสรณีย์ฯและพิพิธภัณฑ์ทหาร และปรับปรุงภายในพิพิธภัณฑ์ทหาร (ทาสี/ทำพื้น-ผนัง/จัดตู้แสดงใหม่) แต่ยังขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่อยากจะได้

ดดด

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร

- การปรับภูมิทัศน์บริเวณอนุสรณีย์ฯ ให้น่าแวะเข้ามากราบไหว้
- การเพิ่มเรื่องราว (story) ให้เป็นที่น่าสนใจ
- การนำเสนอเรื่องราวการรักชาติและปกป้องบ้านเมืองทั้งฝั่งพลเรือน ตำรวจและทหารของไทยและทางฝั่งของคอมมิวนิสต์
- การนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ให้เข้าใจง่ายและการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น การสแกนบาร์โค้ดเพื่ออ่านเรื่องราวผ่านสมาร์ทโฟนได้
- การเพิ่มร้านค้า ของเด่นในอำเภอทุ่งช้างเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวแวะมา
-

ประเด็นอื่นๆ

บริษัท อินฟรา กรุ๊ป ได้ไปสำรวจพื้นที่บริเวณโดยรอบอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารและขอให้ทางหน่วยงานได้ส่งข้อมูลรายละเอียดในส่วนงานสำรวจ (Survey) แบบแปลนเดิมค่าระดับพื้นที่เพื่อนำมาออกแบบต่อไป

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารร่วมกับคณะดูงานบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัดและคุณศุ บุญเลี้ยง

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 ณ พิพิธภัณฑ์ทหาร

ถถถ

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารร่วมกับคณะดูงานบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัดและคุณศุ บุญเลี้ยง

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 ณ พิพิธภัณฑ์ทหาร

ททท

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมหารือแนวทางการพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารร่วมกับคณะดูงานบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัดและคุณศุ บุญเลี้ยง

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 ณ พิพิธภัณฑ์ทหาร

ธธธ

ภาคผนวกที่ 12

สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนธันวาคม

นนน

สรุปผลการประชุมคณะวิจัย “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
วันที่ 4 ธันวาคม 2562
ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลทุ่งช้าง ชั้น 2 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	ประธานมิติการท่องเที่ยว
2. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติการศึกษา
3. นางสาวชนนี	โทปุรินทร์	ประธานมิติสุขภาพ
4. นางวนิดา	การโสภา	รองกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง
5. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
6. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

สรุปผลการประชุมประชุมประจำเดือนธันวาคม ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 มิติด้านการท่องเที่ยว

มิติด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากอาจารย์ ดร. นฤมล อรุโณทัยและคณะ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจ และศึกษาข้อมูลความเป็นไปได้ในพื้นที่ต้นแบบนำร่องการ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีเกษตรกรรม จังหวัดน่าน ซึ่งทางทีมวิจัยโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ฯ ได้ประชุมร่วมกับคณะวิจัยทีมอาจารย์นฤมล โดยได้นำเสนอพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง ให้เป็นทางเลือกสำหรับการลงพื้นที่สำรวจศักยภาพความพร้อมของชุมชนในการจัดทำการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีเกษตรกรรม เนื่องจากห้วยสะแตงมีศักยภาพเบื้องต้นคือเป็นชุมชนที่ทำเกษตรที่หลากหลาย อาทิเช่น กาแฟ พืชผัก แมคคาเดเมีย โกโก้ และยังคงวิถีคนอยู่กับป่า มีหน่วยจัดการต้นน้ำซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่บรรยายกาศสวยงาม มีทะเล

หมอกยามเช้า จึงได้นัดหมายทีมอาจารย์นฤมลเพื่อลงพื้นที่สำรวจสถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง และประชุมพูดคุยกับกลุ่มแกนนำหมู่บ้านห้วยสะแตง หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง ทหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในวันที่ 15 มกราคม 2563 ณ หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ประเด็นที่ 2 การสร้างช่องทางในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่

มีการเสนอให้มีการจัดทำ Page Facebook เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และรายงานความคืบหน้าในการดำเนินโครงการการพัฒนาทุ่งช้าง ในชื่อ “Thung chang Better together” โดยแอดมินเพจหลักจะเป็นคณะวิจัยและประธานแต่ละมิติทั้ง 4 มิติ โดยต้นแบบในการจัดทำเพจได้ตัวอย่างมาจากเพจ “เรื่องเล่าหมอชายแดน” ซึ่งเป็นเพจหลักของโรงพยาบาลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสื่อสารข้อมูลองค์ความรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่

ประเด็นที่ 3 นัดหมายประชุมครั้งต่อไป

- ประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา ในวันที่ 7 ธันวาคม 2562 ณ โรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์วัดราษฎรณ์บำรุง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- ประชุมคณะวิจัยและคณะทำงานหลัก (Core Team) ประจำเดือนมกราคม 2563 ในวันที่ 9 มกราคม 2562 ณ ห้องประชุมชั้น 2 โรงพยาบาลทุ่งช้าง
- ประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยว ในวันที่ 15 มกราคม 2562 ณ หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

ปปป

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนธันวาคม

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2562 ณ โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ผผผ

ภาคผนวกที่ 13

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านสุขภาพ

ฝฝฝ

สรุปรายงานการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านสุขภาพ
ภายใต้โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
ครั้งที่ 3 / 2562
เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2562
ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง		ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง		
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ		
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ		
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ		เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.	นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
2.	นางสาวนฤมล	ร่อนทอง	ผู้ช่วยพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
3.	นายศุภสิทธิ์	ศรีวรรณ	รองประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งช้าง
4.	นางดาเรศ	สินสกุลวิวัฒน์	หัวหน้าฝ่ายบริหารสาธารณสุข
5.	นางสาวชนนี	โทปุรินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข
6.	นายสง่า	คงพิริยะนันท์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
7.	นางนวพร	ทรัพย์อูตระกูล	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน
8.	นางสาวปวิมล	ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข
9.	นางวนิดา	กรโสภา	รองนายกกิ่งกาชาด อำเภอทุ่งช้าง
10.	นางพิชญา	จินตนา	นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลและ
11.	นางพรรณวิไล	สิทธิยศ	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน
12.	นายสุพัฒน์	อินทะรังษี	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปางแก
13.	นางณัฐริยา	ปัญญาเดช	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
14.	นางสาวทิพประภา	พันชน	พยาบาลวิชาชีพ

15.	นางสาวศิริรัช	ทะคำรินทร์	นักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลงอบ
16.	นางสำเนียง	โทปุรินทร์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน
17.	นางจีรนัย	หน่อทอง	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลและ
18.	นางอลิษา	ลัคนาเลิศ	พยาบาลวิชาชีพ รพสต.บ้านน้ำสอด
19.	นางบัวผา	ใจเย็น	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งช้าง
20.	นายชัชวาล	จินะใจ	นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ
21.	นางพิมพา	อินทะรังสี	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลงอบ
22.	นายพุฒ	ใจเสมอ	พนักงานบริการโรงพยาบาลทุ่งช้าง
23.	นายประยุทธ	ศิวนันท์	เจ้าหน้าสาธารณสุขชำนาญการ
24.	นายสุเมธ	เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้านบ้านแพะกลาง
25.	นางกาญจนา	อินทะรังสี	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลงอบ
26.	นายศิริวัฒน์	สิทธิพัน	นักพัฒนาชุมชน
27.	นางอำไพ	ไชยอามิต	พยาบาลวิชาชีพ
28.	นางสาวอัมพิกา	เชื้อหมอ	เจ้าหน้าส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
29.	นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
30.	นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

<u>สรุปประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)</u>

ผู้ดำเนินรายการ คุณผกาพรรณ์ จอมเมือง โดยมิติสุขภาพมีเป้าหมาย คือ “โรงพยาบาลไม่มีผู้มารับบริการและบุคลากรด้านสาธารณสุขทำงานเชิงรุก เน้นการป้องกันโรคมากขึ้น” ดังนั้นในการจัดเวทีมิติด้านสุขภาพจึงใช้กระบวนการตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมชวนคิด ชวนคุย เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เมื่อท่านหรือคนในครอบครัวเจ็บป่วย มีวิธีการดูแลหรือรักษาอย่างไร?

พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยจะเลือกรักษาด้วยวิธีการไปหาหมอที่โรงพยาบาล หรือไปคลินิกเพื่อรักษามากที่สุด ลำดับที่สองได้แก่ การประเมินอาการเบื้องต้นด้วยตนเองและไปซื้อยาแผนปัจจุบันกินเพื่อรักษาโรค ลำดับที่สามคือหาซื้อยาสมุนไพรพื้นบ้านหรือไปหาหมอทางเลือกต่างๆ และสุดท้ายใช้วิธีการไปถามผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากวิธีการรักษาตนเองและคนในครอบครัวเมื่อเจ็บป่วยแล้วนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมยังได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วย ดังนี้ 1. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ 2. ทานอาหารเป็นยา เลือกทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพและร่างกาย ให้มีการส่งเสริมเรื่องการทานอาหารเป็นยาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระตุ้นเตือนประชาชนเพราะสุขภาพที่ดีเริ่มต้นจากการทาน

อาหาร 3. จัดให้มีการอบรมหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพ ให้ตัวแทนอย่างน้อยครอบครัวละ 1 คนเข้าร่วม 4. จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องในอำเภอทุ่งช้าง

ประเด็นที่ 2 อำเภอทุ่งช้างมีภูมิปัญญา องค์ความรู้ด้านสมุนไพรที่ใช้รักษาโรค ทำไมถึงไม่เกิดการถ่ายทอดหรือนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาใช้?

- ความน่าเชื่อถือของผู้ถ่ายทอดหรือคนที่เป็นหมอชาวบ้าน ปัจจุบันความน่าเชื่อถือในตัวหมอเมืองหรือหมอสมุนไพรลดลง คนทั่วไปไม่ค่อยเชื่อถือว่าสมุนไพรจะช่วยรักษาหรือป้องกันโรคได้
- ผู้ที่ใช้ยาสมุนไพรรักษาจะถูกมองว่าล้าสมัย ไม่ทันสมัย งมงาย
- ช่องว่างระหว่างวัย คนรุ่นใหม่ไม่ยอมรับและไม่เชื่อเรื่องการรักษาโรคด้วยสมุนไพร
- บุคลากรทางการแพทย์จะเน้นการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบันมากกว่าการแนะนำให้ประชาชนป้องกันโรค
- ตัวผู้รู้หรือหมอเมืองไม่กล้าถ่ายทอดองค์ความรู้ เพราะโดนดูหมิ่น เนื่องมาจากหมอเมืองหรือหมอสมุนไพรไม่ได้จบการศึกษาในระดับที่สูงเมื่อมารักษาหรือถ่ายทอดวิธีการจึงโดนสบประมาทและดูหมิ่น

ประเด็นที่ 3 หากจะจัดการองค์ความรู้ด้านสมุนไพรพื้นบ้านที่รักษาโรคได้ ควรเริ่มต้นอย่างไร?

- ถอดบทเรียนหรือองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ จากผู้สูงอายุที่อายุยืน (อายุ 100 ปีขึ้นไป) ในการดูแลสุขภาพ วิถีการกินการอยู่เพื่อนำมารวบรวมและจัดทำองค์ความรู้เพื่อส่งต่อหรือเผยแพร่สู่สาธารณะ
- จัดทำสวนสมุนไพร เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคลคลที่สนใจ
- จัดทำองค์ความรู้ด้านการใช้สมุนไพร/แนวทางการใช้/การปฏิบัติและการรักษาโรคโดยใช้สมุนไพรพื้นบ้าน
- จัดเวทีเพื่อให้หมอชาวบ้านหรือผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านการใช้สมุนไพรได้มาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

ประเด็นที่ 4 แนวทางการจัดการปัญหาด้านสุขภาพ ควรเริ่มต้นอย่างไร?

จุดเริ่มต้นในการจัดการดูแลเรื่องสุขภาพ จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมสามารถสรุปได้ดังนี้

- ควรเริ่มต้นจากการดูแลตนเองและคนในครอบครัว โดยสร้างครอบครัวต้นแบบในการจัดการสุขภาพในแต่ละหมู่บ้านโดยมีเกณฑ์วัดและประเมินผล (ประกวดครอบครัวต้นแบบดูแลสุขภาพระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ)
- เริ่มต้นจากในโรงเรียนสร้างเป็นโรงเรียน “อนามัย” ที่ให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจ ให้กับนักเรียน
- เริ่มต้นจากให้มีมติยกเลิกการแจกของว่างหรือขนมในงานศพ (งานสีดำ) ช่วงเวลากลางคืน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
- ควบคุมร้านค้า ร้านอาหาร ในอำเภอทุ่งช้าง รวมถึงร้านค้าในตลาดนัดคลองถม
- เริ่มต้นจากการคืนข้อมูลผลกระทบของการกิน การบริโภคอาหาร ผ่านการจัดเวทีชุมชน วิทยุชุมชนหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน

- ให้ตัวแทนครอบครัวอย่างน้อย 1 คนเข้าร่วมอบรมวิธีการดูแลสุขภาพอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจและใส่ใจการดูแลจัดการสุขภาพตนเองและคนในครอบครัว
- ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านเป็นพี่เลี้ยงด้านการจัดการสุขภาพ เป็นผู้นำในการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมด้านการจัดการสุขภาพ
- รวมกลุ่มคนที่มีแนวคิดเหมือนกันจัดทำข้อตกลงในการดูแลสุขภาพร่วมกัน/สร้างเครือข่ายคนรักสุขภาพอำเภอทุ่งช้าง
- ดึงกลุ่มคนในหลากหลายช่วงวัย สร้างผู้นำสุขภาพในแต่ละช่วงวัย เช่น กลุ่มเยาวชนพัฒนาและสร้างให้เป็นผู้นำสุขภาพผ่านกิจกรรม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตัวน้อย เป็นต้น
- มีทีมสุขภาพเคลื่อนที่ เพื่อให้องค์ความรู้ วิธีการปฏิบัติตนและข้อควรระวังในแต่ละช่วงฤดูกาล

ประเด็นที่ 5 การคัดเลือกประธานมิติด้านสุขภาพ

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานมิติด้านสุขภาพ ได้แก่ นางสาวชนนี โทปุรินทร์ นักวิชาการสาธารณสุข เทศบาลตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านสุขภาพ

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2562 ณ โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ยยย

ภาคผนวกที่ 14

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการศึกษา

สรุปรายงานการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มิติด้านการศึกษา
ภายใต้โครงการการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
ครั้งที่ 4 / 2562
เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2562
ณ โรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์ วัดราษฎร์บำรุง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายอารมณ์	คำทอง	ตำแหน่ง ปลัดอำเภอทุ่งช้าง		ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง		
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ		
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ		
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ		เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.	นางอักษรา	ศิลปสุข	
2.	นายอัครา	เมธาสุข	
3.	นายสมบูรณ์	ใจปิง	ครูใหญ่ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน
4.	นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติด้านการศึกษา
5.	นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
6.	ว่าที่ รท.วิญญู	ศรีบุญเรือง	ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งช้าง
7.	นายอเนก	กองคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
8.	นายวุฒิไกร	กาบปินะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำสอด
9.	นางพวงผกา	ศาลาคราม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพิ
10.	นายคมสันต์	ไชยรักษา	ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐ (98)
11.	นางสาวนวพรรณ	อินต๊ะวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนดรุณวิทยา
12.	นายสาธิน	ปวนคำมา	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
13.	นายกิตติพงษ์	พันธุลี	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
14.	นายสุรพล	ขันทะแพทย์	ผู้อำนวยการ กศน.ทุ่งช้าง
15.	นายสมพร	อ่อนสุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
16.	นายสมพงษ์	วิสุทธิ์อัมพร	ข้าราชการบำนาญ

ลลล

17.	นางบุญน้อม	สอนกระสินธุ์	ข้าราชการบำนาญ
18.	นายทวี	ธิขวัญ	โรงเรียนชุมชนทุ่งช้าง
19.	นางปาริชาต	ภูมิอรัญ	โรงเรียนบ้านเฟือยลุง
20.	นางพัชรนันท์	วิสุทธิ์อัมพร	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
21.	นางจิตธิรักษ์	แสนสุข	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
22.	นายบุญธรรม	บุญลาภุงค์	โรงเรียนบ้านน้ำสอด
23.	นายเนติวัฒน์	ขจิตมงคลวิศน์	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
24.	นางเวณิกา	กัลยาวงศ์	โรงเรียนบ้านเพียงหลวง 7
25.	นายมงคล	ตุ่นใจ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
26.	นายเทวา	ศิริวิไลซ์	โรงเรียนบ้านมณีพฤกษ์
27.	นางจินดา	ส่องสี	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
28.	นางสาวอภิญญา	รัตนประภา	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
29.	นายวันชัย	คำหน่อ	โรงเรียนบ้านเวียงสอง
30.	นางจันทร์สม	อ่อนสุวรรณ	ครูเทศบาลทุ่งช้าง
31.	นายสุทัศน์	อินทะรังษี	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
32.	นางเยาวเรศ	รัตนะ	โรงเรียนทุ่งช้าง
33.	นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
34.	นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

<u>สรุปประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)</u>

ประเด็นที่ 1 ปัญหาที่พบในเด็กนักเรียนและวิธีการแก้ไขปัญหา

1. ปัญหาที่พบ
   - การดูแลด้านโภชนาการอาหารเด็กตั้งแต่ในครรภ์ของผู้ปกครองยังไม่ดีพอ เนื่องจากเด็กมีปัญหาด้านสุขภาพ
   - ปัญหาครอบครัวแหว่งกลาง เนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัดให้ลูกอยู่กับตายาย ทำให้การดูแลเด็กไม่ดีพอและการสื่อสารข้อมูลไม่ถึงผู้ปกครอง
   - ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้ปกครองมุ่งแต่หารายได้แล้วให้ลูกอยู่บ้านเลี้ยงน้อง ทำให้เด็กไม่ได้เรียนหนังสือ
   - ผู้ปกครองคาดหวังให้คุณครูขัดเกลาสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนดี แต่ทางบ้านไม่ได้อบรมสั่งสอนไปพร้อมกันด้วย

2. การแก้ไขปัญหา

- สาธารณสุขควรให้ความรู้ในการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนามิติด้านการศึกษา

- การเรียนการสอนของศูนย์การเรียนห้วยพ่านเป็นต้นแบบการศึกษาที่ควรนำมาพัฒนาในการเรียนการสอนในระบบปัจจุบัน เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนถูกยุบและสามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายมากขึ้น
- จัดทำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักทุ่งช้างมากขึ้น
- จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ตลอดจนวิถีชีวิตของคนอำเภอทุ่งช้างให้คงอยู่ตลอดไป
- เริ่มเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนจากวิชาที่รับผิดชอบก่อน เพื่อเป็นต้นแบบให้กับคุณครูท่านอื่นๆ ในโรงเรียน
- จัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน โดยใช้โจทย์ชุมชนในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง
- สร้างสนามปัญญาให้กับนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองเพราะการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรอบเสมอไป การเรียนรู้มีอยู่ทุกแห่ง
- สร้างการเรียนรู้ ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กอนุบาล เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี
- ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง
- จัดตั้งรูปแบบเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอทุ่งช้าง
- เชิญชวนคนทุ่งช้างให้พัฒนาพื้นที่ให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น บ้าน วัด โรงเรียน

ประเด็นที่ 3 การถอดบทเรียนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนของศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน โดยผู้ใหญ่สมบูรณ์ ใจปิง

จากการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ในการพัฒนาและออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทรัพยากรในชุมชนและใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน พบว่า ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่านเป็นการจัดการศึกษาโดยชุมชน บนวิถีชุมชนรักษาป่าของชาวไทยเชื้อสายลัวะ ที่ทุกคนมาร่วมกันคิดและจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทุกคนอยากให้เป็นดังนี้ 1. สร้างองค์ความรู้ด้านวิชาการทุกกลุ่มสาระวิชา ให้นักเรียนมีทักษะทุกด้านทัดเทียมกับเด็กโรงเรียนของรัฐและเอกชน ต้องเรียนต่อในระดับสูงได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กฎหมายกำหนด 2. สร้างองค์ความรู้ภาคปฏิบัติ ส่งเสริมประสบการณ์และจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการรักษาดิน น้ำ ป่า ในชุมชนและพื้นที่โดยรอบ ด้วย

แนวคิดดังกล่าวจึงเกิดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีชื่อว่า ‘มรดกห้วยพ่าน’ จากการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบฉบับของบ้านห้วยพ่านเองกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ เกิดเป็นกลุ่มสาระต่างๆ เช่น

กลุ่มสาระตัวเลขหรรษาและภาษามหาสนุก สอนภาษาลัวะ ภาษาชนเผ่า

กลุ่มสาระคลังสมบัติห้วยพ่าน สอนต้นทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีในชุมชน

กลุ่มสาระทักษะสร้างสุข ให้เด็กๆ สร้างเสริมประสบการณ์และหัดใช้ชีวิตอย่างสมดุล

โดยหลักสูตรที่จัดขึ้นมีเจตจำนงมุ่งหมายจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เป็นคนดีและคนเก่ง สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและกลมกลืนกับวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พร้อมด้วยคุณธรรม ภูมิปัญญา และสำนึกในความเป็นพลเมืองดี มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม 3) การเรียนรู้แบบทางไกล (e-learning) 4) การเรียนรู้ในชั้นเรียน 5) การเรียนรู้ตามอัธยาศัย 6) การเรียนรู้จากการทำโครงงาน หลักสูตร “มรดกห้วยพ่าน” ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้นำองค์ความรู้ ‘ดิน – น้ำ – ป่า’ เป็นทั้งต้นทุนการผลิตและแหล่งอาหารที่เลี้ยงชีวิต ซึ่งหากคนรุ่นหลังร่วมกันรักษาอนุรักษ์ก็จะส่งผลโดยตรงกลายเป็น ‘ความมั่นคงทางอาหาร’ ที่ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้ ขณะเดียวกัน ‘วัฒนธรรมชุมชน’ ก็เป็นรากฐานการดำรงชีวิตที่หล่อหลอมให้เกิดความรัก ความสามัคคีและร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนสืบไป

ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 15 คน มีครู 2 คน และมีอาสาสมัครจากไร่สหายน่านเข้ามาแลกเปลี่ยนเป็นครูสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนในโรงเรียน โดยนักเรียนที่โรงเรียนจะสอนทักษะการใช้ชีวิตตามธรรมชาติให้กับอาสาสมัครต่างประเทศเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการศึกษากับโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อส่งตัวเด็กมาสอบเทียบระดับความรู้

ประเด็นที่ 4 การจัดตั้งคณะกรรมการมิติด้านการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนางานด้านการศึกษาของอำเภอทุ่งช้าง

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในมิติด้านการศึกษา นำมาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการมิติด้านการศึกษาของอำเภอทุ่งช้างดังรายชื่อต่อไปนี้

1	นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง	ประธานกรรมการ
2	ว่าที่ รท. วิญญู ศรีบุญเรือง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนทุ่งช้าง	รองประธาน
3	นายอเนก กองคำ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง	กรรมการ
4	นายวุฒิไกร กาบปินะ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำสอด	กรรมการ
5	นางพวงผกา ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำพิ	กรรมการ
6	นายคมสันต์ ไชยรักษา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (๙๘)	กรรมการ
7	นายสมศักดิ์ จิตตรง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนมณีพฤกษ์	กรรมการ
8	นายสาธิน ปวนคำมา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง	กรรมการ
9	นายกฤษณพณ ศุภชัยวัฒน์	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำลาด	กรรมการ

10	นายกิติพงษ์ พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านแพะกลาง	กรรมการ
11	นางณัฐชยา พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนเพียงหลวง ๗	กรรมการ
12	นางบานเย็น ยาวิไชย	ผู้อำนวยการ	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง	กรรมการ
13	นายสุรพล ขันทะแพทย์	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	กรรมการ
14	นายสมบุญ ใจปิง	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน	กรรมการ
15	นายสันโดษ สุขแก้ว	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนรู้สหายน่าน	กรรมการ
16	นายสมพร อ่อนสุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ
17	นายชัยพงษ์ วิสุทธิ์อัมพร	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ
18	นางรสสุคนธ์ ณ น่าน	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ
19	นางบุญน้อม สอนกระสินธุ์	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา

เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2562 ณ โรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์ วัดราษฎร์บำรุง

หหห

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา

เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2562 ณ โรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขรังสรรค์ วัดราษฎร์บำรุง

ฟฟฟ

ภาคผนวกที่ 15

สรุปผลการจัดเวทีสาธารณะนำเสนอโครงการและการเสวนาแนวทางการดำเนินโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่

ออ

สรุปรายงานการประชุม “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2562
ณ งานส้มสีทองของดีอำเภอทุ่งช้าง สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

วาระที่ 1 สรุปผลการดำเนินการที่ผ่านมา (ตุลาคม – ธันวาคม 2562)

มิติด้านการเกษตร

โดย นางเครือวรรณ บัวสำราญ ประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งผึ้ง

อำเภอทุ่งช้างควรเริ่มต้นจากการทำเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ โดยเริ่มต้นจากคนที่รู้แล้วทำทันที ทำที่ครอบครัว ปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองที่บ้านลดการซื้อผักบริโภค

มิติด้านการท่องเที่ยว

โดย อาจารย์ธวัชชัย นันทสว่าง (ประธานมิติด้านการท่องเที่ยว)

จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ที่ผ่านมาได้ข้อสรุป คือ มิติด้านการท่องเที่ยวจะเริ่มต้น พัฒนาจากอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร ทุ่งช้างให้เป็นจุดเด่น (Land Mark) ของอำเภอทุ่งช้าง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ เครือข่ายภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคการศึกษาและภาคส่วนอื่นๆ ผ่านแนวทางดังนี้ 1. การสร้างเรื่องราว (Story) : ค้นหาเรื่องราว ประวัติศาสตร์ความเป็นมา 2. ปรับภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมโดยรอบ โดยได้รับความร่วมมือจากคุณศุ บุญเลี้ยงและทีมสถาปานิกจากกรุงเทพมหานคร และจะนำแบบเพื่อนำไปปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ได้แก่ กรมทางหลวง ทหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ นอกจากการพัฒนาอนุสรณีย์ฯ แล้วนั้น จะทำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านมณีพฤกษ์และตำบลงอบควบคู่ไปด้วยโดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมิติด้านการท่องเที่ยวมองว่าการจัดการด้านการท่องเที่ยว จะรอให้ภาครัฐหรือราชการจัดการคงเป็นเรื่องยาก แต่เรามองมุมกลับคือเราจะทำให้ประชาชนคนทุ่งช้างลุกขึ้นมาจัดการตนเองเพื่อพัฒนาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอทุ่งช้าง โดยเริ่มต้นจากคนที่พร้อมและใจพร้อม

มิติด้านการศึกษา

โดย นายณัฐพล ศาลาคราม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเฟือยลุง (ประธานมิติด้านการศึกษา)

การศึกษาในอำเภอทุ่งช้างปัจจุบันแบ่งออกได้ดังนี้ 1. การศึกษาในระบบ : โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยม 2. การศึกษานอกระบบ : การเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการศึกษานอกโรงเรียน 3. ศูนย์การเรียนรู้ : ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน

ในการดำเนินงานต่อไปในอนาคตภาคการศึกษาทั้ง 3 ระบบจะต้องดำเนินการร่วมกันแบบบูรณาการในการช่วยกันคิด กันทำและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของดีทุ่งช้างแบบบูรณาการองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้นักเรียนระดับชั้นต่างๆ ตั้งแต่อนุบาล – มัธยมศึกษา รวมถึงการศึกษานอกระบบและศูนย์การเรียนรู้ในอำเภอทุ่ง

ช้างได้เรียนรู้ โดยใช้ต้นแบบและถอดแบบบทเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่านเป็นต้นแบบหลัก เพื่อสร้างให้เด็กและเยาวในอำเภอชนทุ่งช้างมี 4 ทักษะหลักในการดำรงชีวิตได้แก่ 1. ทักษะการใช้ชีวิต ตัวอย่างเช่น เด็กจากห้วยพ่านสามารถหาปูหาปลา จากแม่น้ำคลองได้ สามารถใช้ชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสภาพบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ 2. ทักษะกระบวนการคิด ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกและคิดที่จะกลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง 3. ทักษะด้านการสื่อสาร เพื่อสร้างให้เด็กของในอำเภอทุ่งช้างสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนอำเภอทุ่งช้างได้หลากหลายภาษามากขึ้น เช่นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น ปัจจุบันโรงเรียนบ้านเฟือยลุงได้พัฒนาและเปิดหลักสูตรการเรียนภาษาจีนเพิ่มให้กับเด็กในโรงเรียน และสุดท้าย 4. ทักษะด้านเทคโนโลยี เพราะปัจจุบันโลกเชื่อมโยงกันมากขึ้น เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่จำเป็น

มิติด้านสุขภาพ

โดย นางสาวชนนี โทปุรินทร์ นักวิชาการสาธารณสุข เทศบาลตำบลทุ่งช้าง (ประธานมิติด้านสุขภาพ)

เป้าหมายหลัก : สร้างสุขภาพที่ดีให้กับคนทุ่งช้าง ลดจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษา และหมอพยาบาลลงมาทำงานเชิงรุกมากขึ้น จะเริ่มต้นจากการพัฒนา 3 อ. ได้แก่ อาหาร (อาหารอินทรีย์/อาหารปลอดภัย) อากาศ (อากาศดีไม่มีมลพิษ) อารมณ์ (รู้เท่าทันอารมณ์/อารมณ์ดี) ต่อไปจะเริ่มพัฒนาจุดศูนย์กลางในการพัฒนาสุขภาพ โดยจะเริ่มจากสวนสาธารณะ เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเป็นศูนย์กลางการออกกำลังกายของประชาชนในอำเภอทุ่งช้าง ผ่านการช่วยกันคิด ช่วยกันทำของภาคประชาชนเป็นหลัก

วาระที่ 2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อในพื้นที่

- อาจารย์สันโดษ ไร่สหายน่าน เสนอแนะแนวทางคือ การพัฒนาควรเริ่มต้นจากการพัฒนาคน คนทุ่งช้างต้องรู้ว่าคนทุ่งช้างเป็นใคร รากเหง้าของตนเองเป็นอย่างไร สร้างความตระหนักและความภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเองเพื่อปลุกจิตวิญาณของคนทุ่งช้าง เมื่อเกิดความภาคภูมิใจในตนเองก็จะบอกเล่าเรื่องราวของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ต่อไป และแนวทางในการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดและยั่งยืนคือการปากเล่าเรื่องราวจากปากต่อปาก ผ่านการเล่าเรื่องของคนในพื้นที่
- คุณพิมลพรรณ สะกิดรัมย์ จากมูลนิธิฮักเมืองน่าน ได้เสนอแนะให้มีการจัดทำแผนผัง (Mapping) คนทุนในพื้นที่ ทุนความรู้ จุดพื้นที่ท่องเที่ยว/พื้นที่สำคัญ และทั้ง 4 มิติจะต้องมีเป้าหมายร่วมกันและมีแผนพัฒนาเมือง/พิมพ์เขียว (blueprint) ในการพัฒนาเมืองทั้ง 4 มิติ ที่ไม่ว่าจะเปลี่ยนนายอำเภอกี่คน แนวทางการพัฒนาเมืองจะไม่เปลี่ยน แต่แผนการพัฒนาเมืองนั้นจะต้องมีการทบทวนตามสถานการณ์ความเป็นจริงในแต่ละช่วงเวลา

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมชี้แจงโครงการและระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานวิจัยกับภาคประชาชน (เวทีสาธารณะ)

เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2562 ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ

ขขขข

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมชี้แจงโครงการและระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานวิจัยกับภาคประชาชน (เวทีสาธารณะ)

เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2562 ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ

คคคค

ภาคผนวกที่ 16

ประมวลภาพกิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง

งงงง

ประมวลภาพกิจกรรมถนนคนเดินอำเภอทุ่งช้าง

เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2562 ณ สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ

จจจจ

ภาคผนวกที่ 17

สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนมกราคม

ฉฉฉ

สรุปผลการประชุมคณะวิจัย “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
ครั้งที่ 1 /2563
วันที่ 9 มกราคม 2563
ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลทุ่งช้าง ชั้น 2 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายธวัชชัย	นันท์สว่าง	ประธานมิติการท่องเที่ยว
2. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติการศึกษา
3. นางสาวชนนี	โทปุรินทร์	ประธานมิติสุขภาพ
4. นางวนิดา	การโสภา	รองกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง
5. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
6. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

วาระที่ 1 หารือการจัดกิจกรรม “ทุ่งช้าง มินิมาราธอน 2020” วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2563

1.1 (ร่าง) วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาด้านอาคารสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลทุ่งช้างที่เก่าและชำรุดทรุดโทรมด้วยการทาสีอาคารและรั้วโรงพยาบาลทุ่งช้างให้มีความสวยงามเพื่อให้ผู้ป่วยมีบรรยากาศที่สดชื่นเมื่อเข้ารับการรักษาพยาบาลและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน และเพื่อสมทบงบประมาณกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้างเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแล เยี่ยมผู้ป่วย ผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ตลอดถึงกิจกรรมของกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง

1.2 การจัดสรรรายได้หลังหักค่าใช้จ่าย

- 40% ของรายได้ มอบให้กับโรงพยาบาลทุ่งช้างเพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้ออุปกรณ์การแพทย์ และสมทบทุนทาสีโรงพยาบาล
- 40% ของรายได้ มอบให้กับกิ่งกาชาด อำเภอทุ่งช้าง เพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- 10% ของรายได้ สมทบในกองทุนพัฒนาเมืองทุ่งช้างอย่างยั่งยืน
- 10% ของรายได้ เก็บไว้เป็นเงินทุนตั้งต้นในการจัดกิจกรรมวิ่งในปีต่อไป

1.3 เสื้อ/เหรียญ

- แนวความคิดการออกแบบเสื้อ : เน้นผ้าลายไทลื้อที่เป็นเอกลักษณ์
- เหรียญ ลักษณะเหรียญ : ขนาด 6.5 นิ้ว ทำมาจากโลหะ รมดำ สายคล้องใช้ผ้าลายไทลื้อ จำนวน 2,000 เหรียญ
- ระยะการวิ่งแข่งขัน 2/5/10 กิโลเมตร
- เส้นทางการวิ่ง จุดเริ่มต้น/จุดสิ้นสุด สวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติ วิ่งผ่านสถานที่สำคัญจุดต่างๆ ของอำเภอทุ่งช้าง เช่น วัดทุ่งผึ้ง อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร พิพิธภัณฑ์ทหาร เป็นต้น
- รายละเอียดการสมัคร

วิ่งระยะ 2 และ 5 กิโลเมตร ค่าสมัคร 100 บาท

วิ่งระยะ 10 กิโลเมตร ค่าสมัคร 150 บาท

ค่าเสื้อตัวละ 200 บาท

- กิจกรรมก่อนการวิ่งหลัก

กิจกรรมวิ่งส่งไม้ : วิ่งจากตำบลปอน ตำบลงอบ ตำบลและ ตำบลทุ่งช้าง เพื่อรวบรวมยอดบริจาคผ้าป่า โดยจะกำหนดวันและเวลาอีกครั้ง ประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานหลักในพื้นที่ : องค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียน

- คณะกรรมการวิ่ง นายอำเภอทุ่งช้าง ประธานคณะกรรมการ

นางวนิดา รองนายกกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง รองประธานกรรมการ

นายมงคล ลัคนาเลิศ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง รองประธานคณะกรรมการ

นางสาวชนนี โทปุรินทร์ เลขานุการคณะกรรมการ

วาระที่ 2 การจัดประชุมย่อย (Focus Group) เพิ่มเติม

มิติด้านการเกษตร

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานมิติด้านการเกษตร 1. ด้านการสื่อสาร เนื่องจากมิติด้านการเกษตรทีมเกษตรอำเภอประสานงานและติดต่อไปยังกลุ่มเป้าหมาย แต่ในเวทีจริงไม่มีกลุ่มเป้าหมายหลักมาเข้าร่วมในการประชุมกลุ่มย่อย การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทีมวิจัยจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ (ข้าว เงาะ ส้มและกาแฟ) เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและจำแนกกลุ่ม แล้วจัดทำหนังสือเชิญกลุ่มเกษตรกรให้เข้าร่วมการจัดประชุมย่อยและให้นายอำเภอเซ็นต์อนุมัติ 2. ขาดคนประสานงานหลักที่มีใจในพื้นที่ ตำบลงอบ และตำบลปอน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการทำเกษตร 3. ต้องมีการชี้แจงและอธิบายเป้าหมายในการดำเนินร่วมกัน ให้กับเกษตรกรทราบ 4. ขออาสาสมัครเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเกษตรอำเภอเข้ามาร่วมเป็นหนึ่งในคณะทำงานพัฒนาเมืองทุ่งช้าง

มิติด้านการศึกษา

การขับเคลื่อนและการดำเนินงานต่อ

1. การพัฒนาครู

จัดประชุมหารือเรื่องการจัดทำโรงเรียนจิตศึกษา (Smart People) ในโรงเรียนต้นแบบนำร่องของอำเภอทุ่งช้าง /ปรับทัศนคติของครูก่อนนำมาขยายผลต่อสู่นักเรียน

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เชิญอาจารย์วิชาการของแต่ละโรงเรียน นักเรียน ประชุมหารือ ร่วมกันวางแผนและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเริ่มจากประวัติหมู่บ้าน ประวัติวัด ประวัติสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรประจำอำเภอทุ่งช้าง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย บรรจุในการเรียนโรงเรียนระดับอนุบาล – มัธยมศึกษา ตัวอย่างการเรียนการสอน ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน วิธีการเรียนและการสอนคือสอนให้นักเรียนเรียนรู้จากของจริงก่อนที่จะเรียนในตำรา

เป้าหมาย :

1. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้รากเหง้าของตนเอง เกิดจิตใต้สำนึกรักษ์บ้านเกิดเพื่ออนาคตเด็กจะเกิดจิตสำนึกรักษ์บ้านเกิดและกลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง
2. เผยแพร่เอกสารและงานที่ทำสู่ชุมชน บ้าน วัดและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
3. เพื่อให้เด็กเป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนาเชื่อมโยงการพัฒนาทั้ง ๔ มิติ (การเกษตร การท่องเที่ยว การศึกษาและสุขภาพ)

มิติด้านการท่องเที่ยว

1. การพัฒนาอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑ์ทหาร

สรุปแบบการปรับปรุง ซ่อมแซม พิพิธภัณฑ์จากบริษัท อินฟรากรุ๊ป ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2563 และหลังจากสรุปแบบการปรับปรุงซ่อมแซม จะมีการนัดประชุมหารือร่วมกันกับเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ ในเดือนมีนาคม 2563

2. การจัดงานถนนคนเดิน

<u>บทเรียนที่ได้รับ</u>

- กระแสตอบรับดีมากหลังการจัด ประชาชนในพื้นที่มีการติดต่อสอบถามและต้องการให้มีการจัดงานอย่างต่อเนื่อง
- เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เด็กเยาวชน หน่วยงานราชการในการบูรณาการจัดงาน
- มีร้านค้า ร้านอาหาร มาจำหน่ายอาหารประเภทต่างๆ จำนวนมากกว่า 80 ร้าน

<u>ปัญหา</u>

- ไม่มีพิธีกรหลักประชาสัมพันธ์บนเวทีกลาง
- ขาดการประชาสัมพันธ์การจัดงานล่วงหน้า
- จำนวนคณะทำงานมีจำกัด
- ไม่มีเจ้าภาพที่จัดงานหลัก จึงทำให้การทำงานติดขัด

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- จัดให้มีมุมการแสดงของเด็กๆ ที่ไม่ใช่เวทีกลาง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้แสดงอย่างเต็มที่
- ให้มีการกำหนดช่วงในการจัดกิจกรรม เช่น ทุกสัปดาห์ สองสัปดาห์/ครั้ง เดือนละครั้ง
- ให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการที่ร้านค้าที่เข้ามาขายของในพื้นที่ถนนคนเดิน ไม่เกิน 30 บาท/ร้าน
- เสนอให้จัดทุกวันพฤหัสบดี เริ่มเวลา 15.00 น. เป็นต้นไป เพราะ หน่วยงานราชการในพื้นที่สามารถมาจับจ่ายใช้สอย และคนในพื้นที่สามารถซื้อของสด อาหารต่างๆ กลับบ้านหรือกลับไปทำที่บ้านได้ วันศุกร์หน่วยงานและข้าราชการกลับบ้านนอกพื้นที่ วันเสาร์ มีการจัดทำตลาดนัดคลองถม

3. การเริ่มต้นพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง เป็นพื้นที่นำร่อง

จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น โดยอาจารย์ธวัชชัย นันทสว่าง พบว่า เมื่อช่วงปลายปี 2562 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่มาจากต่างจังหวัดและต่างพื้นที่ นอกจากนั้นยังได้ไปเชิญชวนชุมชนบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้างซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพในการจัดทำการท่องเที่ยว ทุกคนในหมู่บ้านเห็นชอบด้วยในการจัดทำการท่องเที่ยวในหมู่บ้านและมีการนัดประชุมหารือกับกลุ่มนำร่องการท่องเที่ยว หน่วยงานท้องถิ่น และชาวบ้านบ้านห้วยสะแตง วันที่ 9 มกราคม 2563 และจะประชุมร่วมกับทีมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 15 มกราคม 2563

วาระที่ 3 ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการต่อ

- เสนอนายอำเภอทุ่งช้าง ปรับคณะทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้าง โดยเสนอชื่อคณะทำงานในมิติต่างๆ เป็นคณะอนุกรรมการในการขับเคลื่อนงานและแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ
- นายอำเภอเสนอ ให้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานในระยะสั้น (1 ปี) ระยะกลาง (3 ปี) และระยะยาว (5 ปี) ของทั้ง 4 มิติ
- จำนวนแกนนำ (Core Team) เพียงพอและเข้าถึงกลุ่มคนทุกกลุ่มของอำเภอทุ่งช้างหรือไม่
- จัดทำฐานข้อมูลรวมของแต่ละมิติ
- จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอำเภอทุ่งช้าง

ฎฎฎฎ

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมสรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนมกราคม
เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2563 ณ โรงพยาบาลทุ่งช้าง

ฎฎฎฎ

ภาคผนวกที่ 18

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจศักยภาพและสรุปผลการจัดประชุมแกนนำและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการออกแบบและพัฒนาชุมชนบ้านห้วยสะแตงให้เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์

สรุปผลการประชุมการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
ร่วมกับโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีเกษตร
วันที่ 15 มกราคม 2563
ณ หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง

วาระที่ 1 นำเสนอแนวทางการจัดทำโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีเกษตร

ผศ.ดร.นฤมล อรุโณทัย หัวหน้าโครงการฯ ร่วมกับดร.จิตติมา ตั้งเลิศไพบูลย์และคุณจักรพงศ์ จินดาพล ได้ดำเนินงานโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีเกษตร โดยมีแนวทางในการพัฒนาวิถีการเกษตรวิถีชุมชนให้เป็นการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้มาเรียนรู้และเห็นความสำคัญของคนในพื้นที่ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่คือ

1. เป็นชุมชนเกษตรกรรมที่มีศักยภาพเบื้องต้นในการจัดการท่องเที่ยว
2. เป็นชุมชนในพื้นที่ชนบทที่ขาดโอกาสหรือยังไม่ได้รับการส่งเสริม/ต่อยอดกิจกรรมท่องเที่ยวจนกระทั่งดำเนินการต่อได้
3. เป็นชุมชนที่มีความพร้อมและเต็มใจในการร่วมทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้

ข้อมูลเบื้องต้นและจุดที่น่าสนใจของแต่ละชุมชนมีดังนี้

1. บ้านน้ำรี – น้ำช้างพัฒนา ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นชุมชนชาวม้งและชาวลัวะที่มีวิถีชีวิตหลักคือการทำไร่ ทำนา ปรับจากพืชเชิงเดี่ยวมาทำแปลงปลูกป่าและนาขั้นบันไดด้วยวิถีพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้ โดยการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาเกษตรที่สูงตามแนวพระราชดำริ หลายครอบครัวเคยเป็นแนวร่วมท้องถิ่นของพรรคคอมมิวนิสต์ และยังคงมีความทรงจำรวมทั้งหลักฐานและร่องรอยในอดีต เช่น บ้านสหายคำต้น สหายไฟ และอุโมงค์ที่ขุดขึ้นเพื่อหนีเครื่องบินทิ้งระเบิด มีหลายครอบครัวมีความสนใจในเรื่องวิถีท่องเที่ยวแต่ยังขาดการสนับสนุนเรื่องข้อมูลความรู้จากภายนอก อุปสรรคของชุมชนนี้คือ ระยะทางที่ห่างไกลจากอำเภอเมืองน่าน และเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นเข้าถึงยากและลำบาก เนื่องจากถนนเข้าสู่หมู่บ้านชำรุดและอันตราย

2. บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวม้ง ชาวบ้านหลายครอบครัวเปลี่ยนจากสวนกะหล่ำและไร่ข้าวโพดมาปลูกพืชอื่นๆ เช่น ท้อ กาแฟ ผักผลไม้เมืองหนาว และหลายครอบครัวสนใจการท่องเที่ยว โดยมีกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ได้ออกไปเรียนหนังสือจนจบระดับปริญญาตรีที่พยายามจะประยุกต์ใช้ทั้งความรู้สมัยใหม่และความรู้ดั้งเดิม มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแบรนด์ที่เริ่มจะเป็นที่รู้จักเช่น กาแฟ เดอ ม้ง

3. บ้านสบขุ่น ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ภูเขาและทิศทางลมที่เหมาะสมกับการปลูกไผ่ยักษ์ จึงทำให้ไผ่มีลักษณะเป็นกอขนาดใหญ่ นอกจากนี้ภายในสวนยังมีการเก็บอนุรักษ์สายพันธ์ไผ่ไว้เป็นจำนวนมาก สวนสามารถเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ไผ่ได้ แต่สวนไผ่ยังขาดการเชื่อมโยงกับชุมชน จึงทำให้ชุมชนโดยรอบไม่ค่อยสนใจในเรื่องการปลูกไผ่เพื่อทดแทนข้าวโพด

ฯฯฯฯ

4. บ้านส้อ – หนองแดง ตำบลเปือ อำเภอเชียงกลาง เป็นชุมชนที่เชื่อมต่อกันชาวบ้านส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่ทำการเกษตรติดริมแม่น้ำน่าน ชุมชนมีทัศนียภาพที่สวยงาม อีกทั้งยังคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาในด้านการจักรสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ มีการอนุรักษ์การเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน การซอ ซึ่งเป็นการขับร้องการละเล่นเพลงพื้นบ้านของภาคเหนือ ซึ่งปัจจุบันแทบจะเลือนหาย และมีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ คือ วิหารไทลื้อวัดหนองแดง เป็นวิหารที่สร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2330 สร้างตามแบบอย่างวิหารไทลื้อในแคว้นสิบสองปันนา

5. บ้านห่างทางหลวง ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ การทำไร่ข้าวโพด ปลูกข้าวทำนาขั้นบันได รับจ้าง ป่าไม้ของหมู่บ้านยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมีอาชีพเสริมคือการจักรสานโดยใช้หญ้าสามเหลี่ยมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมู่บ้านเคยมีการจัดทำการท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี โดยพัฒนาชุมชน แต่การจัดทำหมู่บ้านท่องเที่ยวในครั้งนั้นขาดการเชื่อมโยงกับชาวบ้าน จึงทำให้ชาวบ้านไม่ส่วนร่วมกับการจัดทำหรือการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวอย่างแท้จริง จึงทำให้ชาวบ้านไม่เห็นคุณค่า แต่ทรัพยากรหรือศักยภาพของพื้นที่มีอยู่สูงทั้งเรื่องวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ และแหล่งน้ำ มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำในหมู่บ้าน เช่น เดินศึกษาธรรมชาติ ล่องแพ เป็นต้น

วาระที่ 2 บริบทพื้นที่บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง

บ้านห้วยสะแตงเป็นหมู่บ้านที่อยู่บนเขาเป็นชนเผ่าขมุ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ บ้านห้วยสะแตงมีหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตงอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบหนึ่งแสนไร่และในการทำงานได้มีการทำงานร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ป่า ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ นอกจากนี้ในเขตหน่วยจัดการต้นน้ำยังมีพื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้ามากางเต้นท์ เพื่อเยี่ยมชมธรรมชาติในป่าบ้านห้วยสะแตงอีกด้วย ทางชุมชนได้มีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญ 3 อย่างที่ชุมชนจะต้องมีสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 3 อย่างจะต้องมีการวางแผนการจัดตั้งให้เป็นระบบและเกื้อหนุนกันทั้งหมู่บ้าน ไม่สร้างการแข่งขันกันในชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีรายได้

ทางชุมชนได้มีการศึกษาและจัดทำเส้นทางการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยมีเส้นทางจากหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง --> น้ำตกอ่ายเหนือ-น้ำตกอ่ายใต้ --> ต้นผึ้ง --> จุดเครื่องบินตก --> น้ำตกตาดลม --> หลักเขตชายแดนไทย-ลาว --> สุดเขตแดนสยาม --> ฐานทัพทหาร --> เข้าหมู่บ้านศึกษาวิถีชุมชน โดยทางชุมชนต้องการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อการเดินและมีความปลอดภัย ในการเดินทางจะต้องมีชาวบ้านร่วมเดินทางเป็นผู้นำทางให้กับนักท่องเที่ยว

ในหมู่บ้านห้วยสะแตงมีอ่างเก็บน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในฤดูร้อนได้ โดยมีแนวทางในการพัฒนาให้มีแพสำหรับเล่นน้ำและมีร้านค้าจำหน่ายอาหารให้แก่นักท่องเที่ยว

การเกษตรของชุมชน ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือการทำไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วเหลือง หาของป่า และลูกต๋าว (ลูกชิด) ซึ่งเป็นผลผลิตหลักของชาวบ้านในชุมชนเนื่องจากบ้านห้วยสะแตงมีป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกพืชคู่กับป่าเพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน เช่น กาแฟ อโวคาโด้ โกโก้ แมคคาเดเมีย เป็นต้น

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของบ้านห้วยสะแตง ชุมชนต้องการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยคนในชุมชน เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้และอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป

สรุปผลการประชุม

ผศ.ดร.นฤมล อรุโณทัย จะนำข้อมูลที่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอในวันนี้ไปวิเคราะห์ร่วมกับทีมวิจัย เพื่อคัดเลือกพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีเกษตร หากบ้านห้วยสะแตงได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่วิจัย ทางทีมจะลงพื้นที่ดำเนินการในปีถัดไป ส่วนทางชุมชนและทีมวิจัยโครงการพัฒนาทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่จะนำข้อมูลในวันนี้รวมรวบและวางแผนในการดำเนินงานในมิติด้านการท่องเที่ยวต่อไป

ประมวลภาพกิจกรรมการสำรวจศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวบ้านห้วยสะแตง

เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2563 ณ หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง

ดดดด

ภาคผนวกที่ 19

สรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนกุมภาพันธ์

ตตตต

สรุปผลการประชุมคณะวิจัย “โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563
ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลทุ่งช้าง ชั้น 2 อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5.นายกรภัทร	ขันไชย	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
8. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	ประธานมิติการท่องเที่ยว
2. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติการศึกษา
3. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
4. นางวนิดา	การโสภา	รองกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง
5. นายสันติ	แปงคำใส	ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยสะแตง
6. นายสิทธิพันธ์	แปงคำใส	แกนนำกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยสะแตง
7. นายสุเมธ	เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้านบ้านแพะกลาง
8. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นางสาววิราภานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

สรุปผลการประชุมประจำเดือนกุมภาพันธ์ ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อให้มาซึ่งคลังคนและคลังความรู้ในแต่ละมิติ

คณะวิจัยต้องออกแบบแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล โดยกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกของบุคคลต้นแบบแต่ละมิติ รวมถึงศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติหรือเรื่องราว (Story) ของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละที่ในอำเภอทุ่งช้าง เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้เข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย โดยการเก็บข้อมูลจะเริ่มทำตามแผนที่วางไว้ดังภาพที่ 1 ตารางการดำเนินงาน (มกราคม – มีนาคม) ซึ่งกลุ่มรายชื่อคลังคนได้มาจากการลงพื้นที่สำรวจและการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละมิติ

ที่	แผนงาน	หมายเหตุ	ม.ค.-63					ก.พ.-63				มี.ค.-63				
			1-4	5-11	12-18	19-25	26-31	1-8	9-15	16-22	23-29	1-7	8-14	15-21	22-28	29-31
11	เก็บรวบรวมข้อมูลสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนทุ่งช้าง	สุขภาพ														
12	เก็บรวบรวมข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านในอ.ทุ่งช้าง	การศึกษา														
13	เก็บข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเกษตรกรที่สนใจและสำรวจพื้นที่การเกษตรกลุ่มแกนนำ	การเกษตร														
14	เก็บข้อมูลและสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวและศึกษาประวัติสถานที่ท่องเที่ยวทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว														
15	เก็บข้อมูลและสำรวจเส้นทางคมนาคมและระบบขนส่งในอำเภอทุ่งช้าง	การท่องเที่ยว														
16	เก็บข้อมูลและสำรวจข้อมูลหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต่างๆของอำเภอทุ่งช้าง	การศึกษา														
17	เปิดวงเสวนาเพื่อพัฒนาทุ่งช้างอย่างยั่งยืน-งานของดีทุ่งช้าง	รวมทุกด้าน														
18	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนมกราคม 2563	คณะวิจัย														
19	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2563	คณะวิจัย														
20	อบรมสร้างความเข้าใจแนวคิดการทำเกษตรปลอดภัยและจัดตั้งกลุ่ม	การเกษตร														
21	ตรวจประเมินพื้นที่ในการผลิตครั้งที่ 1	การเกษตร														
22	ดูงานแปลงเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ตัวอย่างจังหวัดน่าน	การเกษตร														
23	อบรมเทคนิคการผลิตและการจัดการพื้นที่ผลิต	การเกษตร														
24	กำหนดทิศทาง/วางแนวทาง/วิถีการเกษตรที่เป็นไปได้ของกลุ่มแกนนำ ร่วมกันกับเกษตรกรนำร่องและภาคการตลาด	การเกษตร														
25	ประชุมคณะวิจัย ประจำเดือนมีนาคม 2563	คณะวิจัย														
26	ส่งรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน	คณะวิจัย														

ภาพที่ 1 แผนการทำงาน (มกราคม - -มีนาคม)

ประเด็นที่ 2 ความคืบหน้าการดำเนินงานในแต่ละมิติ

มิติด้านการท่องเที่ยว

หลังจากที่มีการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการท่องเที่ยวครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2563 ณ หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง ทางด้านผู้นำชุมชนได้นำข้อมูลไปนำเสนอและสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านห้วยสะแตงเพื่อสอบถามความต้องการเบื้องต้นว่ามีความต้องการในการจะจัดทำหมู่บ้านท่องเที่ยวร่วมกับทางแกนนำหรือไม่ ผลตอบลัพธ์จากการพูดคุยสร้างความเข้าใจออกมาดี ชาวบ้านให้ความสนใจในการจัดทำการท่องเที่ยวบ้านห้วยสะแตง แต่มีข้อกังวลว่าการทำการท่องเที่ยวจะทำให้แหล่งต้นน้ำ ป่าไม้รวมถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของหมู่บ้านหายไป ดังนั้นชาวบ้านและกลุ่มแกนนำจึงได้เชิญชวนให้คณะวิจัยเข้าไปสำรวจพื้นที่และสัมผัสวิถีชีวิตแบบเดิมของชาวบ้านก่อนจะร่วมกันจัดทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยในวันที่ 6 เมษายน เป็นวันที่ปีใหม่ของชนเผ่าลั้วะที่จะมีการจัดงานพิธีกรรมตามแบบโบราณที่สืบทอดต่อกันมา

มิติด้านการศึกษา

จากการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา ทางคณะกรรมการมิติด้านการศึกษาได้ทำงานอย่างต่อเนื่องโดยการเก็บรวบรวมหลักสูตรท้องถิ่นที่สอนและเคยใช้สอนในอำเภอทุ่งช้าง รวบถึงเก็บรวบรวมประวัติหมู่บ้าน ประวัติวัดในอำเภอทุ่งช้างเพื่อรวบรวมข้อมูล และจะนำมาเรียบเรียง สังเคราะห์ข้อมูลใหม่ นอกจากนั้นมิติด้านการศึกษาจะมีการจัดประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 วาระเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะและขอมติร่วมในที่ประชุมเพื่อนำมาพัฒนา ออกแบบหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ต่อไป ณ โรงเรียนทุ่งช้าง เวลา 13.00 -16.00 น.

มิติด้านการเกษตร

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานมิติด้านการเกษตร 1.ด้านการสื่อสาร เนื่องจากมิติด้านการเกษตรทีมเกษตรอำเภอประสานงานและติดต่อไปยังกลุ่มเป้าหมาย แต่ในเวทีจริงไม่มีกลุ่มเป้าหมายหลักมาเข้าร่วมในการประชุมกลุ่มย่อย การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทีมวิจัยจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ (ข้าว เงาะ ส้มและกาแฟ) เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก 2.ขาดคนประสานงานหลักที่มีใจในพื้นที่ ตำบลงอบ และตำบลปอน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการทำเกษตร 3.ต้องมีการชี้แจงและอธิบายเป้าหมายในการดำเนินร่วมกัน ให้กับเกษตรกรทราบ 4.ขออาสาสมัครเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเกษตรอำเภอเข้ามาร่วมเป็นหนึ่งในคณะทำงานพัฒนาเมืองทุ่งช้าง

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนำมาสู่การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพิ่มเติมในมิติด้านการเกษตร ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง

ประเด็นที่ 3 นัดหมายประชุมครั้งต่อไป

- ประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 2 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 ณ โรงเรียนทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เวลา 13.00 – 16.00 น.
- ประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร เพิ่มเติม วันที่ 11 มีนาคม 2563 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง เวลา 09.00 – 13.00 น.
- มิติด้านการท่องเที่ยว ลงพื้นที่สำรวจวิถีชีวิตชุมชนบ้านห้วยสะแตง วันที่ 6 – 7 เมษายน 2563

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมสรุปผลการดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานประจำเดือนกุมภาพันธ์
เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563

นนนน

ภาคผนวกที่ 20

ประมวลภาพกิจกรรมทุ่งช้างมินิมาราธอน

ประมวลภาพกิจกรรมทุ่งช้างมินิมาราธอน

เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2563

ปปปป

ภาคผนวกที่ 21

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย(Focus Group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 2

ผผผผ

สรุปรายงานการประชุมกลุ่มย่อย มิติด้านการศึกษา ครั้งที่2
ภายใต้โครงการการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563
ณ โรงเรียนทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายเกรียงไกร	เวชอนุรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	เลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.	นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติด้านการศึกษา
2.	นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
3.	นายอเนก	กองคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
4.	นางสาวอัมพิกา	เชื้อหมอ	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
5.	นายกิตติพงษ์	พันธุลี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแพะกลาง
6.	นางบานเย็น	ยาวิไชย	ผู้อำนวยการ กองศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
7.	นายสุรพล	ขันทะแพทย์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
8.	นายสมบูรณ์	ใจปิง	ครูใหญ่ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน
9.	นายสันโดษ	สุขแก้ว	ไร่สหายน่าน
10.	นายสมพร	อ่อนสุวรรณ	ข้าราชการครูบำนาญ
11.	นายชัยพงษ์	วิสุทธิ์อัมพร	ข้าราชการครูบำนาญ
12.	นางบุญน้อม	สอนกระสินธุ์	ข้าราชการครูบำนาญ
13.	นายทวี	ธิขวัญ	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
14.	นางปาริชาต	ภูมิอรัญ	โรงเรียนบ้านเฟือยลุง
15.	นางพัชรนันท์	แสนสุข	โรงเรียนไทยรัฐ (98)
16.	นายบุญธรรม	บุญลาภังค์	โรงเรียนบ้านน้ำสอด
17.	นายเนติวัฒน์	ขจิตมงคลวิศน์	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
18.	นางเวณิกา	กัลยาวงศ์	โรงเรียนบ้านเพียงหลวง 7

19.	นายมงคล	ตุ่นใจ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
20.	นายเทวา	ศิริวิไลซ์	โรงเรียนบ้านมณีพฤกษ์
21.	นางจินดา	ส่องสี	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
22.	นางจันทร์สม	อ่อนสุวรรณ	ครูเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
23.	นางสาวกชกร	อ่ำทอง	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
24.	นางเยาวเรศ	รัตนะ	โรงเรียนทุ่งช้าง
25.	นางสาวปุณณิชญา	มะรินทร์	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
26.	นางจิราวรรณ	ก่ำแก้ว	ครูเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
27.	นางพิกุล	วัดคำ	ข้าราชการครูบำนาญ
28.	นางสาวปวิมล	ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข
29.	นางจินตนา	สังคะปะ	โรงเรียนบ้านปอน
30.	นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
31.	นางสาววิราภานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

<u>สรุปประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)</u>

ประเด็นที่ 1 หลักสูตรรักษ์ป่าน่าน และกระบวนการบูรณาการหลักสูตรกับ 8 กลุ่มสาระวิชา โรงเรียนทุ่งช้าง โดยครูแกนนำ ครูเยาวเรศ รัตนะ

โดยในที่ประชุมได้มีการถอดบทเรียนหลักสูตร “รักษ์ป่าน่าน” และการบูรณาการหลักสูตรกับการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระวิชาหลักที่ทางส่วนกลางกำหนด จากกการถอดบทเรียน พบว่า หลักสูตรรักษ์ป่าน่าน มีหลักการ ในการดำเนินการเน้นเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเชื่อมโยงบูรณาการกับสิ่งที่อยู่รอบตัว วิธีการเรียนการสอน คือสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจและเกิดความอยากเรียนรู้ที่จะศึกษาและอนุรักษ์ เกิดความหวงแหนในทรัพยากรของตนเอง และในการสอนนั้นให้ใช้สิ่งที่อยู่ในธรรมชาติเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการสอน

การจัดหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน ครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมด 8 เรื่องได้แก่ 1.น่านเมืองเก่ามีชีวิต 2.ป่าไม้ในน่าน 3.น่านเมืองต้นน้ำ 4.ความหลากหลายทางชีวภาพ 5.แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย 6.รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน” 7.ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และ8.ป่าไม้น่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน) โดยใช้สอนครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแต่ละช่วงชั้นจะมีการจัดเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. น่าน เมืองเก่ามีชีวิต	ความเป็นมาของชุมชน ชนเผ่า ชาติพันธุ์	บอกความเป็นมาครอบครัวของฉัน	ความเป็นมาของครอบครัว	สำรวจและบอกความเป็นมาของโรงเรียน	ความเป็นมาของโรงเรียน	สำรวจและบอกความเป็นมาของหมู่บ้าน	ความเป็นมาของหมู่บ้าน
	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในจังหวัดน่าน	สำรวจและนำเสนอบุคคลของครอบครัว	บุคคลสำคัญของครอบครัว	ระบุบุคคลสำคัญในโรงเรียน	บุคคลสำคัญในโรงเรียน	อภิปราย และสรุปบุคคลสำคัญในหมู่บ้าน	บุคคลสำคัญในหมู่บ้าน
	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม	บอกวัฒนธรรมของครอบครัว	วัฒนธรรมของครอบครัว	อธิบายวัฒนธรรมในโรงเรียน	วัฒนธรรมในโรงเรียน	อธิบายประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน	ประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน
	ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์บ้านของฉัน	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์บ้านของฉัน	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในโรงเรียนของฉัน	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและหมู่บ้าน	วิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุป ภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในตำบล	สภาพภูมิอากาศสภาพภูมิศาสตร์ในตำบล
2. ป่าไม้ในน่าน	สถานการณ์ป่าไม้จังหวัดน่าน	บอกข้อมูลต้นไม้รอบบ้าน	ข้อมูลต้นไม้รอบบ้าน	อธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลต้นไม้รอบโรงเรียน	ข้อมูลต้นไม้รอบโรงเรียน	วิเคราะห์และสรุปสถานการณ์ป่าในหมู่บ้าน	สถานการณ์ป่าไม้ในหมู่บ้าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
	ประเภทป่าไม้ในจังหวัดน่าน	สำรวจประเภทของต้นไม้รอบบ้าน	ประเภทของต้นไม้รอบบ้าน	จำแนกประเภทของต้นไม้รอบโรงเรียน	ประเภทของต้นไม้รอบโรงเรียน	จำแนกประโยชน์ประเภทและคุณค่าของป่าในหมู่บ้าน	-ประเภทของป่าไม้ในหมู่บ้าน -คุณค่าของป่าในหมู่บ้าน
3. น่านเมืองต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคนน่าน	สืบค้นข้อมูลอธิบายและวิเคราะห์การใช้น้ำกับวิถีชีวิตของคนในครอบครัว	แหล่งน้ำกับวิถีชีวิตของคนในครอบครัว	สืบค้นข้อมูลอธิบายและวิเคราะห์การใช้น้ำกับวิถีชีวิตของคนในโรงเรียน	แหล่งน้ำกับวิถีชีวิตของคนในโรงเรียน	สืบค้นข้อมูลอธิบายและวิเคราะห์การใช้น้ำกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน	แหล่งน้ำกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน
4. ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของจังหวัดน่าน	สำรวจทรัพยากรธรรมชาติรอบบ้าน	ทรัพยากรธรรมชาติรอบบ้าน	อธิบาย และยกตัวอย่างทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน	ทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน	สำรวจ อภิปรายสรุปและนำเสนอทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน	ทรัพยากร ธรรม ชาติในหมู่บ้าน
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการ	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	ระบุข้อตกลงเกี่ยวกับการดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมรอบบ้านและโรงเรียน	ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมรอบ	เสนอข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาป่าไม้และ	ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน	สรุปข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ การดูแล การรักษาป่าไม้และ	ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในตำบล

ภภภภ

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
บังคับใช้กฎหมาย			บ้านและโรงเรียน	สิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน		สิ่งแวดล้อมในตำบล	
6. รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน”	การมีส่วนร่วม”รักษ์ป่าน่าน”	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในโรงเรียน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในโรงเรียน	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในหมู่บ้าน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในหมู่บ้าน	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในตำบล	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในตำบล
7. ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	บอกความดีคนดีวิถีศาสตร์พระราชาในครอบครัว	คนดีวิถีศาสตร์พระราชาในครอบครัว	ยกตัวอย่างชื่นชมความดีของบุคคลต้นแบบวิถีศาสตร์พระราชาในโรงเรียน	คนดีต้นแบบศาสตร์พระราชาในโรงเรียน	ชื่นชม อธิบายและเห็นคุณค่าของต้นแบบวิถีศาสตร์พระราชาในหมู่บ้าน	คนดีต้นแบบศาสตร์พระราชาในหมู่บ้าน
8. ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	ปลูกป่าสร้างอนาคต	ตะหนักเห็นคุณค่า และมีส่วนร่วมในการปลูกดูแลและรักษาต้นไม้ที่บ้าน	การปลูก การดูแลรักษาต้นไม้ที่บ้าน	-อธิบายการปลูกต้นไม้ในโรงเรียน -ตระหนักถึงคุณค่าและมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ในโรงเรียน	การปลูก การดูแลรักษาต้นไม้ที่โรงเรียน	-สรุปแนวทางในการสร้างป่าในหมู่บ้าน -ปฏิบัติการปลูกการดูแลรักษาต้นไม้ในหมู่บ้าน -ตระหนักเห็นคุณค่า การมีส่วน	-สร้างป่าในหมู่บ้าน -การปลูก ดูแลและรักษาต้นไม้ในหมู่บ้าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.1		ชั้น ป.2		ชั้น ป.3	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
						ร่วมปลูกป่าในหมู่บ้าน	

ตารางที่ 2 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. น่าน เมืองเก่ามีชีวิต	ความเป็นมาของชุมชน ชนเผ่า ชาติพันธุ์	บอกความเป็นมาตำบลของฉัน	ความเป็นมาตำบลของฉัน	สำรวจและบอกความเป็นมาอำเภอของฉัน	ความเป็นมาของอำเภอ	สำรวจและบอกความเป็นมาจังหวัดของฉัน	ความเป็นมาของจังหวัด
	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในจังหวัดน่าน	ระบุชื่อภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในตำบล	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของตำบล	ระบุชื่อภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในอำเภอ	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของอำเภอ	สรุปองค์ความรู้จากภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญในจังหวัด	ภูมิปัญญาและบุคคลสำคัญของจังหวัด
	ศิลปะประเพณีและวัฒนธรรม	อธิบายศิลปะประเพณีและวัฒนธรรมในตำบล	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในตำบล	อธิบายศิลปะประเพณีและวัฒนธรรมในอำเภอ	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในอำเภอ	สรุปศิลปะประเพณีและวัฒนธรรมในจังหวัด	ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมในจังหวัด

ยยยย

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
	ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ของอำเภอ	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ของอำเภอ	อธิบายสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในจังหวัด	สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ในจังหวัด	ระบุศาสนา อาชีพ และอธิบายภาวะเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน	ศาสนา อาชีพ และภาวะเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน
2. ป่าไม้ในน่าน	สถานการณ์ป่าไม้จังหวัดน่าน	บอกข้อมูลต้นไม้ในตำบล	ข้อมูลต้นไม้ในตำบล	สรุปข้อมูลสำคัญของป่าไม้ในอำเภอ	ข้อมูลต้นไม้ในอำเภอ	นำเสนอข้อมูลสำคัญของป่าไม้ในจังหวัดน่าน	ข้อมูลป่าไม้จังหวัดน่าน
	ประเภทป่าไม้ในจังหวัดน่าน	อภิปราย จำแนกประเภท ประโยชน์ และเห็นคุณค่าของป่าไม้ในตำบล	-ประเภทของป่าไม้ในตำบล -คุณค่าของป่าไม้ในตำบล	อภิปราย จำแนกประเภท ประโยชน์ และเห็นคุณค่าของป่าไม้ในอำเภอ	-ประเภทของป่าไม้ในตำบล -คุณค่าของป่าไม้ในอำเภอ	อภิปราย จำแนกประเภทประโยชน์และเห็นคุณค่าของป่าไม้ในจังหวัดน่าน	-ประเภทของป่าไม้ในตำบล -คุณค่าของป่าไม้ในจังหวัดน่าน
3. น่านเมืองต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคนน่าน	สืบเสาะหาความรู้อภิปรายและสรุปต้นกำเนิดและแม่น้ำสาขาของแม่น้ำน่าน	ต้นกำเนิดและสาขาของแม่น้ำน่าน	สืบหาความรู้อภิปรายและวิเคราะห์ สรุปความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างป่าและแม่น้ำน่าน	สืบหาองค์ความรู้อภิปราย วิเคราะห์และสรุปการใช้น้ำในการดำรงชีวิตของคนน่าน	การใช้น้ำการดำรงชีวิตของคนน่าน เพื่อการอุปโภคบริโภคและการคมนาคม

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
				ระหว่างป่าและแม่น้ำน่าน			
4. ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของจังหวัดน่าน	อธิบายระบบนิเวศน์ในตำบล	ระบบนิเวศน์ในตำบล	อธิบายระบบนิเวศน์ในอำเภอ	ระบบนิเวศน์ในอำเภอ	อธิบายระบบนิเวศน์ในจังหวัดน่าน	ระบบนิเวศน์ในจังหวัดน่าน
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	อธิบายประชาคมเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในชุมชนและอำเภอ	ประชาคมเกี่ยวกับการดูแลรักษาป่าไม้สิ่งแวดล้อมในชุมชนและอำเภอ	อธิบายระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ในจังหวัดน่าน	ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ในจังหวัดน่าน	อธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศไทย	พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศไทย
6. รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน”	การมีส่วนร่วม”รักษ์ป่าน่าน”	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในอำเภอ	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในอำเภอ	มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในจังหวัดน่าน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษ์ป่าน่านในจังหวัดน่าน	สรุปบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ	บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าในจังหวัดน่าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
						อนุรักษ์ป่าในทุกภาคส่วน	
7. ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	-อภิปราย สรุป และยกตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล -ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปพัฒนาตำบล	ศาสตร์พระราชาตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล	-นำเสนอตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอ -ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปใช้พัฒนาอำเภอ	ศาสตร์พระราชาตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอ	-สรุปตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด -ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปใช้พัฒนาจังหวัด	ศาสตร์พระราชาตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด
8. ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	ปลูกป่าสร้างอนาคต	-อธิบายการอนุรักษ์ป่าชุมชนในตำบล -มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชนในตำบล	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างป่าชุมชนในตำบล	-สรุปแนวทางการอนุรักษ์ การฟื้นฟูป่าชุมชนในอำเภอ	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างป่าชุมชนในอำเภอ	-มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาป่าไม้ในจังหวัดน่าน -สรุปแนวทางการอนุรักษ์และขยาย	-การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และขยายพื้นที่ป่าชุมชนในจังหวัดน่าน -การสร้างป่าเศรษฐกิจ

เรื่องที่	สาระ	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		-ตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชนในตำบล		-มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชนในอำเภอ -ตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชนในอำเภอ		พื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน -ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ในจังหวัดน่าน -มีส่วนร่วมในการสร้างป่าเศรษฐกิจ -นำเสนอข้อมูลการอนุรักษ์ป่าน่านด้วยการจัดนิทรรศการ	

ตารางที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6)

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. น่านเมืองเก่ามีชีวิต	สภาพทั่วไปและความเป็นมาของน่าน	สืบค้นข้อมูลอภิปรายและนำเสนอสภาพทั่วไป ชาติพันธ์ อาชีพ	สภาพทั่วไป ชาติพันธ์ อาชีพ ภูมิปัญญาวัฒนธรรม การเมืองการ	วิเคราะห์ความเป็นมาของชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาของบุคคลสำคัญ	ความเป็นมาของชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาของบุคคลสำคัญ ศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		ภูมิปัญญา วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และมรดกทางธรรมชาติของจังหวัดน่าน	ปกครองและมรดกทางธรรมชาติของจังหวัดน่าน	ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน	และข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน
2. ป่าไม้ในน่าน	สถานการณ์ป่าไม้จังหวัดน่าน	-วิเคราะห์สภาพทั่วไปของป่าไม้ในอดีตปัจจุบันและอนาคตของจังหวัดน่าน -วิเคราะห์ นำเสนอสาเหตุ ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาป่าไม้ในจังหวัดน่าน	-สภาพทั่วไปของป่าไม้น่านในอดีต -สภาพทั่วไปของป่าไม้ในปัจจุบันของจังหวัดน่าน -แนวโน้มสภาพป่าไม้ในอนาคตของจังหวัดน่าน -สาเหตุ ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาป่าไม้ในจังหวัดน่าน	วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้ และใช้เทคนิคนวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน	-สถานการณ์ป่าไม้ สภาพป่าไม้ในจังหวัดน่าน -สาเหตุ ผลกระทบหาแนวทางในการแก้ไข -เทคนิค นวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน
3. น่านเมืองต้นน้ำ	น้ำกับวิถีชีวิตคนน่าน	สืบค้น อภิปรายและนำเสนอประเพณีความ	ประเพณี ความเชื่อ ศิลปะ อาชีพและการ	วิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำในท้องถิ่น	การตรวจสอบคุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำและผลการ

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		เชื่อ ศิลปวัฒนธรรม อาชีพและการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับน้ำในจังหวัดน่าน	ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับน้ำในจังหวัดน่าน		ตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำในจังหวัดน่าน
4. ความหลาก หลายทางชีวภาพ	ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของจังหวัดน่าน	สำรวจ อธิบาย ความหลากหลายทางชีวภาพ และสรุปการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน	-ความหลากหลายทางชีวภาพของจังหวัดน่าน -สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน	สำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นน่าน	ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นน่าน
5. แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	อภิปราย และสรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ และสิ่งแวดล้อม	-ยุทธศาสตร์ชาติ -ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน -พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ -พระราชาบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติ	วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในจังหวัดน่าน	-กฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในจังหวัดน่าน -กรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในจังหวัดน่าน

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
			-พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม		
6. รวมพลัง “รักษ์ป่าน่าน”	การมีส่วนร่วม “รักษ์ป่าน่าน”	มีส่วนร่วมในโครงการต่างๆของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าน่าน	-การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าน่าน -การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าน่าน	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน	การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อขับเคลื่อนทางสังคมในโครงการและกิจกรรมการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน
7. ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	-อภิปราย และยกตัวอย่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน -เห็นคุณค่าและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ	-หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง -ศาสตร์พระราชา -การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	-วิเคราะห์ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดน่าน -นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น	ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดน่าน

หหหห

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		พอเพียงและศาสตร์พระราชาไปใช้ในการดำเนินชีวิต		ของตนเองและจังหวัดน่าน -ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่นั่งยืน	
8. ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)	ปลูกป่าสร้างอนาคต	-สืบค้น นำเสนอและสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่า -จัดทำโครงการ/โครงงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าน่านและการอยู่ร่วมกับป่าอย่างมีความสุขและยั่งยืน -เผยแพร่ และรณรงค์การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าและการเพิ่มพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน	-การสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่า -โครงการ/โครงงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าน่าน -การสร้างจิตใต้สำนึกและการอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนและมีความสุข -การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าและการเพิ่มพื้นที่ป่าในจังหวัดน่าน	-จัดทำโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่าและการสร้างป่าน่านในอนาคต -มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ป่าน่านตามศาสตร์พระราชา -เผยแพร่ รณรงค์ การสร้างจิตสำนึกในการ	-การเรียนรู้ “การสร้างป่าสร้างอาชีพ” ในรูปแบบของโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระ -โครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าน่านในอนาคต -โครงการ/การศึกษาเชิงลึกเพื่อสร้างจิตสำนึก “รักษ์ป่าน่าน” -เผยแพร่การสร้างป่าน่านในอนาคต

เรื่องที่	สาระ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	
		ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
		-นำเสนอป่าน่านในอนาคต	ป่าน่านในอนาคต	อนุรักษ์และสร้างป่าน่านในอนาคต	

อออออ

และมีการกระจายหลักสูตร รักษ์ป่าน่านให้กับโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดน่านเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนทุ่งช้างเป็นหนึ่งในหลายโรงเรียนของจังหวัดน่านที่นำหลักสูตรรักษ์ป่าน่านไปบูรณาและปรับให้เข้ากับการเรียนการสอน โดยนำหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน มาบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระวิชาหลักได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ การงานอาชีพ สุขศึกษา และศิลปศึกษา ตามผังการขับเคลื่อนหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน ดังภาพที่ 1

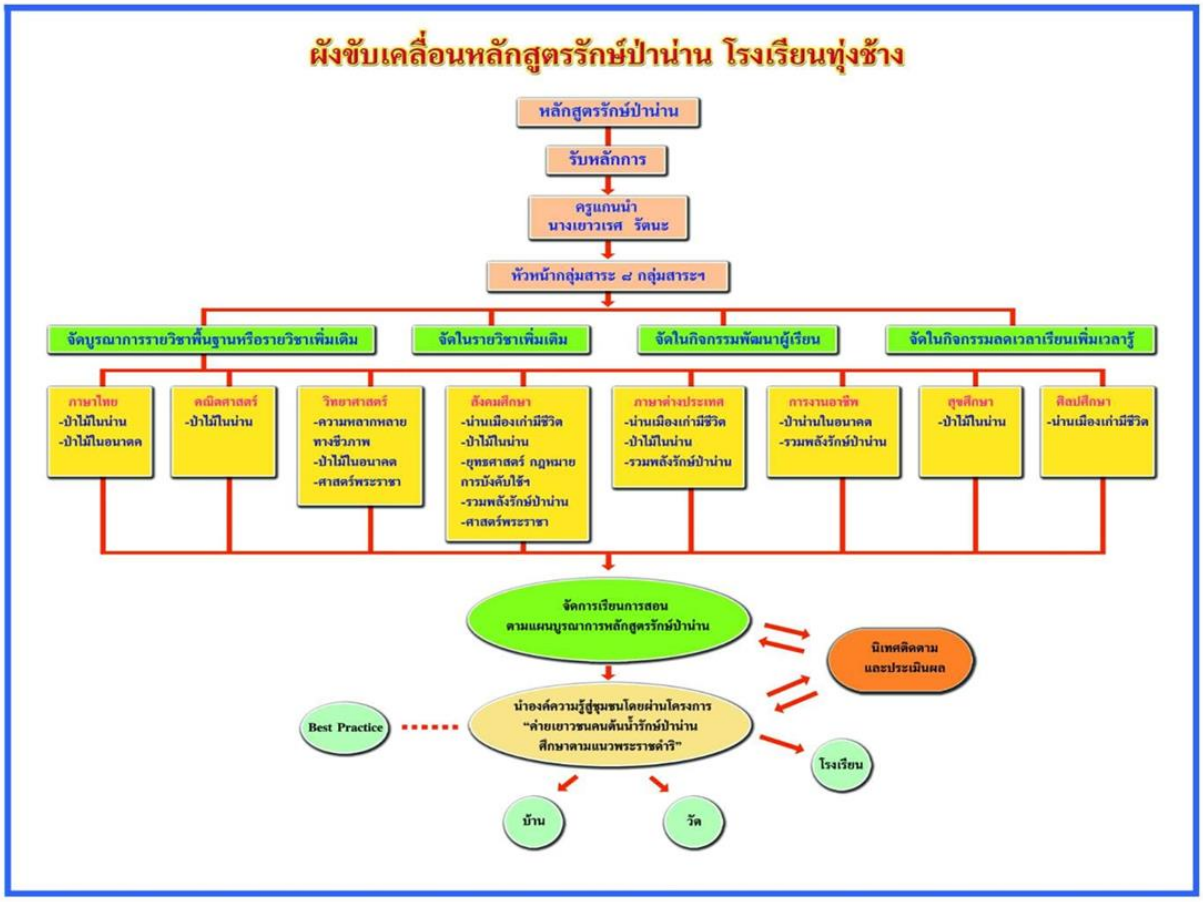

ภาพที่ 1. ผังขับเคลื่อนหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน โรงเรียนทุ่งช้าง

ฮฮฮฮ

ตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน กับวิชาศิลปะ กลุ่มสาระมีการจัดผังบูรณะการและกำหนดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนผ่านการทำโครงการหรือโครงงานเพื่อศึกษาเรียนรู้ ดังภาพที่ 2

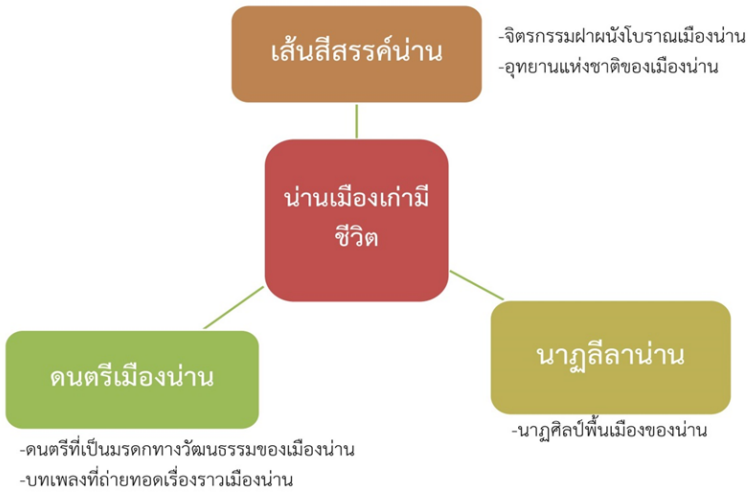

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรรักษ์ป่าน่านกับวิชาศิลปะ

ประเด็นที่ 2 หารือและเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง”

จากการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษาครั้งที่ 1 นำมาสู่การหารือร่วมกันในประเด็น “การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ควรเริ่มต้นอย่างไร และแนวทางในการพัฒนาและออกแบบหลักสูตร” สามารถสรุปประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

- ในการจัดทำหลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง” ควรศึกษาต้นแบบการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน
- ควรมีการจัดทำ PDCA ของหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง
- ในการพัฒนาและออกแบบหลักสูตรการเรียน ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดเนื้อหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามช่วงวัย
- การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ควรสอดคล้องกับโจทย์ในการพัฒนาทุ่งช้างทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านการเกษตร มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านการศึกษาและมิติด้านสุขภาพ
- รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรศึกษาต้นแบบจากศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่รอบตัว
- ให้สอบถามความต้องการของผู้เรียนและควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบหลักสูตร
- จัดเวทีในการแลกเปลี่ยน และเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียนรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

กกกกก

- ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นมากกว่านำมาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่ม
- สร้างโรงเรียนแกนนำ และนักเรียนแกนนำในแต่ละช่วงชั้นในการนำหลักสูตรไปบูรณาการใช้และจัดทำศูนย์รวบรวมข้อมูลหลักสูตร
- ให้มีการจัดงานแสดงผลงานนักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ที่นำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” ไปสอนในโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ประเด็นที่ 3 ลงมติการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง”

คณะครูแกนนำหลักสูตรมิติด้านการศึกษามีมติเป็นเอกฉันท์ให้มีการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” เพื่อนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – ชั้นมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่ต่อเนื่องจึงได้ทำการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมในระดับชั้นต่างๆ และได้มีการนัดหมายประชุมมิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 3 ในวันที่ 25 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน ตำบลเอเปือ อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

ประเด็นที่ 4 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง”

จากการเปิดรับฟังความคิดเห็นของคณะครูแกนนำมิติด้านการศึกษา เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้างเพื่อร่วมกันจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแกนกลางและนำมาบูรณาการในการเรียนการสอนตามระดับชั้นต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องตามช่วงชั้น โดยมีรายชื่อคณะทำงานดังนี้

1.ปฐมวัย	นางจันทร์สม	อ่อนสุวรรณ	โรงเรียนเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
	นางบานเย็น	ยาวิไชย	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
	นางจิราวรรณ	ก๋ำแก้ว	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
2.ประถมศึกษาตอนต้น	นางจินตนา	สังคะปะ	โรงเรียนบ้านปอน
	นางปริชาติ	ภูมิอรัญ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
	นางอภิญญา	รัตนประภา	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
	นางจินดา	ส่องสี	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
	นายสิบแสน	นาคทั่ง	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
3.ประถมศึกษาตอนปลาย	นางกรรณิการ์	คำรังสี	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นางเวนิกา	กัลยาวงค์	โรงเรียนบ้านเพียงหลวง 7
	นายเนติวัฒน์	ขจิตมงคลวิศน์	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
	นายวันชัย	คำหน่อ	โรงเรียนบ้านเวียงสอง

	นางปุณณิชญา	มะรินทร์	ศูนย์การเรียนรู้นอกห้องเรียนอำเภอทุ่งช้าง
4.มัธยมศึกษาตอนต้น	นายเทวา	ศิริวิไลซ์	โรงเรียนมณีพฤกษ์
	นายมงคล	ตุ่นใจ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
	นางพัชรนันท์	วิสุทธิ์อัมพร	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นายทวี	ธิขวัญ	โรงเรียนชุมชนทุ่งช้าง
	นางจิตธิรักษ์	แสนสุข	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นางสิริเพ็ญ	ไชยกลาง	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
5.มัธยมศึกษาตอนปลาย	นางเยาวเรศ	รัตนะ	โรงเรียนมัธยมทุ่งช้าง
	นางบุญน้อม	สอนกระสินธุ์	โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง

คคคคค

ประมวลภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 2
เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 ณ โรงเรียนมัธยมทุ่งช้าง

งงงงง

ภาคผนวกที่ 22

สรุปผลการนำเสนอความก้าวหน้าระยะ 6 เดือน

จจจจจ

สรุปผลการนำเสนอความก้าวหน้าระยะ 6 เดือน โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”
วันที่ 15 เมษายน 2563
ณ ห้องประชุมเจ้าพรหมมา ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ
3. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ
4. นายกรภัทร	ขันไชย	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุจิโรจน์	คงเมือง	นายอำเภอทุ่งช้าง
2. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
3. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเฟือยลุง
4. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	ประธานมิติการท่องเที่ยว
5. นางสาวชนนี	โทปุรินทร์	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
6. นางชญาภา	พัฒนะพรหม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
7. นางวนิดา	การโสภา	คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร
8. นางนงนภัส	คงเมือง	นายกกิ่งกาชาดอำเภอทุ่งช้าง
9. นางสาวปวิมล	ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข
10. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
11. นางสาววิราภานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

วาระที่ 1 ผลการดำเนินโครงการระยะเวลา 6 เดือน

1. จากการจัดประชุมนำเสนอโครงการ รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้าง ผลการประชุมคณะพชอ. ได้เสนอข้อคิดเห็น ปัญหาและแนวทางการดำเนินโครงการดังนี้

ฉฉฉฉ

1.1 มิติด้านการเกษตร ภาคการเกษตรของอำเภอทุ่งช้างประสบกับปัญหาขาดแคลนน้ำ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร ควรมีการพัฒนาเรื่องแหล่งกักเก็บน้ำ ฝายชะลอน้ำ เขื่อน เพื่อให้มีน้ำในการทำเกษตรมากขึ้นและทุ่งช้างเป็นเมืองผลไม้ ซึ่งมีผลไม้ที่หลากหลายถ้าหากขาดแคลนน้ำจะส่งกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและจะส่งผลต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่นๆ นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มองค์ความรู้ในการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและการแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

1.2 มิติด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเริ่มจากพัฒนาอนุสรณีย์วีระกรรมพลเรือน ตำรวจทหารและพิพิธภัณฑ์ทหารเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวจะพบเป็นสถานที่แรกหากเข้ามาอำเภอทุ่งช้างและเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจที่มีประวัติศาสตร์สำคัญ สามารถนำเสนอเรื่องราวให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องรณรงค์เรื่องการรักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนทุ่งช้าง ตัวอย่างเช่น ตำบลงอบที่พยายามรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (ไทลื้อ) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอันเนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปนักท่องเที่ยวแสวงหาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ถ้าสามารถรักษาไว้ได้จะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่อำเภอทุ่งช้าง

1.3 มิติด้านการศึกษา ควรจัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นดั้งเดิมและนำมาสอนหรือถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลัง เป็นการฟื้นฟู สร้างและปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้ประชาชนและเยาวชนในอำเภอทุ่งช้าง

1.4 ด้านอื่นๆ คณะพชอ. ได้เสนอให้เพิ่มเติมหัวข้อ “การพัฒนาคน” (ทรัพยากรมนุษย์) ให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก่อนจะไปขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ เน้นให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองเป็นหลัก มีการพัฒนาด้านคุณธรรม และศีลธรรม และได้เสนอให้มีการพัฒนาและฟื้นฟูด้านประเพณี วัฒนธรรม เนื่องจากอำเภอทุ่งช้างแต่เดิมมานั้นมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาหลากหลาย เช่น ประเพณีหล่อเทียนพรรษา ลอยกระทง สงกรานต์ เป็นต้น และให้อำเภอทุ่งช้างมีเรือยาวเพราะอำเภอทุ่งช้างมีแม่น้ำน่านไหลผ่านเป็นต้นน้ำน่านและใช้เป็นศูนย์รวมจิตใจ รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย

1.5 แกนนำอาสาเครือข่ายพชอ. ได้เริ่มรวมตัวและจัดตั้งคณะทำงานในมิติด้านการเกษตร ด้านการศึกษา ด้านการท่องเที่ยวและด้านสุขภาพ เพื่อเป็นคณะทำงานหลักในการประชุมกลุ่มย่อย

นอกจากนี้ผลจากการประชุมนำเสนอโครงการ ยังนำสู่การจัดตั้ง Page Facebook ในชื่อ “Thung chang Better together”

2. ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

มิติด้านการเกษตร ผลการประชุมกลุ่มย่อยมิติด้านการเกษตร พบว่า พื้นที่อำเภอทุ่งช้างมีผลผลิตทางการเกษตรที่โดดเด่นในแต่ละตำบล ปัญหาและสิ่งที่ต้องพัฒนา ข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรแต่ละตำบลในอำเภอทุ่งช้าง ตลอดจนได้นำเสนอปัญหาที่พบในผลผลิตทางการเกษตรมีดังนี้

1. เกษตรกรไม่สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้

2. การขาดแคลนแหล่งน้ำและระบบจัดการน้ำในสวนผลไม้

3. ต้นทุนการผลิตที่สูงเนื่องจากเกษตรกรไม่มีองค์ความรู้ในการทำกล้าพันธุ์ใช้เองซึ่งยังพึ่งกล้าพันธุ์จากนอกพื้นที่

4. ตลาดที่รับซื้อไม่เป็นธรรม (กดราคา)

5. เกษตรกรขาดเทคนิคองค์ความรู้ในการจัดการแปลง การจัดการโรคแมลง

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรที่สำคัญยิ่งคือการเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรในเรื่องต่างๆ ประกอบด้วย การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เพื่อเพิ่มราคาและมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรชนิดต่างๆ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรแต่ละตัวเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การยกระดับส้มปลอดภัยเป็นส้มอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนการเสริมสร้างองค์ความรู้ในการบำรุงดูแลและเทคนิคด้านการผลิต การทำกล้าพันธุ์ไว้ใช้เอง และนอกจากนี้พบว่าการแก้ไขปัญหาด้านแหล่งน้ำมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำของเมืองและในด้านปศุสัตว์ต้นแบบของพื้นที่ถูกพัฒนาขึ้นคือไก่ประดู่หางดำ หากแต่ปัญหาที่พบในการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำนั้นพบว่าเกษตรกรไม่สามารถเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้และเทคนิคในการบริหารจัดการฟาร์มอย่างมืออาชีพ

มิติด้านการท่องเที่ยว

ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ถ้าจะพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้างควรให้มีทิศทางดังนี้

1) การท่องเที่ยวทุ่งช้างอย่างยั่งยืน

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุ่งช้าง คือการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับคำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้างและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านที่ผลักดันพัฒนาเมืองน่านสู่เมืองสร้างสรรค์โลก (Creative City) โดยน่านโดดเด่นเรื่องงานศิลปหัตถกรรม (Crafts and Folk art) ผ้าทอโบราณที่มีชื่อเสียง โดยอำเภอทุ่งช้างมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ดังนี้ 1. การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัด สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาในเครื่องแต่งกายของชนเผ่าต่างๆ 2. การท่องเที่ยวเชิงสังคม วีถีชีวิตของชนเผ่าต่างๆ ประกอบด้วย ไทลื้อ ม้ง ลั้วะ ถิ่น ขมุ จาก 11 หมู่บ้าน 3. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ อำเภอทุ่งช้างยังคงรักษาธรรมชาติไว้ได้ดี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้แก่ หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ดอยผาผึ้ง เป็นต้น 4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เนื่องจากอำเภอทุ่งช้างมีผลไม้ที่เป็นของดีประจำอำเภอ ได้แก่ เงาะโรงเรียน และส้มสีทอง ที่มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งยังมีพื้นที่การเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี จึงสามารถพัฒนาและต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยได้ การท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งช้าง สิ่งที่ยังขาดและยังต้องพัฒนาต่อ คือการเล่าเรื่องราวที่ดี (STORY) การประชาสัมพันธ์ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมและยังไม่มีความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยว

2) การพัฒนาวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

จากการประชุมเจ้าอาวาสจากวัดต่างๆ ในอำเภอทุ่งช้างได้มาให้ข้อคิดเห็นและร่วมเสนอแนวทางการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยแต่ละวัดได้มีต้นทุนเดิม การพัฒนาและดำเนินการดังนี้ 1. วัดเฟือยลุง มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ที่มีความยาว 9.5 เมตร บริเวณวัดเป็นป่าเบญจพรรณและสวนกล้วยไม้ มีตาน้ำธรรมชาติผุดขึ้นมา และมีศาลาสำหรับให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาใช้ปฏิบัติธรรม 2. วัดสันกลาง เป็นวัดที่สร้างสุขภาพไว้ในวัดเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ และมีการจัดทำพิพิธภัณฑ์คัมภีร์โบราณ ล้านนาเพื่ออนุรักษ์

รักษาและเผยแพร่ต่อให้กับคนรุ่นหลังได้เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษา 3. วัดดอนไชย ปอน วัดแห่งนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยจะใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 5 ปี โดยจะทำการสร้างบ้านมะเก่าหรือบ้านที่สร้างด้วยไม้ ทั้งหลังรูปทรงแบบล้านนา เพื่อใช้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บสะสมของใช้โบราณ จำลองวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน เพื่อให้คนรุ่นลูกหลานได้มาศึกษาเรียนรู้ นอกจากนั้นจะมีการสร้างพระเจดีย์บนหลังช้างเผือกอีกด้วย 4. วัดบ้านมอญ มีแผนจะพัฒนาและก่อสร้างศาลาทรงไทยล้านนากึ่งพิพิธภัณฑ์เพื่อใช้สะสมของเก่า โดยจะรับบริจาคจากคนในชุมชน นำมาจัดแสดงไว้ที่วัด อีกทั้งที่วัดบ้านมอญยังมีการจัดให้มีการการสอนวิชาภาษาล้านนา (ภาคค่ำ) ให้กับประชาชนทั่วไป โดยระยะเวลาที่ใช้เรียนจำนวน 1 เดือน 5. วัดไชยคำ เป้าหมายคือจะพัฒนาให้เป็นวัดญี่ปุ่นสไตล์ไทยโดยนำต้นซากุระล้านนามาปลูกประดับตกแต่งให้รอบบริเวณวัด สร้างระเบียงบุญ (SKY WALK) ยาวจากหน้าวัดไปถึงสระน้ำหลังวัด และมีการสร้างโรงแรมธรรมะ จำนวน 6 ห้อง 12 เตียง 6. วัดราษฎร์บำรุง เป็นโรงเรียนวัดที่เปิดสอนพระ เณร (ศาสนทายาท) จุดเด่นของวัดคือมีซุ้มประตูวัดที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอทุ่งช้าง มีหอระฆังและมีเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งจะมีพิธีทำบุญใหญ่ในวันที่ 17 เมษายนของทุกปี เป้าหมายในการจะพัฒนาวัดไปสู่วัดท่องเที่ยวคือ สร้างช้างที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และสร้างโรงแรมวัดเพื่อให้ประชาชนที่สนใจฝึกใฝ่ในธรรมะและพุทธศาสนาได้เข้ามาใช้บริการ และ 7. วัดศรีดอนชัย (งอบ) เป็นวัดไทลื้อโบราณที่ยังคงเก็บรักษาศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์/ตำนานของไทลื้อ มีต้นไม้โบราณ (เก๊าสลี) อายุ 200-300 ปี มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทลื้อที่รวบรวมภูมิปัญญาพื้นบ้านและคัมภีร์ใบลานที่มาจากสิบสองปันนาและที่วัดยังมีบ่อน้ำทิพย์ซึ่งเป็นหนึ่งในบ่อน้ำที่ทางราชสำนักใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ นอกจากวัดทั้ง 7 แห่งที่ได้มาร่วมให้ข้อมูลในการประชุมครั้งนี้แล้วนั้น ในอำเภอทุ่งช้างยังมีวัดที่มีศักยภาพและมีต้นทุนเดิมที่พร้อมจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดทุ่งผึ้ง วัดห้วยยางและวัดแพะกลาง

มิติด้านการศึกษา

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในมิติด้านการศึกษา นำมาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการมิติด้านการศึกษาของอำเภอทุ่งช้างดังรายชื่อต่อไปนี้

1	นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง	ประธานกรรมการ
2	ว่าที่ รท. วิญญู ศรีบุญเรือง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนทุ่งช้าง	รองประธาน
3	นายอเนก กองคำ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง	กรรมการ
4	นายวุฒิไกร กาบปินะ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำสอด	กรรมการ
5	นางพวงผกา ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำพิ	กรรมการ
6	นายคมสันต์ ไชยรักษา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)	กรรมการ
7	นายสมศักดิ์ จิตตรง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนมณีพฤกษ์	กรรมการ
8	นายสาธิน ปวนคำมา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง	กรรมการ
9	นายกฤษณพณ ศุภชัยวัฒน์	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำลาด	กรรมการ
10	นายกิติพงษ์ พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านแพะกลาง	กรรมการ

ณณณณ

11	นางณัฐชยา พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนเพียงหลวง 7	กรรมการ
12	นางบานเย็น ยาวิไชย	ผู้อำนวยการ	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง	กรรมการ
13	นายสุรพล ขันทะแพทย์	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	กรรมการ
14	นายสมบุญ ใจปิง	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนรู้บ้านห้วยพ่าน	กรรมการ
15	นายสันโดษ สุขแก้ว	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนรู้สหายน่าน	กรรมการ
16	นายสมพร อ่อนสุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ
17	นายชัยพงษ์ วิสุทธิ์อัมพร	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ
18	นางรสสุคนธ์ ณ น่าน	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ
19	นางบุญน้อม สอนกระสินธุ์	ข้าราชการบำนาญ	-	กรรมการ

และนำมาสู่การจัดเวทีเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นของคณะครูแกนนำมิติด้านการศึกษา เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” โดยใช้หลักสูตรรักษ์ป่าน่านเป็นต้นแบบ ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 เพื่อร่วมกันจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแกนกลาง และนำมาบูรณาการในการเรียนการสอนตามระดับชั้นต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องตามช่วงชั้น โดยมีรายชื่อคณะทำงานดังนี้

1. ปฐมวัย	นางจันทร์สม	อ่อนสุวรรณ	โรงเรียนเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
	นางบานเย็น	ยาวิไชย	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
	นางจิราวรรณ	ก๋าแก้ว	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
2. ประถมศึกษาตอนต้น	นางจินตนา	สังคะปะ	โรงเรียนบ้านปอน
	นางปริชาติ	ภูมิอรัญ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
	นางอภิญญา	รัตนประภา	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
	นางจินดา	ส่องสี	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
	นายสิบแสน	นาคทั่ง	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
3. ประถมศึกษาตอนปลาย	นางกรรณิการ์	คำรังสี	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นางเวนิกา	กัลยาวงค์	โรงเรียนบ้านเพียงหลวง 7
	นายเนติวัฒน์	ขจิตมงคลวิศน์	โรงเรียนบ้านน้ำพิ

	นายวันชัย	คำหน่อ	โรงเรียนบ้านเวียงสอง
	นางปุณณิชญา	มะรินทร์	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	นายเทวา	ศิริวิไลซ์	โรงเรียนมณีพฤกษ์
	นายมงคล	ตุ่นใจ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
	นางพัชรนันท์	วิสุทธิ์อัมพร	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นายทวี	ธิขวัญ	โรงเรียนชุมชนทุ่งช้าง
	นางจิตธิรักษ์	แสนสุข	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา (98)
	นางสิริเพ็ญ	ไชยกลาง	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	นางเยาวเรศ	รัตนะ	โรงเรียนมัธยมทุ่งช้าง
	นางบุญน้อม	สอนกระสินธุ์	โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง

มิติด้านสุขภาพ

ผลจากการประชุมมิติด้านสุขภาพ มีเป้าหมายคือบุคลากรด้านสาธารณสุขทำงานเชิงรุก เน้นการป้องกันโดยการให้ความรู้ให้รู้จักป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากอาการเจ็บป่วยโดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
2. ทานอาหารเป็นยา เลือกทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพและร่างกาย ให้มีการส่งเสริมเรื่องการทานอาหารเป็นยาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระตุ้นเตือนประชาชนเพราะสุขภาพที่ดีเริ่มต้นจาก การทานอาหาร
3. จัดให้มีการอบรมหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพ ให้ตัวแทนอย่างน้อยครอบครัวละ 1 คนเข้าร่วม
4. จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องในอำเภอทุ่งช้าง

วาระที่ 2 แผนการดำเนินงานโครงการระยะ 6 เดือน

1. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลครูต้นแบบในมิติด้านการเกษตรและด้านสุขภาพ
2. สำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่คาดว่าจะพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวนำร่องในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
3. รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง

ฎฎฎฎฎ

4. รวบรวมข้อมูลประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง

5. จัดทำหลักสูตรต้นแบบ “รักษ์ทุ่งช้าง” ในระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาตอนปลาย

วาระที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงาน

มิติด้านการท่องเที่ยว

- ควรจัดงานเปิดการท่องเที่ยวอำเภอทุ่งช้าง (kick off) โดยเริ่มต้นแนะนำการท่องเที่ยวจากสถานที่ที่โดดเด่นของอำเภอทุ่งช้างเพื่อให้คนได้รู้จัก อาทิเช่น สวนส้มสีทอง GI ที่ได้รับรองมาตรฐานปลอดภัยหรืออินทรีย์ เปิดให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชมสวนและทำกิจกรรมต่างๆ ในสวนส้ม
- นายอำเภอทุ่งช้างได้เสนอ ให้คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการรวบรวมและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการขอกลับไปใช้ชื่อเดิมจากอนุสรณีย์ เป็นอนุสาวรีย์วีรกรรม พลเรือน ตำรวจ ทหาร
- หากจะเปิดทุ่งช้างเป็นเมืองท่องเที่ยวควรจะมีการจัดเตรียมสิ่งรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านค้า ร้านอาหาร คาเฟ่ ที่พัก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
- จัดให้มีกิจกรรมถนนคนเดิน/กาดข่วงทุ่งช้าง โดยให้คณะกรรมการการท่องเที่ยวเป็นผู้ประสานงานหลักในการจัดเตรียมข้อมูล ได้แก่ 1. กิจกรรม/การแสดงของเด็กนักเรียน เยาวชนและผู้สูงอายุ 2. ข้อมูลแม่ค้าที่จะเข้ามาขายสินค้าบริเวณถนนคนเดิน 3. กลุ่มเป้าหมายหลักของถนนคนเดิน/กาดข่วงทุ่งช้าง

มิติด้านการศึกษา

- ควรปรับทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนในพื้นที่
- สร้างมาตรฐานโรงเรียนให้เทียบเท่ากัน

มิติด้านสุขภาพ

- ปรับสวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติให้เป็น Health Center เพื่อให้คนทุกเพศทุกวัยได้ใช้ประโยชน์
- ปรับปรุงสวนสาธารณะอุ่นไอรักเฉลิมพระเกียรติให้ดีขึ้น ให้เหมาะสมกับการวิ่งออกกำลังกาย

ฎฎฎฎฎ

ประมวลภาพการประชุมสรุปผลการนำเสนอความก้าวหน้าระยะ 6 เดือน โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง”

วันที่ 15 เมษายน 2563

ณ ห้องประชุมเจ้าพรหมมา ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ภาคผนวกที่ 23

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 3

ฑฑฑฑฑ

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการศึกษา ครั้งที่ 3
วันที่ 17 สิงหาคม 2563
ณ โรงเรียนทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ
2. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ
3. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติการศึกษา
2. นางเยาวเรศ	รัตนะ	เลขานุการมิติด้านการศึกษา
3. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
4. นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

วาระที่ 1 ตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง ในการเรียนการสอนกับหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ
โดยครูเยาวเรศ รัตนะ ครูผู้จัดทำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปัจจัยความสำเร็จในการบูรณาการหลักสูตร ได้แก่ 1. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2. สอนให้นักเรียนรู้จักกระบวนการวางแผนโดยใช้เครื่องมือ PDCA 3. เน้นเรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่รอบตัวนักเรียน (เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว) 4. หลักสูตรต้องยืดหยุ่นสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน 5. เน้นการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับหลักสูตรแกนกลาง 6. ต้องมีการกระตุ้นติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) ที่ผ่านมาครูเยาวเรศได้นำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างมาปรับใช้และบูรณาการสอนนักเรียน โดยผ่านช่องทางออนไลน์โดยมอบหมายเป็นใบงานจำนวน 3 ใบงานได้แก่ ใบงานที่ 1 “หมู่บ้านของฉัน” ให้นักเรียนนำเสนอประวัติศาสตร์หมู่บ้านของตนเอง โดยนักเรียนจะนำเสนอมาในรูปแบบใดก็ได้ อาทิเช่น วีดีโอ ภาพถ่ายพร้อมคำบรรยายใต้ภาพ เล่มรายงาน นำเสนอผ่าน PowerPoint เป็นต้น ใบงานที่ 2 ลักษณะเด่นของหมู่บ้านและตำบลที่ฉันอยู่ ใบงานที่ 3 ลงสำรวจพื้นที่ตำบลของตนเอง โดยให้นักเรียนวางแผนโดยใช้เครื่องมือ PDCA เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน แบ่งงานเตรียมความพร้อมก่อนไปลงพื้นที่ นำเสนอรูปแบบใดก็ได้ไม่จำกัดเพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระในการคิด และนำความสามารถของตนเองมาใช้ในการทำงาน โดยใบงานแต่ละใบงานจะเน้นการบูรณาการร่วมกับ

วิชาต่างๆ เช่น รายวิชาสังคม เศรษฐกิจพอเพียง รายวิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น ซึ่งในการมอบหมายงาน ครูเยาวเรศจะให้คำปรึกษาและติดตามงานอย่างใกล้ชิดผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์ Google Meet

วาระที่ 2 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง

1 .กำหนดกรอบตัวชี้วัด

2. คำอธิบายรายวิชา

3. หน่วยการเรียนรู้

4. กิจกรรมรายวิชา

5. ผลการเรียนรู้

ในการทำหลักสูตรนี้จะเน้นการบูรณาร่วมกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ ดังตัวอย่างการจัดทำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6)

ตารางมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์ไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
สาระ : ประวัติศาสตร์ **มาตรฐาน ส 4.1** เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ 2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย	1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย 2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน 4. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและประวัติศาสตร์ไทย 5. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

ณณณณณ

คำอธิบายรายวิชา

ส ๓๒๒๐๕ รักษ์ทุ่งช้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ฯ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔- ๖ ภาคเรียนที่ ๑ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษา ความเป็นมาของ ชุมชน ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา บุคคลสำคัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ข้อมูล สภาพทางธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สภาพสถานการณ์ป่าไม้ สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติลดลง แนวทางแก้ไข เทคนิค นวัตกรรม ในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ คุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำ และผลการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งน้ำ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน หลักการ ความสัมพันธ์และความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น สร้างอาชีพ การสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคต และร่วมกันเสนอแนวคิด วิธีแก้ปัญหาอย่าง มีระบบ

มีส่วนร่วม “รักษ์ทุ่งช้าง” นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ขับเคลื่อน ทางสังคม ด้วยการจัดทำโครงการ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน การศึกษาค้นคว้าอิสระ เผยแพร่ และรณรงค์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการแก้ปัญหา การสำรวจ การวิเคราะห์ การตรวจสอบ และสังเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ มีทักษะกระบวนการ มีส่วนร่วม มีความตระหนัก เห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคตโดยยึดตามศาสตร์พระราชา

ผลการเรียนรู้

ม.4-6/1	ข้อ ๑	วิเคราะห์ ความเป็นมาของชุมชน ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา บุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรม และข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
ม.4-6/2	ข้อ ๒	วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้ สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติลดลง แนวทางแก้ไข ใช้เทคนิค และนวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
ม.4-6/3	ข้อ 3	สำรวจ วิเคราะห์ และตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
ม.4-6/4	ข้อ 4	สำรวจ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ ในท้องถิ่น
ม.4-6/5	ข้อ 5	วิเคราะห์ หลักการ ความสัมพันธ์ ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
ม.4-6/6	ข้อ 6	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
ม.4-6/7	ข้อ 7	ศึกษา วิเคราะห์ ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
ม.4-6/7	ข้อ 8	นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และจังหวัดน่าน
ม.4-6/7	ข้อ 9	ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนา ที่ยั่งยืน
ม.4-6/8	ข้อ 10	จัดทำโครงการ การศึกษาค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน การสร้างป่า สร้างมูลค่าเพิ่มจากป่า และ การสร้างป่าของอำเภอทุ่งช้างในอนาคต
ม.4-6/8	ข้อ 11	มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าในอำเภอทุ่งช้าง ตามศาสตร์พระราชา
ม.4-6/8	ข้อ 12	เผยแพร่ รณรงค์ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคต

รวม 12 ข้อ

ดดดดด

โครงสร้างรายวิชา รักษ์ทุ่งช้าง ม.4-6

ระดับ มัธยมศึกษาปี ที่ 4-6 เวลา 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	**ทุ่งช้าง ดินแดนที่มีชีวิต**	1. วิเคราะห์ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาบุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรม และข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาบุคคลสำคัญ ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมและข้อมูลสภาพทางธรรมชาติของอำเภอทุ่งช้าง	4	20
2	**ป่าไม้ในทุ่งช้าง**	2. วิเคราะห์สถานการณ์ป่าไม้และใช้เทคนิค นวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	1. สถานการณ์ป่าไม้ สภาพสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง 2. สาเหตุ ผลกระทบ หาแนวทางแก้ไข 3. เทคนิค นวัตกรรมในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
3	**ทุ่งช้าง แหล่งต้นน้ำ**	3. วิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำในท้องถิ่น	การตรวจสอบคุณภาพของน้ำ หรือแหล่งน้ำและผลการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งน้ำในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
4	**ความหลากหลายทางชีวภาพ**	4. สำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่ง	ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
5	**แผน/ยุทธศาสตร์/กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย**	5. วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	1.กฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง 2. กรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในอำเภอทุ่งช้าง	2	10

ตตตตต

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
6	**รวมพลัง “รักษ์ทุ่งช้าง”**	6. มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคมร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อการขับเคลื่อนทางสังคมในโครงการและกิจกรรมการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
7	**ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนายั่งยืน**	7. วิเคราะห์ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง 8. นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง 9. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	ศาสตร์พระราชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในอำเภอทุ่งช้าง	2	10
8	**ป่าน่านในอนาคต (ป่าน่านในฝัน)**	10. จัดทำโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าสร้างมูลค่าเพิ่มจากป่าและการสร้างป่าอำเภอทุ่งช้าง ในอนาคต 11. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าอำเภอทุ่งช้าง ตามศาสตร์พระราชา 12. เผยแพร่ รณรงค์การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสร้างป่าทุ่งช้างในอนาคต	1. การเรียนรู้ ”การสร้างป่าสร้างอาชีพ“ ในรูปแบบโครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระ 2. โครงงาน/การศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการสร้างป่าอำเภอทุ่งช้างในอนาคต 3. โครงงาน/การศึกษาเชิงลึกเพื่อสร้างจิตสำนึก “รักษ์ทุ่งช้าง” 4. การเผยแพร่การสร้างป่าทุ่งช้างในอนาคต	4	20
			รวม	20	100

ถถถถถ

วาระที่ 3 ข้อจำกัดและอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง ในระดับชั้นต่างๆ

- มิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านการท่องเที่ยว มิติด้านสุขภาพและมิติด้านการเกษตร มีการขับเคลื่อนที่ไม่ชัดเจน จึงทำให้ไม่สามารถเชื่อมกับมิติด้านการศึกษาได้
- ช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ภาระงานของครูมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เวลาในการมาจัดทำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างลดลงครูไม่สามารถมาระดมความคิดทำงานร่วมกันได้
- ครูแกนนำจัดทำหลักสูตรบางระดับชั้นเรียนยังสับสนในการเริ่มต้นจัดทำหลักสูตรรักษ์ช้างในระดับชั้นของตนเอง
- การนำไปใช้ในการเรียนการสอนไม่สามารถจัดตั้งหลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง” เป็นหลักสูตรเดียวได้เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางที่ใช้สอนในโรงเรียนได้ถูกบังคับมาจากส่วนกลาง

วาระที่ 4 ข้อเสนอแนะในการแก้ไข

- ประยุกต์และปรับใช้ต้นแบบจากหลักสูตรรักษ์ป่าน่าน และนำเนื้อหาของอำเภอทุ่งช้างมาบูรณาการร่วม
- การนำลงไปปฏิบัติต้องเน้นการบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระวิชาอื่นๆ
- การจัดหลักสูตรช่วงชั้นประถมต้นควรจัดทำเป็นใบงานหลัก แล้วแจกไฟล์หรือเอกสารให้กับครูผู้รับผิดชอบในโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เพื่อนำมาปรับใช้สอนนักเรียน
- นำประวัติศาสตร์ของอำเภอทุ่งช้าง มาจัดทำเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกเวลา

ประมวลภาพการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการศึกษา

วันที่ 17 สิงหาคม 2563

ณ โรงเรียนทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ธธธธธ

ภาคผนวกที่ 24

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการท่องเที่ยว

นนนนน

ประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการท่องเที่ยว

วันที่ 5 ตุลาคม 2563

ณ โรงเรียนเพียงหลวง 7 (ห้วยสะแตง) ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. ผศ.ดร.ธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ
2. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ
3. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	ตำแหน่ง ประธานมิติด้านการท่องเที่ยว
4. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. ผศ.ดร.นฤมล	อรุโณทัย	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. นายศิริพงษ์	จันทร์ดากุล	ตัวแทนประชาชนชุมชนบ้านห้วยสะแตง
3. นางสาวอริสา	อินทะรังสี	ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลงอบ
4. นายชาญชัย	คำรังสี	นักทรัพยากรบุคคลเทศบาลตำบลงอบ
5. นางขันแก้ว	แปงคำใส	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยสะแตง
6. นางธัญชนก	นาเพ็ญ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยสะแตง
7. นางสาวสกุลรัตน์	ยีสกุล	ผู้ช่วยวิจัยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. นายพลเดช	ณ ป้อมเพชร	ผู้ช่วยวิจัยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. นายสัจจพล	จินดาผล	ผู้จัดการริสาสินี สปา
10. นายบุญเล็ก	แปงคำใส	อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยสะแตง
11. นายวรวัฒน์	แปงคำใส	ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยสะแตง
12. นายสิทธิชัย	สิทธิวรสิริกุล	ตัวแทนประชาชนชุมชนบ้านห้วยสะแตง
13. นายคำปัน	แปงคำใส	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลงอบ

บบบบบ

14. นางสาวอุษา	โคตรศรีเพชร	ผู้ช่วยวิจัยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
16. นางสาววิราภานต์	หน่อท้าว	ผู้ช่วยนักวิจัย

เริ่มประชุม 13.30 น.

ประเด็นที่ 1 ต้นทุนด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยสะแตง

เดิมชนเผ่าขมุเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “อมแตง” มาจากชาวบ้านในหมู่บ้านปลูกแตงเป็นจำนวนมากมีรสชาติอร่อยชาวบ้านใช้เป็นสินค้าแลกเปลี่ยน โดยนำแตงที่ปลูกไปแลกข้าว แลกเกลือหรือสินค้าอื่น ๆ แต่มีการเขียนเป็นภาษาไทยว่า “แสตง” แต่เมื่ออ่านออกเสียงแล้วบางคนอ่านผิดออกเสียงว่า แส - ตง คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีมติให้เพิ่มสระ อะ กลายเป็นสะแตง แต่เนื่องจากหมู่บ้านสะแตงตั้งอยู่ใกล้ลำห้วยและมีลำห้วยไหลล้อมรอบหมู่บ้านจึงได้เพิ่มคำว่า “ห้วย” เข้าไปในชื่อหมู่บ้าน จากนั้นชื่อหมู่บ้านจึงกลายเป็นชื่อ “ห้วยสะแตง” จนถึงปัจจุบัน

บ้านห้วยสะแตงในอดีตอพยพมาจากประเทศลาว ข้ามฝั่งแม่น้ำโขงมาทางอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายและได้แยกย้ายอพยพลงมาอาศัยอยู่ด้วยกันหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านน้ำปาน บ้านใหม่ชายแดน บ้านห้วยสะแตง ได้มาพบแหล่งที่อยู่อาศัยที่สมบูรณ์บริเวณขุนน้ำน่าน โดยการนำของนายแสน กันทะ จากนั้นได้อพยพลงมาบริเวณบ้านห้วยไคร้ ทำไร่เลื่อนลอยจนมาถึงบ้านนวกครก (ปัจจุบันอยู่เหนือบ้านน้ำลาดเก่า) หลังจากนั้นจึงได้แยกออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 โดยการนำของนายแสนไหม อาศัยอยู่บริเวณน้ำน่านเหนือหรือบ้านห้วยสบสะนาว (ปัจจุบันอยู่เหนือบ้านปอน) ต่อมาได้อพยพลงมาอาศัยอยู่บริเวณบ้านห้วยสวนเมี้ยงหรือบ้านห้วยส้มป่อยและย้ายกลับไปอยู่ที่บ้านน้ำปาน (ปัจจุบันอยู่เหนือบ้านน้ำเลียง ตำบลปอน) แล้วอพยพย้ายกลับมาอยู่ที่บ้านห้วยสะแตงโดยการนำของนายแสนใจ ปัจจุบันกลุ่มนี้อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของหมู่บ้าน สันนิษฐานว่าเป็นต้นนามสกุล “นาเพ็ญ” กลุ่มที่ 2 โดยการนำของนายแสนปัน เป็นกลุ่มหมู่บ้านที่แตกจากหมู่บ้านบวกหลวง อพยพมาอยู่ที่บ้านห้วยเฮี้ยหรือห้วยข้าวหลาม (อยู่ทางตอนเหนือของหมู่บ้านภูคำในปัจจุบัน) ต่อจากนั้นได้อพยพมาอยู่ที่บ้านปลากั้ง (อบเลิน ปัจจุบันเป็นสวนส้มของชาวบ้าน) โดยการนำของนายแสนสุน แล้วอพยพครั้งสุดท้ายมาอาศัยอยู่บริเวณโรงเรียนบ้านห้วยสะแตงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 สันนิษฐานว่ากลุ่มที่ 2 เป็นต้นนามสกุล “อยู่นาน” กลุ่มที่ 3 โดยการนำของนายแสนนาง เป็นกลุ่มที่ 2 ที่แตกออกจากหมู่บ้านบวกหลวง ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ที่บ้านห้วยตาดปัจจุบันเป็นพื้นที่สวนส้มของนายคำปัน แปงคำใส และย้ายมาที่บ้านห้วยโป่ง หลังจากที่แสนนางเสียชีวิตก็ได้อพยพมาอยู่ที่ห้วยงูเหลือม โดยการนำของแสนแหว ซึ่งในอดีตไม่มีการอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่งที่ชัดเจน ประมาณปี พ.ศ. 2481 นายแสนแหวเสียชีวิต แสนเสย (นายเสย แปงคำใสผู้ใหญ่บ้าน) จึงมีแนวคิดที่จะรวบรวมลูกหลานชาวขมุทั้ง 3 กลุ่มเข้าด้วยกันแล้วย้ายหมู่บ้านจากบริเวณโรงเรียนมาอยู่บริเวณลำห้วย โดยกลุ่มที่ 3 นำโดยแสนแหวสันนิษฐานว่าเป็นต้นนามสกุล “แปงคำใส”

ปปปปป

ชาวบ้านห้วยสะแตงยังมีการละเล่นพื้นบ้านที่ยังสืบสานมายังปัจจุบันได้แก่ “การร้องรำเตาสามโปง” เป็นการละเล่นประจำเผ่า เดิมนั้นเป็นการเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวของชนเผ่า หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวเรียบร้อยแล้ว และมีพิธีกินข้าวใหม่ซึ่งจะเป็นช่วงที่เข้าสู่ฤดูหนาว คู่ชายหญิงจะมีการเกี้ยวพาราสีระหว่างกัน โดยผู้ชายจะเป็นผู้ถือกระบอกไม้ไผ่ (บั้งไม้เฮี้ย) กระแทกลงดินและร้องเพลงให้เป็นจังหวะ ถ้าเพิ่มความสนุกสนานสามารถใช้ฉาบ ฆ้อง ฉิ่งช่วยกำกับจังหวะ โดยบทร้องเตาสามโปงมีดังนี้

เตาสามโปงตึกตื่นมักพุก	เตาสามโปงตึกตื่นมักมั่น
โปงสามเส้าสนุกที่น ๆ	โรงสามเส้าสนานที่น ๆ
ติเยาะแอลแซ้นนาโคละ	ติเยาะแอลแซ้นนาคลาง
ปิ้นกระด้างมะฮ้างเอิลเรอ	ปิ้นตั้มโพละยงโจ๊ะเอิลเรอ
เซาะกรานพลูฮู้นซะซะ	เซาะกวานพูลฮู้นโซงโซง
กอนรักย้งอำโป้งแกะบูล	กอนรักมะอำโป้งแกะบูล
จัดแอมง้อนอำปอนแอมราง	จัดแอมง้อนอำปอนแอมลง
ชูเพลียมัดพ่อระยองเกาะงอน	ชูเพลียมัดปอระยองเกาะงอน

นอกจากการละเล่นเตาสามโปงแล้วนั้นยังมีการร้องเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวที่ออกไปทำไร่ปลูกข้าวเริ่มตั้งแต่การถางไร่ เผาไร่ พอฝนเริ่มตกก็จะมีหญ้า ต้นไม้ต่าง ๆเริ่มเจริญงอกงาม มีผักกูดงอ ซึ่งเป็นอาหารชั้นดีของชาวบ้าน การร้องเกี้ยวพาราสีของชายหญิงจะเกิดระหว่างการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในไร่เรียกว่า การเติม หรือ เรเนิ้ม โดยมีตัวอย่างเพลงเกี้ยวพาราสีดังนี้

พูลลิงชันเยาะกัลวัลยุ	แปลว่า	ผู้บ่าวชวนผู้สาวไปเก็บผักกูดงอและอาสาช่วยเหลือสะพายย่ามให้
พูลลิงชันเยาะกัลวัลเรง	แปลว่า	ผู้สาวบอกว่า ให้ช่วยกันเก็บผักกูดงอให้หมดจากไร่นะ
ชันละเองโอ๊ะซังคุเปะยัน	แปลว่า	ผู้บ่าวบอกว่าสงสารตัวเองเหลือเกินที่มาจีบสาวโดยที่สาวไม่ชอบตัวเอง

ชันละเองโอ๊ะซังตานเปะยิน แปลว่า สงสารนะ แอบรักเขาข้างเดียว จีบแล้วไม่ได้กันเลยเป็นคนอกหัก

ซึ่งบทเพลงหรือเนื้อเพลงที่ใช้เกี้ยวพาราสีระหว่างชายหญิง จะสอดคล้องกับวิถีชีวิตหรือกิจกรรมที่ทำในแต่ละช่วงเวลาโดยวิถีทำเกษตรของชนเผ่าขมุบ้านห้วยสะแตงแต่เดิมทำไร่เลื่อนลอยและหาของป่า เช่น หัวยาข้าวเย็นกวาง ลูกต๋าว ตัวต่อ น้ำผึ้ง ฯ เพื่อนำมาเป็นอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภคและนำไปแลกเปลี่ยนกับเกลือ ข้าว ยารักษาโรคกับคนพื้นราบ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2528 หน่วยงานราชการเข้ามามีบทบาทในพื้นที่มีการแนะนำอาชีพใหม่ให้กับชาวบ้านเปลี่ยนจากการทำไร่เลื่อนลอยมาปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ละหุ่ง ข้าวโพด มันสำปะหลัง รวมถึงเงาะ ส้ม ลิ้นจี่ และปัจจุบันเกษตรกรในชุมชนได้เริ่มนำกาแฟสายพันธุ์อาราบิก้าและโรบัสต้า ส้มสีทอง เงาะโรงเรียนและทุเรียนเข้ามาทดลองปลูกในพื้นที่ เพื่อสร้างความหลากหลายให้กับผลผลิต

นอกจากศักยภาพเชิงพื้นที่แล้วบ้านห้วยสะแตงมีหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตงอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบหนึ่งแสนไร่และในการทำงานได้มีการทำงานร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ป่า ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ นอกจากนี้ในเขตหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตงยังมีพื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้ามากางเต้นท์ เพื่อเยี่ยม

ชมธรรมชาติในป่าบ้านห้วยสะแตงอีกด้วย ทางชุมชนได้มีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญ 3 อย่างที่ชุมชนจะต้องมีสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 3 อย่างจะต้องมีการวางแผนการจัดตั้งให้เป็นระบบและเกื้อหนุนกันทั้งหมู่บ้าน ไม่สร้างการแข่งขันกันในชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีรายได้

ในเบื้องต้นกลุ่มแกนนำชุมชนบ้านห้วยสะแตงร่วมกับคณะกรรมการมิติด้านการท่องเที่ยวและทีมวิจัยโครงการพัฒนาทุ่งช้างฯ ได้มีการศึกษา สำรวจเส้นทางและจัดทำเส้นทางนำร่องท่องเที่ยวจำนวน 3 เส้นทางดังนี้ เส้นทางที่ 1 เส้นทางการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยมีเส้นทางจากหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง --> น้ำตกอ่ายเหนือ-น้ำตกอ่ายใต้ --> ต้นผึ้ง --> ป่าต๋าว (ลูกชิด) --> จุดเครื่องบินตก --> น้ำตกตาดลม --> หลักเขตชายแดนไทย-ลาว --> สุดเขตแดนสยาม --> ฐานทัพทหาร --> เข้าหมู่บ้านศึกษาวิถีชุมชน โดยทางชุมชนต้องการ

พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อการเดินและมีความปลอดภัยด้วยการให้ชาวบ้านร่วมเดินทางเป็นผู้นำทางให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติแล้วนั้นในเส้นทางที่ 1 ยังมีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้ร่วมเรียนรู้ เช่น การอูดขอฝน ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านห้วยสะแตงใช้ในการขอฝนเมื่อฝนทิ้งช่วง การเป่าขลุ่ยไม้ไผ่ด้วยจมูก การละเล่นเตาสามโปง เป็นต้น

เส้นทางที่ 2 เส้นทางเรียนรู้วิถีชุมชนบ้านห้วยสะแตงในเส้นทางนี้จะเป็นเส้นทางเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้านห้วยสะแตงโดยจัดให้มีบ้านเรียนรู้วิถีชีวิต ซึ่งแต่ละบ้านจะเน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติ (Workshop) บ้านเรียนรู้ของชุมชนสามารถแบ่งได้ทั้งหมด 8 บ้านเรียนรู้ ได้แก่ บ้านที่ 1 บ้านถั่วเน่า เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตของชนเผ่าขมุผ่านวัฒนธรรมการกินอาหาร การถนอมอาหาร บ้านที่ 2 บ้านข้องพร้า (ที่ใส่มีด) เรียนรู้การทำที่ใส่พร้าหรือมีด บ้านที่ 3 บ้านไม้กวาด นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ที่มาและต้นกำเนิดของไม้กวาด และลงมือทำกิจกรรมในการถักไม้กวาด บ้านที่ 4 บ้านพิธีกรรม/โรงตีเหล็ก เป็นการเรียนรู้เรื่องพิธีกรรมความเชื่อและจารีตประเพณีของชนเผ่าขมุที่ยังนับถือและสืบทอดปฏิบัติกันมาจากรุ่นสู่รุ่น บ้านที่ 5 บ้านจักรสาน เรียนรู้เกี่ยวกับการจักรสานไม้ไผ่และหวายสานเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนรวมถึงการนำไปใช้ในการทำเกษตร บ้านที่ 6 บ้านตีมีด เรียนรู้เทคนิควิถีการเฉพาะในการตีมีดของชาวชุมชนบ้านห้วยสะแตง บ้านที่ 7 บ้านต้มต๋าว (ลูกชิด) ลูกต๋าวถือเป็นผลผลิตจากป่าที่เป็นผลผลิตหลักที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนบ้านห้วยสะแตง ต๋าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวบ้านห้วยสะแตง นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้แหล่งที่มาของลูกชิด วิธีการเก็บเกี่ยว การต้มต๋าวและการแปรรูปต๋าวในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยสะแตง นอกจากบ้านเรียนรู้ทั้ง 7 บ้านแล้วในเส้นทางนี้จะได้เรียนรู้เรื่องระบบนิเวศน์ลำห้วย ซึ่งในชุมชนบ้านห้วยสะแตงล้อมรอบด้วยลำห้วยน้อยใหญ่ มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องปลาได้อีกด้วย

เส้นทางที่ 3 เส้นทางเชื่อมสัมพันธ์สองแผ่นดิน (ไทย - ลาว) เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่มีจุดสิ้นสุดแดนสยามอยู่ที่ชายแดนไทย – ลาว จุดมุดชายแดนที่ 7 มุดชายแดนที่ 8 การเดินทางไปยังชายแดนจะต้องมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 32 บ้านห้วยสะแตงเป็นผู้นำทางและคุ้มครองเพื่อความปลอดภัย เมื่อถึงจุดชายแดนไทย - ลาว จะมีจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นวิวของเมืองเชียงฮ่อน ประเทศลาวได้ ในอดีตเส้นทางนี้เป็นจุดผ่อนปรนชายแดนไทย - ลาว เป็นเส้นทางการค้าชายแดน มีการค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน ซึ่งสินค้าที่

มีการนำเข้ามาจากลาว ได้แก่ ลูกต๋าว (ลูกชิด) เนื่องจากประเทศลาวยังมีความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าอยู่มากจึงทำให้สามารถผลิตลูกต๋าวได้เป็นจำนวนมาก จึงมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน แต่เมื่อเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) จึงทำให้มีการปิดชายแดนไทย - ลาว ประชาชนไม่สามารถสัญจรหรือติดต่อค้าขายระหว่างกันได้ เพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 เส้นทางนี้นอกจากจะเชื่อมไปยังประเทศลาวแล้วนั้น ระหว่างทางยังมีลานกางเต็นท์ 2 จุด ได้แก่จุดที่ 1 จุดกางเต็นท์กิ่วห้วยปลากั้ง เป็นลานกางเต็นท์ที่มีวิวภูเขาสวย เป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ตกดิน จุดกางเต็นท์ที่ 2 จุดกางเต็นท์หมกเตาโคก เป็นจุดกางเต็นท์ที่สามารถมองเห็นวิวได้รอบทิศทาง เมื่ออยู่บนยอดจะสามารถมองเห็นดอยผาผึ้งและถ้ำผาแดง ที่อยู่หมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ กิจกรรมบนลานกางเต็นท์ที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส ได้แก่ กิจกรรมหลามข้าว หลามบอน หมกเผือก มัน และการเผาข้าวหลาม ข้าวโพด กล้วย ซึ่งเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำในช่วงกลางคืน

ในหมู่บ้านห้วยสะแตงยังมีอ่างเก็บน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในฤดูร้อนได้ โดยมีแนวทางในการพัฒนาให้มีแพสำหรับเล่นน้ำและมีร้านค้าจำหน่ายอาหารให้แก่นักท่องเที่ยว การเกษตรของชุมชนก็เป็นอีกแนวทางในการจัดการท่องเที่ยว โดยอาชีพหลักของชุมชนคือการทำไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วเหลือง หาของป่าและลูกต๋าว (ลูกชิด) ซึ่งเป็นผลผลิตหลักของชาวบ้านในชุมชนเนื่องจากบ้านห้วยสะแตงมีป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกพืชคู่กับป่าเพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน เช่น กาแฟ อโวคาโด้ โกโก้ แมคคาเดเมีย เป็นต้น จึงสามารถจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวบ้านห้วยสะแตงตลอดทั้งปี ทั้งนี้ผลการสำรวจศักยภาพเชิงพื้นที่และบริบทชุมชนยังพบว่าโอกาสการพัฒนาชุมชนบ้านห้วยสะแตงหมู่บ้านห้วยสะแตงนั้นเป็นไปได้สูง อันเนื่องจากปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนคือ “ความเข้มแข็งของคนในชุมชน” จากการแสดงพลังการร่วมด้วยช่วยกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและการสร้างข้อกำหนดกฎกติกาของหมู่บ้านที่ชัดเจน จึงเป็นส่วนสำคัญที่การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชน บ้านห้วยสะแตง ให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้และอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนมีโอกาสประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

ประเด็นที่ 2 ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยสะแตง

กลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่บ้านห้วยสะแตง รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่อาทิเช่น เทศบาลตำบลงอบ โรงเรียนเพียงหลวง 7 หน่วยจัดการต้นน้ำและกองทหารพรานที่ 33 บ้านห้วยสะแตง ยินดีและเต็มใจ พร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของทีมพัฒนาเมืองทุ่งช้างและทีมวิจัยจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยพัฒนาพื้นที่เพื่อยกระดับชุมชนบ้านห้วยสะแตงเป็นชุมชนท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนบ้านห้วยสะแตงเป็นชุมชนที่มีรายได้หลักมาจากภาคการเกษตรเพียงอย่างเดียว ถ้าหากได้การท่องเที่ยวเข้าช่วยหรือสนับสนุนจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและลดปัญหาความยากจนลงได้

ทีมวิจัยจากสถาบันสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากข้อมูลเบื้องต้นที่ทางผู้นำชุมชนได้นำเสนอก็ทำให้เห็นภาพและศักยภาพในพื้นที่ รวมถึงความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนในหมู่บ้านที่ต้องการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชีวิตชนเผ่าขมุ แต่ทั้งนี้ทางทีมจะต้องขอลงลงสำรวจพื้นที่ชุมชนอีกครั้ง ในวันที่ 6 ตุลาคม 2563 เพื่อประกอบการพิจารณาและการตัดสินใจดำเนินโครงการในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยสะแตงอีกครั้ง แล้วจะแจ้งผลการพิจารณาผ่านทางทีมวิจัยพัฒนาเมืองทุ่งช้าง

พพพพพ

ประเด็นที่ 3 อื่น ๆ

ผศ.ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม ได้ชี้แจงการของบประมาณวิจัยจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้โครงการการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) พื้นที่ดำเนินการ ตำบลงอบอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านให้มีความพร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) และเพื่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยผลผลิตของโครงการจะต้องได้ 1. เครือข่ายแกนนำด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนของตำบล 2. ฐานข้อมูลด้านวิถีวัฒนธรรมชนเผ่า เกษตร และการท่องเที่ยว 3. เส้นทางการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน 4. ชุดข้อมูลสื่อสารและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 5. การจ้างงานผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการการระบาดโรคติดเชื้อโคโรน่า 2019 6. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้โครงการยังมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังนี้ 1. แกนนำเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและการบูรณาการหน่วยงานท้องถิ่น ภาครัฐ/ท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคการศึกษา อย่างน้อย 10 คน 2. ระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวตำบลงอบ 3. เส้นทางโปรแกรมท่องเที่ยวนำร่อง ในพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 4. ชุดข้อมูลสื่อสิ่งพิมพ์ วีดีโอประชาสัมพันธ์อย่างน้อย 1 ชุด 5. การจ้างแรงงานในพื้นที่ตำบลงอบ 20 คน แบ่งสัดส่วนการจ้างงานดังนี้ 1. บัณฑิตจบใหม่ 10 คน 2. นักศึกษา 5 คน 3. ประชาชนทั่วไป 5 คน โดยมีงบประมาณดำเนินการ 4.5 ล้านบาท ซึ่งต้องรออนุมัติโครงการ ถ้าหากอนุมัติโครงการจะรีบดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดขึ้น

เลิกประชุม เวลา 16.00 น.

ฟฟฟฟฟ

ประมวลภาพการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มิติด้านการท่องเที่ยว

วันที่ 5 ตุลาคม 2563

ณ โรงเรียนเพียงหลวง 7 (ห้วยสะแตง) ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ภาพภาพ

ภาคผนวกที่ 25

การสำรวจศักยภาพพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยสะแตง

มมมมม

ประมวลภาพการสำรวจศักยภาพพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยสะแตง

วันที่ 6 ตุลาคม 2563

ณ บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ยยยยย

ภาคผนวกที่ 26

การประชุมรายงานความก้าวหน้าและหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานหลัก เครือข่าย พชอ. (CORE TEAM)

รรรรร

สรุปผลการประชุมรายงานความก้าวหน้าและหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกับ
คณะทำงานหลักเครือข่าย พชอ. (CORE TEAM)
วันที่ 12 ตุลาคม 2563
ณ ห้องประชุมชั้น 2 โรงพยาบาลทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1.นายชนินทร์	เหมพันธุ์	ตำแหน่ง ปลัดอาวุโส	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. นางสาวธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายธวัชชัย	นันท์สว่าง	ประธานมิติการท่องเที่ยว
2. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติการศึกษา
3. นางสาวชนนี	โทปุรินทร์	ประธานมิติสุขภาพ
4. นายประพันธ์	จันทร์ผง	ประธานมิติการเกษตร
5. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข
6. นางสาวศุภนิดา	ทองปัน	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาววิรากานต์	หน่อท้าว	ผู้ช้วยนักวิจัย
8.นายธฤตมน	นันทวรรณ	

เริ่มประชุม 09.30 น.

วาระที่ 1 สรุปผลการดำเนินงานในแต่ละมิติ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในแต่ละมิติเพื่อนำมาจัดทำเป็น คลังคนและคลังข้อมูล เพื่อนำมาต่อยอดและพัฒนาจึงสรุปผลการเก็บข้อมูลได้ดังนี้

มิติด้านการเกษตร

ลลลลล

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในด้านการเกษตรโดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกเป็น รูปแบบห่วงโซ่อุปทานทางการเกษตรของผลผลิตแต่ละชนิดอาทิเช่น กาแฟอาราบิก้า อำเภอทุ่งช้างมีการปลูกกาแฟสายพันธุ์อาราบิก้า มีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 439 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกหลักอยู่บริเวณหมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง พื้นที่ปลูก 268 ไร่ โดยพื้นที่หมู่บ้านอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 1,600 เมตร และมีดินที่มีโพแทสเซียมสูงซึ่งเหมาะกับการปลูกกาแฟจึงส่งผลให้กาแฟที่ปลูกบริเวณหมู่บ้านมณีพฤกษ์มีเอกลักษณ์และรสชาติเฉพาะตัว พื้นที่ตำบลทุ่งช้าง จำนวน 116 ไร่และพื้นที่ตำบลและ จำนวน 55 ไร่ นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตกาแฟทั้งหมด 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมณีพฤกษ์ กลุ่ม Gem Forest Coffee และกลุ่มกาแฟ De Hmong ผลผลิตกาแฟรวมทั้ง 3 กลุ่มมีปริมาณ 19,920 กิโลกรัม แบ่งออกเป็นผลผลิตสด (เชอรี่) ปริมาณ 4,020 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 20.2 โดยเกษตรกรจะจำหน่ายให้กับโรงคั่วกาแฟในราคากิโลกรัมละ 28 บาท และมีการแปรรูปในพื้นที่เป็นเมล็ดกาแฟคั่วปริมาณ 15,900 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 79.8 โดยมีการทำเป็นกาแฟสายพันธุ์พิเศษ ที่ผ่านกระบวนการพิเศษ โดยแบ่งได้ดังนี้ 1. คาร์ติมอร์ ปริมาณ แบ่งออกเป็น คั่วเข้ม ราคา 650 บาทต่อกิโลกรัม คั่วอ่อนและคั่วกลางราคา 1000 บาทต่อกิโลกรัม 2. ทิปปิก้าและจาวา 1,000 บาทต่อกิโลกรัม คั่วอ่อนและคั่วเข้มราคา 1,500 บาทต่อกิโลกรัม 3. สายพันธุ์เกอิชา ราคา 8,000 บาทต่อกิโลกรัม การจำหน่ายกาแฟจะเน้นการจัดจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดน่านโดยส่งตรงให้กับร้านกาแฟในพื้นที่และมีการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ไปยังกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ภายใต้แบรนด์ Manee pruek coffee (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมณีพฤกษ์) แบรนด์ “Gem Forest Coffee” (นำโดยเคเลบ จอร์แดน) และแบรนด์ De Hmong (นำโดยคุณวิชัย กำเนิดมงคล) โดยห่วงโซ่อุปทานด้านเกษตรของห่วงโซ่อุปทานทางการเกษตรสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

วววว

ภาพที่ 1 ห่วงโซ่อุปทานพืชผาการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างที่ประสบความสำเร็จและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้จัดทำเป็นแผนที่คลังครู ตามภาพที่ 2

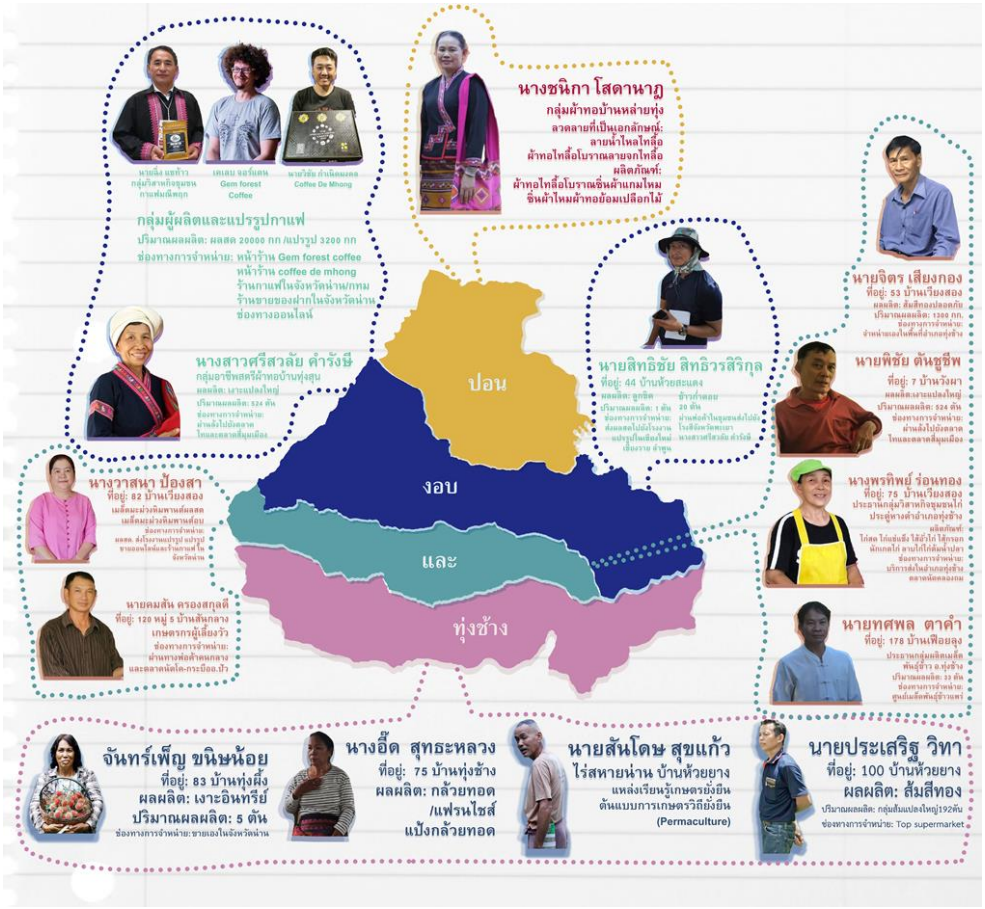

มิติด้านการท่องเที่ยว

จากการสำรวจพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสามารถจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวได้จำนวน 2 เส้นทาง ได้แก่

1. เส้นทางท่องเที่ยวสายบุญ ที่สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยเริ่มต้นเส้นทางตั้งแต่วัดห้วยยาง วัดราษฎร์บำรุง วัดทุ่งผึ้ง พระธาตุจอมสลีเก้าดวงดี วัดสันกลาง พระธาตุภูเพียง (ปูเปียง) วัดเฟือยลุง วัดศรีดอนชัย (งอบ) วัดดอนชัย (ปอน) ซึ่งแต่ละวัดจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันท่องเที่ยวสายบุญมีจุดเด่นคือ พระประทานในวิหารหลายวัดมีเอกลักษณ์ คือ ยังเป็นพระพุทธรูปปั้นมือที่หาดูได้ยากแต่ทุ่งช้างยังมีให้ชมอยู่หลายวัด และวัดในอำเภอทุ่งช้างก็เป็นวัดโบราณอายุหลายร้อยปี แต่ยังมีข้อจำกัด อาทิเช่น ขาดคนมาเล่าเรื่องราวหรือสื่อสารเรื่องราว บางวัดที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวก็ไม่เปิดประตูวิหารเพื่อให้คนทั่วไปได้เข้าไปกราบไหว้พระพุทธรูป เป็นต้น

ศศศศศ

2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิถีชุมชน โดยมีจุดท่องเที่ยวเริ่มต้นจาก

- ไร่สหายน่าน Permaculture
- อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้าง
- พิพิธภัณฑ์ทหาร สวนผลไม้ (ส้มสีทองและเงาะ) ปลอดภัยบ้านวังผา ตำบลและ โดยสวนส้มช่วงที่เหมาะสมกับการเก็บเกี่ยว ได้แก่ช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม และช่วงเก็บเกี่ยวเงาะ ได้แก่ เดือนสิงหาคมถึงกันยายน
- บ้านเหลืองอินเดีย (เฉพาะเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม)
- ชุมชนท่องเที่ยวบ้านป่าเปือย (กิจกรรมล่องแพไม้ไผ่ตามลำน้ำน่าน เก็บส้มปลอดภัย หาปลาในแม่น้ำ ฯ)
- ชุมชนท่องเที่ยวบ้านห้วยสะแตง (จุดเขตแดนสยามเชื่อมต่อสองแผ่นดิน หน่วยจัดการต้นน้ำห้วยสะแตง)
- ชุมชนท่องเที่ยวบ้านมณีพฤกษ์ (ดอยผาผึ้ง ถ้ำผาผึ้ง สวนกาแฟ สวนผลไม้เมืองหนาว)
- อ่างเก็บน้ำปอน
- ชุมชนท่องเที่ยวบ้านหล่ายทุ่งที่มีเอกลักษณ์โดยเป็นกลุ่มที่มาจากเมืองเงิน ประเทศลาว รวมถึงการมาเที่ยวในชุมชนทอผ้าจะมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทดลองทำหลากหลายกิจกรรม อาทิเช่น การทำขนมข้าวแคบน้ำตาย้อย การทำอาหารพื้นบ้านพื้นเมือง การทำตุงไทลื้อ เป็นต้น
- กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน เป็นกลุ่มทอผ้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน

นอกจากจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวแล้วนั้น ยังนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นปฏิทินประเพณีและวัฒนธรรมประจำอำเภอทุ่งช้าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- งานรำลึกวีรชน จัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งจะจัดในวันทหารผ่านศึก
- ประเพณีกินดอกดำดอกแดง (ตุ๊กติ๊ นึ๊ม) จัดขึ้นในเดือนมีนาคมเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของชนเผ่าขมุ
- ประเพณีเลี้ยงผีเมือง บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง ประเพณีนี้หนึ่งปีจะทำหนึ่งครั้ง
- ประเพณีสรงน้ำพระพุทธรูป 700 ปีวัดทุ่งผึ้ง บ้านทุ่งผึ้ง ตำบลทุ่งช้าง
- ประเพณีสรงน้ำพระธาตุภูเพียง (ปูเปียง)
- ประเพณีตานก๋วยสลาก จัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน
- ทำบุตรตักบาตรวันเกี๋ยงเป็งจะทำในช่วงขึ้น 15 ค่ำ เดือนเกี๋ยงซึ่งมักจะตรงกับช่วงเดือนพฤศจิกายน
- ประเพณีตานหลัวผิงไฟพระเจ้า จะจัดตรงกับวันลอยกระทงของทุกปี ณ วัดศรีดอนชัย ตำบลงอบ
- ประเพณีไทลื้อ ตำบลงอบ จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี
- ประเพณีปีใหม่ม้ง บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี

มิติด้านสุขภาพ

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลพืชผลทางการเกษตรในพื้นที่ทุ่งช้าง พบว่า ผลผลิตที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในช่วงฤดูร้อน (คิมหันต์) เมษายน - มิถุนายน มีดังนี้

1. ผักประจำฤดูกาล ได้แก่ ชะอม ผักกูด ผักหวาน ใบบอน ผักเชียงดา ผักตำลึง ผักหนาม ผักโขม หน่อไม้หวาย หัวปลี มะเขือ ผักปลัง สาหร่าย(ไก) ผักบุ้ง

2. ผลไม้ แตงโม มะม่วง กล้วย สับปะรด มะนาว ลิ้นจี่ มะปราง มะขาม มะละกอ

3. ปลาเล็กปลาน้อย ไข่มดแดง ไก่ หมู ปลา ไข่

4. คาร์โบไฮเดรต มาจากข้าว

ช่วงฤดูฝน (วสันต์) กรกฎาคม – ตุลาคม มีผลผลิตดังนี้

1. ผักประจำฤดูกาล หน่อไม้ เห็ดด่าน เห็ดถอบ เห็นหูหนู เห็ดฟาง ผักกาด ผักบุ้ง ผักกูด ผักตำลึง ผักหวานบ้าน ผักชะอม ใบย่านาง ใบชะพลู ตระไคร้ ใบมะกรูด ข่า ขมิ้น พริก หอม กระเทียม ขิง กระเพรา ผักไผ่ กล้วย ถั่วฝักยาว แตงกวา

2. ผลไม้ เงาะ ทุเรียน อโวคาโด กล้วย แก้วมังกร สับปะรด มังคุด ละมุด ลองก่อง มะไฟ ลำไย มะม่วง มะละกอ มะเฟือง ขนุน มะยม มะนาว ส้มโอ

3. ปลา ปู หอย กุ้ง เขียด อึ่ง หมู ไก่

4. คาร์โบไฮเดรต ข้าวเหนียว ข้าวจ้าว

ช่วงฤดูหนาว (เหมันต์) พฤศจิกายน – มีนาคม มีผลผลิตดังนี้

1. ผักประจำฤดูกาล ผักกาด กระหล่ำปลี ผักชี ข้าว มะเขือ พริก คะน้า ถั่วฝักยาว แตงกวา ถั่วลันเตา ฟักทอง หอมขาว หอมแดง

2. ผลไม้ ส้มเขียวหวาน ลองกอง กล้วยน้ำว้า

3. ปลา หมู ไก่ วัว

4. คาร์โบไฮเดรต ข้าวเหนียว ข้าวจ้าว

จากข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรนำมาสู่การจัดสรรเมนูรายสัปดาห์ให้กับผู้ป่วยใน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เมนูอาหารประจำฤดูร้อน (คิมหันต์) เมษายน - มิถุนายน

วัน	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว ต้มจืดตำลึง ห่อนึ่งสาหร่าย (ไก)	ข้าวเหนียว ส้มตำ - ไก่ย่าง มะม่วง	ข้าวเหนียว น้ำพริกผักต้ม แกงผักบุ้งใส่ปลา
อังคาร	ข้าวเหนียว ยำไก่ใส่หัวปลี มะละกอ	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้ กล้วย	ข้าวเหนียว น้ำพริกกะปิ ผักลวก ต้มปลานิล

สสสสส

วัน	เช้า	กลางวัน	เย็น
พุธ	ข้าวเหนียว แกงผักเชียงดาใส่ปลาย่าง แตงโม	ข้าวเหนียว ยำผักกรูด ตำหวาย	ข้าวเหนียว แกงผักหวานใส่ไข่มดแดง
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงผักบุ้งใส่ปลา	ข้าวเหนียว แกงแคไก่ ตำมะเขือสับปะรด	ข้าวเหนียว น้ำพริกไข่ ผักลวก
ศุกร์	ข้าวเหนียว ผัดผักโขม แกงบอน	ข้าวเหนียว ผัดผักกรูด ตำมะม่วง ลิ้นจี่	ข้าวเหนียว ห่อนึ่งสาหร่าย (ไก) แกงหน่อไม้
เสาร์	ข้าวเหนียว ผัดผักบุ้ง ยำไก่ใส่หัวปลี	ข้าวเหนียว แกงผักปรัง น้ำพริกผักลวก มะละกอ	ข้าวเหนียว ลาบปลา(สุก) ต้มปลา
อาทิตย์	ข้าวเหนียว ลาบหมูคั่ว	ข้าวเหนียว แกงแคไก่	ข้าวเหนียว ห่อหมกปลาน้อย น้ำพริกผักลวก

2. เมนูอาหารประจำฤดูฝน (วสันต์) กรกฎาคม – ตุลาคม

วัน	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว แกงผักกาดใส่ปลาทู	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้ น้ำพริกกบ ผักลวก มังคุด	ข้าวเหนียว แกงเห็ดด่าน ฝรั่ง
อังคาร	ข้าวสวย แกงส้มปลานิล	ข้าวเหนียว ยำผักกูด อะโวคาโด	ข้าวเหนียว ต้มจืดตำลึง มะม่วง
พุธ	ข้าวเหนียว แกงแคกบ	ข้าวเหนียว ผัดหน่อไม้ เงาะ	ข้าวเหนียว ปลานึ่ง แก้วมังกร
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงปลาดุกใส่ผักบุ้ง	ข้าวสวย ทอดไข่ชะอม น้ำพริกกะปิ ส้มโอ	ข้าวสวย ผัดเห็ดรวม มะละกอ
ศุกร์	ข้าวสวย ต้มยำไก่ ขนุน	ข้าวเหนียว แกงขนุน มะม่วง	ข้าวเหนียว แกงกระดูกหมูใส่หัวปลี ลองก่อง
เสาร์	ข้าวสวย ปลาย่าง ต้มยำกบ	ข้าวเหนียว ไข่ต้ม น้ำพริกเห็ดด่าน	ข้าวเหนียว ตำมะเขือ ผักลวก น้ำพริกเขียด
อาทิตย์	ข้าวต้มหมู	ข้าวเหนียว ส้มตำ ไก่บ้าน (เมือง)ย่าง กล้วย	ข้าวเหนียว ลาบปลา(สุก)

3. เมนูอาหารประจำฤดูหนาว (เหมันต์) ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – มีนาคม

วัน	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว แกงแค	ข้าวเหนียว น้ำพริกปลาทู	ข้าวสวย ต้มจืด ส้ม

หหหหห

วัน	เช้า	กลางวัน	เย็น
อังคาร	ข้าวต้ม	ข้าวเหนียว แกงผักกาด	ข้าวเหนียว แกงขนุน
พุธ	ข้าวเหนียว ยำหัวปลีใส่ไก่	ข้าวสวย ต้มปลา	ข้าวสวย ผัดผักรวม กล้วย
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงฟักเขียว	ข้าวสวย น้ำพริกกะปิ	ข้าวสวย แกงส้ม
ศุกร์	ข้าวสวย ผัดคะน้า	ข้าวเหนียว แกงหยวก	ข้าวสวย ผัดกะเพรา ผลไม้
เสาร์	ข้าวสวย ต้มส้มหมู	น้ำเหนียว น้ำพริกมะกอก	ข้าวเหนียว ลาบขม ต้มอ่อม
อาทิตย์	ข้าวสวย ต้มพะโล้หมู	ข้าวเหนียว แกงหน่อ	ข้าวเหนียว ลาบปลาสุก

มิติด้านการศึกษา

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” มาจากการประยุกต์และนำหลักสูตรรักษ์ป่าน่านและหลักสูตรการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน โดยหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างมีทั้งหมด 7 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์

สาระที่ 2 วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติพันธุ์

สาระที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่า)

สาระที่ 4 การเกษตรและปศุสัตว์ในอำเภอทุ่งช้าง

สาระที่ 5 งานศิลปะ หัตถกรรม

สาระที่ 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 7 อาหารพื้นที่บ้าน

โดยมีแนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับชั้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง บรรลุตามวัตประสงค์จึงได้กำหนดแนวทางไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน เน้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด
2. จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระอื่น ๆ
3. จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ใช้วิทยากรท้องถิ่นในบางกิจกรรม ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. จัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกัน
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 จัดกิจกรรมการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน ขั้นตอนที่ 3 ทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นตอนที่ 5 สรุปบทเรียน การจัดกิจกรรมลักษณะนี้ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน สืบค้นเป็นกลุ่ม

6.2 จัดกิจกรรมการสอนแบบสาธิต คือมีครูผู้สอน วิทยากรเป็นผู้สาธิต ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสาธิต ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวัดผล

<u>ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นอนุบาล/ปฐมวัย</u>

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
   - การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง ทุ่งช้างในดวงใจ/ทุ่งช้างแดนไกล
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์
   - บอกคำขวัญอำเภอทุ่งช้าง
   - บอกชื่อตั้งและลักษณะภูมิประเทศของอำเภอทุ่งช้าง
   - บอกอาชีพและอาหารของคนในท้องถิ่น 1-5 อย่าง เช่น แกงแค น้ำพริกน้ำปู๋ ยำหน่อไม้ ไกยี หมกอี่ฮวก หมกอี่ปุ่ม
3. กิจกรรมสร้างสรรค์
   - การวาดภาพด้วยสีเทียน เช่น ภาพวัด
   - การวาดภาพระบายสี เช่น อาหารพื้นเมือง ชุดประจำเผ่า อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจทหารทุ่งช้าง
   - การปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างๆต่าง ๆ เช่น ส้มสีทอง หน่อไม้ เงาะ
   - การพูดเล่าเรื่องสถานที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง
4. กิจกรรมกลางแจ้ง
   - ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในอำเภอทุ่งช้าง ได้แก่ อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง พิพิธภัณฑ์ทหาร วัดทุ่งผึ้ง
5. กิจกรรมเกมศึกษา
   - เกมจับคู่ภาพ ตามหมวดต่าง ๆ ได้แก่

     หมวด 1 คำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้าง (ภาพอนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง/ภาพพิพิธภัณฑ์ทหาร/ภาพสาวงามพริ้มพราย/ภาพส้มสีทอง/ภาพวัดบ้านทุ่งผึ้ง)

     หมวด 2 ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอทุ่งช้าง มีภาพภูเขา/แม่น้ำและ/ลำห้วย

     หมวด 3 อาหารพื้นเมือง/อาหารประจำเผ่า

วาระที่ 2 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

มิติด้านการเกษตร

- ให้กลับไปตรวจสอบข้อมูลตัวเลขปริมาณ ผลผลิตในห่วงโซ่อุปทานทางการเกษตรของผลผลิตทางการเกษตรแต่ละชนิด รวมถึงสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรแต่ละชนิด

มิติด้านการท่องเที่ยว

ออออออ

- เสนอให้คณะกรรมการพัฒนาเมืองส่งตัวแทนเข้าไปพูดคุยกับทางไร่พุทธรักษา เพื่อชวนมาเข้าร่วมทำงานและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน เนื่องจากไร่พุทธรักษามีศักยภาพทั้งด้านพื้นที่และกำลังทรัพย์ที่สามารถพัฒนาเป็นต้นแบบสถานที่ท่องเที่ยวให้กับอำเภอทุ่งช้างได้
- แผนที่ท่องเที่ยวทุ่งช้าง เพิ่มเติมข้อมูลวัดสันกลาง วัดไชยคำและไร่พุทธรักษา
- เชื่อมโยงกับทีมผศ.ดร.นฤมล อรุโณทัยจากทีมสถาบันวิจัยสังคม เพื่อเชื่อมต่อการอบรมมัคคุเทศก์ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง
- จัดให้มีการศึกษาดูงานที่วัดอรัญวาสเพราะเป็นวัดตัวอย่างที่เชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้และแนวคิดมาปรับใช้ในการพัฒนาวัดต่อไป
- ตรวจสอบข้อมูลในปฏิทินวัฒนธรรมเรื่องสถานที่และช่วงเวลา

มิติสุขภาพ

- ในการดำเนินงานในอนาคตมิติสุขภาพจะจัดรณรงค์ให้มีการออกกำลังกายในทุกตำบลโดยใช้พื้นที่สาธารณะในตำบลนั้นๆ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหันมาดูแลสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยจะขอความร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 แห่ง ร่วมกับกลุ่มแกนนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นแกนนำในการออกกำลังกาย
- จัดให้มีงานวิ่งทุ่งช้าง มินิมาราธอนครั้งที่ 2 ขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2564 โดยเบื้องต้นได้เขียนโครงการเสนอของบประมาณในการจัดงานจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน งบประมาณ 100,000 บาท เพื่อนำมาเป็นเงินทุนตั้งต้นในการจัดงาน

อื่น ๆ

- ในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อคืนข้อมูลให้กับคนทุ่งช้าง ให้ทีมวิจัยสรุปยอดการจัดจำหน่ายเสื้อเหลือง “พัฒนาเมือง” เพื่อจะได้นำข้อมูลมาชี้แจงในเวทีสาธารณะ
-

เลิกประชุม 12.00 น.

ฮฮฮฮ

ประมลภาพการประชุมรายงานความก้าวหน้าและหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกับ
คณะทำงานหลักเครือข่าย พชอ. (CORE TEAM)
วันที่ 12 ตุลาคม 2563
ณ ห้องประชุมชั้น 2 โรงพยาบาลทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ภาคผนวกที่ 27

การจัดเวทีสาธารณะคืนข้อมูลให้แก่ประชาชนอำเภอทุ่งช้าง

ขขขขข

สรุปผลการจัดเวทีสาธารณะคืนข้อมูลให้แก่ประชาชนอำเภอทุ่งช้าง โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่
ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง
เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2563
ณ โรงเรียนทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้มาประชุม

1. นายสุจิโรจน์	คงเมือง	ตำแหน่ง นายอำเภอทุ่งช้าง	ประธาน
2. นายแพทย์มงคล	ลัคคนาเลิศ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง	
3. ผศ.ดร.ธัญศิภรณ์	จันทร์หอม	ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ	
4. นางผกาพรรณ์	จอมเมือง	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
5. นายกรภัทร	ขันไชย	ตำแหน่ง นักวิจัยร่วมโครงการ	
6. นางสาวอภิชญา	ฝีปากเพราะ	ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการ	

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายประพันธ์	จันทร์ผง	เกษตรอำเภอทุ่งช้าง/ประธานมิติเกษตร
2. นายณัฐพล	ศาลาคราม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเฟือยลุงประธานมิติการศึกษา
3. นายธวัชชัย	นันทสว่าง	ประธานมิติการท่องเที่ยว
4. นางสาวชนนี	โทปุรินทร์	ประธานมิติสุขภาพ
5. นายชญา	พัฒนพรหม	เลขานุการมิติด้านการเกษตร
6. นายสิทธิพันธ์	อินทะรังษี	เลขานุการมิติด้านสุขภาพ
7. นางเยาวเรศ	รัตนะ	เลขานุการมิติด้านการศึกษา
8. นางสาวอัมพิกา	เชื้อหมอ	
9. นายธนกฤตมล	นันทวรรณ	
10. นายศิริราช	สุภามงคล	
11. นายประเสริฐ	คำแฮ	

คคคคคค

12. นายสัมฤทธิ์ แก้วใส
13. นายรัชชพล จันทิหล้า
14. นางสาวสุปาณี ศรีใหญ่
15. ร.ต.ไวยากรณ์ มีสมพร
16. พระครูสุนทรธรรมนันท์
17. พระครูปลัดสุพลสิริจนฺโท
18. พระอริการวัชระ ฐานรมฺโม
19. พระครูวิจิตรธรรมโชติ
20. นายวิฑูร อินยา
21. นายประวิต ก้อนบาง
22. นายอธิพัฒน์ เรศมณเฑียร
23. นางบัวผา ใจเย็น
24. นายสุพัฒน์ อินทะรังสี
25. นางลำดวน วังวลสินธุ์
26. นายภควันค์ จันตื๊ง
27. นางสาวสรณิการ์ อินตาคำ
28. นายพิเชษฐ์ ก่อเกิด
29. นางจิราวรรณ ก่อเกิด
30. นายบุญเหลื่อม กันต๊ะวงค์
31. นายณัฐพล ตามัย
32. นายเกรียงศักดิ์ ตามัย
33. นายวิโรจน์ ตันชูชีพ
34. นายทศพล ตาคำ
35. นายณัฐวัฒน์ หงส์จุ้ย
36. นางเบญจมาศ เชียงมัด
37. พระครูสุวิธานนันทกิจ
38. พระครูสุธรรมพัฒนา
39. พระอินทร วธิรนิโธ
40. นางจิราวรรณ ก๋าแก้ว
41. นายสมบูรณ์ ใจปิง
42. นายสันโดษ สุขแก้ว
43. นางบานเย็น ยาวิไชย

งงงงงง

44. นายทวี ธิขวัญ
45. นายพิเชษฐ์ บุญทวี
46. นางพวงผกา ศาลาคราม
47. นายชัยยพงษ์ วิสุทธิอัมพร
48. นางสาวศุภนิดา ทองปัน
49. นางสาววิรากานต์ หน่อท้าว

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

นายสุจิโรจน์ คงเมือง นายอำเภอทุ่งช้างเป็นประธานกล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุมดังต่อไปนี้

วาระที่ 1. สรุปผลการดำเนินโครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง

ผศ.ดร.ธัญศิภรณ์ จันทร์หอม หัวหน้าโครงการได้นำเสนอผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ ปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างคณะทำงานกลาง โดยใช้กระบวนการการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อค้นหาและรวบรวมบุคคลที่เป็นผู้นำหรือเป็นกลไกสำคัญ (Key Actor) ในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาทุ่งช้างในมิติต่างๆ จนนำมาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทุ่งช้าง (CORE TEAM) จำนวน 13 รายดังนี้

1.	นายสุจิโรจน์	คงเมือง	ประธานคณะกรรมการกลางเครือข่ายพชอ.
2.	นายประพันธ์	จันทร์ผง	ประธานมิติด้านการเกษตร
3.	นายธวัชชัย	นันทสว่าง	ประธานมิติด้านการท่องเที่ยว
4.	นายณัฐพล	ศาลาคราม	ประธานมิติด้านการศึกษา
5.	นางสาวชนนี	โปปุรินทร์	ประธานมิติสุขภาพ
6.	นายมงคล	ลัคคนาเลิศ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งช้าง
7.	นายกรภัทร	ขันไชย	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
8.	นางผการพรรณ์	จอมเมือง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
9.	นางวนิดา	การโสภา	รองนายกกิ่งกาชาด (ตัวแทนภาคประชาชน)
10.	นายชญาภา	พัฒนะพรหม	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
11.	นายปราชญา	อินชูใจ	เจ้าหน้าที่ธุรการ ด่านศุลากรทุ่งช้าง
12.	นางสาวปวิมล	ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข
13.	นายสิทธิพันธ์	อินทะรังสี	นักวิชาการสาธารณสุข

โดยคณะกรรมการกลางเครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอทุ่งช้าง (CORE TEAM) ได้มีการจัดตั้งเพจเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในมิติต่างผ่าน Page Facebook ชื่อ “Thung Chang Better Together”

จจจจจจ

และใช้ช่องทาง Line Group “พัฒนาเมืองทุ่งช้างสู่เมืองน่านน่าอยู่” เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารและปรึกษาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุ่งช้าง และมีการจัดทำจำหน่ายเสื้อ “พัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่” จำนวนทั้งสิ้น 625 ตัว ตามจำนวนพลเรือน ตำรวจและทหารที่เสียชีวิตจากการสู้รบ โดยเงินรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายจากการขายเสื้อจำนวน 13,860 บาท ได้นำไปจัดตั้งเป็น “กองทุนพัฒนาทุ่งช้าง” โดยเปิดบัญชีร่วมกันระหว่างประธานทั้ง 4 มิติ

2. การสร้างเครือข่ายพชอ. โดยใช้กระบวนการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละมิติ ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอความต้องการ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงทำให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นภาพรวมของปัญหาและเกิดความรู้สึกร่วมในการพัฒนาเมืองที่เป็นบ้านเกิดของตนเอง จากการจัดกระบวนการทำให้มีอาสาสมัครเป็นตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นเครือข่ายพชอ. จำนวน 129 คน แบ่งตามมิติได้ดังนี้ มิติด้านการเกษตร จำนวน 23 คน มิติด้านการท่องเที่ยว จำนวน 24 คน มิติด้านการศึกษา จำนวน 39 คน และมิติด้านสุขภาพ จำนวน 30 คน โดยมีรายชื่อดังนี้

คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการเกษตร

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1	นายประพันธ์ จันทร์ผง	เกษตรอำเภอทุ่งช้าง	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
2	นายวัชรพงษ์ พญาพรหม	ปศุสัตว์อำเภอทุ่งช้าง	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุ่งช้าง
3	นายโสภณ ศรีสุข	ประมงอำเภอทุ่งช้าง	สำนักงานประมงอำเภอทุ่งช้าง
4	นายจิรชัย กองกุณะ	สถานีพัฒนาที่ดินน่าน	สำนักงานสถานีพัฒนาที่ดินน่าน
5	นายพิชัย ตันชูชีพ	ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	
6	นายทศพล ตาคำ	ประธานแปลงใหญ่ข้าว	
7	นายคมสัน ครองสกุลดี	ประธานอาสาสมัครเกษตร	
8	นางวิไลวรรณ ศาลาคาม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านศาลา	
9	นางพรทิพย์ ร่อนทอง	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไก่ประดู่หางดำ	
10	นางเครือวรรณ บัวสำราญ	กลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์บ้านทุ่งผึ้ง	บ้านทุ่งผึ้ง
11	นายวิโรจน์ ตันชูชีพ	ประธานแปลงใหญ่เงาะ	
12	นายปลั่ง จันต๊ะวงศ์	ผู้ใหญ่บ้านวังผา/แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	บ้านวังผา
13	นางนวลอนงค์ เขื่อนวงศ์	อาสาสมัครเกษตร บ.ห้วยยาง/หมอดิน	บ้านห้วยยาง

14	นายประเสริฐ วิทา	เกษตรกรผู้ผลิตส้มสีทองอินทรีย์และแปลงเรียนรู้	
15	นายบาน หอมดอกพลอย	ประธานแปลงใหญ่ส้มสีทอง	
16	นางจันทร์เพ็ญ ขนิษฐ์น้อย	ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	
17	นายกฤษณะ อิ่นอ้าย	ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	
18	นายวิชัย กำเนิดมงคล	ประธานแปลงใหญ่กาแฟ	
19	นายจอมแปง อินทะรังสี	ประธานแปลงใหญ่ยางพารา	
20	นางสาวเขมิสรา แจ้งกระจ่าง	เกษตรตำบลทุ่งช้าง	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
21	นายชญาภา พัฒนะพรหม	เกษตรตำบลและ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
22	นายสุขสันต์ วงค์กุนะ	เกษตรตำบลงอบ	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง
23	นายบรรเจิด คำก๋อง	เกษตรตำบลปอน	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งช้าง

คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการท่องเที่ยว

1	นายธวัชชัย นันทสว่าง	ข้าราชการบำนาญ	-
2	พระครูวิจิตรธรรมโชติ	เจ้าคณะอำเภอทุ่งช้าง-เฉลิมพระเกียรติ	วัดราษฎร์บำรุง
3	พระสมุห์ถิรวัฒน์ ถิรวฑฺโน	ผอ.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดราษฎร์	วัดราษฎร์บำรุง
4	พระครูถาวรนันทวัตร	เจ้าคณะตำบลงอบ ปอน	วัดบ้านปอน
5	พระใบฎีกาดำรงเกียรติธีรวโส คำรังสี	เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัย	วัดศรีดอนชัย
6	พระมหารุ่ง ปิยวาจโก	เจ้าอาวาสวัดไชยคำ	วัดไชยคำ
7	นางทัศนีย์ ขัดสี	นายกเทศมนตรีตำบลทุ่งช้าง	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
8	นายสังข์สิทธิ์ อินทะรังษี	นายกเทศมนตรีตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
9	นายประวิตร ก้อนบาง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
10	นายจิตร เสียงกอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ	องค์การบริหารส่วนตำบลและ
11	นายอธิศพัฒน์ เรศมณเฑียร	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน	องค์การบริหารส่วนตำบลปอน
12	นางสาวอลิสา อินทะรังษี	ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
13	นายเอกนรินทร์อินทะรังษี	รองนายกเทศบาลตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ

14	นายดนูทัศน์ วัดคำ	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลงอบ	เทศบาลตำบลงอบ
15	นายสัมฤทธิ์ แก้วใส	ประธานมูลนิธิอนุสรณีย์ทุ่งช้าง	
16	นายวิฑูร อินยา	ประธานสภาวัฒนธรรมทุ่งช้าง	
17	นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
18	ร.ต.ท.ศรศักดิ์ เคร่งครัด	ข้าราชการบำนาญ	
19	นายสุพงศ์ ขะจาย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปอน	องค์การบริหารส่วนตำบลปอน
20	นายสุทัศน์อินทะรังษี	ครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
21	นายปรีชา อินสองใจ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอทุ่งช้าง	ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง
22	นางนงค์นุช มวยดี	นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
23	นางสาวสุปาณี ศรีใหญ่	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปอน	องค์การบริหารส่วนตำบลปอน
24	ร.ต.ท.รัตนะ พูลสวัสดิ์	กองร้อยทหารพราน	กองร้อยทหารพรานที่ 32

คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านการศึกษา

1	นายณัฐพล ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
2	ว่าที่ รท. วิญญู ศรีบุญเรือง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนทุ่งช้าง
3	นายอเนก กองคำ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
4	นายวุฒิไกร กาบปินะ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำสอด
5	นางพวงผกา ศาลาคาม	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
6	นายคมสันต์ ไชยรักษา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)
7	นายสมศักดิ์ จิตตรง	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนมณีพฤกษ์
8	นายสาธิน ปวนคำมา	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
9	นายกฤษณพณ ศุภชัยวัฒน์	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
10	นายกิติพงษ์ พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
11	นางณัฐชยา พันธุลี	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนเพียงหลวง 7
12	นางบานเย็น ยาวิไชย	ผู้อำนวยการ	กองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งช้าง

13	นายสุรพล ขันทะแพทย์	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
14	นายสมบุญ ใจปิง	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน
15	นายสันโดษ สุขแก้ว	ผู้อำนวยการ	ศูนย์การเรียนรู้สหายน่าน
16	นายสมพร อ่อนสุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ	-
17	นายชัยพงษ์ วิสุทธิ์อัมพร	ข้าราชการบำนาญ	-
18	นางรสสุคนธ์ ณ น่าน	ข้าราชการบำนาญ	-
19	นางบุญน้อม สอนกระสินธุ์	ข้าราชการบำนาญ	-
20	นายทวี ธิขวัญ	ครู	โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งช้าง
21	นางปาริชาต ภูมิอรัญ	ครู	โรงเรียนชุมชนบ้านเฟือยลุง
22	นางพัชรนันท์ วิสุทธิ์อัมพร	ครู	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)
23	นางจิตธิรักษ์ แสนสุข	ครู	โรงเรียนไทยรัฐวิยา (98)
24	นายบุญธรรม บุญลาภังค์	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำสอด
25	นายเนติวัฒน์ ขจิตมงคลวิศน์	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำพิ
26	นางเวณิกา กัลยาวงศ์	ครู	โรงเรียนเพียงหลวง 7
27	นางสิริเพ็ญ ไชยกลาง	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
28	นายเทวา ศิริวิไลซ์	ครู	โรงเรียนมณีพฤกษ์
29	น.ส.อภิญญา รัตนประภา	ครู	โรงเรียนบ้านน้ำลาด
30	นางจินดา ส่องสี	ครู	โรงเรียนบ้านแพะกลาง
31	นายวันชัย คำหน่อ	ครู	โรงเรียนบ้านเวียงสอง
32	นางจันทร์สม อ่อนสุวรรณ	ครู	โรงเรียนเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
33	นายสุทัศน์ อินทะรังษี	ครู	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
34	นางเยาวเรศ รัตนะ	ครู	โรงเรียนทุ่งช้าง
35	นางสาวกชกร อ่ำทอง	ครู กศน.	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
36	นางสาวปุณณิชญา มะรินทร์	ครู กศน.	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งช้าง
37	นางจิราวรรณ ก่ำแก้ว	ครู	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลทุ่งช้าง
38	นางพิกุล วัดคำ	ข้าราชการบำนาญ	
39	นางจินตนา สิงคะปะ	ครู	โรงเรียนบ้านปอน

คณะกรรมการเครือข่ายพชอ.มิติด้านสุขภาพ

1	นางสาวชนนี โทปุรินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง
2	นายแพทย์มงคล ลัคนาเลิศ	ผู้อำนวยการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
3	นางผกาพรรณ์ จอมเมือง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
4	นายกรภัทร ขันไชย	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้าง
5	นายสิทธิพันธ์ อินทะรังษี	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
6	นางสาวนฤมล ร่อนทอง	ผู้ช่วยพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง
7	นายศุภสิทธิ์ ศรีวรรณ	รองประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลทุ่งช้าง	
8	นางดาเรศ สินสกุลวิวัฒน์	หัวหน้าฝ่ายบริหารสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
9	นายสง่า คงพิริยะนันท์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	
10	นางนวพร ทรัพย์อูตระกูล	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน	
11	นางสาวปวิมล ลำทา	นักวิชาการสาธารณสุข	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
12	นางวนิดา กรโสภา	รองนายกกิ่งกาชาด อำเภอทุ่งช้าง	
13	นางพิชญา จินตนา	นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและ	องค์การบริหารส่วนตำบลและ
14	นางพรรณวิไล สิทธิยศ	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน	
15	นายสุพัฒน์ อินทะรังษี	ผู้อำนวยการ	รพสต.บ้านปางแก
16	นางณัฐริยา ปัญญาเดช	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
17	นางสาวทิพประภา พันชน	พยาบาลวิชาชีพ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
18	นางสาวศิริรัช ทะคำรินทร์	นักพัฒนาชุมชน	เทศบาลตำบลงอบ
19	นางสำเนียง โทปุรินทร์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลปอน	
20	นางจีรนัย หน่อทอง	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลและ	
21	นางอลิษา ลัคนาเลิศ	พยาบาลวิชาชีพ	รพสต.บ้านน้ำสอด

22	นางบัวผา ใจเย็น	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งช้าง	
23	นายชัชวาล จินะใจ	นักวิชาการสาธารณสุข	รพสต.ตำบลและ
24	นางพิมพา อินทะรังสี	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลงอบ	
25	นายพุฒ ใจเสมอ	พนักงานบริการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
26	นายประยุทธ ศิวนันท์	เจ้าหน้าสาธารณสุขชำนาญการ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง
27	นายสุเมธ เลิศใหม่ดี	ผู้ใหญ่บ้าน	บ้านแพะกลาง
28	นางกาญจนา อินทะรังสี	ประธาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลงอบ	
29	นายศิริวัฒน์ สิทธิพัน	นักพัฒนาชุมชน	
30	นางอำไพ ไชยอามิต	พยาบาลวิชาชีพ	โรงพยาบาลทุ่งช้าง

3. ผลการเก็บข้อมูลแต่ละมิติ (คลังคนและคลังข้อมูล)

3.1 มิติด้านการเกษตร

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านการเกษตรในอำเภอทุ่งช้าง พบว่า ผลผลิตด้านการเกษตรของทุ่งช้างมีความโดดเด่นหลากหลายชนิด ได้แก่ **ส้มสีทอง** มีการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ตามนโยบายของกระทรวงเกษตร คุณภาพของส้มสีทองมี 2 ระดับ ได้แก่ ส้มสีทองอินทรีย์ มาตรฐานออแกนิคไทยแลนด์และส้มสีทองปลอดภัย (GAP) โดยพื้นที่อำเภอทุ่งช้างมีพื้นที่ปลูกส้มทั้งหมด 1,266 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ตำบลงอบ 512 ไร่ ตำบลและ 356 ไร่ ตำบลทุ่งช้าง 226 ไร่ และตำบลปอน 172 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวม 203,055 กิโลกรัมต่อปี มีช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งหมด 3 ช่องทาง ได้แก่

1. Modren Trade เช่น Tops Market และ S&P จำนวน 192,000 กิโลกรัม (192 ตัน/ปี) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91.4 ซึ่งการจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่ม Modren Trade เกษตรกรจะได้ราคาตามเกรดต่างๆดังนี้ ขนาดเล็ก 18 – 20 ผล กิโลกรัมละ 45 บาท ขนาดกลางประมาณ 12-15 ผล กิโลกรัมละ 50 บาทและขนาดใหญ่ ประมาณ 8-10 ผล กิโลกรัมละ 75 บาท จะต้องผ่านโรงคัดแยกบรรจุหีบห่อผักและผลไม้ของสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินท่าวังผา จำกัด อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข เลขที่ 386 ปี 2560 ปัจจุบันกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงเกษตรเพื่อสร้างโรงคัดแยกบรรจุหีบห่อผักและผลไม้ ในพื้นที่บ้านวังผา ตำบลและอำเภอทุ่งช้าง ส่งผลให้ลดต้นทุนในการผลิตและทำให้เกอดการจ้างงานในพื้นที่

2. พ่อค้าคนกลาง โดยพ่อค้าคนกลางจะเข้ามารับซื้อผลผลิตจากหน้าสวนเกษตรกร โดยราคาผันผวนตามตลาด ปริมาณที่ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง จำนวน 11,700 กิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.6 โดยพ่อค้าคนกลางจะส่งต่อไปยังตลาดไทและกระจายผลผลิตไปยังจังหวัดอื่นๆ การส่งขายในช่องทางนี้เกษตรกรจะได้ราคาตามเกรดต่าง ๆ ดังนี้ขนาดเล็ก 18 – 20 ผล กิโลกรัมละ 25 บาท ขนาดกลางประมาณ 12-15 ผล กิโลกรัมละ 30 บาทและขนาดใหญ่ ประมาณ 8-10 ผล กิโลกรัมละ 40 บาท

ฎฎฎฎฎ

3. เกษตรกรขายเอง ผ่านช่องทางออนไลน์และตั้งแผงขายในพื้นที่ทุ่งช้างหรือในจังหวัดน่าน จำนวน 6,300 กิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3 ราคาขายกิโลกรัมละ 35-45 บาท

กาแฟอาราบิก้า

อำเภอทุ่งช้างมีการปลูกกาแฟสายพันธุ์อาราบิก้า มีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 439 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกหลักอยู่บริเวณหมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง พื้นที่ปลูก 268 ไร่ โดยพื้นที่หมู่บ้านอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 1,600 เมตร และมีดินที่มีโพแทสเซียมสูงซึ่งเหมาะกับการปลูกกาแฟจึงส่งผลให้กาแฟที่ปลูกบริเวณหมู่บ้านมณีพฤกษ์มีเอกลักษณ์และรสชาติเฉพาะตัว พื้นที่ตำบลทุ่งช้างจำนวน 116 ไร่และพื้นที่ตำบลและ จำนวน 55 ไร่ นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตกาแฟทั้งหมด 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมณีพฤกษ์ กลุ่ม Gem Forest Coffee และกลุ่มกาแฟ De Hmong ผลผลิตกาแฟรวมทั้ง 3 กลุ่ม มีรูปแบบการจัดจำหน่ายผลผลิตดังนี้

1. ผลผลิตสด (ผลเชอร์รี่) ปริมาณ 4,000 กิโลกรัมหรือร้อยละ 20 โดยเกษตรกรจะจำหน่ายให้กับโรงคั่วกาแฟในราคากิโลกรัมละ 28 บาท

2. ผลผลิตแปรรูป ปริมาณ 4,800 กิโลกรัมหรือร้อยละ 80 โดยมีการทำเป็นกาแฟสายพันธุ์พิเศษ ที่ผ่านกระบวนการพิเศษมีโรงคั่วในพื้นที่ โดยแบ่งได้ดังนี้ 1. คาติมอร์ปริมาณ 2,400 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 40 ของปริมาณผลผลิตกาแฟแปรรูป ราคาการจัดจำหน่ายจะขึ้นอยู่กับลักษณะการคั่วโดยคั่วเข้ม ราคากิโลกรัมละ 650 คั่วอ่อนและคั่วกลางราคากิโลกรัมละ 1,000 บาท 2. ทิปปิก้าและจาวา ปริมาณ 1,800 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 30 ของปริมาณผลผลิตกาแฟแปรรูป การคั่วเข้มจะจำหน่ายในราคากิโลกรัมละ 1,000 บาท คั่วอ่อนและคั่วเข้มราคากิโลกรัมละ 1,500 3. สายพันธุ์เกอิชา ปริมาณ 300 กิโลกรัมคิดเป็นร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตกาแฟแปรรูป จำหน่ายในกิโลกรัมละ 8,000 บาท 4. กาแฟกะลาปริมาณ 300 กิโลกรัมคิดเป็นร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตกาแฟแปรรูป ราคากิโลกรัมละ 150 บาท

การจำหน่ายกาแฟจะเน้นการจัดจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดน่านโดยส่งตรงให้กับร้านกาแฟในพื้นที่ และมีการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ไปยังกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ภายใต้แบรนด์ Manee pruek coffee (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมณีพฤกษ์) แบรนด์ “Gem Forest Coffee” (นำโดยเคเลบ จอร์แดน) และแบรนด์ De Hmong (นำโดยคุณวิชัย กำเนิดมงคล)

เงาะโรงเรียน

มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเงาะในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เป็นเงาะแปลงใหญ่ พื้นที่เพาะปลูก 4,880 ไร่ แบ่งพื้นที่เพาะปลูกตามตำบลดังนี้ ตำบลงอบ พื้นที่เพาะปลูก 2,102 ไร่ ตำบลและมีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 2,073 ไร่ ตำบลทุ่งช้างมีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 564 ไร่และตำปอนมีพื้นที่เพาะปลูก 147 ไร่ โดยปริมาณผลผลิต (2562) 990,000 กิโลกรัม โดยมีช่องทางในการจัดจำหน่ายทั้งหมด 3 ช่องทาง ดังนี้

1. ผลผลิตเงาะปริมาณ 524,800 กิโลกรัมหรือร้อยละ 53 มีการรวบรวมผลิต ณ จุดรวบรวม วัดวังผา ตำบลและอำเภอทุ่งช้าง โดยเกษตรกรที่ขายผ่านช่องทางนี้จะเป็นเกษตรกรที่ลงทะเบียนร่วมกับกลุ่มผลิตเงาะแปลงใหญ่ อำเภอทุ่งช้าง มีการคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตเงาะจำนวน 28 – 32 ผลต่อกิโลกรัม ราคา 45 บาทและผลผลิตคละรวมกันกิโลกรัมละ 28-35 บาท จะมีกลุ่มพ่อค้าที่เข้ามารับซื้อผลผลิตเพื่อส่งผลิตต่อไปยังตลาดสี่มุมเมืองและตลาดไท

2. ผลผลิตเงาะปริมาณ 375,200 กิโลกรัมหรือร้อยละ 37.9 มีพ่อค้าคนกลางเข้ามากำหนดราคา รับซื้อและตัดผลิตเองที่สวนผลผลิตเงาะจะส่งต่อไปขายตามตลาดผลไม้ในจังหวัดต่างๆ กลไกราคามีความผันผวนตามกลไลของตลาดราคากิโลกรัมละ 15 – 20 บาทและ

3. ผลผลิตเงาะปริมาณ 90,000 กิโลกรัมหรือร้อยละ 9.1 ได้มีการขายผลผลิตเองในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอใกล้เคียงราคาขายกิโลกรัมละ 30-35 บาท

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่เภอทุ่งช้างที่ประสบความสำเร็จด้านการทำเกษตรในหลากหลายมิติ ตัวอย่างเช่น **นายพิชัย ตันชูชีพ** **ที่อยู่** หมู่ 7 ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

พืชที่ปลูก เงาะ **พื้นที่เพาะปลูก** 14 ไร่

ประสบการณ์การประกอบอาชีพ มากกว่า 10 ไร่

รายได้จากการทำการเกษตร ประมาณ 250,000 บาท **ปริมาณผลผลิต** 15,000 กิโลกรัม

เหตุผลที่ประกอบอาชีพนี้ เริ่มต้นจากมีความสนใจการปลูกเงาะอยู่แล้วจึง ทำการเพาะปลูกเงาะ ต่อมาได้เข้าร่วมโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้รับคัดเลือกเป็นประธาน ศพก. ได้อบรมและเรียนรู้ศึกษาดูงานต่างจังหวัดจึงนำความรู้นั้นมาใช้ในการปลูกเงาะของตนเองและส่งต่อองค์ความรู้ให้กับสมาชิกที่ปลูกเงาะในอำเภอทุ่งช้าง

ช่องทางการตลาด ขายเองผ่านพ่อค้าคนกลาง ราคา 20 – 30 บาท และส่งโรงงานแปรรูปสินค้า (เงาะกระป๋อง) ราคา 11 บาท

การลดต้นทุนการผลิต ทำปุ๋ยหมักเอง ตัดหญ้า ตัดแต่งกิ่งเอง(เพื่อเพิ่มผลผลิต)

ความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตร ได้รับความรู้แล้วส่งต่อให้กับชาวบ้านที่ทำเกษตรกรและคนรุ่นใหม่ที่สนใจที่จะทำการเกษตรลักษณะเดียวกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำการเกษตร ศัตรูพืช ขาดน้ำในช่วงฤดูร้อน(แล้ง)

สิ่งที่อยากให้ภาครัฐสนับสนุนและเข้ามาช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ ต้องการเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้ในภาคเกษตรกร เช่น โดรนพ่นไอน้ำและยาจุลินทรีย์เพื่อความสะดวกสบายและลดเวลาของเกษตรกร

ต้นทุนการผลิต

ปัจจัยการผลิต	ปริมาณ	ราคา
ค่าปุ๋ยอินทรีย์	750 ก.ก.	4,500 บาท
ค่าปุ๋ยเคมี	450 ก.ก.	8,100 บาท
ค่าปุ๋ยหมักผลิตเอง	4,000 ก.ก.	4,000 บาท
ค่าฮอร์โมน	15 ลิตร	3,000 บาท

ค่าแรงตัดกิ่ง	20 วัน	6,000 บาท
ค่าแรงเก็บเกี่ยว	10 วัน	30,000 บาท
ค่าแรงงานตนเอง	60 คน	16,800 บาท
ค่าน้ำมันตัดหญ้า	7 วัน	1,000 บาท
ค่าไฟฟ้าสูบน้ำ		500 บาท
รวมต้นทุนการผลิต		73,900 บาท
ปริมาณผลผลิต		15,000 กิโลกรัม
ต้นทุนต่อ ก.ก.		4.93 บาท

วิธีการปลูก

วิธีการเตรียม ใช้วิธีการขุดหลุมปลูก ขนาด 1 เมตร * 1 เมตร วิธีนี้ดินในหลุมจะช่วยเก็บความชื้นได้ดี โดยมีระยะปลูกชิด 7 เมตร * 7 เมตร

ลักษณะดินที่เหมาะสม ดินร่วนปนทราย/ (ค่า pH) ของดินประมาณ 5.5 – 6.5

ระยะเวลาการปลูกจนถึงการเก็บผลผลิต 4 ปี

ขั้นตอนการดูแล

ลงปลูก 0- 1ปี ในช่วงอายุนี้ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 1 กิโลกรัม / ต้น เพื่อให้เจริญเติบโตไว

อายุ1-2 ปี ในช่วงอายุนี้ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 2 กิโลกรัม / ต้น ใส่ผสมกันกับปุ๋ยหมักมูลวัว

อายุ2-3 ปี ใส่ปุ๋ยสั่งตัดตามการวิเคราะห์ค่าดินให้กับเงาะ 2 กิโลกรัม ต่อต้น เป็นการเพิ่มความสมบูรณ์ สะสมอาหาร เตรียมการออกดอก หลังให้ปุ๋ยถ้าฝนไม่ตกควรรดน้ำตาม

ก่อนเก็บเกี่ยว ให้น้ำในอย่างเพียงพอ สังเกตความชื้นบริเวณโคนต้น และพ่นฮอร์โมนน้ำหมักผลไม้

หลังเก็บเกี่ยว หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ช่วงเดือนเดือนกันยายน มีการงตัดแต่งกิ่งให้ 30 เปอร์เซ็นต์ ที่ขาดไม่ได้คือปลายกิ่งที่ให้ผลผลิต ต้องตัดเพื่อให้แตกยอดใหม่ จากนั้นใส่ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 2 กิโลกรัม ต่อต้น และมูลวัวหมัก จำนวน 1 กระสอบปุ๋ย มูลวัวหมักจำเป็นมาก เพราะจะช่วยปรับโครงสร้างของดินให้ดี เศษไม้และใบไม้จากการตัดแต่งกิ่ง นำกองใต้ต้นเพื่อให้เกิดการย่อยสลาย

สูตรปุ๋ยหมัก สูตร1 ปุ๋ยมูลวัวหมัก

ส่วนผสม	ปริมาณการใช้
มูลวัว	15 กระสอบ
แกลบ	10 กระสอบ
รำ	10 กระสอบ
EM	1 ลิตร

กากน้ำตาล 1ลิตร

ขั้นตอนการทำ นำมูลวัวมาตากแดดให้แห้ง จากนั้นนำมาผสมกับแกลบและรำละเอียด ใช้จอบคลุกเคล้าให้เข้ากัน นำ EM และกากน้ำตาล รดบนกองปุ๋ย ไม่ให้ชื้นเกินไป เสร็จแล้วใช้กระสอบปิดไว้ กลับกองทุกๆ14 วัน เมื่อครบ 30 วันสามารถนำมาใช้ได้

สูตรน้ำหมักผลไม้

ส่วนผสม	ปริมาณการใช้
กล้วยสุก มะละกอสุก ฟักทองแก่จัด	อย่างละ 1 กิโลกรัม
กากน้ำตาล	100 ซีซี
หัวเชื้อจุลินทรีย์	100 ซีซี
น้ำสะอาด	5 ลิตร

ขั้นตอนการทำ

1.นำผลไม้สุกที่เตรียมไว้มาสับให้ละเอียด ใส่ลงในถัง

2.นำหัวเชื้อจุลินทรีย์ กากน้ำตาล และน้ำลงไป ผสมให้เข้ากัน แล้วเทใส่ลงไปในถังที่มีผลไม้สุก

3.ปิดฝา หมักทิ้งไว้ 7 วัน

วิธีการใช้ กรองน้ำหมักออกมาใช้ โดยเวลาใช้ให้เจือจาง 30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุกๆ 7-10 วัน

ข้อมูที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลรวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรผู้ผลิตนำมาสู่การจัดทำปฏิทินเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรของพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง ดังนี้

ฒฒฒฒฒฒ

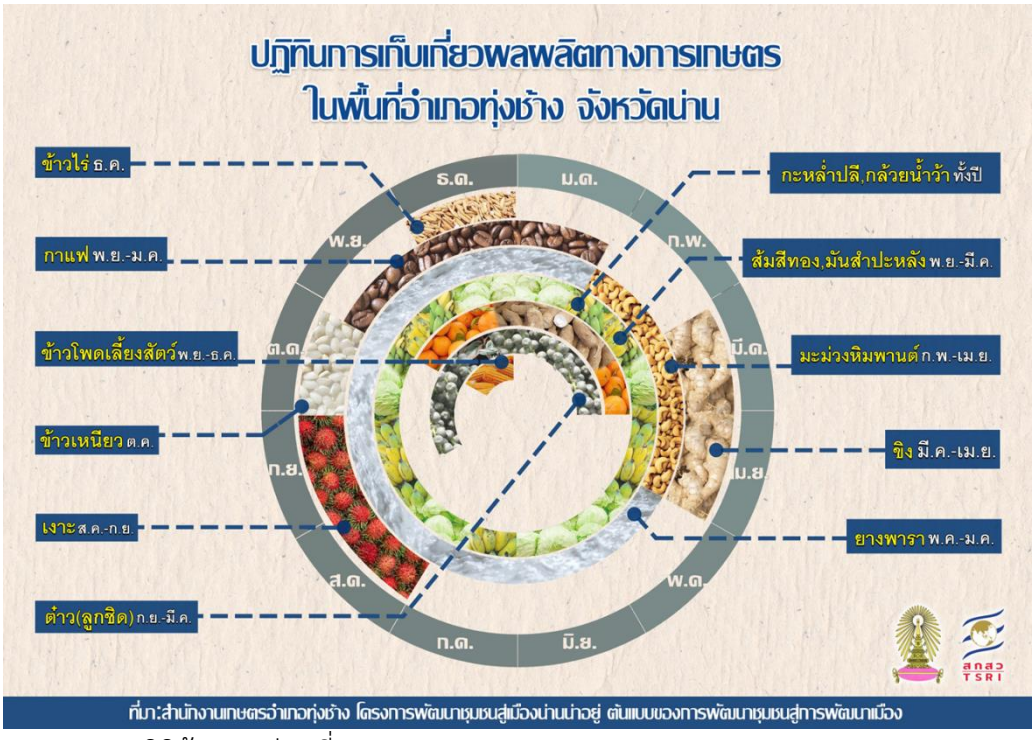

3.2 มิติด้านการท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ทุ่งช้างตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร พิพิธภัณฑ์ทหาร หมู่บ้านท่องเที่ยวมณีพฤกษ์ (ดอยผาผึ้ง ถ้ำผาผึ้ง วิถีชีวิตชนเผ่าม้ง) ชุมชนบ้านห้วยสะแตง รวมถึงวัดต่างๆในพื้นที่ทุ่งช้าง พบว่า ทุ่งช้างมีศักยภาพและสามารถพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวได้แต่ต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเพื่อช่วยกันพัฒนา จากการลงสำรวจพื้นที่จึงได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทุ่งช้างแบ่งออกเป็น 2 เส้นทางได้แก่เส้นทางเที่ยวอิ่มบุญ และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวิถีชุมชน ดังภาพ

ณณณ

มีการจัดทำปฏิทินประเพณีและวัฒนธรรมประจำปีของอำเภอทุ่งช้าง โดยจะเริ่มต้นตั้งแต่กิจกรรม 1. งานรำลึกวีรชน จัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งจะจัดในวันทหารผ่านศึก 2. ประเพณีกินดอกดำดอกแดง (ตุ๊กติ๊ นึ๊ม) จัดขึ้นในเดือนมีนาคมเป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของชนเผ่าขมุ 3. ประเพณีเลี้ยงผีเมือง บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง ประเพณีนี้หนึ่งปีจะทำหนึ่งครั้ง 4. ประเพณีสรงน้ำพระพุทธรูป 700 ปีวัดทุ่งผึ้ง บ้านทุ่งผึ้ง ตำบลทุ่งช้าง 5. ประเพณีสรงน้ำพระธาตุภูเพียง (ปูเปียง) 6. ประเพณีตานก๋วยสลาก จัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน 7. ทำบุตรตักบาตรวันเกี๋ยงเป็งจะทำในช่วงขึ้น 15 ค่ำ เดือนเกี๋ยงซึ่งมักจะตรงกับช่วงเดือนพฤศจิกายน 8. ประเพณีตานหลัวผิงไฟพระเจ้า จะจัดตรงกับวันลอยกระทงของทุกปี ณ วัดศรีดอนชัย ตำบลงอบ 9. ประเพณีไทลื้อ ตำบลงอบ จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี 10. ประเพณีปีใหม่ม้ง บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลงอบ จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี

นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการและสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดความร่วมมือดังนี้ **1. อนุสรณีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง และพิพิธภัณฑ์ทหาร** จากการประชุมหารือร่วมกันทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบจาก คณะกรรมการมูลนิธิอนุสรณีย์ บริษัท อินฟา กรุ๊ป จังหวัดน่าน กองทัพบกและกรมทางหลวง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและรถบรรทุกสินค้าที่ผ่านไปยังประเทศลาว ซึ่งในการดำเนินงานได้ทำร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน แขวงการทางน่าน กองทัพบก หน่วยงานราชการในอำเภอทุ่งช้างและบริษัท อินฟรา กรุ๊ป จำกัด โดยทางคณะกรรมการอนุสรณีย์ได้มีการออกแบบพิพิธภัณฑ์ทหาร และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อเสนอในการของบประมาณในการพัฒนาพื้นที่จากจังหวัดน่านและกองทัพบกต่อไป

กลุ่มมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ ร่วมกับกองทหารพรานที่ 33 ได้ดำเนินการปรับปรุงและซ่อมแซมพิพิธภัณฑ์ รวมถึงพัฒนาพื้นที่โดยรอบของพิพิธภัณฑ์ทหาร โดยมูลนิธิอนุสรณีย์ฯ ได้จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงจำนวน 45,000 บาท เพื่อทาสีภายในและภายนอกตัวอาคารใหม่ ซ่อมแซมบานกระจกที่แตก บานเกร็ด ช่องแสงหน้าต่าง/ประตูที่เสียหาย รวมถึงปรับปรุงห้องน้ำ จำนวน 2 ห้อง นอกจากเงินที่รับการจัดสรรจากมูลนิธิฯ แล้วยังมีการเปิดรับบริจาคเงินจากประชาชน เพื่อจัดทำโครงการปรับปรุงทำห้องวิดิทัศน์ เพื่อทำเป็นห้องชมภาพยนต์สารคดีเกี่ยวการยุทธการรบ ของอำเภอทุ่งช้าง จากนั้นคณะกรรมมูลนิธิ ฯ จึงได้ประชุมหารือร่วมกัน มีมติจัดหาจิตอาสาเพื่อมาดูแลพิพิธภัณฑ์ทหาร โดยมีค่าจ้างให้เดือนละ 2,500 – 3,000 บาท/เดือน โดยเบื้องต้นเงินของมูลนิธิฯ สามารถจ้างคนได้จำนวน 1 คน ระยะเวลา 1 ปี

ร่วมกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยหน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา ได้ดำเนินการจัดโครงการค่ายยุวมัคคุเทศก์บ้านมณีพฤกษ์ ครั้งที่ 1 ร่วมกับโรงเรียนมณีพฤกษ์และชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ ระหว่างวันที่ 3 - 4 ตุลาคม 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและทักษะการ

เป็นมัคคุเทศก์ ฝึกปฏิบัติการนำเสนอเพื่อเตรียมเป็นตัวแทนชุมชนในการบอกเล่าเรื่องราวแก่ผู้มาเยือน รวมทั้งนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์ภายในชุมชนของตนเอง 2. ให้เด็กและเยาวชนชุมชนบ้านมณีพฤกษ์ตระหนักถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวัฒนธรรมชุมชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนเป็นการฟื้นฟูความภาคภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าตนเอง 3. ให้เด็กและเยาวชนบ้านมณีพฤกษ์รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีความคุ้นเคยเพื่อที่จะติดต่อสัมพันธ์และมีบทบาทร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชนในการส่งเสริมวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนในอนาคต

โดยกิจกรรมในค่ายประกอบไปด้วย กิจกรรมให้ความรู้เรื่องหลักการและทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์และวัฒนธรรม ผสมผสานกิจกรรมการเรียนรู้ก้านที่เกี่ยวข้อง และการฝึกปฏิบัติจริง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 48 คนประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนบ้านมณีพฤกษ์ จำนวน 40 คน และพี่เลี้ยงชุมชน จำนวน 8 คน โดยมีการจัดฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 8 ฐานดังนี้ ฐานที่ 1 บ้านผ้าทอใยกัญชง ฐานที่ 2 บ้านคั่วกาแฟโบราณ ฐานที่ 3 มะเขือยักษ์/บ้านโบราณ ฐานที่ 4 กาแฟเดอม้ง ฐานที่ 5 บ้านปักผ้า ฐานที่ 6 บ้านหมอฝังเข็ม ฐานที่ 7 บ้านจักรสาน และฐานที่ 8 ตีมีดเป่าแคน

3.3 มิติด้านการศึกษา

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “รักษ์ทุ่งช้าง” มาจากการประยุกต์และนำหลักสูตรรักษ์ป่าน่านและหลักสูตรการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน โดยหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างมีทั้งหมด 7 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอำเภอทุ่งช้าง หมู่บ้าน ชาติพันธุ์

สาระที่ 2 วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติพันธุ์

สาระที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอทุ่งช้าง (ดิน น้ำ ป่า)

สาระที่ 4 การเกษตรและปศุสัตว์ในอำเภอทุ่งช้าง

สาระที่ 5 งานศิลปะ หัตถกรรม

สาระที่ 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 7 อาหารพื้นที่บ้าน

โดยมีแนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับชั้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง บรรลุตามวัตประสงค์จึงได้กำหนดแนวทางไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน เน้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด
2. จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระอื่นๆ
3. จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ใช้วิทยากรท้องถิ่นในบางกิจกรรม ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. จัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกัน
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 จัดกิจกรรมการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน ขั้นตอนที่ 3 ทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นตอนที่ 5 สรุปบทเรียน การจัดกิจกรรมลักษณะนี้ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน สืบค้นเป็นกลุ่ม

6.2 จัดกิจกรรมการสอนแบบสาธิต คือมีครูผู้สอน วิทยากรเป็นผู้สาธิต ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสาธิต ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวัดผล

<u>ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นอนุบาล/ปฐมวัย</u>

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
   - การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง ทุ่งช้างในดวงใจ/ทุ่งช้างแดนไกล
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์
   - บอกคำขวัญอำเภอทุ่งช้าง
   - บอกชื่อตั้งและลักษณะภูมิประเทศของอำเภอทุ่งช้าง
   - บอกอาชีพและอาหารของคนในท้องถิ่น 1-5 อย่าง เช่น แกงแค น้ำพริกน้ำปู ยำหน่อไม้ ไกยี หมกอี่ฮวก หมกอี่ปุ่ม

3. กิจกรรมสร้างสรรค์
   - การวาดภาพด้วยสีเทียน เช่น ภาพวัด
   - การวาดภาพระบายสี เช่น อาหารพื้นเมือง ชุดประจำเผ่า อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจทหารทุ่งช้าง
   - การปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างๆต่างๆ เช่น ส้มสีทอง หน่อไม้ เงาะ
   - การพูดเล่าเรื่องสถานที่สำคัญของอำเภอทุ่งช้าง
4. กิจกรรมกลางแจ้ง
   - ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในอำเภอทุ่งช้าง ได้แก่ อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหารทุ่งช้าง พิพิธภัณฑ์ทหาร วัดทุ่งผึ้ง
5. กิจกรรมเกมศึกษา
   - เกมจับคู่ภาพ ตามหมวดต่างๆ ได้แก่

     หมวด 1 คำขวัญประจำอำเภอทุ่งช้าง (ภาพอนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร/ภาพพิพิธภัณฑ์ทหาร/ภาพสาวงามพริ้มพราย/ภาพส้มสีทอง/ภาพวัดบ้านทุ่งผึ้ง)

     หมวด 2 ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอทุ่งช้าง มีภาพภูเขา/แม่น้ำและ/ลำห้วย

     หมวด 3 อาหารพื้นเมือง/อาหารประจำเผ่า

3.4 มิติด้านสุขภาพ

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลพืชผลทางการเกษตรในพื้นที่ทุ่งช้าง พบว่า ผลผลิตที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในช่วง

1. ฤดูร้อน (คิมหันต์) เมษายน - มิถุนายน มีดังนี้

- ผักประจำฤดูกาล ชะอม ผักกูด ผักหวาน ใบบอน ผักเชียงดา ผักตำลึง ผักหนาม ผักโขม หน่อไม้ หวาย หัวปลี มะเขือ ผักปลัง สาหร่าย(ไก) ผักบุ้ง
- ผลไม้ แตงโม มะม่วง กล้วย สับปะรด มะนาว ลิ้นจี่ มะปราง มะขาม มะละกอ
- ปลาเล็กปลาน้อย ไข่มดแดง ไก่ หมู ปลา ไข่
- คาร์โบไฮเดรต มาจากข้าว

2. ฤดูฝน (วสันต์) กรกฎาคม – ตุลาคม มีผลผลิตดังนี้
   - ผักประจำฤดูกาล หน่อไม้ เห็ดด่าน เห็ดถอบ เห็นหูหนู เห็ดฟาง ผักกาด ผักบุ้ง ผักกูด ผักตำลึง ผักหวานบ้าน ผักชะอม ใบย่านาง ใบชะพลู ตระไคร้ ใบมะกรูด ข่า ขมิ้น พริก หอม กระเทียม ขิง กระเพรา ผักไผ่ กล้วย ถั่วฝักยาว แตงกวา
   - ผลไม้ เงาะ ทุเรียน อโวคาโด กล้วย แก้วมังกร สับปะรด มังคุด ละมุด ลองก่อง มะไฟ ลำไย มะม่วง มะละกอ มะเฟือง ขนุน มะยม มะนาว ส้มโอ
   - ปลา ปู หอย กุ้ง เขียด อึ่ง หมู ไก่
   - คาร์โบไฮเดรต ข้าวเหนียว ข้าวจ้าว

3. ฤดูหนาว (เหมันต์) พฤศจิกายน – มีนาคม มีผลผลิตดังนี้
   - ผักประจำฤดูกาล ผักกาด กระหล่ำปลี ผักชี ข้าว มะเขือ พริก คะน้า ถั่วฝักยาว แตงกวา ถั่วลันเตา ฟักทอง หอมขาว หอมแดง
   - ผลไม้ ส้มเขียวหวาน ลองกอง กล้วยน้ำว้า
   - ปลา หมู ไก่ วัว
   - คาร์โบไฮเดรต ข้าวเหนียว ข้าวจ้าว

จากข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรนำมาสู่การจัดสรรเมนูรายสัปดาห์ให้กับผู้ป่วยใน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.เ มนูอาหารประจำฤดูร้อน (คิมหันต์) เมษายน - มิถุนายน

วัน	**เช้า**	**กลางวัน**	**เย็น**
จันทร์	ข้าวเหนียว ต้มจืดตำลึงห่อนึงสาหร่าย (ไก)	ข้าวเหนียว ส้มตำ - ไก่ย่าง มะม่วง	ข้าวเหนียว น้ำพริกผักต้ม แกงผักบุ้งใส่ปลา
อังคาร	ข้าวเหนียว ยำไก่ใส่หัวปลี มะละกอ	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้ กล้วย	ข้าวเหนียว น้ำพริกกะปิ ผักลวก ต้มปลานิล
พุธ	ข้าวเหนียว แกงผักเชียงดา ใส่ปลาย่าง แตงโม	ข้าวเหนียว ยำผักกรูด ตำหวาย	ข้าวเหนียว แกงผักหวานใส่ไข่มดแดง
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงผักบุ้งใส่ปลา	ข้าวเหนียว แกงแคไก่ ตำมะเขือ สับปะรด	ข้าวเหนียว น้ำพริกไข่ ผักลวก

ศุกร์	ข้าวเหนียว ผัดผักโขม แกงบอน	ข้าวเหนียว ผัดผักกรูด ตำมะม่วง ลิ้นจี่	ข้าวเหนียว ห่อนึ่งสาหร่าย(ไก) แกงหน่อไม้
เสาร์	ข้าวเหนียว ผัดผักบุ้ง ยำไก่ใส่หัวปลี	ข้าวเหนียว แกงผักปรัง น้ำพริกผักลวก มะละกอ	ข้าวเหนียว ลาบปลา(สุก) ต้มปลา
อาทิตย์	ข้าวเหนียว ลาบหมูคั่ว	ข้าวเหนียว แกงแคไก่	ข้าวเหนียว ห่อหมกปลาน้อย น้ำพริกผักลวก

2. เมนูอาหารประจำฤดูฝน (วสันต์) กรกฎาคม – ตุลาคม

วัน	**เช้า**	**กลางวัน**	**เย็น**
จันทร์	ข้าวเหนียว แกงผักกาดใส่ปลาทู	ข้าวเหนียว แกงหน่อไม้ น้ำพริกกบ ผักลวก มังคุด	ข้าวเหนียว แกงเห็ดด่าน ฝรั่ง
อังคาร	ข้าวสวย แกงส้มปลานิล	ข้าวเหนียว ยำผักกูด อะโวคาโด	ข้าวเหนียว ต้มจืดตำลึง มะม่วง
พุธ	ข้าวเหนียว แกงแคกบ	ข้าวเหนียว ผัดหน่อไม้ เงาะ	ข้าวเหนียว ปลานึ่ง แก้วมังกร
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงปลาดุกใส่ผักบุ้ง	ข้าวสวย ทอดไข่ชะอม น้ำพริกกะปิ ส้มโอ	ข้าวสวย ผัดเห็ดรวม มะละกอ
ศุกร์	ข้าวสวย ต้มยำไก่ ขนุน	ข้าวเหนียว แกงขนุน มะม่วง	ข้าวเหนียว แกงกระดูกหมูใส่หัวปลี ลองก่อง
เสาร์	ข้าวสวย ปลาย่าง ต้มยำกบ	ข้าวเหนียว ไข่ต้ม น้ำพริกเห็ดด่าน	ข้าวเหนียว ตะมะเขือ ผักลวก น้ำพริกเขียด
อาทิตย์	ข้าวต้มหมู	ข้าวเหนียว ส้มตำ ไก่บ้าน(เมือง)ย่าง กล้วย	ข้าวเหนียว ลาบปลา(สุก)

3. .เมนูอาหารประจำฤดูหนาว (เหมันต์) ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – มีนาคม

ธธธธธธ

วัน	เช้า	กลางวัน	เย็น
จันทร์	ข้าวเหนียว แกงแค	ข้าวเหนียว น้ำพริกปลาทู	ข้าวสวย ต้มจืด ส้ม
อังคาร	ข้าวต้ม	ข้าวเหนียว แกงผักกาด	ข้าวเหนียว แกงขนุน
พุธ	ข้าวเหนียว ยำหัวปลีใส่ไก่	ข้าวสวย ต้มปลา	ข้าวสวย ผัดผักรวม กล้วย
พฤหัสบดี	ข้าวเหนียว แกงฟักเขียว	ข้าวสวย น้ำพริกกะปิ	ข้าวสวย แกงส้ม
ศุกร์	ข้าวสวย ผัดคะน้า	ข้าวเหนียว แกงหยวก	ข้าวสวย ผัดกระเพรา ผลไม้
เสาร์	ข้าวสวย ต้มส้มหมู	น้ำเหนียว น้ำพริกมะกอก	ข้าวเหนียว ลาบขม ต้มอ่อม
อาทิตย์	ข้าวสวย ต้มพะโล้หมู	ข้าวเหนียว แกงหน่อ	ข้าวเหนียว ลาบปลาคั่ว

วาระที่ 2. แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาแต่ละมิติ (การเกษตร การศึกษา การท่องเที่ยวและสุขภาพ)

1. มิติด้านการเกษตร

- ขับเคลื่อนการดำเนินงานยกระดับการผลิตจากรูปแบบการผลิตเดิมสู่การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- สร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ให้กับผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ทุ่งช้าง
- นำองค์ความรู้และภูมิปัญญาของชาวบ้านผสมผสานกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิต
- เพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตด้านการเกษตร (การแปรรูป) เช่น การแปรรูปส้มให้เป็นน้ำส้มคั้นบรรจุขวด การทำแยมจากส้ม เพื่อเพิ่มมูลค่าและลดปัญหาส้มคุณภาพต่ำที่ไม่สามารถจำหน่ายเป็นผลสดได้
- เพิ่มช่องทางด้านการตลาดในพื้นที่ โดยจัดตั้งตลาดชุมชนปลอดภัย หรือตลาดสีเขียวในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่จำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร
- ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่ม Young Smart Farmer รวมถึงคนที่สนใจเริ่มทำการเกษตร
- สนับสนุนให้ทำการเกษตรตามศาสตร์พระราชาในพื้นที่ทุ่งช้าง

- ผลักดันให้มิติเกษตรเชื่อมโยงกับมิติด้านการท่องเที่ยว โดยจะจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการคัดเลือกสวนนำร่องที่มีความปลอดภัยเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมและซื้อผลผลิตจากในแปลงกลับบ้านได้อย่างสบายใจ

2. มิติด้านการท่องเที่ยว

การขับเคลื่อนงานในปีถัดไปมิติด้านการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 เส้นทางหลักที่จะพัฒนาได้แก่

- **เส้นทางท่องเที่ยวสายบุญ** โดยจัดให้มีการรวบรวมประวัติและของดีแต่ละวัดในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง มีการจัดกิจกรรมภายใต้โรงการวัดประชารัฐสร้างสุข โดยใช้แนวทาง 3 5 7 9 คือ 3 พันธกิจร่วม 5 แนวทาง 5 ส. (1. สะสาง ทำให้เป็นระเบียบ 2. สะดวก การจัดวางของที่จำเป็นต้องใช้ให้เป็นระเบียบสามารถหยิบใช้งานได้ทันที 3. สะอาด มีการปัด กวาด เช็ด ถูดูแลพื้นที่บริเวณวัด รวมถึงสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัดให้สะอาดตลอดเวลา 4. สุขลักษณะ ปฏิบัติตามแนวทาง 3 ส. อย่างเคร่งครัดและทำอยู่เป็นประจำ 5. สร้างนิสัย ทำทั้ง 4 ส.จนติดกลายเป็นนิสัย) 7 แนวทางการดำเนินการทั้ง 7 ข้อ 9 พื้นที่วัดนำร่อง เน้นการเชื่อมโยงเข้ากับมิติอื่น ๆ ได้แก่ 1. เชื่อมโยงมิติด้านการท่องเที่ยวกับมิติสุขภาพคือ มีการจัดตั้ง “พระอาสาสมัครสุขภาพวัด (อสว.)” เพื่อดูแลและเชื่อมต่อกับสาธารณสุขและโรงพยาบาลเพื่อดูแลสุขภาพพระในวัด เนื่องจากพระในวัดแต่ละวัดเป็นพระสูงอายุ มีปัญหาด้านสุขภาพและบางวัดมีพระอยู่ 1 รูป การตั้งอสว.จะเป็นการช่วยกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน 2 .มิติด้านการศึกษา โดยเชื่อมโยงกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อจัดทำข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลแต่ละวัดรวมถึงการใช้วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนาศีลธรรมรวมถึงประวัติศาสตร์
- **การท่องเที่ยววิถีชุมชน** โดยจะนำร่องในพื้นที่ตำบลงอบ โดยคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมได้แก่ ชุมชนบ้านห้วยสะแตง จากการลงพื้นที่สำรวจของคณะทำงานมิติด้านการท่องเที่ยวและคณะวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้นำชุมชนในพื้นที่และผู้นำท้องถิ่น โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในโครงการการเตรียมความพร้อม พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New normal) โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจำนวน 4.5 ล้านบาท โดยจะนำมาทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างข้อกำหนดและมาตรฐานร่วมกันในการท่องเที่ยวภายในชุมชน มาตรฐาน Home Stay การจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยว การวางระบบการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน การจัดทำฐานการเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนในการยกระดับสู่หมู่บ้านท่องเที่ยว

3.มิติด้านการศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน

- นำหลักสูตร “รักษ์ทุ่งช้าง” ไปปรับใช้ในการศึกษาทั้ง 4 ระดับได้แก่ สพป./ท้องถิ่น/กศน./ศูนย์การเรียนรู้

- จัดให้มีการนิเทศและติดตามผลงานอย่างใกล้ชิด
- จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรรักษ์ทุ่งช้าง
- จัดนิทรรศการ/เวทีนำเสนอผลงานการนำหลักสูตรรักษ์ทุ่งช้างไปปรับใช้ในโรงเรียนต่างๆ
- ส่งเสริมให้มีการบูรณาการหลักสูตรร่วมกันทั้งระบบ
- จัดให้มีการอบรมมัคคุเทศก์น้อย/ประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อรองรับมิติด้านการท่องเที่ยว
- เน้นการเชื่อมโยงมิติด้านการศึกษากับมิติอื่น ๆ ในพื้นที่

4.มิติด้านสุขภาพ

- **การจัดงานวิ่ง ทุ่งช้างมินิมาราธอนครั้งที่ 2** ทางมิติสุขภาพได้มีข้อสรุปร่วมกันในการจัดงานวิ่งครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่อนุสรณีย์พลเรือน ตำรวจ ทหาร ทุ่งช้างและฟื้นฟูแหล่งประวัติศาสตร์ของอำเภอทุ่งช้าง โดยช่วงเวลาจัดงานประมาณวันที่ 6 กุมภาพันธ์ (สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม) โดยจะต้องจัดทำ 1. คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานหลัก 2. กำหนดระยะทางในการวิ่ง (5กม.และ 10กม.) โดยจะใช้เส้นทางวิ่งเสินทางเดิมของปีที่ผ่านมา คือเริ่มต้นจาดสวนสาธารณะอุ่นไอรัก วิ่งผ่านวัดแพะกลาง วัดทุ่งผึ้ง อนุสรณีย์ พิพิธภัณฑ์ทหาร ผ่านอำเภอทุ่งช้างและจบลงที่สวนสาธารณะอุ่นไอรัก 3. กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการวิ่ง ต้องขอความร่วมมือจากทุก อปท.ในอำเภอทุ่งช้าง งบประมาณในการสนับสนุนหลักมาจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน จำนวน 100,000 บาท และจากการจัดจำหน่ายเสื้อวิ่ง ราคา 200 บาท/ตัว ค่าสมัครวิ่ง จำนวน 100 บาท/คน ถ้วยรางวัล เน้นรับการสนับสนุนจาก VIP ราคา 1,000 บาท
- **กิจกรรมออกกำลังกายพื้นบ้านประจำตำบล ทั้ง 4 ตำบล** มีจุดประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้คนในอำเภอทุ่งช้างหันมาออกกำลังกายและดูแลสุขภาพกันมากขึ้น นอกจากนี้การรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งผลให้ผู้คนพูดคุย แลกเปลี่ยนกันมากขึ้นอีกด้วย โดยมีการขับเคลื่อนการออกกำลังกายในทุกตำบลซึ่งรูปแบบการออกกำลังกายไม่จำกัดขึ้นอยู่กับบริบทของคนในพื้นที่นั้น เช่น พื้นที่ตำบลงอบคนสนใจเรื่องการรำไม้พอง ก็สามารถนำการรำไม้พองมาประยุกต์เป็นการออกกำลังกายได้ โดยใช้พื้นที่สาธารณะของแต่ละตำบล ดังนี้ เทศบาลตำบลทุ่งช้าง (สวนสาธารณะอุ่นไอรัก) เทศบาลตำบลงอบ (ศาลาประชาคมบ้านงอบ) องค์การบริหารส่วนตำบลปอน (รอผลจากการประชุมพชอ.) องค์การบริหารส่วนตำบลและ (บริเวณข้างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ) โดยกิจกรรมนี้จะขอความร่วมมือจาก อปท.ทุกพื้นที่ในอำเภอทุ่งช้างและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นแกนนำหลักเชิญชวนประชาชนในพื้นที่มาออกกำลังกาย และทีมมิติด้านสุขภาพจะไปเยี่ยมเยือนและช่วยทำกิจกรรมเวียนไปแต่ละตำบลในทุก ๆ เดือน นอกจากนี้การออกกำลังกายของประชาชนในทุกตำบลจะนำมาโชว์และใช้ในกิจกรรมงานวิ่งทุ่งช้างมินิมาราธอนครั้งที่ 2

5.อื่น ๆ

ปปปปปป

ผลจากการจัดจำหน่ายเสื้อเหลือง “พัฒนาทุ่งช้าง” ตั้งเป้าไว้จำนวน 625 ผืน ปัจจุบันจำหน่ายแล้ว 296 ผืน กำไรจากการขายเสื้อจำนวน 13,860 บาท นำมาเป็นกองทุนตั้งต้นพัฒนาเมืองทุ่งช้าง โดยให้ประธานทั้ง 4 มิติ เปิดบัญชีร่วมกัน

เลิกประชุมเวลา 12.30 น.

ประมวลภาพการจัดเวทีสาธารณะคืนข้อมูลให้แก่ประชาชนอำเภอทุ่งช้าง โครงการพัฒนาทุ่งช้าง สู่เมืองน่านน่าอยู่ ต้นแบบของการพัฒนาชุมชนสู่การพัฒนาเมือง
เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2563
ณ โรงเรียนทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ภาคผนวกที่ 28

ฝฝฝฝฝฝ

ข้อมูลขั้นตอนการผลิตและการดูแลพืชเศรษฐกิจหลักของอำเภอทุ่งช้าง

พพพพพพ

การปลูก ส้มสีทองอินทรีย์

ขั้นตอนการปลูก

ขุดหลุมขนาด 50 ซม^3 ระยะห่าง 3X6 เมตร ใส่ปุ๋ยหมักจำนวน 10 กก. และโดโลไมท์จำนวน 1 กำมือลงในไปหลุม จากนั้นนำต้นกล้าส้มลงไปปลูกในหลุม ใช้ระบบน้ำมินิสปริงเกอร์

ควรปลูกในช่วง ฤดูฝน (มิถุนายน - สิงหาคม)

ลักษณะดินที่เหมาะสม คือ ดินร่วนปนทราย

ใช้เวลาปลูกก่อนออกผล 4 ปี

เก็บเกี่ยวผลผลิต ในเดือนพฤศจิกายน – เดือนมีนาคม

โรคที่พบ: โรคแคงเกอร์ โรครากเน่า

แมลงที่พบ: หนอนชอนใบ เพลี้ยไฟ แมลงวันทอง

สูตรการทำปุ๋ยหมัก

1. นำ น้ำ น้ำหมักผลไม้ และ กากน้ำตาล มาผสมให้เข้ากัน
2. เทมูลวัว แกลบ และ รำละเอียด ลงบนพื้นแล้วผสมให้เข้ากัน
3. นำน้ำที่ผสมเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มารดลงบนกองปุ๋ยหมัก ควบคุมกองไม่ให้ชื้นมากเกินไป
4. คลุมกองปุ๋ยหมักด้วยเศษใบไม้หรือฟางข้าว หมักทิ้งไว้ 3 เดือนจึงสามารถนำไปใช้ได้

สูตรการทำน้ำหมักผลไม้

1. หั่นผลไม้ (กล้วยสุก มะละกอสุก ฟักทองแก่จัด) 30 กก.เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วใส่ลงไปในถังที่เตรียมไว้
2. เติมน้ำ 5 ลิตรและกากน้ำตาล 1 ลิตรลงไปในถังหมัก แล้วผสมให้เข้ากันจนกากน้ำตาลละลาย จึงปิดฝาถัง โดยหมักทิ้งไว้เป็นเวลา 7 วันแล้วจึงนำมาใช้ได้

วิธีการใช้ กรองเอาเศษผลไม้ออกแล้วนำน้ำหมักมาเจือจางกับน้ำในอัตราส่วน30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร จากนั้นนำมาฉีดพ่นต้นส้มทุกๆ 7-10 วัน ในช่วงเวลาเช้าหรือช่วงเวลาเย็น

ขั้นตอนการดูแล

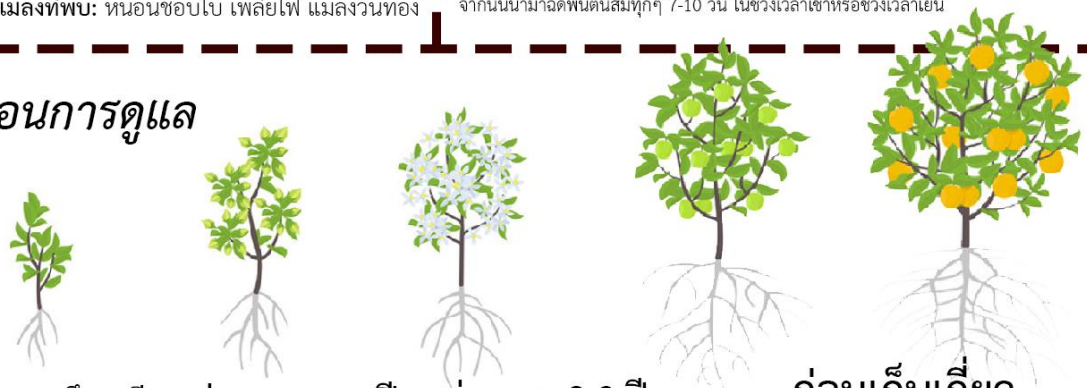

ตั้งแต่ลงปลูกถึง 1 ปี

ให้น้ำต้นส้มและใส่ปุ๋ยหมักบำรุงทางดิน ปริมาณ 10 กก.ต่อต้น สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ช่วงอายุ 1-2 ปี

ให้ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์ ปริมาณ 10 กก.ต่อต้น และฉีดพ่นน้ำหมักผ่านทางใบของต้นส้ม ทุกๆ 4 เดือน

ช่วงอายุ 2-3 ปี

ให้กำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบแล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้นส้ม เพื่อรักษาความชื้นและเป็นปุ๋ยพืชสดให้กับต้นส้ม

ก่อนเก็บเกี่ยว

เมื่อต้นส้มเริ่มติดผลให้ปลิดผลที่ติดมากเกินไปทิ้งและค้ำยันกิ่งเพื่อป้องกันกิ่งหักจากการรับน้ำหนักของผลส้มหรือลมแรง เมื่อเจอแมลงวันทองรบกวน ให้จัดการโดยการนำแกลบดิบใส่ในถังขนาด 200 ลิตร จากนั้นจุดไฟให้เกิดควัน เพื่อให้ควันไฟไล่แมลง เป็นการป้องกันและกำจัดแมลงโดยไม่ใช้สารเคมี

หลังเก็บเกี่ยว

ตัดแต่งกิ่งโดยเลือกตัดแต่งกิ่งที่รกทึบ คดงอ เป็นโรคและกิ่งที่พันกับต้นอื่นออก หลังจากนั้นให้พรวนดินและใส่ปุ๋ยหมัก ปริมาณ 10 กก.ต่อต้น แล้วนำเศษวัชพืช หรือฟางข้าวมาคลุมบริเวณโคนต้นเพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นส้ม

ฟฟฟฟฟฟ

การปลูก ส้มสีทอง

ขั้นตอนการปลูก

ขุดหลุมลึก 50 ซม. ขนาด 70X50 ซม^{2}ใส่ปุ๋ยหมักลงไปในหลุมจำนวน 10 กก.ต่อหลุม จากนั้นนำต้นกล้าส้มลงปลูกในหลุม

ควรปลูกในช่วง ฤดูฝน (มิถุนายน - สิงหาคม)

ลักษณะดินที่เหมาะสม คือ ดินร่วน/ดินร่วนปนทราย

ใช้เวลาปลูกก่อนออกผล 4 ปี

เก็บเกี่ยวผลผลิต ในเดือนพฤศจิกายน – เดือนมีนาคม

โรคที่พบ: โรคแคงเกอร์ โรครากเน่า

แมลงที่พบ: หนอนชอนใบ เพลี้ยไฟ แมลงวันทอง

สูตรการทำปุ๋ยหมัก

1. นำ น้ำ น้ำหมักผลไม้ และ กากน้ำตาล มาผสมให้เข้ากัน
2. เทมูลวัว แกลบและรำละเอียดลงบนพื้นแล้วผสมให้เข้ากัน
3. นำน้ำที่ผสมเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มารดลงบนกองปุ๋ยหมัก ควบคุมกองไม่ให้ชื้นมากเกินไป
4. คลุมกองปุ๋ยหมักด้วยเศษใบไม้หรือฟางข้าว หมักทิ้งไว้ 3 เดือนจึงสามารถนำไปใช้ได้

สูตรการทำน้ำหมักผลไม้

1. หั่นผลไม้ (กล้วย,มะละกอ,ฟักทอง) 20 กก.เป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำไปใส่ถังหมักที่เตรียมไว้
2. เติมน้ำ 20 ลิตรและกากน้ำตาล 1 ลิตรลงไปในถังหมัก แล้วผสมให้เข้ากันจนกากน้ำตาลละลายแล้วจึงปิดฝาถัง
3. เปิดคนน้ำหมัก 1- 2 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 2 สัปดาห์แล้วจึงสามารถนำไปใช้ได้

วิธีการใช้ กรองเอาเศษผลไม้ออกแล้วนำน้ำหมักมาเจือจางกับน้ำในอัตราส่วน 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร

ขั้นตอนการดูแล

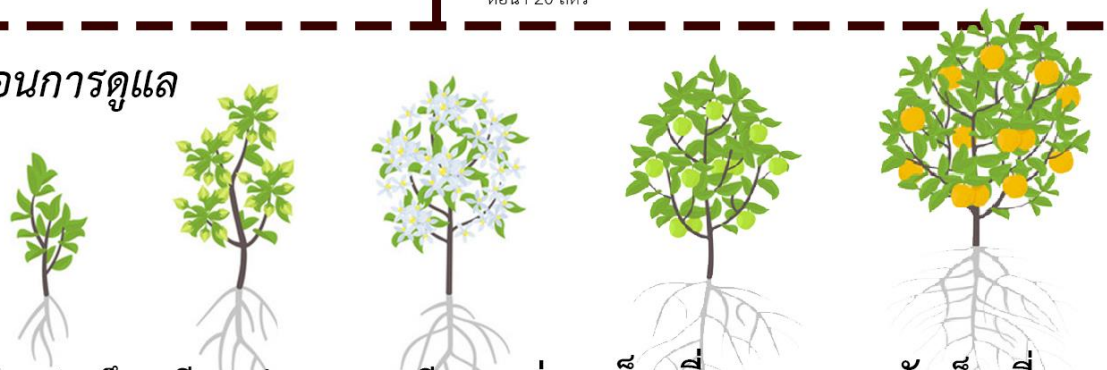

ตั้งแต่ลงปลูกถึง 1 ปี

เมื่อต้นส้มอายุครบ 6 เดือน ให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 ปริมาณ 1 กก.ต่อต้น ผสมกับปุ๋ยหมัก ปริมาณ10 กก.ต่อต้น เพื่อเร่งการเจริญเติบโตและให้กำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้นเพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นส้ม

ช่วงอายุ1-3 ปี

ให้ใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง โดยใช้สูตร 15-15-15 ปริมาณ 2 กก.ต่อต้น

ก่อนเก็บเกี่ยว

ในช่วงเริ่มติดผลให้ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 ปริมาณ 1 กก.ต่อต้นเพื่อให้ผลส้มมีคุณภาพดี และกำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบ เมื่อมีแมลงรบกวนให้ไล่แมลงด้วยน้ำส้มควันไม้และน้ำหมักผลไม้ โดยนำมาผสมน้ำในอัตราส่วน 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร หากเจอผลส้มที่โดนแมลงเข้าทำลายให้เก็บผลส้มนั้นออกจากบริเวณแปลง

หลังเก็บเกี่ยว

ให้ตัดแต่งกิ่งต้นส้มโดยเลือกตัดแต่งกิ่งที่ทึบ คดงอ ไขว้กันและกิ่งที่โดนแมลงเข้าทำลาย รวมทั้งพรวนดินบริเวณโคนต้นและใส่ปุ๋ยหมัก ปริมาณ 10 กก.ต่อต้น

ภภภภภ

สกสว

การปลูก เงาะอินทรีย์

ขั้นตอนการปลูก

ถางหญ้าบริเวณที่จะปลูกแล้วขุดหลุม ขนาดประมาณ 50 ซม^3
ใส่ปุ๋ยหมักลงไปในหลุมปริมาณ 10 กก.ต่อหลุม แล้วนำต้นกล้าเงาะลงปลูก
ควรปลูกในช่วง ฤดูฝน (มิถุนายน – สิงหาคม)
ลักษณะดินที่เหมาะสม คือ ดินร่วนปนทราย
ใช้เวลาปลูกก่อนออกผล 4 ปี
เก็บเกี่ยวผลผลิต ในเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

โรคที่พบ: โรคราแป้ง โรคช่อดอกแห้ง
แมลงที่พบ: เพลี้ยไฟ เพลี้ยแป้ง หนอนคืบกินใบ

สูตรการทำปุ๋ยหมัก

30 ลิตร | 1 ซอง | 3 กระสอบ | 1 ลิตร | 100 กก. | 50 กก.

1. นำ น้ำ พด1 และ กากน้ำตาล มาผสมให้เข้ากัน
2. เทมูลวัว ใบไม้แห้ง และ รำละเอียด ลงบนพื้นแล้วผสมให้เข้ากัน
3. นำน้ำที่ผสมเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มารดลงบนกองปุ๋ยหมัก ควบคุมกองไม่ให้ชื้นมากเกินไป
4. คลุมกองปุ๋ยหมักด้วยเศษใบไม้หรือฟางข้าว หมักทิ้งไว้ 6 เดือนจึงสามารถนำไปใช้ได้

สูตรการทำน้ำหมักผลไม้

1. หั่นผลไม้ (กล้วยสุก มะละกอสุก ฟักทองแก่จัด) 50 กก.เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วใส่ลงไปในถังที่เตรียมไว้
2. เติมน้ำ 5 ลิตรและกากน้ำตาล 1 ลิตรลงไปในถังหมัก แล้วผสมให้เข้ากันจนกากน้ำตาลละลายจึงปิดฝาถัง หมักทิ้งไว้เป็นเวลา 7 วันแล้วจึงนำมาใช้

วิธีการใช้ กรองเอาเศษผลไม้ออกแล้วนำน้ำหมักมาเจือจางกับน้ำในอัตราส่วน 30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร นำไปฉีดพ่นต้นเงาะทุกๆ 7-10 วัน ในช่วงเวลาเช้า

ขั้นตอนการดูแล

ตั้งแต่ลงปลูกถึง 1 ปี

เมื่อต้นเงาะอายุครบ 6 เดือน ให้ใส่ปุ๋ยหมัก ปริมาณ 10 กก. ต่อต้นและกำจัดวัชพืชโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้น เพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นเงาะ

ช่วงอายุ 1-3 ปี

ให้ใส่ปุ๋ยหมัก ปริมาณต้นละ 10 กก. ในทุกๆ 6 เดือน และกำจัดวัชพืชโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้น เพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นเงาะ

ก่อนเก็บเกี่ยว

เมื่อเงาะเริ่มติดผล ให้ฉีดพ่นน้ำหมักโดยนำมาผสมกับน้ำในอัตราส่วน 3 0 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร และกำจัดวัชพืชโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้น เพื่อรักษาความชื้น

หลังเก็บเกี่ยว

ให้ตัดแต่งกิ่งต้นเงาะที่แห้งหรือเป็นโรคออก จากนั้นใส่ปุ๋ยหมัก ปริมาณ 10 กก.ต่อต้น แล้วพ่นเชื้อไตโครเดอร์มาเพื่อป้องกันการเกิดเพลี้ยแป้ง

มมมมมม

การปลูก เงาะ

ขั้นตอนการปลูก

ให้ขุดหลุมขนาด 1X1 เมตร วิธีนี้ดินในหลุมจะช่วยเก็บความชื้นได้ดี โดยมีระยะห่าง 7X7 เมตร แล้วใส่ปุ๋ยหมักลงไปในหลุม หลุมละ 10 กก. จากนั้นจึงนำต้นกล้าเงาะลงปลูก

ควรปลูกในช่วง ฤดูฝน (มิถุนายน – เดือนสิงหาคม)

ลักษณะดินที่เหมาะสม คือ ดินร่วนปนทราย (ค่า pH ประมาณ 5.5 – 6.5)

ใช้เวลาปลูกก่อนออกผล 4 ปี

เก็บเกี่ยวผลผลิต ในเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

โรคที่พบ: โรคราแป้ง โรคช่อดอกแห้ง

แมลงที่พบ: เพลี้ยไฟ เพลี้ยแป้ง หนอนคืบกินใบ

สูตรการทำปุ๋ยหมัก

1. นำ น้ำ จุลินทรีย์ EM และ กากน้ำตาล มาผสมให้เข้ากัน
2. เทมูลวัว แกลบ และ รำละเอียด ลงบนพื้นแล้วผสมให้เข้ากัน
3. นำน้ำที่ผสมเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มารดลงบนกองปุ๋ยหมัก ควบคุมกองปุ๋ยหมักไม่ให้ชื้นมากเกินไป
4. คลุมกองปุ๋ยหมักด้วยกระสอบป่าน และให้กลับกองปุ๋ยหมักทุกๆ 14 วัน หมักทิ้งไว้ 30 วันจึงนำไปใช้ได้

สูตรการทำน้ำหมักผลไม้

1. หั่นผลไม้ (กล้วยสุก มะละกอสุก ฟักทองแก่จัด) 30 กก.เป็นชิ้นเล็กๆ แล้วใส่ลงไปในถังที่เตรียมไว้
2. เติมน้ำ 5 ลิตร กากน้ำตาล 1 ลิตร และหัวเชื้อจุลินทรีย์ 100 ซีซี ลงไปในถัง แล้วผสมให้เข้ากันจนกากน้ำตาลละลายแล้วจึงปิดฝาถัง หมักทิ้งไว้ 7 วันจึงนำไปใช้ได้

วิธีการใช้ กรองเอาเศษผลไม้ออกแล้วนำน้ำหมักมาเจือจางกับน้ำในอัตราส่วน 30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร นำไปฉีดพ่นต้นเงาะทุกๆ 7-10 วัน ในช่วงเวลาเช้า

ขั้นตอนการดูแล

ตั้งแต่ลงปลูกถึง 1 ปี

เมื่อต้นเงาะอายุครบ 6 เดือน ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 จำนวน 1 กก.ต่อต้น เพื่อให้ต้นเงาะเจริญเติบโตได้ไว

ช่วงอายุ 1-2 ปี

ทุกๆ ระยะ 6 เดือน ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 จำนวน 2 กก.ต่อต้น โดยใส่ผสมกับปุ๋ยหมัก 15 กก.ต่อต้น และให้กำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้น โดยรอบแล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้น เพื่อรักษาความชื้นของต้นเงาะ

ช่วงอายุ 2-3 ปี

นำดินมาวิเคราะห์ค่าดินเพื่อคำนวณสูตรปุ๋ยสั่งตัด โดยจะใส่ปุ๋ยสั่งตัดตามการวิเคราะห์ค่าดินจำนวน 2 กก.ต่อต้น หลังจากให้ปุ๋ยแล้วถ้าฝนไม่ตก ควรรดน้ำตามและกำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้น

ก่อนเก็บเกี่ยว

ในช่วงที่เงาะเริ่มติดดอก ให้น้ำอย่างน้อย สัปดาห์ละ1ครั้งโดยสังเกตความชื้นบริเวณโคนต้นและพ่นน้ำหมักโดยผสมน้ำหมักในอัตราส่วน 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร

หลังเก็บเกี่ยว ช่วงเดือนเดือนกันยายน ให้ทำการตัดแต่งกิ่งที่แห้งและเป็นโรคออก แล้วใส่ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 จำนวน 2 กก.ต่อต้น และมูลวัวหมัก จำนวน 20 กก.ต่อต้น นำเศษกิ่งไม้และใบไม้จากการตัดแต่งกิ่งมากองใต้ต้นเงาะเพื่อให้เกิดการย่อยสลาย

ยยยยยย

การปลูก

มะม่วงหิมพานต์

ขั้นตอนการปลูก

ให้ขุดหลุมกว้างขนาด 70 ซม^3 ระยะห่างระหว่างต้น 5 เมตร
แล้วใส่ปุ๋ยหมักลงไปในหลุมปริมาณ 5 กก.ต่อหลุม
แล้วนำต้นมะม่วงหิมพานต์ลง
ปลูกพื้นที่ 1 ไร่ ปลูกได้ 45 ต้น
ลักษณะดินที่เหมาะสมคือ ดินร่วน
ใช้เวลาปลูกก่อนออกผล 3 ปี
เก็บเกี่ยวผลผลิต ในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

สูตรการทำปุ๋ยหมัก

1. นำน้ำ พด.1 และกากน้ำตาล มาผสมให้เข้ากัน
2. นำมูลวัวตากแห้ง ใบไม้แห้ง มาผสมให้เข้ากัน
3. เทรำละเอียดใส่ลงไปในกองใบไม้ที่ผสมกับมูลวัว
4. ตักน้ำที่ผสมในขั้นตอนที่ 1 มารดบนกองปุ๋ยหมักจนมีความชื้น แล้วหมักไว้เป็นเวลา 6 เดือนจึงนำไปใช้ได้

ขั้นตอนการดูแล

ตั้งแต่ลงปลูกถึง 1 ปี

เมื่อต้นมะม่วงหิมพานต์อายุครบ 6 เดือน ให้ใส่ปุ๋ยมูลสัตว์ และควรให้น้ำอย่างน้อย เดือนละ 2 ครั้ง

ช่วงอายุ 1-2 ปี

ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 ปริมาณ 1 กก.ต่อต้นและกำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้นเพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นมะม่วงหิมพานต์

ช่วงอายุ 2-3 ปี

ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 ปริมาณ 1.5 กก. ต่อต้น เมื่ออายุครบ 3 ปี ให้บำรุงต้นโดยใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ปริมาณ 1 กก. ต่อต้น และกำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบ แล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้น เพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นมะม่วงหิมพานต์

ก่อนเก็บเกี่ยว

ให้จัดการวัชพืชบริเวณพื้นที่ที่ปลูกต้นมะม่วงหิมพานต์
หลังเก็บเกี่ยว
ให้ตัดแต่งกิ่งที่ไม่สมบูรณ์ ติดโรคและแมลงเข้าทำลายออก

รรรรรร

สกสว

การปลูก ข้าวต้นเดียว

เพื่อเพิ่มเมล็ดพันธุ์ข้าวสันป่าตอง

การปลูกต้นข้าวตัวเดียว
ช่วยให้ต้นกล้าแข็งแรง

ข้าว 1 ต้น
แตกกอได้
30 ต้น

ช่วยลดต้นทุน
ในการผลิต

โรคที่พบ: โรคใบไหม้ โรคใบจุดสีน้ำตาล
แมลงที่พบ: เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยอ่อน

สูตรการทำน้ำหมัก

30 ลิตร

100 กก.

1 ซอง

1 ลิตร

3 กระสอบ

50 กก.

1. นำ น้ำ พด.1 และ กากน้ำตาล มาผสมให้เข้ากัน
2. นำ มูลวัวตากแห้ง ใบไม้แห้ง มาผสมให้เข้ากัน
3. เทรำละเอียดใส่ลงไปในกองใบไม้ที่ผสมกับมูลวัว
4. ตักน้ำที่ผสมในขั้นตอนที่ 1 มารดบนกองปุ๋ยหมักจนมีความชื้น แล้วหมักไว้เป็นเวลา 6 เดือนจึงนำไปใช้ได้

ขั้นตอนการปลูกและดูแล

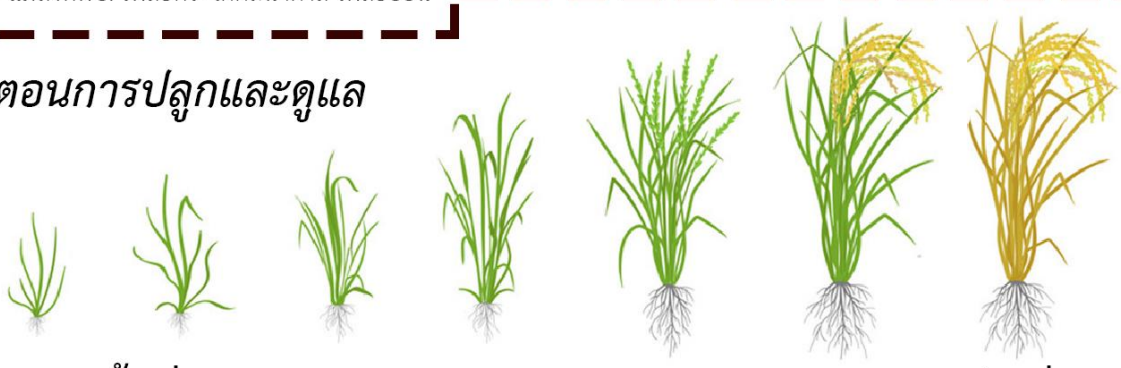

เตรียมพื้นที่

ก่อนปลูกข้าวให้หว่านเมล็ดปอเทือง เมื่อปอเทืองมีอายุครบ 50 วัน ให้ทำการไถกลบและตากดินไว้ หลังจากนั้นให้เติมโดโลไมท์และปุ๋ยหมักปริมาณ 500 กก. แล้วให้ทำการไถเทือก

การเพาะกล้าข้าว

ก่อนการปลูกให้เพาะต้นกล้าก่อนเป็นเวลา 10–15 วัน โดยแช่เมล็ดทิ้งไว้ 1 คืน แล้วหยอดเมล็ดลงในถาดเพาะหลุมละ 1 เม็ดแล้วรดน้ำทุกวัน

การปลูก

ให้ปลูกข้าวโดยวิธีการปลูกแบบต้นเดียว ระยะปักต้นกล้า 30X30 ซม. กำจัดวัชพืชโดยวิธีการถอน

การเก็บเกี่ยว

ข้าวมีอายุการเก็บเกี่ยว 135–140 วัน เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วให้นำมาตากเพื่อลดความชื้น จากนั้นนำไปวัดค่าความชื้น หากค่าความชื้นไม่เกิน 14% สามารถส่งขายให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวแพร่ได้

ลลลลลล

การปลูก กาแฟ

ขั้นตอนการปลูก

ขุดหลุมขนาด 50 ซม^3 ระยะห่างระหว่างต้น 2 เมตร แล้วใส่ปุ๋ยหมักลงไปในหลุม หลุมละ 10 กิโลกรัม ในการปลูกต้นกาแฟจะต้องมีไม้ร่มเงา ดังนั้นควรปลูกกาแฟใต้ร่มไม้ใหญ่ โดยมีระยะห่างจากต้นไม้ใหญ่ประมาณ 1 เมตร หรือปลูกต้นกล้วยควบคู่ไปด้วย

ควรปลูกในช่วง เดือนมิถุนายน – เดือนกรกฎาคม

ลักษณะดินที่เหมาะสม คือดินร่วนผสมดินเหนียว

ใช้เวลาปลูกก่อนออกผล 4 ปี

เก็บเกี่ยวผลผลิต ในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

โรคที่พบ: โรคราสนิม โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคเน่าคอดิน

แมลงที่พบ: หนอนผีเสื้อกลางคืนเจาะลำต้น ตัวมอดเจาะเมล็ดกาแฟ เพลี้ยอ่อนกัดยอดต้นกาแฟ เพลี้ยแป้ง

สูตรการทำปุ๋ยหมัก

1. นำจุลินทรีย์บาซิลลัส กากน้ำตาล และ น้ำ มาผสมให้เข้ากัน
2. นำ มูลไก่หรือมูลวัว กากกาแฟ แกลบ เทลงบนพื้นและผสมให้เข้ากัน
3. เติมปูนขาว และ หินฟอสเฟต ลงไปในกองปุ๋ย
4. นำน้ำที่ผสมเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มารดลงบนกองปุ๋ยหมักและควบคุมไม่ให้กองปุ๋ยหมักชื้นจนเกินไป

สูตรการทำน้ำหมัก

1. นำหน่อกล้วย 30 กก.มาหั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆและใส่ลงไปในถังหมักที่เตรียมไว้
2. เติมน้ำเปล่า 20 ลิตร กากน้ำตาล 10 กก.และน้ำหมักผลไม้ 1 ลิตร ลงไปในถังผสมให้เข้ากันจนกากน้ำตาลละลายแล้วปิดฝาถัง
3. หมักทิ้งไว้ 15 วัน จึงสามารถนำไปใช้ได้

วิธีการใช้ กรองเอาเศษหน่อกล้วยออกแล้วนำน้ำหมักมาเจือจางกับน้ำในอัตราส่วน 20 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

ขั้นตอนการดูแล

ตั้งแต่ลงปลูกถึง 2 ปี

ให้ใส่ปุ๋ยหมักปีละ 2 ครั้ง โดยใส่ในช่วงเดือนมิถุนายนและเดือนตุลาคม ปริมาณ 10 กก.ต่อต้นและให้กำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบ

ช่วงอายุ 2-3 ปี

เมื่อต้นกาแฟอายุ 3 ปีเป็นปีที่จะเริ่มติดดอก ให้ใส่ปุ๋ยหมักปริมาณ 10 กก. ต่อต้นและฉีดพ่นน้ำหมัก โดยนำน้ำหมักมาผสมน้ำในอัตราส่วน 20 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

ก่อนเก็บเกี่ยว

ให้กำจัดวัชพืชบริเวณโดยรอบแล้วนำมาคลุมบริเวณโคนต้นเพื่อรักษาความชื้นให้กับต้นกาแฟ

หลังเก็บเกี่ยว

ให้ตัดแต่งกิ่งต้นกาแฟโดยเลือกกิ่งที่หนาทึบและกิ่งที่ไม่สมบูรณ์ออกเพื่อให้ต้นกาแฟเกิดการแตกยอด

ภาคผนวกที่ 29

ห่วงโซ่อุปทานด้านการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ

เกษตรกร ผู้ผลิตส้มสีทอง

ต.งอบ	512ไร่
ต.และ	356ไร่
ต.ทุ่งช้าง	226ไร่
ต.ปอน	172ไร่

ผลผลิตรวม 210,000 กก.

94.5% → โรงคัดแยกและบรรจุสินค้า → Tops market, Central → Modern Trade

3.5% → พ่อค้าคนกลาง → ตลาดอื่นๆ, ต่างจังหวัด

2% → ขายเอง

ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ

เกษตรกร ผู้ผลิตเงาะ

ต.งอบ	2,102ไร่
ต.และ	2,073ไร่
ต.ทุ่งช้าง	564 ไร่
ต.ปอน	147 ไร่

ผลผลิตรวม 990,000 กก.

53% → ลังเงาะรวบรวมที่วัดวังผา → ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง

37.9% → เหมาสวน → พ่อค้าคนกลาง → ตลาดอื่นๆ, ต่างจังหวัด

9.1% → ขายเองในอำเภอและจังหวัด

ษษษษษษ

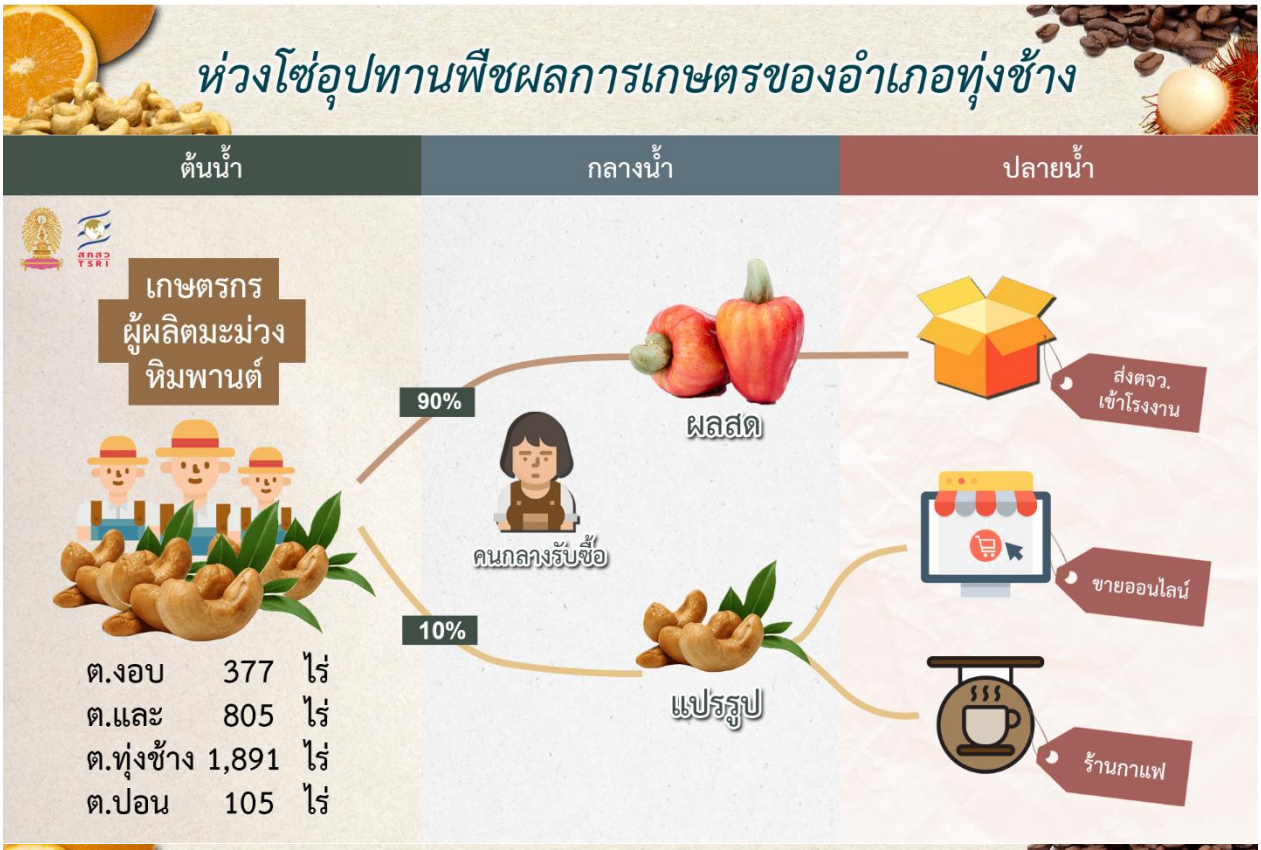
ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง
ต้นน้ำ
กลางน้ำ
ปลายน้ำ
เกษตรกร
ผู้ผลิตมะม่วง
หิมพานต์
90%
10%
ผลสด
แปรรูป
คนกลางรับซื้อ
ส่งตจว.
เข้าโรงงาน
ขายออนไลน์
ร้านกาแฟ
ต.งอบ 377 ไร่
ต.และ 805 ไร่
ต.ทุ่งช้าง 1,891 ไร่
ต.ปอน 105 ไร่

ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง
ต้นน้ำ
กลางน้ำ
ปลายน้ำ
เกษตรกร
ผู้ผลิตกาแฟ
วิสาหกิจชุมชนมณีพฤกษ์
Gem forest coffee
De Hmong
80%
20%
แปรรูป
Catimor
40%
Java
15%
Typica
15%
Geisha
5%
กะลา
5%
ร้านขาย
ของฝาก
หน้าร้าน
Gem forest
De Hmoong
ร้านกาแฟ
น่าน ตจว กทม.
ผลสด
เชอรี่
พ่อค้าคนกลาง
เข้าโรงคั่ว
ต.งอบ 268ไร่
ต.และ 55 ไร่
ต.ทุ่งช้าง 116ไร่

สสสสสส

ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง
ต้นน้ำ
กลางน้ำ
ปลายน้ำ
ต.ทุ่งช้าง ต.งอบ
เกษตรกร
ผู้ปลูก
กะหล่ำปลี
85%
15%
พ่อค้าคนกลาง
นอกพื้นที่
พ่อค้าคนกลาง
ในพื้นที่
ตลาดไท
ตลาดสี่มุมเมือง

ห่วงโซ่อุปทานพืชผลการเกษตรของอำเภอทุ่งช้าง
ต้นน้ำ
กลางน้ำ
ปลายน้ำ
ต.ทุ่งช้าง ต.งอบ
ต.ปอน ต.และ
เกษตรกร
ผู้เลี้ยงไก่
ประดู่หางดำ
65%
35%
แปรรูป
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ
อ.ทุ่งช้าง
ไก่สด
ส่งในอ.ทุ่งช้าง
ตลาดนัด
คลองถม
หน้าร้านชุมชน
ส่งออกกทม.

หหหหหหห

สกสว

ห่วงโซ่อุปทานผ้าทอของอำเภอทุ่งช้าง

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ

นางสาวศรีสวลัย คำรังสี

กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าบ้านทุ่งสุน

ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าฝ้ายทอมือผ้าซิ่น ผ้าปูที่นอน ผ้าพันคอ ผ้ารองจาน เสื้อผ้าทอ ผ้าสะใบไหลื้อ ผ้าห่ม ผ้าสองชาย พรมปูพื้น

ห่วงโซ่อุปทานผ้าทอของอำเภอทุ่งช้าง

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ

นางชนิดา โสดานาฎ

วิสาหกิจชุมชนผ้าทอลายน้ำไหลไหลื้อบ้านหล่ายทุ่ง

ลายน้ำไหลไหลื้อ ลายจกไหลื้อ ไหลื้อโบราณ

ฬฬฬฬฬฬ